

Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!

LENIN

TEOKSET

34

JULKAISTAAN
VKP(b):n IX EDUSTAJAKOKOUKSEN
JA SNTL:n NEUVOSTOJEN
II EDUSTAJAKOKOUKSEN
PÄÄTÖKSEN PERUSTEELLA

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА
при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

СОЧИНЕНИЯ

Издание четвертое

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА

NKP:n KK:n MARXISMIN-LENINISMIN
INSTITUUTTI

V. I. LENIN

TEOKSET

*Suomennos neljännestä
venäjänkielisestä painoksesta*

VIERASKIELISEN KIRJALLISUUDEN
KUSTANNUSLIIKE
MOSKOVA

V. I. LENIN

34
OSA

Marraskuu 1895 – marraskuu 1911

ESIPUHE

V. I. Leninin Teosten kolmaskymmenes neljäs ja kolmaskymmenes viides osa sisältävät kirjeet ja sähköet, jotka V. I. Lenin lähetti eri järjestöille ja henkilöille vuosien 1895 ja 1922 välisenä aikana.

34. ja 35. osaan sisältyvät asiakirjat muodostavat huomattavan osan V. I. Leninin kirjeenvaihdosta ja ovat mitä arvokkain lisä hänen tuotteisiinsa, jotka on julkaistu Teosten edellisissä osissa. Näissä asiakirjoissa kuvastuu Leninin sangen laaja monitahoinen toiminta bolshevikki-puolueen, uusityyppisen puolueen luomiseksi, hänen leppymätön taistelunsa kaikenkarvaisia opportunisteja vastaan, taistelu proletaarisen vallankumouksen puolesta, proletariaatin diktatuurin luomiseksi ja se, kuinka hän johti maailman ensimmäistä sosialistista Neuvostovaltiota.

Kolmaskymmenes neljäs osa sisältää V. I. Leninin kirjeet, jotka hän kirjoitti vuoden 1895 marraskuun ja vuoden 1911 marraskuun välillä.

Vuosina 1895—1901 kirjoitetut kirjeet luonnehtivat Leninin toimintaa sosialidemokraattisen työväenpuolueen luomiseksi Venäjällä, taistelua, jota hän kävi narodnikkilaisuutta, „legaalista marxilaisuutta” ja „ekonomismia” vastaan. Tässä osassa julkaistut G. V. Plehanoville, L. M. Knipovitshille, N. E. Baumanille ja muille osoitetut kirjeet luonnehtivat sitä, kuinka toteutettiin Leninin laatimaa vallankumouksellisten marxilaisten ensimmäisen yleisvenäläisen sanomalehden „Iskran” perustamissuunni-

telmaa, sekä Leninin johtavaa osuutta „Iskrassa”, taistelua, jota hän kävi lehden toimituksen sisällä.

Huomattava sija tässä osassa on vuosina 1901—1904 kirjoitetuilla kirjeillä. G. V. Plehanoville osoitetut tämän kauden kirjeet koskevat proletariaatin puolueen vallankumouksellisen ohjelman luomiseen liittyviä kysymyksiä. Paikalliskomiteoille — Harkovin ja Nizhni Novgorodin komiteoille ja Pietarin järjestön komitealle (I. V. Babushkinille y.m.) sekä puolueen II edustajakokouksen koollekutsumista varten muodostetulle Organisaatiokomitealle osoittamissaan kirjeissä Lenin kehottaa Venäjän sosialidemokraattisia järjestöjä lujittamaan yhtenäisyyttä „Iskran” ohjelma- ja organisaatioperiaatteiden pohjalla, antaa konkreettisia ohjeita puolueen kehittämiseksi ja puolueen edustajakokouksen valmistelusta. Useissa puolueen II edustajakokouksen jälkeen kirjoittamissaan kirjeissä Lenin paljastaa menshevikkien hajotustoiminnan, taistelee leppymättömästi eräitä turmeltuneita bolshevikkeja (Krasin, Noskov, Galperin) vastaan, jotka olivat loikanneet menshevikkien puolelle ja auttaneet menshevikkejä anastamaan enemmistön Keskuskomiteassa. Sellaisia ovat kirjeet Keskuskomitealle, Siperian komitealle, N. J. Vilonoville, A. M. Stopanille, R. S. Zemljatshkalle y.m.

Tässä osassa julkaistut Kaukasian liittokomitealle osoitetut kirjeet kuvastavat sitä, kuinka Lenin johti Kaukasian bolshevikkijärjestöjä.

Venäjän ensimmäisen vallankumouksen kaudella (v.v. 1905—1907) kirjoitetut kirjeet heijastavat taistelua, jota Lenin kävi puolueen III edustajakokouksen koollekutsumisen ja sen päätösten toteuttamisen ja bolshevismien taktillisten periaatteiden puolesta. Niihin kuuluvat Keskuskomitealle, S. I. Guseville, R. S. Zemljatshkalle ja muille osoitetut kirjeet.

Stolypinin taantumuskauden aikainen kirjeenvaihto ilmentää Leninin taistelua likvidaattoruutta, trotskilaisuutta, otzovismia ja ultimatismia sekä sovittelupolitiikkaa vastaan, marxilaisen vallankumouspuolueen teoreettisten periaatteiden vääristelyä vastaan. Osassa julkaistaan Leninin „Sotsial-Demokrat” lehden toimitukselle lähettämä kirje, jossa hän leimaa Trotskin mitä katalimmaksi kiipijäksi ja ryhmäkuntalaiseksi. Useissa tähän osaan otetuissa kirjeissä paljastetaan kansainvälisiä revisionisteja,

jotka olivat asettuneet tukemaan venäläisiä menshevikki-opportunisteja.

Suuri sija Leninin vuosien 1908 ja 1911 aikaisessa kirjeenvaihdossa on A. M. Gorkille lähetetyillä kirjeillä.

Kolmanteenkymmenenteen neljänteen osaan sisältyvät kirjeet osoittavat, miten Lenin taisteli marxilaisen vallankumouspuolueen luomisen, puolueen voimien yhteenliittämisen ja bolshevikkien itsenäiseksi puolueeksi, uudentyyppiseksi puolueeksi, leninismin puolueeksi, bolshevistiksi puolueeksi yhdistämisen puolesta.

V. I. Leninin Teoksiin on otettu ensi kerran seuraavat kirjeet, jotka on aikaisemmin painettu eri julkaisuissa: VSDTP:n Pää-äänenkannattajan toimitukselle, helmikuun 26 pnä 1904; M. K. Vladimiroville, elokuun 15 pnä 1904; Kaukasian liittokomitealle, joulukuun 20 pnä 1904; VSDTP:n Pietarin järjestölle, loka—joulukuu 1904; Kirje Venäjällä olevalle toverille, tammikuun 6 pnä 1905; viisi kirjettä A. V. Lunatsharskille, v.v. 1905, 1907 ja 1908; A. M. Gorkille, helmikuun 7 pnä 1908; P. Jushkevitchille, marraskuun 10 pnä 1908; kaksi kirjettä A. I. Ljubimoville, elo- ja syyskuu 1909; „Sotsial-Demokrat” lehden toimitukselle, elokuun 24 pnä 1909; „Hallussapitäjille” tarkoitetun kirjeen hahmotelma, helmi—maaliskuu 1910; kirje N. G. Poletajeville, joulukuun 7 pnä 1910; A. Rykoville, helmikuun 25 pnä 1911.

Osassa julkaistaan ensi kerran vuoden 1902 heinäkuun 24. päivätty kirje, joka on osoitettu G. D. Leiteisenille. Lenin toteaa siinä venäläisten sosialidemokraattisten järjestöjen ryhmittyneen „Iskran” ympärille.

* * *

Teosten 34. ja 35. osaan otetut kirjeet on sijoitettu kronologiseen järjestykseen; Venäjältä lähetettyjen kirjeiden päiväys on vanhaa lukua, ulkomailta lähetettyjen uutta lukua. Leninin päiväämissä kirjeissä on itse päiväys ja sen paikka säilytetty sellaisina kuin ne ovat käsikirjoituksessa. Niissä tapauksissa, kun Leninin käsikirjoituksessa ei ole päiväystä, toimitus on merkinnyt sen kirjeen loppuun. Joka kirjeellä on oma järjestysnumeronsa, jokaisessa on osoitettu, kenelle ja minne kirje on lähetetty, milloin se on kirjoitettu, ja lähettäjän osoite.

Kirjeitä sisältävien osien loppuun on liitetty lyhyiden huomautusten lisäksi aakkoselliset hakemistot, joissa selitetään kirjeissä esiintyvät salanimet, nimimerkit ja nimi-kirjaimet.

1895

1

P. B. AXELRODILLE ¹

Te varmaankin jo morkkaatte minua viivyttelestä. On ollut eräitä päteviä syitä.

Kerron kaiken järjestyksessä. Ennen kaikkea kävin Vilnossa *. Keskustelin väen kanssa kokoelmasta ³. Enemmistö on samaa mieltä tällaisen julkaisun tarpeellisuudesta ja lupaa kannatusta sekä aineistoa. Yleensä he ovat epäilevällä kannalla (muistui mieleeni sanontanne пал. ⁴ maakunnista): katsotaan muka, tuleeko se vastaamaan agitaatiotaktiikkaa, taloudellisen taistelun taktiikkaa. Tähdensin eniten sitä, että se riippuu meistä.

Edelleen. Olin Moskovassa. En tavannut ketään, sillä siellä ei kuulu mitään „elämän opettajasta”. Olisiko hänelle jotain tapahtunut? Jos tiedätte hänestä jotain ja jos Teillä on hänen osoitteensa, kirjoittakaa hänelle, että hän lähettäisi meille osoitteen, sillä muuten emme löydä siellä yhteyksiä. Siellä on toimitettu joukkovangitsemisia ⁵, mutta yksi ja toinen lienee säilynyt, työ ei keskeydy. Meillä on sieltä saatua aineistoa, eräitä lakkokuvauksia. Kirjoittakaa, lähetämme, ellette ole saanut niitä.

Sitten olin Orehovo-Zujevossa. Tavattoman omalaatuisia ovat nuo paikkakunnat, joita tapaa tiheässä keskisellä teollisuusalueella: todellinen pieni tehdaskaupunki, muutamia kymmeniä tuhansia asukkaita, joiden koko elämä liittyy tehtaaseen. Ainoa esivalta on tehtaan johtokunta. Tehtaan konttori „hoitaa” kaupungin asiat. Väestön jakaantuminen työläisiin ja porvareihin on erittäin jyrkkä. Sen vuoksi työläiset ovat melko oppositiomielisiä, mutta

* Avain on sama, jota olemme käyttäneet ².

äskeisten joukkovangitsemisten jälkeen siellä on jäljellä niin vähän väkeä ja kaikkia pidetään silmällä niin tarkasti, että kanssakäynti on perin vaikeata. Muuten kirjallisuutta saamme lähetettyä.

Edelleen. Myöhästyminen johtuu paikallisista haitoista. Samasta syystä myös lähetettävä aineisto on niukkaa.

Minua ei miellytä Zürichin osoite. Ettekö voisi osoittaa toista, ei Sveitsistä, vaan Saksasta. Se olisi paljon parempi ja turvallisempi.

Edelleen. Kun lähetätte meille vastauksen — *teknologiaa koskevan kirjasen* osoitteella: Pietari, Aleksanterin rautavalimo, kemiallinen laboratorio, herra Lutshinsille —, niin lähettäkää, jos suinkin jää tilaa, myös muuta aineistoa: Genevessä ilmestyneitä kirjasia, mielenkiintoisia leikkeitä „Vorwärts” *⁶ lehdestä y.m.s. Kirjoittakaa tarkemmin Kokoelmasta: mitä aineistoa sitä varten on jo saatu, mitä aiotaan vielä saada, milloin 1. vihko ilmestyy, mitä nimenomaan 2. vihkosta puuttuu. Rahaa todennäköisesti lähettämme, mutta myöhemmin. Vastatkaa *pikemmin*, jotta tietäisimme, kelpaako tämä keino.

Antakaa puolalaiselle osoite henkilökohtaista tapaamista varten. On toivottavaa, että teette sen pian sillä tarvitsemme kuljetusneuvoja. Osoite: sama kaupunki, Teknologinen korkeakoulu, ylioppilas Mihail Leontjevitch Zakladnyi, kysyttävä Ivanovia.— Rahat hänen „Geschichte etc.” julkaisemista varten venäjän kielellä on luvattu.

Edelleen. Tällainen pyyntö: tarvitsemme kipeästi väriä, minkälaista, sen saatte tietää Mögliltä, hänellä sitä on. Eikö sitä voitaisi jotenkin toimittaa? Ehkä jonkun mukana? Olkaa hyvä ja harkitkaa asiaa tai kehottakaa „käytännönmiehiänne” ajattelemaan. Tehän muuten pyysitte kääntymään suoraan heidän puoleensa. Siinä tapauksessa tiedottakaa 1) tietävätkö he menetelmämme ja avaimemme; 2) tietävätkö, keneltä näitä kirjeitä saapuu.

Nyt lähetetään 1) uutinen duhobortsy-lahkolaisten karkotuksesta; 2) kertomus etelän maatyöläisistä ja 3) kuvaus Torntonin tehtaasta, siitä lähetetään toistaiseksi vain alku, suunnilleen ¼.

* — „Eteenpäin”. *Toim.*

On kirjoitettava kiinalaisella *tuššilla*. Parempi olisi lisätä siihen pieni sirunen *kaliumbikromaattia* ($K_2Cr_2O_7$): silloin se ei lähde. On käytettävä *mahdollisimman ohutta* paperia. Puristan kättänne. Teidän...

Terveiset toverille.

Kirjoitettu
marraskuun alussa v. 1895
Lähetetty Pietarista Zürichiin

Julkaistu ensi kerran v. 1923

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

P. B. AXELRODILLE

Olemme saaneet Breslauta koskevan selostuksen⁷. Liimaus avattiin suurella vaivalla ja suurin osa repeytyi (kirje säilyi kuitenkin eheänä, kun oli hyvä paperi). Nähtävästi ette ole vielä saanut toista kirjettä. Pitää käyttää aivan ohutta liisteriä: lasilliseen vettä korkeintaan teelusikallinen tärkkelystä (ja perunajauhoa eikä vehnä jauhoa, joka on liian kovaa). Vain päällimmäistä arkkia ja värillistä paperia varten tarvitaan tavallista (hyvää) liisteriä, puristuksessa paperi pysyy hyvin ohuellakin liisterillä. Joka tapauksessa menetelmä kelpaa, ja sitä on käytettävä.

Lähetän Teille Torntonin lopun. Meillä on aineistoa 1) Torntonin ja 2) Lafermin tehtaan lakoista, 3) Ivanovo-Voznesenskin lakosta, 4) Jaroslavl lin lakosta (erittäin kiintoisa työmiehen kirje), Pietarin koneellista jalkinetehdasta koskevaa aineistoa. En lähetä sitä, kun ei ole ollut vielä aikaa jäljentää sitä ja kun en luule sen ehtivän Kokoelman 1. vihkoon.— Olemme saaneet solmituksi suhteet narodnajavoljalaisten kirjapainoon, joka on jo julkaissut kolme painotuotetta (ei meidän tuotteita) ja ottaa meiltä yhden*. Aiomme ryhtyä julkaisemaan lehteä⁸, johon aineisto onkin tarkoitettu. Se selviää lopullisesti suunnilleen 1½—2 kuukauden kuluttua. Jos luulette aineiston ehtivän 1. vihkoseen, tiedottakaa heti paikalla.

Teidän Iljin

Aiheuttavatko lähetyksemme paljonkin vaivaa? On yksissä tuumin parannettava menetelmää.

Kirjoitettu
v. 1895 marraskuun puolivälissä
Lähetetty Pietarista Zürichiin
Julkaistu ensi kerran v. 1923

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

* Jos teillä on aineistoa työväenkirjasia varten, lähettäkää meille. He painavat mielihyvin.

1897

3

P. B. AXELRODILLE

Hyvä Pavel Borisovitsh! Olen sangen, sangen iloinen, kun vihdoinkin sain Teiltä kirjeen (sain sen eilen, t.s. elokuun 15 pnä) ja tietoja Teistä sekä G. V:stä. Teidän ja hänen lausuntonsa kirjallisista harjoitelmistani⁹ (työläisille tarkoitetuista) ovat rohkaisseet minua tavattomasti. En ole toivonut enkä haaveillut mitään niin hartaasti kuin mahdollisuutta kirjoittaa työläisille. Mutta kuinka se kävisi päinsä täältä käsin? Se on sangen, sangen vaikeata, muttei mielestäni kuitenkaan mahdotonta. Miten on V. Iv:n terveyden laita?

Tiedän vain yhden keinon, sen, jota käytän näitä rivejä kirjoittaessani¹⁰. Kysymys on siitä, löydetäänkö puhtaaksi-kirjoittaja, jolle lankeaisi raskas työ. Te nähtävästi pidätte sitä mahdottomana ja tätä menetelmää yleensä kelpaamattomana. Mutta muuta keinoa en tiedä... Niin valitettavaa kuin se onkin, en silti menetä toivoani: ellei se onnistu nyt, niin ehkäpä se onnistuu myöhemmin. Hyvä olisi toistaiseksi sekin, jos kirjoittaisitte toisinaan vaikkapa sillä menetelmällä, mitä käytätte kirjoittaessanne „vanhalle ystäväl-
lenne”¹¹. Silloin ei yhteytemme pääsisi katkeamaan, ja sehän on tärkeintä.

Teille on tietysti kerrottu minusta aivan riittävästi, joten ei ole lisättävää. Asun täällä yksinäisyydessä. Olen täysin terve ja kirjoittelen pikkuhiljaa julkaisua varten ja valmistelen suurta teostani¹².

Puristan lujasti kättänne. Sydämelliset terveiset V. Iv:lle ja G. V:lle. Siitä on jo toista kuukautta, kun tapasin Raitshinin. Aion käydä piakkoin Minusinskissa tapaamassa häntä.

16. VIII.

Teidän V. U.

Kirjoitettu elokuun 16 p:nä 1897
Lähetetty Shushenskojen kylästä Zürichiin
Julkaistu ensi kerran v. 1924

Julkaistaan
käsikirjoitusjäsenöksen
mukaan

1898

4

A. N. POTRESOVILLE¹³

2. IX. 98.

Sain eilen Teiltä 11. VIII päivätyyn kirjeen kirjaluetteloi-
neen sekä ristisiteenä „Archivin”¹⁴. „Etevän taloustieteili-
jän” artikkeli on sangen kiintoisa ja kirjoitettu erinomai-
sesti. Tekijän käytettävissä on ilmeisesti ollut hyvin runsas
aineisto, joka hänen on onnistunut saada käsiinsä. Yleensä
hän näyttää olevan publisistiikan alalla milteipä parempi
kirjoittaja kuin puhtaan taloustieteen alalla. „Archiv” on
yleensä kiintoisa julkaisu ja ensi vuodeksi tilaan sen ehdot-
tomasti. Niin ikään haluaisin tilata jonkin englantilaisen
aikakausjulkaisun, sanoma- tai aikakauslehden (viikkoleh-
den); voisitteko neuvoa, mikä olisi valittava. En ole lain-
kaan selvillä, mikä Englannin journalistiikassa olisi mie-
lenkiintoisinta ja Venäjällä saatavissa olevaa.

Struven artikkelista¹⁵, jonka arvioinnissa olemme eri
mieltä, on tietysti sanottava, ettei yksin sen perusteella
voida päätellä tarkasti, millaiset ovat kirjoittajan katso-
mukset. Minusta esimerkiksi tuntui ja tuntuu nytkin, että
hän nimenomaan asetti tehtäväkseen „yleisen luokittelun”
(jo otsikkokin viittaa siihen), mutta Teidän mielestänne
hän „ei lainkaan asettanut sitä”... Olen tietenkin täysin ja
ehdottomasti samaa mieltä siitä, että „kotiteollisuustuotan-
tomme on vapautettava niin sanotusta kansantuotan-
nosta”, ja käsitykseni mukaan meikäläiset „oppilaat”¹⁶
eivät ole vielä ratkaisseet tätä tehtävää. Struven artikke-
lissa havaitsinkin, millä tavalla tämä tehtävä olisi
ratkaistava.

Oletteko kiinnittänyt huomiota „Russkoje Bogatstvossa”¹⁷
julkaistuihin *N. G:n* „materialismia ja dialektista logiikkaa”

vastaan tähdättyihin kirjoituksiin (kahdessa viimeksi ilmestyneessä niteessä). Nehän ovat tavattoman mielenkiintoisia — kielteiseltä kannalta. Täytyy myöntää, etten ole pätevä tekijän asettamissa kysymyksissä ja minua ihmetyttää suuresti, minkä takia „Beiträge zur Geschichte des Materialismus” teoksen kirjoittaja¹⁸ ei ole sanonut sanaansa venäläisessä kirjallisuudessa eikä esiinny jyrkästi uuskantilaisuutta vastaan, vaan antaa Struven ja Bulgakovin¹⁹ polemisoida tuon filosofian detaljikysymyksistä aivan kuin sillä olisi jo sijansa venäläisten oppilaiden katsomuksissa. Kyllä kai monissakin julkaisuissamme löytyisi tilaa filosofisille artikkeleille, ja kirjakin saattaisi ilmestyä vapaasti. Minua kiinnostaa tavattomasti polemiikki, jota hän käy Bernsteiniä ja Konrad Schmidtia vastaan, ja valitan äärettömästi, etten voi mitenkään saada käsiini „Aikaa”²⁰. Olisin Teille tuhannesti kiitollinen, jos voisitte auttaa minua siinä. Tietysti olisi hyvä, jos saisi tuon julkaisun vaikkapa vähäksi aikaa. Eikö teillä ole sitä „Uuden Ajan” numeroa, missä oli (joitakin vuosia sitten) saman tekijän kirjoitus Hegelistä (Hegelin kuoleman 30-vuotispäivänä tai jotain siihen tapaan)? En minä eikä kukaan tšekäläisistä tovereista saa „Uutta Aikaa”, vaikka Pietarista luvattiinkin lähettää! Kunpa piru perisi kaikki nuo lupailijat, kun he eivät täytäneet lupauksiaan!

Mielenkiintoinen on myös „Russkoje Bogatstvossa” (heinäkuun nide) julkaistu Ratnerin pieni kirjoitus „Pääomasta”. Minua suututtavat eniten juuri sellaiset, jotka mielellään kulkevat kultaista keskitietä eivätkä rohkene esiintyä suoraan heille epämieluisia oppisuuntia vastaan, vaan luovivat, tekevät „oikaisuja”, kiertävät peruskohdat (kuten luokkataisteluopin) ja kiertelevät ja kaartelevat vain pienten detaljikysymysten ympärillä.

„Uudessa Ajassa” julkaistut toisen kirjoittajan kirjoitukset Venäjän yhteiskunnallisista virtauksista ovat kai niin ikään tavattoman kiintoisia: Te ärsyitte minua kovin mainitsemalla niistä. „Silmä näkee, vaan...” Jos ymmärsin Teitä oikein, niin tämä kirjoittaja esittää ajatuksia, jotka hän on jo esittänyt muussa yhteydessä (einer politischen Isolierung des russischen Proletariats * vaarasta). Mielestäni „vieraantuminen yhteiskuntapiiristä” ei suinkaan

* — Venäjän proletariaatin poliittisen eristymisen... *Toim.*

merkitse vielä ehdottomasti tätä „eristymistä” *, sillä yhteiskuntapiirin ja yhteiskuntapiirin välillä on ero: sotiesaan narodnikkilaisuutta ja sen kaikkia vesoja vastaan, oppilaat lähentyvät siten niitä gauches **, jotka ovat taipuvaisia luopumaan *päättäväisesti* narodnikkilaisuudesta ²² ja pitämään *johdonmukaisesti* kiinni katsomuksistaan. Tuskinpa oppilaat alkaisivat ehdottomasti vieroksua *sellaisia* ihmisiä. Pikemminkin päinvastoin. Mielestäni „sovitteleva” (tai paremminkin allianssihenkinen ***) suhtautuminen tällaisiin henkilöihin käy täydellisesti yhteen narodnikkilaisuutta ja kaikkia sen ilmauksia vastaan käytävän taistelun kanssa.

Kirjoittakaa. Puristan kättänne. *V. Uljanov*

Hm, Te tosiaan tapella hutkitte niin, että syrjäisiäkin hirvittää: patukoilla y.m. Onneksi Itä-Siperia on tainnut jäädä sotaisuudessa hitusen jälkeen Vjatkan kuvernementista.

*Lähetetty Shushenskojen kylästä
Orloviin, Vjatkan kuvernementtiin*

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* Siinä kirjoittaja on mielestäni täysin ja tuhatkertaisesti oikeassa, ettei tätä „eristymistä” saa missään nimessä sallia varsinkaan ahdasmielisiä „ekonomiikan” kannattajia vastaan ²¹.

** — vasemmistolaisia. *Toim.*

*** — liittoutumishenkinen (sanasta „alliance” — liitto). *Toim.*

1899

5

A. N. POTRESOVILLE

26. I. 99.

Sain 24. XII päivätyyn kirjeenne. Iloitsen kovin puolestanne, että olette viimeinkin päässyt eroon taudistanne. Siitä kulkeutui jo huhuja tännekin: kuulin siitä jo juhlilla, ollessani Minusinskissa, ja mietiskelin kaiken aikaa, mistä päin ja millä tavalla voisin asiaa tiedustella. (Pidin sopimattomana kirjoittaa suoraan Teille, kun puhuttiin taudin olevan vakavaa laatua.) Nyt olette siis toipunut juuri parhaaseen aikaan, kun eräs kirjallinen yritysikin on heräämässä henkiin. Tietysti Te jo tiedätte „Natshalosta”²³, jonka pitäisi alkaa ilmestyä helmikuun puolivälissä. Toivottavasti olette jo täysin toipunut — onhan kulunut jo kuukausi siitä, kun kirjoititte viime kirjeenne, — ja voitte jo tehdä työtä. Varmaan teillä on melko paljon kirjoja: tilaateko tärkeimmät uutuudet? Ellei pahasti kitsaile varojen käytössä kirjojen tilaamiseen, niin korvessakin voi käsittääkseni työskennellä, tiedän sen ainakin omasta kokemuksestani, kun vertailen elämääni Samarassa noin 7 vuotta sitten, jolloin luin miltei yksinomaan toisilta lainattuja kirjoja, nykyiseen, kun olen alkanut ottaa tavaksi tilata kirjoja.

„Perinnön” suhteen minun täytyy myöntää oikeaksi käsityksenne, että perinnön käsittäminen joksikin yhtenäiseksi on kehojen (80-luvun) vuosien kehoja perinnettä. Minun ei tosiaan ehkä olisi pitänyt tarttua historiallis-kirjallisiin aiheisiin... Ainoa puolustukseni on se, etten missään ehdota otettavaksi perintöä nimenomaan Skaldinilta²⁴. Se on kiistatonta, että perintö on otettava muilta henkilöiltä. Minusta tuntuu, että puolustukseni (vastustajien mahdollisia hyökkäilyjä vastaan) on sivulla 237 oleva huomautus, jossa

tarkoitin nimenomaan Tshernyshevskiä²⁵ ja perustelen, mistä syystä on epämukavaa puhua hänestä vertailuja tehdessä²⁶. Samassa huomautuksessa myönnetään, että Skaldin on liberaalkonservatiiv *, että „hän ei ole tyypillinen” 60-luvun edustaja, että „on epämukavaa” ottaa esimerkiksi „tyypillisiä” kirjoittajia. Minulla ei ollut eikä ole Tshernyshevskin artikkeleja, eikä tärkeimpiä niistä ole vielä uudelleen julkaistukaan, ja tuskin olisin kyennyt kiertämään salakarit. Lisäksi voisin puolustautua silläkin, että määrittelin aivan tarkasti, mitä tarkoitin „perinnöllä”, josta puhuin. Jos artikkelista saa kuitenkin sellaisen käsityksen, että kirjoittaja kehottaa ottamaan perinnön nimenomaan Skaldinilta, niin sitä epäkohtaa ei tietenkään voida millään korjata. Olin unohtaa miltei tärkeimmän seikan, jonka voin esittää „puolustukseksi”: kun Skaldin on „rareteetti” **, niin enemmän tai vähemmän johdonmukainen ja narodnikkilaisuudesta vapaa porvarillinen liberalismi ei ole rareteetti, vaan varsin laaja 60- ja 70-luvun virtaus. Te väitätte vastaan: „Yhteensattuman ja jatkuvuuden välillä on tavattoman pitkä matka”. Mutta artikkelin olemushan on näes siinä, että porvarillinen liberalismi on puhdistettava narodnikkilaisuudesta. Jos se pitää paikkansa ja jos se on toteutettavissa (erittäin tärkeä ehto!), niin puhdistuksen tuloksena eli puhdistuksen jäännöksenä olisi juuri porvarillinen liberalismi, mikä ei ainoastaan käy yhteen skaldinilaisen liberalismien kanssa, vaan on myös sen jatkoa. Niin että jos ryhdytään paljastamaan, että minä hyväksyn Skaldinin perinnön, niin minulla on oikeus vastata, että sitoudun vain puhdistamaan sen sivuaineksista, mutta pysyn itse sivussa, ja että minulla on muutakin paljon miellyttävämpää ja hyödyllisempää tekemistä kuin on kaikenlaisten Augiaan tallien puhdistaminen... Mutta taisin jo innostua liikaa ja kuvitella tosiaan „puolustautuvani”!

Kirjeenvaihtomme on ollut niin kauan tyrehdyksissä, että olen totta puhuen jo unohtanut, nimenomaan milloin kirjoitin Teille viimeksi „Die historische Berechtigung” *** artikkelien johdosta. Enköhän kirjoittanut ennen kuin sain ne? Nyt olen tutustunut niihin ja huomannut, että tekijän perusajatus on täysin hyväksyttävä (varsinkin lopussa

* — liberaalinen vanhoillinen. *Toim.*

** — harvinaisuus. *Toim.*

*** — „Historiallinen oikeutus”. *Toim.*

oleva ajatus kahdesta äärimmäisyydestä eli karista, joita on vältettävä). Perusteluissa olisi pitänyt tosiaan tuoda ilmi selvemmin sen *Bewegungin* * *Klassencharakter* **, josta kirjoittaja puhuu (hän on maininnut siitä, mutta vain sivumennen ja sangen lyhyesti), eikä sitä pitäisi niin suopeasti suhtautua oppositiohenkisiin agraareihin: heidän liberalismissaan on enemmän juuri oppositiohenkeä ja „harmittelua” *einundsechzigin* *** takia kuin maan „mahdollisimman pikaisen teollistamisen” toivomista. Sietää palauttaa mieliin heidän suhtautumisensa sivuansiotöihin, siirtoasutuksiin y.m. Tekijän olisi pitänyt määritellä täsmällisemmin tehtävä: kaikki ja kaikkinaiset *fortschrittliche Strömungen* **** on vapautettava narodnikkilaisuuden ja agraariuden ryönän alta ja utilisoitava ne kaikki sellaisina, puhdistettuina. Mielestäni sana „utilisoida” on paljon täsmällisempi ja sopivampi kuin *Unterstützung und Bundesgenossenschaft* *****. Jälkimmäinen viittaa näiden *Bundesgenossen* ***** tasavertaisuuteen, vaikka itse asiassa heidän täytyy laahustaa perässä (siitä olen kanssanne aivan samaa mieltä), toisinaan jopa „hammasta purren”; he eivät ole vielä mitenkään ansainneet tasavertaisuutta eivätkä koskaan ansaitsekaan pelkuruutensa, pirstoutuneisuutensa y.m. vuoksi. *Unterstützungia* taas tullaan saamaan ei ainoastaan *Intelligenz und fortschrittliche Grundbesitzereiltä* *****, vaan monilta muiltakin, niin seemiläisiltä kuin myös *fortschrittliche Kaufleute und Industrielleiltä* ***** (tekijä on aivan suotta sivuuttanut heidät, sillä on vielä kyseenalaista, onko heidän prosenttiosuutensa omassa ympäristössään pienempi kuin *Grundbesitzerien* ***** keskuudessa) ja niiltä *Bauern* *****, jotka ovat taipuvaisia edustamaan *Urteilia* eivätkä *Vorurteilia*, luokkansa *Zukunft* eivätkä sen *Vergangenheitia* *****, sekä monilta, monilta

* — liikkeen. *Toim.*

** — luokkaluonne. *Toim.*

*** — kuusikymmentä ensimmäisen (vuoden 1861). *Toim.*

**** — edistykselliset virtaukset. *Toim.*

***** — kannatus ja liittoutuminen. *Toim.*

***** — liittokumppanien. *Toim.*

***** — sivistyneistöltä ja edistysmielisiltä maanomistajilta. *Toim.*

***** — edistysmielisiltä kauppiailta ja teollisuudenharjoittajilta. *Toim.*

***** — maanomistajien. *Toim.*

***** — talonpojilta. *Toim.*

***** — järkeä eivätkä ennakkoluuloa, luokkansa tulevaisuutta eivätkä sen menneisyyttä. *Toim.*

muilta. Tekijä on vääntänyt keppiä liian kovin toiseen suuntaan kahdessa suhteessa: ensiksikin sotiessaan ekonominen vastaan hän jätti sivuun praktische *, lähimmät Forderungen **, mitkä ovat tärkeitä sekä industriellen Arbeitereille että Hausindustrielleille ja Landarbeitereille *** ja muille. Toiseksi hän soti sitä vastaan, että suhtaudutaan abstraktisesti, ylimielisesti gemässigten fortschrittlichen **** aineksiin (se on aivan oikein, ettei niitä saa suinkaan tyyten hyljeksiä, vaan niitä pitää utilisoida), ja siten tavallaan hämäsi sen itsenäisen ja jyrkemmän asenteen, mikä on hänen edustamallaan Bewegungilla. Historiallis-filosofiselta kannalta on kiistaton se väittäminen, minkä hän esittää (ja minkä Inorodzew esitti jo aikaisemmin „Soziale Praxis”²⁷ julkaisussa), että meidän nykyisten Genossen ***** joukossa on paljon verkleideten Liberalen *****. Samaahan voidaan sanoa tietyssä suhteessa myös Deutschland versus England *****. Se on niin sanoaksemme meidän onnemme; se sallii meidän toivoa, että pääsemme helpommin ja nopeammin alkuun; se pakottaa nimenomaisesti utilisoimaan kaikkia näitä verkleideten. Mutta kirjoittajan sanonta saattaa ehkä antaa toisaalta tiettyä aihetta väärintulkintoihin (eräs vanhoillinen sanoi minulle, että sehän on mataloittamista ja yhteensullomista...) sekä synnyttää tiettyä epäilyä ja hämminkiä Genossen keskuudessa. Tässä suhteessa ei Inorodzewinkaan sanamuoto ole mielestäni onnistunut.

Mutta minusta tuntuu, että itse asiassa ollaan samaa mieltä kirjoittajan kanssa.

Parvuisista — minulla ei ole hänen persoonallisesta luonteestaan pienintäkään käsitystä enkä suinkaan kiistä hänen suurta lahjakkuuttaan. Valitettavasti olen lukenut kovin vähän hänen tuotteitaan.

Onko Teillä toiveita saada äsken ilmestynyt Kautskyn „Die Agrarfrage” *****?

* — käytännölliset. *Toim.*
 ** — vaatimukset. *Toim.*
 *** — sekä teollisuustyöläisille että kotiteollisuudenharjoittajille ja maataloustyöläisille. *Toim.*
 **** — maltillisen edistysmielisiin. *Toim.*
 ***** — tovereitten. *Toim.*
 ***** — valepukuisia liberaaleja. *Toim.*
 ***** — Saksasta Englantiin verrattuna. *Toim.*
 ***** — „Agraarikysymys”. *Toim.*

Mitä Werthiin, Jevg. Solovjeviin ja M. Filippoviin tulee, niin täytyy sanoa, että ensin mainittua en tunne laisinkaan ja kahta jälkimmäistä olen lukenut hyvin vähän. En epäile hituistakaan, etteikö „haihtumista” ole ja tulisi edelleen olemaan. Senpä tähden onkin erikoisen välttämätöntä, että on muutakin kuin verkleidete Literatur *...

Puristan kättänne. V. U.

*Lähetetty Shushenskojen kylästä
Orloviin, Vjatkan kuvernementtiin*

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — verhottua kirjallisuutta. *Toim.*

A. N. POTRESOVILLE

27. IV. 99.

A. N., olin sangen iloinen saadessani 27. III päivätyn kirjeenne, joka vihdoinkin katkaisi pitkällisen ja itsepin-
taisen vaitiolonne. Sellaisia kysymyksiä, joista pitäisi
keskustella, on tosiaankin karttunut hyvin paljon, mutta
pääasiallisesti kirjallista laatua olevista asioista täällä ei
ole mahdollisuutta keskustella yksityiskohtaisesti. Ja nyt
lisäksi aikakausjulkaisu²⁸: kun ei voi keskustella virkavel-
jien kanssa, ihminen on niin irrallaan kaikesta, ettei voi
kirjoitella. Juli on täällä ainoa, joka pitää tätä todella ja
aktiivisesti sydänasianaan, mutta kirotun „pitkät välimat-
kat” estävät keskustelemasta kyllin yksityiskohtaisesti.

Aloitin siitä, mikä kiinnostaa ja huolettaa minua nyt
eniten, nimittäin Bulgakovin kirjoituksista²⁹ „Natshalon”
1.—2. sekä 3. niteessä. Luettuani lausuntonne hänestä ilos-
tuin sanomattomasti, kun sain kannatusta kaikkein oleelli-
simmassa, ja iloni oli sitäkin suurempi, kun toimituksen
myötätuntoon en nähtävästi voi kovinkaan paljon luottaa...
Kun Teihin Bulgakovin artikkeli teki „poistyöntävän” ja
„surkean” vaikutuksen, niin minut se sai suorastaan rai-
vostumaan. Niin paljon kuin olenkin lukenut Bulgakovia ja
lukenut yhä uudelleen, en vieläkään jaksakaan kerta kaikkiaan
käsittää, kuinka hän on voinut kirjoittaa tuon kauttaal-
taan typerän ja sävyltään mahdottoman ilkeämielisen
artikkelin ja kuinka toimitus on voinut olla millään lailla
huomauttamatta, ettei se hyväksy tuollaista Kautskyn
„peittoamista”. Olen samoin kuin Tekin „vakuuttunut
siitä, että lukijakunta on joutunut aivan (nimen-
omaan!) ymmälle ja tyrmistynyt”. Ja kuinka se voisi

tosiaan olla tyrmistymättä, kun sille julistetaan „nykytieteen” nimessä (№ 3, s. 34), että kaikki mitä Kautsky sanoo on väärin, mielivaltaista ja sosiaalisesti kummallista, „yhtä vähän oikeata agronomiaa kuin oikeata taloustiedettäkään” (№ 1—2) ynnä muuta, eikä selosteta Kautskyn katsomuksia, *vaan niitä suorastaan vääristellään*, samalla kun ei näy lainkaan vähääkään yhtenäisenä järjestelmänä esitettyjä Bulgakovin katsomuksia. Jos miehellä olisi ollut vähänkään puoluekantaisuuden tuntoa, vastuun tuntoa kaikkien Genossen * edessä, koko heidän ohjelmaansa ja käytännöllistä toimintaansa kohtaan, hän ei olisi tohtinut noin häikäilemättömästi „hyökkäillä” (niin kuin Te sattuvasti sanotte) tarjoamatta itse mitään ja vain luvaten... tieteellisen teoksen „Elben laakson itäosasta”!! Nähtävästi hän tuntee olevansa vapaa kaikista toveruuden velvoituksista ja vastuunalaisuudesta, professoritieteen „vapaa” ja yksilöllinen edustaja. En tietenkään unohda, ettei Venäjän oloissa saa vaatia julkaisulta yksien Genossen suosimista ja muiden syrjimistä, mutta eihän sellainen julkaisu kuin „Natshalo” sentään ole almanakka, joka suosii marxilaisuutta oikeastaan vain muodin vuoksi (à la „Mir Bozhi”³⁰, „Nautshnoje Obozrenije”³¹ y.m.), vaan tietyn suuntauksen äänenkannattaja. Sen vuoksi tällaisen julkaisun olisi ehdottomasti pantava tavallaan suitset suuhun noille oppineille hyökkäilijöille ja yleensä kaikille „sivullisille”. Vain sillä onkin selitettävissä „Novoje Slovon”³² ääretön menestys, että toimitus hoiti sitä nimenomaan tietyn suuntauksen äänenkannattajana eikä almanakkana.

Luin Kautskyn kirjan jo ennen kuin Bulgakovin artikkeli oli ilmestynyt enkä löytänyt Bulgakovilta *yhtään ainoata* hiukankaan järkevää väitettä Kautskya vastaan, mutta Kautskyn ajatusten ja väittämien *vääristelyjä* oli kosolti. Silkkää pötyä ovat esimerkiksi Bulgakovin väitteet, että Kautsky muka sekoittaa toisiinsa tekniikan ja taloustieteen, todistelee „maanjäljelyksen joutuvan perikatoon” (№ 3, s. 31. Kautsky puhuu *aivan* päinvastaista: S. 289), kiistää maanjäljelyksen kehitystendenssin (№ 3, s. 34) j.n.e.!

Kirjoitin ja lähetin jo pari viikkoa sitten toimitukselle ensimmäisen artikkelin „Kapitalismi maataloudessa (Kautskyn kirjan ja hra Bulgakovin kirjoituksen joh-

* — tovereiden. *Toim.*

dosta)'' ja nyt alan kirjoittaa toista artikkelia Bulgakovin kirjoituksen loppuosan johdosta³³. Pelkään pahoin, että P. B. hylkää sen vedoten joko siihen, että artikkeli on laaja (siitä tulee isompi kuin Bulgakovin kirjoitus, sillä minun täytyy ensiksikin kumota perustellusti sellaiset perättömät ja ylimalkaiset väitteet, kuten esimerkiksi sen, että Marx muka erehtyy opettaessaan, että suhde $\frac{v}{c}$ maanviljelyksessä pienenee; toiseksi minun pitää pakostakin selostaa Kautskyn kantaa), tai siihen, ettei väittely ole suotavaa (en tietenkään käyttänyt kirjoituksessani ainoatakaan haukkumasanaa, sellaisia, joita on edellä, ja yleensä koetin varoa esittämistä mitään henkilökohtaisesti Bulgakovia vastaan. Yleensä sävy ei ole yhtään jyrkempi kuin markkinateoriaa koskevassa Tugan-Baranovskia vastaan tähdätyssä artikkelissani³⁴). Olisin kovin halukas kuulemaan Teidän mielipiteenne, kun olette lukenut Kautskyn kirjan ja lukenut loppuun Bulgakovin artikkelin: mitä nimenomaan pidätte Bulgakovin artikkelissa „oikeana”? ja voitaisiinko mielestänne olla vastaamatta aikakauslehdessä julkaistuun Bulgakovin artikkeliin?

Yleensä tämä Struvea ja Bulgakovia viehättävä „uusi kriittinen virtaus” marxilaisuudessa (P. B. on varmaan Bulgakovin kannalla) tuntuu minusta sangen epäilyttävältä: räiskyviä fraaseja „dogmia” vastaan suunnatusta „arvostelusta” ynnä muuta eikä kerrassaan mitään myönteisiä tuloksia arvostelusta. Muuten Bulgakovin artikkelin tapaisen artikkelin kirjoittamiseen tarvittiin paitsi „kritisismiä” ja „nykyajan” professori-„tieteen” suosimista myös nec plus ultra * tahdittomuutta.

Struven artikkeliin markkinoista lähetin vastauksen³⁵. Siskoni³⁶ kirjoittaa minulle, että tämä vastaus julkaistaan „Nautshnoje Obozrenijessa” ja että P. B. aikoo myös vastata samassa julkaisussa. En voi olla samaa mieltä kanssanne siitä, että „kysymyksen painopiste on siinä, että abstraktisesti ajateltu tilanne on konkreettisesti mahdoton”, ja pääasiallisin väitteeni, jonka esitän P. B:tshia vastaan, onkin juuri se, että hän sotkee abstraktiset teoreettiset ja konkreettiset historialliset asiat toisiinsa. „Konkreettisesti mahdottomia” ovat paitsi Marxin esittämä

* — äärimmäistä. Toim.

realisaatiota myös hänen esittämänsä maankorko, hänen esittämänsä keskimääräinen voitto, sekä se, että työpalkka vastaa työvoiman arvoa y.m. Mutta se seikka, ettei niitä voida toteuttaa *puhtaassa* muodossa, ei vielä kelpaa vasta- väitteeksi. En voi millään nähdä mitään ristiriitaa „Tutkielmissa”³⁷ ja „Nautshnoje Obozrenijessa” esittämieni väitteiden välillä enkä myöskään „porvariston puolustelua”, jolla Struve niin pelotteli lukijoita. Ja erikoisesti minua vaivasi se, että hän on artikkelissaan sotkenut sopimattomasti yhteen kriittillisen filosofian ja sellaisen huomautuksen kuin, että Marxin oppia arvosta ja voitosta „vai- vaa *kiistattomasti* ristiriitaisuus”. Kyllähän P. B. tietää hyvin, että se on *kiistanalaista*. Miksi hän sitten hämään- nyttää yleisöä, *jolle* yksikään „uuden kriittillisen virtauksen” edustaja *ei ole* vielä todistanut johdonmukaisesti tätä risti- riitaisuutta eikä oikaissut sitä?

Entä hyökkäys, jonka Bulgakov tekee (№ 3, s. 34, huo- mautus) Zusammenbruch-teoriaa* vastaan!! — mainitse- matta lainkaan Bernsteiniä ja esittäen kaiken lisäksi ajatuk- sensa ehdottomana „tieteellisenä” dekreettinä! Olen kuul- lut Bernsteinin uuden kirjan ilmestymisestä ja tilannut sen, mutta tuskin minulle sitä lähetetään³⁸. Artikkelista, mikä „Frankfurter Zeitungissa”^{** 39} ja „Zhiznissä”⁴⁰ (aika hyvä julkaisu! Kaunokirjallisuus on siinä suorastaan hyvää ja vieläpä parhainta!) oli hänen kirjansa johdosta, olen tullut täysin vakuuttuneeksi siitä, että olen ymmärtänyt väärin Bernsteinin erilliset kirjoitukset ja että hän on tosiaan men- nnyt valehtelussaan vallan mahdottomiin, niin pitkälle, että hänet täytyy nimenomaan *begraben****, niin kuin „Beiträge zur Geschichte des Materialismus”**** teoksen kirjoittaja sanoi Kautskylle osoittamassaan avoimessa kirjeessä. Bern- steinin materialistista historiankäsitystä vastaan***** esittämät ja muut väitteet („Zhiznissä”), jotka olivat minulle uutta, ovat hämmästyttävän heikkoja. Jos P. B. on niin tulinen Bernsteinin puolustaja, että miltei „riitelee”

* — (kapitalismin) romahdus-, tuhoutumisteoriaa. *Toim.*

** — „Frankfurtin Lehti”. *Toim.*

*** — haudata, kuopata. *Toim.*

**** — „Lisää materialismin historiaan”. *Toim.*

***** — Muuten muistatteko, kun muuan yhteinen tuttavamme „ihanaan entis- aikaan” ivaili minua ilkeästi ja hutki minut pataluhaksi siitä, että olin nimittänyt materialistista historiankäsitystä „metodiksi”? Mutta näkyypä Kautskykin langen- neen yhtä pahaan syntiin, kun on käyttänyt samaa sanaa: „metodi” („Zhizn”, tammikuu, II, s. 53). Onko teillä viestejä tästä tuttavasta? Onko hänen terveytensä nyt parempi? Onko toivoa, että hän ryhtyy kirjoittelemaan?

hänen vuokseen, niin se on peräti murheellista, sillä hänen „teoriansa”, joka on tähdätty Zusammenbruchia vastaan, on Länsi-Eurooppaa varten äärettömän suppea ja Venäjän suhteen se on yleensä kelvoton ja sille *vaarallinen*. Tiedätkö Te, että meidän „nuoret” (ultraekonomistit) jo utilisoivat sitä, eräässä julkaisussa he selittivät Stuttgartin keskusteluja *sillä tavalla*, että heillä Bernsteinistä, Peusista ja muista tuli „ekonomiikan eikä politiikan” puolustajia? Mitä mieltä P. B. on sellaisista „liittolaisista”? Jos tarkoittatte ultraekonomistien menestyksillä Volginin ja hänen lähimpien tovereittensa eroamista, niin olen siitä tietoinen ⁴¹; se hämmästytti minua tavattomasti, ja nyt olen ymmällä, kuinka siellä mahtavat olla asiat ja mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Mielestäni on hirveän vahingollista, ettei tämä ultraekonomistien kanssa syntynyt kiista tapahtunut *kokonaan ja täydellisesti* lehdistön palstoilla: se olisi ollut ainoa vakava keino selvittää asiat sekä määrittellä tietyt täsmälliset periaatteelliset asenteet. Mutta nyt vallitsee täydellinen kaaos!

Kirjani on ilmestynyt ⁴² ja olen pyytänyt lähettämään sen Teille (itse en ole vielä saanut). Kuulin, ettei P. S. ehtinyt esipuheeseen, joutui ennakkosensuuriin, jossa sitä taidettiin „repostella”. Jään odottamaan mielenkiinnolla huomautuksianne.

Tilasin Karelinin kirjasen ja ehdin lukea sen ennen kuin sain Teiltä. Se miellytti minua tavattomasti; harmittava kovasti, että sitä oli kynitty niin pahasti! Ettekö kirjoittaisi siitä arvostelua?

Eräs tuttava lähetti minulle myöskin A. P:n „Lehtikirjoituksia” („perinnöstä” ja „perijöistä”). Mielenkiintoista: oletettiin kohan, että vastaisuudessa väittelymme jatkuu vai ei? A. P:n kirjoitus miellytti minua tavattomasti; numero menetti paljon, kun kirjoitusta katkottiin. Oikeastaan en havaitse välillämme olevan mitään erimielisyyttä: Te käsittelette *toista* kysymystä, ette sitä, kuinka oppilaat suhtautuvat Venäjän demokratiaan yleensä, kieltäytyvätkö he siitä (minä kirjoitin *yksinomaan* siitä), vaan sitä, minkälaiset suhteet erilaisten demokraattien välillä oli vanhaan hyvään aikaan. Minua kiinnosti vain Mihailovskin ⁴³ se virhe, että me muka kieltäydymme yleensä demokratismista, Te taas otatte *hänen toisen virheensä*, „perinnössä” ilmenevien oleellisesti tärkeiden eroavuuksien „hämäämisen”.

Näin „Nautshnoje Obozrenijen” 3. numerossa Maslovin huomautuksen, joka oli tähdätty minua vastaan, mutta täytyy tunnustaa, ettei se minua kiinnostanut. Se, että A. P:n kirjoitusta katkottiin, vahvasti muuten käsitykseni, että oli „epämukava” ottaa sen näkyvämpää perinnönjättäjää kuin on Skaldin (surullinen vahvistus!!). Yleensä julkaisun sävy on minusta „kuolemaa ennustava”. Jos siten on laita, niin loppu ja kuolema on vain ajan kysymys. Tämähän on yksinkertaisesti Ratlosigkeitilla * ja jahkailulla keinottelemista toimistossa, joka j.n.e. Voisihan sitä pitää suunsa kiinni eikä siitä olisi vahinkoa, se olisi vain eduksi asialle. Totta tosiaan, meidän „Aineistoa” voitaisiin pitää „maltillisuuden” ja „arvokkuuden” esimerkkinä nykyiseen sävyyn verraten...⁴⁴

Puristan kättänne. V. U.

Kirjoittakaa useammin, ellei laiskota, sillä en saa keneltäkään lehti uutisia.

Lähetän „Historische Berechtigungin” ** kirjattuna ristisiteenä. Älkää suinkaan luulko, että olen epäsäntillinen kirjojen palauttamisessa: ettehän kirjoittanut, milloin se oli palautettava, ja siksi en kieltänyt tovereilta, kun nämä pyysivät sitä luettavaksi. Olen sangen kiitollinen, jos saan Karelinin loppuosan.

Eikö Teillä ole mitään saksalaisten lausuntoja Kautskyn kirjasta? Olen lukenut vain „Frankfurter Zeitungista”, jossa kirjoitetaan vihaisesti ja sisällyksettömästi à la Bulgakov.

Aikakausjulkaisun ⁴⁵ niteet yleensä miellyttävät minua tavattomasti. Niiden toimitustyö on mainiota. Oletteko lukenut Gvozdevin kirjan ⁴⁶ ja mitä ajattelette siitä?

*Lähetetty Shushenskojen kylästä
Orloviin, Vjatkan kuvernementtiin*

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsitkirjoituksen mukaan*

* — avuttomuudella. *Toim.*

** — „Historiallisen oikeutuksen”. *Toim.*

A. N. POTRESOVILLE

27. VI. 99.

Viime perjantaina, 18 pnä, sain kirjeenne, joka oli päivity 2. VI, mutta *en ole saanut* Mehringiä enkä Karelina, jotka kirjoititte lähettävänne. Ensin odottelin ja arvelin, että postissa on varmaan sattunut jokin viivytys, mutta nyt on pakko luulla, että joko lähetys on kadonnut tai Te olette lykännyt lähettämisen. Jos edellinen olettamus pitää paikkansa, niin tehkää heti ilmoitus.

Lausuntonne kirjani johdosta ⁴⁷ ilahdutti minua kovasti. Luulen kuitenkin, että sen kääntämisen suhteen Te taidatte liioitella: tuskinpa saksalaiset ryhtyvät lukemaan teosta, joka on täpö täynnä niin sanoakseni puhtaasti paikallisia ja vähäisiä tosiasioita. Tosin N. —onin ⁴⁸ teos käännettiin (mutta hänellä oli jo suuri maine ja kaiketi Engelsingin suositukset, vaikka tämä monistin sanojen mukaan aikoikin panna tuon teoksen matalaksi). Oletteko tavannut saksalaisessa kirjallisuudessa lausuntoja siitä? Ellen erehdy, se on käännetty myös ranskaksi. Minua hiukan hämmästyttivät sananne, että olette „vihdoinkin onnistunut saamaan” kirjani... Ettekö ole saanut sitä Moskovasta tai Pietarista? Pyysin lähettämään sen Teille, kuten kaikille muillekin tuttavilleni, ja kaikki ovat sen saaneet. Jos ette ole saanut, niin tiedottakaa, ja minä kirjoitan uudelleen Moskovaan. En ole vielä nähnyt lehdistössä lausuntoja siitä, enkä odota näkevänikään niitä ennen syksyä,— luen lehdistä sivumennen sanoen vain „Russkije Vedomostia” ⁴⁹, joka edelleen on „tahdikkaasti vaiti”...

Olen lukenut Bulgakovin artikkelin „Archiv” julkaisusta ⁵⁰. En aio kirjoittaa hänelle erikoista saksalaiselle

lukijakunnalle tarkoitettua vastausta, sillä ensiksikin, en pysty kirjoittamaan saksaksi; toiseksi,— ja tämä on tärkeintä, sillä kaipa löytyisi kääntäjä, joka saksantaisi sen,— saksalaiselle lukijakunnalle ei kelpaisi lainkaan kirjoitus, joka olisi kirjoitettu samassa hengessä kuin kirjoitin venäläiselle, t.s. selostamalla yksityiskohtaisesti Kautskyn kirjaa. Bulgakovin erikoisviitteisiin (saksalaisiin tilastotietoihin perustuviin viitteisiin) en voi vastata, koska minulla ei ole aineistoa. Hänen yleisestä katsantokannastaan (kantilaisesta ja... bernsteiniläisestä kannasta, jos niin voitaisiin sanoa) en myöskään tohdi lähteä kirjoittamaan *saksalaisia varten*. Luulen, että saksalaisten käsitystä venäläisistä oppilaista olisi todellakin oikaistava, mutta sitä varten riittäisi tavallinen pieni uutinen (ellei kukaan ottaisi kirjoittaakseen erikoista kirjoitusta) Bulgakovia vastaan tähdätystä artikkelistani, sitten kun artikkelini julkaistaan venäläisessä aikakausjulkaisussa⁵¹. Mutta ellei se yleensä pääse julkisuuteen... „Natshalo” on kuollut, „Zhizn” voi kieltäytyä tahikka sensuuri kieltää... silloin asia saa oleellisesti toisen käänteän.

Venäläisten oppilaiden „huimaavat löydöt” ja heidän uuskantilaisuutensa alkaa suututtaa minua yhä enemmän. Luin Tugan-Baranovskin artikkelin „Nautshnoje Obozrenien” 5. numerosta... Ihmetellä täytyy, miten tyhmää ja isoista pötyä! Ei tutkita lainkaan historiallisesti Marxin oppia, ei tehdä mitään uusia tutkimuksia, vaan kaavoissa sattuneiden virheiden perusteella (mielivaltaisesti muutettu lisäarvon suhdelukua), sen perusteella, että poikkeustapaus julistetaan yleiseksi säännöksi (työn tuottavuuden kohoaminen *ilman* tuotteen arvon pienenemistä: se on mieletöntä, jos se vain katsotaan yleiseksi ilmiöksi), kaiken sen perusteella puhutaan „uudesta *teoriasta”, Marxin virheestä, uudesta asennoitumisesta... Ei, en jaksaa uskoa todeksi lausuntoanne, että Tugan-Baranovski muuttuu yhä enemmän Genosseksi *. Mihailovski oli oikeassa nimittäessään häntä „kaikumieheksi”: hänen „Mir Bozhi” aikakausjulkaisussa ollut juttunsa („Beltovin mukaan”, muistatteko? vuonna 1895) ja tämä kirjoitus vahvistavat oikeaksi tuon ankaran lausunnon, minkä puolueellinen arvostelija on hänestä antanut. Samaa vahvistaa sekin, mitä olen Teiltä

* — toveriksi. *Toim.*

ja Nadjalta ⁵² kuullut hänen luonteenpiirteistään. Tämä ei tietenkään vielä riitä lopullisen johtopäätöksen tekemiseen, ja voin hyvinkin erehtyä. Mielenkiintoista olisi kuulla, mikä mielipide teillä on hänen artikkelistaan.

Niin, ja vielä siitä „sosiologisten” ja „taloudellisten” kategorioiden erottamisajatuksesta, minkä Struve on esittänyt („Nautshnoje Obozrenijen” I. numerossa) ja jota sekä P. Berlin („Zhiznissä”) että Tugan-Baranovski toistavat. Mielestäni se ei lupaa muuta kuin mitä sisällyksettömintä ja skolastisinta määrittelyillä leikittelyä, jota kantilaiset nimittävät mahtipontisesti „käsitteiden arvosteluksi” ja vieläpä „tieto-opiksi”. En kerta kaikkiaan käsitä, mitä *järkeä* tuollaisessa jaottelussa voi olla?? kuinka taloudellinen voisi olla sosiaalisen ulkopuolella??

Ohimennen vielä uskantilaisuudesta. Kenen puolelle Te asetutte? Olen lukenut kahdesti suurella tyydytyksellä „Beiträge zur Geschichte des Materialismus”*, saman tekijän „Neue Zeit”** lehdessä julkaisemia Bernsteiniä ja Konrad Schmidtiä vastaan tähdättyjä kirjoituksia („Neue Zeit”, 5. numero, v.v. 1898—1899: myöhempiä numeroita en ole nähnyt)⁵³ sekä kantilaistemme (P. Struven ja Bulgakovin) ylistämää Stammlerin teosta („Wirtschaft und Recht”)** ja olen asettunut päättävästi monistin kannalle. Erikoisesti minua suututti Stammler, jolta en parhaallaakaan tahdolla voinut löytää mitään uutta, sisältörikasta... Pelkkää erkenntnistheoretische Scholastik****! Sanan pahimmassa mielessä mitä tylsimmän tusinalakimiehen typeriä „määritelmiä” ja niistä tehtyjä yhtä typeriä „johtopäätelmiä”. Stammlerin jälkeen luin „Novoje Slovo” uudelleen Struven ja Bulgakovin artikkelit ja huomasin, että uskantilaisuus täytyy tosiaan ottaa vakavasti. En enää malttanut, vaan liitin häntä vastaan tähdättyjä huomautuksia ja hyökkäilyjä vastaukseeni, joka oli tarkoitettu Struvelle (vastaus hänen „Nautshnoje Obozrenijessa” julkaisemaansa kirjoitukseen. En jaksa käsittää, kuka ja minkä takia pidättää vastaukseni julkaisemista. Sen sanottiin tulevan „Nautshnoje Obozrenijen” 6. numeroon. Mutta siinäkään sitä ei ollut. Ja vaitioloni alkaa jo tuottaa minulle

* — „Lisiä materialismin historiaan”. *Toim.*
 ** — „Uusi Aika”. *Toim.*
 *** — „Talous ja oikeus”. *Toim.*
 **** — tieto-opillista skolastiikkaa. *Toim.*

ikävyöksiä: esimerkiksi Nezhdanovin kirjoitus „Zhiznin” 4. numerossa), sekä vastaukseeni Bulgakoville⁵⁴. Sanon, että „en malttanut”, sillä käsitän vallan hyvin filosofisen valistumattomuuteni enkä aio kirjoitella näistä aiheista ennen kuin lueskelen lisää. Sitä nyt juuri teenkin, olen aloittanut Holbachista ja Helvétiusuksesta ja aion siirtyä tutkimaan Kantia. Olen saanut hankituksi tärkeimpien filosofian klassikkojen pääteokset, mutta uskantilaisten kirjoja minulla ei ole (olen tilannut vain Langen⁵⁵). Olkaa hyvä ja tiedottakaa, onko Teillä tai tovereillanne niitä ja ettekö voisi antaa meillekin.

Minua alkoi saman asian vuoksi kiinnostaa tavattomasti „Natshalon” 5. numerossa (toukokuu,— numero potee viime asteelle kehittyntä keuhkotautia) julkaistu Bogdanovin kirjan arvostelu. Ihmettelen, kuinka en ole huomannut ilmoitusta, että kirja on ilmestynyt. Nyt vasta tilasin sen. Aloin epäillä jo ensimmäisen kirjan perusteella, että Bogdanovina esiintyy monisti, ja toisen kirjan nimi ja sisältö lisäävät epäilyksiäni. Ja miten sopimattoman sisällyksetön ja sopimattoman ylimielinen tuo arvostelu onkaan! Ei sanaakaan itse asian olemuksesta ja... nuhteita kantilaisuuden sivuuttamisesta huomiotta, vaikka itse arvostelijankin sanoista jo näkyy, ettei Bogdanov *sivuuta* kantilaisuutta, vaan *torjuu* sen ollen filosofiassa toisella katsantokannalla... Mielestäni (ellen ole erehtynyt Bogdanovin suhteen) tähän arvosteluun ei voida olla vastaamatta⁵⁶. Yhtä asiaa vain en ymmärrä, sitä kuinka Kamenski *on voinut olla* vastaamatta Engelsiä vastaan tähdättyihin Struven ja Bulgakovin kirjoituksiin, jotka he julkaisivat „Novoje Slovoissa”! Ettekö selittäisi sitä minulle?

Tiedotuksenne, että Pietarissa on alkanut marxilaisuusvastainen reaktio, oli minulle uutuuksia. Olen ymmällä. Siis „reaktio”, ja marxilaisten keskuudessako? Keiden? Saman P. B:nkö taholta? Hänkö ja hänen kumppaninsa edistävät sitä pyrkimystä, joka vie yhdistymiseen liberaalien kanssa?? Odotan peräti kärsimättömänä selityksiänne. Olen täysin samaa mieltä siitä, että „arvostelijat” vain sotkevat lukijakuntaa, *antamatta yhtään mitään*, samoin kuin siitäkkin, että heitä vastaan täytyy käydä (erikoisesti Bernsteinin johdosta) ankaraa sotaa (mutta onkohan sitten, missä sotia?..) Jos P. B. „lakkaa täydellisesti olemasta Genosse”, niin sitä pahempi hänelle. Se muodostuu

tietysti äärettömän suureksi menetykseksi kaikille Genossen, sillä hän on tavattoman lahjakas ja monitietoinen mies, mutta tietysti „ystävyyys ystävyutenä, mutta virka virkana”, eikä se tee tarpeettomaksi ehdotonta sotaa. Ymmärrän hyvin ja hyväksyn „raivostuneisuutenne” (jonka Teissä aiheutti monistista käytetty epiteetti „iljettävä” (sic!!! *) — mutta minkä vuoksi? „Neue Zeitissa” julkaistun kirjoituksenko vuoksi? vai sen Kautskylle osoitetun avoimen kirjeen vuoksi, kuka kenet saa begraben **?) ja olen kovin kiinnostunut tietämään, miten hän vastasi kirjeseenne, jossa puritte raivoanne. (Bernsteinin kirjaa en ole vielä nähty⁵⁷.) Gründliche Auseinandersetzung *** on tietysti tarpeen, mutta „Natshalossa” tai „Zhiznissä” siitä ei tule eikä voikaan tulla mitään, tuloksena on vain erillisiä kirjoituksia marxilaisuuden „arvoskelijoita” vastaan. Sitä varten tarvitaan nimenomaan kolmannen lajin kirjallisuutta⁵⁸ ja Platform **** (jos olen ymmärtänyt Teitä oikein). Silloin vasta Genossen erkaantuvat lopultakin „sivullisista” „hyökkäilijöistä” ja vasta silloin eivät mitkään henkilökohtaiset toilaukset eivätkä teoreettiset „huimaavat löydöt” tule enää aiheuttamaan sekasortoa eikä anarkiaa. Kaikkeen tähän on syyssä Venäjän kirottu sekasortoisuus.

En käsitä, millä tavalla perintöä koskeva kirjoituksenne (olen lukenut vain ensimmäisen) oli tähdätty pietarilaisia vastaan. Kirjoitusta „Ohi kaiken muun” en ole nähty. Lähettäkää se.

Blitzableiterista ***** tekisi kovasti mieli keskustella yksityiskohtaisemmin ja perusteellisemmin. Mutta se täytyy nähtävästi jättää toiseen kertaan. Määräaikani päättyy 29. I. 1900. Kun ei vain jatkettaisi karkotusaikaa, se on suurin onnettomuus, mikä usein kohtaa karkotusvankeja Itä-Siperiassa. Mieleni tekee Pihkovaan. Entä minne Teidän?

Terveisiä Nadjalta.

Puristan lujasti kättänne. V. U.

* — sillä tavalla!!! Toim.

** — haudata. Toim.

*** — perusteellinen selvittely. Toim.

**** — puhujalava. Toim.

***** — ukkosenjohdattimesta. Toim.

P. S. Luin nyt uudelleen Bulgakovia vastaan kirjoittamani artikkelin loppuosan käsikirjoituksen... ja huomasin, että sävyni on siinä sovitteleva: ...olen muka „ortodoksi” ja jyrkkä „arvostelijain” vastustaja (olen sanonut sen suoraan), *mutta* ei pidä liioitella näitä erimielisyyksiä [niin kuin hra Bulgakov tekee] yhteisten vihollisten edessä. Saattaa hyvinkin olla niin, että tämä „sovitteleva” sävy [olen koettanut kaikin voimin lieventää sanontojani ja polemisoida kuin Genosse] osoittautuu sopimattomaksi tai vieläpä naurettavaksi, jos aletaan käyttää sellaisia sanontoja kuin... „iljettävä”, jos „arvostelijat” pakottavat toimittamaan lopullisen selvittelyn. Olisin silloin „syyttömästi syyllinen”: silloin kun en ollut nähnyt Bernsteinin kirjaa, en tuntenut *täydellisesti* „arvostelijain” katsomuksia ja olin „kunnioitettavan välimatkan päässä”, katselin asioita vielä [tätä artikkelia kirjoittaessani] vallan „vanhaan tapaan”, vain „Natshalon” avustajana... Se väitteeni, etteivät „arvostelijat” ole puuttuneet luokkataisteluteoriaan, ei nähtävästi pidä paikkaansa?

*Lähetetty Shushenskojen kylästä
Orloviin, Vjatkan kuvernementtiin*

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

1900

8

* * * 59

Syyskuun 5 pnä 1900. Nührenberg.

Suuresti kunnioitettu toveri! Nähtävästi emme siis saakaan tavata toisiamme: emme aio käydä Mainzissa emmekä Pariisissa, huomenna matkustamme täältä⁶⁰. Kovin valitettavaa, mutta täytyy tyytyä ja rajoittua keskustelemaan kirjeitse.

Ensiksikin kiiruhdan oikaisemaan erään ensimmäisessä kirjeessänne olevan maininnan ja pyytäisin Teitä tiedottamaan tästä oikaisusta *myös sille*, joka kertoi Teille, että olin muka „luvannut tavata”. *Se ei pidä paikkaansa*. En luvannut sellaista, vaan sanoin, että *jos tarve vaatii*, otamme *virallisesti* (t.s. ryhmämme nimissä) yhteyden Liittoon⁶¹, kun tulemme olemaan ulkomailla. Turhaan G.⁶² unohti tämän ehdon ja unohti niin ikään lisätä Teille, että keskustelin hänen kanssaan vain omissa nimissäni *enkä siis voinut* luvata mitään varmaa ennen kuin ryhmämme on päättänyt asiasta. Kuultuamme täällä, mitä toinen osapuoli⁶³ sanoo, ja saatuamme tietää edustajakokouksesta ja hajaannuksesta, huomasimme, että virallinen kanssakäynti on nyt tarpeetonta. Ja siinä kaikki. Liitolla ei siis ole *kerassaan mitään oikeutta* „olla tyytymätön” minuun, mutta minä olen tyytymätön siitä syystä, että G. on kertonut keskustelustamme sivullisille henkilöille, vaikka hän lupasi minulle *virallisesti*, että niin kauan kuin ryhmämme ei ota kosketusta Liittoon, hän ei kerro *muille kuin vangitulle henkilölle*. Koska ilmoititte minulle hänen olevan tyytymätön, niin toivottavasti Pariisissa käydessänne kerrotte myös hänelle, että olen tyytymätön tämän asian vuoksi. Jos

„huhu on levinnyt hirveän laajalle”⁶⁴, niin se on nimenomaan G:n syytä*.

Edelleen, siirtykäämme itse asiaan. Yhdistyminen *ei ole mahdollista*. Mahdotonta on liittoutuminenkin sanan varsinaisessa merkityksessä, t.s. tietty sopimus, keskinäiset sitoumukset j.n.e. Luullakseni „pyrkimys auttaa toinen toistaan voimien mukaan” ei vaadi liittoutumista, voidaan auttaa liittoutumattakin ja se on yleensä mahdollista, vaikken tiedä, onko se helppoa käytännöllisesti. Jos Liitto haluaisi sitä vilpittömästi, niin tuskin se olisi heti alusta saakka alkanut esittää meille uhkavaatimuksia ja uhkailla meitä boikotilla (juuri tätä kirjeenne tuoja tarkoitti sanoiltaan): sellainen ei ole omiaan parantamaan suhteita.

Me olemme itsenäinen kirjailijain ryhmä. Haluamme pysyä itsenäisinä. Emme pidä mahdollisena asian eteenpäin viemistä ilman sellaisia voimia kuin ovat Plehanov ja „Työn vapautus” ryhmä, mutta *kenelläkään ei ole oikeutta tehdä* sen perusteella *johtopäätöstä*, että me *luovumme edes hitusen itsenäisyydestämme*. Siinä *kaikki*, mitä voimme *nyt* sanoa niille, jotka haluavat ennen kaikkea tietää, miten me suhtaudumme „Työn vapautus” ryhmään. Sille, jota tämä ei tyydytä, emme voi sanoa muuta kuin: arvostelkaa meitä tekojemme mukaan, jos ette usko sanoihimme. Mutta ellei puhuta *nykyhetkestä*, vaan enemmän tai vähemmän läheisestä *tulevaisuudesta*, niin emme tietenkään kieltäydy ilmoittamasta ihmisille, joihin tulemme olemaan läheisissä suhteissa, yksityiskohtaisemminkin, minkä *muodon* meidän ja „Työn vapautus” ryhmän väliset suhteet saavat.

Saatatte kysyä: minkälaiset suhteet meillä tulee olemaan Liiton kanssa? *Toistaiseksi ei tule olemaan mitään suhteita*, ei tule olemaan sen takia, että meidän *muuttumaton* kantamme on pysyä itsenäisenä ryhmänä ja olla „Työn vapautus” ryhmän kanssa läheisessä yhteistyössä, mutta tämä päätös herättää epäluuloa Liiton taholta, joka pelkää, ettemme pysty säilyttämään täydellistä itsenäisyyttämme, vaan lankeamme „mahdottomaan” (kuten Te sanotte) väitelysävyyn. Jos toimintamme pystyy hälventämään tätä

* Toiseksi, vielä pieni asiasta poikkeava huomautus: olen kuullut, mitä sanoo G., jota *tapasin monena päivänä*, sekä toinen osapuoli. Te sen sijaan olette puhunut vain Liiton jäsenten ettekä muiden kanssa; ette ole kuullut toisen osapuolen kyllin vaikutus- ja arvovaltaisia edustajia. Siksi minusta tuntuukin siltä, että pikemminkin olette rikkonut sääntöä „audiatur et altera pars” („kuultakoon toistakin puolta”. *Toim.*).

Liiton epäluuloisuutta, niin keskinäissuhteemme voivat muodostua hyviksi, jos ei, niin ei. Voilà tout *. Te kirjoittatte: „Liiton katseet on suunnattu Teihin”; mutta ilmeisesti voisimme auttaa Liittoa vain kirjallisella työllä, ja yhtä ilmeistä on sekin, että tällä hetkellä, kun meidän on käytettävä kaikki elinnesteemme ravitaksemme pienokaisiamme, jonka pitäisi kohdakkoin syntyä⁶⁵, emme voi ryhtyä ruokkimaan toisten lapsia.

Te kirjoittatte, että 1) periaatteellisia erimielisyyksiä ei ole ja että 2) Liitto on valmis osoittamaan teoissa päättäneensä käydä taistelua „ekonomistista suuntausta” vastaan. Olemme *vakuuttuneita*, että näissä molemmissa kohdissa *Te erehdytte*. Vakaumuksemme pohjautuu sellaisiin kirjallisiin tuotteisiin kuin ovat *Anti-Credon jälkilause*⁶⁶, *vastaus Vademecumiin*⁶⁷, „*Rabotsheje Delon*” 6. numero⁶⁸, *esipuhe* kirjaseen „Käännekohta juutalaisten työläisten liikkeessä” y.m. Aiomme kumota kirjallisesti käsityksen, ettei ole olemassa periaatteellisia erimielisyyksiä (joten *tiettyjä* suhteita Liittoon meillä tulee olemaan: väittelijöiden välisiä suhteita).

Nyt viimeinen ja tärkein asia: olemmeko oikeassa vai emme, kun mielestämme „katsomuksenne ovat muuttuneet jyrkästi, kovin jyrkästi”? Muistellaanpa, mitä Venäjällä oli: Te *tiesitte*, että me haluamme perustaa *itsenäisen* kirjallisen yrityksen, *tiesitte*, että kannatamme Plehanovia. Siis Te *tiesitte kaiken*, ettekä kieltäytynyt osallistumasta, vaan päinvastoin käytitte itse sellaista sanontaa kuin „*meidän*” yrityksemme (muistatteko viimeisen keskustelumme en trois ** asunnossanne?) ja siten annoitte meille aihetta odottaa, että otatte osaa mitä *läheisimmin*. Nyt osoittautuikin, että osallistumisesta *ette sano sanaakaan*, että asetatte „tehtäväksemme” „selvittää ulkomailla syntyneen selkkauksen hinnalla millä hyvänsä”, t.s. asetatte sellaisen tehtävän, jollaista emme ole asettaneet *emmekä aseta*, mutta emme menetä silti tietenkään toiveita, että kun perustamme *itsenäisen* yrityksen „Työn vapautus” ryhmän tullessa mukaan yhteistoimintaan, niin se saattaa luoda pohjan selkkauksen selvittämiselle. Nyt Te nähtävästi epäilette, onko tarkoituksenmukaista, että ryhmämme perustaa *itsenäisen* yrityksen, koska kirjoittatte, että asialle on

* — Siinä koko asia. *Toim.*

** — kolmisin. *Toim.*

vahingoksi, jos on kaksi järjestöä, „jotka antavat toistensa toimia niin kuin ne haluavat”. Meistä tuntuu eittämättömältä, että katsomukseenne ovat muuttuneet jyrkästi. Olemme nyt selostaneet Teille aivan avomielisesti, miten on asiamme laita, ja olisimme sangen iloisia, jos keskinäinen mielipiteidenvaihtomme „edessä olevista tehtävistä” ei tyrehtyisi tähän.

Osoite: Nürnberg, Ph. Roegner.

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

N. K. KRUPSKAJALLE ⁶⁹

Olen jo kauan aikonut kirjoittaa sinulle asioista, mutta aina on ollut erilaisia esteitä. Saan touhuta melkoisesti, jopa ylettömästi ja siitäkin huolimatta (NB*), vaikka olen varjellut itseäni erikoisin, aivan epätavallisin keinoin touhuamiselta! Elän niin sanoakseni miltei täydellisessä yksinäisyydessä, ja siitä huolimatta on touhua! Olettakaamme, että tämä on sitä kiertämätöntä, väistämätöntä uuden tilanteen tavanomaisesti aiheuttamaa touhua, ja olisi synty nurkua jumalaa vastaan, sillä en ole läheskään niin hermostunut kuin herttainen kirjakauppiamme, joka saattaa tuon touhun vuoksi joutua synkkämielisyyden valtaan ja masentuu tuota pikaa. Touhun ohella on paljon hyvääkin! Otanpa ja kerron nyt asiointilasta ulkomaisessa „Venäläisten Sosialidemokraattien Liitossa”, kerron tosiasioiden valossa ja sen nojalla, mitä *toinen* osapuoli on kertonut...

Ensiksikin Venäjällä on vallan väärä käsitys *Vademecumista*, ja se on syntynyt „Rabotsheje Delon” kannattajien juttujen vaikutuksesta. Jos uskotaan heitä, niin se on pelkkää hyökkäilyä yksilöä j.n.e. vastaan, pelkkää kenralityttä ja pikkuasiain paisuttamista eri henkilöiden sättimisen seurauksena, pelkkää „sopimattomien” menetelmien käyttöä etc. Tosiiasiallisesti tässä teoksessa on *vallitsevana periaatteellinen* puoli, ja suuressa mitassa onkin, ja henkilökohtaiset hyökkäilyt ovat vain lisä, sellainen lisä, joka on kiertämätön silloin, kun suhteet ovat niin sekavat ja kun „nuoret” ovat saaneet kärjistetyksi ne äärimilleen. *Vademecum* on huuto, suoranainen huuto latteaa ekonomismia vastaan, joka on sosialidemokratian „häpeä”. „En

* — Nota bene — pane merkille. *Toim.*

koskaan luullut, että joudun kokemaan tällaisen häpeän”, Plehanov huudahtaa julkaisemiinsa asiakirjoihin laatimansa esipuheen lopussa. „Meidän on hinnalla millä hyvänsä päästävä tästä kaaosmaisesta ja häpeällisestä tilasta. Onneton puolue, joka sietää kärsivällisesti moista sekaannusta!” Ja puheen ollen kaikista niistä syytöksistä, joita Plehanovia vastaan syydetään, täytyy ennen kaikkea todeta päättäväisesti, että hänen kirjasensa *olemuksena* on juuri sodan julistaminen „credolaisuuden” ja „kuskovalaisuuden” „häpeällisille” periaatteille, nimenomaan periaatteellinen erkaneminen, kun taas „Liitossa” tapahtuva erkaneminen ja „tora” on vain tuon periaatteellisen eripuraisuuden *sivutuote*.

Nuoret ovat syyssä siihen, että periaatteelliseen erkaneamiseen on liittynyt sellaista „toraa” (ulkomaisen „Venäläisten Sosialidemokraattien Liiton” huhtikuun edustajakokouksessa (1900) asia aiheutti *kirjaimellisesti* toraa, hysteriaa y.m., y.m., mistä johtuikin, että Plehanov poistui). Nuoret kävivät juuri ekonomismin katsantokannalta järjestelmällistä, sitkeää ja epärehellistä taistelua „Työn vapautus” ryhmää vastaan, se oli „epärehellistä” sen vuoksi, että he eivät nostaneet *avoimesti* esiin lippuaan, että he sälyttivät järjestään kaiken „Venäjän” kontolle (ollen vaiti Venäjän „ekonomismin”-vastaisesta sosialidemokratiasta), että he käyttivät yhteyksiään ja käytännöllisiä voimavarojaan tunkeakseen syrjään „Työn vapautus” ryhmän ja julistaakseen sen perusteella, kun se ei halua päästää läpi „häpeällisiä” aatteita eikä häpeällistä älyttömyyttä, ettei se yleensä halua päästää esiin mitään „nuoria voimia”. Tätä taistelua „Työn vapautus” ryhmää vastaan, tätä ryhmän syrjintää on harjoitettu pikkuhiljaa, salaviihkaa, „yksityis”-tietä „yksityis”-kirjeiden ja „yksityis”-keskustelujen avulla, suoraan ja selvästi sanoen *juonittelujen* avulla, sillä sellainen kysymys kuin „Työn vapautus” ryhmän merkitys Venäjän sosialidemokratiassa ei ole koskaan ollut, ei tule koskaan olemaan eikä voikaan olla *yksityisasi*a. *Nuoret* ovat julistaneet „uudet” katsomukset vanhojen vastapainoksi, mutta he ovat peitelleet niin taitavasti ja diplomaattisesti noita katsomuksiaan (todistaen sillä, että itse katsomuskysymyistäkin he ovat pitäneet *yksityisasi*ana), että *vanhusten* on täytynyt *selittää* kiista. „Olemme lähettäneet Pietariin selostuksen kiis-

toistamme nuorten kanssa”, Plehanov kirjoittaa (Vademecumin XLVII sivulla). Näin siis jo vuonna 1898 „Työn vapautus” ryhmä *todisti*, että sen osalta kysymys on koskenut nimenomaan nuorten periaatteellista epävarmuutta, että nämä luisuvat jopa niinkin pitkälle, että kiistävät täydellisesti sosialismin,— „Työn vapautus” ryhmä esitti jo vuonna 1898 Venäjän sosialidemokratialle aatteellista horjuntaa vastaan tähdätyn *vetoomuksen*, mutta tämä vetoamus jäi huutavan ääneksi korvessa, sillä vuoden 1898 kesällisten palojen aikana kaikki huomattavat puolueytöntekijät pyyhkäistiin pois taistelukentältä, ja vetoomukseen vastasi vain yksin „*ekonomistien*” ääni.

Ei siis ihme, että sen jälkeen „Työn vapautus” ryhmä erosi toimituksesta, ei ole ihme, että avoin sota „ekonomismia” vastaan kävi yhä tarpeellisemmaksi ja väistämättömäksi. Mutta silloin riensi „ekonomistisen” suuntauksen kannattajain avuksi henkilöitä, joita yhdisti ekonomisteihin ammoinen viha „Työn vapautus” ryhmää kohtaan, ja nämä henkilöt yrittivät antaa myöten „ekonomismille” viemättä riitaa tuvasta ihmisten ilmoille, yrittivät antaa „ekonomismille” mahdollisuuden harjoittaa edelleenkin ja paljon kätevämmän taktiikkaansa, t.s. propagoida „yksityisesti” aatteitaan sosialidemokratian lipun alla käyttäen kilpenään uuden toimituksen kaksimielisiä ilmoituksia, toimituskunnan, joka haluaa jäljitellä kahta emää imevää kilttiä vasikkaa.

Uusi toimitus ilmoitti jo „Rabotsheje Delon” ensimmäisessä numerossa, että se „ei tiedä, ketä nuoria tovereita P. B. Axelrod tarkoittaa” esiintyessään „ekonomisteja” vastaan; se sanoi näin siitäkkin huolimatta, että ulkomaisen Liiton historia on viimeksi kuluneina vuosina ollut taistelua „nuoria” vastaan, se sanoi näin vieläpä siitäkkin huolimatta, että „Rabotsheje Delon” toimitukseen kuului henkilö, joka *itse kannatti* „ekonomistista” suuntausta (hra V. I—n⁷⁰). Henkilöstä, joka on näistä asioista syrjässä, henkilöstä, joka ei ole syventynyt ajattelemaan Venäjän sosialidemokratian ja ulkomaisen sosialidemokraattisen liiton viime vuosien historiaa, saattaa näyttää kerrassaan käsittämättömältä ja kummalliselta, minkä takia tämä „Rabotsheje Delon” toimituksen pieni ja (*nähtävästi*) sivumennen lausuttu huomautus („emme tiedä, ketä nuoria tovereita P. B. Axelrod tarkoittaa”) oli kipinä, josta syttyi palo,

puhkesi mitä kiivain väittely, ja asia päättyi siihen, että ulkomainen Liitto jakautui ja hajaantui. Tuossa kummalliselta näyttävässä seikassa ei ole kuitenkaan mitään kummallista. „Rabotsheje Delon” toimituksen pikku huomautus ja se, että toimitus julkaisi hra V. I—nin kirjoitukset, osoitti täysin selvästi, että ne *kaksi käsitystä, jotka on olemassa Venäjän sosialidemokratian lähimmistä tehtävistä ja polttavimmista vaatimuksista, eroavat oleellisesti toisistaan.* Toinen käsitys voidaan tulkita sanoilla *laissez faire, laissez passer**, kun on puhe „ekonomismista”, se on taktiikkaa, joka merkitsee suopeaa suhtautumista „ekonomismiin”, ekonomismin „äärimmäisyyksien” salaamista, ekonomismin varjelemista sitä vastaan suunnatulta avoimelta taistelulta, „vapaata arvostelua”, t.s. että kaikenlaiset porvariston suoranaiset ja naamioituneet ideologit saavat arvostella vapaasti marxilaisuutta. Toinen käsitys vaati jyrkkää taistelua ekonomismia vastaan, sitä, että on avoimesti protestoitava uhkaavaa marxilaisuuden madaltamista ja kaventamista vastaan, että täytyy sanoutua peruuttamattomasti irti porvarillisesta „arvostelusta”.

*Kirjoitettu syyskuussa 1900
Lähetetty Münchenistä Ufaan
Julkaistu ensi kerran v. 1924*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — antaa asiain itsekseen kehittyä. *Toim.*

A. A. JAKUBOVALLE ⁷¹

26. X.

Sain eilen 24. X päivätyn kirjeenne, ja pyynnöstänne vastaan heti.

Nyt en voi toimittaa kirjettä perille, sillä käytettävissäni olevalla osoitteella en lähetä kirjankansien sisällä, vaan kirjoitan kirjeet salamusteella, minulla ei ole aikaa kirjoittaa kirjettä sillä tavalla. Eilen kirjoitin osoitteenomistajalle ja selitin, mistä kirjeessä on kysymys, ja toivon voivani tiedottaa hänelle lähiaikoina koko kirjeen sisällön. Tai ehkä kirjoitatte sen salamusteella sitomattomaan kirjaan, siinä tapauksessa lähetän heti.

Tiedotan osoitteen sisarelleni: ei hän ollut syyskuussa Pariisissa, joten tuskin olitte siellä samoihin aikoihin. Toivottavasti olette itse kirjoittanut hänelle muutaman sanan osoitteella, jonka Teille annoin?

Ja nyt perusasiaan.

Kirjeenne tekee kummallisen vaikutuksen. Kun jättää pois osoitteita ja lähetyksiä koskevat tiedotukset, niin jäljelle jää vain moitteita, pelkkiä moitteita ilman mitään asiallisia selityksiä. Moitiskelunne muuttuu tavallaan jopa suoranaiseksi piikittelyksikin („oletteko vakuuttunut, että teitte sen hyödyttääksenne Venäjän työväenliikettä vai hyödyttääksenne Plehanovia?“). En silti halua tietenkään vastata Teille piikittelevästi.

Moititte minua siitä, että „kehotin kieltäytymään“ ⁷². Tulkitsette sanojani sangen epätarkasti. Muistan hyvin, etten ilmaissut kantaani jyrkästi enkä ehdottomasti: „Meidän on vaikea tällä hetkellä antaa neuvoa“, kirjoitin, t.s. asetin päätöksentekomme ehdoksi suoraan sen, että asiasta

on ensin päästävä selville. Mitä tällä selvytyteen pääsemisellä tarkoitettiin, se näkyy kirjeestäni: meidän oli päästävä täysin selville siitä, oliko „Rabotshaja Myslissä”⁷³ todella tapahtunut „käännös” (niin kuin meille oli ilmoitettu ja niin kuin meillä oli oikeus päätellä sen perusteella, että olitte ehdottanut Plehanoville osallistumista) ja minkälainen käännös nimenomaan.

Tästä pää- ja peruskysymyksestä ette sano sanaakaan.

Olette tiennyttä jo ajat sitten, että me pidämme „Rabotshaja Mysliä” tietyn suuntauksen julkaisuna, suuntauksen, josta me eroamme mitä perusteellisemmin. Tällaisen suuntauksen julkaisuun minä ja henkilö, jolle laaja kirjeenne on osoitettu⁷⁴, kieltäydyimme joitakin kuukausia sitten kertakaikkisesti osallistumasta ja selvää on, että menetellessämme itse sillä tavoin, emme voineet olla kehottamatta toisiakin tekemään niin.

Mutta tieto „Rabotshaja Myslissä” tapahtuneesta „käänteestä” saattoi meidät „pulmalliseen” tilaan. *Todellinen* käännös voisi oleellisesti muuttaa asiaa. Luonnollista siis on, että kirjeessäni esitinkin *ennen kaikkea* sen toivomuksen, että ottaisitte selvän *käänteeseen* kaikista yksityiskohdista, mutta ette vastannut siihen sanallakaan.

Muuten, ehkä luulette, että ystävälle osoittamanne kirje sisältää vastauksen käännettä koskevaan kysymykseeni? Ehkä, jos käännys Plehanovin puoleen „Rabotshaja Myslin” toimituksen nimissä ja jos ystävälle osoitettua kirjettä voidaan pitää luotettavana toimituksen katsojien ilmeinä? Jos *niin on laita*, olen taipuvainen tekemään sen johtopäätelmän, ettei mitään käännettä ole tapahtunut. Jos erehdyn, pyydän selittämään minulle virheeni. „Rabotshaja Myslissä” tapahtuneesta käänteestä minulle kirjoitti joku päivä sitten vielä eräs Plehanovin läheinen kannattaja. Mutta kun olen kirjeenvaihdossa kanssanne, en tietenkään voi uskoa noita käännettä koskevia „huhuja”, joita Te puolestanne ette mitenkään vahvista.

Sanon taaskin mieluummin heti suoraan (senkin uhalla, että saisin osakseni uusia moitteita) ja täysin solidaarisena ystäväni kanssa (jolle kirjoitatte) samalla tavalla kuin hän: „Me joudumme taistelemaan teitä vastaan”, ellei käännettä ole tapahtunut. Mutta jos se on tapahtunut, on otettava perusteellisesti selvä, minkälainen tuo käännös nimenomaan on.

Kirjoitatte ystävälle: „taistelkaa, ellei hävetä”. Hän itse tietysti vastaa Teille, mutta pyydän lupaa vastata siihen myös omasta puolestani. Ei lainkaan hävetä taistella, kun kerran asia on mennyt niin pitkälle, että erimielisyydet koskevat kaikkein tärkeimpiä kysymyksiä, kun osapuolet eivät ymmärrä toisiaan ja kun on muodostunut keskinäisen epäluottamuksen ja täydellisen erimielisyyden ilmapiiri (*en puhu yksistään „Rabotshaja Myslistä”*: puhun kaikesta, mitä olen nähnyt ja kuullut, *enkä niinkään paljon* täällä kuin kotona), kun kerran tällä pohjalla *on jo syntynyt* useita „jakaantumisia”. Vapautuaksemme tästä painostavasta ilmapiiristä, voimme (ja meidän täytyy) tervehtiä jopa raivokasta ukkosilmaakin eikä ainoastaan kirjallisuudessa käytäviä väittelyjä.

Ei ole syytä niin erikoisesti pelätä taistelua: ehkä taistelu ärsyttää joitakuita *henkilöitä*, mutta toisaalta se kuitenkin puhdistaa ilmaa, määrittelee tarkalleen ja suoraan suhteet, näyttää, mitkä erimielisyydet ovat olennaisia ja mitkä toisarvoisia, osoittaa, ketkä ovat niitä, jotka kulkevat todella vallan toisia teitä, ja ketkä ovat puoluetovereita, jotka ovat eri mieltä detaljikysymyksissä.

Te kirjoitatte, että „Rabotshaja Myslissä” oli virheitä. Tietysti, kaikki me teemme virheitä. Mutta kuinka voitaisiin taistelematta tehdä ero noiden erillisten virheiden ja sen „Rabotshaja Myslissä” selvästi hahmottuvan *suunnan* välillä, mikä kulminoituu „Credossa”*. Taistelutta ei voi olla välien selvitystäkään, ja selvittelyttä ei voi olla menestyksellistä liikettä eteenpäin, ei voi olla *vankkaa yhtenäisyyttäkään*. Ja ne, jotka nykyään aloittavat taistelun, eivät suinkaan *riko* yhtenäisyyttä. Yhtenäisyyttä ei enää ole olemassa, se on jo rikottu, rikottu kautta linjan. Venäjän marxilaisuus ja Venäjän sosialidemokratia ovat hajonneita

* *Huomautus.* Esimerkiksi ystävälle osolltamassanne kirjeessä on sekä väärinkäsitystä että „ekonomistista” suuntausta. Olette oikeassa korostaessanne, että taloudellinen taistelu on tarpeen, että täytyy osata käyttää hyväksi *legaalisia* yhdistyksiä, että tarvitaan kaikenlaisia vastauksia ynnä muuta, ettei pidä kääntää selkää yhteiskunnalle. Kaikki se on paikallaan ja oikein. Ja jos luulette vallankumouksellisten ajattelevan toisin, niin olette väärässä. Vallankumoukselliset sanovat vain, että on käytettävä kaikki voimat, jotta *legaaliset* yhdistykset y.m. eivät *erottaisi* työväenliikettä sosialidemokratiasta ja poliittisesta vallankumoustaistelusta, vaan päinvastoin sitoisivat niitä toisiinsa mitä tiiviimmin ja erottamattomimmin. Mutta kirjeessänne ei ole pyrkimystä yhdistämiseen, siinä pyritään erottamaan ne, t.s. siinä on „ekonomismia” eli „bernteiniläisyyttä”⁷⁵ esimerkiksi väitteessä: „Työväenkysymyksen Venäjällä sellaisena kuin se esiintyy todellisuudessa asetti ensimmäisenä „Rabotshaja Mysl” ”, oikeustaistelua koskevissa järjelyissä y.m.

Pyydän anteeksi, jos Teitä ei miellyttä se, että vetoan kirjeeseen, jonka lähettite ystävälle: halusin vain havainnollistaa ajatustani.

temppeleitä, ja avoin ja suora taistelu on yhtenäisyyden *palauttamisen* välttämättömiä ehtoja.

Niin, *palauttamisen!* Sellainen „yhtenäisyys” ei maksa puolta puupenniäkään, kun tovereilta salataan „ekonomistisia” asiakirjoja kuin salaista tautia, kun loukkaannutaan sen vuoksi, että saatetaan julki, minkälaisia katsomuksia propagoidaan sosialidemokraattisina katsomuksina ja sen lipun alla. Sellainen „yhtenäisyys” on selvää cant*, se johtaa vain taudin syvenemiseen, jolloin se muuttuu pitkälliseksi ja pahanlaatuiseksi. En epäile hetkeäkään sitä, että avoin, suora ja rehti taistelu parantaa tämän taudin ja luo todella yhtenäisen, virkeän ja voimakkaan sosialidemokratian.

Ehkä se on kovin sopimatonta, että juuri *Teille* osoitussa kirjeessä täytyy näin usein puhua taistelusta (kirjallisesta taistelusta). Mutta luulen, että vanha ystävytemme velvoittaaakin ennen muuta *puhumaan aivan suoraan*.

Puristan kättänne. *Petroff*

P. S. Parin viikon kuluttua osoitteeni muuttuu: Herrn Philipp Roegner Cigarrenhandlung. Neue Gasse Nürnberg (ainoastaan kirjeitä varten ja edelleenkin kahdessa kirjekuoressa). [Olkaa hyvä, älkää käyttäkö kirjeissä mitään nimikirjaimia, kuka sen tietää, onko täällä posti täysin luotettava.]

*Kirjoitettu lokakuun 26 pnä 1900
Lähetetty Münchenistä Lontooseen*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — tekopyhyttä. *Toim.*

1901

11

G. V. PLEHANOVILLE ⁷⁶

30. I. 01.

Hyvä G. V., sain juuri kirjeen palattuani vastikään „lopullisesta” keskustelusta, joka meillä oli Juudaksen kanssa. Asia on nyt järjestyksessä, mutta olen kauhean tyytymätön siihen, miten se nyt järjestyi. Kiiruhdan kirjoittamaan Teille, ennen kuin vaikutelma kadottaa tuoreutensa.

Juudas ei väitellyt „demokraattisen opposition” suhteen: hän ei ole romantikko eikä häntä puheilla peloteta. Mutta mitä „7. kohtaan” tulee (aineiston käyttö „Sovremennoje Obozrenijelle” tulevan aineiston käyttö „Iskraa” varten), niin siinä hän puijasi ovelasti meikäläisiä, jotka kaikki, ja P. B. y compris *, asettuivat hänen kannalleen, minua vastaan. Hän, Juudas, oli nähkääs odottanut, että „Iskrasta” tulee kansanomaisempi, enemmän „työläishenkinen”, hänen mielestään se saattaa synnyttää kilvoittelua, jos me saamme käyttää vapaasti „Sovremennoje Obozrenijelle” tulevaa aineistoa... Hän vaatii, että aineiston käyttö „Iskraa” varten tulisi kysymykseen vain silloin, kun siitä *sovitaan* „Sovremennoje Obozrenijen” edustajan kanssa, ja siitä voidaan olla sopimatta vain silloin, kun ei voida saada yhteyttä tähän edustajaan, ja tämä ehto tulee nähtävästi kyseeseen peräti harvoin, sillä Juudas sanoo suoraan, että hänen olettamustensa mukaan joko edustaja tulee olemaan *im Auslande*** („korkeintaan 12 tunnin matkan päässä Münchenistä”) tai järjestetään mitä säännöllisin kirjeenvaihto. Hän haluaisi julkaista *joka kuukausi viisi* arkia, t.s. suunnilleen 200 tuhatta kirjasinmerkkiä, juuri niin paljon kuin on kahdessa „Iskran” arkissa. Ei ole syytä

* — siinä luvussa. *Toim.*

** — ulkomailla. *Toim.*

lainkaan epäillä sitä, että hän pystyy *tarjoamaan* niin paljon aineistoa, sillä hän on varakas mies, kirjoittelee paljon ja hänellä on hyviä tuttavuuksia. Selvää on, että kilpailu ei tähtää niinkään „Zarjaa”⁷⁷ kuin „Iskraa” vastaan: poliittinen aineisto on samoin vallitseva ja luonteeltaan samanlaista lehtiaineistoa — päivän tapahtumia koskevia *katsauksia*, lyhyitä kirjoituksia (Juudas on aivan oikeassa antaessaan äärettömän suuren merkityksen sille, että julkaistaan usein pieniä kirjoituksia sisältäviä ohkaisia vihkosia). Meille alkaa tulla tulvimalla sen lajin materiaalia, me saamme juosta suorittelemassa Juudaksen antamia tehtäviä ja hän taas isännöimällä „Sovremennoje Obozrenijessa” (se on ilmeistä, että hänestä tulee siellä isäntä ja vieläpä täysivaltainen isäntä, koska varat ja 99% aineistosta ovat hänen — mehän kykenemme antamaan peräti harvoin sinne edes jotain) tekee oivallisen liberaalisen karriäärin ja yrittää syrjäyttää paitsi painavaa „Zarjaa”, myös „Iskran”. Me saamme juosta, hyöriä, lukea oikovedoksia, hoitaa kuljetukset, ja hänen ylhäisyytensä hra Juudas on oleva mitä vaikutusvaltaisimman (laajan so genannten * „yleisen” mielipiteen kannalta) julkaisun rédacteur en chef**. Ja noille rechtgläubigen*** voi suoda „romanttisen” lohdutuksen: nimitettäköön sitä „Sosialidemokraattisen „Zarja” julkaisun liitteeksi”, lohdutelkoot itseään sanoilla, mutta minä otan sillä välin koko yrityksen huostaani. Herää kysymys, eikö se paljon puhuttu sosialidemokratian „hegemonia” silloin osoittaudu pelkäksi cantiksi****? Missä se ilmenee, ellei sanoissa: „Sosialidemokraattisen... liite”? On aivan varmaa, että hän hautaa meidät aineiston paljoudella, sillä emme ehdi kirjoittaa kyllin paljon edes „Zarjaa” ja „Iskraa” varten.

Jompikumpi: joko „Sovremennoje Obozrenije” on *aikakauslehti* „Zarjan” liite (kuten on sovittu) ja silloin sen ei pidä ilmestyä useammin kuin „Zarja” ja aineiston täytyy olla *täysin* vapaasti käytettävissä „Iskraa” varten. Tahi me myymme esikoisoikeutemme hernerokasta ja Juudas, joka ruokkii meitä kauniilla sanoilla, genasführer***** meitä.

* — niin sanotun. *Toim.*
 ** — päätoimittaja. *Toim.*
 *** — oikeauskoisille. *Toim.*
 **** — tekopyhyydeksi. *Toim.*
 ***** — vetää nenästä. *Toim.*

Jos meidän on suotu ja meillä on mahdollisuus saavuttaa todellinen hegemonia, niin se käy päinsä yksinomaan poliittisen sanomalehden avulla (jota tuetaan tieteellisellä julkaisulla), ja kun meille sanotaan hävyttömän julkeasti, ettei meidän sanomalehtemme poliittisen osaston pidä kilpailla herrojen liberaalien poliittisen yrityksen kanssa, niin on päivänselvää, että meidän olisi näyteltävä surkeaa osaa.

Otin tästä kirjeestä kopion ja liitän sen protestinani ja „eriävänä mielipiteenäni” tämänpäiväisen istunnon „Pöytäkirjaan”, ja kehotan Teitäkin kohottamaan kapinalipun. On parempi katkaista välit kuin alistua tosiasiallisesti Credon ohjelman alaiseksi samalla kun puhutaan suuriäänisesti credolaisuutta vastaan.

Jos enemmistö asettuu sille kannalle, minä tietysti alistun, mutta pesen ennalta käteni.

Lähetetty Münchenistä Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksestä,
johon V. I. Lenin on tehnyt
omakätisesti lisäyksiä*

P. B. AXELRODILLE

20. III. 01.

Hyvä P. B.! Olen saanut kaikki kirjeenne ja toimittanut tjohtakalle terveiset hänen vanhalta ystävältään. Suotta Te olitte huolissanne osoitteista ja luulitte jotain muutoksia tapahtuneen. Asun edelleenkin samassa paikassa ja minulle pitää kirjoittaa samalla osoitteella:

Herrn Georg Rittmeyer, Kaiserstrasse 53/0 München.
Ja sisäkuoreen: für Meyer.

Vaimoani en odota vielä kohtakaan, hänen määräaikansa päättyy vasta sunnuntaina, ja sitten hänen on käytävä eräissä paikoissa, joten tuskin hän ehtii tänne ennen huhtikuun jälkipuoliskoa. Ja sitten kun hän saapuu, voi edelleenkin kirjoittaa Rittmeyerille, sillä tämä aina toimittaa kirjeet minulle, ja minä puolestani ilmoitan ajoissa, jos osoite muuttuu.

„Zarjalle” kävi ikävästi. Tuittu herrasmies Dietz hylkäsi jyrkästi toimituksen artikkeliksi tarkoittamanne kirjoituksen, hän säikähti viittauksia „Iskraan”, hänestä tuntui haiskahtavan „ryhmiltä” etc. ja hän vetosi siihen, että myös Bebel ja Singer (hänen G. m. b. H:nsa osakkaat) pelkäävät vähän⁷⁸ j.n.e. Niin ikävää kuin se olikin, meidän ei auttanut muu kuin luopua kirjoituksestanne ja painattaa sen asemesta muutama sana „lukijoille”. Tämä uusi sensuuri on kauhean epämiellyttävä! Kansilehtikin kärsi: poistettiin jopa „muutamat venäläiset sosialidemokraatitkin”. Koskahan pääsemme näiden Dreck-Genossien * „holhouksesta”?!

* — kehnojen tovereitten. *Toim.*

Yhtä hyvää kuuluu teljonokistakin (Juudaksesta): hänen ystävältään (=oletettavalta rahojen antajalta=goldene Wanzelta ⁷⁹) tuli kovin kiukkuinen kirje, että lähetän muka 200 (kaksisataa!) ruplaa „*Sovremennoje Obozrenijen*” tarpeisiin, niin että tietäkää, että ei teidän, vaan nimenomaan tämän yrityksen tarpeisiin. Olemme kaikki kovin suuttuneita, ja on päätetty: 1) ettei liittoutumisjulistusta painateta, 2) että lähetetään teljonokille ja „ystävälle” *uhkavaatimus*: on joko rahoitettava varmasti *meidän* yritystämme taikka me kieltäydymme, 3) että julkaistaan loppuun Witten kirjelmä ⁸⁰.

No eikö totta vie Juudas ole taaskin puijannut meitä??

On sentään yksi lohdotus: „Iskran” 2. numero on päässyt onnellisesti Venäjälle, sillä on siellä menestystä, kirjeitä saapuu runsaasti. Venäjällä tapahtuu piru ties mitä: Pietarissa, Moskovassa, Harkovissa ja Kazanissa on mielenosoituksia, Moskovassa on sotatila (siellä on muuten pidätetty nuorin sisareni ja jopa lankonikin ⁸¹, joka ei ole koskaan ottanut osaa mihinkään!), pieksäjäisiä, vankilat ovat täpösen täynnä j.n.e.

Lähipäivinä odotamme jo (vihdoinkin!) matkalle lähteneitä veljeä ⁸² ja yhteistä ystäväämme — feldia ⁸³, joka on (*tähän asti*) täyttänyt menestyksellisesti kaikki mitä on vaadittu.

Painatamme vappulehtistä ⁸⁴ ja sitten ryhdymme painatamaan „Iskran” 3. ja mahdollisesti heti saman tien myös 4. numeroa — aineistoa on runsaasti.

„Zarja” tulee painosta lauantaina — niin luvataan — ja lähetetään Teille suoraan Stuttgartista.

Kassa-asiamme ovat *erittäin* huonosti. Sen vuoksi täytyy *toistaiseksi* pidättyä ehdottomasti kaikista menoista, joita henkilön kutsumisesta (kuljetustehtäviin, kuten olette suunnitellut) aiheutuisi.

Puristan lujasti kättänne. Teidän Meyer

Lähetetty Münchenistä Zürichiin

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

P. B. AXELRODILLE

25. IV. 01.

Hyvä P. B.! En ole pitkään aikaan keskustellut kanssanne, ei ole tullut kirjoitettua, semmitenkin kun Aleksei kirjoitti Teille kaikesta mikä koskee asioita *, mutta nyt täytyy ehdottomasti keskustella ja siksi päätin olla lykkäämättä sitä tuonnemmaksi. Tekee mieli neuvotella kanssanne sekä pariisilaisista että zürichiläisistä ⁸⁵ ja ylipäänsä kaikista asioista.

Oletteko kuullut, että pariisilaiset „ovat laskeneet hajalle (jo kauan, noin 2—3 viikkoa sitten) „Iskran” kannatusryhmän” ja kieltäytyneet (toistamiseen) yhteistoiminnasta perustellen tätä sillä, että me olemme „loukanneet” „järjestöllistä puolueettomuutta” (sic!** olemme tehneet vääryyttä Liittoa kohtaan ja hyökänneet suotta sen kimppuun „Zarjassa”). Näin kirjoitti „Huomautuksia „Rabotsheje Delon” ohjelmaan” kirjoituksen laatija ⁸⁶ vihjaillen samalla aivan selvästi, että „Rabotsheje Delo” parantaa tapojaan („Listokin” 6. numerossa ⁸⁷ se on mielestämme yrittänyt jopa liikaakin!) ja siis... siis... Vivrons verrons ***, sanoi tämä „kallis toveri” lopuksi. Nähtävästi hän havittelee (kuten eräät niistä „nuorista voimista”, joista G. V. kirjoitti) parempaa paikkaa „Rabotsheje Delossa”. Tämä hännystely suututti meitä niin kovin, ettemme vastanneet heille mitään. Aiomme „Iskran” 4. numerossa haukkua „Rabotsheje Deloa” siitä, että se kääntää turkkia tuulen mukaan (3. numero tulee valmiiksi 1. V, ainakin lupaavat. Aiomme ryhtyä heti valmistamaan 4. numeroa).

* Sairastin viikon päivät influenssaa.

** — sillä tavalla! *Toim.*

*** — odottaa ja katsoa. *Toim.*

Nyt en enää oikein tiedä, mitä olisi tehtävä, sylkäistäväkö lopullisesti näille juonittelijoille vai... yritettävä kuitenkin vielä. He ovat epäilemättä pystyviä miehiä, he ovat kirjoitelleet, lähettäneet (molemmat) aineistoja (Danevitsh myös), keränneet taitavasti varoja (kokonaista 350 frs *; ulkomailla ei ole vielä missään kerätty „Iskralle” niin paljon). Ja oikeastaan mekin olemme rikkoneet heitä vastaan: emme ole olleet kyllin huomaavaisia, emme ole lähettäneet yhtään kirjoitusta heidän katsottavakseen ja saadaksemme „toverillisia neuvoja”, emme ole tarjonneet mitään „osastoa” (vaikkapa ulkomaankatsausten laatimista „Iskraan” tai pikku kirjoituksia tietyistä asioista yhteiskuntakroniikan alalla). Suhteiden ylläpito ulkomailla on nähtävästi mahdotonta, kerta kaikkiaan *mahdotonta* ilman jotain tämääntapaista. Ja berliiniläisetkin⁸⁸ (Arsenjev kävi äsken siellä) haluavat myös tiettyä asemaa, ylioppilaalle muka riittää sekin, kun saa yksinkertaisesti auttaa „Iskraa”, mutta *meille* tahi *Dvinskajalle* (hän ja hänen miehensä eroavat Liitosta, jossa vain kolme jäsentä — *Grishin*⁸⁹ *y compris* **!) — oli konferenssin kannalla kun asiasta toimitettiin kysely. Vive camarade G.***!) pitäisi toki olla jotain muuta, käsitättehän...

Vallan mahdotonta! Täytyy „keksiä” järjestö, muuten es geht nicht ****.

Päähäni pälkähti ajatus, eikö voitaisi suunnitella täläistä organisaatiota: „Sotsial-Demokrat” järjestö⁹⁰, „Zarjan” toimitus ja ne ja ne ryhmät (esimerkiksi berliiniläisten, *mahdollisesti* pariisilaisten j.n.e. ryhmä) tai ne ja ne henkilöt yhdistyvät esimerkiksi yhdeksi *Liigaksi*⁹¹. Julkaisutoimintaa hoidetaan kolmelta taholta: „Työn vapautus” ryhmä hoitaa oman kirjapainonsa, „Zarja” omansa, ja *valinnallinen* Kirjallisuusvaliokunta on lähin avustaja, joka osallistuu aika ajoittain pidettäviin toimituskuntien yleiskokouksiin ja painattaa (Kirjallisuusvaliokunnan allekirjoittamina) kirjasia y.m. „Sotsial-Demokratin” ja „Zarjan” kirjapainoissa, eventuell ***** myös kolmannessa kirjapainossa, jos *Liiga* järjestää sen (eräitä mahdollisuuksia siihen on olemassa). *Ylin ratkaisuvälta*

* — francs — frangia. *Toim.*

** — siinä luvussa. *Toim.*

*** — Eläköön toveri G.! *Toim.*

**** — ei tule mitään. *Toim.*

***** — mahdollisesti. *Toim.*

Liigan kirjallisuusasioissa kuuluu *kolmesta jäsenestä*: „Työn vapautus” ryhmän, „Zarjan” ja Kirjallisuusvaliokunnan edustajasta *muodostuvalle konferenssille*. Johtokunta olisi yhteinen, valinnallinen.

Tällainen olisi luonnokseni („Iskra” venäläisenä julkaisuna *ei* muodollisesti tietenkään kuuluisi Liigaan). Periaatteessa täällä ollaan sen kannalla, ja vanhin sisar niin ikään. Mielestäni tällainen „konstituutio” („itävaltalainen”, kuten Aleksei virnailee) ei olisi meille lainkaan vaarallinen, ja jotain sen tapaista tarvitaan aivan ehdottomasti, sillä muuten väki on kauttaaltaan tyytymätöntä ja kaikki saattavat karkota. Sillä tavalla me takaamme täydellisesti sen, ettemme joudu rettelöihin ja kahnauksiin, säilytämme täydelleen kirjapainomme ja toimitukset hallussamme, ja annamme väelle tarpeeksi liikkuma-alaa, jota ilman se ei tydy avustamaan.

Olkaa hyvä ja kirjoittakaa, mitä mieltä olette tällaisesta ajatuksesta, ja jutelkaa siitä G. V:n kanssa (jolle en kirjoita, sillä hänen pitäisi tulla piakkoin tänne, ja matkalla hän tietysti poikkeaa luonanne). Yksityiskohtia en hahmottele: ne ovat helposti järjestettävissä. Jos kaikki me (s.o. koko „Sotsial-Demokrat”) asetumme tälle kannalle, niin silloin on varsin mahdollista, että berliiniläiset (joilla on kirjapaino ja jotka janoavat „työtä” ja tiettyä „asemaa”) liittyvät mukaan, ja silloin voimme asettaa Liittoa vastaan yhtenäisen „Liigan”, joka ryhtyisi laajaan toimintaan.

Johtokunnan valinnallisuutta ei ole syytä pelätä, sillä johtokunta tulee hoitamaan vain kuljetukset ja niiden varojen ulkomailla tapahtuvan keräyksen, jotka jaetaan tietyissä suhteissa „Sotsial-Demokratin”, „Zarjan” ja muiden kesken, „Iskran” asioihin johtokunta ei puuttuisi, „Iskra” olisi epävirallisesti „Zarjan” takana ja yhdessä sen kanssa. Muodollisesti Liiga voidaan julistaa parhaillaan järjestelemämme „Iskran” *Venäjän-järjestön* ulkomaiseksi liittolaiseksi.

Kirjallisia hölmöyksiä ei myöskään ole syytä pelätä, koska (1) Kirjallisuusvaliokunnan itsenäistä kustannustoimintaa voidaan rajoittaa säännöillä; (2) se julkaisee omalla nimellään: „Työn vapautus” ryhmä ja „Zarja” ovat erillään valiokunnasta; (3) siihen saattaa kuulua meidänkin väkeä; (4) se on konferenssin alainen, ja konferenssissa enemmistö kannattaa meitä.

En kylläkään tiedä, tyytyvätkö pariisilaiset siihen; he ovat kovin koppavia. Meidän on jo epämurkavakin kääntyä heidän puoleensa. Jos hyväksytte suunnitelman, niin ettekö ottaisi kirjoittaaksenne heille ja koetellaksenne kepillä jäätä: hehän jo Pariisissa puhuivat Teille harmittavasta asemastaan, voisitte nyt ehdottaa heille tällaista ulospääsyä. Jos hyväksytte ajatuksen, kysymme myös Koltsovilta ja pyydämme häntä laatimaan „Liigan” sääntöjen luonnoksen*.

Nyt Zürichin lättiläisistä. En tiedä, oletteko kuullut, että heidän avullaan järjestetty kuljetus on kerta kaikkiaan epäonnistunut: poliisi on kaapannut 3.000 kappaletta „Iskraa” (№ 1) ja siepannut samalla kiinni salakuljettajankin. Sen jälkeen eräs heistä kirjoitti meille pyytäen lisää rahaa matkaa varten. Vastasimme, että tuota matkaa varten emme voi enää antaa, emme uskalla järjestöemme edessä, mutta jos hän erityisesti ottaa viedäkseen yhden puudan (niin kuin hän lupasi, kun keskustelin hänen kanssaan), niin poiketkoon.

Ei sanaakaan vastaukseksi. Tiedättekö, lienevätkö he loukkaantuneet, vai mistä on kysymys? Miten heillä on asiat ja mitä he aikovat? Jos tapaatte jotakuta heistä, niin olkaa hyvä keskustelkaa, jotta saisimme selvyyttä asiaan.

Alamme ajatella „Zarjan” 2. numeroa, on jo aika. Witten kirjelmä päättyy pian, noin 2—3 viikon kuluttua (Dietz pitkittää sitä jostain syystä mahdolltomasti: toistaiseksi on valmiina vain 9 arkkia). Aineistoa ei toistaiseksi ole, lukuunottamatta tuntemaanne Nevzorovin kirjoitusta, jossa valaistetaan Venäjän sosialidemokratian syntyä valmisteleita historiallisia tekijöitä. Toivomme, että G. V. kirjoittaa pääkirjoituksen uusista tapahtumista sekä myös contra Struve**, Te kirjoituksen (kirjoitelmia toimitukselta), vai kuinka? Luxemburg on luvannut kirjoituksen (uusi johdanto hänen artikkeleihinsa „Die sozialistische Krise in Frankreich”***, jotka on aikomus venäjääntää), Kautsky on luvannut pienen kirjoituksen akatemikoista ja proletareista.

* Olisi hyvä esittää väelle jo nyt „Sotsial-Demokratian” ja „Zarjan” yhteinen luonnos.

** — Struvea vastaan. *Toim.*

*** — „Sosialistinen kriisi Ranskassa”. *Toim.*

Ulkomaankatsauksia ei ole. Kuinka on „itävaltalaisen” artikkelin laita? Eivätkö Amerikasta lähetä mitään? — entä Sveitsistä? Danevitsh on kuulemma sairaana. Ei ole ketään, jota voisi pyytää kirjoittamaan Saksasta, ehkä vain Parvus, hän on luvannut (?) ulkomaankatsauksen, mutta se on toista.

„Iskran” neljänteen numeroon aiotaan saada (Alekseilta) kirjoitus terroristista, on jo kirjoitukset: „Itsevaltius ja zemstvo” (jatkoa), „Itsevaltius ja finanssit” (Parvusin), yhtä ja toista (lisäaineistoa mielenosoituksista) yhteiskuntakroniikan sekä työväenliikkeen osastoon. Neljäs numero aiotaan tehdä yhden arkin suuruiseksi (№ 3 paisui kuin paisuikin kahden arkin, 8 sivun suuruiseksi (7 sivua on jo valmiina), kuten 1. numerokin, ja silti täytyi osa aineistosta jättää pois!). On kaikin voimin joudutettava „Iskran” ilmestymistä, saatava se ilmestymään joka kuu-kausi.

Näkemiin! Puristan lujasti kättänne ja lähetän terveiset kaikille teikäläisille. Vaimoni samoin.

Teidän *Petrov*

P. S. Kirjoitakaa minulle Rittmeyerin osoitteella.

Jottei unohtuisi: vanhimman sisaren pyynnöstä tiedotan, että 250 frs on saatu. Tilitys niistä julkaistaan „Iskran” 3. numerossa („Amerikasta Axelrodin välityksellä”). Lähetän Stuttgartin kautta 10 „Zarjan” irtonumeroa, lähettäkää Ingermanille, Mokrijevitshille etc. Saksalaisille tarkoitettun kirjoituksen mielenosoituksista kirjoittaa vanhin sisar.

Lähetetty Münchenistä Zürichiin

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsi kirjoituksen mukaan*

N. E. BAUMANILLE ⁹²

24. V. 01.

Saimme kirjeenne ja toimintakertomuksen tammi-, helmi-, maalisi- ja huhtikuun ajalta. Kiitokset perusteellisesta ja selvästä tulo- ja menoluettelosta. Mutta mitä toimintaanne yleensä tulee, niin meille on epäselvää, minkälaista se oikeastaan on ollut ja minkälaisia ovat sen tulokset. Kirjoititte, että olette hukkua työn paljouteen eikä ole ketään tilallenne, mutta ette ole vielääkään täyttänyt lupaustanne, t.s. kertonut toiminnastanne. Rajoittuuko työhönne siihen, että toimitatte kirjallisuuden toimintakertomuksessa mainittuihin paikkoihin? Vai järjestätekö ryhmää respective * ryhmiä? jos järjestätte, niin missä ja millaisia, mitä on jo tehty ja mikä on näiden ryhmien tarkoitus, paikallinen toiminta vai aiotteko lähettää tänne meille kirjallisuutta hakemaan vai käyttää johonkin muuhun?

Tiedustelemme tätä, koska kysymys on sangen tärkeä. Asiamme ovat hieman huonolla tolalla. Raha-asiat ovat aivan rempallaan, Venäjältä ei saada juuri mitään. Kuljetus on yhä edelleen aivan lamassa ja satunnaista. Näissä oloissa „taktiikkamme” on suunnattava *kokonaan* siihen, että 1) varat, joita Venäjällä kerätään „Iskran” nimissä, lähetettäisiin mahdollisimman täydellisesti tänne supistaen paikalliset menot minimiin; 2) varat käytettäisiin miltei yksinomaisesti *kuljetukseen*, koska vastaanottajina Pihkovassa ja Poltavassa toimivat jo suhteellisesti varsin huokeat asiamiehet, jotka eivät rasita kassaa.

Ajatelkaa tarkoin tätä. Jokapäiväistä leipäämme, mikä yksin pitää meitä jotenkuten hengissä, ovat edelleenkin

* — tai. Toim.

matkalaukut. Maksamme noin sata ruplaa parilta, ja sitä paitsi satunnaisten henkilöiden lähettäminen johtaa sangen suureen ajanhukkaan, epäsäntillisyyteen, menetyksiin y.m. Matkalaukkujen kuljettajien lähettäminen Riiasta (mikä on mahdollista sekä Raznotsvetovin että Ernstin sanojen mukaan) on yhä järjestämättä. Leopoldilta⁹³ ei ole kuulunut mitään. Suomessa ei ole järjestetty mitään, vaikka sekin olisi mahdollista, kuten eri tahoilta vakuutetaan. Onko tällaisen asiaintilan vallitessa tarkoituksenmukaista tuhlata neljässä kuukaudessa 400 ruplaa paikalliseen kirjallisuuden vastaanottoon ja edelleen välittämiseen?

Mielestämme Teidän pitäisi asettua asumaan rajan pintaan voidaksenne itse viedä vaikkapa 2—4 laukkuja ja 10—20 naulaa lähetyksiä kuukaudessa.

Lähetetty Münchenistä Moskovaan

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

P. B. AXELRODILLE

25. V. 01.

Hyvä P. B.! Olette tietysti jo kuullut G. V:ltä järjestösuunnitelmastamme⁹⁴ sekä Nevzorovin, Danevitshin ja Rjazanovin uudesta „sovinto“-laitoksesta (joka on ottanut nimekseen „Borba“ ryhmä⁹⁵). Vastasimme heidän kyseilynsä (kysyttiin, kannatammeko „Sotsial-Demokratian“, Liiton ja „Zarjan“, t.s. niiden edustajain, välisen ennakkokonferenssin pitoa) *myöntävästi*. G. V. sanoi täällä, että tietysti täytyy suostua ja että hän on jo kirjoittanut siitä Teille. Tänäpäin Rjazanov (joka on ollut täällä jo pari päivää) ilmoitti minulle saaneensa kirjeen Gurevitshilta, joka tiedotti hänelle, että vain meiltä on saatu virallinen suostumus, että „Työn vapautus“ ryhmä ei ole vastannut vielä mitään, että hän oli tavannut Kritshevskin ja Ivanshinin ja on miltei varma, että nämä suostuvat konferenssin pitoon, että kokoontumispaikaksi on ajateltu Brysseliä ja päivämääräksi osapuulleen kesäkuun 4., että Bundin⁹⁶ ulkomainen järjestö anoo myös pääsyä konferenssiin.

Olkaa hyvä ja kirjoittakaa heille *pikemmin*, että „Työn vapautus“ ryhmä („Sotsial-Demokratian“ edustajana) suostuu *virallisesti* konferenssin pitämiseen, ja samalla kirjoittakaa, mitä mieltä olette konferenssin kokoontumispaikasta ja -ajasta*. Ensin mainitun johdosta me kirjoitimme, että kannatamme Zürichä tai sitä lähinnä olevaa paikkaa (että Sveitsi olisi tietysti „Työn vapautus“ ryhmällekkin sopivin) ja että toivomme konferenssin pitämistä mahdollisimman pian, ehkäpä jo toukokuussa, koska kesäkuussa emme voi niinkään vapaasti määrätä ajastamme. (Se, että haluamme

* Toistan kaiken varalta Gurevitshin osoitteen: Mr. E. Gourevitsch. 38 bis. Rue Gassendi. 38 bis. Paris.

jouduttaa konferenssia, on selitettävissä todellisuudessa sillä, että meidän on edullisempaa päästä eroon pikemmin voidaksemme ryhtyä pikemmin luomaan omaa järjestöämme ja saadaksemme aikaa valmistautua ratkaisevaan sotaan Liittoa vastaan, jos välit katkeavat. Ja kesällä sota todennäköisesti siirtyy Venäjällekin.)

Olkaa hyvä ja kannattakaa meitä, me haluamme jouduttaa konferenssia * (esittäkää jokin syy) ja määrätä Sveitsin kokoontumispaikaksi. Käsittäakseni heidän on vaikea kiistää Sveitsiä vastaan, koska: 1) kaksi osapuolta neljästä („Zarja” ja „Sotsial-Demokrat” Liittoa ja „Borbaa” vastaan) ovat Sveitsin kannalla; 2) Sveitsin täytyisi olla Sveitsissä, Saksassa ja Ranskassa olevien ryhmien edustajien luonnollinen kokoontumispaikka. Ehkä voidaan suostua muuhunkin kuin Zürichiin, esimerkiksi Baseliin? Olkaa hyvä ja ilmoittakaa minulle, kun olette lähettänyt virallisen suostumuksen.

Nyt kerron Teille Rjazanovista. Kun oli puhe *meidän* järjestöstämme („Iskran” ulkomaisesta järjestöstä), hän intoutui ensin kukkoilemaan, kun kuuli, ettei meillä ole lainkaan aikeita laajentaa toimituskuntaa ja että tarjoamme heille osanottoa vain neuvotteluoikeuksin. Hän puhui mahtipontisesti siitä, että Nevzorov on mies, jolla on rikas menneisyys ja ansioita (prikulleen samoin kuin Nevzorov puhui viime kesänä Rjazanovista!), hän oli kuohuksissaan, ivaili j.n.e. Mutta nähtyään, ettei se vaikuttanut meihin vähääkään, hän alkoi jonkin ajan kuluttua taipua myönnetyksiin, sanoi, että ehkä hän hyväksyy meidän luonnoksemmekin („mutta Nevzorov ei suostu millään”), vaikka parasta olisi kuitenkin „Sotsial-Demokratin”, „Zarjan” ja „Borban” liittoutuminen, että „Borba” on valmis luopumaan oman lehden julkaisemisesta (emme ole koskaan uskoneetkaan, että he pystyisivät julkaisemaan omaa lehteä) ja julkaisemaan vain sarjan lentokirjasia.

Yleensä näyttää siltä, että heidän kanssaan voidaan tehdä työtä: aikansa niskoiteltuaan he kuitenkin suostuvat.

Mitä Liittoon lähentymiseen tulee, niin Rjazanov sanoi ensin, ettei hänellä ole kerrassaan mitään toiveita konferenssin suhteen, että Gurevitsh yksin tyrkyttää sellaista aatetta j.n.e. Mutta kun hän kuuli, että me emme aseta

* Sanotaan, että se alotaan pitää osapuulleen 10. VI. Sekin sopii.

conditio sine qua non* Liiton hävittämistä, että olemme valmiit hyväksymään sen, että tieteellisen julkaisun („Zarjan”) ja poliittisen sanomalehden („Iskran”) ohella voi olla olemassa työläisille tarkoitettu helppotajuinen kokoelmajulkaisu tai aikakauslehti („Rabotsheje Delo”), hän muutti jyrkästi kantaansa ja sanoi, että hän on jo kauan puhunut samaa Kritishevskille, että hän pitää sitä eripuraisuuden luonnollisena finaalina ja on itse nyt valmis tekemään voitavansa tällaisen luonnoksen toteuttamiseksi.— Tehköön vain! Ehkä yhteenliittyminen tai *liittoutuminen* tällä pohjalla on tosiaan mahdollinen, ja se olisi aimo askel eteenpäin.

Lisään vielä, että olemme Zürichin kannalla tietysti senkin takia, että Alekseihin tekisi kovasti mieli saada enemmän aikaa jutellakseen kanssanne kaikenlaisista asioista.

Jos „Sotsial-Demokratian” kaikkien jäsenten kannan tiedustelu (jotta voidaan antaa virallinen vastaus „Borba” ryhmälle) vaatii paljon aikaa, niin koettakaa, olkaa hyvä, jollain tavalla supistaa tätä aikaa, jos se on mahdollista. Konferenssin viivytyks ei ole lainkaan suotavaa.

Mitä tulee Bundin ulkomaisen järjestön osallistumiseen konferenssiin, aiomme hylätä sen pyynnön (tekemättä siitä äärimmäisessä tapauksessa casus belliä**) Venäjän sosiaalidemokraattisen työväenpuolueen edustajakokouksen vuonna 1898 tekemän päätöksen 1. kohdan perusteella. (Tämän kohdan mukaan Bundilla on oikeus ratkaista itsenäisesti ainoastaan ne kysymykset, jotka koskevat nimenomaisesti juutalaista proletariaattia, eikä se siis voi neuvotteluissa esiintyä itsenäisenä osapuolena.)

Miten on „Iskralle” tarkoitetun kirjoituksenne laita? Aiotteko antaa jotain „Zarjan” toista viikkoa varten, josta G. V. on tietysti Teille kertonut?

Puristan lujasti kättänne ja lähetän kaikilta suuret terveiset.

Teidän Petrov

Lähetetty Münchenistä Zürichiin

Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

* — välttämättömäksi ehdoksi. Toim.

** — sodan perustetta. Toim.

L. M. KNIPOVITSHILLE ⁹⁷

Millä tavalla aiotte järjestää „Iskran” painatuksen Venäjällä? Salaisessako vai julkisessa kirjapainossa? Jos julkisessa, niin kirjoittakaa heti, onko jotain varmaa tiedossa: olisimme valmiit tarttumaan kaksin käsin sellaiseen suunnitelmaan (joka olisi mahdollinen Kaukasiassa, kuten meille on uskoteltu) eikä se vaatisi paljon varojakaan*. Jos salaisessa, niin ottakaa huomioon, että arkissamme (4 sivua) on lähes 100 tuhatta kirjasinmerkkiä [ja tämä määrä kuukaudessa!]: suoriutuuko salainen kirjapaino siitä?? Eikö tuo tavattoman uskallettu yritys niele kauhean paljon rahaa ja ihmisiä?? Eikö olisi parasta käyttää nuo varat ja noita voimia kuljetuksiin, joita ilman Venäjällä ei kuitenkaan tulla toimeen.

*Kirjoitettu toukokuun 28 pnä 1901
Lähetetty Münchenistä Astrakaniin*

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* Jos on olemassa vähänkään siedettävät yhteydet julkisiin kirjapainoihin, poltikaa asiaa ehdottomasti niiden kanssa ja kirjoittakaa meille: meillä on sen suhteen oma, erittäin käytännöllinen (ja kokeiltu) suunnitelmamme⁹⁸.

„ISKRAN” KANNATUSRYHMÄLLE

Lääkäriin täytyy asettua asumaan rajalle, esimerkiksi Polangeniin⁹⁹ (meillä on niillä seuduilla yhteyksiä ei-venäläisellä taholla ja on oma varastokin), tutkia paikalliset olot (siellä pitäisi taitaa latin ja saksan kieli, mutta ehkä siellä tulee toimeen muutenkin), koettaa järjestää itselleen jokin uskottava toimi (vakuuttavat, että siellä voi tulla toimeen yksityispraktiikkaakin harjoittamalla), päästä hyviin väleihin paikkakunnan pikkuvirkailijoiden kanssa ja totuttaa heidät siihen, että käy usein rajan toisella puolen. Siellä ei mennä rajan yli passilla, vaan Grenzkartella* (se on voimassa 28 päivää). Ylittäessään noin tiheästi rajan hän voi joka kerta viedä mukanaan pienissä erissä muutaman naulan kirjallisuutta (vaatteiden alla tahi laukussa meidän menetelmäämme käyttäen; siihen tarvitaan pieni lääkäriin instrumenttilaukku). Meille on erikoisen tärkeää, että rajan yli viedään vaikkapa vain vähän kerrallaan, mutta säännöllisesti ja usein. Jos mies ottaa järjestääkseen tämän asian ja suorittaakseen sen *itse*, jos hän suostuu *itse* viemään lähetykset yli, niin annamme hänelle matkarahat ja varat toimeentuloon kuukauden tai parin ajaksi, siksi kunnes hän eläytyy oloihin.

*Kirjoitettu kesäkuun 5 p:nä 1901
Lähetetty Münchenistä Berliniin*

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsitökirjoituksen mukaan*

* — rajaseututodistuksella (lupapaperi, joka annetaan rajavyöhykkeen asukkaille ja oikeuttaa menemään rajan yli). *Toim.*

L. J. GALPERINILLE ¹⁰⁰

3/3

Persiaan on lähetetty vasta äsken Wienin kautta, joten on aikaista puhua epäonnistumisesta. Ehkä se onnistuukin. Toimittakaa osoitteenomistajalle Täbrisiin tieto, että hänen pitäisi saada kirjalähetys Berliinistä, ja kirjoittakaa meille, kun se saadaan.

„Iskran” painatuksen järjestämisestä Kaukasiassa olemme jo lähettäneet H:lle yksityiskohtaisen tiedustelun, mutta emme ole vielä saaneet vastausta ¹⁰¹. Meidän täytyy tietää tarkalleen, mitä suunnitelma edellyttää (julkinen vai salainen kirjapaino), kuinka „lähellä toteutumista” se on, kuinka suuren aineistomäärän painatus voi tulla kysymykseen (voiko „Iskra” ilmestyä joka kuukausi?), nimenomaan kuinka paljon tarvitaan rahaa kerralla ja paljonko kuukaudessa. Kassa-asiamme ovat tätä nykyä kovin huonolla tolalla, emmekä voi luvata mitään, ennen kuin saamme mitä perusteellisimmat tiedot. Lähettäkää ne viipymättä.

Tehkää kaikkenne hankkiaksenne rahaa: olemme jo kirjoittaneet siitä H:n välityksellä eräälle tuttavallenne ja kehotamme Teitä pyytämään myös ZZ:tä ¹⁰² huolehtimaan siitä. Eräs „Iskra” ryhmän jäsenistä puhui jo hänelle rahasta viime vuoden alussa (muistuttakaa hänelle keskustelusta, joka tapahtui eräässä pääkaupungin teatterissa) ¹⁰³.

Etsikää ehdottomasti tietä Mustanmeren itärannikolle. Yrittäkää erikoisesti järjestää yhteys ranskalaisiin laivoihin, me toivomme saavamme pääsyn niihin täältä käsin.

Kirjoitettu v. 1901
kesäkuun 18 päivän jälkeen
Lähetetty Münchenistä Bakuun
Julkaistu ensi kerran v. 1928

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

N. E. BAUMANILLE

Gratshille

Saimme juuri Nikolailta (=Ernstiltä) tiedon, että hänen toimestaan on viety rajan yli ja on varmassa tallessa 4½ puutaa; tämä ensinnäkin. Toiseksi, hänellä on *aina* mahdollisuus saattaa joku meikäläisistä salakuljettajan mukana rajan yli ja että sellaisia miehiä tarvitaan. Niinpä teemme Teille tällaisen ehdotuksen: matkustakaa heti paikalla sinne, käykää jollakin passillanne Nikolain luona Memelissä, ottakaa häneltä selvää kaikesta, menkää sitten rajan yli Grenzkartella * tai salakuljettajan mukana, ottakaa sillä puolella (t.s. Venäjällä) oleva kirjallisuus ja toimittakaa se perille kaikkialle. Ilmeisesti asian menestymiseksi *tarvitaan* Nikolain avuksi ja häntä valvomaan vielä yksi henkilö Venäjän puolelta, sellainen, joka on aina valmis menemään salateitse rajan yli, mutta joka kuitenkin hoitaisi pääasiallisesti kirjallisuuden vastaanottoa Venäjän puolella ja sen toimittamista edelleen Pihkovaan, Smolenskiin, Vilnoon, Poltavaan. [Olemme menettäneet kaiken luottamuksemme Nikolaihin ynnä kumpp. ja *päättäneet olla antamatta heille enää ropoakaan*, tämän tien käyttämistä voidaan ajatella vain siinä tapauksessa, että kuljetuksessa tulee olemaan välittömästi mukana joku luoteuista miehistämme.] Te olisitte siihen sopiva, sillä (1) olette jo kerran ollut Nikolain luona ja (2) Teillä on kaksi passia. Asia on vaikea ja vakava, se vaatii asuinpaikan vaihtoa, mutta tuo asia on meille kaikkein tärkein.

* — rajaseututodistuksella. *Toim.*

Harkitkaa hyvin ja vastatkaa heti, lykkäämättä päivälläkään vastausta. Ellette ota suoritettavaksenne tätä tehtävää, meidän on annettava se heti jonkun toisen hoidettavaksi. Siksi pyydämme vielä kerran perin hartaasti vastaamaan heti paikalla.

*Kirjoitettu kesäkuun 26 pnä 1901
Lähetetty Münchenistä Moskovaan*

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. V. PLEHANOVILLE

7. VII. 01.

Hyvä G. V.! Kuinka työnne edistyy? En ole mitenkään saanut kirjoitettua Teille Ortodoksin artikkelin loppuosasta, t.s. myöhemmin lähetetystä lisäyksestä, joka koskee „Mir Bozhin” 6. numerossa ollutta Berdjajevin kirjoitusta¹⁰⁴. Meidän Struvefreundliche Partei¹⁰⁵ hylkäsi tämän loppuosan $2\frac{3}{4}$ äänimäärän enemmistöllä $1\frac{1}{4}$ vastaan (Aleksi näet „jakaantui” $\frac{3}{4}$:ksi ja $\frac{1}{4}$:ksi), minä jäin vähemmistöön äänestäessäni sen „puolesta”. Heitä ei miellyttänyt myöskään romanttista rakkautta koskeva huomautus eikä lisäyksen yleinen luonne. Mutta mielestäni se tukki lyhyesti, tiukasti, selvästi ja asiallisesti suun siltä herralta, varsinkin lopussa olevat runosäkeet ovat hyvät!

Venäjäلتä meille kirjoitetaan taas, että siellä kokoontuu Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen edustajakokous, eräässä kaupungissa on saatu jo kokouskutsukin. On tuiki tärkeää jouduttaa ohjelman laatimista. Kirjoitkaa, olkaa hyvä, aiotteko ja voitteko käydä tähän työhön käsiksi. Siihen eivät pysty muut kuin Te ja P. B.: se vaatii niin äärettömän tarkkaa ja harkittua sanontaa, mutta esimerkiksi sellaisessa tohinassa kuin täällä, on kerrassaan mahdotonta keskittyä ja harkita syvällisesti. Tuskinpa niistä vanhoista ohjelmaluonnoksista ja kirjoituksista (t.s. yksi luonnos ja yksi kirjoitus), joita Aleksi käytti siellä Teillä — ja jotka hän aivan turhaan toi takaisin, — voi olla suurtakaan hyötyä? Vai mitä arvelette? Jos tarvitsette niitä, lähetämme ne viipymättä.

Tilasin Shahovskoin ja Tezjakovin¹⁰⁶. Mitä varten tarvitsette niitä ohjelmaa laatiessa? Aiotteko niiden perusteella laatia maataloustyöläisten hyväksi asetettavat vaatimukset? Entä miten suhtaudutte talonpoikaiston hyväksi

asetettaviin vaatimuksiin? Katsotteko yleensä mahdollisiksi sellaiset vaatimukset Venäjän sosialidemokraattien ohjelmassa vai ette?

Artikkelinne korjausvedos ei ole vielä tullut. „Zarjan” 2. numerossa julkaistaan Staroverin kirjoitus „Russkoje Bogatstvosta”, V. I:n kirjoitus Berdjajevista, minä kirjoitin Witten kirjelmästä ja haukuin pataluhaksi esipuheen¹⁰⁷ (aion lähettää sen Teille neuvotellakseni sen johdosta, mutten tiedä, riittääkö aikaa), Alekseilta on referaatti „Sosialistisen sivistyneistön tehtävät”, Tehän luitte sen, miltä se vaikutti? Minä kirjoitan vielä Tshernovia vastaan. Entä annatteko Te arvostelun kokoelmasta „Kunniakkaalla paikalla”?

„Iskraan” (6. numero on ladottavana ja ilmestyy heinäkuussa, 7. numeron pitäisi ilmestyä elokuussa) odotamme Teiltä kirjoitusta työmiehen kirjeen johdosta sekä „Vallankumouksellisuuden henkiinheräämisestä Venäjällä”.

Parvus on yhä oman „järjestönsä” kannalla!!

Kautsky käväisi täällä. Hän on matkalla lepäämään eikä lupaa tällä kertaa mitään.

Nevzorov lähetti „Iskralle” „iljettävän” (näin sanovat V. I. ja Puttman) kirjoituksen, joka on tähdätty „Mistä on alettava?”¹⁰⁸ artikkelia vastaan. Siinä ylistetään komiteoita, puolustellaan (vältellen) „Rabotsheje Deloa” j.n.e. Palautamme kirjoittajalle (otamme siitä kopion ja lähettämme Teille, jos haluate).

Niin, siitä meidän ja Liiton liittoutumis- tai yhteenliittymissuunnitelmasta, toivottavasti olette nähnyt vastasuunnitelmamme? Jos ette ole nähnyt, pyytäkää Koltsovia hankkimaan se Dvinskajalta. Tuskin siitä koko jutusta tulee mitään.

Puristan lujasti kättänne. Teidän...

Niin, niistä varoista, joita belgialaiset ovat keränneet liikkeellemme. Mielestäni on kolmannes annettava „Rabotsheje Delolle”, ei kannata 50—100 frangin takia antaa edes aihetta puheisiin.

Lähetetty Münchenistä Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1926

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

S. O. ZEDERBAUMILLE ¹⁰⁹

Äsken juuri saimme kirjeen, jossa esitetään Pahomin veljen, Jablotshkovin ja Bruskovin suunnitelma. Emme voi salata, että emme voi millään hyväksyä tämän suunnitelman ainuttakaan osaa (joskin ensimmäisestä osasta vielä voitaisiin väitellä), ja suunnitelma suorastaan hämmästytti meitä, erikoisesti toinen osa: 1) kaikkien on siirryttävä Pietariin, 2) perustettava „Iskran” Venäjän-järjestön paikallislehti. Olemme niin tyrmistyneitä, että pyydämme etukäteen anteeksi, jos allaseuraavaan sattuu pujahtamaan jokin liian jyrkkä sana.

Se on jotain uskomatonta! Kokonainen vuosi on ponnisteltu epätoivon vimmallalla ja vasta alettu koota tätä valtavaa ja päivän polttavinta tehtävää varten tarvittavaa johtajain ja järjestäjain esikuntaa Venäjällä (tämä esikunta on vielä hirveän pieni, sillä mainittujen kolmen henkilön lisäksi meillä on vain 2—3 henkeä, mutta yleisvenäläistä lehteä varten tarvitaan useita kymmeniä tällaisia energisiä avustajia, jotka *eivät ole ainoastaan* kirjallisia avustajia), ja nyt sitten pitäisi yhtäkkiä lyödä hajalle koko temppele ja palata takaisin entiseen näpertelyyn! En voi edes kuvitellaakaan pahempaa „Iskran” itsemurhataktiikkaa! Nykyään ilmestyvän „Juzhnyi Rabotshin” ¹¹⁰ tapaisen paikallislehden perustaminen merkitsisi, että taas alettaisiin käyttää tavattoman paljon varoja ja väkeä lehden toimitukseen, teknilliseen puoleen, ekspeditions y.m. ja minkä vuoksi? Senkö vuoksi, että saataisiin julkaistua viisi numeroa puolessatoista vuodessa! Eikä tuo lehti saa sitä nyt aikaan millään puolessatoista vuodessa, sillä „Juzhnyi Rabotshila” oli se etuisuus, että sen perusti jo täysin muotoutunut

Komitea, s.o. kokonainen täyteen kukoistukseensa vartunut järjestö. Teitä on toistaiseksi vain kolme. Senkö vuoksi, että jälleen ryhdyttäisiin edistämään näpertelyä, nurkkakuntaista ahdaskatseisuutta ja koko Venäjän sosialidemokraattisen liikkeen asemesta jotain Poshehonjen * sosialidemokraattista liikettä, vaikka pitäisi taistella sitä ahdasmielisyyttä vastaan, mikä panee pietarilaisen unoh-tamaan Moskovan asiat, moskovalaisen Pietarin asiat ja kieviläisen kaiken muun paitsi Kieviä, ja vaikka väkeä pitäisi totuttaa (heitä täytyy totuttaa vuosikausia, jos aiomme luoda poliittisen puolueen nimen ansainneen puolueen) hoitamaan yleisvenäläistä yritystä,— se ei olisi mitään muuta kuin poshehonjelaisuutta, se ei voisi olla mitään muuta. Kokemuksesta olemme tulleet näkemään, miten vähän meillä on voimia todella poliittisen lehden luomista varten, miten vähän on avustajia, reporttereja, vähän ihmisiä, joilla olisi poliittisia tuttavuuksia, miten vähän on käytännöllisiä teknillisen puolen ja ekspedition tuntijoita.

Heitä on *vähän* koko Venäjää varten, ja me alkaisimme hajotella heitä ja luopuisimme uuden paikallisyrityksen perustamisen nimessä yleisvenäläisestä yrityksestä, joka on saatu jo pystyyn ja kaipaa kaikinpuolista tukea. Parhaassa tapauksessa, siinä tapauksessa, että tämän uuden suunnitelman osaksi tulisi loistava menestys, se johtaisi tyypiltään venäläisen sosialidemokratian mataloittamiseen, sen poliittisen merkityksen mataloittamiseen, koska poliittista „paikallis”-lehteä ei voi olla, sillä paikallislehdessä yleispoliittinen osasto joutuu aina kärsimään. Te kirjoitatte: „joukkojen” äänenkannattajia. Emme kerta kaikkiaan jaksakaan käsittää, mikä sellainen otus on. Vai onko Pahomin velikin alkanut jo ajatella, että täytyy siirtyä alemmaksi, valveutuneiden keskuudesta joukkojen keskuuteen, kirjoittaa yksinkertaisemmin ja välittömämmin elämästä?? Onko tarkoituksemme tosiaan lähentyä „joukkoja” eikä nostaa nämä jo liikehtimään alkaneet joukot järjestyneen poliittisen liikkeen tasalle? Emmekö me saa kirjeitä tehtailta, mutta onko meillä poliittisia paljastuksia, poliitti-

* Poshehonje — tsaarivallan aikaisen Venäjän ujestikaupunki. M. J. Saltykov-Shtshedrinin „Посехонская старина” („Poshehonjen muinaisuus”) nimisen teoksen ilmestyttyä Poshehonje-sanaa alettiin käyttää yleensä tarkoittamaan takapajuista syrjäseutua. *Suom.*

sia tietoja ja poliittisia *yleistyksiä*? Ja nyt pitäisi pirstoa yhteinen yritys paikallisyrityksiksi poliittisten *yleistystemme* laajentamiseksi ja syventämiseksi! Ja paikallislehtisuunnitelmallaan he väistämättömästi mataloittavat yritystämme paitsi poliittisesti myös teknillisesti. *Yhdistämällä* kaikki voimat palvelemaan „Iskraa” voimme saada pystyyn (vuotuinen kokemus on sen nyt jo *todistanut*) kerran kuukaudessa ilmestyvän lehden, jonka aineisto olisi todella poliittista, mutta puheen ollen paikallislehdessä nyt ei voida ajatella edes neljää numeroa vuodessa. Ellei poukkoilla malttamattomina suunnitelmasta toiseen eikä säikähdetä tilapäisiä vastoinkäymisiä eikä yleisvenäläisen yrityksen hidasta kasvua, niin puolen vuoden tai vuoden kuluttua olisi täysin mahdollista saada lehti ilmestymään kerran kahdessa viikossa (jota me jo tarmokkaasti suunnittelemme). Tietysti me oletamme, että Pahomin veli, Jablotshkov ja Bruskov ovat yhä entisellä linjalla, että he hyväksyvät sekä „Iskran” suunnan että järjestösuunnitelman, mutta jos heidän kantansa näissä asioissa on muuttunut, niin se on tietysti aivan toinen juttu. Yleensä olemme kerrassaan ymmällä, minkä vuoksi mainitut henkilöt ovat alkaneet epäillä tuota suunnitelmaa ja näin nopeasti? (sillä eiväthän he voi olla näkemättä, että uusi suunnitelma rikkoo vanhan). Kuljetuksenko vuoksi? Mutta mehän olemme tähän mennessä yrittäneet vasta *yhden kerran* järjestää oman tien eikä tämäkään yritys ole vielä täydelleen epäonnistunut, emmekä me saa vielä kahden emmekä kolmenkaan *epäonnistumisen* jälkeen jättää asiaa sikseen. Ehkä nämä henkilöt ovat alkaneet kallistua enemmän sille kannalle, että lehteä täytyisi julkaista Venäjällä eikä ulkomailla? Mutta hehän tietävät, että edellistä varten on tehty *kaikki*, mitä on voitu, ja kulutettu lähes 1.000 ruplaa, mutta toistaiseksi tuloksettomasti. On sanottava, että yleensä pidämme ehdottomasti vääränä ja vahingollisena jokaista, minkä tahansa alue- tai paikallislehden julkaisemishanketta „Iskran” Venäjän-järjestön taholta. „Iskran” järjestön olemassaolon tarkoituksena on tukea ja kehittää mainittua lehteä ja sitä tietä *liittää yhteen* puoluetta eikä *hajottaa* voimia, sillä niitä hajotetaan ilman tätäkin järjestöä enemmän kuin tarpeeksi. Mitä tulee kaikkien matkustamiseen Pietariin, sanomme vain, että meillä on hyvin vähän sellaisia työntekijöitä kuin P., B. ja Pahomin veli ja

heitä on varjeltava. Yleisen palon vaara on sata kertaa suurempi, silloin kun kaikki asuvat samassa paikassa. Jos heidän mielestään siellä ei yksi riitä (sen he siellä näkevät paremmin), niin ottakoot hänen lisäksi henkilön, joka vapautuu syksyllä (Pahomin veli), eivätkä molempia. Ja sitten vielä muistakoot, että niin turvallisuuden kannalta kuin yhdistämistyönkin kannalta on äärimmäisen toivottavaa vaihtaa aika ajoin asuinpaikkaa. Jos meidän vihdoinkin onnistuisi vallata haltuumme Pietarin Komitea, niin tietenkin se on pakotettava auttamaan kaksin käsin „Iskraa”, jotta tämä saataisiin ilmestymään tiheämmin, sekä taistelemaan kaikkia uusien näpertelyhenkisten lehtien perustamista vastaan. Näpertely on paljon pahempi vihollinen kuin „ekonomismi”, sillä ekonomismin syvimmat *elinjuuret* ovat syvän vakaumuksemme mukaan juuri näpertelyssä. Ja niin kauan kuin emme saa raivatuksi pois tätä näpertelyä emmekä hävitetyksi kaikkea luottamusta siihen, ei tule koskaan olemaan poliittista liikettä (ei ainoastaan sanallisesti, vaan tosiasiallisesti poliittista liikettä, t.s. sellaista liikettä, mikä vaikuttaisi suoraan hallitukseen ja valmistelisi yleistä rynnäkköä). Kun Pietariin ostettiin 400 kappaletta „Juzhnyi Rabotshi” lehteä, niin „Sotsialist” ryhmä¹¹¹ otti levittäääkseen „Iskraa” 1.000 kappaletta. Järjestäkööt tämän lehtimäärän levittämisen, järjestäkööt niin, että lehdessä olisi asiallinen Pietarin osasto (tarpeen vaatiessa julkaistaan erillinen liite), silloin tulee täytetyksi sama tehtävä, jonka vuoksi Teiltä jäivät huomauttamatta kaikki muut Pietarin valtaamiseen tähtäävät tehtävät. Katsomme tarpeelliseksi muistuttaa kaikkien „käytännönmiesten” olevan samaa mieltä siitä, ettei „Juzhnyi Rabotshi” ole työläisille sen helppotajuisempi kuin „Iskra”, joten sekin veruke raukeaa. Voimien ja varojen pirstominen on tyhmää ja rikollista. „Iskralla” ei ole rahaa, yksikään Venäjällä oleva asiamies ei hanki sille ropoakaan, mutta jokainen alkaa puuhata uusia yrityksiä, joihin tarvitaan taaskin varoja. Kaikki tämä todistaa, ettei olla kyllin johdonmukaisia. On oltava kärsivällisempiä: meidän suunnitelmamme avulla saamme aikaan sen, mihin olemme pyrkineet, vaikka se vaatisi paljonkin aikaa, kun taas „Rabotsheje Znamjan” surullisen kuuluisa kokemus näyttää, mitä tämän ehdotetun suunnitelman toteuttamiselta voidaan odottaa. Tuttavamme ryhtyivät toteuttamaan

suunnitelmaansa niin kovalla kiireellä, että Jablotshkov matkusti vastoin sopimusta Pietariin, jättäen Odessan, missä meillä täytyy olla ehdottomasti oma asiamies. Vaadimme, että uusi suunnitelma hylätään. Ellei perustelumme tunnu vakuuttavalta, lykättäköön kaikki uudet suunnitelmat edustajakokoukseemme saakka, jonka tarpeen vaatiessa kutsumme koolle, kun saamme asian kutakuinkin kuntoon. Mitä helppotajuiseen kirjallisuuteen tulee, niin tarkoituksihan on laajentaa kansantajuisten kirjasten julkaisemista. Tämä kirje ilmaisee paitsi meidän, myös „Työn vapautus” ryhmän kannan.

*Kirjoitettu v. 1901
heinäkuun jälkipuoliskolla
Lähetetty Münchenistä Vilnoon
Julkaistu ensi kerran v. 1925*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen
mukaan*

G. V. PLEHANOVILLE

25. VII. 01.

Hyvä G. V.! Sain eilen agraarikysymystä käsittelevät teokset. Niistä kiitokset. Olen keskittynyt melko perusteellisesti „agraari“-artikkeliini, joka on tähdätty Tshernovia (osittain myös Hertziä ja Bulgakovia) vastaan. Mielestäni Tshernovia on hutkittava *armottomasti* ¹¹².

Äsken kävi Velika, luki otteita Teiltä saamastaan kirjeestä. Oikovedoksen suhteen olemme tehneet jo „kaiken mikä riippuu“ meistä, t.s. lähettäneet Dietzille korjaukset, jotta ne tehtäisiin tekstiin, ellei se ole myöhäistä; jos se on myöhäistä, niin huomautamme niistä *ehdottomasti* kirjan lopussa, joten ei siitä ole suurtakaan vahinkoa. Oikovedokset luki vaimoni tarkastaen ne käsikirjoituksen mukaan (se mistä huomautitte: „Ei minulla näin ollut!“, osoittautui kirjoitusvirheeksenne, sillä olitte todella kirjoittanut „toukokuun kapina“, katsoin sitä juuri käsikirjoituksesta. Senkin me korjasimme). Koska oikolukuvirheet ovat väistämättömiä, niin tästä lähtien otamme tosiaan käytäntöön Teidän ehdottamanne „taktiikan“, t.s. lähetämme vastaisuudessa tekijälle *ensimmäisen* oikovedoksen (toinen ei ehdi) edellyttäen, ettei tekijä korjaa erillisiä kirjain- ja välimerkkivirheitä, sillä sen toki oikolukijakin tekee, eikä se ole niin tärkeätäkään, vaan korjaa *vain ajatusta väärentävät* poisjäännit, lauseet ja sanat, tai korvaa sanan toisella.

Sain P. B:lta kirjeen ja sen mukana artikkelini ¹¹³. Myös P. B. on lieventämisen kannalla. Ja luonnollisesti olen lieventänyt jo kaikkia niitä kohtia, joista Te ja P. B. mainit-

sitte konkreettisesti. Mitä taas tulee koko artikkelin sävyn muuttamiseen respective* kaikkien hyökkäilyjen korvaamiseen ylimielisellä ivailevalla läksytyksellä, niin epäilen, tokkopa *pystyisin* sitä tekemään, vaikka suunnitelmanne minua miellyttääkin. En olisi niin kirjoittanutkaan, ellen tuntisi „ärtymystä” kirjoittajaa kohtaan. Jos kohta „ärtymystä” on (sen käsittää paitsi meitä myös jokainen esipuheen lukeva sosialidemokraatti), niin en voi sitä enää salata eikä siinä enää auta viekastelu. Yritän edelleenkin lieventää sanontoja ja tehdä yhä varauksia, ehkäpä siitä joiain syntyikin.

Toimitan Alekseille hänen referaattiaan koskevan lausuntonne (jota hän on odotellut jo kauan kärsimättömänä). Aleksei on kaiketi unohtanut sanoa Teille, että *hänhän itse* antoi Mihailovski-aiheensa Rjazanoville (joka parhaillaan kirjoittaa siitä). *Minä* pääsin siihen käsitykseen, että Te kirjoitatte arvostelun „Kunniakkaalla paikalla” kokoelmasta, jonka Teille lähetimme.

Puristan lujasti kättänne. Teidän...

Jos tapaatte Koltsovin, sanokaa minulta suuret kiitokset „Volnoje Slovoista”¹¹⁴.

Niin, olin vähällä unohtaa. Halusin kysyä Teiltä vielä neuvoa tällaisessa asiassa. Se sama elukka Tshernov siteeraa vuoden 1900 „Russkoje Bogatstvon” 1. numerossa julkaistua Fr. Engelsin artikkelia „Saksan talonpoika”, jonka *lopussa* Engels sanoo, että „täytyy palauttaa marki”. Löysin tuon kirjoituksen. Osoittautui, että se on Entwicklung des Sozialismus von der Utopie zur Wissenschaftin „Die Mark” nimisen Anhangin¹¹⁵ venäjännös, ja „*Russkoje Bogatstvossa*” on sen *loppuun* lisätty kaksi kappaletta (18 riviä), joita ei ole alkuperäisessä tekstissä. Vertailin koko venäjännöksen tekstin kappale kappaleelta, mutta nämä kaksi kappaletta on lisätty piru ties mistä. Tämä karkea hävyttömyys täytyisi paljastaa, mutta... ehkä siinä on tullut jokin väärinkäsitys? ehkä tästä Engelsin artikkelista on olemassa *toinenkin teksti*? Venäjännökseen liittämässään huomautuksessa „Russkoje Bogatstvon” toimitus sanoo:

* — tal. Toim.

„Tämä hänen (Engelsin) kirjoituksensa ilmestyi 80-luvulla [vuonna 1882? Entwicklungin esipuhe on päivätty 21. IX. 82] „eräässä saksalaisessa julkaisussa” [?? „Neue Zeitissako” *? vai „Zürichin Sosialidemokraatissa”? Ettekö tiedä?] „ilman hänen allekirjoitustaan” [???]. „Mutta artikkelin vedoksiin, jotka Engels lähetti eräälle ystävälleen” [sic!! ** Danielsonille? Oletteko kuullut mitään siitä Engelsiltä?] „hän pani nimikirjaimensa”. Sitä paitsi kirjoituksen historiallinen osa on yhtäpitävä „Schlesische Milliarden” *** alkulauseen ja „Neue Rheinische Zeitungissa” **** 116 (huhti- — maaliskuussa 1849) julkaistun kirjoituksen kanssa.

Voisitteko auttaa saamaan selvän asiasta? Eikö „Neue Rheinische Zeitungissa” tai jossain muussa ole ollut „Die Mark” kirjoituksesta *toista tekstiä*? Eikö Engels saattanut *sittemmin* poistaa „markin palauttamista” koskevaa loppua??

Lähetetty Münchenistä Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

* — „Uudessa Ajassa”. *Toim.*
 ** — sillä tavalla! *Toim.*
 *** — „Sleesian miljardi”. *Toim.*
 **** — „Uusi Reinin Lehti”. *Toim.*

P. B. AXELRODILLE

26. VII. 01.

Hyvä P. B.! Olen saanut kirjeenne ja lukenut sen huolellisesti (Aleksi samaten). Olen sangen iloinen, että esititte huomautuksenne niin yksityiskohtaisesti. Mutta suotta luulette, että olisin liian („aika”) „uppiniskainen”. *Kaikki* huomautuksenne (samoin kuin kaikki G. V:n huomautukset), jotka koskivat tiettyjen kohtien lieventämisestä, olen huomioinut, t.s. olen lieventänyt kaikkialla. „Kopeekka ruplan päälle” yhdistää kaikki työläiset: lisäsin sulkujen sisään „ekonomistien mielestä”. „Itsevaltiuden rajoittamisen” asemesta panin „hävittämisen”, kuten osoititte. Ss. 82—83, joilla puhuttiin varomattomasti siitä, miten aiomme käyttää liberaaleja (t.s. ajatukset oli lausuttu varomattomasti), *pyyhin pois* kokonaan niin kuin neuvoitte tekemään. Niin ikään lisäsin huomautuksen, jossa viitataan kirjaseenne „Historiallinen tilanne” ja sanotaan Teidän käsitelleen perusteellisesti tätä kysymystä, johon minä olen kajonnut vain sivumennen. Lisäsin muutaman sanan siitä, että voidaan olla iloisia, kun liberaalit (R.N.S:n persoonassa) ymmärtävät enemmän työväenliikettä. Pyyhin kokonaan pois kohdan, jossa „valitin” että Witten kirjelmä on ilmestynyt sellaisella esipuheella varustettuna. Niin ikään pyyhin pois vielä eräitä jyrkkiä sanontoja sekä artikkelin alku- että loppuosasta. Yleensä en ole lainkaan uppiniskainen, kun on puhe erillisistä lievennyksistä, mutta periaatteessa en vain voi luopua siitä ajatuksesta, että meillä on oikeus hutkia (ja me olemme velvolliset hutkimaan) R. N. S:ää poliittisesta tempuilusta. Hän on nimenomaan poliittinen tempuilija, siitä vakuutuin lopullisesti lukiessani ja tutkiessani yhä uudelleen esipuhetta, ja liitin

arvosteluuni kaiken, mitä viime kuukaudet ovat meille antaneet (t.s. „teljonokin” kanssa käydyt Verhandlungen *, sopimuksentekoyritykset etc.¹¹⁷), puhuin suuni puhtaaksi, kuten sanotaan, ja tein tilit selviksi tuon tyyppin kanssa. Koko kirjoituksen painopisteenä pidin sitä, että oli tehtävä selväksi kysymys, onko zemstvo perustuslaillinen. „Zemstvo”-liberalismilla pyritään vaikuttamaan samalla tavalla yhteiskuntaan kuin ekonomismilla työläisiin. Meidän on vainottava kumpaakin ahdasmielisyyttä.

Huomenna meillä nähtävästi *ratkeaa* kysymys tästä artikkelista. Jos se menee painoon nyt heti, koetan lähettää Teille yhden kappaleen ensimmäistä korjausvedosta: ehkä Teillä on vielä jotain huomauttamista ja silloin ehdimme vielä korjata (sillä aikaa kun ensimmäinen ja toinen vedos ovat korjattavina).

Puristan lujasti kättänne ja toivon Teidän lepäävän oikein hyvin ja tervehtyvän kunnolleen. Ehkä olisi parempi, ettei Teille toistaiseksi lähetettäisi mitään? ettei pilattaisi lomaa ja parantumista?

Teidän *Petrov*

Kirjoittakaa osoitteella Herrn Dr. Med. Carl Lehmann
Gabelsbergerstrasse 20 a/II.
München (sisäkuoreen *für Meyer*).

Lähetetty Münchenistä Zürichiin
Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
kästikirjoituksen mukaan

* — neuvottelut. *Toim.*

G. V. PLEHANOVILLE

30. VII. 01.

Hyvä G. V.! Sain huvilalta lähettämänne kirjeen ja kirjauutuudet („Final Report”, Blondel et Vandervelde et Destrée *), joista suuret kiitokset.

Tezjakovia¹¹⁸ ei ole saatu *eikä nähtävästi saadakaan*, sillä se tilattiin Kalmykovan¹¹⁹ varastosta, Kalmykova *karkotetaan kolmeksi vuodeksi Pietarista ja hän sulkee varastonsa* (nämä ovat viimeiset ja aivan varmat tiedot!).

Kulemanin¹²⁰ lähetän Teille tänään.

Sen väärennyksen johdosta, mikä „Ruskoje Bogatst-vossa” on tehty Engelsiin nähden¹²¹, koetan ryhtyä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin.

Kirja-arvosteluista meillä on kovin vähän selvyyttä. Kaikki kirjoittelevat nyt omia artikkelejaan (Velika Berdja-jevia vastaan, Puttman lehtikirjoituksia „Ruskoje Bogatst-voa” vastaan, minä agraarikysymyksestä¹²² etc.). Eikä niillä arvosteluilla vielä ole kiirettäkään.

R. N. S:ää vastaan tähdätyn kirjoituksen panin painoon lievennettyäni useita jyrkkiä sanontoja. Kirjoitin siihen vielä loppusanat, joissa vertasin erästä Dragomanovin kirjoitusta¹²³ („Kolkuttakaa, niin teille avataan”) R. N. S:n kirjoitukseen osoittaen ensin mainitun paremmaksi. Siinäkin lievennän eräitä sanontoja (Velikan vaatimuksesta). Mutta ruoskintani yleistä sävyä ei enää voida perusteellisesti muuttaa.

Venäjältä kirjoitetaan, että väki on siellä kamalasti viehättynyt *Berdjajeviin*. Sitä miestä olisi ruoskittava

* — („Loppusielustus”, Blondel ja Vandervelde ja Destrée). *Toim.*

muullakin *eikä vain* varsinaisen filosofian alalla! Tosin Velika kirjoittaa artikkelia hänen viimeisen „Mir Bozhissa” julkaistun artikkelinsa johdosta.

Minua ilahdutti tavattomasti uutinen, että Te ja P. B. tapaatte toisenne ja käytte käsiksi ohjelmaan. Se on oleva askel eteenpäin, jos esitämme yleisölle Teidän ja P. B:n laatiman luonnoksen. Ja tämä asia on nyt kaikkein tärkein.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Petrov*

*Lähetetty Münchenistä
Vaudin kantoniin (Sveitsi)
Julkaistu ensi kerran v. 1925*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. V. PLEHANOVILLE

21. X. 01.

Hyvä G. V.! Lähetin Teille joku päivä sitten „Neue Zei-
tin” * 1. numeron, jossa on Engelsin kirjoitus ohjel-
masta ¹²⁴. Luulen sen kiinnostavan Teitä työnne, t.s.
ohjelmaluonnoksen laatimisen kannalta.— Sitä paitsi lähe-
timme Teille tänään korjausvedokset: olkaa hyvä ja
lähettäkää ne luettuanne kiireimmiten suoraan Dietzille
merkinnöin „Druckfertig!” **.

Olen kokoillut erilaista aineistoa maan sisäisiä asioita
käsittelevää katsausta ¹²⁵ varten ja lähi päivinä käyn siihen
välittömästi käsiksi (nyt en ole aivan terve: jotain mat-
kalla ¹²⁶ saatua influenssaa). Kun minun täytyy tämän työn
jälkeen ryhtyä kirjoittamaan „Iskralle” ja sitten käydä
käsiksi kirjaseen, jota olen jo kauan lykkäillyt ¹²⁷, minulla
ei kerta kaikkiaan ole aikaa laatia ohjelmaa, joten Te olette
ainoa toivoni.

Ehkä voitte suositella meille jotakuta ranskalaista hoita-
maan Ranskan-kirjeenvaihtoa? (Danevitsh nähtävästi
kieltäytyy.)

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

Lähetetty Münchenistä Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — „Uuden Ajan”. *Toim.*

** — „Palnovalmis!” *Toim.*

G. V. PLEHANOVILLE

2. XI.

Hyvä G. V.! Olemme saaneet kirjeenne. Aiomme julkaista artikkelinne „Iskran” 10. numerossa.

Yhdeksäs ilmestyy lähi päivinä: se myöhästyi, sillä se paisui 8-sivuiseksi.

Oletteko saanut „Neue Zeitin” 1. ja 3. numeron (olkaa hyvä ja *palauttakaa* ne, kun ette enää tarvitse)? Lähetin ne Teille, sillä niissä on Engelsin ja Kautskyn kirjoituksia ohjelmasta ¹²⁸, joista saattaa ehkä olla Teille hyötyä. Milloin luulette saavanne ohjelman valmiiksi?

Ette kirjoittanut mitään Marxin koottuja teoksia koskevasta arvostelusta ¹²⁹. Käsitämme asian siten, että Te sen kuitenkin lähetätte — sitä tarvitaan ehdottomasti „Zarjan” 2.—3. numeroon. 4. XI ilmestyy IV nide: Lassallen kirjeitä Marxille, mutta siitä ei enää kannata kirjoittaa arvostelua, ettei julkaisu viivästyisi.

Minä lopettelen katsausta maan sisäisiin asioihin. Aleksei kirjoitti Lübeckin tapahtumista. On myös arvosteluja: Teidän Frankesta kirjoittamanne arvostelu, kolme Aleksein artikkelia + Marxin koottuja teoksia käsittelevä kirjoitus + mahdollisesti Velika Dmitrijevnan kirjoitus „Svobodasta” ¹³⁰. Ne tyydyttävät tarpeen.

Also * „Zarjan” 2.—3. numero on valmis, ja nyt on kysymys vain painatuksesta, joka voitaisiin saada loppuun marraskuun puoliväliin mennessä.

Puristan lujasti kättänne. Teidän...

* — Siis. *Toim.*

P. S. Tiedustelen ohjelmaa näin kärkkäästi, syystä että pitäisi tietää, saammeko heti „Zarjan” 2.—3. numeron ilmestyttyä aineistoa 4. numeroa varten, jotta voisimme antaa laotojille. Dietz on alinomaa kimpussani.

Ellette ole vielä lähettänyt Rjazanovin artikkelia, lähettäkää se *tuotapikaa*, muuten hän syö Alekseini kokonaan. Rjazanov suuttui tavattomasti (ja Parvus yhdessä hänen kanssaan ja hänen takiaan) kirjoituksen lykkäämisestä ja nähtävästi aikoo vetäytyä syrjään. „Ette osaa olla toimittajia!” Parvus sanoi meille.

Miltä kuulostaa?

Kirjoitettu

marraskuun 2 pnä 1901

Lähetetty Münchenistä Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1926

Julkaistaan

käsikirjoituksen mukaan

„ISKRAN” VENÄJÄN-JÄRJESTÖILLE

- 1) Jakoville
- 2) Moskovan komitea
- 3) Pietari + Nizhni *
- 4) Bakuninille?
- 5) „Kirje venäläisille sosialidemokraattisille sanomalehdille”¹³¹.

Olemme juuri saaneet tietää, että Liiton jäsenet järjestelivät tärkeimpien komiteain konferenssia selvittämään ulkomailla tapahtunutta selkkausta¹³².

Täytyy panna *kaikki* voimat liikkeelle ja ryhtyä mahdollisimman lukuisissa komiteoissa ja ryhmissä seuraaviin toimenpiteisiin:

1) Konferenssia on ehdottomasti lykättävä ainakin keväeseen (pääsiäiseen saakka j.n.e.). Perusteet: a) täytyy välttämättömästi saada mukaan *sekä „Iskran”* että ulkomaisen Liigan edustajat, ja se vaatii aikaa ja rahaa. Ilman „Iskran” ja Liigan edustajia konferenssi olisi laiton ja merkityksetön. b) Täytyy odottaa, kunnes painosta ilmestyvät molempien osapuolten kirjaset, joissa selitetään erimielisyyksien olemus. Ennen näiden kirjasten ilmestymistä konferenssi ei voisi käsitellä asioita tuntemuksella, ja siksi siinä käydyt neuvottelut olisivat epäasiallisia. „Iskran” 12. numerossa (ilmestyy joulukuun 5 p:nä 1901) luvataan, että kirjanen julkaistaan varmasti hyvin pian (suunnilleen puolentoista kuukauden kuluttua)¹³³. Siinä eritellään erittäin seikkaperäisesti kaikkia erimielisyyksiä. Osoitamme siinä „Rabotsheje Delon” suuntauksen *koko vahingollisuuden*, paljastamme täydellisesti heidän häpeällisen horjuvuutensa ja avuttomuutensa bernsteiniläisyyden ja ekonomismin suhteen. Tämä kirjanen on jo osittain val-

* — Nizhni Novgorod. Suom.

mis ja kohta se saadaan loppuun. Sitä paitsi ulkomailla luetaan tällä hetkellä (joulukuun puolivälissä uutta lukua) referaatteja erimielisyyksistä: toinen on „Rabotsheje Delon” edustajan ja toinen Liigan edustajan. Maimitut referaatit ilmestyvät painosta niin ikään aivan lähiaikoina, joten konferenssin koollekutsuminen ennen niiden ilmestymistä merkitsisi turhaa rahojen haaskaamista ja turhia uhrauksia.

2) Jos konferenssi pidetään, lähetämme siihen *erikois-*edustajamme. Sen vuoksi meille on *ehdottomasti* tiedotettava heti, (1) onko konferenssi määrätty pidettäväksi; (2) missä; (3) milloin, sekä (4) konferenssin osanottajien tunnussana ja kokoontumispaikka. Täytyy vaatia komiteoilta ja ryhmiltä *virallisesti* näiden tietojen antamista ja varoittaa, että muussa tapauksessa konferenssi julistetaan laittomaksi ja saatetaan viipymättä julkisuuteen se, että halutaan päättää asioista kuulematta, mitä kumpikin osapuoli sanoo.

3) Jos komiteat tai ryhmät aikovat valita konferenssiin mielialoiltaan „Rabotsheje Delon” kannalla olevia edustajia, niin siitä on esitettävä heti *virallinen* vastalause ja vaadittava edustajain valitsemista *sekä* „Rabotsheje Delon” kannattajista *että* „Iskran” kannattajista (respective*: sekä enemmistön että vähemmistön edustajista).

4) Siltä varalta, että konferenssi asettuisi „Iskraa” vastaan, täytyy *erota* niistä komiteoista ja ryhmistä, jotka eivät suostu esittämään julkista vastalauseetta selaista vastaan,—niistä täytyy erota ja ilmoittaa heti „Iskrassa” eroamisesta ja eroamisen syistä. Pitäisi sopia heti oman väen kesken tällaisesta menettelystä.

5) Meille on tiedotettava viipymättä tuloksista sekä annettava heti tieto *kaikista* toimenpiteistä. On pyrittävä *kaikin voimin siihen*, että „Iskran” kannattajat pääsevät kaikkialla yksimielisyyteen ja toimivat yhtenä miehenä.

*Kirjoitettu Münchenissä
joulukuun puolivälissä 1901*

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — vastaavasti. Toim.

I. G. SMIDOVITSHILLE ¹³⁴

Olemme saaneet tiedon, että Akim julkaisee „Vperjodia” ¹³⁵. Emme usko sitä todeksi ja pyydämme selittämään, eikö se ole väärinkäsitys. Että ihmiset, jotka ovat keränneet „Iskran” nimiin satoja ja tuhansia ruplia „Iskran” kirjapainoa varten, ihmiset, jotka muodostavat „Iskran” Venäjän-järjestön, olisivat loikanneet salaa toisen yrityksen palvelukseen ja sitä paitsi juuri kireällä hetkellä, jolloin kuljetus on keskeytynyt ja koko pohjoinen ja keskinen alue (ja eteläkin!) ovat lähettäneet meille tukuttain valituksia sen johdosta, ettei ole saatavissa „Iskraa”, ja jolloin ainoana pelastuksena olisi „Iskran” monistaminen Venäjällä,—emme jaksa uskoa, että väki olisi tehnyt vielä tämänkin petoksellisesti, sillä Akim kirjoitti meille painattavansa 10. numeron, ja olimme siitä varmoja, mutta krasavets ei ole tiedottanut meille mitään kauniista suunnitelmistaan,—emme kerta kaikkiaan usko todeksi sellaista menettelyä, joka loukkaa paitsi kaikkia järjestösääntöjä, myös tiettyjä tavallisempiakin sääntöjä.

Jos tämä uskomaton uutinen on totta, niin *vaadimme* pikaista tapaamista moisen ennen kuulumattoman hävyttömyyden lopettamiseksi ja puolestamme pyydämme hartaasti Jakovia ja Orshaa keräämään kaikki mahdolliset varat sekä toteuttamaan viipymättä suunnitelmansa, tulemaan tänne.

Kirjoitettu joulukuun 18 pnä 1901

Lähetetty Münchenistä Kieviin

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

1902

29

L. I. GOLDMANNILLE ¹³⁶

Katsotteko tarpeelliseksi salata sen, että „Iskralla” on kirjapaino Venäjällä? t.s. oletteko sitä vastaan, jos me ulkomailla näytämme monille Venäjällä painettua kappaletta ¹³⁷?

Mitä tulee siihen, ettei asiamme yleensä suju kitkattomasti, jota olitte Teitä äsken tavanneen henkilön ¹³⁸ kertoman mukaan niin katkerasti valittanut, niin siinä emme voi auttaa suurestikaan. „Iskran” järjestön Venäjällä toimivien jäsenten on luotava vankka ydinjoukko ja saatava aikaan, että „Iskraa” levitettäisiin asian vaatimalla tavalla kautta koko Venäjän. Se on täydellisesti Venäjän-järjestön asia. Jos pääsemme siihen, niin asia on taattu. Ilman sitä kitka on kiertämätöntä *. Asianmukaisen levittämisen ja *vaikutusvallan* säilyttämisen kannalta olisi äärettömän tärkeää painattaa „Iskra” Venäjällä aina parin kolmen numeron jälkeen, valiten sellaiset numerot, jotka kiinnostavat jatkuvasti. № 13 ¹³⁹ esimerkiksi pitäisi ehkä painattaa siellä.

Mutta kun kerran painatatte, niin painattakaa *paljon* enemmän: täytyy edes kerran koettaa *tyydyttää* täydellisesti koko Venäjä. Muistatteko, kuinka Te itse valititte lehden pientä levikkiä?

Vielä kerran paljon terveisiä ja onnittelut menestyksen johdosta!!

Kirjoitettu tammikuun 3 p:nä 1902
Lähetetty Münchenistä Kishineviin

Julkaistu ensi kerran v. 1928

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

* Mitä arvelette, voisiko Dementjev täyttää levittäjän tehtävän?

G. V. PLEHANOVILLE

7. II. 02.

Hyvä G. V.! Lähetän Teille ohjelmaluonnoksen, johon Berg on tehnyt korjauksia. Olkaa hyvä ja kirjoittakaa, teettekö korjauksia vai esitättekö kokonaisen vastaluonnoksen. Haluaisin myös tietää, mitkä kohdat Teitä eivät tyydytä.

Uskonnosta luin K. Marxin kirjeestä, jossa hän puhuu Gothan ohjelmasta. Siinä hän arvostelee jyrkästi Gewissensfreiheit-vaatimusta * ja sanoo, että sosialidemokratian on sanottava suoraan myös se, että he taistelevat religiosem Spukia ** 140 vastaan. Pidättekö mahdollisena jotain sen tapaista ja missä muodossa? Meillähän on saksalaisiin verrattuna uskontoon nähden yhtä vähän varovaisuusnäkökohtia kuin „tasavaltaankin” nähden.

Olkaa hyvä ja antakaa Koltsovin kopioida Teidän kappaaleestanne: eihän se ota kovin paljon aikaa.

Kuinka työnne edistyy (jos kirjoitatte artikkelia „Zarjalle”, niin kuin oletamme)? Milloin luulette saavanne sen valmiiksi?

Tehän ette lähettänytkään minulle „Neue Zeitia” (№№ 1 ja 3) ettekä *agraariohjelmaa koskevaa kirjettä!!* Olkaa hyvä ja lähettäkää taikka kirjoittakaa, mikä on viivytyksen syynä.

Olen tilannut Teille „Conrad's Jahrbücher” *** 141 vuodeksi 1902. Vuoden 1901 „Wirtschaftliche Chronik” **** ilmestyy kuulemma helmikuussa, silloin se lähetetään Teille. Oletteko tilannut itsellenne „Torgovo-Promyshlennaja Gazetan” 142 ja oletteko jo saanut sitä?

* — omantunnonvapaus-vaatimusta. *Toim.*

** — uskonnollista hullutusta. *Toim.*

*** — „Conradin Vuosikirjat”. *Toim.*

**** — „Talouselämän Kronikka”. *Toim.*

Kuuluuko siellä Teillä mitään uutta rabotshejedelolaisista? Meillä ei kuulu hiiskahdustakaan.

Kirjaseni on ladottavana.

„Vorwärts” * ei suostunut julkaisemaan edes lyhennettyä vastausta, joten asia on siirtynyt Vorstandiin **. Bebel kuulemma kannattaa meitä. Sittenpäähän nähdään.

Puristan lujasti kättänne.

Teidän *Frey*

Lähetetty Münchenistä Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — „Eteenpäin”. *Toim.*

** — Hallintoon (Saksan sos.-dem. puolueen keskuskomiteaan). *Toim.*

G. V. PLEHANOVILLE

4. IV. 02.

Hyvä G. V.! Lähetään Teille otrezkamaita * koskevan kirjoitukseni¹⁴³. Olkaa hyvä ja luettuanne lähettäkää se P. B:lle tämän kirjeen kanssa, sillä jos hyväksytte suunnitelman, jota olen alunpitäen kannattanut (t.s. että tämä artikkeli olisi niin sanoakseni yhteisen luonnoksemme yhteistä puolustamista), niin on sovittava yhdessä myös tarpeellisista korjauksista. Mutta jos hylkääte tuon suunnitelman, täytyy asiaa järjestellä jollain muulla tavalla.

Paikoitellen olen lainannut ohjelman yleistä osaa (periaatejulistusta) oman luonnokseni mukaan; on itsestään selvää, että tämä tulee muuttumaan, jos minun luonnokseni hylätään. (Eräitä lainauksia voisin siinä tapauksessa ottaa Erfurtin ohjelmasta, ellei Teillä ole mitään sitä vastaan.)

Velika Dmitrijevna teki paikoitellen reunahuomautuksia, esittämättä kuitenkaan aina tarkalleen muutosehdotuksia. Olkaa hyvä ja ilmoittakaa mielipiteenne niistä kohdista. Eräästä kohdasta haluaisin sanoa muutaman sanan oman kantani puolustukseksi. Velika Dmitrijevna ehdottaa, että sivut 79—82¹⁴⁴ jätettäisiin pois, enkä minä tietenkään ryhtyisi niitä erikoisemmin puolustelemaan. Mutta hän oli näkevinään noilla sivuilla vielä „konnamaisuuden avustamista”, kun luonnoksessa ei anneta etusijaa pienvuokraajille (kansallistetun maan vuokraajille), vaan edellytetään

* Otrezkamaat — maat, jotka Venäjän tilanherrat lohkaisivat itselleen talonpoikain viljelyksessä olleista maista vuoden 1861 „talonpoikaisreformia” toimeenpan-
taessa. *Suom.*

annettavaksi maata yhtäläisesti sekä suur- että pienvuokraajille *sillä ehdolla*, että he noudattavat agraarilakeja ja (NB) käyttävät maata ja hoitavat karjaa järjestyksellisesti.

Hän väittää, että se on „konnamaista”, koska „riikkaat kahmivat kaiken”, ja parannettujen viljelysmenetelmien vuoksi $\frac{9}{10}$ työläisistä jää työttömäksi eivätkä mitkään agraarilait heitä auta.

Mielestäni tämä vastaväite ei päde, koska (1) tässä pidetään silmällä jo varsin pitkälle kehittyntä porvarillista yhteiskuntaa, jossa harva musikka tulee toimeen ilman palkkatyöläisiä; (2) „riikkaat” voivat silloin saada maata vain siinä tapauksessa, että suurtalous on teknillisesti ja taloudellisesti „jaloillaan”, mutta sitä ei voida aikaansaada heti, joten Velika Dmitrijevnaa pelottavaa äkkisiirtymistä ei voi tapahtua; (3) suurtuotannon kiertämättömänä seurauksena on tietysti se, että koneet syrjäyttävät työläisiä, mutta emmehän me rakenna toiveitamme siihen, että kapitalismin ristiriitojen kehitys pysähtyy, vaan siihen, että ne kehittyvät täyteen mittaansa; parempi maanviljely edellyttää samalla jättiläismäistä teollisuuden kasvua sekä lisääntyntä väestön virtaamista maalta; (4) ehdotettu toimenpide ei suinkaan auta mitään „konnia”, vaan se on päinvastoin *ainoa* porvarillisessa yhteiskunnassa *ajateltavissa oleva* toimenpide, jonka avulla voidaan vaikuttaa „konnuutta” vastaan, sillä se rajoittaa suoranaisesti niin *työntekijän riistämistä* ja *maan ryöstöviljelystä* kuin myös karjan huonontumista. Juuri pientuottaja *haaskaa erikoisesti* sekä ihmisten, maan että karjan voimia porvarillisessa yhteiskunnassa.

Jos Tekin olette sitä mieltä, että sivut 79—82 on jätettävä pois, niin olkaa hyvä ja neuvokaa, miten sivulla 92 olevaa huomautusta olisi muutettava ¹⁴⁵.

Mitä mieltä olette siitä, voidaanko ohjelman agraarikysymystä koskeva osa (ja sitä koskevat huomautukset) yleensä painattaa muusta ohjelmasta irrallisena, ennen koko ohjelman julkaisemista?

V. I:n artikkelin korjausvedokset sain eilen ja lähetin Dietzille. Eilen lähetin niin ikään Teidän osoitteellanne lisää hänen kirjoituksensa korjausvedoksia. (Asian jouduttamiseksi hän voisi lähettää korjatut vedokset suoraan Dietzille.)

Tsvetov parasta ei ole kuulunut enää kolmeen viikkoon kerrassaan mitään. Hänet on varmaan pidätetty. Se olisi meille tavattoman suuri menetys!

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Frey*

5. IV. P. S. Sain juuri kirjeenne. Annoin sen väelle luettavaksi. Vastaamme lähipäivinä.

Olkaa hyvä ja lähettäkää *heti paikalla* Bergin luonnos (jota nimitätte komission luonnokseksi)¹⁴⁶ osoitteella: *Frau Kiroff, Schraudolfstrasse, 29, III l. bei Taurer. Hyvin kiireesti*, sillä heillä *ei ole jäljennöstä* eivätkä he ymmärrä huomautuksianne. (Kaikkien esittämänä „kolmantena tienä” pitäisin henkilökohtaisesti viisaampana saattaa julkisuuteen molemmat luonnokset, mutta enemmistö on nyt nähtävästi toista mieltä.) Agraarikirjat lähetän Teille. Velika Dmitrijevna lienee suostuvainen lieventämään legaalisten marxilaisten „sätintää”.

Lähetetty Münchenistä Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

P. B. AXELRODILLE

3. V. 02.

Hyvä P. B.! Lähetin Teille joku päivä sitten „K:lle tarkoitettun kirjeen”¹⁴⁷, mutta äärimmäisen ajanpuutteen vuoksi en lisännyt siihen riviäkään Teille. Kaipaa suotte minulle anteeksi sen?

Nyt haluaisin keskustella kanssanne hieman otrezkamaita käsittelevästä artikkelistani¹⁴⁸. Olen korjaillut sitä ottaen huomioon *kaikki* korkean kollegion huomautukset ja vaatimukset. Nyt se lähetetään G. V:lle, joka *toimittaa sen Teille*: muistakaa vaatia sitä häneltä, jos hän viivyttelää (sillä Dietzillä ei ole kirjapainossa mitään!). Berg on tyytyväinen tekemiini korjauksiin, mutta hän sanoi erikoisesti Teidän vastustaneen kirjoitusta. Ellei se kovin haittaa työtänne, niin olkaa hyvä ja kirjoittakaa, mistä syystä olitte tyytymätön. Se kiinnostaa minua suuresti. (Jos kirjoitatte artikkeleita, niin pyydän olemaan keskeyttämättä työtä, sillä tämä keskustelu ei ole lainkaan „asiallinen”, vaan suurelta osalta juttua post festum *.)

En oikein ymmärrä myöskään lisäystänne „...jotka painavat raskaana ikeenä talonpoikaistoa...” (maaorjuusjärjestelmän jäänteet). Ensinnäkin se on tarpeeton, koska se ei lisää mitään *ajatukseen*. Toiseksi se ei ole tarkka (ne eivät paina raskaana ikeenä ainoastaan talonpoikaistoa, eivätkä ne ole vahingollisia yksinomaan sen vuoksi, että ne „painavat” tätä tai tuota yhteiskuntakerrosta).

Ohjelma on jo lähetetty puhtaaksikirjoitettavaksi ja se ilmestyy pääkirjoituksena „Iskran” 21. numerossa. En ole

* — juhlan jälkeen. *Toim.*

vielä päättänyt, ryhdyinkö kirjoittamaan arvostelua (johon korkea kollegio on antanut luvan), sillä haluan kaikin mokomin lukea ohjelman painettuna ja „rauhassa”, nyt en ole vielä täysin selvinnyt Lontoon-touhusta ¹⁴⁹.

Kuinka L. Gr. ja Boris Nikolajevitsh voivat? Kuinka ensin mainitun työ edistyy? Miten on jälkimmäisen terveyden laita? *Kohtapuoleen voimme (nähtävästi) rakentaa toiveita häneen* ja antaa hänen sen vuoksi parantua nopeammin ja perusteellisesti.

Puristan lujasti kättänne ja toivotan terveyttä.

Teidän...

P. S. Sanokaa B. N:lle, että Voronezhissa on (kuulemma) kaapattu nelisenkymmentä henkeä, ja tänään tullessa kirjeessä mainitaan seuraavat nimet: „Karpov, Ljubimov, Korostenev, Kardashev, Butkovski, Mahnovets ja Gubareva, neljä viimeksi mainittua on päästetty vapaaksi ilman jälki-kuulustelua. Ufassa on ollut 8 kotitarkastusta ja 2 henkeä on vangittu: Boikov ja Sazonov, molemmat ylioppilaita”. Voronezhilaiset on kuulemma pidätetty (1. IV) „Pietarista ja Kieivistä saadun käskyn perusteella” (sic!). Siinä onkin *kaikki*, mitä yhdessä meille *suoraan* tullessa kirjeessä oli.

Yleensä vangitsemisia on ollut vallan tuhottomasti! *Miltei varmasti* on pidätetty nadezhammekin, jonka Te tapasitte ja tunsitte sekä Zürichissä että meillä, niin juuri, sama mies! Se on kerrassaan huono juttu!

NB Lähettäköön L. Gr. heti paikalla sen Teidän saamanne „Pridneprovski Krai” lehden raksitun numeron.

Lähetetty Lontoosta Zürichiin

Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE ¹⁵⁰

6. V.

Saimme kirjeen. Derevo on nähtävästi vangittu. Clairin on ehdottomasti pelastuttava ja sitä varten mentävä heti maan alle. Sashan ¹⁵¹ tapaaminen (Derevo ehti vielä kirjoittaa meille hänestä) johti siihen, että nimettiin komissio, jonka tulee kutsua koolle edustajakokous viiden kuukauden kuluttua.

Päätehtävänämme nyt on sen valmisteleminen, t.s. että *täysin* meikäläistä väkeä soluttautuisi mahdollisimman moniin komiteoihin ja koettaisi horjuttaa eteläisten komiteain etelän Keskuskomiteaa (=hyrrä). Tämä „hyrrä”, jota pyörittelee Genosse (eräät syyttävät häntä jopa provokaattoriksi, mitä ei ole vielä tarkistettu), on pahin este (ja lisäksi Pietari). Sen vuoksi lähimpänä tehtävänä on, että Kurz+Embryo menisivät molemmat heti komiteoihin. Edelleen, että Clair ja Brodjagin seuraisivat tavalla tai toisella heidän esimerkkiään. Se on päätehtävä, sillä muuten meidät kiertämättömästi tungetaan syrjään: pankaa kaikki muu palvelemaan tätä tehtävää, muistakaa, että Toisella edustajakokouksella on mitä tärkein merkitys! Sen mukaisesti soveltakaa myös...* ja harkitkaa hyökkäystä keskustaan, Ivanovoon y.m., Uralille ja etelään. Virallisen puoli saa nyt sängen tärkeän merkityksen.

Brodjagin epäilee provokaatiota. Täällä sitä ei voi olla, olemme jo Lontoossa. On varsin mahdollista, että monia johtolankoja on siepattu joiltakin vangituilta meikäläisiltä, ja se selittää kaiken. Varjelkaa itseänne kuin silmäterää

* Ei ole saatu selville, mikä sana on pyyhitty pois käsikirjoituksessa. *Toim.*

„päätehtävää” varten ¹⁵². Jos me (t.s. *te*) ette sitä suorita, niin silloin ollaan aivan hukassa.

Lähetäkää tämä kirje heti kokonaan Brodjaginille ja sanokaa, että hän kirjoittaisi meille ehdottomasti ja tiheämmin: kaikki hänen kirjeensä ovat tulleet erittäin hyvin perille.

Jos osoittautuu, että derevo on todella tuhoutunut, niin meidän täytyy tavata mahdollisimman pian Clairia tai Brodjaginia tai kirjeitse sopia seikkaperäisesti, jos on kunnan osoitteita (?), jotta voisimme lähettää Teille *kaikki* Sashaa koskevat yksityiskohdat (lähettäkää nopeammin osoite kirjankansia varten).

Passi hommatkaa itse, älkää luottako meidän apuun. Eiköhän Clairin ja Brodjaginin olisi vaihdettava paikkaa, koska jälkimmäisen jo kaikki tuntevat?

Kuka tulee edustamaan Moskovaa? Onko hän ehdottoman luotettu? Onko hänellä hyvä seuraaja? Siis kaikki kaikessa: on liityttävä komiteoihin. Onko Nizhni luotettava?

Kirjoitettu toukokuun 6 pnä 1902

Lähetetty Lontoosta Samaraan

Julkaistu ensi herran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. V. PLEHANOVILLE

Olen saanut kirjoituksen huomautuksinne¹⁵³. Onpa Teillä kauniit käsitykset tahdikkuudesta, kun on kysymys toimituskumppanien välisistä suhteista! Ette kaihda ylimielisimpiäkään sanontoja, puhumattakaan niiden ehdotusten „äänestykseen asettamisesta”, joita ette ole vaivautunut edes muotoilemaan, ja jopa tyylikysymysten „äänestykseen asettamisesta”. Tahtoisinpa tietää, mitä sanoisitte, jos minä vastaisin samalla tavalla Teidän ohjelmaa käsittelevään kirjoitukseenne! Jos olette asettanut päämääräksenne tehdä mahdottomaksi yhteistyömme, niin valitsemaanne tietä voitte hyvinkin pian saavuttaa tuon päämäärän. Mitä taas tulee ei asiallisiin, vaan henkilökohtaisiin suhteisiin, niin ne Te olette jo lopullisesti pilannut tai oikeammin: olette saanut aikaan sen, että ne ovat katkenneet täydellisesti.

N. Lenin

*Kirjoitettu toukokuun 14 p:nä 1902
Lähetetty Lontoosta Geneveen
Julkaistu ensi kerran v. 1925*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. V. PLEHANOVILLE

23. VI. 02.

Hyvä G. V.! Suuri kivi putosi sydämeltäni, kun sain kirjeenne, joka hälvensi ajatukset „keskinäisestä eripuraisuudesta”. Mitä väistämättömämmältä viimeksi mainittu meistä tuntui, sitä raskaampia olivat sellaiset ajatukset, sillä puolueelle siitä olisi koitunut mitä ikävimpiä seurauksia...

Tavatessamme olen valmis keskustelemaan mielelläni kanssanne siitä, miten koko „juttu” Münchenissä alkoi¹⁵⁴, en tietenkään kaivellakseni vanhoja asioita, vaan saadakseni selville, mikä Teitä silloin loukkasi. Varmaankin tiedätte, ettei minulla ollut edes aikomusta loukata Teitä.

V. I. näytti minulle niin ikään kirjeenne, jossa puhutte artikkelista, t.s. siitä, että Teille annettaisiin mahdollisuus esittää kantanne ohjelmakirjoituksessanne. Minä puolestani olisin taipuvainen pitämään sellaista ratkaisua parhaana ja mielestäni jokaisella kanssatoimittajalla on ja on aina ollut mahdollisuus tuoda julki (jos kerran on todettu aivan välttämättömäksi tuoda julki) oma 25-%:nen erimielisyytensä (niin kuin jo teittekin asettaessanne kansallistamiskysymyksen hieman toisella tavalla samassa kirjoituksessa tai kysymyksen liberaaleista arvostelussa, joka julkaistiin „Zarjan” 2.—3. numerossa). Olen tietysti valmis pohtimaan nyt ja vieläkin kerran kanssanne muutoksia, joita toivoisitte kirjoitukseeni tehtävän, ja sitä varten lähetän Teille korjausvedoksen. Tehkää miten haluatte. „Zarja” olisi saatava *mitä pikimmin* valmiiksi, sillä neuvottelut ovat venyneet kauhean pitkiksi. Joka tapauksessa saatan suunnitelmanne heti sekä A. N:n että Julin tietoon.

Minulla ei ole vielä kirjoituksenne korjausvedosta enkä sen vuoksi voi vastata Marxia koskevaan kysymykseenne.

Sosialistivallankumouksellisen¹⁵⁵ kirjettä ei mielestäni kannattaisi julkaista: onhan heillä oma äänenkannattajansa, väitelköööt siinä (tämä on heillä selvää väittelyä). Olisi hyvä julkaista Rosa Luxemburgin Belgia-artikkeli, jos se vain voitaisiin tehdä nopeasti.

Puristan lujasti kättänne. *N. Lenin*

P. S. Matkustan lähipäivinä Saksaan tapaamaan äitiäni ja levähtämään¹⁵⁶. Hermoni ovat vallan „riekaleina”, tunnen itseni aivan sairaaksi. Toivottavasti kohtapuoliin tapamme Lontoossa?

Lähetetty Lontoosta Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. D. LEITEISENILLE ¹⁵⁷

24. VII. 02.

Hyvä L.! Sisareni osoite on: M-me Elizaroff. *Loguivy* (par Ploubazlanec). Côtes du Nord. Annaa ja äitiä tämä paikka ei todellakaan oikein miellytä, ja he ehkä muuttavat, mutta eivät vielä tiedä, minne (kirjeeseen voi osoitteeksi merkitä Expédition*). Huomenna lähden kotia kohti. Yleensä minua miellytti täällä kovasti ja levähdin aika hyvin, mutta valitettavasti luulin liian aikaisin olevani terve, unohdin ruokajärjestyksen ja nyt hoitelen taas katarria. Mutta nämä ovat pikkujuttuja.

Viivyttkö vielä kauankin maalla? Teidän olisi käytettävä hyväksenne tilaisuutta, kun huvi ja hyöty (virkatoimi) yhdistyvät toisiinsa, sekä levättävä kunnollisesti, pitemmän aikaa. Kirjoittakaa palattuanne muutama sana.

Kuinka tyytyväinen olette L. Gr:n ja Jurjevin kanssa käymiinne neuvotteluihin? Pääsittekö täydellisesti yksimielisyyteen ja toivotteko nyt parempia tuloksia.

Venäjältä saapuu hyviä viestejä komiteain, jopa *Pietarinkin* komitean (sic! **) kääntymisestä „Iskran” kannalle. Tällainen hauska juttu. He lähettivät erään kirjasen „Rabotsheje Delolle”. Aikakauslehdessä (sivulla 9: meille kirjoitetaan tarkasti!) on huomautus: „ks. Leninin mainiota kirjaa” ¹⁵⁸. Täkäläiset Liiton jäsenet nostivat aika metakan! ja kirjoittivat heti Pietariin: pyyhkikää pois, tehän lyötte sillä sekä itseänne että meitä. Vastaus kuului: älkää häi-

* — Lähetystoimisto. *Toim.*** — sillä tavalla! *Toim.*

ritkö meitä, kun järjestämme asiaa uudella tavalla, ja anta-
kaa kirjanen „Iskralle”.

Tämä toistaiseksi tietysti näin entre nous *. Mutta se on
kuvaavaa!

En tiedä, pysyykö Pietari uudella kannalla.

Puristan lujasti kättänne.

Teidän *Lenin*

Kirjoittakaa minulle Lontooseen.

P. S. Olin vähällä unohtaa. „Socialiste” ** lähetti minulle
tiedotuksen, että tilaukseni päättyi joulukuussa 1901.
Niinkö se on? Eikö hän sotke jotain? Muistaakseni kävitte
kerran näyttämässä hänelle Jurdanovin korttia? Jos kävitte,
niin eikö Teille jäänyt jotain kuittia tai ehkä muistatte
muuten?

*Lähetetty Logiivystä (Ranskan
pohjoisrannikolta) Pariisiin*

*Julkaistaan ensi kertaa,
käsikirjoituksen mukaan*

* — meidän kesken. *Toim.*

** — „Sosialisti”. *Toim.*

TSH — LLE ¹⁵⁹

2. VIII. 02.

Olen saanut kirjeenne, hyvä Tsh., ja vastaan toistaiseksi vain parilla sanalla, sillä olen hirveän huonossa kunnossa, makailen vuoteessa.

Kysymyksestä, jonka herätitte, en ole nähnyt *yhtään* kirjettä. Luullakseni olette käsittänyt asian väärin. Kuka olisi voinut ajatella työväen kerhojen, ryhmien ja järjestöjen „epäorganisoimista”, sen sijaan että niitä lisättäisiin ja lujitettaisiin? Kirjoitatte, etten ole osoittanut sitä, miten täysin illegaalinen järjestö voi olla yhteydessä suuriin työläisjoukkoihin. Tuskinpa se pitää paikkansa, sillä (vaikka se onkin vient sans dire *) lainaattehan itsekin sivulta 96 kohdan, jossa puhutaan „*mitä lukuisimpien* (kursivointi Leninin) ja mitä erilaisimpia tehtäviä” suorittavien, „monien muiden (NB!) [*monien muiden!!*] järjestöjen” välttämättömyydestä (t.s. ammattivallankumouksellisten keskusjärjestön lisäksi)¹⁶⁰. Mutta olette aiheettomasti pannut merkille *ehdottoman* ristiriidan kohdassa, jossa määrittelen vain asteikon ja osoitan tämän asteikon äärimmäiset renkaat. Renkaitahan on koko ketju *alkaen* ammattivallankumouksellisten pienilukuisesta erittäin konspiratiivisesta ja suppeasta ydinjoukosta (keskuksesta) ja *päätyen j o u k k o l u o n t o i s i i n* „järjestöihin ilman jäsenistöä”. Minä

* — itsestään ymmärrettävää. Toim.

osoitan vain, mihin suuntaan renkaat muuttavat luonnetaan: *mitä „joukkoluontoisempi” on järjestö, sitä vähemmän virallinen, sitä vähemmän illegaalinen sen täytyy olla, sitä minä vain väitän.* Mutta Te tahdotte käsittää asian siten, ettei joukkojen ja vallankumousmiesten välillä tarvita välittäjiä!! Älkäähän toki! Näistä välittäjistähän se koko kysymys juuri onkin. Ja koska viittaa äärimmäisten renkaiden ominaisuuksiin ja korostan (*ja minä nimenomaan korostan*) välirenkaiden välttämättömyyttä, niin on itsestään selvää, että nämä välirenkaat tulevat olemaan „vallankumousmiesten järjestön” ja „joukkojärjestön” *välimuoto*, rakenteensa puolesta *välimuoto*, t.s. ne eivät tule olemaan niin suppeita eivätkä niin konspiratiivisia kuin keskus, mutta suppeampia ja konspiratiivisempia kuin „kutojain liitto” j.n.e. „Tehdaskerhossa” esimerkiksi (*tietenkin* on pyrittävä siihen, että jokaisessa tehtaassa olisi välittäjäkerho) on ehdottomasti löydettävä „keskitie”: toisaalta koko tehtaan tai miltei koko tehtaan täytyy ehdottomasti *tuntea* tietty eturivin mies, luottaa häneen ja totella häntä. Toisaalta „kerhon” on järjestettävä asiat siten, että *ei saataisi* tietää sen *kaikkia* jäseniä, että sitä, joka on eniten kanssakäynnissä joukkoihin, *ei voitaisi* saada kiinni itse teosta, että häntä ei voitaisi yleensä saada kiinni. Eikö tämä juonnu luonnostaan siitä, mitä Lenin on sanonut?

Ihanteellinen „tehdaskerho” on aivan selvä: neljä-viisi (tämä tietenkin likipitään) vallankumouksellista työläistä, joukkojen ei pidä *tuntea* heitä *kaikkia*. Yhden täytyy nähtävästi olla tunnettu ja häntä on varjeltava paljastamiselta: sanokoot hänestä, että hän on omia miehiä, järkevä mies, *vaikkei osallistukaan vallankumoukseen* (sitä ei ole nähty). Toinen pitää yhteyttä keskuksen. Molemmilla on varamies. He järjestävät *muutamia* kerhoja (ammattillisia, valistus-, levitys-, urkintaa ehkäiseviä, aseiden hankintay.m. y.m. kerhoja), ja luonnollisesti on selvää, että esimerkiksi urkkijoiden kiinni ottamisesta tai aseiden hankinnasta huolehtivan kerhon täytyy konspiratiivisuuden kannalta olla vallan toisenlainen kuin „Iskran” lukukerhon tai julkisen kirjallisuuden lukukerhon j.n.e. Konspiratiivisuuden täytyy olla kääntäen verrannollinen kerhon jäsenmäärään ja suoraan verrannollinen siihen, miten etäällä kerhon tarkoitusperät ovat *välittömästi taistelusta*.

En tiedä, kannattaako tästä kirjoittaa erikseen: jos mielestänne kannattaa, niin palauttakaa tämä kirje minulle, mietin sitä ja Teidän kirjettänne, pidän niitä samalla aineistona. Toivon saavani tavata pietarilaista toveria ja jutella täällä seikkaperäisesti hänen kanssaan.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

Kirjoitettu Lontoossa

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

V. A. NOSKOVILLE ¹⁶¹

4. VIII. 02.

Hyvä B. N.! Sain molemmat kirjeenne ja suureksi mielihyväkseni näin ja sain tietää niistä, että luulotellut „väärinkäsitykset” hälvenevät todellakin kuin *usva*, kuten jo kirjoitinkin povarille (kirjoitin hänelle olevani varma siitä).

Te moitiskelette „asiamiehiämme”. Minäkin tahtoisin jutella kanssanne siitä, sillä se on alkanut vaivata pahasti minuakin. „On valittu kovin köykäisiä asiamiehiä”... Tiedän sen, tiedän sen vallan hyvin, enkä koskaan unohda sitä, mutta siksihän tilamme onkin traagillinen (traagillinen totta tosiaan, eikä se ole liikaa sanottu!), että meidän *täytyy* näin menetellä, että *emme kykene* pääsemään siitä epäjärjestyksestä, mikä toiminnassamme vallitsee. Tiedän erinomaisesti, että ette halunnut sanoillanne meitä moittia. Mutta koettakaa käsittää, millainen on asemamme, ja *kuvitella*, että Teidän pitäisi sanoa „*meidän* asiamiehemme” eikä „Teidän asiamiehenne”. Te voitte kuvitella niin ja (mielestäni) Teidän on tehtävä se, sillä vain siten poistetaan kerta kaikkiaan *kaikkalainen* väärinkäsitysten mahdollisuus. Käyttäkää toisen persoonan asemasta ensimmäistä, tarkkaillkaa itsekkin „meidän” asiamiehiämme, auttakaa löytämään asiamiehiä, vaihtamaan ja erottamaan heitä, ja silloin ette enää puhu asiamiestemme „antipaattisuudesta” (sellaiset puheet jäävät käsittämättömiksi: ne selitetään vieroksumisen ilmaukseksi, ne selitetään sellaisiksi yleensä ja myös toimituskuntamme jäsenten keskuudessa, joilla ei ole ollut tilaisuutta selvittää tätä asiaa kanssanne), vaan *meidän yhteisen* asiamme puutteellisuuksista. Näitä puutteita on sangen paljon, ja mitä pitemmälle päästään, sitä enemmän ne minua vaivaavat. Nyt on jo lähellä aika (niin ainakin uskon), jolloin kysymys asetetaan

yrkästi: joko Venäjä panee tähän työhön omia miehiään, nostaa esiin sellaisia, jotka tulevat avuksemme ja panevat asian kuntoon, tahi... Ja vaikka tiedän ja näen, että sellaisia miehiä jo nostetaan ja että heidän lukumääränsä kasvaa, mutta tämä tapahtuu niin hitaasti ja niin pahoin keskeytyksin, ja tämä koneen „kitinä” repii hermoja niin, että... toisinaan olo käy aivan mahdottoman raskaaksi.

„On valittu kovin köykäisiä asiamiehiä”. Mutta emmehän me luo itse tarvitsemaamme „ihmismateriaalia”, vaan otamme *mitä annetaan* emmekä voi olla ottamatta. Ilman sitä emme tule toimeen. Mies, rehellinen ja asialle uskollinen mies, on lähdössä Venäjälle ja sanoo haluavansa toimia „Iskran” hyväksi. Niinpä hän sitten lähtee, ja lähtee „asiamiehenä”, vaikkei kukaan meistä ole *koskaan* antanut tuota nimeä. Entä mitä keinoja meillä on valvoa „asiamiehiä”, ohjata heitä tai muuttaa paikasta toiseen? Tuhkatiheään käy niinkin, ettemme voi saada edes kirjeitä, ja *yhdeksässä tapauksessa kymmenestä* (puhun kokemuksesta) kaikki täällä tekemämme „asiamiehen” tulevaa toimintaa koskevat suunnitelmat raukeavat *heti seuraavana päivänä rajan ylityksen jälkeen*, ja asiamies toimii miten sattuu. Uskokaa, menetän kirjaimellisesti kaiken luottamukseni arviointeihin, matkareitteihin, suunnitelmiin y.m.s., joita me täällä teemme, sillä tiedän etukäteen, ettei niillä ole mitään merkitystä. Meidän „on pakko” haukkoa ilmaa kuin kala kuivalla maalla *tehdessämme (kun muuta väkeä ei ole)* työtä, joka ei kuulu meille. Jotta voitaisiin määrätä asiamiehiä ja valvoa heitä, *vastata* heistä, yhdistää heidät ja *todella* johtaa heitä, sitä varten täytyisi käydä kaikkialla, matkustella paikasta toiseen ja nähdä kaikki itse työssä ja toiminnassa. Sitä varten tarvittaisiin kokonainen työkunta *käytännöllisiä järjestäjiä ja johtomiehiä*, mutta meillähän ei heitä ole, tai on tietysti, mutta vähän, vähän, vähän... Siinähän vit-sauksemme onkin. Kun katselet käytännössämme ilmenevää epäjärjestystä, kiukuttaa usein niin, että menetät työkykysikin, ja vain se on lohdutuksena, että asiamme on siis elinvoimainen, koskapa se *edistyy* ja edistyy aivan ilmeisesti kaikesta tästä kaaoksesta *huolimatta*. Siis hyvä tulee, kun happensee.

Käsitättekö nyt, miksi jo iskralaisen huomautuskin, että „kylläpä „Teidän” asiamiehenne ovat köykäisiä”, voi saat-

taa meidät miltei epätoivoon? Tekisi mieli sanoa: astukaa itse pikemmin „köykäisten” tilalle. Mehän sanomme, tankutamme ja vieläpä kirjoitamme kirjoissakin, että siinäähän se vitsaus onkin, kun „väkeä on paljon *eikä väkeä ole*”, ja meille muistutetaan alinomaan tuosta väenpuutteesta. Tässä on vain yksi ulospääsytie, johon on turvaututtava välttämättömyyden *pakosta* ja viivyttelemättä sanan tarkassa, kirjaimellisessa merkityksessä — sillä aika rientää ja vihamiehetkin kehittyvät, niin „Osvobozhdenije”¹⁶², sosialistivallankumoukselliset kuin kaikenlaiset uudet sosialidemokraattiset ryhmät periaatteettomasta häilyvästä „Zhiznistä” aina „borbalais”-juonittelijoihin¹⁶³ saakka. Ulospääsytie on se, että Venäjällä olevat iskralaiset kokoontuvat vihdoinkin yhteen, *löytävät väkeä ja ottavat „Iskran” talouden hoitoonsa*, sillä maamme on totisesti suuri ja rikas, mutta järjestystä vailla. *Täytyy löytää väkeä*, sillä väkeä *on*, mutta sitä on myös varjeltava kuin silmäterää eikä ainoastaan sanan varsinaisessa merkityksessä varjeltava poliisilta, vaan sitä on varjeltava juuri tätä asiaa varten, joka ei siedä lykkäystä, eikä pidä antaa sen viehättyä muiden, sinänsä hyödyllisten *tehtävien* suorittamiseen, *mihin ei nyt ole aikaa*. Kun meidän *on* täydessä väenpuutteessa *pakko* tarrautua jopa kaikkein „köykäisimpiin”, niin eipä ihme, ettemme voi katsoa tyynesti sitä, kun jotkut lykkäävät yhteistä asiaamme „tuonnemmaksiksi”.

Jos kaikki *nykyiset* iskralaiset ryhtyisivät *heti*, vitkastelematta hoitamaan „Iskran” *taloutta*, panisivat *omin voimin* kuntoon sen maahantoimituksen, kuljetuksen, aineiston kokoamisen y.m., niin silloin meillä *olisi jo todellinen Keskuskomitea*, KK, joka de facto * määräisi „asiamiesten” työstä (sillä asiamiesten täytyy olla KK:n eikä toimituksen määrättävissä) ja *hoitaisi* kaikki käytännölliset asiat.

Sanotaan: ellei ihmisiä ole, niin mistä Keskuskomitea niitä ottaa? Mutta löydämmehän me, vaikkapa köykäisiä, mutta kuitenkin löydämme. Tosin ei yksi jyrävä kymmenen köykäisen joukossa vielä johda, mutta kokemus ei silti mene hukkaan. Ihmiset oppivat työssään: yhdet jäävät pois, toisia tulee tilalle, ja *koska asia on pantu alulle*, muut *tulevat* jo kymmenen kertaa helpommin *mukaan*

* — todellisuudessa. *Toim.*

järjestettyyn toimintaan. Jos nyt muodostaisimme Keskuskomitean (epävirallisen), niin huomenna se muuttuisi viralliseksi ja tulisi jo *amentamaan* pystyvää väkeä jokaisesta paikallisjärjestöstä kymmenen kertaa pontevammin kuin nyt. Ja vain tuon „paikallisjärjestöistä ammentamisen” avulla voidaan asiat saada sille tolalle, että näitä paikallisjärjestöjä voidaan *palvella* niin kuin kuuluu.

Senpä vuoksi olen pirun *mustasukkainen* myös Semjon Semjonytshille¹⁶⁴, pirun mustasukkainen, ja olen levoton, jos hän katsahtaa (katsahtaakaan) „sivulliseen”. Enkä voi suhtautua toisin, sillä elleivät iskralaiset sano: tämä on *minun* asiani, eivät sano sitä kuuluvasti eivätkä käy siihen käsiksi lujasti, kynsin hampain, eivät ala moittia muita otteiden löyhyydestä [sanoitte kerran minulle: moittikaa iskralaisia! johon vastasin: *Teidän* eikä minun pitää tehdä se, koska oikeus moittia on vain sillä, joka on mukana *itsessään* käytännöllisessä työssä ja tuntee sen läpikotaisin], elleivät iskralaiset tee sitä, niin se merkitsee, että he *haluavat* jättää meidät „vain köykäisten kera”, ja se olisi lopun alkua.

On jo aika lopettaakin. Toivoisin hartaasti, että Te ja povar käsittäisitte mahdollisimman konkreettisesti asemmamme ja ymmärtäisitte sen, ja että puhuisimme *me* ettekä te. Joka tapauksessa povarin on välttämättömästi kirjoitettava meille hyvin usein ja kirjoitettava *välittömästi* sekä saatava meidät *lujempaan* yhteyteen Semjon Semjonytshiin ja Semjon Semjonytshin puolestaan meihin.

Mitä Teidän matkaanne tulee, sanoisin, että jos Teidän täytyy käydä vielä Zürichissä, niin silloin on eri asia. Minkä takia mielenne on niin apea? Oletteko täysin terve? Ehkä Teidän pitää levätä?

Minä yhä vain sairastelen, joten ei kannata ajatellakaan matkaa.

Kirjoittakaa, mitä ajattelette Zernovasta ja Saninista. Viimeksi mainitusta olen kuullut eri henkilöiltä yhtä ja toista ja saanut sellaisen käsityksen, ettei hänestä ole työntekijäksi, että hän on ylen villi („wild”).

Puristan lujasti kättänne.

Teidän *Lenin*

Lähetetty Lontoosta Zürichiin

Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

J. J. LEVINILLE ¹⁶⁵

Hyvät toverit! Meitä ilahdutti tavattomasti Teidän kirjeenne, jossa tiedotatte „Juzhnyi Rabotshi” lehden jäljelle jääneen toimituskunnan katsomuksista ja suunnitelmista. Kannatamme täydestä sydämestämme ehdotustanne mitä kiinteimmän kanssakäymisen ja yhteistyön aikaansaamisesta „Juzhnyi Rabotshin” ja „Iskran” välillä. On ryhdyttävä heti mitä tarmokkaimpiin toimenpiteisiin näiden kiinteiden suhteiden lujittamiseksi ja siirryttävä yhtenäisistä katsomuksista johtuviin *yhteistoimiin*. Ensinnäkin käytämme sitä varten hyväksemme ehdotustanne neuvottelujen käymisestä Tshernyshevin kanssa. Antakaa meille hänen osoitteensa. Eikö hän tule ulkomaille (kuten olemme kuulleet) ja eikö hän voisi käydä meillä *? Toiseksi nimetkää meille Teidänkin virallinen edustajanne. Antakaa heti osoite, jolla Teille voidaan suoraan lähettää kirjeet ulkomailta *ja Venäjältä* sekä osoite, jonka avulla voimme löytää Teidät. Olemme jo ryhtyneet toimenpiteisiin, jotta „Iskran” Venäjän-järjestön jäsenet voisivat tavata Teitä ja neuvotella kanssanne yksityiskohtaisesti kaikesta. Kirjoittakaa Tekin meille seikkaperäisemmin asiantilasta, ettei hukattaisi aikaa turhaan. Minkälaisia ovat „Juzhnyi Rabotshin” toimituksen lähimmät käytännölliset suunnitelmat? Onko sillä yhteyksiä eteläisiin komiteoihin ja viralliset suhteet niihin? Sanoistanne, että Te aiotte hoitaa asioita samoin kuin niitä hoidettiin *ennen* „Eteläisten komiteain ja järjestöjen liiton” *muodostamista*, teemme sen johtopäätöksen, että „Juzhnyi Rabotshin” nykyisen toimituskunnan

* Ulkomailta on kirjoitettava Dietzille *kahdessa kirjekuussa* pyytään häntä toimittamaan heti edelleen „Iskran” toimitukselle.

kokoomus ja *suunta* ovat erilaiset kuin keväällisen, konferenssin aikaisen toimituskunnan kokoomus ja *suunta*? Missä tämä suuntaero nimenomaan ilmenee ja mikä kanta eteläisillä komiteoilla on tässä asiassa, t.s. mitkä niistä ovat „Eteläisten komiteain ja järjestöjen liiton” suunnan kannalla ja mitkä kannattavat Teidän suuntaustanne? Mikä mielipide Teillä on siitä, onko tämä ero syväkin, eikö se häiritse puolueen yhteenliittämistä ja mitkä toimenpiteet olisivat toivottavia solidaarisuuden aikaansaamiseksi mitä pikimmin? Mikä suhde niillä kuudella provinssiryhmällä, joista kirjoititte, on eteläisiin komiteoihin (ja molempiin suuntauksiin, joista kirjeessänne oli puhe)? Olisi erittäin suotavaa, että auttaisitte meitä selvittämään täydellisesti kaikki nämä kysymykset, sillä se auttaisi suuresti Teidän ystäviinne ja „Iskran” Venäjän-järjestön etelässä toimivien jäsenten välisen lähentymisen aikaansaamista.

*Kirjoitettu elokuun 22 p:nä 1902
Lähetetty Lontoosta Harkoviin
Julkaistu ensi kerran v. 1924*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

V. P. KRASNUHALLE ja J. D. STASOVALLE¹⁶⁶

Kirje on tarkoitettu *henkilökohtaisesti* Vanjalle ja Varvara Ivanovnalle. Pyydämme antamaan sen heille heti, ja vain heille.

Tieto vyshibalon „voitosta” sai meidät ymmälle¹⁶⁷. Saiko Kasjanin ja shpilkan matkustaminen pois tosiaan aikaan sen, että iskralaiset menettivät toimintakykynsä? Vyshibalon vastalause saattoi johtaa vain siihen, että olisitte kehotaneet häntä *antamaan äänensä kuulua* ja julistaneet samassa enemmistönä ensinnäkin, että itse asiassa hän muodostaa mitättömän vähemmistön, ja toiseksi, että hänen sääntöjen rikkomista koskeva valituksensa on pötyä ja panettelua (sillä sääntöjen mukaan on tiedusteltava kaikkien Pietarissa olevien mielipidettä eikä pitkitettävä asiaa niin kauan kuin on saatu selville poismatkustaneiden mielipide).

Kun kerran vyshibalo asetti (uskalsi asettaa) kysymyksen erottautumisesta, olisi ehdottomasti pitänyt tehdä heti enemmistön voimalla päätös hänen erottamisestaan Liitosta.

Kaikesta näkee, että vyshibalo lähtee julkeasti „sodan tielle”, ja iskralaiset häpäisevät ikiajoiksi itsensä, elleivät he vastaa siihen mitä päättäväisimmällä ja ankarimmalla sodalla. Älkää pelätkö mitään vyshibalon uhkailuja, Teidän ei tarvitse pelätä mitään paljastuksia, asettakaa kysymys viipymättä sotakannalle, kuten edellä osoitimme, ja tehkää edellä ehdotetut päätökset niin pian kuin suinkin. Ja vaikkapa vyshibalo saisi viekoiteltua vielä jonkun mukaansa (vaikka teitä jäisi vain puolet tai vieläkin *vähemmän*),

teidän on silti vietävä asia päätökseen ja vaadittava vyshibalon ehdotonta erottamista, pelkäämättä rahtuakaan Liiton „kahtiajakoa”.

Edelleen Teidän on annettava työläisillekin ultimaatum: joko Liiton kahtiajako ja sota tahi työläisten on tuomittava jyrkästi vyshibalo ja häädetävä hänet tiehensä.

Me puolestamme kirjoitamme heti 2a36:lle. Pietarin ilmoituksen painatusta „Iskrassa” *lykkäämme tuonnemaksi* ¹⁶⁸.

Toistamme: kysymys on jo nyt Pietarin iskralaisten *kunniasta*... Teidän on nyt tietysti tehtävä kaikki yleisessä kokouksessa, ei mitenkään muuten, ja kutsuttava siihen aivan ehdottomasti myös vyshibalo ja laadittava päätöksistä pöytäkirjat. Pöytäkirjat lähettäkää heti meille.

Kirjoitettu syyskuun 24 pnä 1902

Lähetetty Lontoosta Pietariin

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

P. A. KRASIKOVILLE ¹⁶⁹

Ystävä hyvä! En löydä muistiinpanojani, jotka tein täällä pidetystä kokouksestamme ¹⁷⁰. Eikä niillä ole merkityskään. Kokouksella oli neuvotteleva luonne ja te kaksi ¹⁷¹ muistatte tietysti paremmin kuin minä, mitä siellä oli. En pystyisi panemaan asiakirjalliseen asuun kaikkea, mitä siellä oli, en siinäkään tapauksessa, vaikka minulla olisivat ne vaillinaiset muistiinpanotkin, joita tein yksinomaan itseäni varten, enkä aina edes sanoin, vaan merkein. Jos on ratkaistava jotain yakavaa, lähettäkää konkreettinen ehdotus, tehkää virallinen kysely meille (toimitukseen) ja annamme heti vastauksen. Jos siihen ei vielä ole aihetta, niin yleisestä taktiikastahan olemme sopineet täydellisesti.

Ilostuin kovasti saatuani tietää, että olette vienyt niin nopeasti eteenpäin OK:n asiaa ¹⁷² ja muodostanut sen kudesta henkilöstä. Ihmettelen vain sitä, että kooptoitte toiset *ennen* virallista konstituointia, *ennen* Bundin kutsumista? Aikomushan oli tehdä päinvastoin? Mutta se ei nyt ole niin tärkeää, jos olette varma, ettei voi syntyä mitään haitallista.

Olkaa tiukempia Bundiin nähden! Myös ulkomaille kirjoittakaa mahdollisimman jyrkästi (Bundille ja „Rabotsheje Delolle”) rajoittaen ulkomailla olevien tehtävät niin vähiin, ettei niillä voi missään tapauksessa olla merkitystä. Edustajakokouksen teknillisen puolen hoitamisenhan voitte uskoa erikoisvaltuutetuillenne tai erikoisille *asiamiehille*: älkää uskoko tätä asiaa *kenellekään* älkääkä unohtako, että ulkomainen väki on heikkoa konspiraatioasioissa.

Edustajakokouksen ordre du jour* hahmotelkaa vain yleispiirtein. Lähettäkää meille kysely, jossa pyydätte ilmoittamaan oman (toimituksen) ordre du jour'in ketä meiltä tulee selostajiksi ja kuinka monta edustajaa meiltä (toimitukselta) voi olla. Kiirehtikää edustajakokousta kai-kin voimin.

Koettakaa saada valtakirjat pakolaisille, se säästäisi varoja.

Tiedottakaa ehdottomasti ja aivan tarkalleen Organisaatiokomitean jok'ikisestä virallisesta toimenpiteestä. Ja vielä yksi asia: „Rabotsheje Delo” on kuolemaisillaan ja olisi sangen tärkeää, että kirjoittaisitte sille (OK:n nimissä), ette haukkumakirjettä, vaan todistaisitte vakavasti yhdistymisen tärkeyttä, sovinnonteon hyödyllisyyttä y.m.

Pitäkää siis kiirettä! Rahaa voimme tarpeen tullen jonkin verran hankkia.

Kirjoitettu marraskuussa 1902

Lähetetty Lontoosta Pietariin

Julkaistu ensi kerran o. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — Päiväjärjestyksen. *Toim.*

J. J. LEVINILLE

Kirjoittaa Lenin. OK:n menestys ja tarmokkuus ilahduttavat meitä varsin suuresti. Äärimmäisen tärkeää on ponnistaa viivyttelystä kaikki voimat, jotta asia saadaan viedyksi loppuun ja niin pian kuin suinkin. Koettakaa saada vaihdettua pikemmin Pietaria edustava jäsen (hyvä olisi saada Ignat) ja kirjoittakaa yksityiskohtaisemmin, kuinka eri paikkakunnilla (komiteoissa) on suhtauduttu Organisaatiokomiteaan. Joko Ignat kohta tapaa Fjoklan^{173?} On saatava nopeammin tarkka tieto.

Asialista hahmottui meillä täällä suunnilleen tällaiseksi (käsittelyjärjestyksessä): 1) suhtautuminen Borisiin^{174?} (Jos ainoastaan liitto, niin täytyy jakaantua heti ja pitää istunnot erikseen. Kaikkia on valmisteltava siihen.) 2) Ohjelma. 3) Puolueen äänenkannattaja (sanomalehti. Uusiko vai jokin ilmestyvistä. Korostettava tämän ennakkokysymyksen tärkeyttä). 4) Puolueen organisaatio (peruseriaate: kaksi keskuselintä, joista kumpikaan ei ole toisen alainen: a) Pää-äänenkannattaja, joka johtaa aatteellisesti. Ulkomaillako? b) Keskuskomitea — Venäjällä. Kaikki käytännöllinen määräysvalta. Niiden säännölliset ja tiheet tapaamiset ja tietyt oikeudet osallistua toistensa työhön tai toisinaan oikeus keskinäiseen kooptointiin. Äärimmäisen tärkeää on valmistella ennakoita maaperää, jotta tämä peruseriaate voidaan viedä läpi ja tehdä se täysin selväksi kaikille. Ja sitten: mahdollisimman suuri sentralisaatio. Paikalliskomiteoiden itsenäisyys paikallisissa asioissa, kuitenkin sillä ehdolla, että Keskuskomitealla on veto-oikeus* poikkeustapauksissa. Piirijärjestöjä vain Keskuskomitean

* — eväämisoikeus. *Toim.*

suostumuksesta ja sen vahvistamina). 5) Erilaiset taktiikkakysymykset: terrori, ammattiliitot, työväenliikkeen legalisointi, lakot, mielenosoitukset, kapina, agraaripoliitikka sekä talonpoikaiston ja sotaväen keskuudessa suoritettava työ, agitaatio yleensä; lentolehtiset ja kirjaset y.m. j.n.e., tässä ei ole noudatettu järjestystä. 6) Suhtautuminen muihin puolueisiin („Osvobozhdenije”, sosialistivallankumoukselliset, puolalaiset, lättiläiset y.m.). 7) Edustajien toimintaselostukset (*on erikoisen tärkeää*, että kaikki komiteat esittäisivät toimintaselostukset ja mahdollisimman täydelliset (niitä on alettava valmistaa *jo heti* ja varovaisuuden vuoksi niistä on annettava jäljennökset OK:lle meille toimitettaviksi). Toimintaselostuksissa olisi aina yritettävä luonnehtia paikalliset *sosialistivallankumoukselliset* sekä määritellä heidän voimansa ja yhteytensä). 8) Ulkomaiset ryhmät ja järjestöt („Rabotsheje Delo”, „Borba”, „Zhizn”, „Svoboda”. Annettava valiokunnan tai Keskuskomitean tehtäväksi laatia niitä koskeva yhdistämissuunnitelma). 9) Vappu. 10) Vuoden 1903 Amsterdamin kongressi¹⁷⁵. 11) Sisäiset järjestöasiat: raha-asiat, komiteain rakennetyyppi, kirjallisuuden kuljetus- ja levitystyön antaminen Keskuskomitean tehtäväksi j.n.e. Osa näistä täytyy nähtävästi käsitellä valiokunnissa.

Toistan, että tämä on vain likipitäinen hahmottelu, ja järjestystä on täällä käsitelty yhteisesti vain 1.—5. kohdan osalta. Ja toimituksen jäsenistä minä olin sitä mieltä, että 3. kohta asetettaisiin eräälle ensisijoista (t.s. nimenomaan kolmanneksi), mutta toinen jäsen (Pahomi) oli sitä mieltä, että se olisi asetettava 5. kohdan jälkeen. Pidän tärkeänä, että ratkaistaan ensin 3. kohta, jotta voidaan heti ryhtyä taisteluun kaikkia vastustajia vastaan tärkeimmässä ja laajassa kysymyksessä ja siten saada selville yleiskuva edustajakokouksesta (respective*: erkaantua vakavan syyn vuoksi).

Ottakaa selvä, tuleeko teiltä selostajat ja mistä kysymyksistä (ad ** 5 — yksityiskohtaisesti).

Minkä kirjaseen Ignat pyytää julkaisemaan? Jerjomalle osoitetun kirjeenkö^{176?}

* — tal. Toim.

** — (kohdasta). Toim.

Hankkikaa ehdottomasti *jokaiselta* komitealta (ja ryhmältä) virallinen ja *kirjallinen* vastaus, tunnustavatko ne Organisaatiokomitean. Se on tehtävä viivyttelämättä.

Tiedotuksen OK:n muodostamisesta kehotan monistamaan myös Venäjällä (t.s. ei ainoastaan „Iskrassa” julkaisemalla): vaikkapa hektografilla, mutta monistakaa.

Toimituksen yhteisen kysymyslistaluonnoksen ja selostajiemme luettelon lähetämme, kun olemme saaneet sovituksi niistä toimituksen kaikkien jäsenten kanssa, jotka nykyään asuvat eri maissa.

Nimittäkää heti OK:n jäsenet suurimpiin keskuksiin (Kiev, Moskova, Pietari) ja antakaa erikseen näiden jäsenten osoitteet, jotta voisimme lähettää kaikki sinne matkustavat yksinomaan Organisaatiokomitean käytettäväksi. Se on erittäin tärkeää.

Ja lopuksi vielä eräs seikka: Ignatin ja Fjoklan tapaaminen olisi järjestettävä *sen jälkeen*, kun Ignat 1) on tavannut mikäli mahdollista aivan kaikkia; 2) kun te olette saaneet kaikilta ilmoituksen Organisaatiokomitean virallisesta tunnustamisesta; 3) kun olette *ilmoittaneet myös* „*Rabotsheje Delolle*” *virallisesti*, että heillä tulee olemaan Organisaatiokomitean täysivaltainen jäsen. Vain näillä ehdoilla Ignatin ja Fjoklan tapaamisesta voi olla hyötyä edessäoleville vakaville asioille. Siksipä Ignatin onkin pidettävä kiirettä näiden ennakkotoimenpiteiden suhteen ja muistettava, että Fjoklan luo saapuessaan hänellä tulee olla jo virallisesti tunnustetut ja *mitä laajimmat* (huomatkaa!) valtuudet.

*Kirjoitettu aikaisintaan
joulukuun 11 p:nä 1902*

Lähetetty Lontoosta Harkkoviin

Julkaistu ensi herran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. V. PLEHANOVILLE

14. XII. 02.

Hyvä G. V.! Teiltä ei ole kuulunut jostain syystä mitään pitkiin aikoihin, mutta asioita ja kysymyksiä on kertynyt aika tavalla.

Ennen kaikkea „Iskralle” kirjoitettavista artikkeleista. Meillä on 30. numeroa varten (29. numero ilmestyy huomenna tai ylihuomenna) Julin kirjoitus „Syyskauden yhteenvetoja”. Vielä yksi artikkeli olisi *välttämätön*. Mitä siitä arvelette? Olkaa hyvä ja kirjoittakaa, annatteko Te jotain ja koska luulette voivanne lähettää, sama koskee alakertaa: 30. numeroon olisi erittäin hyvä saada Tarasovin „palstaa” vastaan tähdätty alakerta, jota tarjositte¹⁷⁷. Jään odottamaan vastausta.

Edelleen sosialistivallankumouksellisia vastaan tähdätyistä kirjasesta. L. Gr. puhui minulle ja kirjoitti Teille, että parasta olisi, jos Te kävisitte siihen käsiksi, sillä Te voisitte paitsi arvostella „dogmaattisesti” myös *rinnastaa historiallisesti* 70-lukuun. Olen aivan samaa mieltä L. Gr:n kanssa siitä, että sellainen rinnastus olisi sangen, sangen tärkeä; minun ei tietenkään kannata sellaista edes ajatella. Ja yleensä olisin hyvin iloinen, jos ryhtyisitte kirjoittamaan tuota kirjasta. Minulla ei ole erikoista kiinnostustakaan siihen, ja sitä paitsi minun pitää nyt muiden juoksevien asioiden ohella valmistella Pariisissa pidettäviä luentoja (Juli tiedottaa, että minut aiotaan kutsua sinne pitämään 3—4 luentoa agraarikysymyksestä). Siis kaikki puhuu sen puolesta, että kirjanen jäisi Teidän huoleksenne, sitä tarvitaan aivan ehdottomasti sosialistivallankumouksellisia

vastaan, heidät on ehdottomasti paljastettava perusteellisesti ja joka kantilta. He tuottavat meille ja asialle hirmuista vahinkoa. Kirjoittakaa, miten päätätte.

L. Gr:n vastaus „Revoljutsionnaja Rossiija”¹⁷⁸ lehdelle pantiin 29. numeroon: siis saatte sen loppuviikolla, ja näitethän jo sen oikaisuvedoksen.

Tänään sain tietää, että matkustatte Brysseliin kansainväliseen konferenssiin (kaiketi joulukuun lopulla tai tammikuun alussa) ja pidätte siellä esitelmän. Toivottavasti käväisette ehdottomasti täällä meilläkin? Sieltä ei enää ole pitkä matka eikä se pyhinä tule kalliiksikaan. Täällä taas esitelmänne olisi ensinnäkin tuiki tarpeellinen, sillä täällä on paljon anarkismitartunnan saaneita *työläisiä* (tulini siitä vakuuttuneeksi, kun pidin esitelmän sosialistivallankumouksellisista, joka ei kiinnostanut tšekäläistä väkeä). Te voisitte varmasti vaikuttaa heihin. Ja mikä tärkeintä, meillä on kertynyt tärkeitä keskusteluaiheita, jotka koskevat varsinkin Venäjän asioita: siellä on vihdoinkin muodostettu kauan valmisteltu „Organisaatiokomitea”, jolla saattaa olla *äärettömän suuri* merkitys. Ja sangen tärkeää olisi, että vastaisimme yhdessä sen *lukuisiin* kysymyksiin, jotka se *on jo esittänyt* meille (kysymykset koskevat puolueen yhdistämistoimenpiteitä, yhteisen edustajakokouksen päiväjärjestystä, Tagesordnungia, mitä selostuksia *meiltä* tulee j.n.e., t.s. yleensä tuiki tärkeitä asioita, ja nyt niillä on erikoisen suuri merkitys). Olkaa hyvä ja kirjoittakaa, milloin nimenomaan Brysselin konferenssi pidetään, kuinka monta päivää se kestää ja voitteko poiketa täällä. Ja sitten, ehkä Teidän sopii jo tässä konferenssissa käyttää tavalla tai toisella hyväksenne sitä, että on muodostettu Organisaatiokomitea. Kirjoittakaa pikemmin, lähetämme Venäjälle tiedustelun: ehkä sieltä ehtisi tulla jokin lausuntokin tai Teille osoitettu kirje, jos selaista satuttaisiin tarvitsemaan.

Näettekö siellä zhizniläisiä¹⁷⁹? Kuinka „lähentyminen” heihin sujuu ja minkälaiset ovat mahdollisuudet? Entä rabotshejedelolaiset? Mielestäni olisi nähkääs hyvä, jos hekin osallistuisivat „marxilaiseen kerhoon” ja jos alettaisiin (epävirallisesti) lähentyä heihin. Nykyaikana ei ole edullista riidellä heidän kanssaan, eikä siihen ole syytäkään: vaihtaessaan „Rabotsheje Delon” „Krasnoje

Znamjaksi" * he ovat itse asiassa hyväksyneet meidän „kirjallisuustehtävien jakamis”-suunnitelmamme eikä Martynovin kirjasessa „Työläiset ja vallankumous” ole mitään vahingollista (paitsi typerää „selvänäkijää”).

Puristan lujasti kättänne.

Teidän *Lenin*

Mitä bulgarialaiseen tulee, niin syyssä olen minä¹⁸⁰, Kadun sitä. En kirjoittanut, koska ei ollut tehtäviä annettavaksi, enkä arvannut, että olette huolissanne.

Lähetetty Lontoosta Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — Punalipuksi. *Suom.*

V. I. LAVROVILLE¹⁸¹ ja J. D. STASOVALLE

27. XII.

Saimme kirjeen Vlasilta. Autamme Teitä millä voimme. Olemme jo kauan nähneet epätoivoisen tilanne ja ajatelleet auttamista.

Mutta Teidän on välttämättä kirjoitettava meille tarkalleen, millä tavalla hajaannus Pietarissa tapahtui, ja tehtävä se viipymättä. Vastatkaa pykälittäin: 1) Oliko Organisaatiokomissio (kesällinen) yksistään Taisteluliiton valitsema (=intelligenttikomitea?) vai myös Työväenjärjestön¹⁸² valitsema? 2) milloin nimenomaan se valittiin? 3) kirjattiinko sen valtuudet täsmälleen (t.s. mitä tehtäviä sille annettiin)? 4) Missä suhteessa se oli vyshibalon ja kumpp. mielestä väärin valittu? 5) oliko Organisaatiokomissiossa Työväenjärjestön edustajia (kaksi?) ja kenen valitsemia? 6) Mistä vyshibaloa yritettiin häätää ja mistä hänet häädettiin: Organisaatiokomissiostako vai intelligenttikomiteasta vai Työväenjärjestöstä? 7) Mikä Työväenjärjestö kirjoittelee nyt ilmoituksiaan? uusiko? uudelleenjärjestetty? milloin? kuinka? 8) minkä takia meille ei lähetetty Työväenjärjestön komitean syyskuun lehtistä? 9) minkä takia ette julkaisseet heitä vastaan vaikkapa käsin kirjoitettua lentolehtistä? tai lähettäneet edes meille heitä vastaan suunnattua ilmoitusta? Ainoatakaan heidän toimenpidettään ei saa jättää vastauksetta. 10) Minkälainen KK nyt on? Onko Organisaatiokomissio vielä olemassa? Onko teillä työläisiä puolellanne? Minkä takia heistä ei muodosteta vastapainoksi toista järjestöä? Minkä

takia teidän kannalla olevat työläiset eivät protestoi vyshibalon työläisiä ja heidän komiteaansa vastaan?

Lähetäkää meille viipymättä uusia, ennen käyttämättömiä osoitteita sinne tulevia varten. Älkää antako näitä (meidän) osoitteita kenellekään muulle. Etsikää etukäteen asunto erään henkilön piilottamista varten. Koettakaa erikoisesti peittää jäljet, kun hän tapaa vanhoja jäseniä (Tsaplja y.m.), joita varmaan pidetään silmällä.

Kirjoitettu joulukuun 27 pnä 1902

Lähetetty Lontoosta Pietariin

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

F. V. LENGNIKILLE ¹⁸³

27. XII.

Saimme coup d'état'a * koskevan kirjeen ja vastaamme heti. Meitä hämmästyttää, kuinka Zarin on voinut antaa tuollaisen skandaalin tapahtua!! Siihen johti hänen virheensä, se, ettei hän liittynyt Komiteaan! — me vaadimme liittymistä jo ajat sitten. Emme toistaiseksi painata mitään ilmoitusta koskevaa, sillä emme ole saaneet ilmoitusta emmekä sitä vastaan tähdättyä kirjettä. Aloittakaa ehdottomasti sota, pakottakaa Zarin liittymään, tehkää pöytäkirja suhteiden katkaisemisesta (tai äänimäärästä pro ja contra **) ja julkaiskaa paikallinen lehtinen hajaannuksen (respective *** jakaantumisen) syistä. Ei ole mitään järkeä lähteä painattamaan ilmoitusta ilman näitä jokaista toimenpidettänne valaisevia virallisia asiakirjoja. Pankaa rabotshejedelolaisten jokainen askel paperille, samoin omat vastatoimenpiteenne, älkääkään antako peräksi tippaakaan. Heidät on saatava hinnalla millä hyvänsä kiinni siitä, että he ovat Organisaatiokomiteaa vastaan, mutta te sen kannalla. Juuri tältä pohjalta, että OK tunnustetaan (respective sitä ei tunnusteta), on *joka paikassa ja kaikkialla* ryhdyttävä heti ratkaisevaan taisteluun: sanokaa tämä Zarinille ja hänen lähimmille genosseilleen **** mahdollisimman päättäväisesti.

* — kaappausta („ekonomistien”, rabotshejedelolaisten toimeenpanemaa Klevin komitean valtausta). *Toim.*

** — puolesta ja vastaan. *Toim.*

*** — tai. *Toim.*

**** — tovereilleen. *Toim.*

Niinpä siis: toimikoon Zarin monta kertaa tarmokkaammin ja saakoon Kievin suojatuksi, sillä se on nyt hänen ensimmäinen velvollisuutensa.

Kirjallisuus on Venäjällä ja teidän pitäisi saada se pian. Lähettäkää *ehdottomasti* vähintään kaksi poutaa Pietariin, meikäläisille, *välttämättä*.

*Kirjoitettu joulukuun 27 p:nä 1902
Lähetetty Lontoosta Kieviin
Julkaistu ensi kerran v. 1928*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

1903

46

I. V. BABUSHKINILLE ¹⁸⁴

Novitskajalle Leniniltä

Ystävä hyvä! „Tutkinnosta” ¹⁸⁵ on sanottava, ettei täältä käsin voida ehdottaa tutkinto-ohjelmaa. Kirjoittakoot kaikki propagandistit ja jokainen heistä, minkä ohjelman mukaan he luennoivat tai haluaisivat luennoida, silloin voin vastata seikkaperäisesti. Pyydätte esittämään enemmän kysymyksiä. Hyvä on. Mutta muistakaakin vastata kaikkiin: 1) Minkälaiset ovat nykyään Pietarin komitean säännöt? 2) Käydäänkö „väittelyä”? 3) Missä määrin se koskee Keskuskomiteaa ja Työväenjärjestöä? 4) Keskuskomitean suhtautuminen piirijärjestöön ja työväenryhmiin? 5) Minkä takia iskralaiset työläiset olivat vaiti ja antoivat vyshibalolaisten työläisten julistautua „Työväenjärjestön komiteaksi”? 6) Onko ryhdytty toimenpiteisiin, jotta voitaisiin pitää tarkasti silmällä Pietarin zubatovilaisliikettä? 7) Pidetäänkö työläiskerhoissa säännöllisesti luentoja (tai keskusteluja) organisaatiosta, „vallankumouksellisten järjestön” merkityksestä? 8) Selitetäänkö *työläisille* laajasti sitä ajatusta, että heidän ja nimenomaan heidän pitäisi mahdollisimman useissa tapauksissa ja laajassa mitassa mennä maan alle? 9) Onko ryhdytty toimenpiteisiin, jotta Pietarista alkaisi tulla kymmenen kertaa enemmän kirjeitä, sillä emme ole saaneet niitä hävyttömän pitkään aikaan? 10) Juurrutetaanko kaikkien työläisten mieliin ajatusta, että *juuri heidän* on järjestettävä kirjapaino lentolehtisten painattamista varten ja lehtisten säännöllinen levitys?

Siinä Teille kymmenen kysymystä. Odotan vastausta ja puristan lujasti kättänne. Pitäkää varanne ja häipykää ehdottomasti heti, kun ilmenee pieniäkin oireita siitä, että Teitä varjostetaan.

Kirjoitettu tammikuun 6 pnä 1903

Lähetetty Lontoosta Pietariin

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

J. D. STASOVALLE

Olemme saaneet (jostain ulkomailta käsin) vyshibalo-laisten uuden asiakirjan, lokakuulta 1902, ohjelma ja järjestöperiaatteet ovat sekavia ja vahingollisia. Meitä harmittaa ja suututtaa kovasti se, kun ette lähetä meille heti ja välittömästi kaikkia Pietarissa ilmestyviä tuotteita (kahdena kappaleena eri osoitteilla). Sehän on suorastaan skandaali, ettemme ole tähän mennessä saaneet vyshibalolaisten ensimmäistä lehtistä (heinäkuussa ilmestynyttä „protestia” „Iskran” tunnustamista vastaan) ja saimme tietää siitä „Otkliki” lehdestä!! Ei suinkaan olisi vaikea lähettää lehtisiä, kun kerran kaikki kirjeet tulevat mainiosti perille?? Ja vieläkin suurempi skandaali on se, että viivyttätte niin kovin vastauksien kirjoittamista: Ignat tiedotti meille, että hän kirjoitti jo kauan sitten vastauslehtisen vyshibalon sepustuksiin, mutta te hautasitte sen, teitte sen asemesta uuden, pitemmän, laimean ja vesitetyn ettekä loppujen lopuksi julkaisseet kuitenkaan kumpaakaan!!! Ellette voineet julkaista, niin oliko sitä vaikea lähettää kirjeessä tänne?

Selittäkää herran nimessä mistä on kysymys: onko joku Komitean jäsenistä (tai koko Komitea) tavattoman lyhytnäköinen vai onko kysymyksessä tietoinen oppositio ja juonnittelu Komitean sisällä?'

Emme voi vapautua siitä käsityksestä, minkä kaikki yllämainittu väkisinkin synnyttää, nimittäin siitä, että vyshibalolaiset jatkuvasti työntävät teitä syrjään, vetävät teitä nenästä ja ellei tänään niin huomenna todella ja lopullisesti „heittävät” teidät ulos.

Neuvoisimme vakaasti, että OK:n Pietaria edustaneen jäsenen tilalle, joka on joutunut pois¹⁸⁷, valittaisiin Bogdan: hän on täysin sen arvoinen. Ja yleensä näyttää siltä, ettei asia ilman ammattivallankumouksellisia edisty koskaan vaaksankaan vertaa.

Kirjoitettu tammikuun 15 pnä 1903

Lähetetty Lontoosta Pietariin

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

HARKOVIN KOMITEALLE

(Leniniltä.) Hyvät toverit! Suuret kiitokset asiaintilaa valaisevasta perusteellisesta kirjeestänne. Tällaisia kirjeitä meille tulee kovin harvoin, vaikka tarvitsemme niitä kipeästi ja tarvitsemme niitä kymmenen kertaa enemmän, jos haluamme todella saada aikaan elävän yhteyden ulkomailla olevan toimituskunnan ja paikallisten työntekijäin välillä sekä tehdä „Iskrasta” koko työväenliikkeemme kuvastimen, joka heijastaa sitä sekä kokonaisuudessaan että sen erikoispiirteitä. Sen vuoksi pyydämme hartaasti jatkamaan samassa hengessä, lähettämään edes joskus myös suoranaisia kuvauksia keskusteluista työläisten kanssa (mistä kerhossa puhutaan? mitä valitetaan? mikä ihmetyttää, mitä tarvitaan? mistä aiheista keskustellaan? y.m. y.m.).

Teidän järjestönne suunnitelma näyttää sopivan rationaaliselle vallankumousmiesten järjestölle, mikäli voidaan puhua „rationaalisesta”, kun on niin suuri puute ihmisistä, ja mikäli suunnitelma käy selväksi lyhyestä kertomuksesta.

Kertokaa yksityiskohtaisemmin riippumattomista. Sitten vielä eräitä kysymyksiä: onko Harkovissa jäljellä „ivanovo-voznenskilaisen” koulutuksen saaneita ja sikäläiset perinteet säilyttäneitä työläisiä? onko henkilöitä, jotka ovat aikoinaan kuuluneet tuohon „ekonomistiseen” ja „sivistyneistövästaiseen” kumppanistoon, vai onko vain näiden seuraajia? Minkä takia ette kirjoita sanaakaan „työläiskassojen lehtisestä” ettekä lähetä meille? Olemme täällä nähneet vain tämän lehtisen 2. numeron käsin kopioidun kappaleen. Mikä kumppanisto sitä julkaisee? Ovatko he kiivaita ekonomisteja vai tavallista vihreää

nuorisoa? Onko se puhtaasti työväenjärjestö vai ekonomisti-intelligenttien vaikutuspiiriin kuuluva?

Onko „Harkovski Proletarin”¹⁸⁸ kumppanistosta jäänyt jälkiä?

Luetaanko työläiskerhoissa „Iskraa”? artikkeleja selittämällä? Mitä kirjoituksia luetaan mieluummin ja minkälaisia selityksiä kaivataan?

Propagoidaanko työläispiireissä konspiratiivisia toimintamenetelmiä ja menoa maan alle laajassa mitassa?

Koettakaa käyttää enemmän hyväksi Pietarin zubatovilaisliikettä ja lähettäkää työläisten kirjeitä.

Teidän *Lenin*

*Kirjoitettu tammikuun 15 pnä 1903
Lähetetty Lontoosta*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

J. D. STASOVALLE

16. I. 03.

Saimme juuri „Rabotshaja Myslin” 16. numeron ¹⁸⁹ (Genevestä) sekä Pietarista „Listok „Rabotshei Mysli””, №№ 2 ja 3. Nyt on jo päivän selvää, että vyshibalolaiset huiputtavat teitä ja vetävät nenästä uskottelemalla hyväksyvänsä „Zarjan” ja „Iskran” kannan. Esittäkää heti päätävä vastalause (ellette pysty julkaisemaan, lähettäkää heti tänne, ainakin kopio), käykää päättäväistä sotaa ja laajentakaa sitä työläisten keskuudessa. Kaikkinainen vitkutus ja kaikenlainen sovinnon hieronta vyshibalolaisten kanssa olisi nyt paitsi peräti tyhmää, myös suorastaan häpeällistä. Ja niin kauan kuin Bogdan on siellä teillä, ette voi valittaa ihmisten puutettakaan (apuvoimaa on lähetetty). Vastatkaa viivyttelemättä, mihin ryhdytte.

*Lähetetty Lontoosta Pietariin
Julkaistu ensi kerran v. 1928*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

I. V. BABUSHKINILLE

16. I.

Olemme saaneet Genevestä „Rabotshaja Myslin” 16. numeron (nähtävästi se on „Svobodan”, t.s. Nadezhdinin painattama ja kirjoittamakin), joka on jo nimitetty „Pietarin komitean” äänenkannattajaksi. Siinä on julkaistu myös vyshibalon kannattajain oikaisukirje, mitätön oikaisu, oikeastaan se ei ole mikään oikaisu, vaan *komplimentti* „Svobodalle”. Kun vyshibalolaiset vakuuttelevat olevansa solidaarisia „Zarjan” ja „Iskran” kanssa, niin se on ilmeistä petosta, silkkää puijausta: he haluavat voittaa aikaa voimistuakseen. Sen vuoksi kehotamme ja pyydämme teitä hartaasti julkaisemaan heti vastalauselehtisen Komitean nimissä (tahi lähettämään tänne, jollei ole mahdollisuutta julkaista) ja yleensä torjumaan kaikki sovittelumieliset liehittelyt ja lähentelyt, alkamaan päättäväisen, armottoman sodan vyshibalolaisia vastaan paljastaen sen, että he siirtyvät sosialidemokratian kannalta „vallankumouksellis-sosialistisen” „Svobodan” kannalle. Meitä ilahduttaa Novitskajan tarmokas menettely ja vielä kerran pyydämme jatkamaan samassa taisteluhengessä, sietämättä vähäisintäkään horjuntaa. Sota vyshibalolaisia vastaan ja hiiteen kaikki sovittelijat, kaikki ne, joiden „katsumuksista ei saa selvää”, sekä nahjukset!! Mieluummin pieni kala kuin iso torakka. Mieluummin 2—3 tarmokasta ja täysin luotettavaa henkilöä kuin kymmenkunta kuhnus-telijää. Kirjoittakaa mahdollisimman usein ja osoittakaa *viipymättä*, miten voidaan saada yhteys työläisiinne (ja luonnehtikaa heidät), ettemme palon sattuessa joutuisi karille.

Kirjoitettu tammikuun 16 p:nä 1903
Lähetetty Lontoosta Pietariin

Julkaistu ensi kerran v. 1928

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE**27. I.**

Kirjoittaa starik. Luin kiukkuisen kirjeenne, joka on päivätty 3. I, ja vastaan heti. Kirjeenvaihdosta, koirista ¹⁸⁰ etc. kirjoittaa alempana sihteeri ¹⁹¹: en saa enää selvää, kuka on syyllinen, mutta meidän täytyy ehdottomasti olla jatkuvasti kirjeenvaihdossa, kirjoittaa vähintään kahdesti kuukaudessa, tähän mennessä sitä ei ole tehty, emmekä ole tienneet pitkiin aikoihin Teistä mitään. Älkää unohtako, että kun meille ei tule kirjeitä, emme voi tehdä mitään, emme tiedä, ovatko ihmiset elossa, meidän on pakko, suorastaan pakko pitää heitä melkein olemattomina. Ette vastannut kysymykseeni, muuttaako Brutus paikkaa; nähtävästi on vähän toiveita asian kuntoon saattamisesta ennen kuin tämä muutto tapahtuu. Nyt itse asioista. Moit tiessanne meitä Te yliarvioitte voimamme ja vaikutuksemme: olemme päässeet täällä sopimukseen OK:sta, vaatineet sen koollekutsumista, Teidän kutsumista kokoukseen ja kirjoittaneet Teille. Mitään muuta emme ole voineet tehdä, emme kerrassaan mitään muuta, emmekä vastaa mistään. Pahan alkujuuri on siinä, ettei Brutus ole ollut OK:ssa, ja kaikki on sitten tehty ilman häntä (samoin kuin ilman meitäkin). Emme hyväksyneet tuntematonta jäsentä (hän on sellainen kuhnus ja tyhmyri, tunsin hänet henkilökohtaisesti Pihkovassa, hän on sidottu perheeseen ja asuinpaikkaan, takapajuinen eikä kelpaa mihinkään, Pankratia

on jo moitittu hänen takiaan), emme lykänneet byroota, emme ole antaneet Pankratille kerrassaan mitään „valtaa”. Mutta kun kävi niin, että Pankrat osoittautui ainoaksi (NB NB) ripeäksi henkilöksi OK:ssa, hän ei voinut olla saamatta myös valtaa. Kirjoitatte, että ihmisiä on, mutta meillä heitä ei ole, emme tiedä emmekä näe heitä. Meitä hermostuttaa tavattomasti, kun ei ole kerrassaan ketään, joka voisi toimia OK:ssa, jossa tarvitaan ripeitä, paikasta toiseen matkustelevia, vapaita ja illegaalisia ihmisiä. Pankrat yksin meni maan alle, lähti matkalle, alkoi matkustella paikasta toiseen, tutustui kaikkeen ja hänestä tuli luonnostaan korpraali. Me emme tietenkään estäneet häntä, emme voineet emmekä halunneetkaan estää, sillä ei ole ketään toista!!! Käsittäkää se vihdoinkin. Pankrat on laiska ja välinpitämätön, mutta hän on älykäs ja pystyvä, tuntee asiat ja osaa tapella, kyllä hänen kanssaan tulee toimeen. Nyt hän on juuttunut [Pariisiin] epämääräiseksi ajaksi, ja me riitelemme hänen kanssaan, yritämme saada hänet lähtemään Venäjälle, sillä muuten OK on pelkkä nolla. Kohta matkustaa „hän” (Akimin veli), koetamme saada hänet Organisaatiokomiteaan, „hän” tuntuu tarmokkaalta. „Peron” ei tee mieli lähteä. Passeja ei ole eikä kopioita. Jos Brutus siirtyy lähemmäksi, vilkkaampaan paikkaan, autamme häntä saamaan byroon¹⁹² uudelleen haltuunsa ja ehkäpä kaikki järjestyy. Muuten kaikki alkaa mennä niin kuin allah tahtoo (mikäli menee), niin kuin Pankrat tahtoo ja niin kuin „hän” tahtoo, emmekä me mahda sille mitään.

Kirjallisuutta on alettu lähettää. Sitä on viety yli 40 puuta. OK:n julkilausuman julkaisemme 32. numerossa, joka ilmestyy ylihuomenna.

Djadenka on samoin yhä syrjässä (niin kuin Brutuskin) eikä ole asettunut mihinkään; jos hän Brutuksen kanssa asettuisi vaikkapa Poltavaan, he ottaisivat byroon haltuunsa.

Olen hirveästi suuttunut Zarinille: ei kirjoita mitään kunnonleen, on velto eikä tiedä mitään Kieivistä, antoi hajanuksen tapahtua aivan nenänsä alla. Sellainen paikkakunnan asioista syrjäytyminen on vallan luonnotonta!! Emme suinkaan me ole syysä siihen, että kahdesta OK:n „tasavertaisesta jäsenestä” Zarin „istuu eikä virka sanaakaan”,

mutta Pankrat sentään touhuaa jotain? Luulen (en ole varma), ettei Zarin ole kovinkaan aloitekykyinen ja sitä paitsi häntä sitoo hänen julkinen toimintansa ja asuinpaikkansa. Ja tätä nykyä tuollaiset henkilöt jäävät syrjään itsestään, ilman että olisimme siihen syyssä tai tahtoisimme sitä.

Kirjoitettu tammikuun 27 p:nä 1903

Lähetetty Lontoosta Samaraan

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VENÄLÄISTEN SOSIALIDEMOKRAATTIEN ULKOMAISELLE LIITOLLE

Venäl. sos.-dem. liitolle

Vastaukseksi kirjeeseen, jonka Venäl. sos.-dem. liitto lähetti Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian liigalle ja jonka saimme 4. II. 03, kiiruhdamme ilmoittamaan Venäl. sos.-dem. liitolle olevamme täysin samaa mieltä siitä, että olisi muodostettava Venäjällä toimivan Organisaatiokomitean ulkomainen osasto. Tosin emme voi mitenkään yhtyä siihen „Venäl. sos.-dem. liiton” mielipiteeseen, että OK „on väärässä tai epätarkka selittäessään muodostuneensa yksityisalitteesta”, sillä OK viittaa suoranaisesti konferenssin päätökseen (jota vastaavasti OK sitten muodostettiin). Ja sitä paitsi OK:n muodostivat konferenssiin osallistuneet järjestöt. Kun OK ei ole heti ja muiden puoluejärjestöjen mieltä kysymättä julistautunut viralliseksi puolue-elimeksi, niin vakaan käsityksemme mukaan tämä todistaa sitä, että Organisaatiokomitea käsittää oikein tehtävänsä, toimii tahdikkaasti ja varovaisesti, mikä on niin tuiki tärkeää, kun on kysymyksessä vakava puolueasia.

Huomautamme kuitenkin heti, että emme suinkaan anna vakavaa merkitystä tälle meidän ja Venäl. sos.-dem. liiton väliselle erimielisyydelle; päinvastoin luotamme täydelleen siihen, että tämä erimielisyys hälvenee helposti, kun Organisaatiokomitea saa työnsä käyntiin.

Edelleen. Emme pitäisi tarkoituksenmukaisena „ryhtyä viipymättä konstituimaan OK:n ulkomaista osastoa”, emmekä pitäisi sitä meidän taholtamme täysin oikeutettuna, ennen kuin Venäjältä on saatu siihen OK:n suoranainen kehoitus. Meille tiedotetaan, että OK on jo kirjoittanut siitä sekä Venäjän Bundille että Venäl. sos.-dem. ulkomai-

selle liitolle. Meillä ei ole kummankaan kirjeen tekstiä. Mutta tästä tosiasista on joka tapauksessa tehtävä se johtopäätös, että Venäjällä OK on jo ryhtynyt mainitun suuntaisiin toimenpiteisiin. Tuskinpa meidän olisi järkevää ryhtyä toimimaan odottamatta, mihin tuloksiin nuo Organisaatiokomitean toimenpiteet johtavat.

Katsomme velvollisuudeksemme saattaa heti Venäjän OK:n tietoon Venäl. sos.-dem. liitolta saamamme kirjeen sekä samalla tiedotamme Organisaatiokomitealle mielipiteemme sen toivottavuudesta, että Venäjän Organisaatiokomitea muodostaa heti itselleen ulkomaisen osaston. Kehottaisimme odottamaan Venäjän OK:n vastausta. Mutta jos toverit Bundin ulkomaisesta komiteasta ja Venäl. sos.-dem. liitosta katsovat hyödylliseksi järjestää ennen tämän vastauksen saamista Bundin ulkomaisen komitean, Venäl. sos.-dem. liiton ja Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian liigan edustajain *yksityisluontoisen neuvottelun*, niin emme tietenkään kieltäytyisi osallistumasta siihen.

Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian liiga

*Kirjoitettu helmikuun 4 tai 5 pnä 1903
Lähetetty Lontoosta Pariisiin*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

J. O. MARTOVILLE ¹⁹³

5. II. 03.

Lähetän Liiton kirjeen jäljennöksen ja vastausluonnoksemme jäljennöksen ¹⁹⁴. Vastaus on lähetetty Plehanoville siinä tarkoituksessa, että hän odottaisi sinulta kirjettä Pariisista. Järjestä heti neuvottelu asiasta P. Andr. ja Borisin kanssa ja vastaa Plehanoville *mahdollisimman nopeasti*, hyväksytkö vastauksen vai pitäisikö tehdä muutoksia. Olisi tietenkin toivottavaa, että Liiton jäsenille vastattaisiin viivyttämättä, kun taas muutoksista neuvottelminen viivyttäisi asiaa melkoisesti: ehkä toisarvoiset muutokset voidaan jättää sivuun. Mutta tietysti, jos on asiallista erimielisyyttä, täytyy vastausta viivyttää (kirjoitan siitä Plehanovillekin) ja kaikkien sanoa sanansa.

Mielestäni tärkeintä tässä on nimenomaan se (V. I. ja L. Gr. ovat samaa mieltä kanssani), että 1) OK:n ulkomainen osasto olisi nimenomaan *Venäjän* Organisaatiokomitean osasto. Liiton jäsenet kaiketi kuvittelevat, että muodostetaan *kaksi* tasavertaista osastoa: Venäjän osasto ja ulkomainen; sellaista tulkintaa emme voi mitenkään emmekä millään ehdolla hyväksyä tai sallia. Venäjän OK:n täytyy esiintyä varovaisesti (siinä suhteessa sen tiedonanto on laadittu esimerkillisesti), mutta OK:n on *pysyttävä kaikissa* asioissa ja *aina*, kun sen puoleen kääntyään, erittäin vakavana ja erittäin tiukkana, t.s. menettävä niin, että se, Venäjän OK, johtaa kaikkea eikä kukaan puolueessa voi tehdä *mitään* koko puoluetta koskevaa, mitään yleisesti velvoittavaa *muuten kuin Venäjän Organisaatiokomitean toimeksiannosta*.

Kirjeellään Liiton jäsenet kuitenkin tunnustavat OK:n (tai miltei tunnustavat, $\frac{3}{4}$ osalta), ja mitä enemmän he sen tunnustavat, sitä tiukempana ja lujempana täytyy

Organisaatiokomitean pysyä. Sangen tärkeää on ottaa heti alusta oikea sävy ja asennoitua sillä tavalla, että puolueen kanta tulisi selvästi ilmi: *joko tämä OK tunnustetaan ja alistetaan sen alaiseksi tahi syntyy* sota. Tertium non datur *. Ja nyt on paljon mahdollisuuksia saada *yleinen* tunnustus loukkaamatta ja ärsyttämättä ketään ja antamatta silti *hitustakaan* periksi.

2) OK:n on supistettava *oman* ulkomaisen osastonsa tehtävät vähimmäismäärään. Ulkomainen osasto vain „hoitaa” *ulkomaisia* asioita (siinä mielessä, että se valmistelee yhdistymistä) ja *auttaa* Venäjän osastoa. Kaikissa muissa asioissa, jotka menevät hiukankin näitä puitteita pitemmälle, OK:n ulkomaisen osaston *on kysyttävä Venäjän Organisaatiokomitean mielipidettä ja ratkaisua*. Sen tähden vaadinkin vaatimalla, että Venäjän OK:n pitää kirjoittaa *niin pian kuin mahdollista* Liitolle, Liigalle ja Bundille kirje ja ehdottaa *osastonsa* muodostamista *hoitamaan niitä ja niitä tehtäviä*. On välttämätöntä, että juuri Venäjän OK osoittaa ulkomaiselle osastolleen „toimialan puitteet”, ja esitän alempana luonnoksen, jonka mukaan nämä tehtävät määriteltäisiin *kolmella* ja vain kolmella tiukasti rajoitetulla pykälällä. Pyydän hartaasti, että käsittelette pikemmin tämän luonnoksen P. A:n ja Borisin kanssa sekä vahvistatte sen (respective ** asetatte äänestykseen muutokset). (Lähetämme kaikki nämä tiedot myös Jurille ¹⁹⁵ pyytäen häntä odottamaan P. A:n ja Borisin tuloa, ja näiden olisi jouduttava matkaansa kaikin keinoin.)

(Tietysti P. A. voisi jo täällä kirjoittaa kirjeen Liigalle, Liitolle ja Bundin ulkomaiselle komitealle, mutta mielestäni se ei olisi missään tapauksessa suotavaa, koska silloin sitä epäiltäisiin järjestetyksi ja tekaistuksi. Parempi on odottaa viikko tai pari, mutta saada aikaan, että kirje lähetetään ehdottomasti Venäjältä.)

Olen niin ikään sitä mieltä, että pitäisi ajatella myös jäsenen valitsemista meidän puoleltamme Organisaatiokomiteaan (ulkomaiseen osastoon) ja äänestää etukäteen, sillä kun kollegion jäsenet ovat eri paikkakunnilla, se saattaa vaatia paljon aikaa ja olisi epämukavaa pakottaa odottamaan sen takia. Omasta puolestani äänestän L. Gr:ää.

* — Kolmatta mahdollisuutta ei ole. *Toim.*

** — tai. *Toim.*

Minulla ei kerta kaikkiaan ole aikaa kirjoittaa asiasta vielä Plehanovillekin. Lähetä yksinkertaisesti hänelle *heti tämä kirje sekä Liitolle tarkoitettu vastaus*, minä kirjoitan hänelle toistaiseksi vain muutaman sanan.

Puristan kättäsi. *Lenin*

Lähetetty Lontoosta Pariisiin
Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

NIZHNI NOVGORODIN KOMITEALLE

Nizhnille

Minä (Lenin) pidän järkevänä kassaatiota koskevaa päätöstänne¹⁹⁶ — en ole ehtinyt (osaksi en ole vielä voinut) neuvotella toimituskumppanien kanssa *. Niiden Nizhni Novgorodin työläisten miehuullisuudesta, jotka ovat pyytäneet olemaan ottamatta huomioon heidän henkilökohtaista etuaan, olisi kirjoitettava „Iskraan”: suotavaa olisi, että Te kirjoittaisitte tuosta tapauksesta kirjeen toimitukselle.

Olemme saaneet Berliinin kautta „Nizhni Novgorodin komitean kirjeen „Iskran” toimitukselle”, se on laaja ja koskee terroria, siinä puolustetaan (osittain ja varauksin) terroria; siinä ei ole (nähtävästi) loppua. Kirjoittakaa *viipymättä*:

1) onko Nizhni Novgorodin komitea lähettänyt tämän kirjeen virallisesti?

2) toistakaa sen loppu (kirjeessä on 7 kohtaa, se päättyy sanoihin: „Ne puhdistavat ilmapiiriä, joka on usein painostavan raskas, ne opettavat hallitusta suhtautumaan varovaisemmin vallankumouksellisiin”).

3) Ilmoittakaa, sallitteko tehdä siihen tyylillisiä korjauksia (tyyli on paikoitellen kovin huonoa, ehkä se johtuu siitä, että on jäljennetty virheellisesti, kiireesti ja epäselvästi).

Todennäköisesti julkaisemme kirjeen ja oman vastauksemme siihen.

Pyydämme hartaasti ja *vakuuttavasti* tiedottamaan kirjeissä *ehdottomasti* ja viivyttelämättä Komitean jokaisesta virallisesta toimenpiteestä (asiapaperin lähetyksestä

* Ehkä saan vielä tilaisuuden palata tähän asiaan.

vastaavasti merkittynä..., luettelot lentolehtisistä, toiselle komitealle tai ulkomaiselle ryhmälle lähetetyt vastaukset y.m. y.m.). Ellei näin tehdä, ovat väärinkäsitykset *, virheet ja viivytykset väistämättömiä. Iskralaisten on esiinnyttävä yksimielisinä ja tiedotettava „Iskralle” kaikesta ja nopeasti.

Puristamme lujasti kättänne.

*Kirjoitettu
ennen helmikuun 25 päivää 1903
Lähetetty Lontoosta*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* Olemme esimerkiksi kuulleet paljon huhuja ja haukkumasanoja Komitean lentolehtisistä, jossa vastustettiin mielenosoituksen järjestämistä oikeuspäivänä. Itse lehtisen saimme jokin aika sitten *sattumalta* Berliinistä ja myöhästyneenä. Ajatelkaa toki! Sehän on skandaali! Ei suinkaan Komitean olisi ollut vaikea kirjoittaa meille *lehtisestä* ja lähettää sitä *heti, kun se ilmestyi*. Ryhtykää, hyvät ihmiset, toimenpiteisiin tällaisten epäkohtien poistamiseksi.

ORGANISAATIOKOMITEALLE

Mielestämme „ordre du jour” *-kysymys on seuraavasti. Tämän asian, siis „päivän ordren”, *ratkaisee* lopullisesti *itse edustajakokous* ja vain se. Siksi on aivan hyödytöntä kiistellä siitä, kenen ääni tässä kysymyksessä on ratkaiseva. Edelleen, *suuri määrä* komiteoita on jo tunnustanut OK:n „*yksinomaisen* aloiteoikeuden” edustajakokouksen kokoonkutsujana. Tästä seuraa, että edustajakokouksen *ennakkovalmistelu*, m.m. myöskin ordre du jour’in *ennakkovalmistelu* (respective** propagointi), on uskottu *yksinomaan* OK:lle. Sen tähden on aivan turhaa kehottaa ketään *äänestämään* vielä „*ennakkollisesta*” ordre du jour’ista, koska sillä *ei voi* olla *ratkaisevaa* merkitystä. Edelleen, se *aiheuttaisi* vain viivyttelyä ja tyytymättömyyttä, koska ilmaantuu *loukkaantuneita* (komiteoita, joiden mielipidettä ei ole kysytty), *väistämättä* ilmaantuu tyytymättömiä ja valittelevia. Muodollista lojaalisuutta sekä tahdikkautta silmällä pitäen ei siis saa tehdä *mitään virallista* päätöstä komiteain äänien eikä kenenkään äänien kokoamisesta. Se vain horjuttaisi OK:n arvovaltaa, koska OK siten luopuisi sille myönnetystä *yksinomaisesta* aloiteoikeudesta.

Jos jo tehdyn (ja muodollisesti moitteettoman) päätöksen muuttaminen on niin peräti epämukavaa, niin ehkä siitä olisi seuraava ulospääsy: muutetaan se (komiteain) äänestys *neuvotteluksi* niiden kanssa, t.s. päätetään, että OK yrittää mikäli mahdollista käyttää hyväkseen tapaamisia ja keskusteluja *neuvonpitoa* varten.

* — päiväjärjestys. *Toim.*

** — tai. *Toim.*

Lopuksi kehotamme pitämään kiirettä edustajakokouksen suhteen. Sitä parempi, mitä pikemmin kutsutte sen koolle. Ja ryhtykää heti ja aktiivisemmin *valmentamaan komiteoita*, nimeämään edustajia, valloittamaan *Nikolajevia* ja Odessaa. Pääasia on, että täydellä varmuudella turvataan päättäväisten iskralaisten epäilemätön enemmistö.

Kirjoitettu maaliskuun 5 tai 6 p:nä 1903

Lähetetty Pariisista Harkoviin

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

ORGANISAATIOKOMITEALLE

Kirje OK:lle

Saimme juuri edustajakokouksen säännöt. Emme siis ymmärtäneet Teitä oikein ja kirjoitimme vastauksessamme *ordre du jour*'ista *, kun Te kysyitte edustajakokouksen *säännöistä*. Riennämme tiedottamaan, että yleensä olemme sängen tyytyväisiä luonnokseenne, joka on laadittu huolellisesti ja viisaasti. Kiistoja aiheuttanut 19. kohta vaikuttaa meistä järkevältä: on tosiaan epämukavaa jättää tietyt järjestöt pois kokouksesta (ja säännöissä viime kädessä juuri säädetään, että toisilta kielletään ja toisille myönnetään valtuudet) eikä sitä saa tehdä ilman komiteain enemmistön suostumusta. Neuvoisimme vain, että määrättäisiin ehdoton ja muodollinen, mahdollisimman lyhyt määräaika (esim. korkeintaan viikko), jonka kuluessa komiteat ja järjestöt ovat *velvolliset* muotoilemaan ja lähettämään sääntöluonnosta koskevat muutosehdotuksensa. Se on äärimmäisen välttämätöntä, jotta vältettäisiin viivyttelyä, jota on pelättävä eniten. (Viivyttelyä peläten kai Ignatkin oli vastaan. Ymmärrämme hänen pelkonsa, mutta asia on korjattavissa, jos pystytte toimittamaan kyselyn nopeasti.)

Me puolestamme kirjoitamme iskralaisille järjestöille ja kehotamme niitä hyväksymään luonnokseenne heti ja sellaisenaan. Pyydämme hartaasti panemaan liikkeelle kaikki käytettävissä olevat voimat, jotta viimeistään kuukauden kuluessa saataisiin päätetyksi luonnoksen perilletoimitus ja tiedoksi saattaminen (19. § nojalla) sekä sovinto-oikeuksien „istunnot” ja edustajain nimittäminen.

* — päiväjärjestyksestä. *Toim.*

Epävirallisesti kehottaisimme Teitä, että pyytäisitte samalla kaikkia täysivaltaisia järjestöjä nimittämään *mikäli mahdollista* toisen (kahdesta) edustajista niistä tovereista, jotka tunnetaan aikaisemman toimintansa perusteella ja jotka oleskelevat nykyään ulkomailla, jotta vältettäisiin kustannusten lisääntymistä ja vaikeuksia, jotka liittyvät edustajain saattamiseen rajan yli.

Virallisesti ehdotamme 1) täydentämään luonnostanne vain 19. §:ään tehtävällä huomautuksella: „Katsotaan, että järjestöt, jotka eivät ole esittäneet huomautuksia viikon kuluessa luonnoksen saamispäivästä laskien, ovat hyväksyneet edustajakokouksen sääntöjen luonnoksen”; 2) tekemään lisäyksen, joka edellyttää varaedustajain nimittämistä siltä varalta, että edustaja vangitaan ennen edustajakokousta.

*Kirjoitettu v. 1903
maaliskuun 6 ja 9 päivän välillä
Lähetetty Pariisista Harkoviin
Julkaistu ensi kerran v. 1928*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. V. PLEHANOVILLE

15. III. 03.

Hyvä G. V.! Olen saanut kirjeenne. Kirjoittakaa vain „Maaliskuun iduksesta”, se on mainiota. *Viimeinen* määräaika — kirjoituksen täytyy olla täällä 25. III. 03. *Odotamme välttämättömästi.*

Maslovin teos lähetetään minulle lähipäivinä Pariisista (hoputan heitä), ja lähetän sen *heti* Teille¹⁹⁷. Siinä on mielenkiintoisia tietoja kyläyhteisön vahingollisuudesta, siteerasin niitä Pariisissa¹⁹⁸.

Davidin olen jo tilannut ja parhaillaan luen sitä. Kauhian pitkäveiteistä, köyhää ja latteaa. Koetan lopettaa pikemmin lähettääkseni sen Teille. Oletteko nähnyt Kautskyn kirjoituksia tästä „uusproudhonilaisesta”^{199?}

Olen ryhtynyt kirjoittamaan talonpojille tarkoitettua helppotajuista kirjasta agraariohjelmastamme²⁰⁰. Minun tekee kovasti mieleni selittää ajatustamme luokkataistelusta maaseudulla maalaisväestön neljää eri kerrosta (tilanherrat, talonpoikaisporvaristo, keskivarakas talonpoikaisto ja puoliproletaarit yhdessä proletaarien kanssa) koskevien *konkreettisten* tietojen avulla. Mitä ajattelette tästä suunnitelmasta?

Pariisissa tulin siihen vakaumukseen, että vain sellaisella kirjasella voidaan poistaa epäselvyys otrezkamaakysymyksissä etc.

Helmikuun 26 päivän manifestista kirjoitin artikkelin, joka menee jo 34. numeroon²⁰¹. Vaadin tiukasti, että se

olisi pantu pääkirjoitukseksi manifestin *äärettömän* tärkeyden vuoksi. Mutta V. I. taitaa *horjua* (!) ja päätti yhdessä J. O:n kanssa päinvastoin: ensin Marxista.

Mielestäni se on suorastaan typerää.

Puristan lujasti kättänne.

Teidän *Lenin*

Lähetetty Lontoosta Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

ORGANISAATIOKOMITEALLE

Kehotamme ryhtymään heti toimenpiteisiin, jotta OK julkaisisi yhdessä Puolan sosialidemokraattien kanssa virallisen (mahdollisimman yksityiskohtaisen ja tarkan) julkilausuman, jossa Puolan sosialidemokraattinen puolue ilmoittaa olevansa täysin solidaarinen Venäjän SDTP:n kanssa ja haluavansa yhtyä puolueeseen. Tällaisen virallisesti annetun julkilausuman perusteella OK voisi kutsua PSDP:n edustajakokoukseen. Silloin ei kai kukaan ryhtyisi sitä vastustamaan ²⁰².

Ja sitten (epävirallisesti) pyydämme hartaasti valmistelemaan kaikkialla ja kaikkien keskuudessa maaperää taistelun käymiseksi Bundia vastaan edustajakokouksessa. Bund ei luovu asemistaan ilman sitkeää taistelua. Emmekä me voi koskaan hyväksyä sen ottamaa kantaa. Vain luja päättäväisyytemme mennä loppuun saakka, aina Bundin häätämiseen puolueesta, pakottaa sen epäilemättä antamaan periksi.

Jouduttakaa listan laadintaa, se on erittäin tärkeää ja se on tehtävä pikemmin, odottamatta komiteoiden vastauksia. Muuten: oletteko määränneet komiteoille lyhyen määräajan vastauksien antoon? Pidättekö luetteloa jo nimetyistä edustajista? (lähettäkää meille, varmuudeksi).

*Kirjoitettu maaliskuun 31 pnä 1903
Lähetetty Lontoosta Harkoviin*

Julkaistu ensi kerran kokonaan v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

(Starik.)

Tällä kertaa en voi tiedottaa paljoakaan. Mielestäni pääasia nyt on, että joudutetaan kaikin voimin edustajakokousta ja turvataan se, että edustajain enemmistö on kunnan väkeä (ja „meikäläisiä”). Brutukseen panemme miltei kaiken toivomme. Hänen täytyy itsensä valvoa sikäli kuin voi *kaikkea*, erikoisesti edustajain nimeämistä, ja koettaa viedä läpi enemmän meikäläisiä. Se, että jokaisella komitealla on kaksi ääntä, myötävaikuttaa siihen erittäin suuresti. Ja äärimmäisen tärkeä on kysymys Bundista. Olemme lakanneet väittelemästä sen kanssa OK:sta, mutta periaatteellista väittelyä emme tietenkään ole lopettaneet. Se ei voi tulla kysymykseenkään. Ja kaikille ja jokaiselle on selitettävä juurta jaksain, „takomalla taottava pääkoppaan”, että on varustauduttava sotaan Bundia vastaan, jos tahdomme rauhaa sen kanssa. Sota edustajakokouksessa, sota aina jakaantumiseen asti, maksoi mitä maksoi. Vain silloin Bund antautuu varmasti. Emme kerta kaikkiaan voi hyväksyä järjetöntä federaatiota, emmekä koskaan hyväksy. Enin, mihin voimme suostua, on vanhojen, vuoden 1898 sääntöjen edellyttämä autonomia ja Keskuskomitean edustajan nimeäminen Bundin Keskuskomiteaan, voimme suostua enintään siihen. Täytyy valmistella väkeä, selittää, kuinka järjetöntä ja rujoa oli Jekaterinoslavin komiteaa vastaan tehty hyökkäys²⁰³ y.m. Olkaa hyvä ja kirjoittakaa pikemmin, mitä mieltä väki on tästä,

miten propagandanne edistyy ja onko toivoa, että enemmistö ottaa oikean kannan. Aiomme julkaista juutalaisille työläisille osoitetun kirjasen, jossa selitämme lujan yhteinäisyyden välttämättömyyttä ja federaation ja „kansallisen” politiikan järjettömyyttä.

Kirjoitettu huhtikuun 3 p:nä 1903

Lähetetty Lontoosta Samaraan

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

ORGANISAATIOKOMITEALLE

6. IV. 03.

Välittäessämme Organisaatiokomitealle OK:n ulkomaisen osaston ²⁰⁴ virallisen pyynnön antaisimme puolestamme sen vakaan neuvon, ettei OK:n ulkomaisen osaston tehtäviä missään tapauksessa laajennettaisi eikä annettaisi sen avartaa hitustakaan puitteitaan, johon se kaikin voimin pyrkii. Asian etu vaatii, etteivät OK:n ulkomaisen osaston tehtävät ulontuisi missään nimessä sen pitemmälle kuin edustajakokouksen konspiratiivisen puolen valmisteluun, varojen keräykseen sekä enintään vielä niiden ehtojen pohtimiseen, joiden perusteella ulkomaiset sosialidemokraattiset järjestömme voitaisiin yhdistää, mikä olisi tämän kysymyksen *ennakkovalmistelua*. Mitä tulee 1. pykälän a-kohtaan, vastustamme jyrkästi OK:n ulkomaisen osaston osoitteen ilmoittamista komiteoille. Tämä ei ole lainkaan tarpeellista, kun otetaan huomioon Organisaatiokomitean ulkomaisen osaston nykyiset tehtävät. Se olisi perin vaarallistakin, se johtaisi viivyttelyyn ja sekaannukseen. Julkaisemista koskeviin tiedusteluihin olisi vastattava suoraan, että kaikki julkaistaan „Iskrassa” (virallisena perusteena on se, että komiteain enemmistö on sen tunnustanut). Muita järjestöjä olisi virallisesti kehoitettava julkaisemaan „Iskrasta” uudelleen kaikki Organisaatiokomitean ilmoitukset. Mitä tulee OK:n ja OK:n ulkomaisen osaston väliseen yhteydenpitoon, kehottaisimme menettelemään seuraavasti: OK pitää käytettävissään olevaa tietä yhteyttä *Deutschien* (*Deutsch* on OK:n ulkomaisen osaston sihteeri ja osastoon kuuluvat lisäksi *Aleksander ja Lohov*). Deut-

schin kanssa pidätte edelleen yhteyttä meidän kauttamme, kuten tähänkin saakka. Se on aivan luonnollista, sillä OK:n ulkomainen osasto on valinnut sihteerin ja te olette vahvistaneet hänet.

Toiseen kysymykseen kehottaisimme teitä vastaamaan myönteisesti ja kolmannen suhteen selittämään, että päiväjärjestys esitetään ja sitä jo valmistellaan.

Lähetetty Lontoosta Harkoviin

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

J. M. ALEKSANDROVALLE ²⁰⁵

Henkilökohtainen kirje Leniniltä

Luin pitkän kirjeenne. Suuret kiitokset siitä. Parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Pyydätte, etten olisi kovin vihainen. Sanon Teille suoraan, ettei minua kovinkaan suuttuttanut, enemmänkin hymyilytti muistellesani viimeistä keskusteluani „luolan” ²⁰⁶ ovella erään Jacques’in kanssa, joka oli silloin (silloin!) sitä mieltä, että komentelemme liian vähän. Tiesin jo ennestään, ettei asioita OK:n sisällä saada heti järjestymään, että epäkohtia ja anarkiaa on vielä hirveän paljon, enkä muuta odottanutkaan. Sitä vastaan ei ole olemassa muita parannuskeinoja kuin sitkeä hoito (aika ja kokemus) sekä eräs erittäin tehokas lääke (puolueen yleinen edustajakokous). Olen jo ajat sitten kirjoittanut ja toistan taaskin: jouduttakaa kaikin mokomin tämän lääkkeen käyttöä, muuten kokemuksenne uhkaa mennä kokonaan *hukkaan*.

En käy kirjoittamaan kysymyksistä, jotka koskevat 1) Juria ²⁰⁷, 2) byroota ja 3) Ignatin kiistaa bundilaisen kanssa. Ne ovat osaksi jo vanhentuneita asioita, osaksi itse paikalla ratkaistavia, ja neuvollani viimeksi mainitussa asiassa ei parhaassakaan tapauksessa olisi mitään merkitystä (vaikka ystävänä Jacques onkin toista mieltä). Tästä osasta teidän (kaikkien teidän) on itsenne päätettävä, ei sollen *, vaan müssen ** mielessä.

Ja nyt Bundista, PPS:stä *** ²⁰⁸ ja siitä „kerettiläisyydestä”.

* — velvollisuuden. *Toim.*

** — välttämättömyyden. *Toim.*

*** — PPS — Puolan sosialistinen puolue. *Toim.*

Mielestäni täytyy Bundiin nähden olla virallisesti korrekteja ja lojaalisia (eikä iskeä päin kasvoja), mutta samalla suhtautua mahdollisimman kylmästi, takki tiukasti napitettuna ja ahdistettava BUNDIA laillisin perustein sääli-mättä ja jatkuvasti ja mentävä loppuun saakka mitään pelkäämättä. Menkööt pois jos haluavat, mutta meidän ei pidä antaa heille pienintäkään, ei pienintäkään aihetta suhteiden katkaisemiseen. Edustajakokoukseen saakka on tietenkin noudatettava muodollisuuksia, mutta ei ole syytä paljastaa kortteja. Kirjoitatte, että bundilainen tietää meidän kampailevan „Iskran” puolesta, ja on vaiti, vaikka meillä ei ole oikeutta tehdä sitä OK:n nimissä. Mielestäni sitä ei pidäkään tehdä OK:n nimissä, vaan jokainen jäsen tehköön sen *omissa nimissään* viittaamalla *komiteoihin, jotka ovat tunnustaneet „Iskran”*, eikä OK:hon. Tulos on sama ja vieläpä paljon tehokkaampi (ei ole mitään „asiamiehiä”), ja muodollisesti kaikki on moitteetonta. Tämän hetken *tärkeimpiä* tehtäviä on komiteoiden valmistelu BUNDIA vastaan, ja sekin on täysin mahdollista loukkamatta muodollisuuksia.

Aivan samoin oli turhaa mennä puhumaan PPS:lle „Organisaatiokomitean *jäsenten* vakaumuksista”. OK:sta olisi pitänyt sanoa, että valmistelemme edustajakokousta, se tekee päätöksen; „vakaumuksia” koskevasta kysymyksestä ei pidä vaieta eikä viitata siinä Organisaatiokomiteaan, vaan „Iskraan” ja *erittäinkin* „Iskran” tunnustaneisiin komiteoihin. Ja PPS:ltä pitäisi saada vaikkapa pieni, mutta virallinen paperi (kirje), eikä heille pidä sanoa, että „me olemme antinationalisteja” (miksi peloteltaisiin suotta ihmisiä?), vaan on saatava tahdikkaasti heidät vakuuttumaan, että meidän ohjelmamme (kansallisen itsemääräämisoikeuden tunnustaminen) on kyllin riittävä heillekin, ja saatava heidät esittämään puolestaan tiettyjä lausuntoja ja *kääntymään virallisesti* OK:n ja edustajakokouksen puoleen. Päävalttinamme PPS:ää vastaan on se, että me tunnustamme periaatteessa kansallisen itsemääräämisoikeuden, mutta proletariaatin luokkataistelun yhtenäisyyden määräämissä järkevissä puitteissa.

Muistaessani: en taida tuntea „Iskran” Venäjän-järjestöä edustavia OK:n jäseniä. Enkä myös tiedä, mitä varten minun pitäisi heidät tuntea? ja mitä varten pitää olla „edustajia”?? Organisaatiokomitea on jo kauan sitten

koopitoinut kaikki hyvät ihmiset eikä suinkaan mitään „edustajia”? Vai eikö se ole totta?

Mielestäni on tärkeää käyttää hyväksi „Iskran” Venäjänjärjestön ja OK:n välistä eroa, jotta kaikki tapahtuisi muodollisesti moitteettomasti.

Nyt „kerettiläisyydestä”. Joko käsitän teitä väärin tai kysymyksessä on suuri virhe. Kirjeenne on niin tavattoman niukkasenainen ja tämän (tärkeimmän) kysymyksen osalta ei auta muu kuin ottaa sananne à la lettre *. Neljä valittua „järjestävät” sekä Keskuskomitean että Pää-äänenkannattajan!! Suokaa anteeksi suorasukaisuuteni, mutta se on vallan naurettavaa, sillä täytyyhän Teidän toki tietää, että Pää-äänenkannattajan ovat kompetentteja „järjestämään” (t.s. pystyvät järjestämään sen *asiantuntemuksella* ja siihen tarvittavalla kokemuksella) vain toimituskunnan jäsenet + *eräät* ulkopuoliset henkilöt neuvottelevina jäseninä, ja taas Keskuskomitean ovat kompetentteja järjestämään vain kokeneet käytännönmiehet + *eräät* henkilöt neuvottelevina (jos Teillä on sellaisia henkilöitä tiedossanne). Tai ehkä Te tunnette myös „neljä” sellaista henkilöä, joilla olisi kaikkeen tähän tarvittava *kokemus* ja tiedot??? Jos tunnette, niin sanokaa heidän nimensä — puhun ihan vakavissani enkä leikilläni, sillä kirjeeni on yksityisluontoinen ja minulle on tärkeää saada selville ajatuksenne.

Ellen erehdy, Te haluatte yksilönvaltaa, „lujakätisyyttä”. Se on mainiota, ja olette tuhannesti oikeassa, että juuri sitä meillä tarvitaan. Mutta kukaan ei saa sitä aikaan niin suoraviivaisesti kuin Teistä tuntuu. Yhdeksän kymmenesosaa juoksevista asioista vaatii ehdottomasti kahden johtokeskuksen olemassaoloa, ja ne muodostuvat heti itsestäänkin, vaikka emme sitä haluaisikaan. Mutta järjestyksen vuoksi on saatava aikaan, että 1) näiden kahden keskuksen yhdistäminen tapahtuu virallisesti (esimerkiksi valiokunta, johon kuuluu kummankin keskuksen edustajia), 2) molempien keskusten jäsenmäärää supistetaan tai kummankin keskuksen sisällä muodostetaan toimikunta ja — mikä tärkeintä — 3) keskusten eri jäsenten välillä jaetaan tarkoin ja *virallisesti* tehtävät, jotta molempien keskusten koko jäsenistö *tietäisi* tarkalleen, kenelle mikäkin toimiala on annettu hoidettavaksi, kenellä (molempien keskusten)

* — kirjaimellisesti. *Toim.*

jäsenistä on oikeus *ratkaista* (ja vieläpä puhua) minkäkin alan asioista ja mitä tietä jokin asia jätetään jommankumman tai kummankin keskustelimen yleisen kokouksen käsiteltäväksi.

Olen varma, että pienennätte yhä vaatimuksianne ja myönnätte, että tämä on maximum, mitä lähiaikana voidaan toivoa. Ja se on tavattoman vaikeaa, *enkä näe* tällaiseen tehtävien jakoon täysin kelpollisia, pystyviä ja kokeineita henkilöitä. Epäjärjestyttä teillä *ja meillä* (älkää te, herrat OK:n jäsenet, ajatelko vain itseänne, tehän „järjestätte” *koko* puoluetta) on kosolti, äärettömästi, vallan mahdottomasti, eikä pidä keksiä mitään pia desideria *, vaan käytännöllisiä *varmoja* „ensi toimenpiteitä”.

Olen lausunut teille *avoimesti* käsitykseni ja jatkaisin mielelläni edelleenkin kirjeenvaihtoa. Näistä asioista teidän *pitää* tosiaan kirjoittaa useammin ja yksityiskohtaisemmin. Minulla ei ole mitään sitä vastaan, että tästä kirjeestä tiedotetaan koko OK:lle, vieläpä toivoisinkin sitä, mutta saatte päättää itse. Teitte hyvin, kun osoititte, *kenelle* kirjeenne oli tarkoitettu.

Kaikkea hyvää. Pientäkää vaatimuksianne ja pitäkää kiirettä, kiirehtäkää ja kiirehtäkää sitä „tehokasta lääketä”. Puristan lujasti kättänne.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu v. 1908
toukokuun 22 pn. jälkeen
Lähetetty Genevestä Kievin
Julkaistu ensi kerran v. 1928

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

* — hurskaita toivomuksia. *Toim.*

A. M. KALMYKOVALLE 209

7. IX. 03.

Sain äsken kirjeenne ja kiiruhdan vastaamaan. Niin, näen, että Te tiedätte jo kaiken ja että tiedot, joita olette saanut, on määrättyllä tavalla väritetty, eikä muuten tietysti voi ollakaan. Ymmärrän myös, ettei se, mitä on tapahtunut, voi olla vaivaamatta Teitä.

Mutta tietäminen ja ymmärtäminen eivät ole sama asia, kuten aivan oikein kirjoitatte, ja olen syvästi vakuuttunut, ettei tapahtunutta saa käsittää „hermoston äärettömästä lii karasituksesta” johtuvaksi. Hermoston lii karasitus on saattanut vain aiheuttaa kärkevää suuttumusta, raivokkuutta ja harkitsematonta suhtautumista tuloksiin, mutta itse tuloksethan olivat vallan väistämättömät, ja niiden ilmaantuminen oli jo kauan vain ajan kysymys.

Te sanotte: „hampuuseja” ja „pretoriaaneja”. Ei se niin ole. Poliittinen ryhmittyminen oli im Grossen und Ganzen * seuraava: 5 bundilaista, 3 rabotshejedelolaista, 4 „Juzhnyi Rabotshin” edustajaa, 6 „suon” edustajaa eli horjuvaa, 9 pehmeän linjan (eli Zickzackkursin **) iskralaista ja 24 lujan linjan iskralaista: nämä ovat ratkaisevia ja tietenkin likimääräisiä ääniä. Oli tapauksia, jolloin kaikki punoutui toisin, mutta à vol d’oiseau’sta *** katsottuna ryhmät ovat kuitenkin lopputuloksena juuri täl-

* — ylimalkaan. *Toim.*

** — mutkittitelevan linjan. *Toim.*

*** — lintuperspektiivistä. *Toim.*

laiset. Kaikkein suurimmassa sotkussa (kielten tasa-arvoisuus), jolloin monet iskralaiset horjahtivat, meidän kannallemme jäi ainakin 23 iskralaista (joita oli yhteensä 33) ja näistäkin 23:sta „martovilaiset” olivat vähemmistönä. Entä tiedätekö kuudentoista kokouksen äänestystulokset? kuudentoista „Iskran” järjestön jäsenen eikä „hampuusin” eikä „pretoriaanin” kokouksen? Tiedätekö, että sielläkin Martov jäi vähemmistöön, sekä kysymyksessä henkilöstä, joka oli eripuraisuuden riitaomenana, *että listoista?*

Pehmeän eli mutkitteleavan linjan iskralaiset, jotka olivat vähemmistönä, löivät enemmistön (sääntökysymyksessä ja monta kertaa) Bundin + suon + „Juzhnyi Rabotshin” liitoutuman avulla. Ja kun Bund ja „Rabotsheje Delo” poistuivat, iskralaisten enemmistö otti revanssin. Voilä tout *. Eikä kukaan epäile, että Martov olisi lyönyt meidät keskustelinkysymyksessä, ellei Bund olisi poistunut. Ja tällaisen finaalin vuoksi sitten loukkaannutaan, närkästyttään, aiheutetaan hajaannusta puolueessa! Se on järjetöntä. Höpistään sellaista, että „pretoriaanit” heittivät ulos ne, joita syytettiin panettelevasti opportunistista, että mustattiin ja syrjäytettiin toimenmiehiä etc. Se on turhaa puhetta, loukatun mielikuvituksen tuotetta, rien de plus **. Ei ketään, ei kerrassaan ketään „mustattu” eikä syrjäytetty työstä, toiminnasta. Joku tuli vain syrjäytetyksi *keskuselimestä* — ja siitkö pitäisi nyt loukkaantua? senkö vuoksi pitäisi hajottaa puoluetta? senkö takia pitäisi keksiä hypersentralismiteoria? senkö takia pitäisi kirkua rautaisista kourista etc.? En ole koskaan enkä hetkeäkään epäillyt enkä voi epäillä sitä, että toimittajakolmikko on *ainoa* todella toimielias kolmikko, mikä ei hajota mitään, vaan totuttaa entisen „perhe”-kollegion *toimihenkilön* osaan. Juuri kuusihenkisen toimituksen perhekuntaisuus on jäytännyt meitä koko tämän kolmen vuoden ajan, *Tehän tiedätte sen vallan hyvin*, ja siitä hetkestä, kun „Iskrasta” tuli puolue ja puolueesta „Iskra”, meidän *piti, velvollisuutemme* oli katkaista väliä kuusihenkisen toimituksen kanssa, tehdä loppu perhekuntaisuudesta. Juuri sen takia sanoin jo edustajakokouksen edellä, että tulen vaatimaan toimituskunnan *respective* ***

* — Siinä kaikki. *Toim.*

** — ei mitään muuta. *Toim.*

*** — tai. *Toim.*

kolmikön vapaata valintaa, mikä on ainoa perusta, jolta voidaan suorittaa myös asiallisesti kooptointi.

„Perhekuntaisuuden” lopettaminen oli asialle ehdottoman välttämätöntä, ja olen varma, että koko kuutosryhmä olisi hyväksynyt rauhassa tämän kolmikön, ellei muun ohella olisi tapeltu sääntöjen 1. pykälän ja Keskuskomitean vuoksi. *Ainoastaan* nämä tappelut antoivat heille kolmikosta niin „kauhean” ja kerrassaan väärän kuvan. Siinä ei kuitenkaan ollut kerrassaan mitään „kauheaa”, kun taas Zickzackkursin ahdistelu oli välttämätöntä, ja *iskralaisten* enemmistö (niin edustajakokouksessa kuin „Iskran”-järjestön sisälläkin) käsitti sen erittäin hyvin.

Ei, toistan, ettei finaali ollut „odottamaton yllätys”, ettei finaali tiennyt „kokonaisuuden pirstomista”. Se ei pidä paikkaansa. Ei pidä paikkaansa, että voidaan kirotta „viranylennyksen” päivä, koko aikaisempi työmme jäisi silloin ikiajoiksi Tantaloksen tuskiksi. Ja puolueessa, sen virallisella perustalla, kun *kaikki* alistetaan sääntöjen vaatimuksiin* (emme tapelleet niistä turhaan niin vimmatusti, tapelleet kaikesta aina pikkuseikkoja myöten Martovia vastaan, joka *pääsi* siinä *voitolle*), sellaisessa puolueessa entinen perhekuntainen toimitus (joka 3 vuoteen ei ollut *kertaakaan* koolla 6-henkisenä) oli *mahdoton*, semmitenkin, kun puolueeseen oli tuota pikaa tullut joukolla ei-iskralaisia ja muodollisesti aivan oikeilla perusteilla. Ja tämä vaati nimenomaan lujaa ja johdonmukaista linjaa eikä mitään luovimispolitiikkaa. Vanhaan ei ole paluuta, ja vain sairas mielikuvitus voi maalailta sellaisia kuvia, että Martovia viedään kuolemaan eikä yhteistyöhön tovereitten kanssa, joista jokaisella on oma vivahteensa poliittisessa linjassa. Ja sanon vielä, että de facto tämä kolmikko on ollut ratkaiseva, poliittisesti ratkaiseva (eikä kirjallinen) keskus *aina ennenkin, koko tämän kolmen vuoden ajan, 99 tapauksessa sadasta.*

Minua naurattavat nyt „heidän” hampuuseja ja pretoriaaneja koskevat valituksensa, se, että he murehtivat „Iskran” toimituksen „kristallinpuhtauden” vuoksi,—sen jälkeen, kun Martov *löi* iskralaisten enemmistöä liittoutumalla Bundin kanssa ja *valmisteli* *kaiken* lyödäkseen sen

* Juuri sen tähden „oman väen keskeiset konstituutiot” *eivät* nyt *ole* *mahdollisia*, ne ovat sekä juridisesti että moraalisesti kerta kaikkiaan mahdottomia.

tämän liittoutuman voimin myös keskuksia koskevassa kysymyksessä. Sanon, että Martov löi solmimalla liiton eikä tekemällä lehmäkauppaa, en edes aio syyttää heitä sellaisesta, että he olisivat tehneet *lehmäkaupat* suon ja Bundin kanssa, en sinne päinkään. Kun „he” jaarittelevat, että heitä vastaan on pantu liikkeelle „solvaavia huhuja” (he ovat muka bundilaisten liittolaisia), „he” toistavat tavanomaisen virheensä, sekoittavat henkilökohtaiset ja poliittiset asiat. Yksityinen lehmäkauppa olisi ruma juttu. Liittoutuminen *ei* riippunut *heidän tahdostaan*, vaan se johtui heidän virheestään; eivät he kulkeneet Bundin + suon mukana, vaan Bund + suo + „Juznyi Rabotshi” etc. seurasivat heitä äkäten heti, ketä iskralaisista on kannatettava iskralaisten vastustajain mielestä. Bund + suo etc. vain *toivat* poliittisesti *julki* Martovin järjestöllisen ja takillisen virheen.

Sille, joka tietää kaiken, mitä edustajakokouksessa tapahtui, ja eritoten, miten iskralaisten äänet jakaantuivat (edustajakokouksessa ja „Iskran” salaisessa järjestössä), on ilmeisesti selvää, ettei ole paluuta takaisin. *Iskralaiset* jakaantuivat, mutta eihän „Iskraa” voi olla ilman iskralaisia. Ja, toistan, Martovilla oli takanaan *iskralaisten* ehdoton vähemmistö, ja puolueen *jakaantuminen* (jota kohti Martov kulkee *fataalisesti*, päivä päivältä yhä pahemmin) osoittautuu vähemmistön kapinaksi, vähemmistön, joka on väärässä juridisesti ja *vieläkin pahemmin asian olemuksen kannalta*.

Me emme „mustaa” Martovia emmekä ketään muutakaan virheen takia, vaan kutsumme *kaikkia* toimintaan.

Mitä tulee mainitsemiinne „aineellisiin varoihin”, niin niiden suhteen asiamme ovat nyt aika huonosti, se on tosi, ja kalifornialaiset tulolähteet ovat ummessa. Mutta jos niikseen tulee, kestämmme äärimmäisen puutteenkin, kunhan vain saisimme estetyksi koko monivuotisen työmme aikaansaannosten menetyksen yksistään sen vuoksi, *että ollaan tyytymättömiä keskuselinten kokoonpanoon* (sillä objektiivisesti „heidän” tyytymättömyytensä johtuu *vain* siitä).

„Olisikohan jaettava ämpärikin ^{210?}” kysytte. Tähän kysymykseen tuskin voisin vastata, sillä en voi olla puolueeton „jakamisessa” ja puolueellista vastausta ette kaipaa.

Olen vakuuttunut, ettei ole mitään „murto-osia”, vaan että, *yritetään* järjettömästi pirstoa, särkeä ja lyödä rikki kokonaisuus (perustaa uusi tyyssija, kuten Te sanotte) tappion vuoksi, joka on kärsitty *yhdessä* kysymyksessä, jossa häviölle joutuneet iskralaiset olivat aivan väärässä.

Puristan kättänne.

Lähetetty Genevestä Dresdeniin

Julkaistu ensi kerran v. 1927

Julkaistaan

*N. K. Krupskajan kirjoittaman
jäljennöksen mukaan*

A. N. POTRESOVILLE

Aleks. Nikolajevitshille

13. IX. 03.

Yritin keskustella J. O:n kanssa joku päivä sitten, kun hajaannuksen uhkan luoma ilmapiiri oli tullut jo täysin selväksi, ja haluan vielä koettaa keskustella kanssanne toivossa, ettei Teillä enempää kuin J. O:llakaan olisi mitään sitä vastaan, jos yritettäisiin selvittää välejä. Jos toivoni on perusteeton, niin tietysti tiedotatte siitä minulle, mutta toistaiseksi teen ainakin sen, minkä katson tarpeelliseksi.

Martovin kieltäytyminen toimituksesta, hänen ja muiden puolueen kynäilijäin kieltäytyminen avustamasta, monien henkilöiden kieltäytyminen työskentelemästä Keskuskomitean hyväksi sekä boikotti- tai passiivinen vastarinta -aatteiden propagointi — kaikki se johtaa väistämättömästi, vieläpä vastoin Martovin ja hänen ystäviensä tahtoakin, puolueen kahtiajakaantumiseen. Vaikka Martov pysyttelisi-kin lojaalisella kannalla (jolle hän asettui niin päättäväisesti edustajakokouksessa), niin muut eivät pysy, ja osoittamani lopputulos on kiertämätön. (Muuten, eihän tjohtakaan turhaan kirjoita „uuden tyyssijan perustamisesta“.)

Niinpä kysyn itseltäni: minkä vuoksi me tosiaan erkänemme näin vihollisina koko iäksi? Käyn uudelleen lävitse edustajakokouksen kaikki tapahtumat ja vaikutelmat²¹¹, myönnän esiintyneeni ja toimineeni usein tavattoman kiihtymyksen vallassa, „vimmoissani“, olen mielelläni valmis tunnustamaan *kenelle hypänsä t ä m ä n s y y n i*, jos pitää

nimittää syyksi sitä, minkä ilmapiiri, vastavaikutus, välihuomautukset, taistelu etc. olivat luonnollisesti aiheuttaneet. Mutta katsellessani nyt ilman mitään vimmastusta tuloksia, jotka saavutettiin, sitä, mikä saatiin aikaan vimmatun taistelun avulla, en voi havaita näissä tuloksissa mitään, en kerrassaan mitään, mikä olisi puolueelle vahingollista, enkä yhtään mitään, mikä loukkaisi tai häpäisisi vähemmistöä.

Loukkaavaa oli tietenkin jo se, kun joutui jäämään vähemmistöksi, mutta vastustan jyrkästi sellaista ajatusta, että olisimme jotakuta „mustanneet”, että *olisimme halunneet* jotakuta loukata tai nöyryyttää. Mitään sellaista ei ollut. Eikä pidä sallia, että poliittinen erimielisyys johtaisi siihen, että tapahtumia seliteltäisiin syyttämällä toista osapuolta vilpillisyydestä, konnamaisuudesta, juonittelusta ja muista herttaisista asioista, joista kuulee yhä useammin puhuttavan uhkaavan kahtiajakaantumisen ilmapiirissä. Ei pidä sallia sitä, sillä se on suorastaan nec plus ultra * typerää.

Poliittisesti (ja organisatorisesti) minä ja Martov olimme eri mieltä, niin kuin olemme olleet eri mieltä kymmeniä kertoja. Hävittyäni sääntöjen 1. §:ää koskevassa kysymyksessä en voinut olla pyrkimättä kaikella tarmollani saamaan hyvitystä siinä, mitä minulla (ja edustajakokouksella) oli jäljellä. En voinut olla pyrkimättä saamaan aikaan toisaalta ehdottomasti iskralaista Keskuskomiteaa ja toisaalta sellaista toimittajakolmikkoa, joka olisi poistanut maaperän vanhoilta, loputtomilta kahinoiltamme ja yhdistänyt ihmisiä, joista kullakin on oma poliittinen suuntansa ja joista jokainen tekee ja tulee aina tekemään päätöksensä vakaan vakaumuksensa mukaan eikä „persoonaan katsomalla”.

Sanoin (keskustellessani Teidän ja J. O:n kanssa kolmikosta edustajakokouksen edellä) pitäväni asian kannalta vahingollisimpana sitä, että kuusihenkisessä toimituksessa on yksi alituisesti poissaoleva jäsen,— jo silloinkin minua suututti, suututti vallan tavattomasti Zsulitshin äärettömän henkilökohtainen suhtautuminen (vaikka J. O. onkin sen unohtanut),— sanoin aivan selvästi (kun te nimesitte kolmikon, joka näytti *todennäköisimmältä*), että minäkin

* — äärimmäisen. *Toim.*

pidän sitä kaikkein mahdollisimpana ja etten näe siinä mitään pahaa, vaikka kolmikko jäisi yksinkin suostumatta mihinkään kooptointiin (vaikka silloin suunnittelimmekin erästä mahdollista kooptointia). Juli Osipovitsh on unohtanut nämäkin viimeksi mainitut sanani, jotka minä muistan oikein hyvin. Mutta siitä on tietysti turha kiistellä. Tärkeää ei ole tämä, vaan se, että kun on tällainen kolmikko, niin yksikään niistä piinallisista, pitkällisistä ja loputtomista yhteenotoista, joista aloitimme „Iskran” työn v. 1900, joita oli monesti ja joiden vuoksi menetimme työkyvyn *moniksi kuukausiksi* —, yksikään sellainen yhteenotto ei olisi mahdollinen. Ja juuri sen takia tämä kolmikko on mielestäni *ainoa* asiallinen, *ainoa*, joka kykenee olemaan virallinen laitos eikä kollegio, jonka perustana on perhekuntaisuus ja leväperäisyys, *ainoa* todellinen keskus, jossa jokainen, toistan vielä, aina esittää ja puolustaa omaa puoluekantaansa eikä hiuskarvankaan vertaa enempiä ja irrespective* mistään henkilökohtaisesta, *mistään* sellaisesta, että loukkaannutaan, erotaan etc. etc.

Sen jälkeen, mitä edustajakokouksessa tapahtui, tämä kolmikko on epäilemättä laillistanut poliittisen ja organisatorisen linjan, joka *eräässä suhteessa* on suunnattu Martovia vastaan. Epäilemättä. Senkö takia pitäisi katkaista suhteet? Senkö vuoksi pitäisi hajottaa puoluetta?? Mutta eivätkö Martov ja Plehanov olleet mielenosoituskysymyksessä minua vastaan? Emmekö minä ja Martov olleet ohjelmakysymyksessä Plehanovia vastaan? Eikö *mikä tahansa* kolmikko ole yhdeltä osapuoleltaan suunnattu *aina* jokaista osallista vastaan?

Kun sekä „Iskran” järjestön että edustajakokouksen iskralainen enemmistö katsoi tuon martovilaisen linjan erikoisvivahteen organisatorisesti ja poliittisesti virheelliseksi, niin eikö tosiaan ole järjetöntä pyrkiä selittämään tätä siten, että se oli „järjestetty”, että oli „yllytetty” j.n.e.? Eikö olisi tolkutonta yrittää suoriutua tästä tosiasiasta *haukkumalla* enemmistöä „hampuuseiksi”??

Toistan: olen samoin kuin edustajakokouksen iskralainen enemmistökin syvästi vakuuttunut siitä, että Martov otti

* — riippumatta. *Toim.*

väärän suunnan ja häntä piti oikaista. On typerää pitää tätä oikaisua loukkauksena, selitellä sitä solvaukseksi etc. Emme ole „mustanneet” emmekä mustaa ketään, emme mistään syystä emmekä syrjäytä *työstä*. Mutta minusta olisi suorastaan järjetöntä panna toimeen kahtiajako *keskuksesta* syrjäyttämisen vuoksi.

Lenin

Kirjoitettu Genevessä

*Julkaistu ensi kerran v. 1904
lyhennettynä kirjasessa:
V. I. Lenin, „Askel eteenpäin,
kaksi askelta taaksepäin”,
täydellisenä julkaistu v. 1927*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

Kiitokset Smithille pitkästä kirjeestä. Kirjoittakoon Jegorille kehottaen viimeisen kerran järkevyyteen. Zarin matkustakoon pikaisesti Jegorin luo saatuaan kaikki (yleensä kaikki) valtuudet hoitaa asioita Jegorin maissa. Virallistakaa kaikki se mitä täydellisimmin, tarkimmin ja täsmällisimmin. Teidän täytyy esiintyä virallisesti, ja jegorilaisiin²¹² nähden täytyy valmistautua ratkaisevaan taisteluun ja saada hinnalla millä hyvänsä aikaan se, että jos he yrittävät soluttautua komiteoihin, heille annettaisiin heti päättäväinen vastaisku. Siinä on oltava pelkkänä silmänä ja valmistettava kaikkia komiteoita. Jegorilaiset harjoittavat ja *laajentavat* yhä boikottia, he ovat kauhean suuttuneita, ovat keksineet joukon muka heihin kohdistettuja loukkauksia ja häväistysjuttuja ja kuvittelevat pelastavansa puoluetta tyraneilta, kirkuvat siitä kaikkialla ja hämääntyttävät ihmisiä. Heidän aiheuttamansa hämäännys on jo riistänyt meiltä (en tiedä, kuinka pitkäksi aikaa, *ehkä ainiaaksikin*) kaksi suurinta rahalähdettämme. Yrittäkää kaikin mahdollisin keinoin hankkia rahaa — se on pääasia.

Smith älköön siis suhtautuko Jegoriin entiseen tapaan. Ystävyydestä on tullut loppu. Alas kaikkalainen hempeys! Valmistelkaa mitä ratkaisevin vastaisku, lähettäkää heti Zarin, nimetkää ehdokkaat (Smithin kuoleman²¹³ varalta), valmistelkaa siltä varalta hänellekin, Smithille, matka „Jegorin luo”, nimittäkää *jäsenet Neuvostoon*²¹⁴, tehkää kaikki virallisesti ja toimikaa täydellä höyryllä. Kirjallisesta puolesta pidämme huolen. Luotamme vankasti Vadimiin.

*Kirjoitettu Genevessä v. 1903
syyskuun 10 ja 14 päivän välillä*

Julkaistu ensi kerran v. 1927

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. KALMYKOVALLE

30. IX.

...Kirjoitatte: „olen elänyt maailmassa tarpeeksi kauan tietääkseni, että tällaisissa tapauksissa oikeassa ei ole ainoastaan toinen, vaan kumpikin osapuoli”. Saattaa hyvinkin olla niin. Vika on vain siinä, että toinen „osapuoli” ei käytä uutta asemaansa, uutta perustaa, vaan vaatii sitä, mikä kävi ennen helposti päinsä (vaikkapa kuu-kausiakin jatkuneiden kahnausten jälkeen), mutta nyt ei ole toteutettavissa. Perusta on muuttunut *toiseksi*, se on fait accompli*; mutta he pitävät yhä määräävimpänä sitä, kuinka loukkaavasti se ja se tapahtui edustajakokouksessa, kuinka vimmoissaan Lenin oli etc. Niin se tosiaan kävi, sitä ei sovi kieltää, ja Staroverille lähettämässäni kirjeessä tunnustin suoraan olleeni „vimmoissani”²¹⁵. Mutta siitähän se kysymys onkin, että „vimmatulla” taistelulla saavutetut tulokset *eivät ole lainkaan vimmatuja*, mutta toinen osapuoli tappelee ja tappelee vimmoissaan itse näiden tuloksien, näiden kiertämättömien ja välttämättömien tuloksien vuoksi. Tehän olette jo kauan sitten tiennyt, mihin päin asiat olivat kehittymässä. Tiedätte esittäneenne varmana vakaumuksenne, että haittaamassa ovat eräät „vanhukset”, ja tietenkin ymmärrätte, ettei kovaonninen „kolmikko” ole mitään vehkeilyä eikä jakobiinien vallankaappaus, vaan se on suoranainen, luonnollinen ja *paras*, aivan varmasti paras ulospääsy kolme vuotta kestäneestä „eripuraisuudesta”. Kolmikko on rakennettu kolmen kulman varaan ja poistaa maaperän kaikelta eripuraisuudelta.

* — tapahtunut tosiasia. *Toim.*

Tiedätte, kuinka pitkälle Martovin + Staroverin + Zasu-
litshin herkkätunteisuus ja „henkilökohtainen” asiaan suh-
tautuminen (poliittisen asemesta) saattoi mennä, kun he
esimerkiksi olivat vähältä „tuomita” ihmisen *poliittisesti*
pelkästään henkilökohtaisen asian vuoksi. Silloin Te ase-
tuite empimättä „julmurien ja roistojen” kannalle. Ja
tämä tapaushan on aivan samantyyppinen. Samastahan
nytkin on kysymys, samalla tavalla sotketaan toisiinsa
henkilökohtaiset ja poliittiset seikat, meitä epäillään
samalla tavalla siitä, että me muka pyrimme *mustaamaan*
jotakuta henkilökohtaisesti, vaikka me vain siirrämme (ja
vaihdamme) poliittisista syistä. Ja kun muistutatte
minulle: syytä *täytyy* olla Teissäkin, niin vastaan: henkilö-
kohtaista syytäni en ole aikonutkaan kieltää, mutta sillä
perusteella ei ole tapana vaatia *poliittista* tarkistusta. Sik-
sihän tilanne juuri onkin pulmallinen ja täysin toivoton,
että he henkilökohtaisesti loukkaantuneina ja keskustelinten
kokoomukseen henkilökohtaisesti tyytymättöminä vaativat
poliittista tarkistusta. *Tout ce que voulez, mais pas de ça!* *
Mutta jos syyksi katsotaan (niin kuin eräät haluavat)
poliittinen erimielisyys, eikö silloin ole naurettavaa *vaatia*,
että „rauhan” aikaansaamiseksi olisi kooptoitava suurempi
tai vaikkapa yhtä suuri määrä *poliittisia* vastustajia?? Ihan
nec plus ultra ** hassua!

Ja tuo edellä mainitsemani pieni tapaus, joka kuuluu
lukuisiin eripuraisuuksiin, on tyypillinen paitsi olemuk-
sensa myös muodollisen lopputuloksensa puolesta. Tiedät-
tekö, miten pääsimme silloin voitolle? *Meitä oli vähem-
mistö*, mutta veimme voiton sitkeydellä, uhkaamalla vedota
„kaikkiin”. Niinpä he nyt ajattelevat tekevänsä samoin.
Paha juttu vain, että *nykyinen tilanne* ei vastaa *silloista*.
Nykyään virallista perustaa ei voida *hävittää*. Ellei tätä
virallista perustaa olisi, niin miksei voisi olla kuusikin, kun
kerran väki on niin äärimmilleen kiihtynyttä? Kun kerran
kärsittiin kolme vuotta, niin kärsitään vielä toiset kolme;
kun kerran asiat ratkaistiin ennenkin sitkeydellä eikä ääni-
määrällä, niin ratkaistaan nytkin sitkeydellä. Mutta siinä-
hän se asian ydin onkin, ettei se *nyt* käy päinsä. Tätä muu-
tosta ei tahdota millään nähdä eikä ymmärtää. Juuri se
tekeekin tilanteen niin auttamattomaksi. Nyt on tehtävä

* — Kaikki mitä haluatte, muttei sitä! *Toim.*

** — äärimmäisen! *Toim.*

kertakaikkinen ratkaisu: *joko* erimielisyys koskee vain henkilöitä, siinä tapauksessa on naurettavaa tehdä siitä poliittista skandaalia ja luopua työstä. *Tahi* kysymyksessä on poliittinen erimielisyys, siinä tapauksessa olisi vieläkin naurettavampaa „oikaista” sitä tyrkyttämällä tiettyjä, sanokaamme toisvivahteisia henkilöitä.

He ovat valinneet nyt (ovat tainneet valita) jälkimmäisen. Siinä tapauksessa, Martov, tule kolmikkoon ja *todista* puolueelle *sinun* kollegiosi *kahden* muun jäsenen virheet: vain osallistumalla kollegion työhön voit saada tietoja, joiden avulla saatat paljastaa nämä virheet ja varoittaa puoluetta niistä. Muuten syytöksesi ovat vain pelkkä Parteiklatsch * tulevaisuuden varalta.

Jos hyväksyt ensin mainitun, älä anna harmisi mennä niin pitkälle, että luovut työstä, työ taas panee unohtamaan nopeasti „vimmastumiset”. Mikään tilanne ei ole toivottoempi kuin on työstä syrjäytyminen.

Kirjoitettu syyskuun 30 p:nä 1903
Lähetetty Genevestä Dresdeniin

Julkaistu ensi kerran v. 1927

Julkaistaan
N. K. Krupskajan kirjoittaman
jäljennöksen mukaan

* — puoluerilita. *Toim.*

ODESSAN KOMITEALLE

2. X. 03.

Hyvät toverit! Mekin puolestamme valitamme täydestä sydäimestä sitä, että Odessan komitean ja „Iskran” välillä syntyi erimielisyyttä tehtaanvanhimpia koskevassa kysymyksessä ²¹⁶. Vastauksemme Odessan komitean kirjeeseen on viivästynyt etupäässä siitä syystä, ettei toimitus ollut silloin paikan päällä. Yleensä sanoen (niin kummalliselta kuin se tuntuneekin) esteenä oli puolueen sääntömääräinen II edustajakokous.

Mitä itse asiaan tulee, niin edustajakokouksessa hyväksyttiin muun muassa päätöslauselma, jossa *kehotetaan* osallistumaan tehtaanvanhimpien vaaleihin.

[Liitettävä teksti: päätöslauselma № 28²¹⁷.]

Tämä päätöslauselma hyväksyttiin suurella äänten enemmistöllä, ja luulemme, että asia on korjattavissa, vaikkakaan ei aivan heti. Odessan komitean olisi tehtävä *heti* tunnetuksi tämän päätöslauselman teksti kaikkien *järjestyneiden* työläisten keskuudessa (julkaisematta sitä) ja selitettävä, miten se on ymmärrettävä. Sen jälkeen kun päätöslauselma on saatettu julkisuuteen, olisi toivottavaa, että Odessan komitean allekirjoittamana julkaistaisiin lehtinen, jossa selitettäisiin *puolueen* kanta tässä kysymyksessä ja kehoitettaisiin työläisiä noudattamaan koko puolueen hyväksymää taktiikkaa.

Olemme itse asiassa sitä mieltä, että tehtaanvanhimpien vaalien yhteydessä harjoitettavalla *jatkuvalla* agitaatiolla olisi paljon suurempi kasvattava ja järjestävä merkitys kuin *kertaagitaatiolla*, jota harjoitetaan vaaleista

kieltäytymisen yhteydessä. Teidän omatkin tiedotuksenne patriarkaalisista menettelytavoista vahvistavat sen, osoittavat, että täytyy ehdottomasti käydä *jatkuvaa taistelua* urkintaa edistäviä lakeja ja menetelmiä vastaan.

Kannatamme täydellisesti teitä siinä, että olisi vaihdettava useammin mielipiteitä, jotta vältettäisiin agitaatiossa erimielisyyksiä ja erilaista tulkintaa. Kirjoittakaa useammin muutenkin älkääkää vain lehteä varten, ja valvokaa, että osoitteet (joilla teille lähetetään kirjeitä) olisivat alituisesti kunnossa.

Koetamme laatia lentolehtisen taloudellisen ja poliittisen taistelun välisestä yhteydestä, jos vain muilta töiltä liikenee aikaa.

„Rabotshaja Voljan” manifestin²¹⁸ julkaisemme täydellisenä, kuten toivoittekin.

Lenin

Lähetetty Genevestä

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

J. O. MARTOVILLE

Toveri Martoville Venäjän SDTP:n Pää-äänenkannattajan toimitukselta.

Kunnioitettu toveri! Pää-äänenkannattajan toimitus katsoo velvollisuudekseen lausua virallisesti valittelunsa sen johdosta, että Te olette vetäytynyt syrjään „Iskran” ja „Zarjan” avustamisesta („Zarjan” 5. numeroa valmistellaan parhaillaan painokuntoon). Vaikka olemme monta kertaa kehottaneet Teitä avustamaan lehteä, heti puolueen II edustajakokouksen jälkeen, ennen „Iskran” 46. numeron ilmestymistä, ja sittemmin monta kertaa, emme ole saaneet Teiltä ainoatakaan kirjallista tuotetta.

Eikä siinä kaikki. Jopa Teidän „Punalippu” kirjassenne toisen painoksen julkaiseminenkin on viivästynyt useita viikkoja, kun emme ole saaneet käsikirjoituksen loppua.

Pää-äänenkannattajan toimitus ilmoittaa mielipiteenään, ettei se ole antanut Teille mitään aihetta jäädä syrjään avustustyöstä.

Mikään henkilökohtainen ärtymys ei tietenkään saa estää työskentelyä puolueen Pää-äänenkannattajassa.

Mutta jos olette vetäytynyt syrjään sen vuoksi, että Teidän ja meidän välillä on niitä tai näitä mielipide-eroavuuksia, niin pitäisimme puolueen etujen kannalta tavattoman hyödyllisenä näiden erimielisyyksien seikkaperäistä esittämistä. Enemminkin. Pitäisimme erikoisen toivottavana, että näiden erimielisyyksien luonne ja syvyys selvitetäisiin nimenomaan toimittamiemme julkaisujen palstoilla mahdollisimman pian koko puolueelle.

Ja vihdoin asian etua ajatellen saatamme vielä kerran tietoonne, että olemme tällä erää valmiit koptoimaan Teidät Pää-äänenkannattajan toimituskunnan jäseneksi antaaksemme Teille täyden mahdollisuuden tuoda virallisesti ilmi kaikki katsomuksenne ja puolustaa niitä korkeimmassa puolue-elimessä.

Geneve, lokakuun 6 pnä 1903

Lähetetty Geneveen

*Julkaistu ensi kerran
täydellisenä v. 1927*

Julkaistaan

*N. K. Krupskajan kirjoittaman
jäljennöksen mukaan*

G. D. LEITEISENILLE

10. X. 03.

Hyvä Leiteisen! Olen saanut kirjeenne ja pyynnöstänne vastaan heti. Pidetäänkö edustajakokous ja milloin, sitä en tiedä. Olen kuullut, että Liigan johtokunnan tšekäläiset kolme jäsentä ovat enemmistönä asettuneet vastustamaan edustajakokouksen pitämistä ja että on päätetty tiedustella kahden poissaolevan jäsenen, Teidän ja Vetsheslovin mielipidettä; näinollen kysymyksen ratkaisua on lykätty.

Mitä minuun tulee, niin olen puolestani edustajakokouksen pitoa vastaan. Te arvelette, että Liigan olisi sanottava kantansa ja että sen jakaantuminen on kuitenkin kiertämätön, että mieluummin kaksi aktiivisesti taistelevaa osaa kuin yhtenäinen, mutta toimeton Liiga. Asia on kuitenkin siten, että jakaantuminen Liigassa ei ole ainoastaan kiertämätön, vaan *jo miltei päättynyt*; kaksi aktiivisesti taistelevaa osaa *on jo muodostunut*, ja niin kauan kuin puolue ei ole jakaantunut kahtia, nämä taistelevat osapuolet pysyvät *kiertämättä* yhtenäisessä Liigassa. Toisaalta puolueen edustajakokous on pannut kokonaan nurin Liigan järjestöperustan: Liigan vanhat säännöt, jotka Te hyvin tunnette, jäävät tietysti puolueen edustajakokouksen jälkeen ihan luonnostaan pois. Liiga on uusittava ja se tietysti uusitaan uudella perustalla, sen uusii puolueen Keskuskomitea, jonka tehtäväksi on annettu puolueen komiteain ja yleensä kaikkien puolue-elinten järjestäminen.

Voidaan siis sanoa, että edustajakokouksen tarkoituksena ei oikeastaan olisikaan muu kuin se, *että kokoonnuttaisiin, jotta sitten hajaannuttaisiin*. Hajaannus tapahtuisi kahta

linjaa: siten, että me ja „martovilaiset” riitelisimme ja hävittäisimme vanhan Liigan. Kannattaako sitä varten kokoontua? „Jakaantumista” (oikeammin äkypäistä syrjäytymistä) siten ei paranneta, siten vain yhä suututetaan kumpiakin. Ei kai kannata? Mitä varten järjestettäisiin puheturnajaisia, kun jo nyt on miltei varmaa, että noin 35 jäsentä koko Liigan nelikymmenlukuisesta jäsenmäärästä on jo *asettunut tietylle kannalle?*

Tai ehkä pidettäisiin „*kenraaliharjoitukset*”? t.s. katsotaisiin suunnilleen, kuinka tulemme tappelemaan, jos asia menee puolueessa hajaannukseen saakka? En voi kiistää, että *tässä suhteessa* edustajakokouksella olisi merkitystä, mutta *se* lysti ei maksa vaivaa.

Liigan viiden (tai viitisen) muun jäsenen lopullinen jakaantuminen voidaan saada selville paljon yksinkertaisemmin.

Liigan toiminta ulkomailla tulee kuitenkin tapahtumaan uudella perustalla, jonka sille puolueen Keskuskomitea on laskeva. Liigan edustajakokous, jos se pidettäisiin *nyt*, antaisi kaikki tappelua varten, muttei mitään asian, ts. ulkomailla tehtävän työn hyväksi.

Olin tavattoman iloinen saadessani tietää, että tulette tänne ja että tavataan. Tiedottakaa etukäteen, sillä olen yhä aikeissa matkustaa kolmeksi neljäksi päiväksi lepäämään. Työtä on äärettömän paljon.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

*Läheletty Genevestä
Beaumont'iin (Ranska)*

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

Clairille

Ystävä hyvä! Minua ilahduttivat tavattomasti ne teiltä saamamme viimeiset uutiset, että aiotte nylkeä²¹⁹ Lanin, on jo korkea aikakin! Mutta toisaalta kirjeistä näkyy, että Lan ja Vadim käsittävät väärin asenteen, että meidän kesken ei ole yhteisymmärrystä. Se on sangen murehdittavaa (vaikkei otettaisikaan vakavalta kannalta Vadimin viimeistä kirjettä uhkavaatimuksen tapaisine kehotuksineen — Kol vastaa itse siihen, sillä toistan, minun on vaikea suhtautua vakavasti *sellaiseen* seikkaan). Demonin, sokolin etc. kooptointi olisi mielestäni virheellinen toimenpide, sillä he eivät ole vielä kyllin kokeneita ja itsenäisiä ihmisiä. Tehtävien jako on niin ikään peräti vaarallista, sillä se uhkaa viedä pirstoutuneisuuteen. Sitä paitsi komiteat jäävät vaille valvontaa: Kieivissä tehdään typeryyksiä, ja merkillistä, ettei Andrejevski, Djadin eikä Lebedev ole mennyt komiteaan käydäkseen taistelua. Harkov, Jekaterinoslav, Don ja Vuoriteollisuuspiiri ovat niin ikään kapinoivien²²⁰ käsissä. On hinnalla millä hyvänsä saatava kaikkiin aseisiin meikäläistä väkeä. Joka komiteaan on solutettava ehdottomasti edes yksi meikäläinen, täysin meikäläinen henkilö. Kaukasia alkaa aiheuttaa hämäännystä²²¹, sielläkin tarvitaan meikäläisten apua. Sen sijaan, että jaetaan tehtävät, olisi kai tärkeämpää, että asiamiehet ottaisivat haltuunsa toimipaikkoja joka komiteassa ja sitten suunnattaisiin kaikki voimat kuljetukseen ja jakeluun.

Kuljetuksethan ovat loppujen lopuksi kaikki kaikessa, niissähän on koko voima. Ei pidä rauhoittua, jos on yksi tie, niitä täytyy olla pari kolme, että yhtämittäisistä keskeytyksistä tulisi loppu.

Erittäin tärkeää on julkaista nopeammin tiedonanto²²², julkaista se nimenomaan Venäjällä ja levittää sitä kaikkialle. Pitäkää herran tähden kiirettä tässä asiassa ja kirjoittakaa siitä meille mahdollisimman pian ja tarkasti. Virallisesti on Neuvostoon valittava Brutus ja tämän on niin ikään virallisesti annettava äänensä Kolille. Tämä asia ei siedä lykkäyksiä.

Mielestäni olisi äärettömän tärkeää lähettää Lan tänne vaikka pariksi tai vaikkapa yhdeksi viikoksi. Siitä olisi suurta, hyvin suurta hyötyä, kun saisi katsoa kaikkea à vol d'oiseau *, vilkaista kuhisevaan muurahaispesään ja päästä täydelliseen yhteisymmärrykseen. Onko tosiaan sääli kuluttaa siihen parisensataa ruplaa ja pari kolme viikkoa? Eikö Lanille voida mitenkään hankkia laillista ulkomaanpassia?? Harkitkaa tätä asiaa perusteellisesti. Suosittelen erikoisesti tätä toimenpidettä, se olisi varsin sopiva myös Lanin suunnitelmien kannalta. On tosiaan vaikea astua yhtä jalkaa, kun ei ole sovittu kaikesta loppuun saakka. Ja Lanin jutut, että olisi „siveellisesti vaikutettava starikiin”, osoittavat (älkää herran tähden loukkaantuko!) täydellistä, mitä täydellisintä yhteisymmärryksen puuttumista. Ja miksi Lan ei kirjoita *siitä* mitään? Martovin kooptointia tarkoittava suunnitelma on suorastaan naurettava, se on jo sellaista ymmärtämättömyyttä, että sen takia tulee pakostakin tapauksia, jolloin te nolaatte pahemman kerran itsenne. Totta totisesti, en voi edes puhua vakavasti siitä, että kooptoitte Martovin, ja jos olette vakavasti aikoneet tehdä sen, niin puhumme eri kieltä! Nauroimme kaikki (Kol myöskin) vallan katketaksemme tälle „suunnitelmalle”!!

Lenin

*Kirjoitettu lokakuun 20 pnä 1903
Lähetetty Genevestä Kieviin*

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — lintuperspektiivistä. *Toim.*

KAUKASIAN LIITOKOMITEALLE

Kaukasiaan

Hyvät toverit! Meille ovat tiedottaneet asioistanne Ruben suullisesti ja Rashid-beg kirjallisesti. Hyväksymme täydellisesti sen, että olette päättäneet syrjäyttää Isarin²²³ tilapäisesti, niin kauaksi aikaa, kunnes asia käsitellään *Keskuskomiteassa*. Hänen menettelynsä edustajakokouksessa puhuu kaikin puolin ehdottomasti häntä vastaan. Edustajakokouksessa tuli ilmi hänen täydellinen horjuvaisuutensa; oltuaan jonkin aikaa häilyvällä kannalla Isari äänesti kuitenkin ratkaisevalla hetkellä enemmistön puolella ja auttoi Pää-äänenkannattajan toimituksen ja Keskuskomitean nykyisen jäsenistön valitsemista. Mutta sitten Isari loikkasi äkkiä toiselle puolelle, ja nyt hän taistelee enemmistön päätöksiä vastaan menetelmin, joita tuskin voidaan pitää lojaalisina!! Tämä on jo vallan mahdotonta. Sellainen toimihenkilö ei ansaitse poliittista luottamusta. Joka tapauksessa pitää häneen suhtautua ainakin varovasti, olla asettamatta häntä vastuullisiin tehtäviin, se on vakaa käsityksemme, sekä minun (Leninin) että Plehanovin.

Pysykööt kaukasialaiset toverit vain vankasti sillä tiellä, jolle he ovat astuneet. Älkööt kuunnelko enemmistöä vastaan suunnattuja juorupuheita. Kohdakkoin ilmestyvät painosta täydelliset edustajakokouksen pöytäkirjat, ja silloin asia tulee kaikille selväksi. Tehkööt vain edelleenkin sovussa työtään osoittaen toverillista luottamusta Keskuskomitealle, ja olemme vakuuttuneita, että nykyinen „hämäännys” puolueessa hälvenee nopeasti.

Ajattelemme nyt vakavasti gruusian- ja armeniankielisen kirjallisuuden julkaisemisen järjestämistä täällä. Siihen

ovat käyneet käsiksi pätevät toverit; varoja luulemme löytävämme. Apua tarvitaan sekä kirjallisuuden että varojen muodossa.

Lähetämme terveiset kaukasialaisille tovereille ja toivottamme palavasti menestystä työssä.

Lenin. Plehanov

*Kirjoitettu lokakuun 20 p:nä 1908
Lähetetty Genevestä*

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

DONIN KOMITEALLE

Toverit! Olemme saaneet kirjeenne ja päätöslauselman²²⁴. Pyytäisimme hartaasti teitä kirjoittamaan meille, 1) oletteko kuulleet sekä vähemmistön että enemmistön selostukset (yksi edustajistanne, kuten kaiketi tiedätte, oli enemmistön kannalla) vai vain vähemmistön? 2) mitä tarkoittatte sanalla „poistuminen”? Mihin poistuminen? Tarkoitatteko tällä sitä, että joku on syrjäytetty työstä tai on itse jostain syystä syrjäytynyt ja mistä syystä nimenomaan? 3) Mitä te sanotte „vaalien aikana vällinneiksi epänormaaleiksi olosuhteiksi”? 4) Kenet nimenomaan olisi teidän mielestänne kooptoitava Keskuskomiteaan? ja 5) kenet nimenomaan Pää-äänenkannattajan toimitukseen?

*Kirjoitettu lokakuussa 1903
Lähetetty Genevestä*

*Julkaistu ensi kerran v. 1904
N. Shahovin kirjasessa
„Taistelu edustajakouksesta”*

*Julkaistaan
kirjaseen tekstin mukaan*

VUORITEOLLISUUSTYÖLAISTEN LIITOLLE

Toverit! Olemme saaneet päätöslauselmanne ²²⁵ ja pyydämme vastaamaan meille seuraaviin kysymyksiin. Olkaa hyvät ja käsitelkää ne Komitean kaikkien jäsenten läsnä ollessa (tai lähettäkää ne kaikille jäsenille, elleivät he ole yhdessä) puolueen Pää-äänenkannattajan toimitukselta tullessa tiedusteluna.

1) Onko Komitea kuullut puolueen edustajakokouksen enemmistöpuolen edustajan selostuksen?

2) Pitääkö Komitea normaalisisena sitä, että tehdään päätös, jossa annetaan arvio edustajakokouksen toimenpiteistä ja päätöksistä ennemmin kuin pöytäkirjat ovat ilmestyneet ja vieläpä ennemmin kuin Komitea on tiedustellut Keskuskomitealta tai enemmistöön kuuluvilta jäseniltä asioita, mitkä sille ovat epäselviä?

3) Kuinka nämä organisaatiokysymyksissä ilmenneet erimielisyydet ovat voineet hävittää kaiken sen, mitä „Iskra” ja Organisaatiokomitea olivat aikaisemmin tehneet? Missä tämä hävitys ilmeni? Mitä nimenomaan on hävitetty? Meille se on aivan epäselvää, ja kuitenkin, jos haluatte varoittaa Pää-äänenkannattajaa tekemästä jotain virhettä, niin velvollisuutenne on selittää meille, mitä pidätte virheenämme. Selittäkää asia tyhjentävästi, ja me harkitsemme tarkoin mielipidettänne.

4) Mitä nimenomaan ovat „jyrkät erimielisyydet organisaatiokysymyksissä”? Me emme tiedä sitä. (Pyysimme Martovia ja „Iskran” toimituksen entisiä jäseniä selittämään näitä erimielisyyksiä *toimittamiemme julkaisujen palstoilla*, mutta pyyntöämme ei ole vielä täytetty ²²⁶.)

5) Missä ilmenee se, että ilmassa on politikointia ja epäluottamusta? Kenen taholta? Puhukaa selvemmin. (Ellem-

me olisi luottaneet Martoviin, emme olisi kehottaneet häntä työskentelemään „Iskrassa”.)

6) Jos meidän ja entisten toimittajain välillä on todella olemassa „jyrkkiä erimielisyyksiä organisaatiokysymyksissä”, niin kuinka me kaksi voimme kooptoida heidät neljä? Sehän merkitsisi, että heidän suuntauksestaan tehtäisiin hallitseva? Mutta edustajakokous kannatti *meidän suuntaustamme*? Näin muodoin te siis haluatte, että edustajakokouksen päätöstä muutettaisiin nyt yksityisluonteisen sopimuksen perusteella?

7) Pidättekö normaalina sitä, kun puolueen viranhoidajia (Pää-äänenkannattajan toimitusta ja Keskuskomiteaa) on koetettu kahtiajaolla, boikotoinnilla y.m. uhkaamalla pakottaa tekemään muuta kuin sitä, mitä nämä keskuselimet pitävät puolueen etujen kannalta hyödyllisenä?

8) Pidättekö normaalina ja sallittavana sitä, että vähemmistöksi jääneet puolueen jäsenet vetäytyisivät syrjään työstä Pää-äänenkannattajassa, kieltäytyisivät tukemasta Keskuskomiteaa ja tottelemasta sitä, tukemasta puoluetta rahavaroilla ja niin edelleen?

*Kirjoitettu lokakuussa 1903
Lähetetty Genevestä*

*Julkaistu ensi kerran v. 1904
N. Shahovin kirjassa
„Taistelu edustajakokouksesta”*

*Julkaistaan
kirjassen tekstin mukaan*

G. V. PLEHANOVILLE

1. XI. 03.

Hyvä Georgi Valentinovitsh! En saa mitenkään rauhaa meitä huolettavilta kysymyksiltä. Tämä viivytys ja ratkaisun lykkääminen on jotain hirveää, piinallista...

Ymmärrän kyllä ja ymmärrän hyvinkin ne syyt ja seikat, joiden vuoksi olette valmiit tekemään myönnytyksen martovilaisille. Mutta olen mitä syvimmin vakuuttunut, että myönnytys tällä hetkellä olisi mitä toivottomin teko, joka *paljon varmemmin* kuin sota martovilaisia vastaan aiheuttaisi myrskyn ja metelin. Se ei ole paradoksi. En suinkaan suostutellut Kurzia eroamaan, vaan päinvastoin vannotin häntä jäämään, mutta hän (ja Roux) kieltäytyy nyt jyrkästi tekemästä työtä yhdessä martovilaisen toimituskunnan kanssa. Kuinka nyt sitten käy? Kymmenet edustajat ovat jo kiertäneet Venäjällä kaikki paikat, jopa Nizhnistäkin kirjoitetaan, että Keskuskomitea on saanut paljon aikaa, kuljetukset on saatu kuntoon, nimitetty asiamiehet, tiedonantoa ²²⁷ *painatetaan*, Sokolovski on asettunut länteen, Berg keskukseen, samoin Zemljatshka ja joukko muita ryhtyäkseen työhön. Ja nyt sitten Kurz kieltäytyy. Tulee pitkä *väli aika* (edustajakokoukseen ja *koko* Keskuskomitean neuvottelukokoukseen saakka, KK:n, jota nyt on todennäköisesti jo huomattavasti laajennettu). Sitten joko Keskuskomitean taistelu martovilaista toimituskuntaa vastaan taikka *koko* Keskuskomitean eroaminen. Sen jälkeen Teidän+kahden Neuvostossa olevan martovilaisen täytyy *kooptoida uusi Keskuskomitea*, ja se tapahtuu ilman edustajakokouksessa toimitettuja vaaleja, vaikka

Venäjällä olevien *valtiosa* ei hyväksy sitä lainkaan ja nämä jo eri puolille matkustaneet asiamiehet epäröivät, napisevat ja kieltäytyvät. Sehän olisi täydellistä edustajakokouksen kompromettoimista, se tietäisi täydellistä hämäännystä ja skandaalia *Venäjällä*, se olisi sata tuhatta kertaa kauheampaa ja vaarallisempaa kuin ulkomainen häväistyskirjanen.

Sekasorto kyllästyttää! kirjoitetaan ja suorastaan *huudetaan* Venäjältä. Martovilaisille luovuttaminen merkitsisi kuitenkin nimenomaan sitä, että *laillistettaisiin* nyt Venäjällä sekasorto, sillä *Venäjällä* ei ole tähän mennessä ollut mitään, mikä muistuttaisi vähääkään niskottelua tai kapi-noimista. Eivät mitkään minun eivätkä Teidän ilmoitukseenne hillitse nyt puolueen edustajakokouksen enemmistöedustajia. Nämä edustajat nostattavat jotain hirveää.

Puolueen yhtenäisyyden ja lujuuden nimessä: älkää ottako tätä vastuuta päällenne, älkää erotko älkääkään luovuttako kaikkea martovilaisille.

Teidän *N. Lenin*

Kirjoitettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1926

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

Ystävä hyvä! Et voi kuvitella, mitä kaikkea täällä on tapahtunut, se on vallan käsittämätöntä, ja vannotan sinua tekemään kaiken, kaiken mahdollisen ja mahdottoman, *jotta voisit tulla tänne yhdessä Borisin kanssa saatuasi muilta valtuudet äänestää heidän puolestaan*. Tiedät, että olen jo melko kokenut puolueasioissa, ja sanon kategorisesti, että kaikkalainen lykkäys, vähäisinkin vitkastelu ja horjunta uhkaa johtaa puolueen tuhoutumiseen. Nähtävästi sinulle kerrotaan yksityiskohtaisesti kaikesta. Kysymys on siitä, että Plehanov teki äkkikäännöksen Liigan edustajakokouksessa sattuneiden skandaalien jälkeen²²⁸ ja siten petti pahan kerran, aivan hävyttömästi minut, Kurzin ja meidät kaikki. Nyt hän on ryhtynyt ilman meitä tinkimään martovilaisten kanssa, jotka nähtyään hänen pelästyneen hajaannusta vaativat kahta ja neljää kertaa enemmän, vaativat paitsi kuusihenkistä toimituskuntaa, myös heikäläisten ottamista Keskuskomiteaan (eivät vielä sano, kuinka monta ja ketä) sekä kahden heikäläisen ottamista Neuvostoon ja KK:n toimenpiteiden desavuointia Liigassa (niihin on ryhdytty täydellisesti Plehanovin suostumuksella). Plehanov pelästyi raukkamaisesti hajaannusta ja taistelua! Tilanne on epätoivoinen, viholliset riemuitsevat ja ovat käyneet julkeiksi, kaikki meikäläiset ovat raivoissaan. Plehanov uhkaa hylätä kaiken heti paikalla ja voi sen tehdäkin. Toistan, teidän *täytyy saapua välttämättä* hinnalla millä hyvänsä.

*Kirjoitettu marraskuun 4 p:nä 1903
Lähetetty Genevestä Kieviin*

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KESKUSKOMITEALLE

Heidän ehtonsa: 1) kooptoitava 4 toimitukseen; 2) kooptoitava? Keskuskomiteaan; 3) tunnustettava Liiga lailliseksi; 4) 2 ääntä Neuvostossa. Kehottaisin Keskuskomiteaa esittämään heille seuraavat ehdot: 1) kooptoitava 3 toimitukseen; 2) status quo ante bellum * Liigassa; 3) 1 ääni Neuvostossa. Ja sitten ehdottaisin vahvistettavaksi samalla *ultimaatum* (mutta olemaan toistaiseksi saattamatta sotivan vastapuolen tietoon): 1) kooptoitava 4 toimitukseen; 2) kooptoitava 2 Keskuskomiteaan Keskuskomitean valinnan mukaan; 3) status quo ante bellum Liigassa; 4) 1 ääni Neuvostossa. Ellei ultimaatumiin suostuta, niin sitten sota loppuun saakka. Lisäehto: 5) lopetettava kaikki puheet, riidat ja jutut puolueen II edustajakokouksessa ja sen jälkeen olleista kahnauksista.

Omasta puolestani sanon, että eroan toimituksesta ja voin jäädä vain Keskuskomiteaan. Olen valmis *kaikkeen* ja julkaisen kirjasen hysteeristen rettelöitsijöiden eli hylättyjen ministerien taistelusta ²²⁹.

*Kirjoitettu marraskuun 4 pnä 1903
Lähetetty Genevestä Venäjälle*

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — tilanne, jossa ennen sotaa oltiin. *Toim.*

V. A. NOSKOVILLE ja G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

5. XI.

1) Lalajants matkusti eilen teille.

2) Eilen jo kirjoitin tšekäläisestä skandaalista ja siitä, että Plehanov säikähti ja ryhtyi neuvotteluihin heidän kanssaan²³⁰. He esittivät seuraavat ehdot: 1) vanhan toimituskunnan palauttaminen, 2) muutamien henkilöiden kooptointi Keskuskomiteaan, 3) kaksi ääntä Neuvostossa, 4) Liigan edustajakokouksen tunnustaminen lailliseksi. Toisin sanoen he suostuvat solmimaan rauhan vain sillä ehdolla, että luovutetaan kokonaan asemat, desavuoidaan Wolf ja „tehdään vaarattomaksi” nykyinen Keskuskomitea. Henkilökohtainen mielipiteeni on se, että kaikenlaiset myönnytykset Keskuskomitean taholta olisivat alentavia ja tekisivät tyystin lopun nykyisen Keskuskomitean arvovalasta. Lanin ja Nilin täytyy tulla tänne mahdollisimman nopeasti, peliin on pantu kaikki, ja ellei Keskuskomitea ole valmis ratkaisevaan taisteluun, käymään taistelua loppuun saakka, niin silloin on parasta luovuttaa heille kaikki heti. Se tietäisi koko asian saattamista turmioon, jos sallittaisiin sellaista demoralisaatiota ja tehtäisiin sellaisia kauppvoja. Toistan, että tämä on minun henkilökohtainen mielipiteeni. Joka tapauksessa tulkaa viipymättä, jotta voisimme päättää yhdessä, mitä on tehtävä.

Kirjoitettu marraskuun 5 p:nä 1903

Lähetetty Genevestä Kieviin

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoitusjäljennöksen
mukaan*

G. V. PLEHANOVILLE

6. XI. 03.

Suuresti kunnioitettu Georgi Valentinovitsh! Olen ajatellut kauan eilistä ilmoitustanne, että säilytätte itsellänne „täyden toimintavapauden”, ellen suostu kehottamaan Konjaginia eroamaan puolueen Neuvostosta. Siihen en voi mitenkään suostua. Katson niin ikään mahdottomaksi, että jäisin eroamisestani huolimatta edelleenkin epävirallisesti tosiasialliseksi toimittajaksi, koska sanotte käsittävänne täydellisen toimintavapauden siten, että voitte myös luovuttaa toimituksen martovilaisille. Sen vuoksi minun on pakko luovuttaa Teille Pää-äänenkannattajan toimituksen virallisia yhteyksiä koskevat ja kaikki muut asiapaperit, jotka lähetänkin Teille erillisessä paketissa. Jos asiapapereiden suhteen kaivataan jotain selityksiä, niin tietysti annan ne mielelläni. Eräitä asiapapereita on annettu avustajille (Lebedeville, Schwarzille, Rubenille), joille täytyy sanoa, että kaikki on luovutettava Teille.

N. Lenin

P. S. Älkää missään nimessä käsittäkö toimituksen luovutusta paljon puhutuksi boikotoinniksi. Se olisi ristiriidassa sen kanssa, mitä sanoin Teille suoraan ilmoituksesani kuluvan vuoden marraskuun 1 pnä²³¹. Nyt saatan tietysti tovereiden tietoon, että olen eronnut toimituksesta.

P. P. S. Paketteja lähetän (huomenaamalla lähetin mukana) kolme — aa, bb, cc — aineistojen tärkeysjärjestyksessä.

Aikomuksena oli julkaista 52. numero 16. XI ja siinä Keskuskomitean tiedonanto²³². Sitä varten olisi painatus aloitettava maanantaina, vaikka voi sen alkaa tiistainakin.

Kirjoitettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

8. XI. 03. Smithille

Hyvä ystävä! Vielä kerran pyydän hartaasti sinua, nimenomaan sinua, ja paria muuta Keskuskomitean jäsentä saapumaan tänne. Se on ehdottoman välttämätöntä ja se on tehtävä viivyttelämättä. Plehanov on pettänyt meidät, ja leirissämme ollaan kauhean katkeroituneita; kaikkia kuohtuttaa se, että Plehanov salli Liigassa sattuneiden skandaalien takia muuttaa puolueen edustajakokouksen päätöksiä. Olen eronnut toimituksesta lopullisesti. „Iskran” ilmestyminen saattaa keskeytyä. Kriisi on täydellinen ja kauhea. Ota huomioon, etten minä nyt taistele Pää-äänenkannattajan toimituksesta, olen sopeutunut täysin siihen, että Plehanov muodostaa viisikon ilman minua. Mutta taistelen Keskuskomiteasta, jonka Plehanovin pelkurimaisen petoksen jälkeen aivan julkeiksi käyneet martovilaiset aikovat niin ikään kaapata vaatien heikäläisten kooptoimista siihen sanomatta edes, kuinka monesta hengestä on kysymys!! Taistelu Pää-äänenkannattajan toimituksesta on Plehanovin petoksen takia hävitty lopullisesti. Ainoa rauhan mahdollisuus on se, että yritetään luovuttaa Pää-äänenkannattajan toimitus heille ja säilyttää Keskuskomitea hallussamme.— Se on tavattoman vaikeaa (ehkä se on jo myöhäistäkin), mutta täytyy yrittää. Täällä tarvitaan nimenomaan Smithiä ja parasta olisi, jos tulisi vielä *kaksi* Venäjällä olevaa Keskuskomitean jäsentä ja kaikkein vaikutusvaltaisinta (ei naisia) (esimerkiksi Boris ja tohtori). Plehanov uhkaa erota, ellei Keskuskomitea anna periksi: älkää missään nimessä uskoko hänen uhkauksiinsa; hänet on pantava tiukalle, pitää säikäyttää häntä. Venäjän täytyy asettua puolustamaan päättäväisesti Keskuskomiteaa ja

sopeutua Pää-äänenkannattajan toimituksen luovuttamiseen. Tänne tarvitaan uutta väkeä Keskuskomiteasta, muuten ei ole kerrassaan ketään, kuka voisi käydä neuvotteluja martovilaisten kanssa. Smith on ehdottoman tarpeellinen. Toistan martovilaisten „ehdot”: 1) neuvottelujen käynti Pää-äänenkannattajan toimituksen ja Keskuskomitean nimissä, 2) 6 henkeä Pää-äänenkannattajan toimitukseen, 3) ? Keskuskomiteaan. Keskeytettävä kooptointi Keskuskomiteaan, 4) kaksi paikkaa puolueen Neuvostossa, 5) Keskuskomitean desavuointi Liigaan nähden, Liigan edustajakokouksen tunnustaminen lailliseksi. Nämähän ovat rauhanehtoja, joita voittajat sanelevat voitetuille!!

*Lähetetty Genevestä Kieviin
Julkaistu ensi kerran v. 1928*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

M. N. LJADOVILLE ²³³10. XI. 03 ²³⁴.

Lidin hyvä! Mieleni tekee kertoa Teille „poliittisista uutisistamme”.

Ensiksikin viime tapahtumat kronologisessa järjestyksessä. Keskiviikko (27. X vai 28. X?), Liigan edustajakokouksen kolmas istuntopäivä. Martov kirkuu hysteerisesti, että olemme tahrineet itsemme „vanhan toimituskunnan vereen” (Plehanovin sanonta) ja että Lenin tavallaan vehkeili edustajakokouksessa j.n.e. Pyydän rauhallisesti häntä kirjeellisesti (tekemällä ilmoituksen edustajakokouksen byroolle), että hän esittäisi *avoimesti* koko puolueen edessä syytensä minua vastaan: otan julkaistakseni *kaiken*. Muussa tapauksessa se on pelkkää Skandalsuchtia *. Martov tietysti „perääntyy säädyllisesti” vaatien (yhä vieläkin) sovinto-oikeutta; minä vaadin edelleenkin, että hänellä täytyy olla miehuullisuutta syyttää julkisesti, muuten *jätän huomiotta* kaiken viheliäisinä juoruina.

Plehanov kieltäytyy puhumasta sen vuoksi, että Martov on käyttäytynyt sopimattomasti. Kymmenkunta meikäläistä esittää edustajakokouksen byroolle ilmoituksen, jossa he tuomitsevat Martovin „sopimattoman käyttäytymisen”, kun hän muutti kiistan rettelöinniksi, toisten epäilemiseksi etc. Sulkeissa sanottakoon, että kaksi tuntia kestänyt puheeni „toveri Martovin historiallisesta käänteestä” ²³⁵ puolueen edustajakokouksessa Versumpfungin ** suuntaan ei aiheuttanut edes martovilaisten taholta ainoatakaan väitettä sitä vastaan, että kysymys oli muutettu rettelöintikysymykseksi.

* — skandaalin etsimistä. *Toim.*** — suottumisen. *Toim.*

Perjantai. Päättämme ottaa Liigaan 11 uutta jäsentä; illalla näiden „krenatöörrien” kanssa (niin kuin nimitimme heitä piloillamme) pidetyssä yksityisluonteisessa kokouksessa *Plehanov harjoittelee* kaikki otteet, joiden avulla panemme martovilaiset matalaksi. Näytös. Myrskyyisiä suosionosoituksia.

Lauantai. Keskuskomitea lukee ilmoituksensa, ettei Liigan sääntöjä vahvisteta ja että kokous on laitton (ilmoituksen, jota oli ensin käsitelty perusteellisesti, jokaista kirjainta myöten Plehanovin kanssa). Kaikki meikäläiset poistuvat edustajakokouksesta martovilaisten kiljuessa: „santarmeja” etc.

Lauantai-ilta. Plehanov „antautui”: hän ei suostu jakaantumiseen. Hän vaatii rauhanneuvotteluihin ryhtymistä.

Sunnuntai (1. XI). Jätän Plehanoville kirjallisen eroilmoitukseni (kun en halua olla osallisena sellaisessa siveettömässä teossa kuin puolueen edustajakokouksen päätösten muuttamisessa ulkomaisen skandaalin takia; en edes puhu siitä, ettei puhtaasti strategiseltakaan kannalta olisi voitu tyhmemmin valita hetkeä myönnytysten tekoon).

3. XI. Starover ilmoittaa neuvotteluihin ryhtyneelle Plehanoville kirjeellisesti opposition kanssa tehtävän rauhan ehdot: 1) neuvotteluja käyvät Pää-äänenkannattajan toimitus ja Keskuskomitea. 2) „Iskran” vanhan toimituskunnan palauttaminen. 3) Keskuskomiteaan kooptoidaan niin monta jäsentä kuin neuvotteluissa määritellään. Keskuskomiteaan kooptointi keskeytetään neuvottelujen alkamishetkestä lähtien. 4) 2 paikkaa (sic!) puolueen Neuvostossa ja 5) Liigan edustajakokouksen tunnustaminen lailliseksi.

Plehanov ei joudu hämilleen. Hän vaatii, että Keskuskomitea antaisi periksi (!!!). Keskuskomitea kieltäytyy ja kirjoittaa Venäjälle. Plehanov ilmoittaa eroavansa, ellei KK anna periksi. Luovutan (6. XI) *kaikki* toimituksen asiat Plehanoville tultuani vakuuttuneeksi, että Plehanov saattaa luovuttaa martovilaisille paitsi lehteä myös *koko Keskuskomitean* noin vain.

Asiaintila nyt: „Iskra” tuskin ilmestyy ajoissa. Martovilaiset riemuitsevat „voittonsa” johdosta. Kaikki meikäläiset

(paitsi kahta Axelrodin neitiä, jotka pysyvät Plehanoville uskollisina tämän Treulosigkeitissakin *) kääntävät selkensä Plehanoville ja puhuvat hänelle kokouksessa (6. tai 7. XI) katkeria totuuksia („toinen Isari”).

Mainiota, eikö totta? Minä en mene toimitukseen, mutta jatkan kirjoittelua. Meikäläiset tahtovat säilyttää Keskuskomitean mikäli mahdollista ja jatkaa voimaperäistä agitaatiota martovilaisia vastaan, mielestäni suunnitelma on oikea.

Antaa Plehanovin erota: siinä tapauksessa puolueen Neuvosto luovuttaa „Iskran” valiokunnalle ja kutsuu koolle puolueen ylimääräisen edustajakokouksen. Annetankohan ulkomaisen Liigan todella *muuttaa* 3—4 äänen enemmistöllä puolueen edustajakokouksen päätöksiä? Onkohan tosiaan säädyllistä puhaltaa perääntymään ja hyväksyä martovilaisten sanelemat rauhanehdot, kun ensin on puhuttu taistelusta hyvinkin yleisesti ja taistelu on joutanut miltei väliin katkeamiseen??

Haluaisin kuulla mielipiteenne.

Kun menetellään à la Plehanov, minun mielestäni se merkitsee puolueen edustajakokouksen päätösten rikkomista ja sen enemmistön pettämistä. Mielestäni meidän on kaikin voimin agitoitava täällä ja Venäjällä puolueen edustajakokouksen eikä Liigan edustajakokouksen tahdon noudattamisen puolesta.

„Iskran” (olkoonpa se vaikka martovilainenkin) boikotointi on tietysti typerää. Ja siitä tulee pikemminkin plehanovilainen kuin martovilainen, sillä Zsulitsh ja Axelrod antavat viisikossa nopeasti Plehanoville kolme ääntä. Ja sitä sanotaan toimitukseksi!! Täydennän Teidän sattuvaa huomautustanne Sarovskin jäännöksistä eräillä tilastotiedoilla: kuusihenkeisen kollegion toimittamissa „Iskran” 45 numerossa olleista artikkeleista ja alakerroista Martov on kirjoittanut 39, minä 32, Plehanov 24, Starover 8, Zsulitsh 6 ja P. B. Axelrod 4. Tämä kolmessa vuodessa! Kukaan muu kuin Martov tai minä ei ole tehnyt (toimitusteknisessä mielessä) *ainoatakaan* numeroa. Ja nyt sitten palkkioksi skandaalista, palkkioksi siitä, että Starover on sulkenut meiltä erään suuren rahalähteen, heidät olisi otettava toimitukseen! He taistelivat „periaat-

* — valapattoisuudessakin. *Toim.*

teellisten erimielisyyksien” vuoksi, mikä Staroverin 3. XI Plehanoville lähettämässä kirjeessä muuttui niin kuvaa-
vasti sen laskemiseksi, montako paikkaa he tarvitsevat. Ja
meidän olisi laillistettava tämä tappelu paikoista, tehtävä
lehmäkaupat tämän hylättyjen kenraalien tai ministerien
puolueen kanssa (grève générale des généraux*, kuten
Plehanov sanoi) eli hysteeristen rettelöitsijöiden puo-
lukeen kanssa! Mitä merkitystä sitten on puolueen
edustajakokouksilla, kun kerran asiat ratkaisee ulko-
mailla oleskelevien tuttavuuskauppa, hysteria ja skan-
daalit??

Vielä siitä paljon puhutusta „kolmikosta”, jota hysteeri-
nen Martov pitää minun „vehkeilyjeni” keskiönä. Varmaan-
kin muistatte vielä edustajakokouksen ajoilta päiväjärjes-
tyksen, jonka esitin edustajakokoukselle, ja kommentaarini
siihen. Toivoisin hartaasti, että *kaikki puolueen jäsenet*
tutustuisivat tuohon asiakirjaan, ja siksi esitän sen vielä
kerran Teille aivan tarkalleen. „(Tagesordnungin**)”
23. kohta. *Puolueen Keskuskomitean ja Pää-äänenkannat-
tajan toimituksen vaalit*”.

Kommentaarini: „Edustajakokous valitsee 3 henkilöä
Pää-äänenkannattajan toimitukseen ja 3 Keskuskomiteaan.
Nämä 6 henkilöä yhdessä, $\frac{2}{3}$ enemmistöllä, täydentävät
Pää-äänenkannattajan toimituksen ja Keskuskomitean
jäsenistöä kooptoimalla, jos se on tarpeellista, ja tekevät
vastaavan selostuksen edustajakokoukselle. Sen jälkeen
kun edustajakokous on vahvistanut tämän selostuksen,
Pää-äänenkannattajan toimitus ja Keskuskomitea kooptoi-
vat kumpikin erikseen”.

Eikö tästä käy selväksi, että siinä *uusitaan* toimitusta,
mikä *on mahdotonta* ilman KK:n suostumusta (kooptointia
varten vaaditaan 4 ääntä 6:sta), jota paitsi kysymys alku-
peräisen kolmikön laajentamisesta tai sen säilyttämisestä
entisellään *jä ä a v o i m e k s i* (kooptoidaan „*jos se on*
tarpeellista”)? Näytin tämän ehdotuksen *kaikille*
(ja tietysti Plehanoville) ennen edustajakokousta. Uusinta
oli tietenkin tarpeen, sillä oltiin tyytymättömiä kuusihenki-
seen toimitukseen (ja erityisesti Plehanoviin, joka tosi-
asiallisesti käytti miltei aina poissa olleen P. B. Axelrodin

* — kenraalien yleislakko. *Toim.*

** — Päiväjärjestyksen. *Toim.*

ääntä sekä peräänantavan V. I. Zaslitsin ääntä), yksityiskeskusteluissani Martovin kanssa minä tietysti ilmaisoin *yrkin* sanoin tämän tyytymättömyyteni, „haukuin” sekä Plehanovia (erikoisesti häntä), Axelrodia että Zaslitschia oikuttelusta, ehdotin jopa kuusihenkeisen toimituksen laajentamista seitsenhenkiseksi j.n.e. Mutta eikö se ole hysteriata, kun nämä yksityiskeskustelut esitetään nyt toisessa valossa ja huudetaan, että „kolmikko oli tähdätty Plehanovia vastaan”, että minä viritin Martoville „ansan” etc.?? Tietysti, jos minä ja Martov olisimme samaa mieltä, kolmikko olisi Plehanovia vastaan, mutta kun Plehanov ja Martov ovat yhtä mieltä (esimerkiksi mielenosoituksia koskevassa kysymyksessä), kolmikko on minua vastaan j.n.e. Hysterisillä huudoilla vain verhotaan surkeaa kykenemättömyyttä ymmärtää sitä, että toimituskunnassa täytyy olla vain todellisia eikä näennäisiä toimittajia, että sen täytyy olla toimiva eikä poroporvarikollegio, että siinä täytyy *jokaisella* olla *jokaisessa* asiassa *oma* mielipiteensä (mitä valitsematta jääneillä kolmella ei ollut koskaan).

Martov *hyväksyi* suunnitelmani, jonka mukaan tuli muodostaa 2 kolmikkoa, mutta huomattuaan, että se kääntyi *eräässä* kysymyksessä häntä, Martovia, vastaan, hän antautui hysterian valtaan ja alkoi huutaa, että vehkeilään! Plehanov ei suotta nimittänyt häntä Liigan edustajakokouksen „käytäväistunnoissa” „surkeaksi mieheksi”!

Niin... likainen ulkomainen rettelöinti, juuri se pani matalaksi Venäjällä toimivien enemmistön päätökset. Ja Plehanov petti, osaksi peläten ulkomaista skandaalia, osaksi (*mahdollisesti*) tajuten, että viisikossa hän tulee olemaan kolmantena...

Meillä ei ole muuta neuvoa kuin kamppailla Keskuskomiteasta ja vaatia uuden edustajakokouksen pitämistä nopeasti (kesällä).

Etsikää käsiinne vihkoseni ²³⁶. Poletajev (Bauman) lähetti sen *vain* Vetshesloville, tälle henkilökohtaisesti. Shergov on voinut ottaa sen vain puijaamalla, *vain käyttämällä väärin luottamusta*. Lukekaa se kaikille, kenelle haluatte, älkää antako sitä kenellekään, vaan palauttakaa minulle.

Teidän on syrjäytettävä Vetsheslov kaikista toimista. Ottakaa Keskuskomitealta valtuuskirja, ilmoittautukaa

Parteivorstandille * Keskuskomitean asiamiehenä ja ottaa *kaikki* Saksassa olevat yhteydet *täydellisesti* haltuunne.

Kirjasenne vuoksi pyydän Teiltä anteeksi. Olen ehtinyt lukea sen vain kertaalleen. Se vaatii korjauksia, mutta en ole ehtinyt hahmotella niitä.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — Puolueen hallinnolle (Saksan sos.-dem. puolueen keskuskomitealle). *Toim.*

G. V. PLEHANOVILLE

18. XI. 03.

Suuresti kunnioitettu Georgi Valentinovitsh!

Pyydän kovin anteeksi, että artikkelini ²³⁷ myöhästyi päivällä: olin eilen huonovointinen ja työn teko on yleensä ollut näinä päivinä kauhean raskasta.

Artikkeli venyi pitkäksi, joten se on jaettava kahtia; jälkimmäisessä osassa käsittelen perusteellisesti Novobran-tsevia ja teen yhteenvedot.

Mielestäni artikkelini täytyy ehdottomasti varustaa allekirjoituksella ja otan peitenimen, sillä muuten Teidän on nähtävästi epämukavaa julkaista sitä ennen kuin on julkaistu ilmoitus.

„Iskran” numerossa, jossa ilmoitetaan edustajakokouksesta, pyydän julkaisemaan myös oheellisen ilmoitukseni ²³⁸. Tietysti siinä tapauksessa, jos puolueessa saadaan aikaan täydellinen rauha (jota toivon) ja jos Te pidätte tarpeellisena, voisin muiden rauhanehtojen ohessa neuvotella myös siitä, ettei tällaista ilmoitusta julkaistaisi.

Teille uskollinen *N. Lenin*

Kirjoitettu Genevessä

*Kokonaisuudessaan julkaistu
ensi kerran v. 1928*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KESKUSKOMITEALLE

Hyvät ystävät! Uusi poliittinen asenne on tullut selvästi näkyviin „Iskran” 53. numerosta. On ilmeistä, että Pää-äänenkannattajan viisikko haluaa jahdata sekä Leniniä (jopa parjaten, että hän on heittänyt ulos puolueesta juzhnyirabotshilaiset, ja viittaillen halpamaisesti Schweitzeeriin ²³⁹), Keskuskomiteaa että koko enemmistöä. Plehanov sanoo suoraan, ettei Pää-äänenkannattajan viisikko pelkää mitään Keskuskomiteaa. Keskuskomiteaa vastaan hyökätään sekä täällä että Venäjällä (Pietarista saatu kirje Martynin matkasta). Kysymys on asetettu suoraan. „Ellei käydä ajoissa taistelua eikä esitetä taistelutunnusta, niin *täydellinen* tappio on kiertämätön ensinnäkin siksi, että viisikko käy vimmittua taistelua „Iskrassa”, ja toiseksi siksi, että meikäläisiä on pidätetty Venäjällä. *Ainoa pelastus on edustajakokous. Sen tunnus: taistelu hajottajia vastaan.* Vain tämän tunnuksen avulla voimme paljastaa martovilaiset, saada laajat joukot puolellemme ja pelastaa asemat. Mielestäni ainoa mahdollinen toimintasuunnitelma on seuraava: *edustajakokouksesta ei toistaiseksi* puhuta sanaakaan kenellekään, pidetään asia täysin salassa. *Kaikki* voimat, aivan *kaikki on saatava komiteoihin ja kiertomatkoille.* On taisteltava rauhan puolesta, vaadittava hajotustoiminnan lopettamista ja Keskuskomitealle alistumista. Komiteoita on lujitettava kaikin voimin saamalla niihin meikäläisiä. Martovilaisten ja juzhnyirabotshilaisten harjoittamaa hajotustoimintaa on paljastettava kaikin voimin hajottajia vastaan tähdättyjen asiakirjojen ja päätöslauselmien avulla, ja komiteain päätöslauselmat on lähetettävä Pää-äänenkannattajaan. Samalla

on solutettava väkeä horjuviin komiteoihin. Komiteat on vallattava tunnuksin: hajoitustoimintaa vastaan — se on päätehtävä. *Edustajakokous on pidettävä viimeistään tammiukuussa*, sen vuoksi toimikaa tarmokkaammin, me puolestamme panemme myös kaikki voimat liikkeelle. *Edustajakokouksen tarkoituksena on lujittaa Keskuskomiteaa ja Neuvostoa ja mahdollisesti myös Pää-äänenkannattajaa joko kolmikön avulla (jos onnistumme vetämään Plehanovin puolellemme, mistä on kovin vähän toivoa) tahi kuusi-henkisen toimituksen avulla, johon minä menen ehdolla, että solmitaan meille kunniallinen rauha. Pahin tapaus: Pää-äänenkannattaja on heidän, KK ja Neuvosto meidän.*

Toistan: joko *täydellinen* tappio (Pää-äänenkannattaja saa meidät jahdatuksi) tahi *ryhdytään heti valmistelemaan edustajakokousta. Sitä on valmisteltava ensin salassa korkeintaan kuukauden päivät, sitten koottava kolmessa viikossa 1/2 komiteoiden vaatimukset ja kutsuttava koolle edustajakokous.* Vieläkin siis: se on ainoa pelastus.

*Kirjoitettu joulukuun 10 pnä 1903
Lähetetty Genevestä Venäjälle*

Julkaistu ensi kerran v. 1929

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

„ISKRAN” TOIMITUKSELLE ²⁴⁰

Pää-äänenkannattajan toimitukselle

12. XII. 03.

Keskuskomitean edustajana sain tänään tov. Martovilta kyselyn, saako lehdessä tiedottaa Keskuskomitean ja Geneven opposition välisistä neuvotteluista ²⁴¹. Arvelen, että saa, ja pyydän hartaasti Pää-äänenkannattajan toimitukseen kuuluvia tovereita punnitsemaan vielä kerran, miten puolueessa saadaan aikaan kunnan rauha.

Tämän rauhan turvaaminen ei ole vielä myöhäistä, ei ole vielä myöhäistä estää hajaannuksen yksityiskohtien ja väärinkäytöksiä ja vääriä listoja koskevien puheiden tuleminen julkisuuteen ja vihamiesten tietoon, puheiden, joita käyttää varmaan hyväkseen „Moskovskije Vedomostikin” ²⁴². Menen takuuseen, että enemmistö suostuu mielellään unohtamaan kaiken tuon lian sillä ehdolla, että puolueessa turvataan kunnan rauha.

Kaikki riippuu nyt Pää-äänenkannattajan toimituksesta, johon kuuluu sen entisen opposition edustajia, joka hylkäsi Keskuskomitean 25. XI. 03 tekemän rauhantarjouksen ²⁴³. Toverit, pyydän Teitä ottamaan huomioon, että KK on tehnyt jo sen jälkeen vapaasta tahdostaan kaksi uutta myönnytystä, kehottamalla toveri Roux'ta eroamaan ja yrittämällä saada „hyvällä” asiat järjestykseen Liigan kanssa.

Siitä huolimatta edelleenkin boikotoidaan Keskuskomiteaa, harjoitetaan agitaatiota sitä vastaan ja häiritään käytännöllistä toimintaa Venäjällä. Meille kirjoitetaan Venäjältä, että oppositio järjestää siellä „helvetin”. Meillä on mitä luotettavimpia tietoja siitä, että vähemmistön asiamiehet jatkavat järjestelmällisesti hajotustyötään kiertäen komiteasta toiseen. Pietarista meille kirjoitetaan Martynin

käyneen siellä mainitussa tarkoituksessa. On menty jopa niinkin pitkälle, että oppositio järjestelee omaa kuljetuslinjaansa ja Danin välityksellä tarjoaa sitä Keskuskomitealle puoliksi!

Katson puoluevelvollisuudekseni pyytää viimeisen kerran Pää-äänenkannattajan toimitusta, että se kehottaisi oppositiota solmimaan kunnan rauhan, minkä ehtoina on, että molemmat osapuolet tunnustavat vilpittömästi molemmat keskuukset ja lopettavat keskinäiset torailut, joiden vuoksi mikään yhteistyö ei ole mahdollista.

Kirjottettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1929

*Julkaistaan
käsikirjoutuksen mukaan*

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

Ystävä hyvä! Meidän täytyy selvittää perusteellisesti kysymys, josta nähtävästi olemme eri mieltä, ja pyydän mitä hartaimmin antamaan tämän kirjeeni kaikkien KK:n (tai Toimeenpanevan valiokunnan²⁴⁴) jäsenten pohdittavaksi. Mielipiteet eroavat seuraavassa: 1) olet sitä mieltä, että rauhan teko martovilaisten kanssa on mahdollinen (Boris jopa onnitteleekin rauhan solmimisen johdosta! Ihan naurattaa ja surettaa!); 2) olet sitä mieltä, että hetikohtainen edustajakokous on voimattomuutemme todistus. Olen vakuuttunut, että erehdyt pahasti molemmissa kohdissa. 1) Martovilaiset hankkivat sotaa. Geneven kokouksessa Martov suorastaan huusi, että he ovat voima. Lehdessä he ahdistelevat meitä ja vaihtavat katalasti kysymyksen verhoten kettuiluun huutamalla, että te olette byrokraatteja. Martov huutaa yhä kaikkialla, että Keskuskomitea on täysin kelvoton. Sanalla sanoen on naiivia ja kerrassaan sallimatonta epäillä sitä, että martovilaiset asettavat tarkoituksensa kaapata myös Keskuskomitean samanlaisen kettuulun, boikotoinnin ja skandaalin avulla. Tällä pohjalla emme pysty taistelemaan heitä vastaan, sillä Pää-äänenkannattaja on voimallinen ase ja häviömme on kiertämätön, varsinkin palojen takia. Hukkaamalla aikaa te asetatte koko enemmistön varman ja täydellisen tappionuhan alaiseksi, otatte vaieten vastaan korvapuustit, joita Keskuskomitea saa ulkomailta (Liigalta), ja odotatte uusia. 2) Edustajakokous osoittaa, kuinka voimakkaita olemme, se todistaa, että paitsi sanoissa me emme teoissakaan anna ulkomaisten skandaalinaiheuttajain klikin määrätä koko liikkeestä.

Edustajakokousta tarvitaan juuri nyt, kun on otettu tunnukseksi: taistelu hajotustoimintaa vastaan. Vain tämä tunnus tekee oikeutetuksi edustajakokouksen ja tekee sen täysin oikeutetuksi koko Venäjän silmissä. Ellette ota ajasta vaaria, teette tämän tunnuksen tehottomaksi, todistatte, että alistutte voimattomina ja passiivisina martovilaisten tahtoon. On suorastaan naurettavaa haaveilla sellaista, että asemia voidaan lujittaa positiivisella toiminnalla, kun Pää-äänenkannattaja jahtaa ja martovilaiset harjoittavat boikottia ja agitaatiota. Se tietää itsensä saattamista hitaasti turmioon kunniaattomassa taistelussa vehkeilijöitä vastaan, jotka sanovat sitten (ja sanovat jo nyt): katsokaa, kuinka toimintakyvytön tuo Keskuskomitea on! Toistan: älkää antautuko harhaluulojen valtaan. Joko te pakotatte edustajakokouksessa martovilaiset rauhaan tai teidät heitetään häväistynä ulos tai syrjäytetään heti ensimmäisen epäonnistumisen sattuessa. Nyt edustajakokouksella on tarkoitusperä: tehdä loppu mahdottomasta hajotustoiminnasta, raivata pois Liiga, joka pitää pilkkanaan Keskuskomiteaa, olipa se millainen hyvänsä, ottaa Neuvosto van-kasti käsiinsä ja panna kuntoon Pää-äänenkannattaja. Millä tavalla? — *pahimmassa* tapauksessa säilyttämällä jopa viisihenkisen toimituksen (tai palauttamalla kuusihenkisen); mutta tuskin tämä pahin tapaus tulee kysymykseen, jos saamme valtaenemmistön. Silloin me joko voitamme martovilaiset lopullisesti (Plehanov *puhelee nyt jo uudesta Vademecumista* * nähdessään, että rauha puuttuu, ja uhkaa hyökätä molempien kiistapuolien kimppuun. Juuri sitä me tarvitsemmekin!) tai sanomme avoimesti, ettei meillä ole johtavaa Pää-äänenkannattajaa, ja teemme siitä väittelylehden, jossa julkaistaan vapaasti enemmistön ja vähemmistön kirjoituksia allekirjoituksin varustettuina (on vieläkin parempi, jos martovilaisten kanssa käytävät väittelyt siirretään kirjasiin ja „Iskrassa” soditaan vain hallitusta ja sosialidemokratian vihollisia vastaan).

Siis: heittäkää pois ne naiivit toiveet, että voidaan toimia sovussa tällaisessa vallan mahdottomassa ilmapiirissä. Lähettäkää kaikki päävoimat kiertomatkoille, matkustakoon Lan, *turvattaa* heti omat komiteanne lopullisesti, koh-

* — Matkaoppaasta. *Toim.*

distakaa sitten hyökkäys vieraisiin ja... sitten edustajakokous, viimeistään tammikuussa!

P. S. Jos Martov kysyy Lanin mieltä julkaisemisesta ²⁴⁵, luovuttakoon Lan ehdottomasti äänensä Kolille, aivan ehdottomasti, muuten syntyy hirveä skandaali! Martov ja Dan puhuvat Kolille kohtaustilaisuuksissa mahdottoman röyhkeästi!

P. P. S. Tänään, 18:ntena, martovilaiset tekivät vielä uuden konnuuden: kieltäytyivät julkaisemasta 54. numerossa kirjettäni, miksi erosin toimituksesta ²⁴⁶, sillä teko-syyllä, että Hans oli asiakirjain julkaisemista vastaan (valehtelevat! Hans oli sitä vastaan siinä tapauksessa, jos saadaan aikaan *rauha!*). Kieltoa seuraa koko joukko sellaisia hävyttömiä väitteitä, että KK yritti kaapata Pää-äänenkannattajan käsiinsä, että neuvoteltiin KK:n aikaisemmin nauttiman luottamuksen palauttamisesta y.m. Selvä taktiikka: verhotaan tekopyhästi Danien, Martynien etc. Keskuskomitean-vastaista oppositiota ja herjataan lehdessä kaikessa hiljaisuudessa Keskuskomiteaa. En jätä missään nimessä vastaamatta konnamaiseen 53. numeroon. Vastatkaa sähköitse heti paikalla: 1) suostutteko julkaisemaan kirjeeni „Iskran” *ulkopuoolella?* Actien 203; 2) suostutteko suuntaamaan heti paikalla kaikki voimat edustajakokouksen valmisteluun? Actien 204. Jos vastaatte kumpaankin kysymykseen: kyllä, niin Actien 407. Jos vastaatte kumpaankin: emme, niin Actien 45.

Ylihuomenna lähetän teille kirjeeni, jossa ilmoitan toimintuksesta eroamisestani. Ellette suostu siihen, että edustajakokous pidetään heti, vaan aiotte ottaa vaitiollen vastaan martovilaisten korvapuustit, niin minun täytynee jäädä kokonaan pois myös Keskuskomiteasta.

Kirjoitettu joulukuun 18 p:nä 1903

Lähetetty Genevestä Kieviin

Julkaistu ensi herran v. 1929

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

N. J. VILONVILLE ²⁴⁷

Hyvä toveri! Kirjeenne ilahdutti minua erittäin suuresti, sillä täällä rajan takana kuulemme hyvin harvoin avomielisiä ja omaperäisiä mielipiteitä niiltä, jotka toimivat itse paikalla. On äärimmäisen tärkeää, että ulkomailla asuva sosialidemokraattikirjailija vaihtaa useammin mielipiteitä Venäjällä toimivien eturivin työläisten kanssa, ja kertomuksenne siitä, miten meidän eripuraisuutemme heijastuu komiteoissa, kiinnosti minua tavattomasti. Tilaisuuden satuaessa ehkä julkaisemkin kirjeenne ²⁴⁸.

Yhdessä kirjeessä on mahdoton vastata kysymyksiinne, sillä seikkaperäinen kertomus enemmistöä ja vähemmistöä vaatisi kokonaisen kirjan. Olen nyt julkaissut erillisenä lehtisenä „kirjeen „Iskran” toimitukselle” (Miksi erosiin toimituksesta?) — kerron siinä lyhyesti, mistä syystä erosimme toisistamme, ja yritän osoittaa, kuinka väärin on esitetty asia „Iskran” 53. numerossa (53. numerosta alkaen toimitukseen kuuluu neljä vähemmistön edustajaa sekä lisäksi Plehanov). Toivon tuon kirjeen (pieni 8-sivuisen painettu lehtinen) joutuvan piakkoin käsiinne, sillä sitä on jo viety Venäjälle eikä sen levittäminen liene vaikeaa.

Toistan, että tuossa kirjeessä on asia selitetty hyvin lyhyesti. Nyt sitä ei vielä voida selostaa seikkaperäisemmin, kun puolueen edustajakokouksen ja Liigan edustajakokouksen pöytäkirjat eivät ole ilmestyneet („Iskran” 53. numerossa ilmoitettiin, että näiden molempien edustajakokousten pöytäkirjat ilmestyvät täydellisinä ja varsin pian. Tiedän, että puolueen edustajakokouksen pöytäkirjat ilmestyvät runsaasti kolmesataa sivua käsittävänä kirjana;

siitä on lähes 300 sivua jo valmiina; tämä kirja ilmestyy kaiketi viikon, korkeintaan kahden kuluttua). On varsin mahdollista, että täytyy kirjoittaa vielä kirjanen²⁴⁹, kun kaikki nuo pöytäkirjat ilmestyvät.

Henkilökohtaisesti olen asiasta sitä mieltä, että kahtiajakaantumisen perussyynä oli ennen kaikkea tyytymättömyys keskusten (Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean) henkilököönpanoon. Vähemmistö halusi, että Pää-äänenkannattajaan olisi vahvistettu entinen kuusihenkinen ryhmä, mutta edustajakokous valitsi kuudesta kolme, pitäen heitä nähtävästi muita kelvollisempina poliittiseen johtotyöhön. Samaten vähemmistö joutui häviölle Keskuskomitean kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä, t.s. edustajakokous ei valinnut niitä, joita vähemmistö olisi halunnut.

Tyytymätön vähemmistö alkoi tästä syystä paisuttaa varsin vähäisiä erimielisyyksiä, boikotoida keskustelimiä, haalia kannattajia itselleen ja jopa valmistella puolueen kahtiajakamista (täällä liikkuu varsin sitkeitä ja ilmeisesti todenperäisiä huhuja, että he ovat jo päättäneet perustaa oman „Kramola” nimisen lehtensä ja alkaneet ladottaa sitä. „Iskran” 53. numeron alakerta ei ole luultavasti sattumalta ladottu kirjasinlajilla, jota puolueen kirjapainossa ei ole laisinkaan!).

Välttääkseen hajaannuksen Plehanov päätti kooptoida heidät toimitukseen ja kirjoitti „Iskran” 52. numeroon artikkelin „Mitä ei pidä tehdä”. Erosin 51. numeron jälkeen toimituksesta, koska pidin vääränä tällaista edustajakokouksen päätösten muuttamista ulkomaisten skandaalien takia. Mutta en tietenkään halunnut henkilökohtaisesti estää rauhan rakentamista, mikäli rauha oli mahdollinen, ja siksi (koska olin sitä mieltä, etten *nyt* voi työskennellä kuusihenkisessä toimituksessa) erosin siitä, mutta en silti kieltäytynyt kirjoittamasta lehteen.

Vähemmistö (eli oppositio) haluaa vielä soluttaa omaa väkeään väkisin Keskuskomiteankin. Keskuskomitea oli suostuvainen rauhan nimessä ottamaan kaksi, mutta vähemmistö ei kuitenkaan tyytynyt siihen, vaan edelleenkin levittää Keskuskomiteasta pahoja huhuja, esimerkiksi sellaisia, että se on toimintakyvytön. Mielestäni se on mitä pahinta kurin ja puoluevelvollisuuksien rikkomista. Ja sitä paitsi kaikki se on juorua, sillä edustajakokous valitsi

Keskuskomitean ihmisistä, joille „„Iskran” järjestön” *enemmistö* antoi kannatuksensa. Ja kyllä „„Iskran” järjestö” tietysti tiesi muita paremmin, kuka kelpaa tähän tärkeään toimeen. Edustajakokouksessa valittiin Keskuskomiteaan kolme henkeä, kaikki kolme ovat kuuluneet jo kauan „„Iskran” järjestöön”; kaksi heistä kuului Organisaatiokomiteaan; kolmatta oli pyydetty Organisaatiokomitean jäseneksi, mutta hän ei itse halunnut kuulua siihen, hän teki silti kauan työtä OK:n hyväksi puolueen yleisissä asioissa ²⁵⁰. Keskuskomiteaan valittiin siis luotetuimmat ja koetuimmat miehet, ja pidän kaikkein rumimpana sitä, että huudetaan heidän „toimintakyvyttömydestään”, kun vähemmistö itse *häiritsee* KK:n toimintaa. Kaikki Keskuskomiteaa vastaan esitetyt syytökset (sitä syytetään muodollisuudesta, byrokratismista y.m.s.) eivät ole muuta kuin ilkeämielistä ja aivan perätöntä keksintöä.

Olen luonnollisesti täysin samaa mieltä kanssanne siitä, että se on sopimatonta, kun sentralismia ja edustajakokousta vastaan huutavat ihmiset, jotka aikaisemmin puhuivat toista ja ovat tyytymättömiä sen johdosta, että edustajakokous menetteli yhdessä detaljikysymyksessä toisin kuin he olisivat halunneet. Sen sijaan, että nuo henkilöt tunnustaisivat virheensä, he hajottavat nyt puoluetta! Mielestäni Venäjällä toimivien tovereiden täytyy nousta jyrkästi vastustamaan kaikkea hajoitustoimintaa ja vaatia, että edustajakokouksen päätökset toteutetaan eikä häiritä työtä riitelemällä siitä, kenen tulee olla Pää-äänenkannattajassa ja Keskuskomiteassa. Vasta sitten kirjailijain ja kaikkien muiden kenraalien (joita Te ihan liian ankarasti nimitätte suorastaan juonittelijoiksi) ulkomaiset torailut tulevat puolueelle vaarattomiksi, kun Venäjällä toimivista komiteain johtavista jäsenistä tulee itsenäisempiä ja kun he pystyvät vaatimaan tiukasti niiden päätösten toteuttamista, joita heidän edustajansa ovat tehneet puolueen edustajakokouksessa.

Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean suhteen olette aivan oikeassa siinä, ettei pidä antaa kerta kaikkiaan kummallekaan etusijaa. Käsittääkseni edustajakokouksen itsensä täytyy joka kerta ratkaista tämä asia erikseen. Nyt sääntöjen mukaan Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean yläpuolella on puolueen Neuvosto. Neuvostoon kuuluu kaksi Pää-äänenkannattajan ja kaksi Keskuskomitean

tean edustajaa. Viides jäsen on edustajakokouksen valitsema. Siis itse edustajakokous päättikin, mille nyt tällä kertaa on annettava etusija. Sellaiset jutut, että me muka halusimme alistaa Venäjällä toimivan Keskuskomitean ulkomaisen Pää-äänenkannattajan alaiseksi, ovat pelkkää juorupuhetta, jossa ei ole rahtuakaan totuutta. Kun minä ja Plehanov kuuluimme toimitukseen, niin meillä oli jopa Neuvostossakin *kolme* sosialidemokraattia Venäjältä ja *vain kaksi* ulkomailta. Martovilaisilla on nyt päinvastoin! — päätelkää sen perusteella, onko heidän puheisiinsa uskomista!

Puristan lujasti kättänne ja pyydän hartaasti tiedottamaan minulle, saatteko tämän kirjeeni, oletteko lukenut toimitukselle lähettämäni kirjeen sekä „Iskran” 52. ja 53. numeron ja miten teillä yleensä asiat ovat nyt komiteassa.

Toverillisin terveisin. *Lenin*

Kirjoitettu
viimeistään joulukuun 22 pnä 1903
Lähetetty Genevestä Jekaterinoslaviin

Julkaistu ensi kerran v. 1929

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

KESKUSKOMITEALLE

22. XII. 03.

Keskuskomitealle sen jäseneltä Leniniltä. Olen lukenut Keskuskomitean tiedonannon, joka on lähetetty komiteoille ²⁵¹, enkä osaa muuta kuin ihmetellä. Tämän hassumpaa väärinkäsitystä ei olisi voinut kuvitellakaan. Hans on saanut ankaran rangaistuksen luottavaisuudestaan ja herkkäuskoisuudestaan. Selittäköön hän minulle kaiken pyhimmän nimessä, mistä hän on saanut rohkeutta puhua moisessa imelässä sävyssä rauhasta, silloin kun oppositio (m.m. myös Martov!) *on virallisesti hylännyt rauhan* Keskuskomitean ultimaatumiin antamassaan vastauksessa?? Eikö ole lapsellista uskoa tämän virallisen rauhan-
torjumisen jälkeen Martovin lörpöttelyjä, joka ensinnäkin tänään ei muista, mitä sanoi eilen, ja toiseksi ei voi vastata koko opposition puolesta? Eikö ole naiivia puhua ja kirjoittaa rauhasta, kun oppositio valmistautuu uuteen sotaan, huutaa Genevessä kokouksissa, että oppositio on voima, ja aloittaa „Iskran” 53. numerossa konnamaisen ajojahdin? Ja kun komiteoille puhutaan ilmeistä valhetta! — esimerkiksi, että Liigan kanssa sattunut selkkaus on „täysin selvitetty”?? ollaan vaiti ensimmäisestä Neuvostosta (jossa oli Roux)?

Ja lopuksi ne typerät neuvot, että matkustaisin täältä! Silloin sen vielä käsittää, kun niitä antavat perheenjäsenet, omaiset, mutta kun sellaista pötyä kirjoitetaan Keskuskomiteasta käsin!! Juuri nyt alkaa kirjallinen sota. 53. numero ja erillisenä lehtisenä julkaistu kirjeeni ²⁵² osoittavat sen teille.

Olen niin kiukkuinen, kun lähetitte tiedotuksenne komiteoille, etten voi heti edes keksiä, miten selviäisitte tuosta naurettavasta tilanteesta. Ehkä pitäisi ilmoittaa, että „Iskran” 53. numeron ja erikoisesti „Edustajakokouksemme” nimisen artikkelin sisältö on rikkonut sen varmuutenne, että rauhan aikaansaaminen on mahdollista. Minä en ainakaan näe muuta ulospääsyä.

Vastatkaa komiteoille (sekä Martoville itselleen), että kuohuttavan valheellisella artikkelilla „Edustajakokouksemme” on provosoitu kirjallinen väittely, te (Keskuskomitea) sen sijaan yritätte tehdä positiivista työtä. Plehanov vastusti artikkelia „Edustajakokouksemme” ja sitä, että Martov pitäisi esitelmän.

Lähetetty Genevestä Venäjälle

Julkaistu ensi kerran v. 1929

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

„ISKRAN” TOIMITUKSELLE ²⁵³

Pää-äänenkannattajan toimitukselle

Kunnioitettavat toverit!

Keskuskomitean ulkomainen edustaja katsoo tarpeelliseksi osoittaa Pää-äänenkannattajan toimituksen 22. XII tekemän päätöslauselman johdosta toimitukselle, että tämä päätöslauselma on äärimmäisen säädytön, mikä on selitettävissä vain sillä, että ollaan tavattoman ärtyneitä ²⁵⁴.

Jos Lenin, joka ei esiintynyt KK:n jäsenenä, vaan entisenä toimittajana, on mielestänne selittänyt jotain väärin, niin sen te voitte selvittää kirjallisuudesta.

Toveri Hans ei ole tehnyt Keskuskomitean nimiin mitään sopimusta, ettei neuvotteluja selostettaisi julkisuudessa, eikä voinutkaan tehdä sopimatta kanssamme. Toimituksen pitäisi olla tietoinen siitä. Toveri Hans on nähtävästi ehdottanut, ettei neuvotteluista julkaista mitään, *jos solmitaan virallisesti rauha*.

Keskuskomitean ulkomainen edustaja ilmoitti kahdesti Pää-äänenkannattajan toimitukselle aivan selvästi eikä vältellen, että hän sallii Leninin kirjeen julkaisemisen.

Ellei toimitus olisi ollut äärimmäisen ärtymyksen vallassa, se olisi helposti huomannut äärimmäisen sopimattomiksi sellaiset huomautuksensa, kuinka monta KK:n jäsentä on ulkomailla. Vastaukseksi tähän ja muihin toimituksen sopimattomiin hyökkäilyihin (kuten naurettavaan väitteeseen, että jotain olisi muka julkaistu „salaa”) Keskuskomitean ulkomainen edustaja kehottaa vain muistamaan puoluevelvollisuuden ja lopettamaan *toiminnan*, joka saattaa johtaa siihen, että kirjallinen väittely muodostuu kahtiajakaantumisen aiheeksi.

Keskuskomitean ulkomainen edustaja

*Kirjoitettu Genevessä
joulukuun 27 pnä 1903*

Julkaistu ensi kerran v. 1929

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KESKUSKOMITEALLE

30. XII. 03.

Olemme saaneet 10. XII vanhaa lukua päivätyn kirjeenne. Meitä hämmästyttää ja suututtaa se, että olette vaiti taistelukysymyksistä ja kirjoitatte epäsäännöllisesti. Eihän sillä tavalla voida hoitaa asioita! Ottakaa vielä sihteeri, elleivät medved ja laniha kykene joka viikko kirjoittamaan. Ajatelkaa toki, ettei Lanilta ole vieläkään tullut mitään perusteellista! 10. XII uutta lukua lähettämäämme kirjeeseen²⁵⁵ ei ole vieläkään (20 päivän kuluttua) tullut vastausta. Sellainen epäjärjestys on saatava ehdottomasti loppumaan!

Edelleen. Pidämme jyrkästi kiinni siitä, että meidän on määriteltävä aivan selvästi, minkä kannan otamme taistelussa martovilaisia vastaan, päästävä keskenämme yksimielisyyteen ja ryhdyttävä noudattamaan tarkoin määrättyä linjaa.

Miksi ette lähettäneet tänne Borisia, niin kuin Hans täällä ollessaan aikoi tehdä? Jos Boris olisi käynyt täällä, hän ei kirjoittelisi meille naurettavia juttuja rauhasta. Minkä takia Hans ei täyttänyt lupastaan, ei kirjoittanut starikille tarkalleen Borisin mielialoista? Ellette voi lähettää Borisia, lähettäkää Mitrofan tai Zver selvittämään asiaa.

Toistan yhä uudelleen: Hansin perusvirhe on se, että hän antautui viimeksi saamansa vaikutelman valtaan. 53. numeron täytyisi saattaa hänet järkiinsä. Martovilaiset ovat kaapanneet Pää-äänenkannattajan käydäkseen sota, ja nyt sota on käynnissä kautta linjan: ajojahti „Iskrassa”, kahinointi julkisissa esitelmätilaisuuksissa (Martov esitelmöi joku päivä sitten Pariisissa hajaannuksesta tilaisuudessa, jossa oli sata henkeä, ja kahinoi Lebedevin kanssa), agitoidaan mitä häikäilemättömimmin Keskuskomiteaa

vastaan. Olisi anteeksiantamatonta lyhytnäköisyyttä luulla, että sota voi olla laajentumatta Venäjälle. Täällä ovat asiat menneet niin pitkälle, että Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean väliset suhteet ovat katkerneet (teille lähetetty Pää-äänenkannattajan päätöslauselma, joka on tehty 22. XII) ja Pää-äänenkannattaja *valehtelee* painetussa sanassa („Iskran” 55. numero), että oli muka tehty sellainen *sopimus*, ettei neuvotteluista julkaistaisi mitään tietoja.

Harkitkaa toki lopultakin perusteellisesti koko poliittista asennoitumista, tarkkailemalla asioita laajemmasta näkökulmasta, jättäkää syrjään pienet arkipäiväiset raha- ja passihuolet ja tehkää itsellenne selväksi, piilottamatta päättänne siiven alle, minne olette menossa *ja minkä tähden* viivyttellette?

Keskuskomiteassa meillä on kaksi virtausta, ellen erehdy (tai kenties kolme? Mitkä?). Mielestäni ne ovat seuraavat: 1) viivytellään asiaa kutsumatta koolle edustajakokousta, ollaan mikäli mahdollista puhumatta hyökkäilystä ja julkeasta silmille sylkemisestä, ja lujitetaan asemia Venäjällä; 2) nostetaan päätöslauselmien avulla meteli Pää-äänenkannattajaa vastaan, suunnataan *kaikki* voimat horjuvien komiteain valloittamiseen ja valmistellaan edustajakokousta, joka pidettäisiin kahden, maximum kolmen kuukauden kuluttua. Ja nyt kysyn, mitä se asemien lujittaminen teillä merkitsee? Vain sitä, että hukkaatte aikaa, silloin kun vastustaja kokoaa täällä voimia (ja ulkomaiset voimat merkitsevät hyvin paljon!), ja viivyttätte ratkaisun tekoa niin kauan, kunnes kärsitte tappion. Tämä on kiertämättä edessä ja melko pian, olisi suorastaan lapselista olla ottamatta sitä huomioon.

Entä mitä jättäisitte meille tappion kärsittyänne? Martovilaisilla on tuoreet ja lisääntyneet voimat. Meillä hajalle lyödyt rivit. Heillä on hallussaan lujitettu Pää-äänenkannattaja. Meillä joukko väkeä, joka hoitelee huonosti tämän heitä sättivän Pää-äänenkannattajan kuljetuksia. Sehän on varma tie tappioon, sehän on vain *kiertämättömän* tappion häpeällistä ja typerää siirtämistä tuonemmaksi. Te vain suljette silmänne näkemästä sitä ja käytätte hyväksenne sitä, että ulkomailla alkanut sota siirtyy sinne teille hitaasti. Teidän taktiikkannehan merkitsee kirjaimellisesti sitä, että muka meidän jälkeemme (Keskuskomitean nykyi-

sen kokoonpanon jälkeen) vedenpaisumus (vedenpaisumus enemmistölle).

Olen sitä mieltä, että silloinkin kun tappio on kiertämätön, pitää erota rehellisesti, reilusti ja avoimesti, ja se on mahdollista vain edustajakokouksessa. Mutta tappio ei ole lainkaan kiertämätön, sillä viisikko *ei ole* yksimielinen, Plehanov ei ole heidän kannallaan, vaan *haluaa rauhaa*, ja edustajakokouksella voidaan *paljastaa* niin Plehanov kuin heidätkin näennäisine erimielisyyksineen. Ainoa vakava vastaväite edustajakokousta vastaan on se, että edustajakokous laillistaa kiertämättä kahtiajakaantumisen. Siihen minä vastaan: 1) sekin on parempi kuin nykyinen asiain-tila, sillä silloin voidaan erota kunnialla eikä pitkittää häpeällistä syljeksittyjen asemassa olemista; 2) martovilaiset ovat päästäneet ohi kahtiajakaantumiselle soveliaan hetken eikä tunnu uskottavalta, että he poistuisivat kolmannesta edustajakokouksesta, sillä nykyinen taistelu ja kaiken julkaiseminen tekevät jakaantumisen mahdottomaksi. 3) Jos heidän kanssaan voidaan tinkiä, niin se käy parhaiten päinsä juuri edustajakokouksessa.

Pohtikaa tätä asiaa kunnolleen ja vastatkaa lopultakin, mitä mielipidettä on Keskuskomitean kukin (ehdottomasti kukin) jäsen.

Älkää vaivatko minua lentolehtisillä: en ole mikään kone enkä voi tehdä työtä nykyisen sietämättömän tilanteen vallitessa.

Lähetetty Genevestä Venäjälle

Julkaistu ensi kerran v. 1929

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

1904

88

KESKUSKOMITEALLE

P. S.²⁵⁶ 2. I. 04. Sain juuri Axelrodin artikkelin korjausvedokset, tämä artikkeli menee „Iskran” 55. numeroon (№ 55 ilmestyy parin päivän kuluttua). Se on paljon ilkeämpi kuin 53. numerossa julkaistu Martovin kirjoitus („Edustajakokouksemme”). Siinä puhutaan „Schweitzerin diktatuurin muistojen innoittamista” „kunnianhimoisista haihatteluista”. Siinä on jälleen syytöksiä, että „kaikkietävä keskus” „komentelee henkilökohtaisen (sic!*) harkintansa mukaan” „puolueen jäseniä, joista on tehty (!) ruuveja ja rattaita”. „On muodostettu lukematon määrä kaikenlaisia virastoja, departementteja, osastoja, kanslioita ja työhuoneita”. Vallankumousmiehistä on tehty (totta vie, juuri näin!) „viranhaltijoita, konttorimiehiä, vääpeleitä, aliupseereja, rivimiehiä, vartijoita, mestareita” (sic!). Keskuskomitean täytyy muka (enemmistön mielestä) „olla vain tämän vallan („Iskran” toimituksen vallan) kollektiivinen asiamieskunta ja olla sen ankaran holhouksen ja valppaan valvonnan alainen”. Sellainen on muka „luonteeltaan teokraattinen järjestöihanne” (sic!). „Puoluejärjestössä rehoittaa byrokraattinen sentralismi — sellainen on yhteenveto”... (totta vie, juuri näin!). Tämän kirjoituksen johdosta vetoan yhä uudelleen kaikkiin Keskuskomitean jäseniin: voidaanko olla protestoimatta ja taistelematta tätä vastaan? Ettekö huomaa, että kun siedätte tämän vastaansanomatta, teistä tulee juorupuheiden (puhutaan Schweitzeristä ja hänen pelinappuloistaan) ja parjausjuttujen (sellaisten, jotka koskevat byrokraatteja, t.s. teitä itseänne ja koko enemmistöä) levittäjiä eikä

* — sillä tavalla! *Toim.*

mitään muuta? Ja tällaisenko „aatteellisen johdon” alaisena voidaan mielestänne tehdä „positiivista työtä”? Vai tiedättekö paitsi edustajakokousta jonkin muun keinon, jonka avulla voidaan käydä rehellistä taistelua.

((Martovilaisilla ovat nähtävästi Kiev, Harkov, Vuoriteollisuuspiiri, Rostov ja Krim. Se on 10 ääntä + Liiga + Pää-äänenkannattajan toimitus + 2 Neuvostossa = 16 ääntä 49:stä. Jos kaikki voimat tähdätään heti Nikolajeviin, Siperiaan ja Kaukasiaan, niin *aivan hyvin* voidaan aikaansaada se, että he saavat $\frac{1}{3}$.)

Lähetetty Genevestä Venäjälle

Julkaistu ensi kerran v. 1929

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

4. I. 04. Kirjoittaa Starik. Sain juuri Lanilta vastauksen kirjeeseeni, jonka lähetin 10. XII, ja vastaan viivyttelämättä. Minua ei tarvitse pyydellä arvostelemaan Lanin katsomuksia! Sanon suoraan, että Lanin arkuus ja naiivius raivostuttavat minua pirusti.

1) On äärettömän tahditonta kirjoittaa Venäjältä Keskuskomitean nimissä Pää-äänenkannattajaan. Kaikki on suoritettava välttämättä Keskuskomitean ulkomaisen edustajan *välityksellä* eikä muuten. Se on totta vie välttämätöntä, ellet halua oikein jymyskandaalia. Pää-äänenkannattajalle on ilmoitettava kertakaikkisesti, että ulkomailla on KK:n täysivaltainen edustaja ja siinä kaikki.

2) Ei ole totta, että Liigan pöytäkirjoista oli olemassa jokin sopimus. Sanoit suoraan, että jätät meidän ratkaistavaksemme, julkaistaanko ne vai tehdään supistuksia. (Etkä *sinä* olisi voinutkaan „sopia” täällä mistään. Eikä *itse* Keskuskomiteakaan olisi voinut.) Sotket tässä asiassa kauheasti, ja jos kirjoitat yhdenkään varomattoman sanan, niin kaikki menee lehteen aiheuttaen jymyskandaalin.

3) Ellet kirjeessäsi, jonka lähetit Pää-äänenkannattajalle 53. numeron johdosta, protestoi sanallakaan ilkeämielisiä viittailuja vastaan, joita tehdään Schweitzeristä, byrokraattisesta formalismista y.m., niin minun on sanottava, että olemme lakanneet ymmärtämästä toisiamme. Siinä tapauksessa olen vaiti ja esiinnyn yksityisenä kirjailijana noita ilkeämielisiä viittailuja vastaan. Leimaan nuo herrat painetussa sanassa hysteeriseksi ketuiksi.

4) Sillä aikaa kun Keskuskomitea mutisee positiivisesta toiminnasta Jerjoma ja Martyn valtaavat siltä Nikolajevin.

Se on häpeänhuippu ja sadas, ellei tuhannes varoitus teille. On *joko* vallattava komiteat ja kutsuttava koolle edustajakokous *tahi* poistuttava häpeällisesti näyttämöltä Pää-äänenkannattajan ilkeämielisten hyökkäysten pakottamana, Pää-äänenkannattajan, joka ei anna minun esiintyä „Iskran” palstoilla.

5) On suorastaan naurettavaa puhua jostain komiteain konferenssista ja „ultimaatumista” (sen jälkeen kun he *ovat jo tehneet pilkkaa* meidän ultimaatumistamme!!). Martovilaisethan vain nauraa hohottaisivat vastaukseksi moiseen „uhkaukseen”!! Mitä he välittävät ultimaatumeista, kun he suorastaan pidättävät rahoja, ahdistelevat Keskuskomiteaa ja sanovat *avoimesti*: „Odotamme ensimmäistä tappiota”.

Onko Lan tosiaan jo unohtanut, että Martov on kuin räsy veijarien käsissä?? Ja tämän jälkeen puhutaan vielä Martovin ja Georgin suhteesta Laniin ja Niliin! Harmittaa, kun lukee moista naiiviutta. Ensiksikin Martov ja Georg vähät välittävät kaikista Laneista ja Nileistä. Toiseksi martovilaiset ovat kokonaan syrjäyttäneet Georgin, ja hän sanoo suoraan, etteivät he häntä tottele (ja näkyyhän se muutenkin selvästi „Iskrasta”). Kolmanneksi toistan sadannen kerran, että Martov on nolla. Miksikäs niin herttaisen leppoisa mies kuin Hans ei ystäväystynyt täällä Trotskin, Danin ja Natalja Ivanovnan kanssa? Suotta, ystäväiseni, jätit käyttämättä niin hyvän „tilaisuuden” (viimeisen tilaisuuden) solmia „vilpittömän”, „kunnon rauhan”... Eiköhän olisi viisaampaa kirjoittaa suoraan näille „isännille”, kuin vuodatella suotta kyyneliä räsynukke Martushan rinnoilla? Otahan ja kirjoita kokeeksi, se saa sinut järkiisi! Mutta niin kauan kun et ole kirjoittanut heille eivätkä he ole sylkeneet sinun silmillesi, älä vaivaa meitä (tai heitä) „rauhan”-tarjouksillasi. Kyllä me näemme täällä selvästi, kuka martovilaisien joukossa *soittaa suutaan* ja kenellä on *ylivalta*.

6) Jo edellisellä kerralla selitin, miksi olen edustajakokouksen kannalla. Älä herran nimessä petä itseäsi: edustajakokouksen lykkääminen todistaisi vain voimattomuuttamme. Ja jos te edelleenkin tulette puuhailemaan rauhaa, viholliset valtaavat teiltä muitakin kaupunkoja, paitsi Nikolajevin.

Jompikumpi: joko sota tai rauha. Jos rauha, niin te siis annatte periksi martovilaisille, jotka käyvät tarmokkaasti

ja ovelasti sotaa. Silloin te siedätte vaiteliaina sen, että Pää-äänenkannattaja kaataa päällemme likavettä (=puolueen aatteellista johtamista!). Silloin meillä ei ole mitään keskustelemista. Olen jo sanonut painetussa sanassa ja sanon *kaiken*, sanan täydessä merkityksessä kaiken.

Käsitän selvästi, että se ahdistelu, jota pelkäsimme, jos olisin ottanut „Iskran” yksin hoitaakseni, on nyt kuitenkin alkanut, mutta minulta on tukittu suu. Ja on lapsellista luottaa Andrejevskin puheisiin, että Leninin nimellä on vaikutusta.

Tahi sota, ja siinä tapauksessa pyydän selittämään minulle, onko paitsi edustajakokousta jokin muu keino, jonka avulla voitaisiin käydä *todellista* ja rehellistä sotaa?

Toistan, että nyt edustajakokous ei olisi merkityksetön, sillä Plehanov ei ole martovilaisten kanssa. Julkaiseminen (jonka saan aikaan maksoi mitä maksoi)²⁵⁸ saa hänet lopullisesti eroamaan heistä. Hän on jo nyt riidoissa martovilaisten kanssa.

Kuusihenkisestä toimituksesta martovilaiset eivät käy puhumaankaan kolmannessa edustajakokouksessa. Jakaantumisenkin olisi parempi kuin nykyinen tila, kun he ovat juoruillaan ryvettäneet „Iskran”. Mutta tuskin he kolmannessa edustajakokouksessa suostuvat jakaantumiseenkaan, ja me voimme luovuttaa „Iskran” neutraalille toimituskunnalle ottamalla sen pois kummaltakin kiistapuolelta.

7) Liigaan nähden tulen hankkimaan kaikin voimin päättäväistä sotaa.

8) Jos Nil on yhä vielä rauhan kannalla, niin tulkoon ja puhukoon pari kertaa Danin kanssa. Varmasti siinä on kylliksi!

9) Tarvitsemme rahaa. Meillä riittää kahdeksi kuukaudeksi, sitten loppuu. Mehän „elätämme” nyt lurjuksia, jotka syljeksivät ja oksentelevat päällemme Pää-äänenkannattajassa. Sitä sanotaan „positiiviseksi työkse”. Ich gratuliere *!

*Lähetetty Genevestä Kieviin
Julkaistu ensi kerran v. 1929*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — Onnittelen! Toim.

„ISKRAN” TOIMITUKSELLE ²⁵⁹

Keskuskomitean edustajana katson velvollisuudekseni osoittaa toimitukselle, ettei ole mitään syytä herättää kysymystä laillisuudesta y.m.s. esitelmätilaisuuksissa pidettyjen kiivaiden puheiden tai kirjallisen väittelyn perusteella. Keskuskomitea sellaisenaan ei epäile hituistakaan eikä ole koskaan epäillyt toimituksen laillisuutta, toimituksen, johon on kooptoitu jäseniä täysin puolueen sääntöjen 12. pykälää vastaavasti, niin kuin „Iskran” 53. numerossa aivan oikein sanotaan. Keskuskomitea on valmis sanomaan tämän tarvittaessa julkisestikin. Jos toimitus katsoo, että väittelyssä on hyökkäilty sitä vastaan, niin onhan sillä täysi, mitä täydellisin mahdollisuus vastata. Onko järkevää kiivastua niistä tai näistä väittelyn aikana lausutuista jyrkistä (toimituksen kannalta jyrkistä) sanoista, kun missään ei ole ollut puhettakaan boikotoinnista eikä mistään muistakaan epälojaaleista (KK:n kannalta epälojaaleista) toimintamenetelmistä? Palautamme toimituksen mieleen, että Keskuskomitea ilmoitti *moneen kertaan* olevansa täysin valmis saattamaan julki ja jopa *suorastaan kehottikin julkaisemaan* heti sekä Danin kirjeen että Martovin kirjoituksen „Vielä kerran vähemmistönä”, pelkäämättä lainkaan niissä esiintyviä mitä jyrkimpiä hyökkäilyjä. Keskuskomitean mielestä kaikille puolueen jäsenille on annettava mahdollisimman täydellinen vapaus arvostella keskuselimiä ja hyökkäillä keskuselimiä vastaan: Keskuskomitea ei näe näissä hyökkäyksissä mitään kauheaa, kun niitä ei seuraa boikotointi, positiivisesta työstä syrjään vetäytyminen eikä rahavarojen epuu. Keskuskomitea ilmoittaa nytkin, että se julkaisisi siihen kohdistetun arvostelun pitäen vapaata mielipiteiden vaihtoa...²⁶⁰

*Kirjoitettu Genevessä
tammikuun 8 p:nä 1904*

Julkaistu ensi kerran v. 1929

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

PUOLUEEN NEUVOSTON PUHEENJOHTAJALLE
G. V. PLEHANOVILLE ²⁶¹

Suuresti kunnioitettu toveri!

Ehdotamme, että Neuvoston istunto pidettäisiin maanantaina 25. I klo 4 päivällä Landoltin ravintolassa. Jos määrätte toisen paikan ja ajan, olkaa hyvä ja ilmoittakaa siitä meille viimeistään sunnuntaina, koska yksi meistä asuu kaukana Genevestä.

Mitä pöytäkirjan pitoon tulee, niin mielestämme voitaisiin rajoittaa тов. Martovin palveluksiin, hänethän määrättiin jo Neuvoston ensimmäisessä istunnossa Neuvoston sihteeriksi.

Olemme jyrkästi sitä vastaan, että sihteeriksi asetetaan тов. Blumenfeld, sillä ensinnäkin, hän ei ole konspiratiivinen (hän ilmoitti Drujanille, että Lenin kuuluu Keskuskomiteaan), toiseksi hän on liian kiivas, joten tyyneys ja asiallisuus eivät ole millään taattuina, asia voi mennä niinkin pitkälle, että saattaa jopa uhata skandaali ja mennä lukkoon. Kolmanneksi meidän kenties täytyy herättää Neuvostossa kysymys nimenomaan hänestä henkilökohtaisesti puoluekirjallisuuden ostelijana.

Jos pidätte välttämättömänä erityisen henkilön asettamista sihteeriksi, niin ehdotamme тов. Bytshkovia, joka on „Iskran” järjestön vanhoja jäseniä ja puolueen huomattavia toimihenkilöitä (Organisaatiokomitean jäsen), ja sitä paitsi hän on puolueettomin ja pystyy pitämään tyyneästi pöytäkirjaa.

Neuvoston jäsenet...

P. S. Minun täytyy saapua varta vasten Geneveen Neuvoston istuntoon, ja posti kulkee Mornex'iin melko kauan. Siksi pyytäisin hartaasti joko lähettämään minulle kirjeen viimeistään sunnuntaina (*päivällä*), jos kokous määrätään maanantaiksi, sillä muuten en ehdi saada ilmoitusta.

Muussa tapauksessa pyytäisin lykkäämään istunnon pidon keskiviikkoon.

Osoitteeni on: Mornex...

*Kirjoitettu Genevessä
tammikuun 23 p:nä 1904*

Julkaistu ensi kerran v. 1929

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

**PUOLUEEN NEUVOSTON PUHEENJOHTAJALLE
G. V. PLEHANOVILLE**

Suuresti kunnioitettu toveri!

Valitettavasti meidän on pakko protestoida jyrkästi toimituksen sitä ehdotusta vastaan, että sihteeriksi tulisi tov. Gurvitsh.

Ensiksikin Keskuskomitealla on ollut useita selkkauksia hänen kanssaan.

Toiseksi hän on kirjallisesti (voimme näyttää Teille jäljennöksen) ilmaissut suhtautuvansa puolueen ylimpään elimeen, Neuvostoon sillä tavalla, että hänen osallistumisensa Neuvoston istuntoon on kerta kaikkiaan mahdotonta.

Kolmanneksi, ja tämä on pääasia, meidän täytyy todennäköisesti herättää Neuvostossa kysymys *henkilökohtaisesti toveri Gurvitshista*, Liigan hallinnon edustajasta, joka on meidän mielestämme suhtautunut väärin Keskuskomiteaan. Sellaisen henkilön on epämukava olla sihteerinä, jonka menettelyn oikeellisuutta täytyy käsitellä.

Niin ikään kiinnitämme huomiota siihen, että annamme Neuvostolle suuren arvon yhdistämisen ja sovinnon aikaansaamisen (eikä hajottamisen ja torailun) välineenä ja sen vuoksi ehdotimme *heti* sihteeriksi henkilöä, joka ei ole osallistunut *millään tavalla* torailuun ja jota vastaan ei ollut toinenkaan osapuoli.

Olemme vakuuttuneita, että toinenkin osapuoli, Päääänenkannattajan toimitus, voisi vaivattomasti asettaa sellaisen ehdokkaan, joka ei ole ottanut osaa torailuun eikä voi olla käsittelyn *kohteena* Neuvostossa.

Teille uskollinen
L.

*Kirjoitettu Genevessä
tammikuun 27 pnä 1904*

Julkaistu ensi kerran v. 1929

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KESKUSKOMITEALLE

KK:ta varten (toimitettava NN:lle ²⁶²)

Eilen päättyivät puolueen Neuvoston istuntokauden istunnot (kolme istuntoa). Nämä istunnot valottavat lopullisesti poliittista tilannetta puolueessa. Plehanov menee martovilaisten mukana sanellen äänten enemmistöllä meille tahtonsa kaikessa, millä on vähänkään tärkeä merkitys. Päätöslauselmaamme boikotin (*kummankin osapuolen harjoittaman boikotin*) tuomitsemisesta j.n.e. ei pantu äänestykseen; hyväksyttiin vain periaatteessa se, että tuomittavat ja hyväksyttävät taistelumuodot erotetaan toisistaan. Sen sijaan hyväksyttiin Plehanovin ehdottama päätöslauselma: on toivottavaa, että KK kooptoi *vastaavan* (sic! *) määrän vähemmistöstä. Tämän jälkeen me otimme takaisin päätöslauselmamme ja esitimme vastalauseen tätä Neuvoston sisällä harjoitettua nurkkakuntariitojen politiikkaa vastaan. Neuvoston kolme jäsentä (Martov, Axelrod ja Plehanov) vastasivat, että tämän protestin käsittely „ei sovi heidän arvolleen”. Me sanoimme, että ainoa *rehellinen* keino on edustajakokous. Neuvosto äänesti ehdotuksemme kumoon. Kolme jäsentä teki päätökset, joiden nojalla laillistetaan (!) se, että toimitus lähettää Keskuskomitean sivuuttaen valtuutettujaan, ja joissa Keskuskomitea veloitetaan antamaan toimitukselle kirjallisuutta niin paljon kuin tarvitaan levitettäväksi (!!). Tämä merkitsee, että heille on annettava kirjallisuutta heidän postitettavakseen ja kuljetettavakseen, sillä heiltä matkustaa nyt yksi toisensa jälkeen „asiamiehiä”, jotka *kieltäytyvät* täyttämästä Keskuskomitean antamia tehtäviä. Sitä paitsi heillä ovat

* — sillä tavalla. *Toim.*

valmiina kuljetuskeinotkin (tarjosivat yhteistä kuljetusta puoliksi).

„Iskrassa” (№ 57) julkaistaan Plehanovin artikkeli, jossa Keskuskomiteamme nimitetään *eksentriseksi* (siinä ei ole vähemmistöä) ja kehoitetaan sitä kooptimaan. Ei ole tietoa, kuinka monta; eräiden tietojen mukaan vähintään *kolme* sangen suppeasta (nähtävästi 5—6 henkeä käsittävästä) listasta ja ehkäpä vielä sellaisin vaatimuksin, että joidenkin olisi erottava Keskuskomiteasta.

Vain sokeat voivat nyt olla näkemättä, mistä on kysymys. Neuvosto panee KK:n lujille *kaikessa ja kaikin tavoin*, vaatii sitä antamaan martovilaisille periksi kaikessa. Joko kutsutaan viipymättä koolle edustajakokous, kootaan viipymättä 11—12 komitealta päätöslauselmat edustajakokouksen suhteen ja pannaan viipymättä kaikki voimat agitoimaan edustajakokouksen puolesta. Tahi koko Keskuskomitea eroaa, sillä kukaan Keskuskomitean jäsenistä ei suostu näyttelemään häpeällistä ja naurettavaa osaa: ottamaan vastaan ihmisiä, jotka *tyrkyttävät* itseään ja jotka eivät rauhoitu ennen kuin ovat kaapanneet kaiken käsiinsä ja vievät kaikki tyhjämpäiväiset asiat Neuvostoon saadaksen kantansa läpi.

Minä ja Kurz vaadimme kiven kovaan, että Keskuskomitea *kokoontuisi heti ihan välttämättä* ja päättäisi asiasta ottaen tietysti huomioon meidänkin äänet. Toistamme itsepintaisesti ja jo sadannen kerran: joko edustajakokous ja heti taikka virkaero; niitä, jotka eivät ole samaa mieltä kanssamme, kehoitamme saapumaan tänne harkitaksemme asiaa paikan päällä. Yrittäkööt itse tulla *käytännössä* toimeen martovilaisten kanssa älköötäkään kirjoitelko meille sellaisia sisällyksettömiä fraaseja, että rauha on hyödyllinen!

Meillä ei ole rahaa. Pää-äänenkannattaja aiheuttaa meille ylettömästi menoja ja rakentaen ilmeisesti laskelmansa finanssiromahduksen varaan sysää meitä ilmeisesti vararikkoo kohti voidakseen ryhtyä sitten pikaisiin toimenpiteisiin, jotka tekevät KK:n aivan merkityksettömäksi.

Tarvitaan heti pari kolme tuhatta ruplaa ja hinnalla millä hyvänsä. Välttämättä ja heti, muuten on kuukauden kuluttua edessä *täydellinen* romahdus!

Toistamme: harkitkaa tarkoin, *lähettäkää tänne valtuutetut* ja ottakaa asiat sellaisina kuin ne ovat.

Sanomme viimeisen kerran: joko edustajakokous tahi koko Keskuskomitean ero. Vastatkaa heti, annatteko äänet meille. Ellette anna, niin tiedottakaa, *mitä on tehtävä siinä tapauksessa, jos minä ja Kurz otamme eron*, ilmoittakaa välttämättä.

*Kirjoitettu tammikuun 31 pnä 1904
Lähetetty Genevestä Venäjälle
Julkaistu ensi kerran v. 1929*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

Hansille Starikilta

Ystävä hyvä! Tapasin *zverin* ja vasta häneltä kuulin asioistanne. Mielestäni sinun on pakotettava Lan matkustamaan pois heti paikalla ja vaihtamaan karvaa. Olisi tyhmää ja naurettavaa, jos hän jäisi odottamaan iskuja. Ainoa ulospääsy on, että hän menee maan alle ja matkustelee. Hän vain luulottelee sitä vaikeaksi ja hankalaksi. Pitää yrittää, ja kohta osoittautuu, että Lan tottuu pitämään uutta asemaansa normaalina. (En jaksa mitenkään ymmärtää enkä hyväksy syitä, joiden vuoksi Konjaga on sitä vastaan.)

Edelleen koko poliittisesta tilanteesta. Asia on hirveän sotkuinen. Plehanov on mennyt martovilaisten puolelle ja painostaa Neuvostossa meitä. Neuvosto on esittänyt toivomuksenaan, että Keskuskomiteaan otettaisiin lisäväkeä (siitä kirjoitetaan „Iskran” 58. numerossa). Neuvosto on antanut toimitukselle oikeuden lähettää asiamiehiä ja saada kirjallisuutta levitettäväksi.

Martovilaisilla on nähtävästi omat sotavaransa ja he odottavat vain otollista tilaisuutta (sellaista kuin finanssioromahdusta — meillä ei ole rahaa — tai paloa Venäjällä j.n.e.) suorittaakseen coup d'état'n *. Siitä olen varma, ja me Kurzin kanssa vaadimme, että tätä epäilevät Keskuskomitean jäsenet tulevat tänne vakuuttuakseen siitä, sillä onhan hassua ja sopimatonta, että kiskotaan mikä minnekin, kuka kummekin.

Mielestäni nyt täytyy 1) nostaa komiteoissa meteli Päääänenkannattajaa vastaan mitä sotaisimpien päätöslauselmien avulla; 2) polemisoida komiteain lentolehtisissä Pää-

* — vallankaappauksen. *Toim.*

äänenkannattajaa vastaan; 3) tehdä komiteoissa päätöslauselmia edustajakokouksesta ja painattaa ne paikkakunnilla; 4) panna Schwarz, Vakar y.m. laatimaan Keskuskomitean lentolehtisiä.

Hansia on varoitettava, että hänet pannaan ehdottomasti antamaan vääriä todisteita minua vastaan, ehdottomasti. Ellei Hans halua sitä, ilmoittakoon kategorisesti heti paikalla kirjallisessa muodossa: 1) ettei ollut mitään sellaista sopimusta, että neuvotteluja ei saateta julkisuuteen; 2) ettei Hans Neuvoston istunnossa 29. XI. 03 luvannut toimittaa kooptointia Keskuskomiteaan; 3) että Hans käsitti asian siten, että martovilaiset ottavat Pää-äänenkannattajan rakentaakseen rauhan ja että he ovat pettäneet hänen toiveensa aloittamalla sodan 53. numerossa. Tämän ilmoituksen me julkaisemme *vain siinä tapauksessa*, jos meidät provosoidaan tekemään se.

*Kirjoitettu v. 1904
helmikuun 2 ja 7 päivän välillä
Lähetetty Genevestä Kieviin
Julkaistu ensi kerran v. 1929*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KESKUSKOMITEALLE

Kirjoittaa Starik. Olen lukenut Zemljatshkan ja Konjagin kirjeet. Luoja ties, mistä Konjagin on saanut päähänsä, että olen nyt huomannut edustajakokouksen tarpeettomaksi. Päinvastoin vakuutan edelleenkin, että se on ainoa rehellinen keino ja että vain likinäköiset ihmiset tai pelkurit voivat vältellä tätä johtopäätöstä. Vaadin edelleenkin, että tänne lähetetään ehdottomasti Boris, Mitrofan ja Loshad, ehdottomasti, sillä ihmisten on itsensä nähtävä tilanne (erikoisesti Neuvoston istuntojen jälkeen muodostunut tilanne) eikä puhua puuta heinää kaukaa piilottaen pään siiven alle ja käyttäen hyväksi sitä, että Keskuskomitea on täältä niin etäällä, että saa ratsastaa kolme vuotta eikä sittenkään pääse perille.

Mikään ei ole sen typerämpää kuin sellainen mielipide, että edustajakokouksen koollekutsumisen hyväksi tehtävä työ, komiteoissa harjoitettava agitaatio, harkittujen ja jyrkkien (eikä löyhien) päätöslauselmien läpivieminen niissä *tekee mahdottomaksi* „positiivisen” työn tai on ristiiriidassa sen kanssa. Tuo mielipide heijastaa vain sitä, ettei kyetä käsittämään puolueessa nykyään muodostunutta poliittista tilannetta.

Puolue on tosiasiallisesti revitty kahtia, säännöt muutettu rätiksi ja organisaatio häväisty, vain huolettomat poshehonjelaiset voivat enää olla näkemättä sitä. Mutta sille, joka sen on käsittänyt, täytyy olla selvää, että martovilaisten harjoittamaan painostukseen on vastattava niin ikään painostuksella (eikä hölisesemällä iljettävästi rauhasta j.n.e.). Kaikki voimat onkin käytettävä painostukseen. Teknillistä puolta, kuljetuksia ja vastaanottoa hoitakoot *yksinomaan* apuvoimat, apulaiset, asiamiehet. Olisi ääretömän typerää käyttää siihen KK:n jäseniä. Keskuskomitean jäsenten *on vallattava* kaikki komiteat, pantava

liikekannalle enemmistö, kierrettävä Venäjää, liitettävä meikäläiset lujasti yhteen, ryhdyttävä painostamaan (vastaukseksi martovilaisten hyökkäilyihin), painostamaan Pää-äänenkannattajaa, painostamaan päätöslauselmilla, joissa 1) vaaditaan edustajakokousta; 2) *kysytään* Pää-äänenkannattajan toimitukselta, alistuuko se toimituksen kokoonpanoa koskeviin edustajakokouksen päätöksiin; 3) tuomitaan uusi „Iskra” „poroporvarillisesti tunteilematta”, kuten Astrakan, Tver ja Ural tekivät joku päivä sitten. Nämä päätöslauselmat on julkaistava Venäjällä, olemme jo satoja kertoja sanoneet sen.

Mielestäni meillä KK:ssa on tosiaan byrokraatteja ja formalisteja eikä vallankumousmiehiä. Martovilaiset sylkevät heidän silmilleen, he pyyhkivät naamaansa ja opettavat minua: „taistelu on turhaa!”... Vain byrokraatit voivat olla nyt näkemättä, ettei Keskuskomitea ole Keskuskomitea, ja on naurettavaa, kun se yrittää olla KK. Joko Keskuskomiteasta tulee järjestö, joka *sotii Pää-äänenkannattajaa vastaan*, sotii teoin eikä sanoin, sotii komiteoissa, tahti Keskuskomitea on tarpeeton rätti, joka aiheellisesti heitetään menemään.

Ymmärtäkää nyt sentään, että martovilaiset ovat tehneet peruuttamattomasti lopun sentralismista. Heittäkää hiiteen idioottimaiset muodollisuudet, ottakaa komiteat haltuunne, opettakaa *niitä* taistelemaan puolueen puolesta ulkomaista kerholaisuutta vastaan, laatikaa niille lentolehtisiä (se ei estä agitoimasta edustajakokouksen puolesta, vaan auttaa agitoimaan sen puolesta!), pankaa apuvoimat hoitamaan teknillistä puolta. Johtakaa sotaa Pää-äänenkannattajaa vastaan tai jättäkää yleensä naurettavat luulottelut, että te „johdatte”... pyyhkimällä sylkeä kasvoiltanne.

Clairin menettely on häpeällistä, ja vieläkin kurjempaa on se, että Konjaga hyväksyy sen. Mikään ei suututa minua nyt niin kovin kuin „niin sanottu” Keskuskomiteamme. Addio*.

Starik

*Kirjoitettu
helmikuun jälkipuoliskolla 1904
Lähetetty Genevestä Venäjälle
Julkaistu ensi kerran v. 1929*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — Hyvästi. Toim.

**VSDTP:n PÄÄ-ÄÄNENKANNATTAJAN
TOIMITUKSELLE**

Keskuskomitea saattaa Pää-äänenkannattajan toimituksen tietoon, että se pitää laittomana ja epärehellisenä anastuksena sekä luottamuksen rikkomisena määräystä, jonka mukaan *KK:lle tarkoitetut* kirjeet on luovutettava Pää-äänenkannattajan haltuun.

Keskuskomitea ilmoittaa samalla, että tov. Blumenfeldin, jolle kirjeiden käsittely nyt on jätetty, KK tuntee kyllin hyvin sellaisena ihmisenä, joka ei ole konspiratiivinen ja on valmis panemaan toimeen skandaaleja.

Keskuskomitea tiedottaa sen tähden kaikille puolueen jäsenille sellaisesta anastuksesta ja niistä vahingollisista seuraamuksista, joita siitä väistämättä koituu asialle.

Keskuskomitea

*Kirjoitettu Genevessä
helmikuun 26 p:nä 1904*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KESKUSKOMITEALLE

Toverit! Saatuamme tiedotuksen siitä kollektiivisesta päätöksestänne, että Keskuskomitean enemmistö on edustajakokousta vastaan ja että „rettelöinnin” lopettaminen olisi toivottavaa, ja käsiteltyämme kolmissin (Kurz, Zver ja Lenin) tätä tiedotusta teimme yksimielisesti seuraavan päätöksen:

1) Kurz ja Lenin luopuvat *väliaikaisesti* Neuvoston jäsenyydestä (jääden KK:n jäseniksi), kunnes selvitetään, mitä laatua erimielisyytemme Keskuskomitean enemmistön kanssa todella ovat. (Ilmoitimme Neuvostossa, että paitsi edustajakokousta emme näe kerrassaan mitään muuta rehellistä keinoa rettelöinnin lopettamiseksi ja äänestimme edustajakokouksen puolesta.) Korostamme, että eroamme väliaikaisesti ja ehdollisesti emmekä suinkaan kieltäydy yleensä, vaan toivomme hartaasti erimielisyyksiemme ja väärinkäsitystemme toverillista selvittelyä.

2) Koska (a) ulkomailla täytyy välttämättömästi olla Keskuskomitean nimittämiä Neuvoston jäseniä; (b) on välttämättömästi neuvoteltava henkilökohtaisesti Venäjällä olevien KK:n jäsenten kanssa; (c) ulkomailla täytyy olla välttämättömästi KK:n jäsen Kurzin, Zverin ja Leninin matkustettua pois (Kurz ja Zver matkustavat Venäjälle, Lenin ottaa virallisesti täydellisen loman vähintään kahden kuukauden ajaksi); (d) asiat on välttämättömästi järjestettävä niin, että täkäläisiä „rettelöintiä” aiheuttavia asioita hoitaisivat *ne* Keskuskomitean jäsenet, jotka *ovat eri mieltä* kuin me, koska me *emme pysty taistelemaan* rettelöintiä vastaan muulla tavalla kuin olemme taistelleet,

— kaiken tämän vuoksi pyydämme hartaasti Keskuskomiteaa lähettämään tänne *heti* ja ehdottomasti vähintään *yhden* Venäjällä toimivista jäsenistään.

Pyydämme tiedottamaan meille heti tämän kirjeen saapumisesta ja teidän vastauksenne.

P. S. Juorujen ja ennenaikaisten vääristelyjen välttämiseksi olemme ilmoittaneet Neuvostolle eroamisestamme tällaisessa muodossa: (täydellinen jäljennös).

„Puolueen Neuvoston puheenjohtajalle

Kunnioitettu toveri! Ilmoitamme Teille, että sen vuoksi, kun toinen meistä matkustaa pois ja toinen on ottanut loman, meidän on valitettavasti pakko luopua väliaikaisesti Neuvoston jäsenyydestä Keskuskomitean edustajina. Olemme tiedottaneet tästä Keskuskomitealle.

Sosialidemokraattisin terveisin

*Kurz
Lenin”*

*Kirjoitettu
maaliskuun 13 ja 14 pnä 1904
Lähetetty Genevestä Venäjälle
Julkaistu ensi kerran v. 1929*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

PPS:n KESKUSKOMITEALLE

Kunnioitetut toverit!

Olkaa hyvät ja lähettäkää tarkemmat tiedot siitä, minkälaisen konferenssin aiotte pitää, minkä laitosten edustajia siihen tulee, missä ja milloin se pidetään. Olkaa niin ystävällisiä ja tiedottakaa samalla, mitä mieltä olette Puolan sosialidemokraattien osallistumisesta konferenssiin.

Saatuamme teiltä kaikki lisätiedot esitämme ehdotuksenne puolueemme sääntöjä vastaavasti puolueen Neuvoston käsiteltäväksi.

Toverillisin terveisin

Keskuskomitean puolesta...

*Kirjoitettu huhtikuun 7 p:nä 1904
Läheletty Genevestä*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

F. V. LENGNIKILLE

Omasta puolestani haluan lisätä Kolille, ettei hän missään tapauksessa eroaisi ²⁶³. Ellei Valentin halua neuvotella kaikesta eikä kertoa Kolille kaikkia, järjestään kaikkia tietoja, niin Valentin erotkoon. Kol muistakoon sen, että koko tapahtumien kulku nyt on kääntymässä meidän eduksemme, että tarvitaan vielä hiukan kärsivällisyyttä ja sitkeyttä, ja me pääsemme voitolle. Tutustuttakaa ehdottomasti kaikki, etenkin Brutus kirjaseen. Kirjasen jälkeen täytyy vielä ottaa Brutus käsiteltäväksi, Brutus on oleva meidän, en toistaiseksi hyväksy hänen eroaan, älkää Tekään hyväksykö, pistäkää hänen eronpyyntönsä toistaiseksi taskuunne. Zemljatshkan erosta ei voi olla puhettaakaan, painakaa se mieleenne: eihän Nil edes vaadi hänen eroamistaan. Saattakaa tämä Zemljatshkan tietoon ja pysykää lujana. Toistan, että meidän kantamme perii voiton Keskuskomitean sisällä.

*Kirjoitettu toukokuun 26 pnä 1904
Lähetetty Genevestä Moskovaan*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. M. KRZHIZHANOVSKILLE

Hyvä ystävä! Sopimuksesta, jonka olemme tehneet Nilin kanssa²⁶⁴, pääset tietysti selville asian olemuksesta. Älä missään nimessä kiirehdi päätösten teossa äläkä vaivu epätoivoon. Tutustu ensin välttämättä kirjaseeni ja Neuvoston pöytäkirjoihin. Älä välitä siitä, että sinut on tilapäisesti syrjäytetty työnteosta, pidättäydy mieluummin muutamista äänestyksistä, mutta älä eroa lopullisesti. Usko, että sinua vielä tarvitaan ja tarvitaan kipeästi ja että kaikki ystävät uskovat sinun aivan lähitulevaisuudessa „toipuvan”. Meillä puolueessa on yhä vielä suuri joukko ymmällä olevaa ja hämmentynyttä väkeä, joka ei osaa sopeutua uuteen tilanteeseen, vaan heikkoluonteisuudessaan lakkaa luottamasta itseensä ja asiansa oikeellisuuteen. Sen sijaan me alamme nähdä täällä yhä selvemmin, että lykkäyksistä on etua meille, että rettelöinti vaimenee itsestään ja etualalle nousee väistämättä kysymys asian olemuksesta, periaatteista, ja tässä uusi „Iskra” on hiton heikko. Älä usko joutaviin kaskuihin, että me muka pyrimme kahtiajakoon, koeta olla hieman kärsivällinen ja näet pian, että kampanjamme edistyy loistavasti ja me voitamme vakuutuksen voimalla. Vastaa minulle ehdottomasti. Parasta olisi, jos voisit tulla jollain konstilla viikon päiviksi tänne, et töiden vuoksi, vaan yksinomaan levähtääksesi ja tavataksesi minua jossain vuoristossa. Usko pois, sinua tarvitaan vielä kovasti, ja vaikka Konjaga tekikin virheen suostuttaessaan sinut luopumaan erästä suunnitelmastasi, niin eihän lykätty ole vielä menetetty! Kokoa ehdottomasti voimasi, vielä tapellaan!

Sinun *Lenin*

*Kirjoitettu
aikaisintaan toukokuun 26 pnä 1904
Lähetetty Genevestä Venäjälle
Julkaistu ensi kerran v. 1930*

*Julkaistaan
käsitkirjoituksen mukaan*

L. B. KRASINILLE ²⁶⁵*Starikilta henkilökohtaisesti Loshadille*

Haluaisin vielä keskustella kanssanne Teille lähetettävistä asiakirjoista (Nilin kanssa tehty sopimus ja virallinen kirjeeni KK:lle ²⁶⁶), sillä en tiedä, onnistuuko meidän tavata. Hiljattain täällä oli „ystävänne” ja hän antoi toiveita tänne tulostanne, mutta Nil kumosi tämän tiedon. Kovin harmillista, etlette tule, sillä tulonne olisi kaikissa suhteissa ehdottoman välttämätöntä, koska on tuhattomasti väärinkäsityksiä ja ne yhä vain lisääntyvät ja jarruttavat kaikkea työtä, ellei meidän onnistu tavata toisiamme ja keskustella seikkaperäisesti. Kirjoittakaa minulle ehdottomasti, tuletteko ja miten suhtaudutte kirjaseeni. Te olette yleensä anteeksiantamattoman välinpitämätön, mitä tulee kirjeisiin.

Boris (ja nähtävästi Konjaga myös) ovat juuttuneet mielestäni ilmeisen takapajuiselle kannalle. He yhä „elävät marraskuuta”, jolloin rettelöinti oli vallalla kaikessa puoluetistelussamme, jolloin sopi vielä toivoa „kaiken lutviutuvan itsestään”, kun kukin kohdaltaan antaa vähäsen periksi j.n.e. Tämä kanta on nyt vanhentunut, ja kun pidetään siitä kiinni, niin se merkitsee, että joko ollaan älyttömästi yhtä ja samaa jankkaavia papukaijoja tahi poliittisia tuuliviirejä taikka luovutaan kokonaan johtajan osasta ja muututaan kuuromykiksi rengeiksi, käskyläisiksi. Tapahtumat ovat kumonnet peruuttamattomasti tuon vanhan näkökannan. Martovilaisetkin kieltäytyvät kaikin keinoin „kooptoinnista”; periaatteellinen pöty, jota uusi „Iskra” on täynnä, on jo de facto * työntänyt kauas takalalle kaiken rettelöinnin (joten nyt vain papukaijat voivat

* — todellisuudessa. *Toim.*

kehottaa lopettamaan rettelöinnin), kysymys on *kiteytynyt*, ymmärtäkää herran tähden, tapahtumien pakosta kysymys on kiteytynyt sellaiseksi, onko puolue tyytyväinen uuteen „Iskraan”. Ellemme halua olla pelinappuloita, meidän on käsitettävä nykytilanne ja laadittava suunnitelma, jonka mukaan käymme johdonmukaista, mutta tinkimättömän periaatteellista taistelua puolueen nimessä kerholaisuutta vastaan, vallankumouksellisten järjestöperiaatteiden nimessä opportunismia vastaan. On jo aika heittää yli laidan ne vanhat pelättimet, että kaikki sellainen taistelu on hajotusta, on jo aika lakata piilottamasta päätä siiven alle, välttelemästä puoluevelvollisuuksien täyttöö viittailemalla... renkien ja käskyläisten „positiiviseen työhön”, on jo aika luopua mielipiteestä, jolle lapsetkin kohta nauravat, nimittäin siitä, että edustajakokouksen puolesta agitointi on Leninin vehkeilyä.

Toistan: Keskuskomitean jäseniä uhkaa se hirveä vaara, että he osoittautuvat perin takapajuisiksi tomppeleiksi. Jos miehellä on edes hivenen verran poliittista kunniantuntoa ja poliittista rehtiyttä, hänen täytyy lakata kieroilemasta ja viekastelemasta (siinä ei onnistunut *edes* Plehanov, saati sitten meidän kunnan Borisimme!), ottaa selvä asenne ja puolustaa yakaumuksiaan.

Puristan lujasti kättänne ja jään odottamaan vastausta.

Teidän *Lenin*

Kirjoitettu
aikaisintaan toukokuun 26 pnä 1904
Lähetetty Genevestä Bakuun
Julkaistu ensi kerran v. 1930

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

J. D. STASOVALLE ja F. V. LENGNIKILLE

Saimme vast'ikään Absolutilta kirjeen, jossa puhutaan kokouksesta, emmekä käsittäneet mitään. Kenen aloitteesta kokous järjestetään? Ketä nimenomaan siihen tulee, tulevatko Nikititsh, Lan ja Valentin? Meidän on tiedettävä kaikki mahdollisimman tarkasti. Saattaahan käydä niinkin, että Lan, Nikititsh ja Mitrofan luovuttavat äänensä Nilille tai Valentinille, silloin näillä on enemmistö ja he voivat suorittaa coup d'état'n*; ulkomailla se käy helpommin, onhan vierellä Neuvosto, joka vahvistaa heidän päätöksensä. Pehmeiden jäsenten²⁶⁷ kokous täällä voi osoittautua tällä hetkellä ylipäänsä varsin vaaralliseksi. Nilin käyttäytymisestä päätellen häneltä voi odottaa mitä tahansa. Esimerkiksi Plehanovin kirjeen johdosta hän on sanonut: „Siihen on vastattava, että Leninin politiikkaa emme hyväksy, mutta emme halua kavaltaa häntä”. Luoja tietää, mitä hän tarkoittaa „Leninin politiikalla”. Hän on kieltäytynyt selittämästä mitään Sokolille: „Mielipiteeni saatte tietää Valentinilta”. Vähemmistön kanssa hän puhuu kovin ystävällisesti, aivan toisin kuin enemmistön kanssa. Sokol aikoi matkustaa tänään, mutta nyt olemme ymmällä. Jos „pehmeille” on edullista, he voivat yksinään päättää, ettei ääniä saa luovuttaa ja silloin ei Sokolin pidä matkustaa, tulisi vain yksi ääni lisää ja Leniniä täytyy tukea. Mutta ellei ole syytä luulla, että kokous päättyy vallankaappaukseen, Sokolin on tarpeetonta toljailla täällä. Edellisessä tapauksessa sähköttäkää: „Geld folgt”** (se merkitsee: Sokolin matkustettava heti paikalla); toisessa tapauk-

* — vallankaappauksen. *Toim.*

** — „Rahaa tulee”. *Toim.*

sessä: „Brief folgt” * (se merkitsee: Sokol pysyköön ulkomailla). Osoite sähköä varten: ...

Vastatkaa viivyttelemättä myös kirjeellisesti ja mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Osoittakaa tarkempi määräaika. Mitä tarkoittaa: varatkaa asunto? Oletteko ajatellut sitäkään, voivatko kaikki „kallionlujat” matkustaa pois, ilman ettei kaikki jää pehmeänlujien „matrjonalaisten” käsiin? Jos esimerkiksi Valentin jäisi ja muut matkustaisivat, hän saattaisi tehdä paljonkin.— Siinä tapauksessa Sokolin olisi ehkä jäätävä Venäjälle. Harkitkaa kaikki tarkalleen. Me emme toistaiseksi ole yhtä optimistisia Keskuskomitean suhteen kuin te, mutta voittomme suhteen olemme optimisteja.

Jos kokouksesta tulee yleinen, niin tehköön Kol vielä kerran kaikkensa saadakseen Lanin lähtemään tänne ja selittääkseen Lanille, että jos hän (Lan) luovuttaa äänensä Konjagalle tai Borisille, niin se saattaa merkitä coup d'état'a ja Leninin eroamista vimmattua taistelua varten.

Kirjoitettu kesäkuun 19 p:nä 1904

Lähetetty Genevestä Moskovaan

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
N. K. Krupskajan kirjoittaman
jäljennöksen mukaan,
johon V. I. Lenin on tehnyt
korjauksia ja lisäyksen*

* — „Kirje tulee”. *Toim.*

**PUOLUEEN NEUVOSTON SIHTEERILLE
J. O. MARTOVILLE**

Tov. Martoville

Kunnioitettu toveri! Sain päiväämättömän kirjeenne matkalla ollessani, jolloin minulla ei ollut käsillä Neuvoston pöytäkirjoja. Joka tapauksessa pidän periaatteessa kerrassaan sallimattomana ja laittomana sitä, että Neuvoston jäsenet Neuvoston istuntojen ulkopuolella äänestävät tai sopivat keskenään Neuvoston toimivaltaan kuuluvista asioista. Sen tähden en voi panna täytäntöön ehdotustanne, joka koskee ehdokkaiden hyväksymistä. Ellen erehdy, Neuvosto päätti, että kaikki Neuvoston jäsenet edustavat kongressissa ²⁶⁸ puolueettamme. Tämä kysymys on siis ratkaistu. Ellei joku Neuvoston jäsenistä voi matkustaa, niin mielestäni hän saa asettaa tilalleen sijaisen: en kylläkään tiedä, onko tällainen sijaisuus kansainvälisissä kongresseissa vallitsevien tapojen mukaan sallittua, mutta meidän puolueemme sääntöjen ja puolueessamme vallitsevien yleisten tapojen mukaan se ei tietääkseni ole kiellettyä. Minäkään en voi matkustaa ja haluaisin asettaa sijaisekseni Keskuskomitean valtuutetun tov. Ljadovin sekä Moskovan komitean jäsenen tov. Sergei Petrovitshin.

Sosialidemokraattisin terveisin Neuvoston jäsen

N. Lenin

P. S. Keskuskomiteaan lähetetystä tiedotuksesta kirjoitan Genevessä oleville asiamiehille, jotka hoitavat kaikkia asioita poissaollessani.

*Kirjoitettu elokuun 10 pnä 1904
Sveitsin vuoristossa,
lähetetty Geneveen*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

M. K. VLADIMIROVILLE ²⁶⁹*Fredille*

Hyvä toveri! Olen saanut viimeksi lähettämäne kirjeen. Kirjoitan entisellä osoitteella, vaikka pelkään, etteivät kirjeet tule perille, vastaus edelliseen kirjeeseen oli melko perusteellinen. Kaikista kirjeistänne heijastuva toverillinen luottamus kannustaa minua kirjoittamaan Teille henkilökohtaisesti. Tätä kirjettä en kirjoita kollegion nimissä enkä tarkoita komitealle.

Teidän komiteassanne, joka kärsii väen ja kirjallisuuden puutteesta sekä siitä, ettei ole mitään selvyyttä asioista, on samanlainen asiointi kuin koko Venäjällä. Kaikkialla on hirveä puute ihmisistä, vähemmistökomiteoissa se on vielä huutavampi kuin enemmistökomiteoissa, vallitsee täydellinen hajanaisuus, yleinen masennus ja suuttumus, positiivinen työ on pysähdyksissä. Toisesta edustajakokouksesta alkaen on puoluetta revitty hajalle, ja siinä suhteessa on jo saatu aikaan tavattoman paljon: vähemmistön taktiikka on heikentänyt hirveästi puoluetta. Vähemmistö on tehnyt kaiken voitavansa halventaakseen myös Keskuskomiteaa, jonka ahdistelun se aloitti jo edustajakokouksessa, ja se on mustannut KK:ta voimaperäisesti sekä suullisesti että painetun sanan avulla; vieläkin enemmän se on halventanut Pää-äänenkannattajaa, tekemällä tästä puolueen lehdestä lehden, jonka avulla se selvittää henkilökohtaisia tilejään enemmistön kanssa. Jos olette lukenut „Iskraa”, Teille ei tarvitse puhua siitä. Erimielisyyksiä etsiessään he ovat nyt asettaneet tunnukseksi: „on tehtävä loppu neljänestä — iskralaisesta — kaudesta” ja polttavat kaiken, mitä eilen kumarsivat, kuvaten kerrassaan väärässä valossa näköaloja ja tulkiten iskralaisuutta niin kuin sen pahimmat viholliset tulkitsivat sitä ennen. Puoluetyöntekijät, jotka muistavat, mitä he eilen puolsivat, eivät seuraa

Pää-äänenkannattajaa. Komiteoiden valtaenemmistö on edustajakokouksen enemmistön kannalla, ja ne katkovat yhä enemmän henkisiä siteitä, jotka yhdistävät niitä puolueen äänenkannattajaan.

Mutta nykyinen asiointi vaikuttaa positiiviseen työhön niin pahasti, jarruttaa sitä niin, että koko joukko puolue-työntekijöitä haluaisi antautua nyt positiiviseen työhön ja vetäytyä tyyten syrjään puolueessa käynnissä olevasta kiivaasta sisäisestä taistelusta. He tahtovat sulkea silmänsä kaikelta, tukkia korvansa kaikelta ja piilottaa päänsä positiivisen työn siiven alle, he pakoilevat kaikkea ja piiloutuvat kaikelta, jolta nyt ei voida paeta minnekään, jos pysytään puolueessa. Osa Keskuskomiteasta on ottanutkin sellaisen „sovittelu“-kannan pyrkien sivuuttamaan vaitiololla yhä paisuvat erimielisyydet, pyrkien sivuuttamaan vaitiololla sen tosiasian, että puolueessa on hajaannusta. Enemmistö (ei sovitteleva) sanoo: on löydettävä niin pian kuin suinkin jokin keino, päästävä tavalla tai toisella yhteisymmärrykseen, koetettava löytää sellaiset puitteet, joissa aatteellinen taistelu olisi enemmän tai vähemmän normaalia, tarvitaan uutta edustajakokousta. Vähemmistö vastustaa edustajakokousta, he sanovat: puolueen valtava enemmistö on meitä vastaan, ja edustajakokouksen pitäminen on meille epäedullista; „sovittelumielinen” enemmistö on niin ikään edustajakokousta vastaan, se pelkää suuttumusta, mikä yhä voimistuu koko väen keskuudessa sekä Pää-äänenkannattajaa että Keskuskomiteaa vastaan. Jos luultaisiin, että edustajakokous voi johtaa vain kahtiajakaantumiseen, niin se merkitsisi sen tunnustamista, ettei meillä ole lainkaan puoluetta, ettei meidän yhteinen puoluehenkemme heikkoudessaan pysty voittamaan vanhaa kerholaisuutta. Tässä suhteessa meillä on parempi käsitys vastustajistamme kuin heillä itsellään. Tietenkään ei voida mennä mistään takuuseen, mutta täytyy yrittää selvittää selkkaus niin kuin puolueen tapoihin kuuluu ja löytää ratkaisu. Enemmistö ei ainakaan halua jakaantumista, mutta on yhä mahdollisempaa toimia edelleen nykyisissä oloissa. Yli 10 komiteaa on jo ilmoittanut kannattavansa edustajakokousta (Pietari, Tver, Moskova, Tula, Siperia, Kaukasia, Jekaterinoslav, Nikolajev, Odessa, Riika, Astrakan), mutta senkään jälkeen, kun komiteoiden valtaenemmistö on edustajakokouksen pidon kannalla, sitä ei pidetä

vielä kohtakaan, koska Pää-äänenkannattaja ja todennäköisesti Keskuskomitea sekä Neuvosto tulevat vastustamaan Venäjällä toimivien tovereitten enemmistön tahtoa.

Mitä kirjallisuuteen tulee, niin Keskuskomiteasta oleva toveri, jonka kanssa siitä oli puhetta, sanoi, että teidän komitealle sitä toimitetaan säännöllisesti. Ilmeisesti on tapahtunut jotain sekaannusta. Miehiä teille on toimitettu kahdesti, mutta Venäjällä heidät oli toimitettu toisiin paikkoihin. Koetamme lähettää kirjauutuuksia jonkun mukana.

Toverillisin terveisin *Lenin*

*Kirjoitettu elokuun 15 pnä 1904
Sveitsin vuoristossa,
lähetetty Gomeliin*

Julkaistu ensi kerran v. 1934

*Julkaistaan
N. K. Krupskajan kirjoittaman
jäljennöksen mukaan*

„ISKRAN” TOIMITUKSELLE

Venäjän SDTP:n Pää-äänenkannattajalle

24. VIII. 04.

Kunnioitetut toverit! Olen melko kaukana Genevestä, joten sain vasta tänään tietää, että Pää-äänenkannattajan toimitus aikoo julkaista „julkilausuman”, jonka muka Keskuskomitea on hyväksynyt ²⁷⁰.

Katson velvollisuudekseni varoittaa Pää-äänenkannattajan toimitusta, että esitin jo 18. VIII. 04 protestini ilmoittaen, että tuo julkilausuma on laiton ²⁷¹, t.s. että päätös, jonka tästä kysymyksestä on tehnyt muka KK:n enemmistö, on laiton.

Keskuskomiteassa on tällä hetkellä kuusi jäsentä (sen seurauksena, että tov. Mitrofan on eronnut ja Zverev ja Vasiljev äsken vangittu, mikäli huhuun on luottamista).

Saamieni tietojen mukaan tuntuu jopa todennäköiseltä se olettaus, että vain kolme jäsentä kuudesta on rohjennut puhua koko Keskuskomitean nimissä eikä edes kahden ulkomaisen edustajan välityksellä, joita sitoo 26. V. 04 tehty virallinen sopimus (tämän sopimuksen ovat allekirjoittaneet Glebov, Zverev ja minä).

Liittäessäni oheen 18. VIII. 04 lähettämäni ilmoituksen jäljennöksen minun on sanottava, että Pää-äänenkannattajan toimitukselle lankeaa vastuu *koko välikohtauksen ja selkkauksen* päästämisestä lehdistöön, jos „julkilausuma” julkaistaan ennen kuin Keskuskomiteassa on käsitelty päätöksen laillisuutta koskeva vastalauseeni.

Keskuskomitean jäsen ja ulkomainen edustaja

N. Lenin

P. S. Joka tapauksessa pitäisin ehdottoman välttämättömänä, että „julkilausuman” julkaisemista lykättäisiin niin

kauan, kunnes olen selvittänyt asian perusteellisesti tov. Glebovin kanssa, jonka pitäisi saamieni tietojen mukaan matkustaa tänään Berliinistä Geneveen. Minä, Keskuskomitean jäsen, en edes tiedä, onko yleensä olemassa KK:n päätöstä tämän julkilausuman julkisuuteen saattamisesta.

Jos toimitus kaikesta huolimatta päättää julkaista tuon julkilausuman, niin katson, että toimitus on moraalisesti velvollinen julkaisemaan minun vastalauseeni, joka koskee julkilausuman laillisuutta.

*Kirjoitettu Sveitsin vuoristossa,
lähetetty Geneveen*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
N. K. Krupskajan kirjoittaman
jäljennöksen mukaan*

106

**ENEMMISTÖKOMITEAIN JÄSENILLE
JA KAIKILLE VENÄJÄLLÄ OLEVILLE ENEMMISTÖN
AKTIIVISILLE KANNATTAJILLE**

Olkaa hyvät ja ryhtykää viivyttelämättä kokoamaan kirjeenvaihtajilta kaikenlaista aineistoa ja lähettäkää se meidän osoitteillamme, tehkää lisämerkintä: Leninille. Tarvitsemme myös ehdottomasti rahaa. Tapahtumat kärjistyvät. Vähemmistö valmistelee ilmeistä kaappausta, osa Keskuskomiteasta on samassa juonessa. Odotamme pahinta. Tarkempia tietoja lähipäivinä.

*Kirjoitettu
suunnilleen elokuun 28 pnä 1904
Sveltsin vuoristossa
Julkaistu ensi kerran v. 1930*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

107

V. A. NOSKOVILLE

KK:n jäsenelle tov. Gleboville

30. 8. 04.

Kunnioitettu toveri! En voi osallistua kooptointikysymyksestä toimitettavaan äänestykseen, josta kirjoitatte²⁷², ennen kuin olen saanut Teiltä kirjallisen vastauksen 18. 8. 04 esittämäni vastalauseeseen sekä seikkaperäiset tiedot päätöksestä, jotka on tehnyt muka Keskuskomitea. Geneveen en voi nyt saapua.

Keskuskomitean jäsen *Lenin*

*Kirjoitettu
Sveitsin vuoristossa,
lähetetty Geneveen*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

V. A. NOSKOVILLE

Tov. Gleboville. Vastaukseksi 30. 8. 04 päivättyyn asia-paperiin tiedotamme, että Keskuskomitean jäsen tov. Lenin on kiistänyt niiden Keskuskomitean päätösten laillisuuden ja pätevyuden, joihin viittaatte. Keskuskomitean asiamiehinä, joiden tietoon on saatettu Keskuskomitean sisäisen selkkauksen koko kulku, me omasta puolestamme niin ikään kiistämme tuon päätöksen laillisuuden ja ilmoitamme, ettei KK:n päätöstä voida pitää laillisena, sillä se alkaa tunnetun tosiasian vääristelemisestä: olemme itse tavanneet täällä ulkomailla kaksi KK:n jäsentä, joille ei ollut tiedotettu Keskuskomitean kokouksesta. Koska olette jo kerran suorastaan valehdellut meille (että KK muka kielsi tov. Leninin kirjan julkaisemisen²⁷³), niin suhtaudumme sitäkin suuremmalla syyllä epäilevästi ilmoituksiinne. Sen vuoksi kehotamme Teitä toimittamaan meille viipymättä tarkat tiedot (ketä kokouksessa oli läsnä * ja jokaisen osanottajan kirjalliset ilmoitukset) voidaksemme tarkastaa KK:n päätöksen laillisuuden. Aikomatta lainkaan vastustaa Keskuskomitean todellisen enemmistön laillisia päätöksiä me jätämme kaikki ilmoituksenne huomioon ottamatta niin kauan kuin meille ei ole todistettu kyseisen päätöksen laillisuutta.

Kirjoitettu

elokuun 30 tai 31 pnä 1904

*Sveitsin vuoristossa,
lähetetty Geneveen*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* Väärin tulkittojen välttämiseksi ilmoitamme, että sen jälkeen kun painetussa sanassa (julkilausumassa) on väärin ilmoitettu kokouksen kokoonpanosta, meillä ei ole kerrassaan mitään muuta mahdollisuutta saada tietoomme totuutta asiasta kuin ottamalla selvän kokouksen osanottajista.

V. A. NOSKOVILLE

2. IX. 04. tov. Gleboville

Kunnioitettu toveri! Pyydän tiedottamaan minulle, aioteko vastata vastalauseeseeni, joka koskee muka Keskuskomitean enemmistön tekemää päätöstä?

Missä „KK:n edellisessä sääntömääräisessä kokouksessa” tov. Osipov ilmoitti eroavansa?

Nimenomaan milloin ja kuka on ilmoittanut tästä KK:n jäsenille, jotka eivät olleet läsnä, kun Osipov teki ilmoituksensa?

Onko tov. Valentin saattanut Keskuskomitean tietoon, minkälainen keskustelu hänellä oli tov. Vasiljevin kanssa tov. Osipovin näennäisen eroamisen johdosta?

Koska ja kenelle tov. Travinski oli ilmoittanut virallisesti eroamisestaan? Pyydän lähettämään minulle jäljennöksen tuosta ilmoituksesta ja tiedottamaan kaikki yksityiskohdat. Ehkä joku on jo kirjoittanut minulle siitä, mutta kirje on joutunut kadoksiin?

Niin kauan kuin *kaikki* Keskuskomitean jäsenet eivät ole „tarkastaneet” (KK:n kokoomuksen ja KK:n heinäkuun ... pnä tekemän päätöksen) laillisuutta, katson, ettei minulla eikä tov. Glebovilla ole oikeutta edustaa Keskuskomiteaa puolueen Neuvostossa.

Keskuskomitean jäsen *N. Lenin*

*Kirjoitettu
Sveitsin vuoristossa,
lähetetty Geneveen*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

**PUOLUEEN NEUVOSTON SIHTEERILLE
J. O. MARTOVILLE**

Tov. Martoville

2. IX. 04.

Kunnioitettu toveri! Vastaukseksi 31. VIII. 04 lähettämääne kutsuun tulla Neuvoston istuntoon minun on ilmoitettava, ettei minulla eikä tov. Glebovilla ole oikeutta edustaa Keskuskomiteaa puolueen Neuvostossa ennen kuin kaikki KK:n jäsenet ovat tarkastaneet Keskuskomitean kokoomuksen ja sen viimeisen, muka sääntömääräisen kokouksen laillisuuden. Niin kauan kuin tätä tarkastusta ei ole suoritettu, pidän kaikkia tov. Glebovin virallisia tekoja *laittomina* (ja osallistuminen Neuvoston toimintaan on myös virallinen teko).

Mainitsen ainoastaan yhdestä *ilmeisestä valheesta* ja yhdestä *virheellisyydestä* siinä KK:n kokoomuksen „tarkastuksessa”, minkä kolme KK:n jäsentä ovat suorittaneet „istunnossaan” heinäkuun ... pnä. 1) Minulla on tov. Osipovin kirjallinen ilmoitus Mitrofanovin eroamisesta. Travinskin eroamisesta en ole saanut koskaan enkä keneltäkään kategoriasta kirjallista ilmoitusta. Kolme KK:n jäsentä ovat ainakin ennenaikaisesti hyväksyneet eron kysymättä muiden jäsenten mielipidettä. 2) Mitä tov. Osipovin paljon puhuttuun eroamiseen tulee, niin olen saanut KK:n jäseneltä Vasiljevilta kirjallisen tiedotuksen hänen ja tov. Valentinin välisestä kiistasta ja siitä, että on päätetty käsitellä kiistakysymys Keskuskomitean yleisessä kokouksessa. Osipovin eroamisesta minulla ei myöskään ole yhtään ilmoitusta. Keskuskomitean kolmen jäsenen ilmoitus, että Osipov ilmoitti virallisesti KK:n edellisessä sääntömääräisessä kokouksessa eroamisestaan, on *ilmeinen valhe*, minkä Zverevin ja *Glebovin* 26. V. 04 allekirjoittama sopimus kumoaa asiakirjallisesti. Tässä sopimuksessa, joka on

tehty *kuukausia* tuon „KK:n edellisen sääntömääräisen kokouksen” jälkeen ja sen jälkeen, kun Osipov oli mukautunut Pietarin komiteaan, on Keskuskomitean jäsenistöön tunnustettu kuuluvan 9 jäsentä, t.s. *Osipov mukaan luettuna*.

Keskuskomitean jäsen *N. Lenin*

*Kirjoitettu
Sveitsin vuoristossa,
lähetetty Geneveen*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
N. K. Krupskajan kirjoittaman
jäljennöksen mukaan*

PUOLUEEN NEUVOSTON SIHTEERILLE
J. O. MARTOVILLE

Tov. Martoville

7. 9. 04.

Kunnioitettu toveri! Ilmoittamienne jäljennösten johdosta minun on sanottava, että Neuvosto on suotta vaivautunut toistamaan kutsun, kun kerran olen jo vastannut siihen kielteisesti. En ole koskaan esittänyt sellaista toivomusta, että Keskuskomitean sisäinen „selkkaus” jätettäisiin Neuvoston selvitettäväksi. Päinvastoin olen sanonut suoraan sekä tov. Gleboville että tov. Martoville osoittamissani kirjeissä, että vain kaikki Keskuskomitean jäsenet ovat kompetentteja tarkastamaan KK:n kokoomuksen laillisuuden. Neuvostolla ei ole sääntöjenkään mukaan valtuuksia käsitellä Keskuskomitean sisäisiä selkkauksia.

Sen jälkeen kun kansainvälisen kongressin toimikunta hyväksyi sen, että luovutin *oman* valtakirjani toisille²⁷⁴, en ole enää velvollinen tekemään tiliä millekään Neuvostolle. *Tietyistä* asioista olen valmis antamaan mielelläni selityksiä (kirjeellisesti tai painetussa sanassa) jokaiselle niitä haluavalle.

Keskuskomitean jäsen *N. Lenin*

*Kirjoitettu Geneven lähistöllä,
läheletty Geneveen*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

ETELÄISTEN KOMITEAIN KONFERENSSIN OSANOTTAJILLE ²⁷⁵ JA ETELÄISELLE BYROOLLE

Toverit! Vastauksena tekemäänne päätöslauselmaan, jossa toivotaan enemmistön Organisaatiokomitean muodostamista, kiiruhdamme ilmoittamaan hyväksyvämme täydellisesti ajatuksenne. Pitäisimme vain parempana, ettei ryhmää nimitettäisi OK:ksi, vaan Enemmistökomiteain Byrooksi. Emme katso voivamme nimittää Enemmistökomiteain Byroota, rajoitumme vain suosittelemaan siihen tovereita Martynia, Demonia ja K:ta, Paronia, Sergei Petrovitshia, Felixiä ja Lebedevia, jotka (kuten tiedätte) ovat tosiasiallisesti jo aloittaneet enemmistökomiteoiden yhteenliittämisen. Ehdolla, että muutamat komiteat tukevat näitä tovereita suoranaisesti, he voisivat mielestämme esiintyä enemmistön kannattajain toimintaa yhdistävänä erillisenä ryhmänä.

(22:n konferenssin ²⁷⁶ osanottajat)

Kirjoitettu
v. 1904 lokakuun 5 pn jälkeen
Lähetetty Genevestä Odessaan
Julkaistu ensi kerran v. 1930

Julkaistaan
käsitkirjoituksen mukaan

ENEMMISTÖKOMITEOILLE

Kääntykää ehdottomasti ja viivyttämättä *virallisesti* Venäjän Keskuskomitean puoleen (lähettäkää meille jäljennös paperista) ja pyytäkää lähettämään komitealle uuden, Bontsh-Brujevitshin ja Leninin kustantamon²⁷⁷ kaikki painotuotteet ja toimittamaan ne perille säännöllisesti. Vaatikaa Keskuskomitealta vastausta ja lähettäkää vastaus meille. Tavatessanne henkilökohtaisesti Keskuskomitean jäseniä käyttäkää tilaisuutta hyväksenne ja kysykää heiltä todistajain kuullen, mitä he ovat vastanneet. Oletteko saaneet 73. ja 74. numeron liitteen, Neuvoston päätökset²⁷⁸? On esitettävä protesti sellaista hävyttömyyttä vastaan, se on edustajakokouksen suoranaista vääräntämistä, periferian suoranaista yllyttämistä komiteoita vastaan ja rettelöinnin siirtämistä Neuvostoon. Jollette ole saaneet näitä päätöksiä, tiedustelkaa myös Keskuskomitealta ja tiedottakaa meille. Meillä ilmestyy piakkoin kirjanen, jossa eritellään seikkaperäisesti näitä Neuvoston päätöksiä.

Kirjoitettu
v. 1904 lokakuun 5 pn jälkeen
Lähetetty Genevestä Venäjälle
Julkaistu ensi kerran v. 1930

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

SIPERIAN KOMITEALLE

Geneve. 30. X. 04.

Siperian komitealle N. Leniniltä

Kunnioitetut toverit! Mieleni tekisi vastata teidän kauttanne toveri Simonoville, joka kävi täällä Siperian Liiton edustajana ja jätti ennen lähtöään minulle kirjeen (en ollut silloin Genevessä), jossa esitti sovitteluluontoisen kantansa. Haluaisinkin keskustella tuon kirjeen johdosta, jonka sisältöön тов. Simonov on varmaankin teidät tutustuttanut. Toveri Simonovin kanta on seuraava: he (vähemmistö) ovat tietenkin anarkisteja ja hajottajia, mutta sille et mahda mitään; tarvitaan välttämättä „välirauhaa” (Simonov korostaa nimenomaan, että erotukseksi muista sovittelijoista hän ei puhu rauhasta, vaan välirauhasta), jotta päästäisiin edes jotenkuten pois sietämättömästä tilanteesta ja voitaisiin koota voimia voidaksemme jatkaa taistelua vähemmistöä vastaan.

Tutustuminen тов. Simonovin kirjeeseen oli minulle sangen opettavaista, sillä hän on sovittelukannan harvinaisia *vilpittömiä* kannattajia. Sovittelijain keskuudessa on niin tuhattomasti ulkokultaisuutta, että levähdät, kun luet sellaisen miehen järkeilyä (vaikka ne ovatkin vääriä), joka puhuu, mitä ajattelee. Hänen järkeilynsä on ehdottomasti virheellistä. Hän ymmärtää itse, ettei saa suhtautua *sovinnollisesti* vääristelyyn, sekasotkuun eikä rettelöintiin, mutta mitä merkitystä sitten on *välirauhasta* puhumisella? Vähemmistöhan käyttäisi hyväkseen tätä välirauhaa vain lujittaakseen asemiaan. Ryhmäkuntien välinen väitely (jonka lopettamista tekopyhä Keskuskomitea niin

tekopyhästi lupasi viimeisimmässä komiteoille lähettämässään kirjeessä, jonka tekin olette jo luultavasti saaneet) ei ole lakannut, vaan on saanut sellaisia erittäin iljettäviä muotoja, jotka jopa vähemmistöä kannattava Kautskykin on tuominnut. Jopa K. Kautsky on „Iskralle” lähettämässään kirjeessä sanonut, että „verhottu” väittely on pahempaa kuin mikään muu, sillä asia sotketaan, viittaukset jäävät hämäräksi eikä voida vastata suoraan. Katsokaapa „Iskraa”, sen 75. numeron pääkirjoitusta, joka on aiheeltaan hyvin kaukana erimielisyyksistämme, niin huomaatte, että siinä on vallan muitten asioiden lomassa sätitty vanhusmaisen kiukkuisesti Ivanov-neuvonantajia, täysiiä tomppeleita j.n.e. j.n.e. Keskuskomitean loikkareiden mielestä tämä ei liene ryhmäkuntien välistä väittelyä! En edes puhu niistä pääkirjoituksen kirjoittajan (todennäköisesti Plehanovin) väitteistä, että Marx oli *suopea* proudhonilaisia kohtaan. Voidaanko kuvitella pahempaa historiallisten tosiasioiden vääristelyä ja historian suurten nimien väärinkäyttöä? Mitähän Marx olisi sanonut, jos sellaisin tunnuksin kuin *suopeus* olisi verhottu marxilaisuuden ja proudhonilaisuuden välisen eron *sotkemista*? (vai eikö uusi „Iskra” sotke täyttä päätä rabotshejedelolaisuuden ja iskralaisuuden välistä eroa?). Mitähän Marx olisi sanonut, jos *suopeudella* olisi verhottu sitä, että painetussa sanassa proudhonilaisuus tunnustetaan oikeaksi marxilaisuuteen verrattuna? (vai eikö Plehanov kieroile nyt, kun hän painetussa sanassa kirjoittaa vilpillisesti, että vähemmistö on periaatteessa oikeassa?). Plehanov paljastaa itsensä jo yksin tällä vertauksella, hän paljastaa sen, että enemmistön suhde vähemmistöön on sama kuin marxilaisuuden suhde proudhonilaisuuteen, juuri se vallankumouksellisen ja opportunistisen siiven välinen suhde, minkä näimme jo ikimuistoisessa kirjoituksessa „Mitä ei pidä tehdä”. Katsokaa puolueen Neuvoston päätöksiä (73. numero ja 73. ja 74. numeron liite), ja te näette, että vähemmistön salaisen järjestön lakkauttaminen, josta edellä mainitussa komiteoille osoitetussa Keskuskomitean kirjeessä ilmoitetaan, ei merkitse mitään muuta kuin sitä, että KK:n kolme jäsentä on siirtynyt vähemmistön salaiseen järjestöön. *Tässä* mielessä salainen järjestö on tosiaan kadonnut, ...sillä kaikista kolmesta niin sanotusta keskuselimestämme: ei ainoastaan Pää-äänenkannattajasta ja Neuvostosta, vaan myös

Keskuskomiteasta on nyt tullut salainen (puoluetta vastaan taisteleva) järjestö. Formalismin- ja byrokratisminvastaisen taistelun („periaatteellisen” taistelun) nimessä he julistavat nyt sodan „otsakkeita” vastaan ja julistavat enemmistön kustantamon ei-puolueen kustantamoksi. He väärentävät edustajakokousta laskien väärin äänet ($16 \times 4 = 61$, sillä näihin 61:een kuuluu viisi Neuvoston jäsentä, ja puolet järjestöistä on sellaisia, joissa Neuvostolla on järjestönä 2 ääntä!!) ja salaten puolueelta komiteain päätöslauselmat (on salattu, että Nizhni, Saratov, Nikolajev ja Kaukasia ovat edustajakokouksen kannalla: ks. viimeksi tehtyjä päätöslauselmia kirjastestamme „Puolueelle” ja „Taistelu edustajakokouksen puolesta”²⁷⁹). He ulontavat rettelöinnin Neuvostoon, vääristelevät loputtomasti sellaista kysymystä kuin edustusta Amsterdamin kongressissa, rohkenevat puhua painetussa sanassa Pohjoisen komitean „petoksesta”, vaikka tätä välikohtausta ei ole tutkittu (siitä huolimatta, että Keskuskomitea teki jo *heinäkuussa* päätöksen sen tutkimisesta) *eikä* tähän mennessä ole edes *puhuteltu* jonkun juorujenlevittäjän syyttämää toveria (tämä toveri oli kolme kuukautta: elo-, syys- ja lokakuun ulkomailla ja tapasi Keskuskomitean jäsenen Glebovin, joka oli tekemässä päätöstä tutkimuksen suorittamisesta, mutta ei vaivautunut esittämään syytteitä syytetylle itselleen!!). He antavat Neuvoston nimissä hyväksymisensä hajotustoiminnalle, yllyttävät „periferiaa” enemmistökomiteoita vastaan, puhuvat ilmeistä valhetta Pietarista ja Odessasta. He tuomifsevat „väärinkäytöksenä” sen, että samoja tovereita äänestetään eri komiteoissa, kun samaan aikaan kolme Neuvoston jäsentä, Plehanov, Martov ja Axelrod, äänestävät edustajakokousta *vastaan kolme* kertaa: kerran toimituksessa, kerran Neuvostossa ja kerran Liigassa! He anastavat itselleen edustajakokouksen valtuudet julistaen valtakirjat epäpäteviksi. Eikö se ole edustajakokouksen väärentämistä? Ja suosittelisiko tov. Simonov välirauhaa silloinkin, kun on puhe *tästä* taktiikasta??

Ottakaa Amsterdamin kongressille esitetty alustus, joka on juuri ilmestynyt venäjäksi²⁸⁰. Vähemmistö puhuu siinä puolueen nimissä tietien taiten vastoin puolueen tahtoa toistaen verhotussa muodossa samaa valhetta „Iskrasta”, jota Martynov ja kumpp. ovat aina saarnanneet ja jota Balalaikin-Trotski nyt syöttää. Tai ehkä toveri Simonov

haluaa, että tehdään välirauha tämän Balalaikininkin kanssa (tämän kirjanen on julkaistu „Iskran” toimittamana, kuten „Iskrassa” sanotaan suoraan)? Kenties hän uskoo tässäkin tapauksessa Keskuskomitean lupaamaan ryhmäkuntien välisen väittelyn lopettamiseen?

Ei, se on sosialidemokraatin arvolle sopimaton ja olemukseltaan syvästi virheellinen mielipide, että voitaisiin tehdä välirauha ulkokultaisuuden ja hajotustoiminnan suhteen. On pelkurimaista ajatella, että „et mahda mitään” kirjoittajille, vaikka he olisivat tunnettujakin, että heihin nähden ei jää muuta neuvoksi kuin noudattaa taktiikkaa, jonka Galjorka määritteli („Alas bonapartismi”) sanoin: „Kiroat, mutta kumarrat”. Puolueen keskuselinten muuttamiseen puoluetta vastaan taistelevaksi salaiseksi järjestöksi sekä edustajakokouksen väärentämiseen Neuvoston taholta enemmistö vastaa siten, että se lujittaa edelleenkin ja ehdottomasti rivejään. Se halveksii ulkokultaisuutta ja esittää avoimesti taisteluohjelman (ks. 22:n päätöslauselmaa, jonka ovat hyväksyneet Kaukasian Liitto²⁸¹, Pietarin, Riian, Moskovan, Odessan, Jekaterinoslavin ja Nikolajevin komiteat. Pää-äänenkannattaja on tietysti salannut puolueelta tämän päätöslauselman, vaikka sai sen jo kaksi kuukautta sitten). Eteläiset komiteat ovat jo tehneet päätöksen enemmistökomiteain yhteenliittämisestä ja Organisaatiokomitean muodostamisesta, jonka tulee taistella puoluetta pilkkanaan pitäviä vastaan. On aivan epäilemätöntä, että tällainen enemmistöjärjestö muodostetaan aivan lähi päivinä ja se esiintyy avoimesti. Vastoin Keskuskomitean loikkareiden valheellisia kaskuja enemmistön kannattajain luku Venäjällä kasvaa, ja nuoret kirjoittajavoimat, jotka ovat hylänneet sekavan ja ulkokultaisen „Iskran”, alkavat eri tahoilta lähestyä juuri äsken toimintansa aloittanutta enemmistön kustantamo (ulkomailla oleva Bontsh-Brujevitshin ja Leninin kustantamo) kannattaakseen sitä mitä moninaisimmin sekä auttaakseen sen uudelleenjärjestämistä, laajentamista ja kehittämistä.

Ei, suotta tov. Simonov on masentunut. Suotta hän on kiirehtinyt tekemään johtopäätöksen: vaikka iljettäkin, niin ei mahda mitään. Mahdetaanpas! Mitä julkeammin he pitävät pilkkanaan edustajakokousta (Balalaikin-Trotski, joka kirjoittelee „Iskran” toimituksen nimissä, on jo julistanut edustajakokouksen iskralaisten suunnitelmien vah-

vistamiseen tähtääväksi *taantumukselliseksi yritykseksi*. Rjazanov oli rehellisempi ja avomielisempi sanoessaan, että edustajakokous oli haalittu kokoon), mitä julkeammin he pitävät pilkkanaan puoluetta ja Venäjällä toimivia työntekijöitä, sitä ankarammaksi käy vastarinta, jota he kohtavat, sitä lujemmin enemmistö liittyy yhteen, yhdistää kaikki periaatteelliset ihmiset ja hylkää Plehanovin, Martynovin ja Trotskin epäluonnollisen ja jo olemukseltaan mädän poliittisen liiton. Juuri sellaisen liiton näemme nyt uudessa „Iskrassa” ja „Zarjan” 5. numerossa (on saatu Martynovin kirjoituksesta otettu vedos). Ja se, joka katsoo vähänkään nenäänsä pitemmälle eikä pidä kiinni hetkelisten etujen politiikasta eikä tuokion kestävästä liittoutumisesta, ymmärtää, että tämä liitto, joka synnyttää vain sekavuutta ja rettelöintiä, on tuhoon tuomittu ja että vanhan „Iskran” *suuntauksen* kannattajien, ihmisten, jotka osaavat erottaa tämän suuntauksen kerhosta, vaikka se olisi tunnettujenkin ulkomaalaisten kerho, näiden ihmisten täytyy olla ja heistä tulee tämän liiton hautaajia.

Toverit, olisin sangen iloinen, jos tiedottaisitte minulle tämän kirjeen saapumisesta sekä samalla siitä, oletteko onnistuneet toimittamaan sen tov. Simonoville.

Toverillisin terveisin *N. Lenin*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. STOPANILLE ²⁸²*Leniniltä henkilökohtaisesti Tu—r a l l e*

Hyvä toveri! Kirjeenne ilahdutti minua tavattomasti. Olkaa hyvä ja kirjoittakaa sääntillisesti joka viikko vaikkapa pari riviä ja pitäkää ehdottomasti huolta siitä, että kaikki osoitteet olisivat päteviä ja että olisi varaosoitteita kirjeitä ja tapaamisia varten. Sehän on kerrassaan sietämätöntä, että enemmistön kannattajat ovat näin hajallaan! Mikään yhteinen toiminta ei ole mahdollista ilman säännöllistä kanssakäymistä, mutta me emme ole saaneet Teiltä yli puoleen vuoteen mitään.

Olen täysin samaa mieltä kanssanne, kun kirjoitatte siitä, että on välttämätöntä yhdistää enemmistö, liittää yhteen enemmistökomiteat ja ryhtyä valmistelemaan yksimielistä edustajakokousta, joka pystyy viemään läpi Venäjällä toimivien tahdon. Kaikkea sitä varten tarvitaan mitä kiinteintä kanssakäymistä, sillä muuten harhailemme erillään ettekä Te tiedä kerrassaan mitään yhteisistä asioista.

Keskuskomitea on nyt sulautunut täydellisesti yhteen vähemmistön kanssa ja yhtynyt *tosiasiallisesti* vähemmistön salaiseen järjestöön, jonka päämääränä on taistelu edustajakokousta vastaan hinnalla millä hyvänsä. Neuvoston uudet päätökset väärentävät suoranaisesti sekä äänimääriä että komiteain tahtoa („Iskran” 73. ja 74. numeron liite. Oletteko nähnyt sen?). Nyt on oltava valmiina siihen, että he eivät kutsu missään tapauksessa koolle mitään edustajakokousta, eivät kaihda mitään sääntöjen rikkomista eivätkä lakkaa pitämästä edelleenkin puoluetta pilkkanaan. He ilkkuvat avoimesti meille: missä se teidän voimanne on. Ja me olisimme kakaroita, jos rajottuisimme *luottamaan* edustajakokoukseen valmistautumatta panemaan nyt heti kovan kovaa vastaan. Tämän tehdäksemme meidän on 1) yhdistettävä heti paikalla kaikki enemmistökomiteat ja muodostettava Enemmistökomiteain Byroo

(Odessa + Nikolajev + Jekaterinoslav ovat jo tehneet aloitteen) taistelemaan keskuselinten bonapartismia vastaan; 2) tehtävä kaikkemme tukeaksemme ja laajentaaksemme kaikkinaisesti enemmistön kustantamoa (jonka Bontsh-Brujevitsh ja minä olemme täällä perustaneet; Bontsh-Brujevitsh on vain kustantaja). Ryhmä venäläisiä kirjoittajavoimia on jo käynyt siihen käsiksi, ja Teidän on ryhdyttävä heti kokoamaan ja lähettämään kaikenlaista aineistoa, uutisia, julisteita, kirjoituksia y.m. y.m., erikoisesti työläisiltä ja työväenliikkeestä. Ehdottomasti ja viipymättä. (Ellette tästedes lähetä joka viikko uutiskirjettä, me katkaisemme välit Teihin.)

Byroon suhteen on jo tehty seuraavaa. Odessan + Nikolajevin + Jekaterinoslavin komiteat ovat tehneet yhteisesti tällaisen päätöksen... 22 vastasivat niille näin ²⁸³: ...

Koettakaa ehdottomasti käydä Tiflisissä mahdollisimman pian, toimittakaa perille molemmat. Yhtykööt pikemmin. Tietysti byroohon voidaan ottaa lisäksi Kaukasiaa edustavia jäseniä. Kaikki Kaukasian komiteat sanokoot siis heti sanansa byroosta, t.s. kirjoittakoot meille ja Pietariin (tai Riikaan?) (osoite..., avain...), kannattavatko ne byroon muodostamista ja vaativatko ne tekemään muutoksia ehdokaslistaan tai täydentämään sitä. Tehkää herran nimessä kaikkenne, että tämä ensiarvoisen tärkeä tehtävä suoritetaisiin kunnollisesti, järkevästi ja nopeasti.

Eräät toverit vaativat enemmistökomiteain konferenssin pitämistä Venäjällä. Me täällä arvelemme, että se olisi sekä kallista, hankalaa että vähäantoista. Meidän on kuitenkin kiirehdittävä kaikin voimin. Byroon valitsemista varten ei kannata kokoontua; paljon parempi on sopia siitä kirjeitse taikka siten, että pannaan yksi tai pari toveria kiertämään. Kun sitten byroo alkaa toimia ja siihen yhtyvät Jekaterinoslav + Odessa + Nikolajev + Pietari + Moskova + Riika + Kaukasia, silloin tämä byroo alkaa toimia heti järjestyneen enemmistön edustajana.

Pitäkää siis ehdottomasti kiirettä ja vastatkaa pikemmin.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *N. Lenin*

*Kirjoitettu marraskuun 10 p:nä 1904
Lähetetty Genevestä Bakuun*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. A. BOGDANOVILLE

Hyvä ystävä! Pyydän sanomaan heti Rahmetoville, että hän menettelee meitä kohtaan suorastaan sikamaisesti. Hän ei osaa kuvitellakaan, kuinka kiihkeästi täällä kaikki odottavat häneltä selviä ja täsmällisiä, rohkaisevia tiedotuksia eivätkä sähköitä, joita hän lähettelee. Väki on suorastaan tuskaantunut ainaiseen odotukseen ja epämääräisyyteen. On kerrassaan mahdotonta, ettei Rahmetovilla olisi mitään kirjoittamista: hän on nähnyt ja näkee paljon väkeä, on jutellut Zemljatshkan kanssa, ollut kosketuksessa Borodan, moskovaalaisten asianajajien ja kirjailijoiden kanssa j.n.e., ynnä muuta, j.n.e. j.n.e. Täytyyhän pitää meitä au courant *, ilmoittaa, miten on ylläpidettävä yhteyttä, lähettää uusia osoitteita ja uutiskirjoituksia, kertoa asiallisista ja mielenkiintoisista tapaamisista. Rahmetov ei ole tiedottanut meille yhtään uutta osoitetta yhteyden pitoa varten! Se on kamalaa. *Ei ainoatakaan* kirjoitusta eikä ainoatakaan tiedotusta Moskovan kirjoittajaryhmästä. Jos Rahmetov sattuu joutumaan huomenna kiinni, meille ei jää häneltä mitään, aivan kuin häntä ei olisi ollut olemassakaan!! Se on sietämätöntä, hän olisi voinut kirjoittaa kaikki ja kaikesta ilman pienintäkään vaaraa, mutta hän vain vihjaili joihinkin nuoriin voimiin y.m. (Mitä tietoja on Bazarovista, Fritshestä, Suvorovista ja muista?) Täytyy vähintään kerran viikossa (se ei totta vie ole paljon) käyttää 2—3 tuntia 10—15-sivuisen kirjeen kirjoittamiseen, muutenhan kaikinainen yhteys todellisuudessa katkeaa, Rahmetov ja hänen rajattomat suunnitelmansa muuttuvat rajattomaksi

* — tapahtumain tasalla. *Totm.*

harhaannukseksi, ja tšekäläinen väki suorastaan pakenee tehden kauhukseen sen johtopäätöksen, ettei mitään enemmistöä ole ja ettei enemmistö saa mitään aikaan. Nyt näkyy selvästi vähemmistön taktiikka uudessa muodossaan, ettei oteta lainkaan huomioon enemmistön kirjallisuutta eikä enemmistön olemassaoloa eikä puhuta niistä, että lopetetaan väittely Pää-äänenkannattajassa ja mahtaillaan positiivisella työllä (hiljattain Pää-äänenkannattajan toimitus julkaisi painettuna puoluejärjestöille osoitetun kirjeen, jossa oli merkintä „vain puolueen jäsenille” ja jossa esitettiin sosialidemokraattien zemstvokampanjaan osallistumista koskeva suunnitelma: siinä mahtaillaan vallan uskomattomasti tavattomilla tökeryyksillä. Täällä on ilmestynyt Leninin ruoskiva arvostelu tuosta kirjeestä²⁸⁴). Enemmistön täytyy ryhtyä julkaisemaan omaa äänenkannattajaa²⁸⁵: sitä varten puuttuu rahaa ja lehtikirjoituksia. On käytävä koko tarmolla hankkimaan kumpiakin, sillä ilman hyvin perusteellisia ja yksityiskohtaisia kirjoituksia ei luista mikään asia. Ei tiedoteta yhteyksistä, ei ole mahdollisuutta hyökätä saman henkilön kimppuun eri tahoilta, ei ole koordinoitu niiden Venäjää kiertävien lukuisten bolshevikien toimintaa, jotka järjestelivät kumpiakin asioita erikseen. Tämä hajanaisuus tuntuu kaikessa, komiteat jäävät taas jälkeen tilanteesta, osaksi sen vuoksi, etteivät tunne Neuvoston uusia päätöksiä („Iskran” 73. ja 74. numeron liite, erillinen 10-sivuinen lehtinen), osaksi sen vuoksi, etteivät syvenny niihin eivätkä käsitä, että nämä päätökset merkitsevät edustajakokouksen mitä täydellisintä ja julkeinta väärentämistä. Vain lapset voivat enää olla näkemättä sitä, että Neuvosto ja Keskuskomitea eivät kaihdakaan mitään *saadakseen estettyä* edustajakokouksen. Meidän täytyy asettaa sitä vastaan *voima* = äänenkannattaja + enemmistön Venäjän-järjestö taikka muuten meidän täytyy kuolla. Lenin ei ole vielä tavannut Legkomyslennyitä; kummallista, että Legkomyslennyi matkusti muualle ja odottelee!

Sanokaa siis Rahmetoville, että sätin hänet pahanpäiväiseksi, ja pakottakaa hänet rangaistukseksi pitämään päiväkirjaa. Miksi m-me Rahmetova ei matkusta sinne, mihin lupasi? Toistamme: kaikki pakenevat (Galjorka myös valittaa ja huokailee), kun ei Venäjään tunnu olevan

mitään yhteyttä, kun ei näy, että Rahmetov olisi elossa, tekisi yhteistä työtä, olisi levoton sen vuoksi ja huolehtisi siitä. Ilman kirjeitä vallitsee täydellinen hajanaisuus!!

Kirjoitettu marraskuun 21 p:nä 1904

Lähetetty Genevestä Venäjälle

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

N. K. KRUPSKAJALLE

3. XII. 04.

Lähetin tänään virkakirjeen Bontshille. Unohdin lisätä tärkeän asian: painatettakoon (Leiteisenin sanakirjaa) 3.000 kappaletta, se täytyy ehdottomasti tietää hinnan laskemiseksi. Sano tämä heti Bontshille.

Lähetän Liittokomitean ja Keskuskomitean Kaukasian edustajan ilmoituksen²⁸⁶, jonka Raisa²⁸⁷ sai tänään. *Mielestäni* meidän kustantamon on *välttämättä* julkaistava se heti *lehtisenä*; tehkää se heti ja ehdottomasti; lehtiseen voidaan lisätä Nikolajevista ja muualta tulleet päätöslauselmat, mutta lehtisen pitää olla aivan pieni, 2—4 (maximum) sivua (ilman mitään otsakkeita, alle vain kustannusliikkeen nimi).

Sain juuri kirjeesi. En käsitä, mikä vika on Ljadovin ja Rahmetovin „suunnitelmassa”, mutta jotain siinä on vinossa. *Koetan saapua mahdollisimman nopeasti* ja jouduttaa minonosetsin tuloa.

Kuumentelin turhaan näitä oheistettuja lehtiä. Ehkä kokeilette muita reagensseja.

Sattui vapaa ilta yli kaikkien odotusten. Lähetän kirjeen, joka on tämän toisella puolella, kehotan toimittamaan sen *heti* kaikille kolmelle minulta henkilökohtaisesti²⁸⁸, mitään neuvotteluja pitämättä; ravistelkoon se heitä niin kuin kuuluu, kylläpähän sitten perästä selvitämme asian, jos tiedot osoittautuvat liioitelluiksi: tosiasia on, että on syntymässä erimielisyyttä, ja se on ehdottomasti ehkäistävä ja rökittävä lujasti aivan alussa; pyydän hartaasti lähettämään

tämän kirjeen *heti* kaikille kolmelle ja nimenomaan minulta henkilökohtaisesti. Puhun huomenna minonosetsin kanssa, ja hän asettuu varmaan minun kannalleni, Vasili Vasiljevitsh ja Schwarz samoin, mutta on parasta, että teksti on henkilökohtaisesti minulta. Aioin kirjoittaa Martyn Nikolajevitshille ja rökittää häntä, mutta luulen, ettei kannata; kun tullen sinne, niin puhun hänen kanssaan, sillä toistaiseksi hän on täällä vaaraton. Mutta sitä vahinkoa, jota Venäjä on alkanut aiheuttaa, kirjeeni paralysoi hie-man. Teit vikapiston, kun et käsenyt Martyn Nikola-jevitshin kirjoittaa kaikesta heti minulle Pariisiin,— se oli kovin huonosti tehty, olisi pitänyt ehdottomasti kirjoittaa.

Luin vielä kerran Rahmetoville osoitetun kirjeen: ehkä siitä voisikin jättää joitakin kovia sanoja pois, mutta *kehotan* teitä lähettämään kirjeen *aivan välttämättä* heti ja erittäin jyrkkäsävyyisenä henkilökohtaisesti minulta.

Kävin Leiteisenin luona. Hän luki minulle Plehanovilta saamansa kirjeen. Plehanov tietenkin haukkuu siinä Leniniä oikein haukkumalla. Hän kirjoittaa, että „Trotskin kirjanen on keho, kuten mies itsekin”, pyytää, että Leiteisen „ei seuraisi vähemmistöä, vaan häntä” (Plehanovia), valittaa sitä „elämänsä tragiikkaa, ettei hänellä 20 vuoden jälkeen ole toveria, joka uskoisi häntä”, sanoo, että hän pyytää „toverillista luottamusta eikä auktoriteetin edessä alistumista”, että hän „ajattelee vakavissaan eroamista”... tämä toistaiseksi näin *entre nous* *.

Deutsch kirjoitti joku päivä sitten Leiteisenille *pyytäen auttamaan* rahallisesti, että he ovat yhä rahatta. Samaa Zasulitsh kirjoitti (aikaisemmin) Jefronille haukkuen Galjorkaa ja luullen Sergei Petrovitshia Galjorkaksi (!!).

Toivon pääseväni lähtemään matkalle ylihuomenna, maanantaina; luennoin tiistaina ja keskiviikkona Zürichissä, torstaina Bernissä ja perjantaina olen kotona. Mutta lähtö kaiketi viivästy vielä muutamalla päivällä.

Kirjoita minulle Zürichiin Arguninin välityksellä (kaksi kirjekuorta, joista sisäkuori lujatekoisempi, ja varovammin). Onko Lausannesta tullut kirjettä, onko pyydetty minua poikkeamaan sinne? Lähettivätkö osoitteen?

Sinun *N. Lenin*

* — meidän kesken. *Toim.*

Kirjoittakaa ehdottomasti ja heti *kaikille* meikäläisille komiteoille, että ne lähettäisivät meille *virallisen käs-kyn* julkaista *avoimesti* uudelleen kaikkia varten toimituksen kirjeen, joka koskee zemstvoa. Tämä kaiken varalta. Tee se *ilman mitään verukkeita*. Hankkikaa tuo kirje (tai painattakaa se uudestaan) ja lähettäkää kirjekuoressa enemmistökomiteoille.

Lähetetty Pariisista Geneveen
Julkaistu ensi kerran v. 1930

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

**A. A. BOGDANOVILLE, R. S. ZEMLJATSHKALLE,
M. M. LITVINOVILLE** ²⁸⁹

*Leniniltä henkilökohtaisesti Rahmetoville, Zemljatshkalle,
papashalle*

3. XII. 04.

Hyvä ystävä! Olen saanut tietoja Martyn Nikolajevitshin saapumisesta (itse en ole häntä nähnyt) ja tein niistä johtopäätöksen, että asiamme ovat kerrassaan hullusti. Taaskin on syntymässä jonkinlaista erimielisyyttä Venäjällä toimivien ja ulkomaisten bolshevikkien välillä. Kolmi-vuotisen kokemuksen perusteella kuitenkin tiedän, että sellainen erimielisyys saattaa vahingoittaa tavattomasti asiaa. Katson tämän erimielisyyden ilmenevän seuraavassa: 1) Rahmetovin tuloa pitkitetään; 2) painopiste siirretään tšekäläisestä äänenkannattajasta muuhun, edustajakokoukseen, Venäjän Organisaatiokomiteaan etc.; 3) katsotaan läpi sormien tai vieläpä kannatetaankin jotain Keskuskomitean ja enemmistön kirjailijaryhmän välistä kaupanhierontaa ja melkein idioottimaisia venäläisen äänenkannattajan perustamishankkeita. Jos tietoni tästä erimielisyydestä pitävät paikkansa, niin minun on sanottava, ettei enemmistön pahin vihamieskään voisi keksiä mitään pahempaa. Rahmetovin matkan viivyttäminen on suorastaan anteeksiantamatonta tyhmyyttä, joka lähentelee petturuutta, sillä lörpöttely lisääntyy kauheasti, ja me saatamme menettää täällä tarpeellisen tekijän sen vuoksi, että Venäjällä aiotaan lapsellisen typerästi saada heti paikalla jotain pystyyn. Vieläkin pahempaa on se, että viivytetään enemmistön ulkomaisen äänenkannattajan perustamista (jota varten puuttuu vain rahaa). Tämä äänenkannattaja on nyt kaikki kaikessa, ilman sitä meillä on edessämme varma ja kunniaton loppu: On hankittava rahaa

ehdottomasti hinnalla millä hyvänsä, vaikkapa parisen tuhatta, ja ryhdyttävä toimeen viivyttämättä, muuten vahingoitamme itse itseämme. Vain pätkähullut voivat perustaa *kaikki* toiveensa edustajakokoukseen, sillä selväähän on, että Neuvosto estää minkä edustajakokouksen tahansa, estää jo ennen sen kokoontumista. Ymmärtäkää minua herran tähden vain oikein: en kehota lopettamaan edustajakokouksen puolesta agitointia enkä luopumaan tästä tunnuksesta, mutta vain lapset saattavat nyt rajoittua tuohon näkemättä, että olennaisinta on **voima**. Tulkoon edustajakokousta koskevia päätöslauselmia edelleenkin (Martyn Nikolajevitshin kiertomatka jäi jostain syystä niin tuloksettomaksi, ettei toistettu missään päätöslauselmaa, se on kovin ikävää), mutta *eihän kysymyksen ydin ole siinä*, ei suinkaan sitä voida olla näkemättä? Organisaatiokomitea tai enemmistöbyroo on tarpeellinen, mutta ilman äänenkannattajaa se olisi pelkkä nolla, pelkkää komediaa, se olisi saippuakupla, jonka särkisi ensimmäinen palo. Äänenkannattaja ja rahaa, rahaa hinnalla millä hyvänsä tänne, jättäkää kenet tahansa ilman, mutta lähettäkää rahaa. Organisaatiokomitean tai enemmistöbyroon on valtuutettava meidät perustamaan äänenkannattaja (pikemmin, pikemmin) ja kierrettävä komiteoissa, mutta jos OK päättäisi elvyttää *ensin* „positiivista työtä” ja *lykätä toistaiseksi* äänenkannattajan perustamista, niin juuri sellainen idioottimainen Organisaatiokomitea saattaisi meidät tuhoon. Ja vihdoin se olisi jo suoranaista kavallusta, jos julkaistaisiin jotain Venäjällä tai ryhdyttäisiin jonkinlaisiin kauppoihin KK:n konnamaisten roistojen kanssa. On selvää, että Keskuskomitea haluaa hajottaa ja eristää toisistaan Venäjällä ja ulkomailla toimivat bolshevikit, se on suunnitellut sitä jo kauan, ja vain keltanokat tyhmyrit voisivat tarttua tuohon onkeeseen. Äänenkannattajan hommaaminen Venäjällä KK:n avulla on järjettömyyttä, suoranaista järjettömyyttä tai petturuutta, siihenhän johtaa ja siihen se vie tapahtumien objektiivinen logiikka, sillä kaikenlaiset Keskuskomitean kaltaiset likaiset ilkimyksiset vetävät ehdottomasti nenästä tuollaisia äänenkannattajan tai kansantajuisten lehden perustajia. Sanon sen suoraan etukäteen ja viittaaan jo etukäteen lopullisesti kintaalla sellaisille ihmisille.

Toistan: ensi sijalla on pidettävä äänenkannattajaa ja vain äänenkannattajaa sekä varojen hankkimista äänen-

kannattajalle; rahojen kuluttaminen muuhun olisi nyt kaikkein järjettömintä. Rahmetov on saatava viipymättä, aivan heti tänne. On kierrettävä komiteoissa ennen kaikkea tarkoituksena saada uutiskirjoituksia (se on anteeksiantamatonta ja häpeällistä, ettei meille tule vielääkään uutiskirjeitä!! se on suorastaan häpeällistä ja se voi pilata koko asian!!), ja harjoitettava agitaatiota edustajakokouksen hyväksi vain sen *ohella*. Kaikkien enemmistökomiteoiden täytyy heti katkaista *tosiasiallisesti* suhteet Keskuskomiteaan ja jättää koko yhteydenpito Organisaatiokomitean tai enemmistöbyroon huoleksi; tämän OK:n *on viivyttelemättä* julkaistava painatettu tiedotus OK:n muodostamisesta, julkaistava se viivyttelemättä ja ehdottomasti.

Ellemme poista tätä enemmistön keskuudessa syntyvää erimielisyyttä, ellemme pääse yhteisymmärrykseen asiasta kirjeitse *ja (mikä tärkeintä)* tapaamalla Rahmetovia, silloin me kaikki *viittaamme* täällä suorastaan *kintaalla koko asialle ja jätämme sen sikseen*. Jos haluatte, että tehdään yhdessä työtä, täytyy astua yhtä jalkaa ja sopia asioista, toimia niin kuin sovitaan (eikä vastoin sopimusta tai sopimatta asioista), sillä sehän on suorastaan häpeällistä ja hävytöntä, että lähdetään hakemaan rahaa äänenkannattajaa varten, mutta aletaan puuhata kaikenlaisia törkyisiä asioita.

Lähipäivinä esiinnyn painetussa sanassa Keskuskomiteaa vastaan vieläkin jyrkemmin. Jos emme katkaise suhteita Keskuskomiteaan ja Neuvostoon, olemme ansainneet vain sen, että kaikki sylkisivät meitä päin naamaa.

Odotan vastausta ja Rahmetovin saapumista.

N. Lenin

Lähetetty Pariisista Venäjälle

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

R. S. ZEMLJATSHKALLE

Zemljatshkalle Starikilta

10. XII. 04.

Palasin juuri selostusmatkalta ja sain kirjeenne № 1. Keskustelin Rusalkan kanssa. Oletteko saanut haukkumakirjeeni (lähetetty myös papashalle ja Sysoikalle)? Mitä OK:n kokoonpanoon tulee, hyväksyn tietysti yhteisen päätöksen. Mielestäni Rjadovoita ei pidä vetää mukaan asiaan, vaan hänet on lähetettävä heti tänne. Sitten on välttämättä järjestettävä erikoinen ryhmä (tai täydennettävä OK:ta) kiertämään säännöllisesti komiteoita ja pitämään yllä kaikkia yhteyksiä niiden kesken. Yhteys komiteoihin ja Venäjään on meillä vielä äärimmäisen riittämätöntä, ja meidän täytyy tehdä kaikkemme lehtikirjeenvaihdon sekä tavallisen toverillisen kirjeenvaihdon kehittämiseksi. Minkä takia ette järjestä meille yhteyttä Pohjoiseen komiteaan? Moskovan kirjaltajiin (erittäin tärkeää!)? Rjahovskiin? Tulaan? Nizhniin? tehkää se heti paikalla. Edelleen, minkä takia komiteat eivät lähetä *meille* toistamiseen tehtyjä päätöslauselmia edustajakokouskysymyksestä? se on välttämätöntä. Pelkään pahoin, että olette liian optimistisia edustajakokoukseen ja Keskuskomiteaan nähden: kirjasesta „Neuvosto puoluetta vastaan” (se on jo ilmestynyt) näette, että he ovat valmiit kaikkeen, tekemään piru ties mitä saadaakseen edustajakokouksen estetyksi. Mielestäni se on suoranainen virhe, ettei OK julkaise painettua tiedotusta. Ensinnäkin tiedotus on tarpeen voidaksemme asettaa avoimen menettelymme vähemmistön salaisen järjestön vastapainoksi. Muussa tapauksessa Keskuskomitea saa teidät ehdottomasti kiinni, käyttää hyväkseen Sysoikan uhkavaatimuksia ja julistaa teillä olevan „salaisen” järjestön: se olisi

häpeäksi enemmistölle, ja sellaiseen häpeään olisitte syy-
 päitä yksinomaan te. Toiseksi painettu tiedotus on tarpeen
 voidaksemme ilmoittaa uuden keskuksen olemassaolosta
 puoluetyöntekijäin joukolla. Millään kirjeillä ette voi kos-
 kaan tehdä sitä edes osapuulleen. Kolmanneksi enemmistö-
 komiteoiden yhdistymistä koskevalla ilmoituksella on oleva
 valtava moraalinen merkitys alakuloisen (etenkin täällä
 ulkomailla) enemmistön rauhoittamiseksi ja reipastuttami-
 seksi. Tämän seikan aliarvioiminen olisi mitä suurin poliiti-
 tinen virhe. Sen tähden vaadin yhä uudelleen, että enem-
 mistöbyroo (tai enemmistökomiteain OK) julkaisee heti
 pohjoisen konferenssin jälkeen ilmoituksen viitaten siihen,
 että se tapahtuu Odessan, Jekaterinoslavin, Nikolajevin,
 neljän Kaukasian komitean, Riian, Pietarin, Moskovan,
 Tverin, Pohjoisen j.n.e. (ehkä myös Tulan + Nizhni
 Novgorodin), t.s. 12—14 komitean suostumuksesta ja *suo-
 ranaisesta toimeksiannosta*. Se ei suinkaan vahingoita
 taistelua edustajakokouksen puolesta, vaan auttaa sitä
 suuresti. Vastatkaa viipymättä minulle, suostutteko vai ette.
 Zemstvokampanjan johdosta suosittelen erikoisesti, että
 Venäjällä julkaistaan heti ja avoimesti (ilman typerää
 otsaketta „puolueen jäsenille”) sekä minun kirjasesi ²⁹⁰
 että „Iskran” toimituksen kirje. Mahdollisesti kirjoitan
 vielä yhden kirjasesin, mutta „Iskraa” vastaan suunnattu
 väittelykirjanen on julkaistava ehdottomasti uudestaan. Ja
 lopuksi erittäin tärkeä ja kiireellinen asia: voinko panna
 uutta lehteä koskevan tšekäläisen manifestin ²⁹¹ alle enem-
 mistökomiteain organisaatiokomitean (tai mieluummin
 Enemmistökomiteain Byroon) nimen? Voinko esiintyä täällä
 byroon nimissä? ilmoittaa *byroon* uuden äänenkannattajan
 julkaisijaksi ja toimitusryhmän muodostajaksi? Tämä on
 erikoisen tärkeä ja kiireellinen asia. Vastatkaa heti tavat-
 tuanne Rjadovoin, jolle sanokaa ja toistakaa, että hänen
 on matkustettava heti paikalla, viipymättä ja vitkastele-
 matta, ellei hän halua palaa ja tehdä hirveää vahinkoa
 asialle. Kaikkialla ulkomailla hölistään vallan mahdotto-
 masti, kuulin itse ollessani selostusmatkalla Pariisissa,
 Zürichissä y.m. Viimeinen varoitus: joko hän pakenee heti
 paikalla tänne tahi hän syöksee itsensä turmioon ja sysää
 koko meidän asiamme vuodella taaksepäin. Minä en ryhdy
 enkä tule esittämään täällä mitään uhkavaatimuksia edus-
 tajakokouksesta kenellekään, sillä se aiheuttaisi vain nau-

rua ja pilkkaa; ei kannata näytellä komediaa. Kannan-
ottomme on kymmenen kertaa vilpittömämpää ja parempaa
silloin, kun esiinnyimme avoimesti yhdessä enemmistö-
byroon kanssa ja kannatamme avoimesti edustajakokousta
emmekä käy mitään typeriä kulissientakaisia neuvotteluja,
jotka parhaimmassa tapauksessa vain pitkittävät asiaa ja
antavat Gleboville, Konjagineille, Nikititsheille ja muille
konnille uusia juonittelumahdollisuuksia. Täällä koko
enemmistö hermostelee, tuskailee ja odottaa äänenkannat-
tajaa, vaatii sitä kaikkialla. Sitä ei saa julkaista ilman
byroon suoranaista toimeksiantoa, mutta julkaista täytyy.
Rahan suhteen on ryhdytty kaikkiin toimenpiteisiin ja toi-
vomme saavamme, hankkikaa tekin. Antakaa herran täh-
den pikemmin valtuudet julkaista byroon nimissä ja pai-
nattakaa sitä koskeva lehtinen Venäjällä.

Lähetetty Genevestä Venäjälle
Julkaistu ensi kerran v. 1930

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

KAUKASIAN LIITOKOMITEALLE

Kaukasian Liitolle Leniniltä

Hyvät toverit! Saimme juuri konferenssinne päätöslauselmat²⁹². Lähettäkää ehdottomasti vielä uudelleen tarkempi jäljennös — monesta kohdasta ei ole saatu selvää. Pankaa ehdottomasti pikemmin täytäntöön myös mainio suunnitelmanne, lähettäkää tänne erikoisedustajanne. Ilman sitä on tosiaan tavattoman vaikeata, miltei mahdotonta sopia kunnolleen asioista ja poistaa keskinäisiä väärinkäsityksiä. Kuitenkin se on tällä hetkellä äärimmäisen välttämätöntä.

Te ette vielä tunne läheskään kaikkia asiakirjoja ettekä kaikkia Neuvoston ja Keskuskomitean konnuuksia. Ei voi olla pienintäkään epäilystä siitä, että he ovat jo ehkäisseet kolmannen edustajakokouksen ja nyt aiheuttavat hajaannusta kaikissa komiteoissa. Täytyy heti 1) muodostaa Enemmistökomiteain Byroo, 2) luovuttaa sille kaikki edustajakokousta koskevat asiat ja koko komiteain johto, 3) tukea „Vperjod”²⁹³ äänenkannattajaamme, 4) julkaista päätöslauselmanne (valtuutatteko meidät tekemään sen?) sekä ilmoitus byroosta.

Olkaa hyvä ja vastatkaa pikemmin.

Teidän *Lenin*

Emme käsitä, mikä kanta teidän (Kaukasian) byroolla on yleisvenäläiseen Enemmistökomiteain Byroohon. Kirjoittakaa pikemmin tai parasta olisi, jos lähettäisitte edustajanne.

Kirjoitettu
v. 1904 joulukuun 12 pn jälkeen
Lähetetty Genevestä

Julkaistu ensi herran v. 1926

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

KAUKASIAN LIITTOKOMITEALLE

Hyvät toverit! Sain kirjeenne, joka koskee „Borba Proletariata”²⁹⁴ lehteä. Yritän kirjoittaa ja sanon toimitus-
tovereille. Teen nyt uutterasti työtä uutta äänenkannattajaa
varten. Teille on sen johdosta jo lähetetty yksityiskohtainen
kirje²⁹⁵. Vastatkaa pikemmin ja olkaa hyvät ja lähettäkää
enemmän, enemmän ja enemmän työläisten lehtikirjoituk-
sia. Äänenkannattajan menestys riippuu nyt erityisesti
Teistä, sillä alku on erittäin vaikeaa.

Teidän *N. Lenin*

Kirjoitettu joulukuun 20 pnä 1904

Lähetetty Genevestä

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

M. M. ESSENILLE ²⁹⁶

Leniniltä henkilökohtaisesti Nina Lvovalle

24. 12. 04.

Olen jo pitkän aikaa ollut aikeissa kirjoittaa Teille, mutta touhut ovat estäneet. Meillä on nyt innostus korkealla ja kaikilla on hirveän kiire: eilen ilmestyi ilmoitus „Vperjod” lehtemme julkaisemisesta. Koko enemmistö on ennen näkemättömän riemun ja innon vallassa. Vihdoin se inhottava rettelöinti on voitettu ja alamme tehdä työtä sovussa niiden kera, jotka haluavat tehdä työtä eivätkä järjestellä skandaaleja! On saatu kokoon hyvä kirjoittajaryhmä, on tuoreita voimia, rahaa on vähänlaisesti, mutta kohta pitäisi saataman. Keskuskomitea, joka kavalsi meidät, on menettänyt kaiken luottamuksen, se on kooptoinut (kavalasti — salaa) menshevikkejä ja taistelee epätoivoisesti edustajakokousta vastaan. Enemmistökomiteat yhdistyvät, ne ovat jo valinneet byroon, ja äänenkannattaja yhdistää ne nyt täydelleen. Hurraa! Älkää masentuko, nyt me kaikki alamme elpyä ja elvymme. Olipa miten tahansa, mutta toivomme näkevämme ehdottomasti Teidätkin vähän ennemmin tai vähän myöhemmin. Kirjoittakaa, kuinka on terveytenne laita, ja pysykää reippaana, se on pääasia; muistakaa, ettemme me vielä kovin vanhoja ole, kaikki on vielä edessä.

Teidän *Lenin*

*Lähetetty Genevestä Venäjälle
Julkaistu ensi kerran v. 1926*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

R. S. ZEMLJATSHKALLE

Leniniltä henkilökohtaisesti Zemljatshkalle

26. 12. 04.

Hyvä ystävä! Olen saanut Teiltä valtakirjan. Lähi päivinä esiinnyn painetussa sanassa asianne johdosta ²⁹⁷. Joku päivä sitten sain niin ikään pohjoisen konferenssin pöytäkirjat. Hurraa! Olette tehneet työtä erinomaisesti, ja Teitä (sekä papashaa, myshiä ja muita) sopii onnitella valtavan menestyksen johdosta. Sellaisen konferenssin pitäminen on mitä vaikein asia Venäjän oloissa, ja se on nähtävästi onnistunut loistavasti. Sillä on äärettömän suuri merkitys; se sattui mukavasti yhteen lehtemme („Vperjodin”) johdosta antamamme ilmoituksen kanssa. Ilmoitus on jo julkaistu. Ensimmäinen numero ilmestyy tammikuun alussa uutta lukua. Nyt on edessä tällainen tehtävä: 1) Venäjällä täytyy julkaista mahdollisimman pian painettu lehtinen Enemmistökomiteain Byroosta. Älkää missään nimessä lykätkö sitä viikollakaan. Se on erittäin tärkeää.

2) Täytyy vielä kerran kiertää etelän (*ja Volgan*) komiteat ja selittää pontevasti, kuinka tärkeää on „Vperjodin” *kaikkalainen* tukeminen.

Kuljetus on taattu, kunnes papasha sitä hoitaa. Hän ryhtyköön mitä tehokkaimpiin toimenpiteisiin siirtääkseen perintönsä toisille, jos sattuu palamaan.

Lähetäkää Rahmetov nopeammin pois vaarapaikoista määräpaikkaansa. Nopeammin!

Kun saamme rahaa, lähetämme paljon väkeä.

Pietarin häpeäjutusta (kun vähemmistö esti mielenosoituksen) kerromme „Vperjodin” 1. numerossa ²⁹⁸.

Pikemmin julkinen ilmoitus byroon muodostamisesta ja ehdottomasti luettelemalla kaikki 13 komiteaa²⁹⁹. Pikemmin, pikemmin, pikemmin! Silloin saadaan rahaakin.

Teidän *Lenin*

Puristan lujasti kaikkien ystävien kättä.

Lähetetty Genevestä Venäjälle

Julkaistu ensi kerran v. 1926

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. I. JERAMASOVILLE

Leniniltä henkilökohtaisesti Monahille

Hyvä toveri! Suureksi ilokseni sain kuulla, että Teihin voidaan nyt ottaa säännöllisempi yhteys. Olisi hyvä, jos käyttäisitte sitä hyväksenne ja kirjoittaisitte minulle itse muutaman rivin mielialoistanne ja lähimmäistä suunnitelmistanne, sillä tähän saakka ovat kaikki Teitä koskevat tiedot tulleet välikäsien kautta, mikä aina vaikeuttaa jonkin verran yhteisymmärrystä.

Puolueasiamme ovat olleet koko vuoden kehnosti niin kuin olette varmaan kuullut. Vähemmistö on lopullisesti mitätöinyt 2. edustajakokouksen päätökset, muodostanut uuden „Iskran” (oletteko nähnyt sitä? miten siihen suhtaudutte?) ja nyt, kun yleensä mielipiteensä lausuneiden komiteoiden valtaenemmistö on noussut tätä uutta „Iskraa” vastaan, vähemmistö on tehnyt tyhjäksi kolmannenkin edustajakokouksen. Vähemmistö on nähnyt erittäin selvästi, ettei puolue tule sietämään heidän äänenkannattajaansa, joka levittää juoruja ja eripuraisuutta taistelussa, pyrkii takaisin rabotshejedelolaisuuden periaatteisiin ja kuuluisaan prosessi-organisaatioteoriaan.

Asenne on nyt selvinnyt. Enemmistökomiteat (4 Kaukasian komiteaa, Odessan, Jekaterinoslavin, Nikolajevin, Pietarin, Moskovan, Riian, Tverin, Pohjoinen ja Nizhni Novgorodin komitea) ovat yhdistyneet. Olen alkanut julkaista täällä (uusin kirjoittajavoimin) „Vperjod” lehteä (ilmoitus on jo ilmestynyt, № 1 ilmestyy tammikuun alussa uutta lukua). Tiedottakaa, miten suhtaudutte tähän ja voidaanko odottaa kannatustanne, joka olisi meille äärettömän tärkeää.

*Kirjoitettu joulukuun lopulla 1904
Lähetetty Genevestä Venäjälle*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

M. M. LITVINOVILLE*Papashalle Leniniltä*

Hyvä ystävä! Kiiruhdan vastaamaan kirjeeseen, joka miellytti minua sangen kovin. Olette tuhat kertaa oikeassa, että täytyy toimia päättäväisesti, vallankumouksellisesti ja takoa silloin, kun rauta on kuumaa. Olen samaa mieltä siitäkin, että täytyy liittää yhteen nimenomaan enemmistökomiteat. Venäjän keskuksen sekä täällä ilmestyvän äänenkannattajan välttämättömyys on nyt meille kaikille aivan selvä. Viime mainittua varten olemme jo tehneet kaiken voitavamme. Rjadovoi tekee uutterasti työtä, on löytänyt osanottajia, on itse antautunut kokonaan ja hakee kaikin keinoin miljonääriä ja melkoisen menestyksen toivein. Ja vihdoin olette tuhat kertaa oikeassa siinäkin, että täytyy toimia avoimesti. Välillämme on kiistaa vain detaljikysymyksestä, jota on pohdittava kylmäverisesti, nimittäin siitä, pidetäänkö komiteain konferenssi vai muodostetaan välittömästi „Enemmistökomiteain Byroo” (tämä nimi miellyttää meitä enemmän kuin Organisaatiokomitea, vaikka eihän kysymys tietenkään ole nimestä), jonka ensin tunnustaisivat muutamat ja sittemmin kaikki enemmistökomiteat. Te kannatatte edellistä, me jälkimmäistä. Jos olisi mahdollista pitää konferenssi ulkomailla, kannattaisin täydellisesti konferenssia. Sen pitäminen Venäjällä on kauhean vaarallista, hankalaa ja vähäantoisaa. Odessa + Nikolajev + Jekaterinoslav ovat muuten jo päässeet yhteisymmärrykseen ja antaneet „22:n” tehtäväksi „nimittää Organisaatiokomitean”. Me vastasimme suosittelemalla nimeksi „Enemmistökomiteain Byroota” ja nimesimme seitsemän ehdokasta (Rusalka, Felix, Zemljatshka, Pavlovitsh, Gusev, Aleksejev ja Paroni). Kirjoitamme tästä Odessaan ja Pietariin. Aleksejev lähti jo Teille. Eiköhän olisi parempi suorittaa

ehdokkaiden vaaleja Riian, Pietarin+Moskovan kautta, sitten ilmoittaa siitä heti *julkisesti* (lähettämme tiedotuksen luonnoksen³⁰⁰), sitten käydä nopeasti Pohjoisessa komiteassa, Kaukasiassa, Saratovissa, Nizhnissä y.m., pyytää niitä yhtymään meihin ja täydentää byroota mahdollisimman liberaalisesti parilla *heidän* ehdokkaallaan (joskaan ei ole kovin todennäköistä, että meihin yhtyvät komiteat vaatisivat lisäämään suuresti byroon kokoonpanoa). En kerta kaikkiaan voi edes kuvitella, että meillä saattaisi syntyä vaikeuksia byroon kokoonpanon vuoksi.

Tällaisen menettelyn etuisuuksia ovat nopeus, huokeus, turvallisuus. Nämä etuisuudet ovat sangen tärkeitä, sillä nopeus nyt on kaikki kaikessa. Byroosta tulee virallinen komiteain yhteenliittämiselin ja hajaannuksen sattuessa korvaa tosiasiaassa täydellisesti Keskuskomitean. Kirjoittajaryhmä tulevaa Pää-äänenkannattajamme varten on niin ikään täysin hahmottunut (viisi tai kuusi henkeä: Rjadovoi, Galjorka, minä, Schwarz+*Lunatsharski*+ehkä *Bazarov*). Käykää Te hoitamaan kuljetuksia ja tarmokkaammin. Me olemme täällä ottaneet mukaan erään entisen bundilaisen, joka on toiminut paljon kahdella rajalla; hän lupaa järjestää asian 200—300 ruplan kuukausimaksusta. Odotamme vain rahaa ja sitten annamme hänelle yhteyden Teihin.

Teidän menetelmänne on epäedullinen, se tietää viivytelyä. Pidän kerrassaan hyödyttömänä esittää uhkavaatimuksia KK:lle ja Neuvostolle. KK teeskentelee, nyt en epäile tiimaakaan sitä, että he ovat myyneet itsensä täydellisesti vähemmistölle ja ovat kokonaisuudessaan ja ehdottomasti valmiit väärentämään edustajakokouksen. Ei pidä luulotella turhia. Nyt kun kaikki keskustelimet ovat heillä, heidän käytettävissään on tuhansia keinoja väärentää edustajakokousta ja he *ovat jo ryhtyneet tekemään sitä*. Me todistamme sen painetussa sanassa erittelemällä Neuvoston päätöksiä („Iskran” 73. ja 74. numero, liite). Me olemme tietysti olleet ja tulemme edelleenkin olemaan edustajakokouksen kannalla, mutta on puhuttava kaikkialla kovalla äänellä, että he jo väärentävät edustajakokousta ja me paljastamme väärennyksen. Tosiasiaassa asetan edustajakokouksen nyt yhdeksännelle sijalle ja etusijalle äänenkannattajan ja Venäjällä muodostettavan

keskuselimen. On naurettavaa puhua epälojaalisuudesta, kun he tekemällä kaupat vähemmistön kanssa ovat suoranaisesti pakottaneet meidät ne järjestämään. Se on valhe, että vähemmistön salainen järjestö on laskettu hajalle; sitä ei ole laskettu hajalle, kolme KK:n jäsentä on mennyt tuohon salaiseen järjestöön, ja siinä kaikki. Kaikki kolme keskuselintä muodostavat nyt puolueenvastaisen salaisen järjestön. Vain tyhmyrit eivät näe sitä. Meidän on vastattava järjestymällä avoimesti ja paljastettava heidän salaliittonsa.

Olkaa hyvä ja lujittakaa kaikissa uskoa meidän järjestöömme ja tulevaan äänenkannattajaamme. Täytyy vain kärsiä vielä vähän, kunnes Rjadovoi saa työnsä tehdyksi. Kootkaa ja lähettäkää lehtikirjoituksia (*aina* merkinnöin: Leninille) ja aineistoa, *erityisesti* työläisiltä. Meidän ja teidän kesken on erimielisyyttä vain yksityiskohdasta, sillä olisin tietysti vain mielissäni konferenssista. Mutta totta vie se ei maksa vaivaa; paljon parempi on julkaista nyt heti ja viipymättä tiedotus byroon nimissä, koska sen kokoonpanosta me kyllä sovimme helposti eikä tältä pohjalta nähtävästi synny selkkausta. Ja kun byroo ilmoittaa muodostumisestaan, se tunnustetaan kohta ja se alkaa puhua kaikkien komiteain nimissä. Harkitkaapas tätä vielä kerran oikein tarkoin ja vastatkaa pikemmin.

*Kirjoitettu joulukuussa 1904
Lähetetty Genevestä Venäjälle
Julkaistu ensi kerran v. 1926*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VSDTP:n PIETARIN JÄRJESTÖLLE

Pietarissa on Moskovan zubatovilaisen työväenyhdistyksen osasto, jolla on samat säännöt (mekaanisen ammattialan työläiset) ja sen kokoonpanokin on osaksi sama, t.s. siinä ovat samat henkilöt, jotka ennen toimivat Pietarin zubatovilaisessa yhdistyksessä (Ushakov, Starozhilov ja Gorshkov, Pikunov ja Mohnatkin, Nikiforov y.m.). Tämä yhdistys toimii Litvinov-Fallinskin, Tshizhovin ja Lango-voin suojeluksen alaisena. Suosittelevat kovasti olemaan *erittäin* varovaisia kanssakäymisessä tämän yhdistyksen kanssa, koska se on *erittäin* vaarallista provokaattorien vuoksi. Tämä yhdistys on tehnyt nyt pienen käännöksen vasempaan, mutta se palvelee täydellisesti porvaristoa ja poliisilaitosta.

(Tämä tieto on saatu asiasta perillä olevalta henkilöltä.)

*Kirjoitettu loka-—joulukuussa 1904
Lähetetty Genevestä*

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

1905

127

KIRJE VENÄJÄLLÄ OLEVALLE TOVERILLE

6. I. 05.

Hyvä ystävä! Kiitokset seikkaperäisestä kirjeestä. Olisi sangen mieluista, jos kävisitte hoitamaan tarmokkaammin paikallisia asioita.

Mitä tulee käsitykseeni niistä mainitsemistanne toimituksen järjeilyistä, joita on sen toisessa „konspiratiivisessa” lehtisessä³⁰¹, toistaiseksi voin sanoa seuraavaa. Ennen kaikkea pistää silmään se, että „salaisuus” on huu-tavan typerää, kun 1) ei ole mitään konspiratiivista ja 2) samat ajatukset toistuvat 79. numerossa (Jekaterinodar-in mielenosoitus, kirjeenvaihtajan artikkeli ja toimituksen kirjoitus). 79. numeroa on käsitelty „Vperjodin” 1. numeroissa³⁰². Saatte sen maanantaihin mennessä ja näette siitä, miten me asetamme kysymyksen. Nyt on peräti naurettavaa julkaista konspiratiivisia lehtisiä, ja minä hyökkäisin erittäin kiukkuisesti sellaista vastaan.

Toimituksen uudessa tekeleessään esittämät „ajatukset” näyttävät tarjoavan oikeastaan kaksi peruskiinnetta: 1) Staroverin kanta, johon toimitus viittaa ja joka on selitetty „Iskrassa”, ja 2) leikitään parlamentarismia, „paraateja ja manöövereja”, ei uskota proletariaattiin, yritetään häveliäästi *ottaa takapakkia* paniikin suhteen (ehkä sanat paniikista olivat muka „liikaa” (!)).

Tätä on eritoten korostettava

Ad * 1. Staroverin kanta, joka tuli selvästi esiin myös 77. numerossa (*pääkirjoitus*) — NB NB, on mielestäni peräti sekava. Erittelen sitä painetussa sanassa³⁰³. Sekavaa päätöslauselmaansa puolustellakseen Starover joutuu pakosta „keksimään” *hyvän* porvariston. Keksitään „zemstvomiehistä” ja liberaaleista eroava „porvarillinen demokratia” (ikään kuin zemstvomiehet eivät olisi porvarillisia demokraatteja!), johon oikeastaan luetaan kuuluvaksi *intelligenssi* (kun luette tarkkaan 77. ja 79. numeron, näette, että porvarillinen demokratia samaistetaan „radikaalisen intelligenssin”, „demokraattisen intelligenssin”, „intelligenttien demokraattien” kanssa, esim. № 78, 3. sivu, 3. palsta, 9. rivi alhaalta ja passim **).

On äärettömän typerää katsoa intelligenssi, erotukseksi zemstvomiehistä etc., porvarilliseen demokratiaan kuuluvaksi. On ällöttävää, kun intelligenssiä kehoitetaan muuttamaan „itsenäiseksi voimaksi” (№ 77, kursivointi „Iskran”). Tässä jätetään ottamatta huomioon laajan demokratian reaalinen pohja (talonpojat, kotiteollisuudenharjoittajat etc.), ei oteta huomioon *sosialistivallankumouksellisia*, radikaalisen sivistyneistön luonnollista ja väistämätöntä *vasemmistoa*. Tässä yhteydessä voin vain mainita näistä väittämistä, sillä ne täytyy esittää seikkaperäisemmin lehdistössä.

Staroverilla on mahdottoman paljon sellaista luonnontonta pötyä, että „demokraattinen intelligenssi” on liberaalimin „liikehermo” (!) j.n.e. Huvittava on hänen yrityksensä nimittää „uudeksi sanaksi” viittausta „kolmanteen ainekseen”, kulttuuritoimitsijoihin, intelligenssiä edustaviin zemstvomiehiin j.n.e. Katso „Zarjan” 2.—3. numerossa julkaistua katsaustani maan sisäisiin asioihin, jossa on *kokonainen luku*: „Kolmas aines”³⁰⁴. Vain uusi „Iskra” on voinut keksiä tässä „uuden sanan”.

Ei ole totta, että sosialidemokraatit etujoukkona voivat vaikuttaa ainoastaan demokraattiseen intelligenssiin. He voivat vaikuttaa zemstvomiehiinkin ja *vaikuttavat*. Meidän vaikutuksemme heihin ja hra Struveen on tosiasia, jota eivät huomaa vain ihmiset, jotka ovat ihastuneet paraati-esiintymisten „silmin nähtäviin ja kouraantuntuviin tuloksiin”.

* — kohtaan. *Toim.*

** — eri kohdissa. *Toim.*

Ei ole totta, että paitsi zemstvomiehiä ja demokraattista intelligenssiä ei ole ketään, johon voitaisiin vaikuttaa (talonpojat, kotiteollisuudenharjoittajat etc.).

Ei ole totta, että intelligenssi erotukseksi liberaaleista on „porvarillista demokratiaa”.

Ei ole totta, että ranskalaiset radikaalit ja italialaiset tasavaltalaiset eivät ole hämänneet proletariaatin luokkatietoisuutta.

Ei ole totta, että „sopimuksessa” (josta toimitus kirjoitti ensimmäisessä lehtisessä) *saatettiin* tarkoittaa Staroverin „ehtoja”. Se on sulaa järjettömyyttä. Toimitus luikertelee nähdessään selvästi, että ehdot on *todellisuudessa* heitetty yli laidan.

Ad 2). Toinen kohta käy mielestäni ilmi erittäin selvästi toisen lehtisen seuraavasta lauseesta:

„Mielestämme täytyy mennä luokkaviihollisemme ja väliaikaisen poliittisen liittolaisemme — oppositiossa olevan porvariston — mukana juuri sille alalle, jolla se suorittaa historian sille antamaa vapautuvan kansakunnan poliittisen johtajan tehtävää; *proletariaatin täytyy juuri tällä alalla mitellä voimiaan porvariston kanssa*”.

Tässä jo todella leikitään parlamentarismia. Mitellä voimia, kuinka suuresti kaunopuheiset intelligenttiroistomme mataloittavatkaan tuota ylevää käsitettä, kun he rajoittavat sen koskemaan pienten työläisryhmien zemstvokouksessa järjestämiä manifestaatioita! Voi sitä hysteeristä tohinaa, kun yritetään ottaa vaari hetkellisistä suhdanteista (nyt ovat zemstvomiehet „näyttämön etualalla”, painutaan siis niille aloille, joilla suoritetaan historian antamaa tehtävää! Olkaa armollisia, herrat! Älkää puhuko niin kauniisti!). „Proletariaatin *täydellinen* kosketus poliittisen näyttämön etualalla olevaan porvaristoon”. Vieläkö „täydellisempää”! onhan „hikoiltu” yhdessä itse Jekaterinodarin kaupungin esimiehen kanssa.

Ei ole aivan selvää, kuinka puolustellaan aatetta „korkeimman tyypin mobilisaatio”, sillä kerrotte siitä omin sanoin ettekä lainaa. Juuri tuossa aatteessa piilee heidän sekaannuksensa *ydin*. Ero „tavallisen” ja „poliittisen mielenosoituksen” välillä (onko toisessa lehtisessä tosiaan kirjaimelleen niin? Onko se painettu lehtinen? Ettekö voisi hankkia jäljennöstä? yhtä kappaletta?), sehän on suorastaan *helmi*. Juuri siltä kannalta vastustajaa onkin mieles-

täni ahdistettava, juuri siinä se onkin nolannut itsensä. Eivät zemstvoissa järjestetyt manifestaatiot ole huonoja, vaan mahtipontiset järkeilyt korkeimmasta tyypistä *ovat ällöttäviä*.

Rajoitun toistaiseksi tähän. Valmistan tämänpäiväistä esitelmää. Menshevikit ovat kuulemma päättäneet olla tule-matta.

„Vperjodin” 1. numero ilmestyy tänään ³⁰⁵.

Kirjoittakaa mahdollisimman tarkasti, miltä „Vperjod” vaikuttaa, *h a n k k i k a a* lehtikirjoituksia, erikoisesti työväenosastoa varten.

[Kehottaisin sitomaan toisiinsa toimituksen toisen lehti-sen ja 77., 78. numeron, Staroverin, ja 79. numeron.]

Teidän *N. Lenin*

Kirjoitettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1934

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

R. S. ZEMLJATSHKALLE

Leniniltä henkilökohtaisesti Zemljatshkalle

Olen saanut kiukkuisen kirjeenne ja kiiruhdan vastamaan. Suotta loukkaannuitte. Jos toruinkin, niin uskokaa, että tein sen hyvässä tarkoituksessa ja sitä paitsi varauksin: jos Ljadovin tiedot pitävät paikkansa. Annamme tavattoman suuren arvon valtavalle työllenne, jonka olette tehneet 15 komitean valtaamisen ja kolmen konferenssin järjestämisen alalla³⁰⁶, kuten näitte edellisestä kirjeestämme, joka koski pohjoista konferenssia³⁰⁷. Ilman Teitä emme ole ottaneet emmekä ota askeltakaan. Pietariin matkustanut tyttölapsi lupasi käyttää henkilökohtaisia tuttavuuksiaan hankkiakseen rahaa, mutta Liisalle kirjoitimme Teitä varten emmekä suinkaan Teitä sivuuttaen (merkintä: „henkilökohtaisesti” tehtiin yksinomaan vihamiehiä silmällä pitäen). Selitämme Liisalle heti hänelle lähetettyjen kirjeiden suhteen sattuneen väärinkäsityksen. Tietysti hiiteen koko Liisa.

Suuri kiitos komiteoille osoitteista. Lähettäkää lisää, olkaa hyvä. Gusev lähetettiin, Ljadov lähtee, kun saadaan rahaa.

Ljadov ei selittänyt aivan oikein asiaa, joka koskee äänenkannattajan järjestämistä Venäjällä, ja pyydän anteeksi, että kiivastuin ja tulin loukanneeksi Teitä.

En ryhdy enempää väittelemään byroon avoimesta esiintymisestä. Kaksi viikkoa on tietenkin pikku juttu. Uskokaa, että aion ottaa täydellisesti ja ehdottomasti kaikessa huomioon Venäjän mielipiteen ja pyydän Teiltä vakavasti yhtä asiaa: tiedottakaa herran nimessä minulle useammin tuosta mielipiteestä. Jos olen syysä siihen, että antaudun ulko-

mailla olevien bolshevikkien mielialojen valtaan, niin olen tahtomattani syyllinen, sillä Venäjältä kirjoitetaan tavattoman vähän ja harvoin. Pohjoisen konferenssin suorittamaan valintaan alistun täydellisesti ³⁰⁸ ja mielelläni, toden totta. Koettakaa hankkia rahaa ja kirjoittakaa, ettette ole vihainen.

Täysin Teidän *Lenin*

Kirjoitettu
v. 1905 tammikuun alussa
Lähetetty Genevestä Pietariin
Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

ENEMMISTÖKOMITEAIN BYROON SIHTEERILLE

29. I. 05.

Hyvä ystävä! Minulla on Teille suuri pyyntö: olkaa hyvä ja rökittäkää Rahmetovia ja oikein perusteellisesti. Hänhän menettelee meidän suhteen totta vie aivan samalla tavalla kuin osvobozhdenijelaiset³⁰⁹ tai pappi Gapon sosialidemokratian suhteen. Tarkastelin äsken Venäjältä saamiemme kirjeiden luettelointitaulukkoa. Gusev on lähettänyt 6 kirjettä 10 päivässä, mutta Rahmetov 2 kirjettä 30 päivässä. Mitäs sanotte? Ei vihiä, ei viestiä. Ei riviäkään „Vperjodille”. Ei sanaakaan asioista, suunnitelmista eikä yhteyksistä. Se on jotain mahdotonta, uskomatonta, kerrassaan huono juttu. Kohta ilmestyy „Vperjodin” 4. numero ja heti sen jälkeen (muutaman päivän kuluttua) 5., mutta Rahmetovilta ei ole saatu mitään tukea. Tänään saapuivat Pietarista 10. päivänä lähetetyt kirjeet, ne ovat aivan lyhkäisiä. Eikä kukaan ole järjestänyt runsaasti hyviä lehtikirjoituksia tammikuun 9 päivän tapahtumista³¹⁰!

Ei ole tullut mitään vastausta Rahmetoville lähettämäni kirjeeseen, jossa kirjoitin lehtikirjoitusten lähettämisestä³¹¹!

Byroosta ja edustajakokouksesta ei myöskään kuulu mitään. Kuitenkin olisi niin perin tärkeää ilmoittaa kiireellisesti byroon muodostamisesta ja kiirehtää edustajakokouksen koollekutsumista. Älkää missään nimessä luottako menshevikkeihin älkääkää Keskuskomiteaan, vaan ajakaa ehdottomasti kaikkialla ja mitä jyrkimmin läpi kahtia-

jakoa, jakoa ja jakoa. Vallankumoukseen viehättyneinä olimme täällä vähällä liittyä yhteen menshevikkien kanssa eräässä julkisessa kokoustilaisuudessa, mutta he puijasivat meitä siinäkin häpeällisesti. Sitä, joka ei halua tulla petetyksi, varotamme vakavasti: kahtiajako ja ehdottomasti.

Lähetetty Genevestä Pietariin

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. BEBELILLE

7. II. 05.

Suuresti kunnioitettu toveri!

Samana päivänä, kun kirjoititte minulle, me kirjoitimme toveri Herman Greulichille kirjettä³¹², jossa selitimme, miten ja minkä takia kahtiajakaantuminen Venäjän sosialidemokraattisessa työväenpuolueessa on nykyään tapahtunut tosiasia. Lähetämme jäljennöksen tästä kirjeestä Saksan sosialidemokraattisen puolueen puoluehallinnolle.

Puolueemme kolmannen edustajakokouksen kutsuu koolle Venäjän Enemmistökomiteain Byroo. „Vperjod” lehden toimitus ja enemmistön Venäjän-byroo ovat vain väliaikaisia keskuselimiä. En minä eikä kukaan tuntemistani „Vperjodin” toimittajista, avustajista tai kannattajista ota tällä hetkellä vastuulleen mitään uusia tärkeitä ja koko puoluetta sitovia toimenpiteitä ilman puolueen edustajakokouksen päätöstä. Näin muodoin ehdotuksenne voidaan esittää vain tuolle puolueen edustajakokoukselle.

Lähetetty Genevestä Berliiniin

Julkaistu ensi kerran v. 1905

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan
Venäjännös saksan kielestä*

131

S. I. GUSEVILLE³¹³

Haritonille

15. II. 05.

Hyvä ystävä! Suuret kiitokset kirjeistä. Jatkakaa ehdottomasti samassa hengessä, mutta sen lisäksi 1) älkää koskaan rajoittuko siihen, että kerrotte lyhyesti Teille jätetyistä kirjeistä tai tiedotuksista, vaan lähettäkää ne ehdottomasti *täydellisinä* (kirjeittenne ohella); 2) järjestäkää meille ehdottomasti *välittömiä* yhteyksiä uusiin voimiin, nuorisoon, vereksiin kerhoihin. Älkää unohtako, että vallankumouksellisen järjestön voima on sen lukuisissa yhteyksissä. Ystäviemme toimeliaisuutta ja heidän työnsä tuloksellisuutta meidän on mitattava sillä, kuinka paljon he toimittavat meille *uusia* yhteyksiä Venäjään. Tähän mennessä *kukaan* pietarilaisista (hävetkööt) ei ole antanut meille *yhtään* uutta yhdyssidettä Venäjälle (ei Serafima, ei Sysoika, ei Zemljatshka eikä Nik. Iv.). Se on suorastaan skandaali, loppu, perikato! Ottakaa herran tähden oppia menshevikeistä. „Iskran” 85. numerossa on tuhattomasti kirjeenvaihtajien kirjoituksia. Tehän olette lukenut „Vperjodia” nuorille, miksi ette ole järjestänyt meille yhteyttä keneenkään heistä?? Muistakaa, että jos palatte, me olemme hukassa, sillä ette ole hankkinut meille *kymmentä* uutta, nuorta ja uskollista „Vperjodin” ystävää, jotka osaisivat toimia, pitää yllä yhteyttä ja olla kirjeenvaihdossa ilman Teitä. Muistakaa tämä!! Ammattivallankumouksellisen täytyy järjestää joka paikassa kymmeniä uusia yhteyksiä, antaa siellä ollessaan heidän hoitaa kaikki tehtävät, opettaa ja innoittaa heitä toiminnalla eikä opettavaisilla

puheilla. Sitten on matkustettava toiselle paikkakunnalle ja kuukauden parin kuluttua palattava tarkastamaan nuoria sijaisia. Vakuutan Teille, että keskuudessamme ilmenee jotain idioottimaista, poroporvarillista, oblomovilaista nuorison pelkoa. Pyytämällä pyydän: taistelkaa kaikin voimin tuota pelkoa vastaan.

Teidän *Lenin*

Lähetetty Genevestä Pietariin

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

S. I. GUSEVILLE

25. II. 05.

Saimme juuri Ljadovin kirjeestä tietää, että KK on suostunut edustajakokouksen pitämiseen. Vannotamme byroota kaiken pyhän nimessä, ettei se uskoisi Keskuskomiteaan eikä luopuisi mistään hinnasta hitustakaan täydestä itsenäisyydestään edustajakokouksen koollekutsumisessa. Byroolla ei ole oikeutta antaa hiventäkään periksi Keskuskomitealle. Muuten me nousemme täällä kapinaan, ja kaikki kallionlujat komiteat tulevat kannattamaan meitä. KK on kutsuttu edustajakokoukseen ja tulkoon menshevikkeineen, mutta edustajakokouksen kutsumme koolle me ja vain me. Tiistaina (28. II. 05) ilmestyy „Vperjodin” 8. numero, jossa julkaistaan uudelleen byroon tiedonanto ja meidän ponteva täydennyksemme³¹⁴. Tehkää herran tähden kaikenne toimittaaksenne tämän kirjeen kiireimmiten Ljadoville, Sysoikalle, Zemljatshkalle.

Teidän *Lenin*

*Lähetetty Genevestä Pietariin
Julkaistu ensi kerran v. 1925*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

S. I. GUSEVILLE

Natiolle

Hyvä ystävä! Suuret kiitokset kirjeistä. Suorastaan pelastatte meidät ulkomaisilta vaikutelmilta. Jatkaa ehdottomasti samaan tapaan. Hankkikaa herran tähden lehtikirjoituksia itse työläisiltä. Minkä takia he eivät kirjoita?? Se on suorastaan häpeä! Seikkaperäinen kertomuksenne komitean agitaatiotoiminnasta Shidlovskin komission vaaleissa³¹⁵ on oivallinen. Julkaisemme sen.

Vielä kysymys: otitteko komiteaan ne 6 työläistä, jotka aioitte ottaa? Vastatkaa ehdottomasti. Kehotamme hartaasti: ottakaa komiteaan työläisiä, ainakin puoliksi. Ilman sitä ette saa lujia asemia menshevikkejä vastaan, jotka lähettävät täältä paljon apuvoimia.

Kukaan byroon jäsenistä ei kirjoita mitään edustajakokouksesta. Se huolettaa meitä, sillä Rusalkan (ja osaksi Teidänkin) optimistinen käsitys, että Keskuskomitean suostuminen edustajakokoukseen on saavutus, herättää valtavaa huolestuneisuutta. Meille on päivän selvää, että Keskuskomitea halusi petkuttaa teitä. Keskuskomiteaan nähden täytyy olla pessimistejä. Älkää herran tähden uskoko siihen! Käyttäkää tarmokkaasti hyväksenne tilaisuutta saadaksenne vähemmistökomiteat ja erikoisesti suota edustavat komiteat mukaan. Tavattoman tärkeää on kiinnittää suurta huomiota Kieviin, Rostoviin ja Harkoviin: *me tiedämme*, että kaikissa noissa kolmessa keskuksessa on „Vperjodin” kannattajia, *työläisiä* ja sivistyneistöä. Niistä on tuotava *hinnalla millä hyvänsä neuvottelevan* äänioikeuden omaavia osanottajia edustajakokoukseen*. Sama koskee Moskovan kirjaltajia. Yleensä on hirveän har-

* Kirjoittakaa tästä kaikesta Rusalkalle ja Demonille.

millista, ettei byroo julkaissut päätöstämme työväenjärjestöjen kutumisesta edustajakokoukseen: se on *kauhean suuri virhe*. Korjatkaa se pian ja ehdottomasti.

Kehottaisin erikoisesti agitoimaan kaikkien Pietarin 300 järjestyneen työläisen keskuudessa, että *he* lähettäisivät edustajakokoukseen *omalla kustannuksellaan* yhden tai kaksi edustajaa *neuvottelevalla* äänioikeudella. Se miellyttäisi työläisiä varmaankin tavattomasti ja he tarttuisivat kiihkeästi käsiksi asiaan. Alkää unohtako, että menshevikit koettavat vimmatusti halventaa edustajakokousta työläisten silmissä puhumalla, ettei siellä ollut työläisiä. Se on otettava varteen ja kiinnitettävä ehdottomasti erikoista huomiota työväen edustukseen. Kyllä kai Pietarin työläiset saavat kootuksi kolmesataa ruplaa kahta työläisedustajaa varten (tai joku mesenaatti lahjoittaa varta vasten tähän tarkoitukseen), agitaatio, jota harjoitetaan viisikopeekkaisen kokoamiseksi, on oleva valtavaa, ja kaikki saavat tietää siitä. Tällä olisi suunnaton merkitys. Lukekaa tämä ehdottomasti komiteassa sekä organisaattorien ja agitaattorien kokouksissa. Puhuvatko kaikki organisaattorimme ja agitaattorimme työläisille suoran yhteyden ottamisesta „Vperjod” lehteen??

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

P. S. Byroon molemmat lehtiset (niin 1. numero kapi-nasta kuin 2. numero suhtautumisesta liberaaleihin) ovat mainioita ja me julkaisemme ne uudelleen täydellisinä „Vperjodissa”³¹⁶. Kunpa jatkaisittekin samaan tapaan!! Muuten: miksi kirjoittajain ryhmä on julistautunut Pietarin komitean järjestöön kuuluvaksi. Se ei ole tarkoituksenmukaista seuraavasta syystä. Komitean yhteydessä toimiva kirjoittajain ryhmä ei saa valtakirjaa edustajakokoukseen. Jos se olisi *erillinen*, komiteaan kuulumaton, *gleisvenäläinen* „Venäjän SDTP:seen kuuluva kirjoittajain ryhmä”, sillä olisi oikeus lähettää (*byroon luvalla*) *neuvottelevan* äänioikeuden omaava edustajansa. Järjestäkää tämä asia, pyydän! Emme nimitä sitä painetussa sanassa Pietarin komitean yhteydessä toimivaksi ryhmäksi. Tehtäköön seuraavaa: 1) Pietarin komitea erottaa sen. 2) Siitä tulee vaikkapa väliaikaisesti irrallinen ja erillinen; 3) se „esittää anomuksen” (voi tätä byrokratismia!), että se saisi lähettää

edustajakokoukseen edustajansa neuvottelevalla ääni-oikeudella; 4) byroo antaa luvan. Eiköhän kymmenkunta kirjoittajaa saa hankituksi edustajaansa varten 200 ruplaa?? Ja varmaankin edustaja (esim. Rumjantsev tai joku toinen) voisi olla edustajakokoukselle hyödyllinen. Ilmoitakaa tästä byroolle tai *tekkää* mieluummin *itse* kaikki tämä *ilman mitään selostuksia*.

Kirjoitettu
v. 1905 maaliskuun alussa
Lähetetty Genevestä Pietariin
Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

S. I. GUSEVILLE

Natiolle Leniniltä

11. III. 05.

Hyvä ystävä! Sain juuri 10. ja 11. numeron³¹⁷. Suuret kiitokset, erityisesti haukkumisista 10. numerossa. Pidän siitä, kun ihmiset haukkuvat toisiaan, he siis tietävät, mitä tekevät, ja heillä on oma linjansa. Peittositte ovelasti „vanhaa sutta”, jo pelkästä lukemisestakin hän raapi korvallis-taan! Mutta 11. numero osoitti, että olette kuitenkin liian optimistinen, kun toivotte tulevanne helposti toimeen Pieta-rin menshevikkien kanssa. Voi, danaolaisia pelkään³¹⁸ ja neuvon Teitäkin pelkäämään! Pankaa merkille, että kaikki, mikä on heille epäedullista, jää pelkäksi puheeksi, pane-matta paperille, kuten esim. KK:n suostumus edustajako-kouksen pitämiseen. Tänään ilmestyi „Iskran” 89. numero, siinä on Neuvoston 8. III. 05 tekemä päätös, vilpillinen ja raivoisa päätös edustajakokousta vastaan („moisella me-nettelyllään edustajakokouksen osanottajat itse asettavat itsensä puolueen ulkopuolelle”). He laskevat, että 1. I. 05 oli 33 „oikeuskelpoista puoluejärjestöä, keskustelimiä lukuun ottamatta” (julkeaa valhetta, on leivottu olematto-mia komiteoita, kuten Kubanin komitea ja Kazanin komi-tea, joka on vahvistamatta, ja kahden komitean, Polesjen ja Luoteisen komitean perustamisajat on sotkettu, 1. IV. 05 asemesta on sanottu 1. I. 05). On selvää, ettei voi olla puhettakaan Neuvoston eikä siis myöskään Liigan eikä Pää-äänenkannattajan osallistumisesta edustajakokouk-seen. Olen suuresti mielissäni siitä *enkä usko*, että Venäjän menshevikit tulevat, en usko. Tähän saakka kukaan teistä ei ole toimittanut yhdeltäkään menshevikkikomitealta paperia, jossa he sanovat suostuvansa edustajakokouksen

pitämiseen. Älkää luulotelko turhia! Jos Pietarin menshevikit suostuvat tekemään myönnytyksiä, niin vaatikaa heiltä *conditio sine qua non**, että he *tunnustavat edustajakokouksen*, jonka byroo kutsuu koolle, ja tunnustavat Pietarin komitean ainoaksi *lailliseksi ja työväenliikkeeseen sidotuksi* komiteaksi,— se on tehtävä ehdottomasti kirjallisesti, lähetettävä ehdottomasti jäljennös (heidän omakätisesti allekirjoittamana) „Vperjodille” ja ehdottomasti vähemmistön Pietarin ryhmän kaikkien jäsenten nimessä mainiten jokaisen heistä nimeltään. Mutta sittenkään älkää päästäkö heitä *mihinkään yhteyksiin* käsiksi, sillä siinä tapauksessa hankitte itsellenne sisäisiä vihamiehiä, muistakaa minun sanoneen!

Ilmoittakaa heti pikasähkeellä Rahmetoville, että täällä pidetään suunnilleen 20. III. 05 tärkeä konferenssi sosialistivallankumouksellisten ja *monien* muiden puolueiden kanssa tarkoituksessa solmia sopimus kapinaa varten³¹⁹, Rahmetovin läsnäolo on *välttämätön*, rientäköön heti hukkaamatta päivääkään.

Lopuksi sanon Teille vielä kerran: ette tunne vähemmistön voimia koko Venäjän mitassa ja luulottelette turhia. Menshevikit ovat nyt meitä voimakkaampia, on käytävä vimmittua taistelua, pitkällistä taistelua Ulkomaiset ikonit³²⁰ ottavat suunnattomasti rahaa. Pidän suorastaan *sopimattomana*, että alkaisimme puhua sopimuksen teosta Bundin etc. kanssa *sen jälkeen, kun* he (ja lättiläiset) pitivät konferenssin Keskuskomitean kanssa³²¹ (pöytäkirja „Poslednije Izvestijassa”³²² ja „Iskran” 89. numerossa). Se olisi tylsämielisyyttä: me aivan kuin tuppaaunnumme, mutta meille sanotaan: emme me teitä tunne, me olemme jo tehneet sopimuksen KK:n kanssa. Pitäkää varanne, saatte häpeät päällenne!

Puristan lujasti kättänne. *Lenin*

Lähetetty Genevestä Pietariin

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — välttämättömänä ehtona. *Toim.*

135

S. I. GUSEVILLE

Guseville Leniniltä

16. III. 05.

Hyvä ystävä! Juuri äsken sain tietää, että täällä pidettäväksi suunniteltua 18 sosialidemokraattisen y.m. *vallankumouksellisen* puolueen (siinä luvussa eserrien ja P.P.S:n) konferenssia on Bundin pyynnöstä lykätty huhtikuun alkuun. Meille on varsin, varsin tärkeää päättää yhdessä Rahmetovin kanssa eräistä peruskysymyksistä, jotka koskevat osallistumistamme tuohon konferenssiin (sen tarkoituksena on sopimuksen tekeminen kapinaa varten). „Iskra” vehkeilee mitä katalimmin. Ellei Rahmetov ole vielä matkustanut, tehkää kaikkenne, jotta hän lähtisi heti, ja vastatkaa minulle välttämättä heti paikalla tarkemmin, mitä tiedätte hänen lähtöajastaan.

Olemme täällä melkoisesti huolissamme edustajakokouksesta. Teidän, Igorin ja Ljadovin on helppo kirjoitella, että starik hermostelee. Kyllähän sitä hermostuu, kun täällä ympäröivät meitä viholliset, jotka käyttävät hyväkseen kaikenlaisia tietoja ja saavat niitä nopeammin kuin me. Se on totta vie Byroon taholta hävytöntä. Idästä esimerkiksi tiedämme vain sen, että Zemljatshka kiertää Uralia ja että Ljadov on ollut Saratovissa. Jälkimmäisestä paikasta saatu vastaus on epäselvä, ei mitään varmaa. Emme tiedä, kuinka julkaistaan „Itäisen piirin komiteain” allekirjoittamia lentolehtisiä. Se on häpeä ja skandaali!! Äskettäin sosialistivallankumoukselliset näyttivät meille yhtä sellaista.

lehtistä, se oli tyhmä, tähdätty Gaponia vastaan! On selvää, että se on KK:n vehkeilyä, mutta eivätkö ne kaksi byroon jäsentä, jotka ovat käyneet itäpiireissä, voineet saada selville mitään ja kirjoittaa meille ajoissa, etteivät olisi saattaneet meitä noloon asemaan vihollisten edessä? Eikö heitä hävetä, kun he saattavat „Vperjodin” niin ylettömän noloon asemaan? Eikä ainoastaan noloon, sillä „Iskra” käyttää häikäilemättä hyväkseen kaikkea. „Iskran” 89. numerossa Neuvosto manaa puolueesta pois kaikki ne, jotka menevät edustajakokoukseen. Siinä on taas väärennetty ääniä. On laskettu 1. I. 05 olleen 75 ääntä ($33 \times 2 = 66 + 9$ ääntä KK:lla, Pää-äänenkannattajalla ja Neuvostolla). On keksitty Kazanin ja Kubanin komiteat, joita ei ole koskaan vahvistettu, ja edelleen valehdellaan, että Polesjen komitea ja Luoteinen komitea on vahvistettu ennen 1. I. 05. Todellisuudessa ne on vahvistettu vasta 1. IV. 05 mennessä. Paljastimme sen „Vperjodin” 10. numerossa ³²³.

Ottakaa huomioon vielä tämä: jotta edustajakokous olisi „Iskran” kannalta laillinen, täytyy siinä olla 19 komiteaa. Meidän laskujemme mukaan se on väärin. Mutta jos 1. I. 05 tayloroikeuksisia *Venäjä*n järjestöjä oli 28 (ilman Liigaa), niin on peräti toivottavaa, *mittei välttämätöntä*, että 14—15 osallistuisi edustajakokoukseen. Mutta meillä on 13—1 (Jekaterinoslav) + 2 (Voronezh ja Tula) = 14 ja vain siinä tapauksessa, että lasketaan mukaan Tiflis, joka on epävarma. Tietysti edustajakokous on tarpeen, vaikka siihen tulisi tusina komiteoita, ja mitä pikemmin, sitä parempi. Millainen edustajakokous tahansa, mutta edustajakokous. Mutta minkä takia ei ole tietoja byroon käynnistä *yhdessäkään* neutraalisessa tai menshevistisessä komiteassa?? Onhan päätetty, että byroo kutsuu kaikki ja käy jokaisessa? Miksi Ljadov ei käynyt Kubanin komiteassa? Miksi hän ohiajaessaan ei käynyt kutsumassa edustajakokoukseen Donin, Harkovin, Vuoriteollisuuspiirin, Kievin komiteaa?? eikä näiden kaupunkien erillisiä ryhmiä? kutsua työläiset *itse* edustajakokoukseen — se on mainio keino nostattaa heidät kapinaan. Minkä takia sitä ei tehdä?? sillähän olisi valtava merkitys!! Miksei Kurskista, Polesjen komiteasta y.m. ole mitään tietoja? Teemme täältä käsin minkä voimme, mutta täältä emme voi paljoakaan tehdä. On vähäisiä kiinnekohtia Kazanissa, Siperiassa,

Kurskissa, Polesjessa, Saratovissa, mutta kaikki vain olettamuksellisesti. Ja kuitenkin jos kaikki nämä viisi ynnä Ural olisivat läsnä edustajakokouksessa, niin silloin se olisi epäilemättä täysin laillinen, vieläpä „Iskrankin” laskujen mukaan. Kirjoittakaahan.

Teidän *Lenin*

Lähetetty Genevestä Pietariin
Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

VSDTP:n ODESSAN KOMITEALLE

Odessan komitealle Leniniltä

Hyvät ystävät! Haluaisin keskustella kanssanne edustajakokouksen edustajista. Jos lähetätte Venäjältä, silloin kirjeelläni ei ole merkitystä. Mutta olen kuullut, että aiotte antaa valtakirjan jollekulle tšekäläisistä. Jos huhu pitää paikkansa, niin rohkenen kehottaa, että antaisitte valtakirjan *molemmille* tšekäläisille ehdokkailenne, t.s. sekä Josephinelle että Danilalle, nimittäin toiselle heistä ratkaisevalla äänioikeudella, toiselle neuvottelevalla (t.s. kirjoitaisitte edustajakokoukselle kirjeen, jossa Odessan komitea pyytää *edustajakokousta* sallimaan, että edustajakokoukseen osallistuu Josephine Eteläisen byroon jäsenenä *neuvottelevalla* äänioikeudella, sillä neuvotteluissa hän on erittäin hyödyllinen työntekijä, tahi esimerkiksi Danila, joka tuntee mainiosti periferian ja on toiminut erittäin tarkokkaasti Odessan proletariaatin keskuudessa). Voidaan olla varmoja, että edustajakokous täyttää komitean pyynnön. Olkaa hyvät ja lukekaa tämä kirje *kaikille* komitean jäsenille ja vastatkaa minulle ³²⁴.

P. S. Otatteko työläisiä komiteaan? Se on välttämätöntä, ehdottoman välttämätöntä! Miksi ette anna meille yhteyksiä välittömästi työläisiin? Ei yksikään työläinen kirjoita „Vperjodiin”. *Se on skandaali*. Tarvitsemme hinnalla millä hyvänsä *kymmeniä* työläiskirjeenvaihtajia. Pyytäisin hartaasti lukemaan tämänkin osan kirjeestä paitsi kaikille komitean jäsenille myös kaikille enemmistön organisaatioille ja agitaattoreille.

Terveisiä kaikille! Teidän *Lenin*

Kirjoitettu
maaliskuun 25 p:nä 1905 Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

S. I. GUSEVILLE

Toimitettava henkilökohtaisesti Guseville Leniniltä

4. IV. 05.

Hyvä ystävä! Kirjoititte itsekin, että Teitä on alettu varjostaa. Olen sitä paitsi koonnut täällä äskettäin sieltä tapahtumapaikalta saapuneilta pietarilaisilta tietoja, jotka vahvistavat täydelleen tämän tosiasian. Ei siis voi olla mitään epäilyksiä. Niin omasta kuin lukuisten tovereittenkin kokemuksesta tiedän, että vallankumoukselliselle on miltei kaikkein vaikeinta se, että hän osaa *ajoissa* lähteä vaaralliselta paikalta. Aina käy niin, että juuri silloin, kun jossain paikassa täytyy jättää työ, se muodostuu erittäin kiintoisaksi ja *erittäin tarpeelliseksi*: työn tekijästä tuntuu aina, ihan aina juuri siltä. Sen tähden katson velvollisuudekseni *vaatia* mitä tiukimmin Teitä poistumaan joksikin aikaa Pietarista. Se on ehdottoman välttämätöntä. Sitä ei saa lykätä *millään* verukkeilla eikä minkään asian vuoksi. Väistämätön palo tuottaisi suunnatonta vahinkoa. Poistumisenne ei aiheuta suurtakaan vahinkoa, ja sekin on näennäistä: nostakaa tilallenne nuoria apulaisianne hoitamaan *joksikin aikaa*, kuukaudeksi tai pariaksi, ylempiä toimia, ja voitte olla varmoja, että joskin asia joutuu siitä kärsimään tavattoman lyhyen ajan kuluessa, niin yleensä se voittaa suuresti. Nuoriso harjaantuu suorittaessaan vastuunalaisempia tehtäviä; sille mahdollisesti sattuvat virheet oikaisemme nopeasti. Palo sen sijaan pilaisi kaikki mitä tärkeimmät mahdollisuudet, joita meillä on keskustoitinnan järjestämiseksi. Vielä kerran: neuvon itsepintaisesti teitä matkustamaan *viipymättä* kuukauden päiviksi maa-seudulle. Kaikkialla on paljon tekemistä ja kaikkialla tarvitaan yleistä ohjausta. Lähtö voidaan aina järjestää, jos *halutaan* lähteä (täytyy haluta).

En kirjoita 12. III. 05 tehdystä sopimuksesta³²⁵. Siitä ei kannata riidellä. Nähtävästi ei muuten voitu. Nyt on kysymys siitä, että valmisteltaisiin tarmokkaasti edustajakokousta ja saataisiin edustajain luku lisääntymään. Älkää innostuko kuluttamaan rahaa, säästäkää sitä, sillä edustajakokouksen jälkeen se on vieläkin tarpeellisempaa.

Lähetetty Genevestä Pietariin
Julkaistu ensi kerran v. 1925

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

O. I. VINOGRADOVALLE

Nishtshille Leniniltä

Hyvä toveri! Luin mielenkiinnolla kirjeenne (№ 6), joka koskee alinta järjestösolua käsityöläisten keskuudessa. Tehtaissa täytyy tällaisena soluna olla tehdaskomitean, entä käsityön alalla? Olette ammatillisten kerhojen kannalla, entä vastaväittäjänne —? En käsittänyt, mikä kanta heillä on. Valitettavasti en myöskään tiedä, mitä ne vanhat ammatilliset „neuvostot” olivat? milloin niitä oli? miten niitä muodostettiin? miten ne yhdistivät toisiinsa sosialidemokraattisen ja ammatillisen toiminnan?

En tohdi *toistaiseksi* esittää kantaani, kun en tunne tämän käytännöllisen asian käytännöllistä puolta. Ehkä seuraavat kirjeet tutustuttavat minut siihen lähemmin, sitten nähdään. On totta, että täytyy tuntea kokemus ja oltava varovaisia muutosten teossa. Mutta en käsitä, mitä tekemistä tässä on ekonomismilla. Vai eikö tehdaskomiteoissa niin ikään puhuta etupäässä tehtaalaisten (samoin ammatillisista) eduista? Kukaan ei ole kuitenkaan ollut sitä vastaan, että *sosialidemokraattisen* järjestön alimpana soluna pitää olla tehdaskomitean. Tärkeä merkitys on elinoloilla, kokoontumis- ja kohtaamismahdollisuuksilla, yhteistoimintamahdollisuuksilla, sillä alimman solun täytyy toimia erittäin vilkkaasti, jatkuvasti ja säännöllisesti. Ja vihdoin, täytyykö rakenteen ehdottomasti olla kaikkialla samanlainen? Ehkä olisi edullisempaa, jos

rakenne olisi tyypiltään erilainen, että voitaisiin mukautua erilaisiin oloihin ja kartuttaa runsaammin kokemusta?

Kiitokset kirjeistä. Jatkaakaa, sillä saamme harvoin uutisia *arkityöstä* (mikä on mielenkiintoisinta).

Lenin

*Kirjoitettu huhtikuun 8 pnä 1905
Lähetetty Genevestä Odessaan*

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KANSAINVÄLISELLE SOSIALISTISELLE TOIMISTOLLE

Kansainvälisen sosialistisen toimiston
sihteeristölle

Genevessä, heinäkuun 8 pnä 1905.

Hyvät toverit, heinäkuun 6 pnä lähettämänne kirje hie-
man hämmästytti meitä. Teidän täytyisi jo tietää, ettei kan-
salainen Plehanov ole enää Venäjän sosialidemokraattisen
puolueen edustaja Kansainvälisessä sosialistisessa toimis-
tossa.

Kansalainen Plehanov julkaisi „*Iskran*” 101. numerossa
seuraavan kirjeen, jonka käännämme sanantarkasti ja joka
hänen olisi kaiketi täytyntä saattaa myös Toimiston tie-
toon:

„Toverit, konferenssin (puolueen erkaantuneen osan
konferenssin. *V. U.*) päätökset ³²⁶, jotka antoivat kuoletta-
van iskun puolueemme keskuselimille, pakottavat minut
luopumaan Pää-äänenkannattajan toimittajan ja Neuvos-
ton viidennen (toisessa, *laillisessa* edustajakokouksessa
valitun) jäsenen tehtävistä. *G. Plehanov.*

P. S. Käytän tätä tilaisuutta kysyäkseni lehdistön kautta
siltä puolueen osalta, joka tunnustaa „kolmannen” edus-
tajakokouksen päätökset ³²⁷ velvoittaviksi, haluaako se, että
minä edustaisin edelleenkin tätä, nyt jo — voi surkeutta! —
hajaantunutta puoluetta Kansainvälisessä sosialistisessa
toimistossa. Voin jäädä VSDTP:n edustajaksi *vain* siinä
tapauksessa, jos sitä haluavat puolueen *molemmat* ryhmät.

Montreux, toukokuun 29 pnä 1905”.

„Proletarin” ³²⁸, puolueen Pää-äänenkannattajan toimitus
vastasi tähän kansalaisen Plehanovin ilmoitukseen
seuraavalla kirjoituksella, joka on julkaistu lehden 5. nume-
rossa kuluvan vuoden kesäkuun 13 pnä:

„Tov. Plehanovin P. S:n johdosta voimme ilmoittaa, että kysymys tov. Plehanovin edustusvaltuuksista Kansainvälisessä toimistossa on asetettu tällä hetkellä puolueen Keskuskomitean ratkaistavaksi”.

Kysymystä ei ole vielä ratkaistu, eikä kansalainen Plehanov voi siis tällä erää allekirjoittaa puolueen edustajana mitään Kansainväliseltä toimistolta lähtevää asiapaperia.

Sen tähden, hyvät toverit, kiinnitämme huomiotanne siihen, että meidän on sängen epämukavaa pitää yhteyttä Toimistoon sellaisen toverin välityksellä, joka on itse ilmoittanut *julkisesti*, ettei hän voi edustaa puoluetta ennen kuin puolue on hänet siihen selvästi valtuuttanut. Toistamme Kansainväliselle sihteeristölle uudelleen pyyntömme, että siihen saakka, kunnes kysymys edustuksesta Kansainvälisessä sosialistisessa toimistossa tulee ratkaistuksi, kaikki, mikä koskee meitä (kirjeet, manifestit, asiapaperit, rahat j.n.e.), lähetettäisiin puolueen Keskuskomitean osoitteella (V. Oulianoff, Rue de la Colline, 3. Genève).

Hyvät toverit, ottakaa vastaan veljelliset terveisemme.

Lähetetty Brysseliin

Julkaistu ensi kerran v. 1931

*Julkaistaan
käsikirjoitusjäljennöksestä
Venäjännös ranskan kielestä*

VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE

Leniniltä henkilökohtaisesti KK:n jäsenille

11. VII. 05.

Hyvät ystävät! Useat Venäjän eri puolilta saapuneet kirjeet sekä Aleksandrovin tuomat tiedot, keskustelut Kleshtshin ja muutamien toisten sieltä tulleiden kanssa vahvistavat minussa vakaumusta, että Keskuskomitean toiminnassa on jokin sisäinen vika, vika työn organisaatiossa, järjestelyssä. Yleinen mielipide on se, ettei Keskuskomiteaa ole olemassa, kukaan ei tunne eikä huomaa sen olemassaoloa. Ja tosiasiat vahvistavat sen. Keskuskomitean poliittista johtoa puolueessa ei näy. Ja kuitenkin kaikki KK:n jäsenet tekevät työtä näännyksiin saakka! Mistä siis on kysymys?

Mielestäni eräänä perussyynä siihen on se, ettei KK julkaise säännöllisesti lehtisiä. On äärimmäisen utooppista pyrkiä vallankumouksen aikana johtamaan keskustelujen ja henkilökohtaisen kanssakäymisen tietä. Täytyy johtaa julkisesti. *Kaikki muut* toimintamuodot on alistettava täydellisesti ja ehdottomasti palvelemaan tätä muotoa. Keskuskomitean vastuunalaisen kirjoittajan täytyy huolehtia ennen kaikkea siitä, että hän kirjoittaa (tai saa avustajilta, mutta itse toimittajan täytyy olla aina valmis kirjoittamaan) kaksi kertaa viikossa puolue- tai poliittisaiheisen lehtisen (liberaaleista, sosialistivallankumouksellisista, vähemmistöistä, kahtiajakaantumisesta, zemstvovaltuustosta, ammattiliitoista etc. etc.), että ne julkaistaan uudelleen keinolla millä tahansa, monistetaan heti hektografilla (ellei ole kirjapainoa) 50 kappaletta ja lähetetään komiteoille uudelleen julkaistaviksi. „Proletarissa” julkaistuja

kirjoituksia voitaisiin ehkä toisinaan käyttää tällaisiin lehtisiin, jonkin verran muokattuina. En jaksakaan käsittää, miksei näin tehdä?? Vai ovatko Schmidt ja Werner unohtaneet tätä koskevat keskustelumme? Eikö tosiaan voida laatia ja lähettää vaikka yhtä lehtistä viikossa?? Venäjällä ei vielä tähän mennessä ole painettu missään täydellisenä „tiedotusta” III edustajakokouksesta ³²⁹: se on niin hävytöntä, se on KK:n kaikkien paljonpuhuttujen „koneistojen” sellainen fiasko, etten kerta kaikkiaan käsitä, kuinka Winter on saatanut sallia sellaista? mitä Sommer ja muut ajattelevat? Onhan loppujen lopuksi olemassa komiteoidenkin kirjapainoja?!

KK:n jäsenet eivät näköjään käsitä lainkaan tehtäviään „julkisen näyttäytymisen” alalla. Mutta ilman tätä ei ole keskuelintä, ei ole puoluetta! He tekevät työtä menestyäkseen, mutta ahertavat kuin myyrät kohtaustilaisuuksissa, kokouksissa, asiamiesten kera j.n.e. y.m.s. Se on suoranaista voimain haaskausta! Jos ei ole väkeä, niin käyttäkää tähän työhön toisarvoisia tai sitäkin pienemmän merkityksen omaavia voimia, mutta hoitakaa itse ehdottomasti poliittisen johdon tehtäviä, julkaiskaa ennen kaikkea lehtisiä. Ja vasta sen jälkeen esiintykää itse piirien edustajakokouksissa (Polesjen edustajakokouksessa ei ollut ketään. Se on skandaali. He olivat vähältä erkaantua!), konferensseissa j.n.e. Täytyy suorastaan julkaista jotain Keskuskomitean päiväkirjan tapaista, sen tiedonantolehteä, ja sanoa mielipide jokaisesta vakavasta asiasta lehtisessä kahdesti viikossa. Sen painatus ei ole vaikeaa: pitää monistaa hektografilla 50 kappaletta ja postittaa, painattaa jonkin komitean toimesta uudestaan ja lähettää tänne. Tärkeätä *on sanoa sanansa* ja *sanoa julkisesti*, lakata olemasta mykkä. Muutenhan mekin olemme täällä aivan eristettyinä.

Ehkäpä olisi lisättävä KK:n jäsenistöä? otettava vielä puolisen tusinaa asiamiehiä? Olen varma, että siihen löytyisi väkeä. Käytännöllisesti voin tehdä heti tällaisen esityksen: syystä että KK:n jäsenten kanssa ei ole miltei mitään kirjeilyä (Werneriltä ja Winteriltä olemme saaneet vain 2 kirjettä, Aleksandrovilta vain viestejä matkan varrelta, „matkahavaintoja”, emmekä muuta), on ehdottoman välttämätöntä *panna täytäntöön* yhteinen päätöksemme, jonka teimme 10. V. 05 siitä, että kokoontumme

1. IX. 05³³⁰. Älkää missään nimessä lykätkö sitä, älkää säälikö 200—300 ruplaa kulunkeihin. Muuten on olemassa äärettömän suuri vaara, ettemme saa asiaa kuntoon niin kuin kuuluisi. Tällä haavaa sitä ei ole lainkaan järjestetty. Se näkyy kaikista tiedotuksista.

Syyskuun 1. päivään on vielä puolitoista kuukautta. Asiat ehditään vielä panna kuntoon ja järjestää matka ajoissa, kun ensin sovitaan kirjeitse myös Aleksandrovin kanssa, kenen on matkustettava. Odotan vastausta.

Kirjoitettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1926

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE

Leniniltä Keskuskomitealle

Hyvät ystävät! Viimeisten kirjeittenne johdosta minun täytyy sanoa, että kannatan kaikkia päätöksiä, paitsi kahta. 1) Matrjonan nimittämistä asiamieheksi vastustan jyrkästi ja pyydän hartaasti käsittelemään asian uudelleen. 2) Plehanovin suhteen minua hämmästyttää tavattomasti, että olette sivuuttaneet vaitiololla asian, joka herätettiin jo Winterin kanssa täällä meillä. Onko meillä oikeus nimittää puolueen edustajaksi henkilöä, joka ei halua tulla puolueeseen eikä tunnustaa 3:tta edustajakokousta? Hänhän on painetussa sanassa nyt ilmoittanut, ettei pidä 3:tta edustajakokousta laillisena ja että hän voi olla *vain* molempien ryhmien edustaja. Useat tšekäläiset toverit totesivat jo silloin, kun Winter oli täällä, että nimittämällä Plehanovin me vain hemmottelemme häntä ja pilaamme hänet lopullisesti. Kannatin ensin Plehanovin nimittämistä, mutta nyt huomaan, ettei häntä saa nimittää asettamatta ehtoja. Kuvitelkaa vain konkreettisesti, mitä siitä tulisi, jos meitä edustaisi Toimistossa henkilö, jonka kanssa kukaan ei keskustele, jota *on mahdoton* pakottaa „edustamaan” todella *Keskuskomiteaa* eikä itseään! Olemme nyt vihdoinkin saaneet aikaan sen, että Toimisto (Kansainvälinen sosialistinen toimisto) on ottanut välittömän yhteyden meihin, ja näemme, että on paljon kaikenlaista asioimista, raha-asioita ja muita (vetoamukset Venäjän nimessä ja Venäjän asioista, josta kirjoitin heille äsken; edustusmuoto, jota he tiedustelivat minulta joku päivä sitten j.n.e.). Toimisto kirjoitti, että taas on jokin „Bebelin ehdotus”³³¹ (se ei ole vielä ehtinyt tänne meille); ukkopaha luultavasti aikoo taas ryhtyä „rakentamaan rauhaa” (Kautsky on julkaissut erittäin katalan kirjoituksen „Tiedotuksen” saksan-

kielisen julkaisun johdosta ³³²). Ajatelkaa, minkälaiseen tilanteeseen joudumme, jos Plehanov tulee edustajaksi ja joutuu tekemisiin Bebelin kanssa „rauha“-asiasta!?? Ymmärrän varsin hyvin, mitkä voimakkaat kannustimet pakottavat kaikkia meitä ja erityisesti teitä toivomaan „rauhaa“, toivomaan Plehanovin nimittämistä, mutta olen tullut vakuuttuneeksi, että sellaiset toimenpiteet muodostuvat epäpäteviksi, ellei rauhaa taata *reaalisesti*, ne vain sotkevat asiaa yhä pahemmin, aiheuttavat uusia jakaantumisia, sopimusten rikkomista, kinastelua, *uutta* kiukkua ja vain *lykkäävät* tuonemmaksi yhdistymistä. Mielestäni kaikki puheet yhdistymisestä jäävät tyhjiksi fraaseiksi siihen saakka, kunnes laaditaan kokemusperäisesti *toteutettavissa oleva* yhdistymissuunnitelma: siihen suuntaan asiat kehittyvät, täytyy odotella muutama kuukausi, antaa kaikkien nähdä konferenssin päätösten tolkuttomuus, antaa *kokemuksen* romuttaa heidän idioottimaiset „järjestösaantönsä“, antaa *kokemuksen* tyypistää heidän vaatimuksiaan (sillä yleensä meillä ovat asiat paremmin ja me kuljemme selvästi kohti voittoa), silloin alkavat keskuselinten välittömät neuvottelut, ilman välittäjiä, silloin me määrittellemme modus vivendin * (en tietenkään tohdi sanoa, teemmekö sen heti ensi kerralla vai toisen, kolmannen kerran jälkeen). Mutta nyt täytyy taistella.

Ehdotan, että Plehanoville tehdään „tarjous“ teidän esittämässä hengessä, *mutta asetetaan ehdoksi*, että hän tunnustaa 3:n edustajakokouksen, tulee puolueeseen ja alistuu sen päätöksiin. Siten noudatamme näennäisesti säädyllisyyttä ja ehkäisemme kaiken mahdollisen sekaannuksen.

En ehdota Plehanoville mitään ennen kuin saan teiltä vastauksen. Pyydän hartaasti lykkäämään ratkaisun teon syyskuuhun, tapaamiseen saakka.

Ihmettelen kovin, kun ette kirjoita sanaakaan „Avoimesta kirjeestä“ ³³³, joka minulle lähetettiin ja joka on Reinertin kirjoittama? Mitä? Kuinka? En käsitä. Miksei *päätöksissä* ole sanaakaan siitä?? Kirjoittakaa pikemmin, pitääkö se julkaista Pää-äänenkannattajassa? Jos julkaistaan, pyytäisin kovasti, että tehtäisiin pieni muutos taktillisia erimielisyyksiä käsittelevään kohtaan, jottei syntyisi

* — tilapäisratkaisun. Toim.

ristiriitaisuutta kirjaseni kanssa, josta Ljubitsh tuo teille tiedon. Toivon, ettei meillä tule siinä erimielisyyttä, ja pyytäisin, että minun sallittaisiin tehdä tuo muutos, jos se on mahdollista.

Minua kummastuttaa tavattomasti, ettei Venäjällä julkaista „Tiedotusta” täydellisenä. Se on skandaali!!! Kiirehtäkää sen suhteen herran tähden koko koneistoa!!

Olemme sangen kiitollisia, että lähetitte seikkaperäisiä komiteain päätöksiä, kirjeitä ja lehtisiä. Lopultakin välilämme alkaa järjestyä edes jotakuinkin oikea kanssakäynti! Älkää vain missään nimessä hylätkö tätä tapaa ja löytäkää hyvä Pietarin sihteeri. Me tarvitsemme aivan välttämättä tiedotuksia Pietarin puolueasioista, liberaaleista, kerhoissa käsiteltävistä puolue-elämän kysymyksistä j.n.e. j.n.e. Älkää unohtako, että Bundilla ja menshevikeillä on paremmat tiedot asioista kuin meillä täällä!

Puristan lujasti kättänne. *N. Lenin*

*Kirjoitettu
heinäkuun 12 pnä 1905 Genevessä*

Julkaistu ensi kerran v. 1926

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE

28. VII. 05.

Hyvät ystävät! Täytyy niin pian kuin suinkin ratkaista seuraavat kaksi tärkeää kysymystä: 1) Plehanovista. Annoimme erikoisasiamiehen (Ljadovin) tehtäväksi kertoa teille, mistä on kysymys. Toistan lyhyesti. Plehanov menetteli uskomattoman hävyttömästi kirjoittaessaan Kansainväliselle sosialistiselle toimistolle (KST), että molemmat puolue ryhmät ovat jo tunnustaneet hänet (!) ja solvatessaan ja häväistessään samalla kaikin tavoin meidän 3:ttä edustajakokoustamme. Minulla on jäljennös hänen kirjeestään, se lähetettiin minulle Toimistosta. Se toimitetaan teille. Sain suurella vaivalla välittömän yhteyden KST:oon ja kumosin Plehanovin väitteet. Sen jälkeen Plehanov kieltäytyi edustustehtävästä. Te tiedätte, etten suinkaan vastustanut ehdottomasti Plehanovin nimittämistä, mutta nyt hänen nimittämisensä olisi suorastaan järjetöntä. Se desavuoisi minua siinä määrin, että asemani kävisi vallan mahdottomaksi. Se saattaisi meidät lopullisesti huonoon valoon KST:n silmissä. Älkää unohtako, että miltei kaikki ulkomaiset sosialidemokraatit ovat „ikonien” kannalla eivätkä pidä meitä missään arvossa, halveksuvat meitä. Ottamalla varomattoman askeleen pilaisitte koko asian. Sen vuoksi pyydän hartaasti Werneria ja Schmidtiä vahvistamaan niin pian kuin suinkin toimenpiteeni, vaikkapa tilapäisesti. Tämä ensiksi. Ja toiseksi: tarjottakoon Plehanoville

VSDTP:n Keskuskomitean nimessä tieteellisen äänenkannattajan hoitamista, mutta sillä ehdolla, että Plehanov tunnustaa 3:n edustajakokouksen ja sen päätökset itseään velvoittaviksi. Jos hän hylkää tarjouksen, silloin syy lankeaa hänelle ja me olemme todistaneet haluavamme sovintoa. Jos hän hyväksyy tarjouksen, silloin otamme seuraavan askeleen lähentymistä kohti. Siis: kehotan vakavissani perumaan edustuskysymyksestä tehdyn päätöksen ja muotoilemaan tieteellistä äänenkannattajaa koskevan päätöksen ottaen huomioon mainitun ehdon. 2) KST:n tekemästä välitystarjouksesta. Teille lähetetään täydellinen teksti, vaikka Ljadov jo otti sen teitä varten. KST ehdottaa sovintotarkoituksessa meidän ja vähemmistön edustajain konferenssia, jossa puheenjohtajina olisivat KST:n jäsenet. Ulkomaiset sosialidemokraatit (Bebel ja muut) agitoivat kovasti KST:oa painostamaan meitä. Sellaisia kirjeitä on alkanut saapua jopa englantilaisiltakin („Sosialidemokraattiselta liitolta”³³⁴, minulla on jäljennös kirjeestä, joka on kirjoitettu tavanomaisessa sovitteluhengessä, että on muka rikos riidellä tällaisena aikana j.n.e.). Kirjoitin KST:lle, etten ole pätevä yksinäni ratkaisemaan tätä kysymystä, että siihen täytyy olla koko Keskuskomitean päätös ja että kirjoitan sille heti. Sitten tiedustelin, tarkoittavatko he ainoastaan välitystä vai sovinto-oikeutta, joka olisi molempia puolia velvoittava, ja osoitin, että minun on tärkeää kirjoittaa siitä KK:lle. Heiltä ei ole vielä saapunut vastausta.

Mielipiteeni on tällainen. Konferenssin pitämiseen on suostuttava välttämättä. Määrättävä kokoontumisajaksi suunnilleen 1. IX. Siihen on lähetettävä ehdottomasti 1—2 KK:n jäsentä Venäjältä (älkää unohtako, että meidän kokouksemme on määrätty syyskuun 1 päiväksi ja että se on tuiki tarpeellinen kaikissa suhteissa). Välitystarjous otetaan kiitollisuudella vastaan. Pakollinen sovinto-oikeuden päätös hylätään 3:n edustajakokouksen päätöksen nojalla³³⁵, joka sitoo meitä ehdottomasti ja jossa sanotaan, että ehdot, joiden perusteella yhdistytään täydellisesti vähemmistön kanssa, on esitettävä 4:n edustajakokouksen vahvistettaviksi. Kolmas edustajakokous velvoitti meidät valmistelemaan ja laatimaan nämä ehdot, mutta ei vahvistamaan niitä lopullisesti. 3:n edustajakokouksen antamaa tehtävää suorittaen me suostumme välitystarjouk-

seen, koetamme määritellä mitä yksityiskohtaisimmin, millä tavalla voidaan tehdä sopimus nyt heti ja vähitellen yhtyä. Teemme sopimuksen heti, jos se käy päinsä, ja yhdistymissuunnitelman esitämme 4:nnele edustajakokoukselle, joka on siinä tapauksessa kutsuttava koolle samaan aikaan ja samaan paikkaan ja johon kaikki vähemmistön järjestöt saapuvat ehdottomasti. Erittäin tärkeää on ottaa huomioon, ettei mensheveikeillä ole keskustelintä, jonka päätökset olisivat heille velvoittavia. „Iskra” ei ole Organisaatiokomission alainen. Meidän ei pidä esiintyä tyhmyreinä eikä ryhtyä sopimaan ihmisten kanssa, joilla ei ole oikeutta eikä valtaa puhua koko vähemmistön nimissä. Sen tähden kysymys on asetettava heti niin, että vähemmistön on lähetettävä KST:n kanssa pidettävään kokoukseen sekä Organisaatiokomission että „Iskran” edustajat ja sitä paitsi heidän on luvattava tiedustella lyhyessä ajassa kaikkien vähemmistön järjestöjen mieltä ja annettava meille niiden järjestöjen luettelo. Muuten, jos mielestänne Venäjän kannalta on tärkeämpää, että vallitsevina olisivat Venäjältä tulevat menshevikit, niin harkitkaa, tarvitaanko erikoisia „Iskran” edustajia. Sen te tiedätte paremmin. Mutta älkää unohtako, että ilman „Iskran” suostumusta eivät mitkään sopimukset ole päteviä. Ja vielä kysymys: täytyykö 3:nneen edustajakokouksen salainen päätös saattaa KST:n tietoon? onko meillä oikeus tehdä sitä? Olen kahden vaiheilla. Se ei tietenkään ole „julkaisemista”, jos asia saatetaan Euroopan sosialistitovereitten tietoon, ja heidät voidaan velvoittaa olemaan julkaisematta. Mutta onko se tarkoituksenmukaista? Päätäkää itse. Voidaan antaa tyydyttävä selitys vaivattomasti, vaikkei tiedotetaakaan meitä sitovasta 3:nneen edustajakokouksen päätöslauselmasta.

Organisaatiokomissiolle osoitetun avoimen kirjeen julkaisen „Proletarin” 11. numerossa (10. numero jo ilmestyy), en julkaissut sitä aikaisemmin, sillä odotin teiltä selitystä, joka tuli vasta eilen. Pyydämme hartaasti teitä merkitsemään jokaiseen asiapaperiin, onko se julkaistava ja kuinka pian.

Vastatkaa siis mahdollisimman nopeasti Wernerin ja Schmidtin nimessä ainakin seuraaviin kysymyksiin: 1) Aiotteko kirjoittaa itse vastauksen KST:lle vai annatteko sen minun tehtäväkseni? 2) Hyväksyttekö vastaukseni vai ette?

3) Ellette hyväksy, pyytäisin kovasti vastaamaan kiireesti, jotta päästäisiin täyteen yhteisymmärrykseen, sillä kaikinainen väärinkäsitykset tällaisessa asiassa, epäselvyys tai asioiden tuntemattomuus ovat perin vaarallisia.

P. S. Olkaa hyvät ja lähettäkää kirjeeni Dubois'lle, minulla ei ole hänen osoitettaan.

Kirjoitettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1926

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. V. LUNATSHARSKILLE ³³⁶

2. VIII. 05.

Hyvä An. Vas.! Eilen lähetin Teille „asiallisen” kirjeen ja pyysin lähettämään „Iskran” 105. numeron * sekä Plehanovin L. Feuerbachin. Tänään tekee mieleni jutella muusta kuin juoksevista asioista.

Meikäläisillä Genevessä on huono mieliala. Ihmettelen usein, miten vähästä sellaiset ihmiset, jotka eivät ole täysin itsenäisiä eivätkä ole tottuneet itsenäiseen poliittiseen toimintaan, voivat masentua ja nuutua. Ja meillä Genevessä bolshevikit nuutuvat vallan kauheasti. On käynnissä ankara taistelu, kolmas edustajakokous ei tietysti lainkaan lopettanut sitä, vaan aloitti siinä uuden vaiheen, iskralaiset ovat vikkeliä ja touhukkaita, julkeita kuin kaupustelijat, heillä on pitkäaikaista kokemusta demagogian harjoittamisesta, meikäläisillä sitä vastoin on vallitsevana jonkinlainen „rehellinen typeryys” tai „typerä rehellisyys”. He eivät osaa taistella itse, he ovat kömpelöitä, kankeita, saamattomia, arkoja... Herttaisia poikia, mutta poliitikkoina he eivät kelpaa mihinkään. Heiltä puuttuu tiukkoja otteita, taisteluhenkeä, taitoa ja nopeutta. Vas. Vas. on siinä suhteessa erittäin tyypillinen: erittäin herttainen ihminen, uskollinen työntekijä ja rehellinen mies, mutta pelkään, ettei hänestä tule koskaan *poliitikkoa*. Hän on kovin hyväluontoinen, on jopa mahdotonta uskoa, että „Galjorkan” kirjaset ovat hänen kirjoittamiaan. Hän ei puhalla taisteluhenkeä lehteen (surkuttelee yhä, kun en anna hänen kirjoitella lempeitä

* Sanovat, että pääkirjoitus on silkkaa pötyä! Ettekö kirjoittaisi pikemmin sitä vastaan? *Sähköttäkää*, jos suostutte.

kirjoituksia Bundista!) eikä siirtolaan. Vallitsee jonkinlainen ruikutteluhenki ja kaikki moitiskelevat minua (vaikka olen ollut vasta kolme viikkoa maalla ja käyn *kolme*, jopa *neljäkin* kertaa viikossa kaupungissa viiptyen siellä 4—5 tuntia!), etteivät heillä suju asiat, että menshevikit ovat toimeliaampia j.n.e. y.m.s.!!

Meidän Keskuskomiteammekaan ei liioin ole häävi „poliitikko”, sekin on ylen hyvänahkainen, siltäkin puuttuu tiukkaa otetta, joustavuutta ja huomaavaisuutta, taitoa käyttää poliittisesti hyväksi puoluetaistelussa jokaista pikkuseikkaakin, tämä ensinnäkin. Ja toiseksi se halveksuu ylimielisesti ulkomailla olevia eikä päästä uppiniskaisesti ketään parhaimmistosta tänne, vaan ottaa täältä pois. Ja me täällä ulkomailla jääme siten jälkeen. Puuttuu käyteainetta, sysäyksiä, kannustinta. Ihmiset eivät osaa toimia ja taistella itsenäisesti. Ei ole puhujia omia kokouksia varten. Ei ole ketään, joka innoittaisi, asettaisi kysymyksen periaatteellisesti, osaisi kohottaa geneveläisen suon yläpuolelle, vakavampien intressien ja kysymysten piiriin. Ja koko asia kärsii. Poliittisessa taistelussa pysähtyminen merkitsee kuolemaa. Tarpeita on hirveästi ja ne yhä kasvavat. Uusiskralaiset eivät torku (nyt he ovat „siepanneet” vielä Geneveen saapuneet matruusitkin, houkutelleet heitä nähtävästi reklamoimalla kuin kauppiaat politiikassa ja kovasti marktschreien *, „utilisoimalla” takakäteän Odesan tapahtumia oman kottieriansa hyväksi). Meillä on *mahdottoman* vähän voimia. En tiedä, koska Vas. Vas. alkaa kirjoitella, mutta puhujana ja poliittisena keskiönä hän on kaiken arvostelun alapuolella, pikemminkin hän itse alkaa ruikutella kuin ravistelee toisia ja antaa heille kasvatuksellista rökitystä. Schwarz on poissa: hän kirjoittelee uuttesta ja hyvin, tuntuu kirjoittavan jopa paremmin kuin täällä, mutta vain kirjoittelee. Hän itse kykenee harvoin vaikuttamaan ihmisiin ja ohjaamaan yleisöä tai kokousta silloinkin, kun on Genevessä. Täällä on suuri ja vakava keskus. Paljon venäläisiä. Tuhottomasti matkalaisia. Kesä on jopa erittäin vilkasta aikaa, sillä lukemattomien Venäjältä Geneveen saapuvien turistien joukossa on tietty prosentti ihmisiä, joita pitää ja voidaan käyttää, joita täytyy ravistella, saada mukaan ja ohjata.

* — kutsumalla puotiinsa. *Toim.*

Ajatelkaa kaikkea tätä ja kirjoittakaa minulle hyvin yksityiskohtaisesti (mieluummin kotiosoitteella: 3. Rue David Dufour). Muistakaa, mitä kirjoititte: vaikka olenkin poissa Genevestä se ei tuota haittaa, sillä kirjoitan paljon etäältäkin. Se on totta, että kirjoitatte paljon ja lehteäkin voidaan julkaista *jotenkuten* (mutta vain jotenkuten, vaikka tarvitsemme paljon enemmän). Kyllä poissaolonne kuitenkin tuottaa haittaa, ääretöntä haittaa, joka tuntuu päivä päivältä yhä selvemmin. Henkilökohtainen vaikutus ja esiintymiset kokouksissa merkitsevät politiikassa tavattoman paljon. Ilman niitä ei ole poliittista toimintaa, ja jopa itse kirjoittelukin käy vähemmän poliittiseksi. Ja kun meillä on vastustaja, jolla on ulkomailla suuret voimat, me menetämme joka viikko niin paljon, ettei sitä saada kaiketi takaisin kuukaudessakaan. Taistelu puolueesta ei ole päätynyt eikä sitä viedä todelliseen voittoon, ellei jännitetä kaikkia voimia...

Puristan kättänne. Teidän *N. Lenin*

Lähetetty Genevestä Italiaan

Julkaistu ensi kerran v. 1934

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE

Leniniltä KK:n jäsenille

14. 8. 05.

Hyvät ystävät! Luin juuri „*Iskran*” 107. numerosta KK:n ja Organisaatiokomission kesken 12. 7. 05 pidetyn neuvottelukokouksen pöytäkirjan. On kovin murheellista, että teiltä *ei* vielääkään *ole saatu* luvattuja pöytäkirjoja. Kirjeitäkään ei ole tullut. Totta totisesti, sillä tavoin ei saa asioita hoitaa! En tiennyt mitään siitä, että aiottiin julkaista „Avoin kirje”, että aiottiin ryhtyä neuvotteluihin, että aiottiin tehdä niitä ja niitä myönnytyksiä. Saako suhtautua sillä tavalla kollegion jäseneen?? Ajatelkaa, minkälaiseen asemaan te minut saatatte! Asemani on vallan mahdoton, sillä täällä ulkomailla minun täytyy vastata kaikille avoimesti, se teidän täytyy itsennekin tunnustaa, jos harkitsette asiaa kylmästi.

Organisaatiokomissiolle lähettämänne vastaus hämmästyttää monessa suhteessa. En käsitä mitään. Vieksteleteko te vai mitä?? Oletteko unohtaneet, että on olemassa suoranainen 3:n edustajakokouksen päätöslauselma, jonka mukaan yhdistymisehdot on vahvistettava uudessa edustajakokouksessa?? Kuinka voidaan puhua vakavasti Keskuskomiteaan kooptoinnista, kun on olemassa kaksi keskenään kilpailevaa äänenkannattajaa?? Kuinka voidaan jättää vastauksetta se, että sallitaan kahden Pää-äänenkannattajan olemassaolo, t.s. se, että rikotaan pahasti sääntöjä ja 3. edustajakokouksen päätöksiä?? Kuinka voitiin olla asettamatta menshevikeille periaatteellista ultimaatumia organisaatiokysymyksessä: (1) edustajakokoukset puolueen ylimpänä elimenä kansanäänestysten asemesta; (2) puoluekirjallisuuden ehdoton alistus puolueelle;

(3) KK:n välittömät vaalit; (4) vähemmistön (ilman lainausmerkkejä) alistuminen enemmistön tahtoon j.n.e.??

Eikö teitä ole omiaan varoittamaan murheellinen kokemus, joka saatiin kuljetuksia koskevasta „sopimuksesta”, minkä Sjurtuk rikkoi heti herättäen määrättömästi uutta suuttumusta?? Tulevan yhtenäisyyden asiaa ei voitaisi vahingoittaa millään niin suuresti kuin sillä, että tehtäisiin näennäinen sopimus, joka ei tyydytä ketään ja jättää maaperää taistelulle: sellainen „sopimus” johtaisi *väistämättä* vain uuteen suhteiden katkeamiseen ja kymmenkertaistaisi suuttumusta!

Vai viekasteletteko te? toivotteko voivanne „puijata” Organisaatiokomissiota tai saavanne Venäjällä ja ulkomailla olevat menshevikit riitaantumaan keskenään?? Eikö siitä ole jo riittävästi kokemusta, jonka pitäisi todistaa turhiksi sellaiset yritykset?

Toistan aivan vakavasti: saatatte minut *mahdottomaan* asemaan. En liioittele. Pyydän hartaasti vastaamaan: 1) kokoonnummeko ³³⁷ 1. IX, kuten päätimme, vai oletteko peruneet tämän päätöksen? 2) jos olette peruneet, niin miten, missä ja milloin te (KK:n jäsenet) kokoonnutte ja mihin toimenpiteisiin aiotte ryhtyä, että minä voisin antaa ääneni ja (mikä on vielä *paljon* tärkeämpää) saisin tietää *todelliset* aikeenne. Tapaaminen on välttämätöntä tuhansien asioiden vuoksi. Meillä ei ole rahaa. Saksalaiset eivät anna jostain syystä. Kärsimme vararikon, ellette lähettä 3.000 ruplaa. Melkein kaikki pöytäkirjat on ladottu ³³⁸, julkaisemiseen tarvitaan 1.500 ruplaa. Kassa on tyhjempi kuin *koskaan* ennen.

Mikä se Orelin-Brjanskin komitean päätöslauselma on? („Iskra”, № 106) ³³⁹. Jotain sekasotkua. Tiedottakaa herran tähden, mitä tiedätte siitä. Ehkä sinne voitaisiin lähettää joku, esimerkiksi Ljubitch Voronezhista?

Kirjoitettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1926

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. V. LUNATSHARSKILLE

Hyvä An. Vas.!

Sain kirjeenne. Kirjoittakaa mieluummin kotiosoitteelani: 3. Rue David Dufour.

Kostrovin kirjaseen nähden en tiedä mitä tehdä. En ole vielä lukenut sitä painettuna, mutta vanhan käsikirjoituksen perusteella tiedän, mitä maata se on. Olette aivan oikeassa, että se on nimenomaan „mustasotnialaista kirjallisuutta”. Kysytte: miten olisi vastattava?

Vas. Vas. kirjoitti „Proletariin” artikkelin, se on väritön, ei tekisi mieli julkaista sitä. Olin piti esitelmän ja kirjoittaa myös, mutta hän ei pysty. Mielestäni tässä tarvitaan kahta artikkelia: ensinnäkin „lyhyttä esitystä kahtiajakaantumisen vaiheista”. Helppotajuista. Lähdeävä alusta, ekonomismista. Esitettävä tarkat asiakirjatiedot. Jaettava seuraaviin aikajaksoihin: 1901—1903; 1903 (II edustajakokous); 26. VIII. 903 — 26. XI. 03; 26. XI. 03 — I. 04; I — VIII. 04; VIII. 04 — V. 05; V. 05 (III edustajakokous).

Luulen, että tästä voitaisiin kirjoittaa niin selvästi, tarkasti ja suppeasti, että sen lukisivat nekin, joille Kostrov kirjoittaa.

Toiseksi, on luonnehdittava (kirjallis-kriittisesti) elävästi, jyrkästi, *hienosti* ja seikkaperäisesti näitä mustasotnialaisia³⁴⁰. Tähän asiain vääristelyynhän oikeastaan nojaa niin L. M. (luitteko hävyttömyyden 107. numerosta? Schwarz vastaa artikkelilla. En tiedä, kannattaako?) kuin myös Starover. Pitäisi koota useita sellaisia kirjoituksia ja kirjasia, paljastaa karski valhe, *saada* heidät siitä *satiimeen* niin, etteivät he pääsisi luikertelemaan, naulita ja leimata tuo kirjallisuus nimenomaan „mustasotnialaisena kirjallisuutena”. Uusiskralaiset ovat nyt antaneet aineistoa

kosolti, ja jos se muokattaisiin tarkoin, paljastettaisiin nuo halpamaiset menetelmät: *juoruilu*, panettelu etc. etc. kaikessa ihanuudessaan, niin siitä voisi syntyä voimakas kirjoitus. Yksin nuo L. M:n hämähäät „henkilökohtaiset viittailut”, miten äärettömän iljettäviä ne ovatkaan!!

Ensinmainittuun aiheeseen ehkä käynkin käsiksi, mutta en nyt, en vielä kohta; ei ole aikaa * (mutta sitten se saattaa myöhästyä jo kokonaan!).

Toiseen aiheeseen en mielelläni tarttuisi ja ajattelen, että *vain* Te voitte sen tehdä. Se on kieltämättä ikävää ja inhottavaa työtä, mutta olemmehan lehtimiehiä emmekä mitään hienostoa, eivätkä sosialidemokratian lehtimiehet voi olla leimaamatta „kataluutta ja myrkyllisyyttä”.

Ajatelkaa tätä ja vastatkaa.

Poliittista joukkolakkoa käsittelevä kirjanen on laadittava, se syntyy Teiltä helposti.

Teidän olisi ehdottomasti jatkettava myös helppotajuisten kirjasten laadintaa, valittava jokin erittäin ajankohtainen aihe. En tiedä, mikä nimenomaan. Ehkä Bulyginin duuma? Täytyy odottaa ilmoitusta ³⁴².

Hyvä olisi kirjoittaa työväen järjestäytymisestä. Verrata toisiinsa meidän sääntöjä (3. edustajakokous) ja konferenssin sääntöjä, selittää ja selvittää proletariaatin *vallankumouksellisen* järjestämisen (varsinkin kapinaa varten) aatetta, tärkeyttä ja muotoja, puoluejärjestöjen ja puolueeseen läheisesti liittyvien järjestöjen välistä eroa j.n.e. Se olisi osittain myös vastaus Kostroville, joukoille tarkoitettu, helppotajuinen ja ajankohtaisesta aiheesta. Koettakaapas!

Puristan lujasti kättänne. Teidän *N. Lenin*

Kirjoitettu v. 1905
elokuun 15 ja 19 päivän välillä
Lähetetty Genevestä Italiaan
Julkaistu ensi kerran v. 1934

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

* Nyt ryhdyin kirjoittamaan vastausta Plehanoville („Sotsial-Demokrat” № 2). Hänet on peitottava perusteellisesti, sillä hänelläkin on mahdollisesti ilkeyksiä ja surkeita todistusperusteita. Luulen onnistuvani siinä.

Sen lisäksi haudon mieleissäni helppotajuisen „Työväenluokka ja vallankumous” ³⁴¹ kirjasen jäsennyistä. Aion luonnehtia kirjassessa demokraattiset ja sosialistiset tehtävät, sitten esittää johtopäätökset kapinasta ja väliaikaisesta vallankumouhallituksesta j.n.e. Luulen, että sellaista kirjasta tarvitaan.

P. N. LEPESHINSKILLE ³⁴³

VSDTP:n ulkomaisen järjestön
Geneven ryhmän sihteerin puolesta allekirjoittaneelle
tov. Ólinille

Keskuskomitean ulkomaisen edustajan päätös, joka on luettava täydellisesti ryhmän lähimmässä kokouksessa (t.s. elokuun 29 päivänä, tänään, jos tämä päätös saatetaan perille kokouksen aikana)³⁴⁴.

Tänään, elokuun 29 p:nä 1905 klo 8 illalla KK:n ulkomaiselle edustajalle toimitettiin jäljennökset Geneven ryhmän kirjeestä ekspeditiokollegiolle ja tämän jälkimmäisen vastauksesta edelliselle.

Näiden asiakirjojen johdosta VSDTP:n KK:n ulkomainen edustaja selittää Geneven ryhmälle sen osoittaneen, ettei se ymmärrä puoluekuria ja että se on rikkonut puolueen sääntöjä. Ekspeditöörit ovat Keskuskomitean asiamiehiä. Kaikkinaisen KK:n asiamiehiin kohdistuva tyytymättömyys kuuluu ennen kaikkea itsensä Keskuskomitean käsiteltäväksi. Sääntöjen mukaan kaikki puolueen sisäiset selkkaukset käsittelee Keskuskomitea, semmitenkin selkkaukset, joita syntyy eri puoluejärjestöihin kuuluvien puolueen jäsenten ja Keskuskomitean asiamiesten välillä. Sen tähden tämä ryhmä menetteli muodollisesti yleensä väärin ja erittäin tahdittomasti kutsuessaan KK:n asiamiehet tämän ryhmän kokoukseen.

Jos taas tätä kutsua ei ollut tarkoitettu viralliseksi, niin sitä ei olisi pitänyt tehdä kirjallisesti eikä virallisesti.

„Toimihenkilöiden” „käyttäytyminen” on joko todella vain henkilökohtaista (virantoimituksen ulkopuolella, virasta riippumatta), ja jos ryhmä käsittelee sitä, niin se on *rettelöimistä*. Tai henkilökohtainen käyttäytyminen on yhteydessä viranhoitoon, ja silloin jokainen puolueen jäsen, joka on tyytymätön tähän käyttäytymiseen ja vaatii

valituksensa *muodollista, virallista* käsittelyä, on *velvollinen* kääntymään ennen kaikkea virallisesti KK:n puoleen. VSDTP:n Geneven ryhmä, joka on sallinut sen, että ryhmän eteen „on noussut” *virallisesti* käsiteltäviä kysymyksiä, jotka koskevat KK:n asiamiehiin kohdistuvaa tyytymättömyyttä, ennen kuin asiasta on tehty *virallinen* ilmoitus KK:lle, on osoittanut taaskin, ettei se ymmärrä puoluekuria eikä puolueen sääntöjä.

Ryhmä ei näköjään tajua selvästi tätä osoittamaani eroa *rettelöinnin* ja *toimihenkilön arvostelun välillä* (arvostelun, joka on jokaisen puolueenjäsenen *velvollisuus*, mutta jonka on oltava avointa ja suoraan keskustelimitille tai edustajakokoukselle osoitettua eikä salakähmäistä, henkilökohtaista eikä kerholaishenkistä).

Sen tähden KK:n ulkomainen edustaja katsoo velvollisuudekseen varoittaa kaikkia ryhmän nuoria tovereita. Ulkomaisen „siirtola”-väen keskuudessa saattaa aina olla henkilöitä, jotka ovat alttiita rettelöinti-, juoruilu- ja kinastelutaudille; aina saattaa ilmaantua henkilöitä, jotka täyttävät kovin kehnosti KK:n tai edustajakokouksen heille antamaa tehtävää, mutta ovat varsin hanakoita moittimaan toisia puolueen jäseniä muiden tehtävien epätyytyttävästä täyttämisestä. Toverit saattavat usein kokemattomuudessaan, uteliaisuudessaan tai periaatteettomuudessaan kuunnella tosissaan näitä ihmisiä. Itse asiassa heitä ei pidä kuunnella, vaan on heti keskeytettävä sellaiset ihmiset, *sallimatta* heidän nostaa virallisesti kysymyksiä „toimihenkilöiden käyttäytymisestä” *niin kauan kuin* näitä kysymyksiä ei ole esitetty virallisesti asianomaisille puolueen elimille *eivätkä nämä ole* käsitelleet, *ratkaisseet* niitä.

Ulkomailla olevat puolueen jäsenet sairastuvat helposti tuohon mainitsemaani tautiin, mutta kaikkien nuorten ja tervehermoisten tovereitten on hillittävä itseään ja toisia, koska *ainoa* taistelukeino tätä tautia vastaan on se, että lopetetaan *viivyttelämättä heti alkuunsa ja aivan armotta* kaikki rettelöimis- ja kinasteluyritykset.

Senpä vuoksi KK:n ulkomainen edustaja päättää:

I — *pyytää* Geneven ryhmää *ottamaan takaisin* ekspeditiolle osoitetun elokuun 28. päivätyn kirjeensä.

Sillä tavalla tehtäisiin parhaiten ja pikaisesti loppu rumasta jutusta, joka uhkaa itse asiain kulun voimalla

johtaa mitä harmillisimpiin riitoihin ja suhteiden katkeamisiin.

Ryhmä ei tietenkään ole velvollinen täyttämään *pyyntöä*, jonka esitän *KK:n nimessä*. Rohkenen esittää tämän *pyynnön*, sillä esitän sen *tovereille*, joiden kanssa minulla ei ole ollut vielä kertaakaan virallista selkkausta.

II. Jos ryhmä hylkää pyyntöni, silloin päätöksen I pykälä jää sivuun. Siinä tapauksessa kehotan ryhmää:

1) ilmoittamaan minulle, aikooko se alistua edellä esitettyyn puolueen sääntöjen selitykseen, t.s. alistua *päätökseen, jonka olen tehnyt KK:n nimessä* (tästä päätöksestä voidaan valittaa (a) *KK:n yleiselle kokoukselle* ja (b) *edustajakokoukselle*, mutta se on velvoittava niin kauan, kunnes ylin elin sen kumoaa).

2) ilmoittamaan minulle, puolueen sääntöjen 11. pykälän perusteella, kaikki tiedot ryhmän kokoonpanosta sekä „kaikesta sen toiminnasta” (äänestyksistä y.m.s.) tämän harmillisen asian yhteydessä.

VSDTP:n Keskuskomitean ulkomainen edustaja
N. Lenin

Kirjoitettu
elokuun 29 pñä 1905 Genevessä
Julkaistu ensi kerran v. 1931

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

P. N. LEPESHINSKILLE

Toveri Vas. V—tshin pyynnöstä selitän päätökseni sitä kohtaa, jonka hän näytti (että saattaa ilmaantua henkilöitä, jotka tekevät huonosti oman työnsä, mutta mielellään moitivat toisten puutteita). Sellainen oletamus, että halusin siinä syyttää jotakuta j.n.e., on aiheeton. *Jokaisen* puolue-työntekijän työssä on omat puutteensa ja varjopuolensa, mutta on oltava *varovaisia*, ettei puutteiden arvostelussa tai kun niitä käsitellään puolueen keskusten edessä, astuttaisi yli rajojen, joiden takana alkaa kinastelu. Päätökseni ainoana ajatuksena onkin tuo *varoitus* ja *pyyntö*, että tämä väärin ja rumasti alkanut juttu lopetettaisiin heti.

N. Lenin

Kirjoitettu
elokuun 29 p:nä 1905 Genevessä
Julkaistu ensi kerran v. 1931

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

A. V. LUNATSHARSKILLE

Hyvä An. V.!

Minua ilahdutti tavattomasti aikomuksenne kirjoittaa kirjanen: „3 vallankumousta”. Mieluummin jättäkää tois-
taiseksi syrjään vastauksen kirjoittaminen Plehanoville: antaa kiukustuneen doktrinäärin haukuskella. Tällaisella hetkellä tuskin kannattaa syventyä varta vasten filosofiaan!? On tehtävä täyttä päätä työtä sosialidemokratian hyväksi — älkää unohtako, että Teidät on sidottu *koko työajaksenne*.

Mutta 3 vallankumoukseen käykää pikemmin käsiksi. Tätä aihetta on käsiteltävä *perusteellisesti* ja hyvin. Olen varma, että Te saattaisitte onnistua siinä. On kerrottava helppotajuisesti sosialismin tehtävistä, sen olemuksesta ja toteuttamisen edellytyksistä. Sitten — voitto nykyisessä vallankumouksessa, talonpoikaisliikkeen merkitys (erityinen luku), missä mielessä *nyt* on saavutettavissa täydellinen voitto? väliaikainen hallitus, vallankumousarmeija, kapina — uusien taistelumuotojen *merkitys ja ehdot*. Vallankumous à la 1789 ja à la 1848. Lopuksi (parempi olisi sijoittaa tämä toiseksi osaksi ja edellinen kolmanneksi) vallankumouksen porvarillisesta luonteesta, seikkaperäisemmin *taloudellisesta* puolesta, ja sitten paljastettava osvobozhdenijelaiset juurta jaksain kaikkine *intresseineen*, koko heidän taktiikkansa ja politikoimisensa.

Mittava ja tosiaan tehokas aihe „Iskran” ilkimyksiä vastaan. Olkaa hyvä ja käykää siihen käsiksi pikemmin ja uhratkaa siihen enemmän työtä. Sangen tärkeää on kirjoittaa tätä aihetta käsittelevä sisällökäs ja helppotajuinen kirjanen.

Sitten vielä kahtiajakaantumisesta. Ette ymmärtänyt minua. Ei Teidän tarvitse odottaa minua, sillä ne ovat eri aiheita: toinen on historiaa (yritämme järjestää tämän asian); toisessa kuvataan heidän väittelymenetelmiään. Kirjallis-kriittillinen kuvaus sanokaamme aiheesta: „Bulevardikirjallisuus”. Ja siinä sitten eritellään muutamissa aivan kirjasen kokoisissa luvuissa lainauksin ja selityksin kaikki nuo Staroverin, Martovin ja muiden latteudet, joita he ovat esittäneet polemisoidessaan „Proletaria” vastaan, sekä toisinnot kokoelmassa „Enemmistö vai vähemmistö” j.n.e. Leimatkaa heidät heidän *surkean* sotimistapansa takia. Tehkää heistä *tyyppi*. Piirtäkää heistä kokokuva heiltä itseltään lainatuin sitaatein. Olen varma, että Teiltä se syntyisi, täytyisi vain hitusen kokoilla sitaatteja.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

P. S. Kuzmin-Karavajevia koskevan artikkelin olen saanut. Niin ikään v. 48 alakerran.

*Kirjoitettu v. 1905 elokuun lopulla
Lähetetty Genevestä Italiaan
Julkaistu ensi kerran v. 1934*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE

Leniniltä KK:n jäsenille

Syyskuun 7 p:nä 1905.

Hyvät ystävät! Tänään sain tietää teidän suostuneen siihen, että Bundin, lätiläisten etc. kanssa pidetään konferenssi Valtakunnanduuma-kysymyksestä ³⁴⁵. Vasta tänään, vaikka asia tapahtui jo kuukausi sitten! Minulle ei jää muuta neuvoksi kuin kirjoittaa teille vielä kerran „protesti” (muuten, tämä homma näyttää tulevan ammatikseni)...

Totta vie syytän teitä 4. edustajakokouksen edessä virallisesti rikoksesta, jota sanotaan „kahden keskuksen jälleenyöstytämiseksi vastoin puolueen sääntöjä ja tahtoa”. Totta vie, sen minä teen. Ajatelkaapa, ettekö te ole pystyttäneet kahta keskusta! Enkö ole *virhani puolesta velvollinen* hoitamaan Keskuskomitean äänenkannattajaa? Enkö olekin? Mutta kuinka voin sen tehdä, kun minulle ei kirjoiteta *ker-rassaan mitään* ainoastakaan taktiikkakysymyksestä eikä vastata hirveän viralliseen tiedusteluuni „etukäteen määrätystä” tapaamisesta syyskuun 1 p:nä uutta lukua! Ajatelkaahan, mitä siitä seuraa, jos mielipiteemme menevät ristiin! Onko tosiaan vaikeaa panna joku kirjoittamaan ajoissa vaikkapa „yleisvaltakunnallisen merkityksen” omaavista asioista??

Kirjoitin Valtakunnanduumasta „Proletarin” 12., 14. ja 15. numerossa. Kirjoitan myös 16. numerossa, joka ilmestyy syyskuun 12 p:nä uutta lukua ³⁴⁶. Bund puhui „Poslednije Izvestijassa” (syyskuun 1 p:nä uutta lukua, № 247) vallan mahdottomia. Kylvetämme sitä niin, ettei unohda kohtaan. Nuo bundilaiset ovat vallan mahdottomia tolvanoita ja itsensä kehujia, tomppeleita ja idiootteja. „Iskra”

on valehdellut aika roimasti, etenkin Martov Wiener „Arbeiter-Zeitungissa” * (elokuun 24 p:nä uutta lukua; käännös „Proletarin” 15. numerossa). Älkää missään tapauksessa pitäkö kiirettä virallisen päätöslauselman teossa älkääkään antako hiventäkään periksi tälle bundilaisten ja uusiskralaisten konferenssille. Eikö tosiaan pidetä pöytäkirjaa?? Voiko noiden prostituoitujen kanssa pitää konferensseja ilman pöytäkirjaa?

Eritoten varoitan „Armenian sos.-dem. federaation” suhteen. Jos olette suostuneet siihen, että se osallistuu konferenssiin, olette tehneet *kohtalokkaan* virheen, joka on korjattava *hinnalla millä hyvänsä*. Sehän on pari geneveläistä hajottajaa, jotka harjoittavat täällä ihan turhanpäiväistä julkaisutoimintaa ilman mitään *vakavia* yhteyksiä Kaukasiaan. Se on *Bundin asioimisto*, ei sen enempää, ja se on keksitty varta vasten ravitsemaan Kaukasian bundilaisuutta. Te nolaatte kauheasti itsenne, jos päästätte nuo ihmiset *Venäjän* konferenssiin, t.s. Venäjällä toimivien järjestöjen konferenssiin. Kaikki kaukasialaiset toverit ovat tätä hajottajakirjoittelijain koplaa vastaan (olen kuullut sen monilta); ja me peittoamme heidät piakkoin „Proletarissa”. Saatte aikaan vain sen, että Kaukasia esittää vastalauseensa ja „rauhan” sekä „yhdistymisen” asemesta alkaa *uusi* rettelöinti. Ihmetyttää, kuinka voidaan ignoroida Kaukasian Liittoa, Venäjällä toimivien suurta joukkoa ja muhinoita geneveläisen suon pohjasakan kanssa!! Pyydän vedet silmissä: älkää tehkö sitä.

Olen saanut päätöksen rahojen jakamisesta tasan Organisaatiokomission kanssa. Tulee täsmälleen täytetyksi.

Puristan kättänne. *N. Lenin*

Kirjoitettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1926

Julkaistaan

käsikirjoituksen mukaan

* — wieniläisessä „Työväenlehdessä”. *Toim.*

P. A. KRASIKOVILLE

14. 9. 05.

Hyvä ystävä! Kiiruhdan vastaamaan pessimistiseen kirjeseenne. En voi tarkastaa asioiden todenperäisyyttä, mutta tuntuu siltä kuin liioittelisitte, tämä ensinnäkin. „Letutshije Listki TsK” ovat hyviä, ja „Rabotshi” lehden I. numero on erittäin hyvä³⁴⁷. Se on suuri asia. Raha-asiat ovat nykyisin huonosti, mutta yhteyksiä on ja näköalat ovat erittäin hyvät. Eräs suuri, sangen arvokas ja tuottava yritys on saatu pystyyn, joten „finanssimies” ei torju, se on epäilemätöntä. Toiseksi: Te katsotte asioita väärin. On utooppista odotella täyttä solidaarisuutta KK:ssa tai sen asiamiesten keskuudessa. „Ei kerho, vaan puolue”, ystävä hyvä! Siirtäkää painopiste paikalliskomiteoihin, ne ovat autonomisia, ne tarjoavat vapaan liikkumisalan, ne antavat vapaat kädet raha- ja muita yhteyksiä varten, kirjallisille esiintymisille y.m. y.m. Pitäkää varanne, älkää tehkö itse samaa virhettä, josta toisia moititte: älkää voivotelko älkääkä ruikutelko, vaan elleivät asiamiehet ole mieleisiänne, pankaa pääpaino komiteoissa tehtävään työhön ja kehottakaa aatetovereitanne tekemään samoin. Oletta-kaamme, että teillä on erimielisyyksiä „asiamiesten” kanssa. Paljon tarkoituksenmukaisempaa on, että viette kantanne läpi komiteassa, etenkin jos komiteasta tulee sopuisa ja periaatteellinen, ja ajatte siinä avoimesti selvää ja jyrkkää linjaa kuin kinastelette „asiamiesten” kanssa. Jos olette oikeassa siinä, että komiteat ovat vähäverisiä ja tulvillaan „asiamiehiä”, niin onhan teillä keino, jonka avulla voitte parantaa tuon taudin: menkää joukolla komiteoihin.

Komitea on autonominen. Komiteat *ratkaisevat* kaiken edustajakokouksissa. Komiteat voivat tehdä päätöslauselmia. Komiteoilla on julkaisemisoikeus. Älkää tuijottako kädet ristissä „esimiehiin”, vaan ryhtykää toimimaan itsenäisesti. Teillä on nyt laaja ja vapaa työkenttä, voitte tehdä itsenäisesti, riippumattomina kiitollista työtä mitä tärkeimmässä komiteassa. Antautukaa siihen täydelleen, kootkaa sopuisa sakki, menkää rohkeammin ja laajemmalla mitalla työläisten keskuuteen, leipokaa lento-lehtisiä, *tilatkaa niitä meiltä, Schwarzilta, minulta, Galjorkalta*, ilmoittakaa puoluekantainen mielipiteenne kuuluvasti komitean nimessä. Uskokaa, että tätä tietä teette tuhat kertaa enemmän vaikuttaaksenne toivomallanne tavalla koko puolueeseen ja Keskuskomiteaan kuin vaikuttamalla henkilökohtaisesti KK:n asiamiehiin ja jäseniin. Minusta kun tuntuu, että te katsotte asioita vanhaan tapaan, kerholaisuuden kannalta ettekä puoluekantaisesti. Keskuskomitea on valinnallinen, edustajakokous ei ole kaukana, Teillä on oikeutenne, käyttäkää niitä ja saakaa kaikki tarmokkaat, päättäväiset aatetoverinne kulkemaan samaa tietä: komiteoihin!! On painostettava virallisesti, komiteoiden kautta, eikä henkilökohtaisesti käymällä keskusteluja asiamiesten kanssa. Eihän kenenkään ole pakko ryhtyä asiamieheksi, jos hän haluaa mennä komiteaan!

Kirjoitatte asiamies Mjamlinin sanoneen, että „Iskran” hlestakovilainen kirjoitus on oikea³⁴⁸. Hyvä on. Hänellä on siihen oikeus. Mutta KK sanoi „Letutshije Listki” julkaisun 1. numerossa, että $\frac{2}{3}$ puolueesta on meidän kannallamme. Siis Mjamlin tuli piiskanneeksi itseään! Teidän tehtävänänne on pitää aisoissa Mjamlinit, paljastaa heidät ja riistää heiltä maine *oman* komiteanne kautta eikä siten, että keskustellette heidän kanssaan. Henkilöt, jotka nimittävät toimiin Mjamlineja, ovat komiteain valitsemia, eivätkä Mjamlinit ratkaise puolueen kohtaloita. Tarmokkaat ihmiset ottakoot komiteat käsiinsä: siinä kaikille tunnus, jota kehotan teitä levittämään, juurruttamaan mieliin ja pitämään ohjeena.

Asiamies Mjamlin on kahden Pää-äänenkannattajan kannalla. Taaskin: kuka sen ratkaisee? Komiteat ja niiden edustajat 4. edustajakokouksessa. Valmistakaa komitea,

toinen: siinä teille kiitollinen ja *asiallinen* tehtävä. Olettakaamme, että Mjamlinit pääsevät voitolle. *Komiteoilla*, vieläpä yhdelläkin komitealla on oikeus perustaa oma äänenkannattaja!! Juuri sen tähden erehdytte, luisutte vanhalle, jo ennen puoluetta vallinneelle katsantokannalle, kun kirjoitatte: „julkaisevat Trotskin lehtisiä” (ei siinä mitään pahaa ole, jos lehtiset ovat siedettäviä ja korjailtuja. Kehotan Pietarinkin komiteaa julkaisemaan hänen lehtisiään, sanokaamme teidän toimittaminanne) tai kun kirjoitatte: „syntiin lankeaminen à la Boris ei ole kaukana”. En käsitä. Olettakaamme, että Boriseja on olemassa. Sitä lajia on aina runsaasti. Olettakaamme, että Borisit ja Mjamlinit saavat enemmistön (*komiteoissa*, älkää unohtako, että *komiteoissa*). Silloin on „kaikki valtava aikaisempi työ hukkaan mennyttä”, Te pääättelette. Minkä takia? Missä suhteessa „Proletari” on tuhoutunut tai miten se tuhoutuu?? Ei edes sellainen tolkuttomuus kuin „kaksi Pää-äänenkannattajaa” voi tuhota „Proletaria”, se toisi vain järjettömyyttä sääntöihin. Mutta elämähän jättää „Proletarin” paikalleen ja lakaisee pois järjettömyyden. Mjamlinitkaan eivät tohdi lakkauttaa „Proletaria”. Ja vihdoin, otetaan pahin, pessimistisen henkenne mukainen lopputulos: olettakaamme, että lehti lakkautetaan. Siinä tapauksessa kysyn: mitä varten on olemassa Pietarin komitea? Olisiko „Proletari” Pietarin komitean äänenkannattajana ollen heikompi kuin jompikumpi „kahdesta” Pää-äänenkannattajasta?? Ryhtykää heti tarmokkasiin toimenpiteisiin, että Pietarin komitealla olisi paitsi virallisia myös asialliset, läheiset ja säännölliset suhteet „Proletariin”, ja siten lujitatte asemaanne ja aatteidenne vaikutusvoimaa niin, etteivät sadatkaan Mjamlinit voi pelottaa teitä. Pietarin komitea on monta kertaa suurempi voima kuin kaikki „asiamiehet” yhteensä. Tehkää „Proletarista” Pietarin komitean äänenkannattaja ja Pietarin komiteasta „Proletarin” *aatteiden* ja taktiikan ajaja, se on *reaalista* taistelua mjamlinilaisuutta vastaan eikä taistelua valituksin ja ruikutuksin. Pietarissa on löydettävissä satoja osoitteita, voidaan löytää paljonkin Pietariin menijöitä, voidaan järjestää kirjeenvaihto, elävöittää kanssakäyntiä, tilata lehtisiä, julkaista „Proletarin” kirjoituksia uudelleen lehtisinä, kertoa niiden sisällöstä lehtisissä, muokata lehtisiksi j.n.e. y.m.s. Lehtisissä voidaan ja täytyykin puhua myös puolueen yleisistä asioista (Kostro-

man komitea lähetti meille joku päivä sitten päätöslauselman, jossa vastustetaan Plehanovin nimittämistä Kansainväliseen toimistoon: pelkkää haukkumista eikä muuta!). Mjamlinilaisuutta vastaan on taisteltava järjestämällä komiteain agitaatiotyö *mallikelpoisesti*, julkaisemalla *puolueelle osoitettuja taisteluhenkisiä julisteita* eikä esittämällä happamia valituksia Keskuskomitealle!

Mistä kirjoituksestani „Zarjan” 5. numerossa (??) kirjoitatte (Prokopovitshistako)³⁴⁹? Olen ymmällä. Minkä takia olette tyytymätön Rubeniin? Järjestäkää minulle ehdottomasti yhteys häneen ja välittömästi Lalajantsiin.

Puristan lujasti kättänne. Kirjoittakaa useammin älkääkä olko apealla mielin! Ja viis niistä Mjamlineista!

Teidän *N. Lenin*

*Lähetetty Genevestä Pietariin
Julkaistu ensi kerran v. 1926*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

S. I. GUSEVILLE

Natiolle Leniniltä

20. 9. 05.

Hyvä ystävä! Kiitos kirjeestä № 3. Osan siitä ehkä julkaisemme. Alatte keskustella toimituksen kanssa virallisten asioiden (säännöistä, yhteyksistä, osoitteista y.m.) ja lehtikirjoitusaiheiden (sitä ja sitä on tapahtunut) lisäksi myös katsomustenne *sisällöstä*, siitä, miten *ymmärrätte* taktiikkaamme, siitä, *kuinka T e nimenomaan* toteutate sitä käytännössä esitelmissänne, kokouksissa j.n.e. Tällaiset Venäjällä käytännön työtä tekevien keskustelut kanssamme ovat meille *sangen arvokkaita*, ja pyydän Teitä mitä hartaimmin propagoimaan, muistuttamaan ja vaatimaan joka paikassa ja kaikkialla, että sen, joka haluaa pitää Pää-äänenkannattajaa *omana* Pää-äänenkannattajanaan (ja sitä täytyy jokaisen puolueen jäsenen haluta), ei pidä rajoittua vain lähettämään virallisia selostuksia tai raportteja, vaan hänen täytyy nimenomaan *keskustella*, *ei julkaisemista silmällä pitäen*, vaan aatteellisen yhteyden ylläpitämiseksi keskustella toimituksen kanssa siitä, miten hän ajaa läpi niitä tai näitä katsomuksia. Tällaisten keskustelujen pitäminen pelkkänä hassutteluna merkitsisi sitä, että vajottaisiin ahdasmieliseen praktisismiin ja jätettäisiin kaiken käytännöllisen työmme ja kaiken agitaation aatteellinen, periaatteellinen puoli sattuman varaan, sillä agitaatio muuttuu turhaksi suun soittamiseksi, ellei siinä ole selvää ja tarkoin harkittua aatteellista sisältöä. Mutta selvän aatteellisen sisällön määrittelyyn ei riitä pelkkä Pää-äänenkannattajan avustaminen, tarvitaan vielä sitä, että käsitellään yhteisesti, kuinka käytännönmiehet

ymmärtävät sen tai tämän kannanoton, kuinka *he todellisuudessa vievät läpi* niitä tai näitä katsomuksia. Ilman sitä Pää-äänenkannattajan toimitus jää pohjaa vaille, se ei saa tietää, vaikuttaako sen harjoittama propaganda, reagoidaanko siihen, mitä muutoksia elämä tekee siihen, mitä korjauksia tai täydennyksiä tarvitaan. Ilman sitä sosialidemokraatit vajoavat siihen, että kirjailija tulee kirjoittamaan ja lukija lueskelemaan. Puolueyhteisyyden taju on meillä vielä heikkoa, sitä on lujitettava sekä sanoin että esimerkin voimalla.

Yritän käyttää esimerkkiänne hyväkseni ja julkaista osan kirjeestänne ³⁵⁰. Yleensä olemme samaa mieltä ja käsityskantamme käyvät yhteen (ajatuksenne käyvät yhteen „Kahdessa taktiikassa” esittämieni ajatusten kanssa). Minusta m.m. tuntuu siltä, että hyökkäillette turhaan menshevikkejä vastaan „*joukkojen* valmentaminen kapinaan” sanojen vuoksi. Jos siinä onkin virhe, niin ei se ole perustavaa laatua.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

Lähetetty Genevestä Odessaan

Julkaistu ensi kerran v. 1926

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE

Vasta tänään (3. X. 05 uutta lukua!!) sain teidän „Letutshije Listki” № 2, 24. VI. 1905. („Yhtenäinen keskus”, joka *kolmen* kuukauden kuluttua saattaa jäsentensä tietoon...)

Artikkeli „Puolueorganisaation perusteet” on erittäin hyvä. Kuvittelen, miltä tuntuu, kun joutuu selittämään aakkosia menshevikeille! Mutta selittää tosiaan täytyy. Artikkelin kirjoittaja on sen tehnyt mainiosti. Aion julkaista sen „Proletarissa”. Myöhään tietysti, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Tämä artikkeli johti minut ajatukseen, että te voitte ja teidän täytyy tehdä Keskuskomiteasta jatkuvasti puhuva eikä mykkä. Ne ajat alkavat olla ohi, jolloin aatteellinen johtaminen tapahtui sitä tietä, että asiamiesten kokous- ja kohtaustilaisuuksissa „kuiskittiin”! On johdettava poliittisen kirjallisuuden avulla. „Rabotshi” ei siihen kelpaa, sillä on toinen tarkoitus. Teidän täytyisi *ehdottoman välttämättömästi* julkaista KK:n tiedonantolehtistä, jonka koko olisi korkeintaan *2 painettua sivua*, mutta pitäisi julkaista *kahdesti viikossa*. Siinä olisi yksi pieni kirjoitus poliittisista, taktillisista tai järjestöasioista ja sitten lyhyitä kolmen rivin pikku-uutisia. Mutta täytyy 1) painattaa, sillä hektografi on kovin kehno (eikö tosiaan ole edes pientä, *nopeasti* toimivaa konetta?) ja 2) julkaista säännöllisesti ja usein.

En käsitä sitä, että aiotte muuttaa „Rabotshin” pienemmäksi viikkolehdeksi. Mielestäni helppotajuinen lehti (en

ole sen kannattajia, mutta edustajakokous on tehnyt päätöksensä ja toistaiseksi sen on oltava niin) ja todella johtavia yleispoliittisia artikkeleita sisältävä *bulletiini* ovat kaksi eri asiaa. Onhan teillä kolme neljä hyvää työntekijää, joten kaksi kirjoitusta viikossa on helposti saatavissa, ja sillä olisi valtava merkitys!

Kirjoitettu
lokakuun 3 p:nä 1905 Genevessä
Julkaistu ensi kerran v. 1926

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE

3. X. 05.

Hyvät ystävät! Sain tukun asiapapereita ja kuulin Deltan yksityiskohtaisen kertomuksen. Kiiruhdan vastaamaan kohta kohdalta.

1) En voi saapua sovittuna aikana, koska on vallan mahdotonta jättää nyt lehti. Voinov on juuttunut Italiaan. Orlovski jouduttiin lähettämään asialle. Ei ole kenelle jättää lehteä. Matka lykkäytyy siis Venäjän lokakuuhun, kuten olette määränneet.

2) Toistan mitä hartaimmin pyyntöni: vastatkaa Kansainväliselle toimistolle virallisesti. Lähetättekö jonkun ulkomaiseen konferenssiin. Tarkalleen: kenet ja milloin. Ehkä nimitätte jonkun, siitäkkin tarkasti. Muussa tapauksessa nolaatte itsenne uskomattomasti Kansainvälisen toimiston silmissä.

3) Plehanovista niin ikään on sanottava virallisesti ja lopullisesti: joko tai ei. Mutta kenet nimitettäisiin? Tämän kysymyksen lykkääminen on sangen vaarallista.

4) Tehkää nopeammin virallinen päätös julkisesta kustantamosta. Laatimalla Malyhin³⁵¹ kanssa tehtävän sopimuksen luonnoksen en tuottanut teille hitustakaan vahinkoa, sillä se on luonnos. Toistan vain, että Malyh on antanut ansiomahdollisuudet hyvin monille tšekäläisille, joita puolue ei kykene ylläpitämään. Sitä älkää unohtako. Kehottaisin tekemään sopimuksen myös Malyhin kanssa ja jatkamaan asioimista toistenkin kanssa Schmidtin hengessä.

5) Mitä tulee miltei kaikkien asiamiesten oppositioon KK:aa kohtaan, sanon seuraavaa. Ensiksikin, Insarovin ja

Ljubitshin kooptointi, jota kannatan täydellisesti, saa oletettavasti aikaan suuren parannuksen. Toiseksi, osaltaan asiamiehet nähtävästi hieman liioittelevat. Kolmanneksi, eiköhän olisi parasta sijoittaa osa asiamiehistä komiteoihin antaen heidän tehtäväkseen hoitaa koko 2—3 naapurikomiteankin aluetta? Ei pidä liioitella taktiikan yhtenäisyyttä: tietty komiteain toiminnan ja suunnitelmien eroavuus ei ole haitaksi.

6) Pitäisin tavattoman tärkeänä huolehtia 4. edustajakokouksesta ³⁵². On jo aika. Se myöhästyy todennäköisesti 1/2 vuotta, minimum, ehkä enemmänkin. Silti on aika. Mielestäni olemme jossain määrässä syypäitä siihen, että on päästetty kuri höltymään eräissä komiteoissa ja annettu olla noudattamatta 3. edustajakokouksen päätöksiä, jotka koskevat menshevikkien mukaantulon ehtoja. Elleivät nämä komiteat, jotka samaan aikaan sekä tunnustavat että ovat tunnustamatta 3. edustajakokouksen, määrää selvästi kantaansa 4. edustajakokoukseen mennessä, on seurauksena kaaos. Osa niistä ei tule 4. edustajakokoukseen. Jälleen skandaali. Osa tulee ja vaihtaa rintamaa edustajakokouksessa. Meidän täytyy erottaa toisistaan politiikka, joka merkitsee kahden osan yhdistämistä, ja politiikka, joka merkitsee kahden osan *sekoittamista* toisiinsa. Suostumme kahden osan yhdistämiseen. Emme suostu koskaan kahden osan sekoittamiseen. Jakautukaa selvästi, täytyy meidän vaatia komiteoilta, sitten kaksi edustajakokousta ja sen jälkeen yhdistyminen. Kaksi kokousta samaan aikaan ja samassa paikassa, ja ne sitten käsittelevät ja hyväksyvät jo ennakkolta valmistellut yhdistymisluonnokset.

Nyt on kuitenkin *kamppailtava* mitä päättävimmän puolueen kahden osan *sekoittamista* vastaan. Neuvoisin esittämään asiamiehille aivan selvästi tällaisen ohjelauseen ja velvoittamaan heitä noudattamaan sitä elämässä.

Syntyy kauhea sotku, ellei niin tehdä. Mensheveikeille on kaikkalainen sekaannus edullista, ja he tulevat aiheuttamaan sitä kaikin tavoin. Heille „ei voi enää huonommin käydä” (sillä ei voi olla mitään huonompaa kuin on heillä vallitseva hajaannus), mutta me pidämme arvossa järjestöämme, vaikka se onkin kehityksensä alkuasteella, ja puolustamme sitä kynsin hampain. Mensheveikeille on edullista panna kaikki sekaisin ja tehdä 4. edustajakokouksesta uusi

skandaali, sillä he eivät edes ajattele *oman* edustajakokouksensa pitämistä. Meidän taas on kohdistettava kaikki voimamme ja ajatuksemme puolueen *meikkäläisen* osan tiivistämiseen ja parempaan järjestämiseen. Tämä taktiikka tuntuu „itsekkäältä”, mutta se on ainoaa järkevää taktiikkaa. Jos saamme rivimme hyvin tiiviiksi ja täysin järjestyneiksi, jos häädamme luotamme kaikki happamalla mielellä olevat ja yliloikkaarit, niin meidän luja ydinjoukko, vaikka se ei olekaan kovin suuri, vie mukanaan koko „järjestöllisesti sumuisen” joukon. Mutta ellei meillä ole ydinjoukkoa, menshevikit hajotettuaan omat rivinsä hajottavat meidänkin rivimme. Kun meillä on luja ydinjoukko, me pakotamme heidät pian solmimaan liiton kanssamme. Jos meillä ei tule olemaan ydinjoukkoa, voittoa ei peri toinenkaan ydinjoukko (sitä ei ole), vaan sen perivät *sotkijat*, ja vakuutan, että silloin alkaisi uusi riita, uusi kiertämätön hajaannus ja vihamielisyys, joka olisi sata kertaa pahempi kuin aikaisempi.

Ryhtykäämme valmistelemaan todellista yhdistymistä kartuttamalla *omia* voimiamme ja hahmottelemalla *selvästi* sääntö- ja taktillisia normeja. Ja tyhjänpäiväiset yhdistymisestä lörpöttelijät, jotka *sekoittavat* puolueen eri osien välisiä suhteita, on mielestäni karkotettava armotta keskuudestamme.

Puristan kättänne. Teidän *N. Lenin*

Kirjoitettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1926

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE

5. X. 05.

Hyvät ystävät! Sain juuri äsken Reinertin uuden kirjeen. Harkitsin tarkoin hänen ehdotustaan, puhuin asiasta Deltalle ja luovuin kielteisestä kannastani, jonka esitin kirjeessäni 3. X. 05.

Voin saada Orlovskin palaamaan viikon kuluttua. Sitten täällä ehkä tultaisiin parisen viikkoa jotenkuten toimeen ilman minua, kirjoittaisin etukäteen muutamia artikkeleita ja osaksi kirjoittaisin jotain myös matkanvarrella. Suunnitelmanne tuntuu minusta kuitenkin tavattoman epäjärvältä. Ulkomaiden lehdet ovat nykyisin tulvillaan tietoja, joiden mukaan Suomessa vallitsee tätä nykyä kauhea suuttumus. Tiedotetaan suoranaisesti useista valmisteilla olevista nousuista, kapinan valmistelusta. Sinne lähetetään nyt erittäin paljon sotaväkeä. Rannikko- ja meripoliisia on voimistettu nelinkertaiseksi. John Graftonin tapauksen³⁵³ jälkeen koko huomio on kohdistettu nyt erikoisesti rannikkoa lähestyviin aluksiin. Aseita on löydetty monilla paikkakunnilla ja nyt niitä etsitään hyvin tarkkaan. Pidetään täysin mahdollisena, että siellä koetetaan tahallisesti saada aikaan yhteentörmäyksiä, jotta voitaisiin sekaantua asevoimin.

Yleisen kokouksen järjestäminen siellä tällaisissa oloissa tietäisi sitä, että riskeerattaisiin ilman mitään syytä. Se on suorastaan epätoivoinen yritys. Jokin mitätön sattuma (ja sellainen on Suomessa nyt varsin mahdollinen), ja seurauksena olisi täydellinen, niin koko KK:n kuin Pää-äänenkannattajankin romahdus, sillä täällä raukeaisi silloin kaikki. Asioihin on suhtauduttava reaalisesti: sellainen

merkitsisi puolueen jättämistä kokonaan menshevikkijohdajien raadeltavaksi. Olen vakuuttunut, että harkittuanne asiaa myönnätte, ettei meillä ole oikeutta tehdä sitä.

Pyydän ajattelemaan, eikö suunnitelmaa voitaisi muuttaa seuraavasti. Kaikki matkustavat Tukholmaan. Teille se merkitsisi verrattain vähäistä haittaa ja valtavia etuisuuksia nykyiseen suunnitelmaan verraten. Haittana on matkan pitkittyminen puolella päivällä (laskien Turusta, jonka lähistöllä tapaamista on ajateltu) tai maximum päivällä yhteen suuntaan. Yhteensä 2 tai oletetaan 4 päivää. Sehän on mitätön juttu. Etuisuutena on suurempi turvallisuus. Yleistä romahdusta ei silloin voisi millään tapahtua. Emme siis aseta lainkaan vaaralle alttiiksi Pää-äänenkannattajaa emmekä Keskuskomiteaa; emme tee mitään epätoivoisen mieletöntä. Jotkut teistä voivat saapua aivan julkisesti: heitä ei voida vangita. Toiset hankkivat vieraat passit tai matkustavat passeitta (Delta sanoo, että suomalaiset järjestävät helposti tällaisia matkoja). Jos sattuu palo, niin palaa ensinnäkin yksi henkilö eikä koko joukko, ja toiseksi, ei ole mitään todisteita, joten asian joutuessa oikeuskäsittelyyn poliisin on mahdotonta saada ilmi mitään vakavaa. Näin meille on taattu mahdollisuus pitää 2—3 päivää kokousta täydessä turvassa; kaikki asiapaperit tulevat olemaan käsillä (minä tuon mukani, te lähetätte omanne postitse j.n.e.), on mahdollisuus laatia millaisia pöytäkirjoja tahansa, vetoomuksia y.m. Ja lopuksi, meillä on tilaisuus kokeilla, voinko käydä useammin Tukholmassa tehdäkseni siellä työtä teitä varten, laatiakseni lehtisiä j.n.e. (menshevikit ovat taitaneet tehdä jotain sentapaista etelässä).

Pyydän teitä harkitsemaan huolellisesti tätä suunnitelmaa. Jos hyväksytte sen, lähettäkää minulle sähkö osoitteella Kroupskey, 3. rue Dawid Dufour, Genève, allekirjoituksena Boleslav ja vain numero, mikä merkitsee päivää, jona minun on oltava Tukholmassa (30=minun on oltava syyskuun 30 pnä; 2 tai 3=minun on oltava lokakuun 2 tai 3 pnä j.n.e.).

Puristan kättänne. *N. Lenin*

Kirjoitettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1926

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE

8. X. 05.

Hyvät ystävät! Kiiruhdan tiedottamaan teille eräästä tärkeästä muutoksesta, joka on tapahtunut Kansainvälisen toimiston edustuskysymyksessä. Menshevikkien etelä-Venäjän konferenssi ³⁵⁴ on tehnyt tästä asiasta päätöslauselman, jossa 1) minusta henkilökohtaisesti puhutaan karkeaa valetta. Vastaan „Proletarin” 20. numerossa ³⁵⁵, se ilmestyy ylihuomenna. 2) Plehanovia pyydetään edustamaan *puolueen heikäläistä osaa*.

Juuri sitä me tarvitsemekin! Plehanov suostuu tietysti heidän pyyntöönsä. Hänen meille turmiollinen näennäinen neutraliteettinsa paljastuu, mikä oli todistettava. Tulokoon Kansainväliseen toimistoon kaksi edustajaa: toinen edustakoon enemmistöä ja toinen vähemmistöä. Se on parasta. Ja jos vähemmistön edustajaksi tulee Plehanov, *se on sitäkin parempi*. Se on mainio ennakkotapaus tulevan yhdistymisen kannalta. Pyydän hartaasti: lakatkaa tyyten ajattelemasta Plehanovia ja nimittäkää enemmistön oma edustaja. Vasta silloin olemme täysin turvatut. Olisi hyvä, jos nimittäisiin Orlovski. Hän taitaa kieliä, osaa puhua ja hänessä on arvokkuutta. Yhteydenpito on suurelta osaltaan, miltei kokonaan kirjeellistä, ja me tulisimme tietysti neuvottelemaan keskenämme. Vaikkei siinä oikeastaan ole mitään neuvoteltavaakaan: vakuutan teille omasta kokemuksestani, että tämä edustus on *pelkkä muodollisuus*.

Plehanov uskoi ennen muinoin tämän edustuksen monet kerrat Koltsovin hoidettavaksi, eikä siitä ollut koskaan mitään vahinkoa, vaikka Koltsov on „parlamentaarikoksi” kerrassaan kelpaamaton ja yleensä mahdottoman hidas mies.

Puristan kättänne. *N. Lenin*

Kirjoitettu Genevessä

Julkaistu ensi kerran v. 1926

Julkaistaan

käsikirjoituksen mukaan

A. V. LUNATSHARSKILLE

Lokakuun 11 pnä.

Hyvä An. Vas! Kirjoituksenne käsittelee tavattoman mielenkiintoista ja äärimmäisen ajankohtaista aihetta. „Leipziger Volkszeitung” * ³⁵⁶ pilkkasi äsken pääkirjoituksessaan zemstvomiehiä heidän syyskuussa pitämänsä edustajakokouksen johdosta sanoen, että he „leikkivät perustuslakia”, teeskentelevät olevansa jo parlamenttimiehiä j.n.e. j.n.e. Parvusin ja Martovin virhe vaatii ehdottomasti, että sitä eritellään *t ä l t ä* kannalta. Mutta Teiltä se on jäänyt erittelemättä. Artikkelia on mielestäni muokattava jompaankumpaan suuntaan: joko painopiste on siirrettävä „parlamentarismia leikkiviin” uusiskralaisiimme, näytettävä yksityiskohtaisesti parlamentarismien ehdollinen, väliaikainen merkitys, „parlamenttiharhojen” halpamaisuus vallankumoustaistelun kaudella j.n.e., selitettävä sitä aakkosista alkaen (se on Venäjällä oleville ylen hyödyllistä!) ja vedottava Hilferdingiin ³⁵⁷ vain asian havainnollistamiseksi, vain vähäsen. Tahi on otettava pohjaksi Hilferding ja silloin artikkelia ei tarvitse muuttaa niin paljon, pitää antaa sille toinen otsikko, mutta kuvata selvemmin juuri sitä, kuinka Hilferding asettaa kysymyksen. Tietysti voitte kenties muokata sitä jollain muulla tavalla, mutta olkaa hyvä ja käykää ehdottomasti muokkaamaan sitä heti. Aikaa on, sillä tähän numeroon kirjoitus ei olisi voinut mennä (Moskovan tapahtumat ³⁵⁸ + vanha aineisto ottivat koko lehden). Määrääjäksi tulee siis tiistai

* — „Leipzigin Kansanlehti”. Toim.

17. X. Pyydän hartaasti, että tekisitte ehdottomasti perusteellisen artikkelin ja lähettäisitte 17. X. mennessä. Olisi parasta muuttaa sitä ensin mainitulla tavalla, ehkä siitä tulisi pääkirjoitus!

Jos meillä olisi jo parlamentti, kannattaisimme ehdottomasti kadetteja³⁵⁹, Miljukovia ja kumpp. contra * „Moskovskije Vedomosti” lehteä. Esim. uusintäänestyksissä etc. Silloin se ei rikkoisi tippaakaan sosialidemokratian luokkpuolueen itsenäisyyttä. Mutta kun kaudella, joka ei ole parlamentti-, vaan vallankumouskautta (olette pannut merkille tämän eron jo otsakkeessa), tuetaan ihmisiä, *jotka eivät kykene taistelemaan vallankumouksellisesti*, niin se on 1) puolueemme itsenäisyyden loukkaamista. Kauppa ei voisi olla selvä eikä julkinen. Se olisi nimenomaan omien vallankumousoikeuksien „myymistä”, kuten sanotte, eikä oikeuksien *käyttämistä* tukemistarkoituksessa. Me tuemme parlamentissa emmekä häivy missään määrin. Nyt me häivymme ja *velvoitamme* Miljukovin puhumaan *puolestamme* tietyillä ehdoilla. Ja pääasia on, 2) että tuollainen tukeminen on vallankumouksen kavaltamista. Parlamenttia ei vielä ole, Miljukoveilla on vain *illuusioita*. Täytyy käydä vallankumouksellista taistelua parlamentin *puolesta* eikä parlamenttitaistelua vallankumouksen puolesta, täytyy vallankumouksellisesti taistella *voimakkaan* parlamentin puolesta eikä *voimattomassa* „parlamentissa” vallankumouksen puolesta. *Ilman* vallankumouksen voittoa *kaikki* „parlamentissa” (Valtakunnanduomassa tai jossain sen tapaisessa) saadut *voitot* ovat nyt Venäjällä *nollan* arvoisia, arvottomampiakin kuin nolla, sillä ne sokaisevat *fiktiolla*. Tätä ei Parvus ole ymmärtänyt.

Kadeteista on jo tullut regierungsfähig** (Trubetskoit ja Manuilovit rehtorin osassa etc.), he ovat jo kiivenneet kokoontumisvapauden toiseen kerrokseen (kokousten mataloittamisen hinnalla), vale-parlamentarismin kerrokseen. He tarvitsevatkin vain sitä, että proletariaatti, ollen *itse asiassa* edelleenkin *kellarikerroksessa*, kuvittelisi olevansa toisessa kerroksessa, kuvittelisi olevansa parlamenttivoi- mana ja hyväksyisi „tukemisehdot” y.m. Se on rikas aihe!

* — vastaan. *Toim.*

** — hallitukseen osallistumaan kykeneviä. *Toim.*

Voimamme on nyt kansan vallankumoustaistelussa ja olemme heikkoja vale-parlamentarisuussuhteessa. *Kadetit päinvastoin*. Heille olisi perin edullista saada meidät vale-parlamentarismin kannalle. „Iskra” on antanut vetää itseään nenästä. Juuri siinä olisi paikallaan käsitellä *perusteellisesti* „parlamentarismin” suhdetta vallankumoukseen” ((vrt. Marx luokkataisteluista Ranskassa vuonna 1848))³⁶⁰.

Näitä ajatuksia (olen esittänyt ne tietysti äärimmäisen ylimalkaisesti ja epätarkasti), jotka olette jo hahmotellut, täytyy kehittää, selittää ja panna suuhun. Venäjällä oleville on nyt kauhean tarpeellista, että heille selitetään aakosista alkaen parlamentarismin ja vallankumouksen välistä suhdetta. Mutta Martov ja kumpp. kirkuvat hysteerisesti: kunpa saataisiin toimia pikemmin julkisesti! pikemmin avoimesti! kuinka hyvänsä, mutta julkisesti! Juuri nyt meiltä vaaditaan malttia, on jatkettava vallankumousta, taisteltava surkeaa puolinaista julkisuutta vastaan. „Iskra” ei ole ymmärtänyt sitä. Niin kuin opportunistit yleensä he eivät luota työläisten vallankumoustaistelun voimallisuuteen ja sitkeyteen. Moskova on heille opetus. Ja nyt sitten halpamainen Parvus alkaa ulontaa Venäjälle ala-arvoisten kompromissien taktiikkaa!!

Oletteko saanut kirjeeni? Puristan lujasti kättänne. Terveisiä An. Al:lle.

Teidän Lenin

Kirjoitettu lokakuun 11 pnä 1905

Lähetetty Genevestä Italiaan

Julkaistu ensi kerran v. 1931

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

S. I. GUSEVILLE

Natiolle Leniniltä

13. X. 05.

Hyvä ystävä! Odessan komitean päätöslauselma ammatillisesta taistelusta („päätökset” № 6 tai 5, epäselvästi; kirjeessä № 24. Päiväty syyskuussa 1905) tuntuu minusta äärimmäisen virheelliseltä. Mielestäni tuo päätöslauselma on luonnollisesti selitettävissä sillä, että on innostuttu taistelemaan menshevikkejä vastaan, muttei pidä langeta toiseen äärimmäisyyteen. Päätöslauselmassa on kuitenkin langettu nimenomaan toiseen äärimmäisyyteen. Siksi rohkenen eritellä arvostelevasti Odessan komitean päätöslauselmaa ja pyydän tovereita käsittelemään huomautukseni, joita en ole tehnyt suinkaan siksi, että pyrkisin saivartelemaan.

Päätöslauselmassa on kolme (numeroimatonta) osaa, joissa perustellaan asiaa, ja viisi (numeroitua) osaa, joissa esitetään varsinaisesti päätös. Ensimmäinen osa (perustelujen alkukohta) on täysin hyvä: on otettava hoitaakseen „proletariaatin luokkataistelun *kaikkien* ilmausten johto” „eikä pidä koskaan unohtaa tehtävää” — ammatillisen taistelun johtamista. Mainiosti sanottu. Edelleen, toinen kohta: „ensi sijalle” muka asetetaan sellainen tehtävä kuin aseellisen kapinan valmistelu ja (3. kohta eli perustelujen loppu) „tämän vuoksi sellainen tehtävä kuin proletariaatin ammatillisen taistelun johtaminen siirtyy väistämättä toiselle sijalle”. Tämä on mielestäni teoreettisesti virheellistä ja taktiikan kannalta väärin.

Teoreettisesti on virheellistä rinnastaa toisiinsa *kahta* tavallaan tasavertaista, tavallaan samalla tasolla olevaa *tehtävää*: „Aseellisen kapinan valmistelua” ja „amatilli-

sen taistelun johtamista". Toinen tehtävä on muka ensi sijalla, toinen toisella sijalla. Näin sanottaessa verrataan toisiinsa ja rinnastetaan keskenään aivan erilaisia asioita. Aseellinen kapina on tämän hetken poliittisen taistelun menetelmä. Ammatillinen taistelu on koko työväenliikkeen vakinaisia, kapitalismin oloissa aina tarpeellisia ja kaikkina ajankohtina välttämättömiä ilmenemismuotoja. Engels on eräässä kohdassa, jonka olen esittänyt lainauksena kirjassani „Mitä on tehtävä?”³⁶¹, osoittanut, että proletariaatin taistelussa on kolme perusmuotoa: taloudellinen, poliittinen ja teoreettinen taistelu, toisin sanoen ammatillinen, poliittinen ja teoreettinen (tieteellinen, aatteellinen, filosofinen) taistelu. Kuinka voidaan asettaa rinnakkain yksi näistä taistelun perusmuodoista (ammatillinen taistelu) ja taistelun toisen perusmuodon erillinen, tämän hetken *menetelmä?* koko ammatillinen taistelu „tehtävänä” ja poliittisen taistelun nykyinen *eikä suinkaan ainoa* keino? Se on suorastaan mahdotonta, samantapaista kuin olisi kymmenesosien ja sadasosien yhteenlaskeminen tekemättä niitä yhdennimisiksi. Mielestäni nämä molemmat perustelukohdat (toinen ja kolmas) on syytä poistaa. „Ammatillisen taistelun johtamisen” ohella voidaan asettaa tehtäväksi vain yleensä koko poliittisen taistelun johtaminen, vain yleensä aatteellisen taistelun käyminen kokonaisuudessaan, eikä suinkaan poliittisen tai aatteellisen taistelun mitään erillisiä, tämän hetken, nykypäivien *tehtäviä*. Näiden kummankin kohdan asemesta olisi osoitettava, ettei saa hetkeksikään unohtaa poliittista taistelua, työväenluokan valistamista kaikilla sosialidemokratian aatteilla, että on pyrittävä saamaan aikaan kiinteä ja erottamaton yhteys työväenliikkeen kaikkien eri ilmentymien kesken eheän ja todella sosialidemokraattisen liikkeen luomiseksi. Tämä huomautus voisi olla toisena perustelukohtana. Kolmannessa kohdassa voitaisiin todeta välttämättömäksi varoittaa käsittämästä ja järjestämästä ammatillista taistelua suppeasti, mitä porvaristo propagoi uutterasti. En tietenkään esitä mitään päätöslauselmaluonnosta, en kajoa kysymykseen, kannattaako siitä erikoisesti puhua; toistaiseksi puhun vain siitä, kuinka ajatuksenne olisi esitettävä teoreettisesti oikein.

Taktilliselta kannalta päätöslauselma tässä muodossaan asettaa aseellisen kapinan tehtävät perin epäonnistuneesti.

Aseellinen kapina on muodoltaan korkeinta *poliittista* taistelua. Jotta se olisi proletariaatin kannalta menestyksellinen, t.s. jotta proletariaatin toimeenpanema ja sosialidemokratian johtama eikä muu kapina olisi menestyksellinen, on välttämätöntä kehittää laajasti työväenliikkeen kaikkia puolia. Kapinatehtävien ja ammatillisen taistelun johtamisen vastakkainasettaminen on siitä syystä kerrassaan virheellinen ajatus. Siten mataloitetaan ja pirstotaan kapinatehtäviä. Sen asemesta, että tehtäisiin yhteenveto *koko* työväenliikkeestä, kruunattaisiin se, kapinatehtävä erotetaan jollain tavalla irralliseksi. Tuntuu siltä kuin kaksi asiaa sotkettaisiin keskenään: päätöslauselma ammatillisesta taistelusta yleensä (Odessan komitean päätöslauselma on kirjoitettu tästä *aiheesta*) ja päätöslauselma voimien jaottelusta Odessan komitean nykyisessä työssä (tätä vikaa on teidän päätöslauselmassanne, mutta sehän on kokonaan eri juttu).

Siirryn käsittelemään numeroituja kohtia, jotka esitetään varsinaisessa päätösosassa.

Ad I. „Paljastettava harhaluulot”, „jotka koskevat ammattiliittoja”... tämä on vielä mukiinmenevää, vaikka parempi olisi jättää pois. Ensinnäkin, tämä sisältyy osaan, jossa asiaa perustellaan ja jossa on osoitettava, että liikkeen kaikki puolet ovat erottamattomasti sidotut toisiinsa. Toiseksi, ei sanota, mitkä harhaluulot. Jos tämä sanonta jätetään, niin olisi lisättävä: sellaiset porvarilliset harhaluulot, että työväenluokan taloudelliset ja muut tarpeet voidaan tyydyttää kapitalistisessa yhteiskunnassa.

....,tähdennettävä voimaperäisesti *niiden* (ammattiliittojen?) suppeutta työväenliikkeen lopullisiin päämääriin verraten”. Kaikki ammattiliitot ovat siis „suppeita”. Entä proletariaatin poliittiseen organisaatioon sidotut *sosialidemokraattiset* ammattiliitot? Eihän painopiste ole siinä, että ammattiliitot ovat „suppeita”, vaan siinä, että tämä yksi (ja siinä mielessä suppea, sillä kysymys on yhdestä) puoli sidottaisiin toisiin. Siis joko tämä kohta on hylättävä tai jälleen on sanottava, että on kytkettävä yksi puoli muihin ja lujitettava sen *yhteyttä* kaikkiin toisiin, juurrutettava ammattiliittoihin *sos.-dem.* sisältöä, *sos.-dem.* propagandaa, saatava ne osallistumaan *kaikkein* *sos.-dem.* toimintaan j.n.e.

Ad II. Menettelee.

Ad III. Mainituista syistä on väärin asettaa rinnakkain ammattiliittojen tehtäviä ja sellaista „mitä ajankohtaisinta ja ensivuoroisinta tehtävää” kuin on aseellinen kapina. Ammatillista taistelua koskevassa päätöslauselmassa ei ole syytä puhua aseellisesta kapinasta, sillä tämä on keino, jonka avulla tapahtuu II kohdassa osoitettu „tsaarin itsevaltiuden kukistaminen”. Ammattiliitot voisivat laajentaa sitä perustaa, josta ammennamme voimaa kapinaa varten, joten sanon vielä kerran, että on väärin asettaa niitä toistensa vastakohtiksi.

Ad IV. „Käytävä tarmokkaasti aatteellista taistelua niin sanottua vähemmistöä vastaan”, joka „ammattiliittoja koskevissa kysymyksissä” palaa takaisin „ekonomismiin”. Eiköhän tämä ole Odessan komitean päätöslauselmassa liian yleistä? Eikö se vaikuta liioittelulta? Eihän lehdistössä ole arvosteltu ainoatakaan menshevikkien yhteistä päätöstä „ammattiliitoista”. On vain mainittu, että liberaalit keuhuvat heitä siitä, että he pyrkivät häärimään järjettömän uutterasti tämän kysymyksen parissa. Mutta tästä juontuu vain se johtopäätös, että meidän täytyy uurastaa „järkevästi”, että myös meidän täytyy ehdottomasti uurastaa. Tämä kohta on mielestäni joko hylättävä kokonaan ja rajoitettava osoittamaan, että on varoitettava suppeudesta ja käytävä taistelua porvaristoa sekä liberaaleja vastaan, jotka pyrkivät vääristelemaan ammattiliittojen tehtäviä; — tahi se on muotoiltava erityisesti jotain menshevikkien tiettyä päätöslauselmaa koskevaksi (tällä haavaa en tiedä sellaisia päätöslauselmia; ehkä joitain Akimovin laatimia on ilmaantunut teillä siellä etelässä).

Ad V. Tämä on asiaa. Sanat „ja mikäli mahdollista johto”, korvaisin sanoilla „ja johto”. Teemme kaiken „mikäli mahdollista”. Näiden sanojen liittäminen tähän ja vain tähän kohtaan johtaa väärään tulkintaan, ikään kuin me pyrkisimme vähiten johtamaan j.n.e.

Mielestäni yleensä sanoen täytyy varoa liioittelemasta taistelua menshevikkejä vastaan tässä kysymyksessä. Nyt varmaan alkaa aivan kohta muodostua ammattiliittoja. Ei pidä vetäytyä syrjään eikä missään nimessä antaa aihetta ajatella, että olisi vetäydyttävä syrjään, vaan on pyrittävä osallistumaan, vaikuttamaan j.n.e. Onhan olemassa erikoinen työläiskerros, ikämiehiä ja perheellisiä, joista on nyt hirveän vähän hyötyä poliittisessa taistelussa, mutta

sangen paljon hyötyä ammatillisessa taistelussa. Tuota kerrosta on käytettävä hyväksi, on vain ohjattava sen toimenpiteitä tällä alalla. Venäjän sosialidemokratialle on tärkeää, että se ottaa heti alussa oikean sävyn suhteessa ammattiliittoihin, on otettava heti alunperin perinteelliseksi tavaksi, että sosialidemokraatit tekevät aloitteet tällä alalla, että sosialidemokraatit osallistuvat toimintaan ja sosialidemokraatit johtavat sitä. Tietysti voi käydä niin, ettei käytännössä riitä voimia, mutta se on jo vallan eri asia, ja siihenkin täytyy sanoa: jos osataan käyttää kaikkia erilaisia voimia, niin aina on voimia myös ammattiliittoja varten. Olihan voimia kirjoittamaan päätöslauselmaa ammattiliitoista, t.s. ohjaamaan aatteellisesti, ja siinä onkin asian ydin!

Puristan kättänne ja pyydän tiedottamaan, kun saatte tämän kirjeen, ja kirjoittamaan, mitä ajattelette sen johdosta.

Teidän *N. Lenin*

*Lähetetty Genevestä Odessaan
Julkaistu ensi kerran v. 1926*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

M. M. ESSENILLE

26. X. 05.

Hyvä zverushka!

Joku päivä sitten saimme pitkän kirjeenne. Suuret kiitokset. Saamme kovin vähän viestejä Pietarista ja kaikenlaisia lehtisiä meille niin ikään lähetetään vähän. Olkaa hyvä, älkää luopuko aikomuksestanne lähettää meille järjestään kaikki ja kaikenlaiset uutuudet sekä lehtikirjoituksia.

Minusta tuntuu, että puolueessa vallitsevan asiointilan herättämä pessimisminne on hieman liioiteltua. Päätelen tšekäläisen tilanteen perusteella. Kuulen täällä yhtä mittaa „periferian” puhuvan, että „Proletari” rappeutuu ihan ilmeisesti, että asiat ovat kerrassaan huonosti, lehti huononee y.m. y.m. Paha on painajainen, mutta kyllä armias auttaa. Kun liike on niin jättiläismäistä kuin nyt, yksikään illegaalisen puolueen Keskuskomitea maailmassa ei kykene tyydyttämään edes $\frac{1}{1000}$ vaatimuksista. Ja sen, etteivät meidän tunnuksemme, „Proletarin” tunnukset, jää huutavan ääneksi korvessa, me näemme selvästi jopa legaalisisista lehdistä, jotka tiedottavat 10—15-tuhantisista joukkokokouksista yliopistossa j.n.e. Venäjällä meillä on käynnissä mainio vallankumous, ihan totta! Toivomme palaavamme kohtapuoliin, tilanne kehitty siihen suuntaan ihmeteltävän nopeasti.

Kohtaustilaisuuden KK:n kanssa järjestämme ehdottomasti. Se on nyt jo päätetty ja asia on järjestyksessä.

Tuntuu siltä kuin liioittelisitte myös erimielisyyksien suhteen. Täällä en ole havainnut „Proletarin” ja KK:n välillä mitään erimielisyyttä. Kapinan alkamishetki? Kuka ottaa määritelläkseen sen? Minä puolestani pitkäittäisin sitä

mielelläni kevääseen ja Mantshurian armeijan paluuseen, olen taipuvainen ajattelemaan, että meidän on yleensä edullista pitkittää sitä. Mutta eihän sitä kuitenkaan kysytä meiltä. Ottakaa vaikkapa nykyinen valtava lakko.

Nähdäkseni se on oikeaa taktiikkaa, että KK siirtää painopisteen kirjalliseen johtamiseen. Toivoisin vain, että nykyaikoina erittäin hyödyllisen „Rabotshi” lehden ohella julkaistaisiin pieniä, 2, maximum 4 sivua käsittäviä *agitatiobulletiineja*, vilkkaita, usein, vähintään kerran tai kahdesti viikossa ilmestyviä lehtisiä. Nykyisin, kun liike on kasvanut uskomattoman laajaksi, jättiläismäiseksi, voidaan puoluetta johtaa vain lehdistön avulla. Ja on luotava vilkkaita, joustavia, nopeita, lyhyitä bulletiinilehtisiä, joissa annetaan perustunnukset ja julkaistaan tärkeimpien tapahtumien tulokset.

Mitä Pää-äänenkannattajan keskeyttämiseen tulee, niin siinä on syntynyt väärinkäsitys. He pelkäsivät koko yrityksen vararikkoutumista eivätkä lainkaan aikoneet kuristaa Pää-äänenkannattajaa. Mutta yleensä ulkomaisen toiminnan merkitys laskee nyt *tunti tunnilta* eikä sitä voida välttää. Me emme tietenkään luovu missään tapauksessa „Proletarista” ennen kuin onnistumme järjestämään sen julkaisemisen Nevskillä Pietarissa. Mutta nyt täytyy kiinnittää suurta huomiota myös julkiseen sanomalehteen. Ulkomailla täytyy jo osittain lopettaa julkaisutoimi (propagandakirjallisuus), kohta lopetamme sen kokonaan ja aloitamme Pietarissa.

Kapinan valmistelussa kehottaisin propagoimaan heti kaikkialla, mahdollisimman laajassa mitassa *erittäin lukuisten*, satojen ja tuhansien hyvin pienten (alkaen kolmihenkisistä) *itsenäisten* taisteluryhmien muodostamista, joiden tulee aseistautua omin voimin, kuka miten voi ja valmistautua kaikkinaisesti. Toistan, että *mielelläni pitkittäisin* kapinahetkeä kevääseen, mutta minun on tietysti näin etäältä vaikea päätellä.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *N. Lenin*

Lähetetty Genevestä Pietariin

Julkaistu ensi kerran v. 1926

*Julkaistaan
käsitkirjoituksen mukaan*

159

VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE**Keskuskomiteaan**

Olkaa hyvät ja kirjoittakaa minulle heti, saanko kutsua laajaan toimituskuntaamme (seitsikkoon) ja „Novaja Zhiznin”³⁶² toimitukseen Plehanovin. Vastatkaa sähköellä (allekirjoitus Boleslav. Osoite — Krupskaja): kyllä tai ei. Yritän vielä kerran lähestyä häntä, vaikkei olekaan suuria toiveita.

Kirjoitettu
lokakuun 27 pnä 1905 Genevessä
Julkaistu ensi kerran v. 1926

Julkaistaan
käskkirjoituksen mukaan

G. V. PLEHANOVILLE

Suuresti kunnioitettu Georgi Valentinovitsh!

Käännyn puoleenne tällä kirjeellä, koska olen vakuuttunut, että sosialidemokratian välttämätön yhdistyminen on käynyt jo täysin ajankohtaiseksi ja juuri nyt siihen olisi erittäin suuri mahdollisuus. Kaksi syytä pakottaa minut nyt enempää pitkittämättä kääntymään suoraan Teidän puoleenne: 1) se, että Pietarissa perustetaan legaalinen sos.-dem. lehti „Novaja Zhizn”, ja 2) viime päivien tapahtumat. Vaikka mainitut tapahtumat eivät vielä johtaisikaan siihen, että palaamme hyvin pian Venäjälle, niin joka tapauksessa tuo palaaminen tapahtuu lähiaikoina, aivan lähiaikoina, ja sosialidemokraattinen sanomalehti tarjoaa heti maaperän mitä vakavimmalle yhteistyölle.

Tuskin minun tarvitsee toistaa Teille, että me bolshevikit haluaisimme kiihkeästi tehdä työtä yhdessä kanssanne. Kirjoitin Pietariin, että kaikki uuden lehden toimittajat (heitä on toistaiseksi seitsemän: Bogdanov, Rumjantsev, Bazarov, Lunatsharski, Orlovski, Olminski ja minä) pyytäisivät yhteisesti ja virallisesti Teitä tulemaan toimituskollegioon. Mutta tapahtumat eivät odota, posti ei kulje, eikä minulla nähdäkseni ole oikeutta lykätä välttämätöntä toimenpidettä oikeastaan pelkän muodollisuuden takia. Itse asiassa olen täysin ja ehdottoman varma siitä, että kaikki hyväksyvät tämän ehdotuksen ja iloitsevat siitä. Tiedän vallan hyvin, että kaikki bolshevikit ovat aina pitäneet Teidän ja meidän välistä mielipide-eroavuutta jonain väliaikaisena, yksinomaan olosuhteista johtuneena. Taistelu on kiistämättä johtanut usein sellaisiin toimenpiteisiin, ilmoituksiin ja esiintymisiin, mitkä eivät ole voineet olla vaikeuttamatta

tulevaa yhdistymistä, mutta me olemme olleet aina *valmiit* yhdistymään, tajunneet aina *äärimmäisen epänormaaliksi* sen, että venäläisten sosialidemokraattien parhain voima on sivussa toiminnasta, tajunneet, että koko liikkeen kannalta on *tuiki välttämätöntä*, että Te osallistuisitte läheisesti ja välittömästi johtotyöhön. Ja me kaikki olemme siinä vakaassa uskossa, että ellei tänään, niin huomenna, ellei huomenna, niin ylihuomenna me kuitenkin liitymme yhteen kaikista vaikeuksista ja esteistä huolimatta.

Mutta olisi parempi, että se tapahtuisi tänään eikä huomenna. Asiat ovat nyt saaneet sellaisen käänteeseen, että *voimme myöhästyä*, ja me aiomme yrittää kaikkemme, ettemme myöhästyisi.

Haluatteko toimia yhdessä meidän kanssamme? Olisin tavattoman iloinen, jos suostuisitte siihen, että tapaamme toisemme kahden kesken ja keskustelemme tästä asiasta. Uskon, että henkilökohtaisesti tavattaessa voitaisiin poistaa monet väärinkäsitykset ja voittaa heti monet yhdistymistä haittaavat näennäiset vaikeudet. Mutta siltä varalta, että ette yleensä anna suostumustanne tai ette anna sitä nyt, rohkenen etukäteen kosketella eräitä noista vaikeuksista.

Vaikeudet ovat tällaisia: 1) Teidän ja uuden toimituskunnan monen jäsenen väliset erimielisyydet. 2) Se, että Te ette halua liittyä kumpaankaan sosialidemokratian kahdesta puoliskosta. Ensin mainittu vaikeus on mielestäni täysin voitettavissa. Me olemme yhtä mieltä kanssanne suunnilleen $\frac{9}{10}$ teorian ja taktiikan kysymyksistä, ja $\frac{1}{10}$ takia meidän ei kannata erkaantua toisistamme. Olette halunnut ja haluatte oikaista eräitä teoksieni väittämiä, jotka Teidän mielestänne ovat virheellisiä. Mutta minä en ole missään enkä koskaan koettanut sitoa sosialidemokraateista ketään mielipiteilläni tarkoituksellisesti, eikä kukaan, ehdottomasti ei kukaan uuden toimituksen jäsenistä ole sitoutunut olemaan mikään „leninisti”. Barsovin 3. edustajakokouksessa pitämä puhe kuvastaa siinä mielessä yleisiä käsityksiä. Pidätte virheellisinä niitä filosofisia katsomuksia, joita kolme näistä mainituista seitsemästä henkilöstä ovat esittäneet³⁶³. Mutta nämä kolmekaan eivät ole yrittäneet eivätkä yritä sitoa näitä katsomuksiaan mihinkään viralliseen puolueasiaan. Ja nämä kolme — en puhu mitään tuulesta temmattua, vaan tarkoin tuntemieni

tosiasioiden perusteella — tekisivät erittäin mielellään työtä yhdessä kanssanne. Meistä olisi äärimmäisen epäsuotavaa, äärimmäisen sopimatonta ja sosialidemokratialle äärimmäisen vahingollista, jos erkanisimme poliittisesti toisistamme nyt, tällaisena aikana, jolloin esitelmänne, viimeaikaiset teoksenne ja välillisesti Teitä kenties eniten kannattavan Parvusin asennoituminenkin osoittavat Teidän suhtautuvan yleensä myötätuntoisesti enemmistön katsomuksiin.

Ja uusi julkinen sanomalehti, jolla tulee olemaan kymmeniä tuhansia, ellei satoja tuhansia työläisiä käsittävä lukijakunta, ja yleensä koko huomispäivän työ Venäjällä ajankohtana, jolloin laajat tietonne ja valtava poliittinen kokemuksenne ovat äärimmäisen tarpeellisia Venäjän proletariaatille,— kaikki se luo *uuden pohjan*, johon nojaten voidaan kaikkein helpoimmin unohtaa kaikki vanha ja päästä yhteisymmärryksen elävässä työssä. Toiminnan siirtäminen Genevestä Pietariin on psykologisesti ja puolueen kannalta tavattoman suotavaa, jotta voidaan siirtyä hajanaisuudesta yhtenäisyyteen, ja toivon kiihkeästi, ettemme jätä käyttämättä tällaista tilaisuutta, jollaista ei ole ollut sitten 2. edustajakokouksen eikä taida tulla kohtakaan uudelleen.

Mutta on toinen vaikeus. Ehkä ette halua yhtyä puolueen yhteen puoliskoon. Asetatte mukaantulonne *conditio sine qua non* * koko puolueen yhdistymisen. Olette aivan oikeassa, että sellainen yhdistyminen on toivottavaa ja välttämätöntä. Mutta onko se *nyt* mahdollista? Te itse olette taipuvainen vastaamaan tähän kielteisesti, sillä hiljattain ehdotitte vain federaatiota. Laajimpana puhujalavanamme, jonka avulla vaikutamme proletariaattiin *nyt*, on Pietarissa ilmestyvä *päivälehti* (kykenemme painattamaan sitä 100.000 kappaleen painoksena ja voimme panna numeron hinnaksi kopeekan kappaleelta). Voitaisiinko *nyt* ajatella kokoomustoimitusta, johon kuuluisi menshevikkejä?? Mekin ajatteleimme, ettei voida. Ja menshevikitkin ajattelevat, ettei voida. Ja Tekin ajattelette, ettei voida, mikäli federaatio ehdotuksenne perusteella niin voidaan päätellä. Tarvittaisiinko todella kolme sanomalehteä? Emmekö me todella-kaan voi vallankumouksellisen sosialidemokratian *poliitti-*

* — välttämättömäksi ehdoksi. *Toim.*

sen äänenkannattajan vuoksi yhtyä, kun välillämme ei ole oikeastaan mitään organisatorisia erimielisyyksiä, ja kun puolueen muuttuminen huomenna julkiseksi hälventää lopullisesti sellaiset epäilykset, että kysymyksessä on salaliitto. Ja vallankumous itse lakaisee pois hämmästyttävän nopeasti taktilliset erimielisyytemme, ettekä Te sitä paitsi ole esittänyt mitään eriävää mielipidettä 3. edustajakokouksen päätöslauselmista, ja nämä päätöslauselmathan ovat ainoat puolueen ohjeet, jotka sitovat kaikkia meitä bolshevikkeja.

Tällaisissa oloissa siirtymisenne joukkoomme on käsittääkseni täysin mahdollista eikä se vaikeuta tulevaa yhdistymistä, vaan helpottaa ja jouduttaa sitä. Nykyisen, Teidän syrjäyttämisenne takia pitkälliseksi käyneen taistelun asemesta koko vallankumouksellisen sosialidemokratian asema vankkenee. Taistelukin tulee siitä rauhallisemmaksi ja johdonmukaisemmaksi. Sosialidemokraattien laaja jäsenjoukko on siitä saava heti enemmän varmuutta ja uskoa, heti nousee uusi henki, ja uusi sanomalehti alkaa vallata itselleen hetki hetkeltä etuasemia koko sosialidemokratiassa, vilkuilematta taakseen, pöyhimättä menneiden aikojen yksityiskohtia, vain johtaen lujasti ja johdonmukaisesti työväenluokkaa nykyisellä taistelukentällä.

Lopetan pyytämällä vielä kerran Teitä suostumaan tapaamiseen kanssani ja ilmaisen meidän bolshevikkien yhteisenä vakaumuksena, että yhteistyö kanssanne olisi hyödyllistä, tärkeää ja välttämätöntä.

Teitä vilpittömästi kunnioittava V. Uljanov

*Kirjottettu v. 1905
lokakuun lopulla Genevessä
Julkaistu ensi kerran v. 1926*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

„ODESSAN JÄRJESTÖN „ENEMMISTÖN” JÄSENI-
LLE MOTJALLE JA KOSTJALLE”³⁶⁴

Toverit! Olen saanut „kirjeenne tovereille”. En julkaise sitä, ettekä pyydäkään sitä. Mutta katson velvollisuudekseni vastata teille. Olen jo monet kerrat sanonut lehdistössä sen, minkä nyt toistan teillekin. On hyödytöntä valittaa ja ruikuttaa kahtiajaon vuoksi. Täytyy *tehdä työtä* sen poistamiseksi, ajatella, *kuinka* voidaan yhdistyä, eikä kokoilla yleisiä väitteitä ja surkeita valituksia. Kun valitellaan sitä, että *kaksi* puoluetta käy taistelua, ja samalla muodostetaan *kolmatta* ja kaiken lisäksi *salaista* puoluetta niin kuin te teitte salassa molemmilta järjestöiltä, se merkitsee hajaannuksen *syventämistä*. Jos teidät on erotettu järjestösääntöjen rikkomisesta, niin olette sen ansainneetkin, ja suotta te koetatte sotkea asiaa, esittää sen siinä valossa, että teidät on muka erotettu mielipiteidenne takia, sopuilukantanne takia eikä hajotustoimintanne vuoksi.

„Perustava edustajakokous” on tyhjä *fraasi*. Ajatelkaa edes *vähän*, hieman, *hitusen* verran sitä, minkä ryhmien nimenomaan pitäisi lähettää edustajia ja kuinka monta?? Ajatelkaa pikkuruikkuisen, kuinka suhtautuisitte ajatukseseen, että pidetään perustava kokous, *ilman* että on määriteltä vaaliperusteet? Etteköhän sanoisi sitä puijaukseksi??

Miksi vaikenette siitä ajatuksesta, että pidettäisiin *kaksi* edustajakokousta, enemmistön ja vähemmistön edustajakokous, samaan aikaan ja samassa paikassa?? Tämän ajatuksen ovat esittäneet Keskuskomitea ja „Proletari”³⁶⁵. Eikö ole helpompi pitää kahden *olemassa olevan* puolueen toimesta kaksi edustajakokousta kuin luoda ensin *kolmas* puolue (siihen teiltä menee *kuukausia*, ellei vuosia) ja kut-

sua sitten koolle *kolme* edustajakokousta?? Kuka hullu alistuisi „perustavaan edustajakokoukseen” tietämättä etukäteen, tulevatko siellä olemaan edustajina todella sosiaalidemokraatit, ketkä sosialidemokraatit nimenomaan ja missä suhteessa???

„Kaksi edustajakokousta” tunnuksella on takanaan 1) kahdesta puolueesta toisen puolueen suostumus; 2) enemmistön täydellinen valmius edustajakokouksen pitämiseen, *sen* ehdottamat ja tunnetuksi tekemät edustusnormit edustajakokouksen koollekutsumiseksi ja edustajakokouksen *oikeudet*; 3) mahdollisuus saada hyvin nopeasti aikaan sama *toisenkin* puolueen ryhmissä ja järjestöissä: julkaista kaikki ryhmät käsittävä luettelo, kysyä niiden mielipidettä, julkaista edustajakokouksen sääntöjen luonnos.

Teidän tunnuksellanne „perustava edustajakokous” sen sijaan on takanaan vain eräiden ruikuttajain ruikutukset, sillä *ei kumpikaan* puolueen osa tunne missään suhteessa tämän edustajakokouksen *perusteita*. Olette yksinkertaisesti heikkouskoista ja heikkohermoista väkeä. Olette nähneet saastaisen taudin, haisevia paiseita ja kääntyneet heti selin. Inhimillisesti ottaen se on ymmärrettävää, mutta ei järkipäistä. Me taas ajattelemme, ettei saa kääntyä selin, ettei kolmas puolue johda mihinkään tulokseen, mutta nykyiset kaksi puoluetta yhtyvät kuitenkin, vaikka se ei tapahtuisikaan heti eikä ilman tuskallisia leikkauksia.

Kirjoitettu v. 1905
loka- ja marraskuun vaihteessa
Lähetetty Genevestä Odessaan
Julkaistu ensi kerran v. 1931

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

1907

162

A. M. GORKILLE

Keskiviikko, 14. VIII. 07.

Hyvä Aleksei Maksimytsh! Saavuimme tänne eilen Meshkovskin kanssa ja huomenna matkustamme Stuttgartiin. Olisi aivan erittäin tärkeää, että Tekin olisitte siellä ³⁶⁶. Ensiksikin Teidät on virallisesti valittu sinne KK:n kautta (neuvottelevalla äänioikeudella). Toiseksi olisi erittäin hyvä, jos tavattaisiin, sillä voi kuluu kauan ennen kuin tavataan. Kolmanneksi sehän on vain vuorokauden matkan päässä Teiltä ja kestää *korkeintaan* viikon (se ei ole Lontoo!). Ette myöhästy lainkaan, jos lähдете matkalle sunnuntaina tai vaikka maanantainakin.

Sanalla sanoen, kaikki puhuu saapumisenne puolesta. Tulkaa tosiaan, jos olette terveenä. Älkää jättäkö käyttämättä tilaisuutta nähdäksenne kansainväliset sosialistit *työssään* — se on vallan toista kuin yleinen tuttavuus ja keskustelut. Seuraava kongressi on vasta kolmen vuoden kuluttua. Emmekä voi koskaan kunnolla sopia kirjeitse erilaisista asioistammekaan, ellemme tapaa toisiamme. Sanalla sanoen tulkaa ehdottomasti. Näkemiin!

Paljon terveisiä Maria Feodorovnalle!

Teidän N. Lenin

Lähetetty Caprin saarelle (Italia)

Julkaisu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. V. LUNATSHARSKILLE

Hyvä An. Vas.!

Vihdoinkin on kirjasenne ³⁶⁷ koossa — ensimmäinen osa saapui jo melko kauan sitten. Odottelin koko ajan loppua lukeakseni kirjasen kokonaan, mutten jaksanut odottaa. Kolmatta liitettä („Kuinka Marx suhtautui” j.n.e.) ei ole vielääkään. Se on kovin murheellista, sillä kun ei ole koko tekstiä, pelottaa antaa kustantajalle ladottavaksi. Jos ette ole vielä lähettänyt mainittua kolmatta liitettä, olkaa hyvä ja koettakaa lähettää se pikemmin. Rahat (200 ruplaa) on Teille lähetetty; oletteko saanut?

Mitä tulee kirjasenne sisältöön, niin se miellytti minua tavattomasti, kuten kaikkia meikäläisiä. Se on erittäin mielenkiintoinen ja mainiosti kirjoitettu kirja. Yksi huomautus vain: siinä on niin sanoakseni paljon varomattomia sanoja, t.s. sellaisia, joihin kaikenlaiset eserrät, menshevikit, syndikalistit etc. tulevat *tarrautumaan*. Neuvottelimme joukolla, siloteltaisiinko niitä vai mainittaisiinko niistä esipuheessa? Päätimme tehdä jälkimmäisellä tavalla, sillä on sääli silotella; se rikkoisi liian paljon esityksen eheyttä.

Tunnollinen ja tarkkaavainen lukija kykenee tietenkin ymmärtämään Teitä oikein, mutta Teidän täytyisi kuitenkin *varautua erikoisesti* väärintulkitsijoita vastaan, sillä legio on heidän nimensä. Esimerkiksi Bebeliä meidän on tietysti arvosteltava, enkä hyväksy Trotskin menettelyä: hän lähetti meille äsken kirjoituksen, jossa hän ylistää kauttaaltaan Essenä ja yleensä Saksan sosialidemokratiaa. Olette oikeassa todetessanne, että Bebel oli Essenissä väärässä sekä militarismikysymyksessä että siirtomaapolitiikkaa koskevassa kysymyksessä (oikeammin siinä, millaista oli

luonteeltaan taistelu, jota radikaalit kävivät tästä pykälästä Stuttgartissa). Mutta samalla on tehtävä varaus, että nämä virheet on tehnyt mies, jonka kanssa me kuljemme samaa tietä, ja että nämä virheet ovat korjattavissa vain tätä marxilaista, sosialidemokraattista tietä kulkien. Meillä on nähkääs paljon sellaista väkeä (ette kaiketi ole nähnyt heidän kirjallisuuttaan), joka ivaa ilkeästi Bebeliä, *ylis-telläkseen* eserräläisyyttä, syndikalismia (à la Jezerski, Kozlovski, Kritishevski — ks. „Obrazovanije”³⁶⁸ j.n.e.) sekä anarkismia.

Mielestäni voitte ja Teidän täytyy esittää *kaikki* ajatukseenne aina niin, että arvostelu kohdistuisi *opportunistia* eikä oikeaoppisuutta, yleensä saksalaisia vastaan. Silloin Teitä *ei voida* tulkita kierosti. Silloin tulisi selväksi johtopäätös: bolshevismi, ottamalla saksalaisista paitsi oppia myös *vaaria* heidän opetuksistaan (tämä Teidän vaatimukseenne on tuhat kertaa paikallaan!), pystyy ottamaan opikseen kaiken *elinkelpoisen* syndikalismilta *nujertaakseen venäläisen syndikalismin ja opportunistismin*. Juuri meiltä, bolshevikeilta, se käy kaikkein helpoimmin ja luonnollisimmin, sillä me olemme vallankumouksessa eniten taistelleet parlamenttikretinismiä ja plehanovilaista opportunistia vastaan. Ja vain me voimme vallankumoukselliselta emmekä Plehanovin ja kumpp. pedantiselta kadettilaiskannalta kumota syndikalismin, joka tuo mukanaan tavattomasti sekaannusta (Venäjälle erittäin vaarallista sekaannusta).

„Proletarin” 17. numero on ilmestynyt ja lähetetty Teille. „Zarnitsy”³⁶⁹ on ilmestynyt ja lähetetty Teille. Oletteko saanut? Luetteko „Tovarishth” lehteä? Miten se nyt Teitä miellyttää? Ettekö voisi niin kuin ennen muinoin sepittää heistä pilkkasäkeitä? Kirjoittakaa, olkaa hyvä.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

*Kirjottettu v. 1907
marraskuun 2 ja 11 päivän välillä
Lähetetty Kuokkalasta (Suomi) Italiaan*

Julkaistu ensi kerran v. 1934

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

1908

164

A. M. GORKILLE

9. I. 08. Geneve.

Hyvä Al. M.! Saavuin tänne joku päivä sitten vaimoni kanssa. Matkalla vilustuimme molemmat. Olemme majoittuneet jotenkuten, toistaiseksi tilapäisesti ja sen takia on kaikki kehnosti. Kirjeenne ilahdutti minua suuresti: olisi tosiaan tärkeää käväistä Caprilla! Joskus varmasti saan aikaa käydäkseni luonanne. Mutta valitettavasti nyt ei ole mahdollisuutta. Tulimme tänne järjestääksemme lehden julkaisemisen: siirtääksemme „Proletarin” Suomesta tänne. Emme ole vielä päättäneet lopullisesti, asetummeko Geneveen vai johonkin muuhun kaupunkiin. Joka tapauksessa on pidettävä kiirettä, ja uudelleenjärjestelyssä on paljon puuhaa. Jospa sitten kesällä tai keväällä pääsisi vierailulle Teille, kun asiat on saatu jo luistamaan! Milloin Teillä Caprilla on paras aika?

Miten on terveytenne laita? Kuinka voitte? Hyvinkö työ luistaa? Kuulin Berliinissä käväistessäni, että olitte Lunatsharskin kanssa tehneet kiertomatkan Italiassa ja käyneet muun muassa Roomassa. Oletteko tyytyväinen Italiaan? tapaatteko paljon venäläisiä?

Luullakseni minun olisi parasta tulla luoksenne sellaiseen aikaan, jolloin Teillä ei ole käsillä suurempaa työtä, jotta voisimme oleilla yhdessä ja keskustella.

Oletteko saanut kirjani (kirjoituskokoelma kahdentoista vuoden ajalta, ensimmäinen nide)^{370?} Käsikin lähettää sen Teille Pietarista.

Suuret terveiset M. Feod—nalle. Näkemiin!

Teidän *N. Lenin*

Osoitteeni on: Mr. Wl. *Oulianoff*.

17. Rue des deux Ponts. 17. (chez Küpfer). *Genève*.

Läheletty Caprin saarelle (Italia)

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE ja M. F. ANDREJEVALLE

15. I. 08.

Hyvät A. M. ja M. F.!

Sain tänään ekspreszinne. Tekee niin hirveästi mieli päästä luoksenne Caprille! Niin ihanaksi Te sen kuvaillette, että totta vieköön tulen sinne ehdottomasti ja koetan saada vaimonikin mukaan. Mutta määrääjasta en ole varma, sillä nyt emme voi olla järjestämättä „Proletaria”, se on saatava *pystyyn* ja työ käyntiin hinnalla millä hyvänsä. Se vie minimum kuukauden tai pari. Mutta tehdä se täytyy. Keväämmällä sitten tulla tupsahdamme juomaan Caprin valkoviiniä, katselemaan Napolia ja juttelemaan kanssanne. Olen muuten alkanut lueskella italian kieltä ja opiskelijana kävin heti Maria Feodorovnan kirjoittaman osoitteen kimpuun: *espresson* asemesta *expresso!* Sanakirja esiin!

Sen, mitä „Proletarin” kuljetuksesta kirjoititte, teitte omaksi vahingoksenne. Nyt ette pääsekään meistä hevillä eroon! M. F.—nalle on annettava heti koko joukko tehtäviä:

1) on löydettävä ehdottomasti Venäjällä käyvien laivojen virkailijain ja merimiesten liiton sihteeri (sellainen liitto täytyy olla olemassa!).

2) On otettava häneltä selvää, *mistä* ja *mihin* laivat kulkevat; *kuinka tiheään*. Hänen on järjestettävä meille *kuljetukset* ehdottomasti *joka viikko*. Paljonko se tulee maksamaan? Meille on löydettävä *s ä n t i l l i n e n* henkilö (onko italialaisissa sääntillisissä?). Tarvitsevatko he Venäjällä (sanokaamme Odessassa) osoitetta voidakseen toimittaa lehdet vai voisivatko he säilyttää pieniä erinä *tilapäisesti*

jonkun italialaisen ravintoloitsijan luona Odessassa? Se on meille *erittäin tärkeää*.

3) Ellei M. F—nalla ole itsellään mahdollisuutta järjestää kaikkea tätä, puuhata, etsiä, sopia, tarkastaa j.n.e., niin järjestäköön meille ehdottomasti välittömän yhteyden tuohon sihteeriin: otamme sitten kirje yhteyden häneen.

Tässä asiassa on pidettävä kiirettä: aiomme saada „Proletarin” ilmestymään juuri 2—3 viikon kuluttua ja se on lähetettävä heti.

No niin — siis Caprilla tavataan! A. M., muistakaa pysyä terveenä!

Teidän V. Uljanov

*Lähetetty Genevestä
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

Th. A. ROTHSTEINILLE ³⁷¹

29. I. 08.

Hyvä toveri!

Sain Suomessa noin 2¹/₂—3 kuukautta sitten Teiltä kirjeen, jossa muistutitte velasta ³⁷², ja annoin kirjeenne Keskuskomitealle. Nyt „Suomen palo” pakotti minut matkustamaan Geneveen, ja muutto vei paljon aikaa ja siinä oli paljon hommaa. Tänäään eräs täkäläinen toveri kertoi minulle, että Te muistutatte itsepintaisesti velasta ja että englantilainen uhkaa jopa kirjoittaa asiasta lehtiin (!) j.n.e.

Kirjoitan heti taas uudelleen Venäjälle, että velka on maksettava. Mutta tiedätekö, että meidän on nyt *äärettömän* vaikea maksaa sitä! Suomen palo, monien tovereitten vangitsemiset, paperien kaappaus, pakollinen kirjapainojen muutto ja monien tovereiden lähettäminen ulkomaille, kaikki se on aiheuttanut *paljon* aivan odottamattomia kulunkeja. Puolueen finanssitilanne on tavallista surkeampi sen vuoksi, että kahden vuoden kuluessa kaikki ovat vieraantuneet maanalaisuudesta ja „viehättyneet” legaaliin tai puolittain legaaliin työhön. Salaiset järjestöt on järjestettävä nyt miltei uudestaan. Ja siihen tarvitaan hirveästi rahaa. Ja kaikki intelligenttinainekset, pikkuporvarilliset ainekset eroavat puolueesta: sivistyneistön pois virtaaminen on valtavaa. Jää vain aitoja proletaareja, joilla ei ole julkisia keräysmahdollisuuksia.

Englantilaiselle pitäisi selittää tätä, saada hänet käsittämään, että 2. Duuman kaudella, jolloin lainasopimus tehtiin, olot olivat kerrassaan toiset, että puolue tietysti

maksaa velkansa, mutta on mahdotonta, järjetöntä vaatia niitä *nyt*, se olisi koronkiskuruutta j.n.e.

Englantilainen on saatava vakuuttumaan. Rahoja hän tuskin voi saada. Skandaalista ei olisi mitään apua.

Muistaakseni *ryhmien* jäsenet allekirjoittivat velkasopimuksen erikseen ja *kumpikin ryhmä* vastaa omalta osaltaan?

Puristan kättänne.

Teidän *N. Lenin*

P. S. Kirjoitin Quelchille, kun en tiennyt osoitettanne, ja pyysin häntä hankkimaan eräitä kirjoja. *Olen hänelle äärettömän kiitollinen*: pelkään vain, ettei hän aina käsitä kurjaa englantiani!

Osoitteeni: *Vl. Oulianoff*. 17. Rue des deux Ponts. *Genève*.

Lähetetty Genevestä Lontooseen

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE

2. II. 08.

Kallis A. M.!

Kirjoitan Teille kahdesta asiasta.

Ensiksi Semashkon asiasta. Jos *ette* tunne häntä henkilökohtaisesti, Teidän ei kannata puuttua alla mainittuun. Jos tunnette hänet, niin kannattaa.

L. Martov julkaisi berniläisessä sos.-dem. lehdessä „ilmoituksen”, jossa sanoo, ettei Semashko ollut Stuttgartin kongressissa edustajana, vaan tavallisena *lehtimiehenä*. Eikä sanaakaan tämän kuulumisesta sos.-dem. puolueeseen. Se on menshevikkien katala hyökkäys vankilaan joutunutta bolshevikkia vastaan. Olen jo lähettänyt Kansainvälisen toimiston VSDTP:n edustajana virallisen ilmoitukseni asiasta³⁷³. Jos tunnette Semashkon henkilökohtaisesti tai tunsitte Nizhnissä, kirjoittakaa Tekin *ehdottomasti* tuolle lehdelle, että Martovin ilmoitus herättää Teissä suuttumusta, että tunnette Semashkon mieskohtaisesti sosialidemokraattina ja olette täysin vakuuttunut, ettei hänellä ole mitään tekemistä niiden asioiden kanssa, joita kansainvälinen poliisi paisuttelee. Alla oheistan lehden osoitteen ja Martovin ilmoituksen koko tekstin, jonka M. F. Teille venäjääntää. Kirjoittakaa toimitukseen venäjäksi ja pyytäkää M. F—naa liittämään mukaan saksannos.

Toinen asia. Me kaikki kolme, jotka Venäjältä lähetettiin pystyttämään „*Proletaria*”, olemme nyt kokoontuneet tänne (Bogdanov, minä ja eräs „praktikko”). Kaikki on kunnossa, lähi päivinä julkaisemme anonssin³⁷⁴. Nimeämme Teidät avustajaksi. Raapustakaa pari sanaa, voisitteko

antaa jotain ensimmäisiin numeroihin (samanhenkistä kuin „*Novaja Zhiznissä*” julkaistut kirjoitukset poroporvarillisuudesta tai katkelmia tekeillä olevasta novellistanne ³⁷⁵ y.m.s.).

Puristan lujasti kättänne. Paljon terveisiä M. F—nalle!
Teidän V. Uljanov

„*Berner Tagwacht*” lehden * ³⁷⁶ (toimituksen osoite: Kapellenstrasse. 6. Bern. Sos.-dem. äänenkannattaja) 24. numerossa, tammikuun 30 pnä 1908, julkaistiin seuraava teksti:
„*Erklärung*. In einigen Zeitungen stand zu lesen, dass der unlängst in Genf verhaftete D-r Simaschko ein Delegierter der Genfer Gruppe der russischen Sozialdemokratie in Stuttgart gewesen sei. Dem gegenüber erkläre ich, dass D-r Simaschko nicht Mitglied der russischen Section auf dem genannten Kongresse war und kein Delegiertenmandat besessen hat. Er war dort nur als Journalist tätig.
L. Martoff, Delegierter der russischen Sozialdemokratie auf dem Stuttgarter Kongress” **.

Kaikki. Katalaa tässä on se, että välillisesti muka karistetaan tomut pois, sosialidemokratia sanoutuu irti Semashkosta!

Lähetetty Genevestä
Caprin saarelle (Italia)

Julkaistu ensi herran v. 1924

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

* — „Bernin Vartio”. *Toim.*

** — „*Ilmoitus*. Eräistä lehdistä on saatu lukea, että toht. Semashko, joka äskettäin vangittiin Genevessä, oli Stuttgartissa Venäjän sosialidemokratian Geneven ryhmän edustajana. Kumoan tämän ilmoittaen, että toht. Semashko ei ollut Venäjän jaoston jäsenenä mainitussa kongressissa eikä hänellä ollut mitään edustajan valtakirjaa. Hän oli kongressissa vain sanomalehtimiehenä.

L. Martov, Venäjän sosialidemokratian edustaja Stuttgartin kongressissa”.
Toim.

A. M. GORKILLE

7. II. 08.

Hyvä A. M.! Ilmoituksenne johdosta neuvottelen A. A:n kanssa: mielestäni sitä ei kannata julkaista, koska ette ole henkilökohtaisesti tuntenut häntä³⁷⁷.

Mihin bolshevikkien kokoelmaan olette lähettänyt kyynilisyyttä koskevan artikkelinne? Olen ymmällä, sillä minulle kirjoitellaan ahkerasti bolshevikkien kokoelmista, mutta siitä en ole kuullut. Toivottavasti pietarilaiseen. Lähettäkää Senkevitshille osoittamanne kirje, jos on kopio (merkitkää, *milloin* se on lähetetty), vaikka Senkevitsh varmaan julkaisee, koska se oli vastaus kiertokyselyyn.

Teillä on sängen mielenkiintoiset suunnitelmat, ja tulisin sinne mielelläni. Mutta käsitättehän, etten voi jättää puolueasiaa, joka täytyy saada viivyttämättä järjestykseen³⁷⁸. Uuden hankkeen toteuttaminen on vaikeaa. En voi jättää sitä sikseen. Kuukauden parin kuluttua tai suunnilleen niillä paikkein saamme asiat kuntoon, ja sitten voin vapaasti lähteä viikoksi pariksi.

Olen tuhat kertaa samaa mieltä kanssanne, että täytyy välttämättä käydä *järjestelmällistä* taistelua poliittista masennusmielialaa, luopuruutta, ruikuttelua y.m.s. vastaan. En luule meillä olevan erimielisyyttä „yhteiskuntapiireihin” ja „nuorisoon” nähden. Sivistyneistön merkitys puolueessamme laskee: kaikkialta saapuu tietoja, että sivistyneistö *pakenee* puolueesta. Menkööt tiehensä, senkin lurjukset. Puolue puhdistuu poroporvarillisesta ryönästä. Työläiset käyvät laajemmin käsiksi toimintaan. Ammattivallankumouksellisiksi muuttuneiden työläisten merkitys lisääntyy.

Kaikki se on mainiota, ja olen varma, että samassa mielessä täytyy ymmärtää Teidänkin „potkunne”.

Ja sitten — kuinka on vaikutettava, nimenomaan minkälaista „kirjallisuutta on tehtävä”? Kokoelmiako *vai* „Proletari”? Tietysti helpointa on vastata: ei *vai*, vaan *ja* — vastaus on moitteeton, mutta käytännössä siitä on vähän hyötyä. Legaalisia kokoelmia täytyy luonnollisestikin tehdä; Pietarissa toverimme tekevät hikipäässä työtä niiden kimpussa ja minäkin tein Lontoon jälkeen, kun olin Kvaakkalassa³⁷⁹. Mikäli voimme, meidän on tehtävä *kaikkemme* tukeaksemme heitä ja jatkettava näiden kokoelmien julkaisemista.

Mutta oma kokemukseni Lontoon ajoilta aina XI. 07 saakka (puoli vuotta!) on saanut minut vakuuttumaan, ettei nyt voida luoda *säännöllisesti ilmestyvää* legaalista kirjallisuutta. Olen vakuuttunut, että *puolue* tarvitsee nyt säännöllisesti ilmestyvän poliittisen äänenkannattajan, joka pitäisi johdonmukaisesti ja lujasti suuntana taistelua hajaannusta ja masennusmielialaa vastaan, tarvitsee *puolue*-äänenkannattajan, poliittisen sanomalehden. Monet Venäjällä toimivista eivät luota ulkomailla ilmestyvään äänenkannattajaan. Mutta se on erehdys, ja kollegiomme ei suotta päättänyt siirtää „Proletaria” tänne. Tietysti sitä on vaikea järjestää, saada pystyyn ja elvyttää. Mutta se *pitää* tehdä ja se tehdään.

Miksi siihen ei lisättäisi kirjallisuusarvostelua? Eikö riitä tilaa? En tunne kylläkään työtapaanne. Valitettavasti on tavattaessa tullut enemmän löpöteltä kuin puhuttua asiaa. Ellei Teitä viehätä pienten, lyhyiden, määräajoin (kerran viikossa tai kahdessa viikossa) ilmestyvien artikkelien kirjoittaminen, jos tunnette viihtyvänne mieluummin *ison* teoksen parissa, en tietenkään kehota keskeyttämään sitä. Se tuottaa enemmän hyötyä!

Mutta jos Teillä on halua osallistua myös yhteistyöhön poliittisessa sanomalehdessä, niin miksikäs ei jatkettaisi ja vakiinnutettaisi senlajista kirjallisuutta, jolle panitte alun „Novaja Zhiznissä” julkaistuilla „Kirjoituksilla porporvarillisuudesta” ja mielestäni hyvän alun panittekin? Eräessä ensimmäisistä kirjeistäni kirjoitin Teille siitä „tarkoituksellisesti” ja ajattelin: jos se häntä kiinnostaa, hän tarttuu onkeen. Ja minusta tuntuu siltä, että viimei-

sessä kirjeessä Te jo tavallaan tartutte. Vai erehdyinkö? Kuinka paljon puolueetyökin voittaisi, jos olisi lehti, joka ei olisi niin yksipuolinen kuin ennen, samoin myös kirjallinen työ, jos se sidottaisiin kiinteämmin puolueetyöhön, kun se vaikuttaisi säännöllisesti ja herkeämättä puolueeseen! Ei pitäisi tehdä „päällekkarkauksia”, vaan lähteä laajaan hyökkäykseen kautta linjan, hyökätä pysähtymättä, keskeytyksittä, sos.-dem. bolshevikkien ei pidä ainoastaan hyökätä kaikenlaisten erillisten tomppeliryhmien kimppuun, vaan vallata kauttaaltaan kaikki, samalla tavalla kuin japanilaiset valloittivat Mantshurian venäläisiltä.

Kolmesta kokoelmia varten ehdottamastanne aiheesta (filosofia, kirjallisuusarvostelu ja ajankohdan taktiikka) puolitoista sopsi poliittiseen sanomalehteen, „Proletariin”: ajankohdan taktiikka ja runsaasti puolet kirjallisuusarvostelusta. Oh, miten hyödyttömiä ovat ne pitkät kirjalliskriittilliset erikoisartikkelit, joita ripotellaan erilaisiin puoliksi puolueen ja muihin puolueen ulkopuolisiin julkaisuihin! Meidän olisi parasta yrittää ottaa askel eteenpäin tuosta vanhasta, sivistyneistön herraskaisesta tavasta, t.s. yrittää sitoa kirjallisuusarvostelukin *kiinteämmin* puolueetyöhön, puolueen johtamiseen. Niin tekevät jo täysikään ehtineet Euroopan sos.-dem. puolueet. Niin täytyy meidänkin tehdä, pelkäämättä kollegiaalisen sanomalehtityön ensi askeleista johtuvia vaikeuksia tällä alalla.

Menkoot suuret kirjalliskriittilliset teokset kirjoihin ja osaksi aikakausjulkaisuihin.

Sanokaa, kiinnostavatko Teitä vai eivät säännöllisin määräajoin ilmestyvät poliittisen sanomalehden yleissävyä vastaavat, puolueetyöhön yhdistetyt, „*Novaja Zhiznin*” aloittamassa hengessä laaditut kirjoitukset?

Kolmas aihepiiri on filosofia. Tajuan varsin hyvin, etten ole pätevä tällä alalla, ja se estää minua esiintymästä julkisesti. Mutta rivimarxilaisena luen tarkkaavaisesti puoluefilosofejamme, luen tarkkaavaisesti empiriomonisti Bogdanovia ja empiriokriitikkoja Bazarovia, Lunatsharskia y.m.— ja *he* panevat minut antamaan *kaiken* myötätuntoni *Plehanoville!* Täytyyhän olla fyysillistä voimaa, ettei antautuisi mielialojen valtaan, kuten Plehanov tekee! Hänen taktiikkansa on ruokottomuuden ja halpamaisuuden huippu. Filosofiasa hän puolustaa oikeaa asiaa. Kannatan materialismia ja vastustan „empirio-” j.n.e.

Voidaanko ja täytyykö filosofia sitoa puolueyön suuntaukseen? bolshevismiin? Olen sitä mieltä, että nyt sitä ei pidä tehdä. Ahertakoot puoluefilosofimme vielä jonkin aikaa teorian parissa, kiistelköt ja... pääsköt *yhteisymmärrykseen*. Olisin toistaiseksi sitä mieltä, että *tuollaiset* filosofiset, materialistien ja „empiirikkojen” väliset kiistat pidettäisiin erillään eheästä puolueyöstä.

Jään odottamaan Teiltä vastausta, ja nyt täytyy lopettaa.

Teidän *Lenin*

*Lähetetty Genevestä
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1934

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. V. LUNATSHARSKILLE

Anat. Vas—tshille

13. II. 08.

Hyvä An. Vas.!

Eilen lähetin Teille kirjelappusen Bringmannin johdosta. Kiiruhdan vastaamaan 11. II. lähettämäänne kirjeeseen.

En oikein ymmärrä, mitä aihetta Teillä oli pahastua kirjeeni johdosta? Tokkopa filosofian vuoksi!

Ehdotuksenne, että „*Proletariin*” perustettaisiin kauno-kirjallinen osasto ja annettaisiin se A. M.—tshin hoidettavaksi, on oivallinen ja ilahduttaa minua tavattomasti. Olen haaveillut juuri sitä, että *kirjallisuuden ja kritiikin* osasto tulisi „*Proletarissa*” vakituiseksi ja että se annettaisiin A. M.—tshin hoidettavaksi. Mutta olen pelännyt, pelännyt hirveästi ehdottaa sitä suoraan, kun en tunne A. M.—tshin työn luonnetta (ja työtaipumuksia). Jos mies tekee jotain vakavaa suurta työtä, jos pikkutöihin irrottuminen, lehtityö, publisistin työ haittaa sitä, silloin olisi tyhmää ja rikollista häiritä häntä ja irrottaa varsinaisesta työstä! Sen tiedän ja käsitan varsin hyvin.

Hyvä An. Vas., Te näette sen paremmin paikan päällä. Jos katsotte, ettemme vahingoita A. M.—tshin työtä valjastaessamme hänet säännölliseen puoluetyöhön (puoluetyö taas voittaa siitä suuresti!), koettakaa järjestää asia.

„*Proletarin*” 21. numero ilmestyy helmikuun 13 (26) pnä. Siis on vielä aikaa. Toivottavaa olisi, että käsikirjoitukset saataisiin *perjantaiksi*, jotta ne ehtisivät hyvin keskiviikkona ilmestyvään numeroon. Jos on jotain kiireellistä, voidaan ehtiä siinäkin tapauksessa, jos käsikirjoitus tulee sunnuntaina (nopeuttamiseksi kirjoittakaa ja lähettäkää

suoraan minun osoitteellani), vieläpä (äärimmäistapauksessa!) maanantainakin.

Kirjoittakaa Tekin ehdottomasti. Ettekö lähettäisi 21. numeroon joko poliittista alakertaa Venäjän asioista (10—16 tuhatta kirjainta)? tai artikkelia Ferrin erosta³⁸⁰ (8—10 tuhatta kirjainta)? Parempi olisi „sekä—että” kuin „joko—tai”.

Puristan lujasti kättänne ja pyydän vastaamaan, tuleeko A. M—tshin „*Proletarin*” avustajaksi ryhtymisestä jotain. Jos tulee, niin alkakoon heti, *odottamatta* „kokoontumista”³⁸¹ ja sopimuksen tekoa.

*Lähetetty Genevestä
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE

13. II. 08.

Hyvä Al. M—tsh!

Luulen, että osa kysymyksistä, jotka herätitte erimielisyyksiemme johdosta, on pelkkää väärinkäsitystä. En tietenkään ole aikonut „karkottaa sivistyneistöä”, kuten typerät syndikalistit tekevät, tai kieltää sivistyneistön tarpeellisuutta työväenliikkeelle. *Näistä* kysymyksistä meillä *ei voi* olla erimielisyyttä; siitä olen aivan varma, ja koska nyt ei voida kokoontua, täytyy ryhtyä heti tekemään yhdessä työtä. Työssä päästään helpoimmin ja parhaiten yhteisymmärrykseen lopullisesti.

Minua ilahduttaa vallan tavattomasti aikomuksenne kirjoitella pieniä juttuja „*Proletarille*” (ilmoitus lehden ilmestymisestä on Teille lähetetty). Mutta koska Teillä on iso työ tekeillä, *älkää* tietenkään *keskeyttäkö* sitä.

Trotskista aion vastata Teille viime kerralla, mutta unohdin. Me (t.s. tšekäläinen „Proletarin” toimitus, Al. Al., minä ja „inok” — erittäin etevä virkaveli, Venäjän bolshevikkeja) päätimme heti kutsua hänet „Proletarin” avustajaksi. Kirjoitimme kirjeen, valitsimme erään aiheen ja ehdotimme sitä. *Yhteisestä sopimuksesta* osoitimme lähettäjäksi „„Proletarin” toimituksen”, sillä halusimme panna asiat enemmän kollegiselle pohjalle (esimerkiksi minä henkilökohtaisesti ottelin, tappelin vimmatusti Trotskia vastaan vuosina 1903—5, jolloin hän oli menshevikki). En tiedä, liekö Trotski loukkaantunut kirjeen muodon vuoksi, mutta hän lähetti kirjeen, joka ei ollut hänen kirjoittamansa: „Tov. Trotskin toimeksiannosta” saatettiin „*Proletarin*” toimituksen tietoon, että hän kieltäytyy kirjoittamasta, ei ole aikaa.

Mielestäni se on poseerausta. Hän poseerasi myös Lontoon edustajakokouksessa ³⁸². En oikein tiedä, lähteekö hän bolshevikkien mukana...

Menshevikit ovat julkaisseet täällä ilmoituksen „Golos Sotsial-Demokrata” ³⁸³ kuukausijulkaisusta. Sen ovat allekirjoittaneet Plehanov, Axelrod, Dan, Martov ja Martynov. Hankin sen ja lähetän Teille. Taistelu saattaa kärjistyä. Trotski haluaa olla „taistelevien ryhmien yläpuolella”...

Luulen, että olen olennaisesti eri mieltä kanssanne kysymyksessä, joka koskee materialismia nimenomaan maailmankatsomuksena. Nimenomaan kysymyksessä, joka koskee filosofista materialismia eikä „materialistista historiankäsitystä” (sitä eivät meidän „empiirikkomme” ³⁸⁴ kiellä). Kiistan jyrkästi sen, että anglosaksit ja germaanit saavat kiittää „materialismia” pikkuporvarillisuudestaan ja romanilaiset anarkismistaan. Filosofiana materialismi on heillä kaikkialla hyljitty. „Neue Zeit” *, heidän johdonmukaisin ja pätevin lehtensä, ei välitä lainkaan filosofiasta, se ei ole ollut koskaan kiihkeä filosofisen materialismin kannattaja, ja viime aikoina se on julkaissut empiriokriittikojen kirjoituksia ilman ainoatakaan varausta. Se on väärin, kerrassaan väärin, että *siitä* materialismista, jota Marx ja Engels opettivat, voitaisiin päätyä latteaan pikkuporvarillisuuteen! Kaikki sosialidemokratiassa esiintyvät pikkuporvarilliset virtaukset sotivat kiivaimmin materialistista filosofiaa vastaan, kiskovat Kantin puoleen, uskantilaisuuteen, kriittilliseen filosofiaan. Ei, se filosofia, minkä Engels perusteli „Anti-Dühringissä”, ei päästä pikkuporvarillisuutta lähellekään. Plehanov vahingoittaa tätä filosofiaa, kun hän sitoo *tässä* taistelun ryhmätaisteluun, mutta eihän kukaan venäläisistä sosialidemokraateista saa sekottaa nykyistä Plehanovia entiseen Plehanoviin.

Al. Al. lähti juuri äsken luotani. Sanon hänelle taas uudelleen „kokoontumisesta”. Jos vaaditte, voidaan pariksi päiväksi järjestää ja aivan kohta.

Puristan kättänne. *Lenin*

*Läheletty Genevestä
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* -- „Uusi Aika”. Toim.

A. M. GORKILLE

16. III. 08.

Hyvä A. M.!

Harmillista, kun en pääse käymään luonanne. Brysselistä tuli vastaus³⁸⁵ eikä asia siitä kiikasta. Muttei ole rahaa, ei ole aikaa, en voi jättää lehteä.

Sen perusteella, että Teillä on vuohi ja että se on tosi, päättelen, että mielialanne on hyvä, järjenjuoksu oikea ja elämäenne normaalia. Meillä sen sijaan eivät asiat ota sujuakseen. Sen filosofian vuoksi olemme vähän niin kuin riidoissa Al. Al:n kanssa. Lehti pakkaa jäämään minulta sivuasiaksi, kun luen lukemasta päästyäni filosofiaa: tänään luen yhtä empiriokriitikkoa ja sadattelen kuin markkinoilla, huomenna luen toista ja kiroilen kahta kauheammin. Innokenti moittii minua ja aiheellisesti, että olen välinpitämätön „Proletaria” kohtaan. Sopua puuttuu.

Mutta minkäs teet. Kyllä se siitä lutviutuu.

Olisi oivallista, jos voisitte kirjoittaa „Proletariin” siten, ettei se häittäisi isompia töitänne.

Puristan kättänne ja suuret terveiset A. Vas. ja Maria Feodorovnalle.

Teidän *Lenin*

*Lähetetty Genevestä
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE

Henkilökohtaisesti Al. M—tshille

24. III. 08.

Hyvä A. M.! Sain kirjeenne, jossa kirjoitatte tappelustani machilaisia vastaan. Käsitän hyvin tunteeenne ja kunnioitan niitä ja minun on sanottava, että pietarilaiset ystäväni kirjoittavat samaan tapaan, mutta olen mitä syvimmin vakuuttunut, että Te erehdytte.

Teidän täytyy ymmärtää ja tietysti ymmärrätte, että kun kerran puoluehenkilö on tullut vakaumukseen, että jokin tietty propaganda on peräti virheellistä ja *vahingollista*, hänen täytyy nousta vastustamaan sitä. En olisi nostanut melua, ellen olisi tullut ehdottomasti vakuuttumaan (ja vakuutun päivä päivältä yhä enemmän sikäli kuin tutustun Bazarovin, Bogdanovin ja kumpp. viisauden alkulähteisiin), että heidän kirjansa on *läpeensä* typerä, vahingollinen, filisterimäinen ja pappismielinen, alusta loppuun, latvasta juuriin saakka, aina Machiin ja Avenariukseen asti. Esiintyessään heitä vastaan Plehanov on olennaisesti *täysin* oikeassa, mutta joko hän ei osaa tahi ei halua taikka ei välitä sanoa sitä *konkreettisesti*, perusteellisesti ja suoraan, pelottelematta suotta yleisöä filosofian hienouksilla. Minä sanon sen vaikka mikä olisi *omalla tavallani*.

Mikä „sovinto” tässä voisi tulla kysymykseen, hyvä A. M.? Totta tosiaan, on naurettavaa hiiskahtaakaan sellaisesta. Taistelu on *ehdottoman* kiertämätön. Puoluemiesten on tehtävä kaikkensa sen hyväksi, että käytännöllisesti välttämätön puolue toiminta *ei joutuisi kärsimään*, eikä pyrittävä hämäämään tai lykkäämään taistelua tai karttamaan sitä. Siitä *Teidän* täytyy pitää huolta, ja ⁹/₁₀ Venäjän bolshevikeista auttaa Teitä siinä ja sanoo suuret kiitokset.

Kuinka se on tehtävä? Noudattamalla „puolueettomuutta”? Ei. Tällaisessa asiassa puolueettomuus ei voi tulla *eikä tule* kysymykseen. Mikäli siitä voidaan puhua, niin ehkä *ehdollisessa* mielessä: koko tämä tappelu on *erotettava* puolueeryhmästä. Kun olette tähän saakka kirjoittanut „muualla” ettekä ryhmien julkaisuissa, niin kirjoittakaa samalla tavalla edelleenkin. Vain siten voi puolueeryhmä pysyä *pestaamattomana*, sitä ei *sotketa* asiaan eikä sen ole pakko huomenna tai ylihuomenna *päättää, äänestää*, t.s. muuttaa tappelua kroonilliseksi, pitkittyväksi, toivottomaksi.

Sen tähden *vastustan* minkä tahansa filosofian päästämistä aikakausjulkaisuun ³⁸⁶. Tiedän, että minua moititaan siitä: tahtoo muka tukkia toisilta suun, vaikkei ole itse vielä suutaan avannut! Mutta ajatelkaahan kylmästi.

Julkaisu sisältää filosofiaa. 1. numerossa on Bazarovin, Bogdanovin ja Lunatsharskin kolme kirjoitusta Plehanovia vastaan. Minulta yksi kirjoitus, jossa sanotaan, että „Kirjoitelmat marxilaisuuden filosofiasta” ovat *berdjajevilaisuutta* ja *pappispimitystä*.

2. numerossa kolme kertaa kolme Bogdanovin, Bazarovin ja Lunatsharskin ärtyneessä sävyssä kirjoittamaa kirjoitusta Plehanovia ja Leniniä vastaan. Yksi minun kirjoitukseni, jossa todistellaan toiselta näkökannalta, että „Kirjoitelmat marxilaisuuden filosofiasta” ovat *pappispimitystä*.

3. numerossa *ulvontaa* ja *sadattelua!*

Voin kirjoittaa „Kirjoitelmia marxilaisuuden filosofiasta” kokoelmaa vastaan kuusi tai kaksikintoista artikkelia, t.s. artikkelin kutakin kirjoittajaa ja näiden katsomusten jokaista puolta vastaan. Kauanko niin voisi jatkua? Kuinka pitkälle? Eikö *se* tekisi *kiertämättömäksi* hajaantumista, jos loputtomasti kärjistetään suhteita ja kiukutellaan? Eikö *se* sido puolueeryhmää päätöksellä: tee ratkaisu, tee selvä, lopeta „väittely” *äänestykseen...*

Ajatelkaa tätä tarkkaan, jos pelkääte *hajaannusta*. Ryhtyvätkö käytännönmiehet *levittämään* sellaisia „sotaisia” kirjoja? Eikö olisi parempi mennä toista tietä: kirjoittakaa entiseen tapaan *muualle*, ei ryhmien julkaisuihin. Tapelkaa *syrjässä*, ryhmä voi *toistaiseksi* odottaa. Mikäli yleensä voidaan *lieventää* väistämätöntä suuttumusta, niin mielestäni vain sillä tavalla.

Kirjoitatte, että tappelusta on hyötyä menshevikeille. Erehdytte, ja pahan kerran, A. M.! He hyötyvät, ellei bolshevikkien puolueyhmä sanoudu irti kolmen bolshevikin filosofiasta. *Silloin* he voittavat lopullisesti. Mutta jos filosofinen tappelu käydään puolueyhmien ulkopuolella, niin menshevikit johdatetaan lopullisesti politiikan alalle ja siinä he saavat surmansa.

Sanon: tappelu on *erotettava* puolueyhmistä. Eläviin ihmisiin nähden tällainen eronteko on tietysti vaikeaa, se tekee kipeää. Tarvitaan aikaa. Tarvitaan huolehtiviaisia tovereita. Siinä tulevat avuksi käytännönmiehet, siinä täytyy Teidän auttaa, siinä ollaan tekemisissä „psykologian” kanssa, ja tällä alalla Te olette asiantuntija. Mielestäni voisitte auttaa siinä paljonkin, tietysti ellette sitten, kun olette lukenut „Kirjoitelmia” vastaan tähdätyn kirjasi³⁸⁷, raivostu yhtä kovin minulle kuin minä raivostuin heille.

Harkitkaa tarkoin aikakausjulkaisuasiaa ja vastatkaa minulle pikemmin. Epäilen vähän, kannattaako meidän *nyt* matkustaa yhdessä luoksenne? Mitä varten pitäisi kiihottaa liiemman kerran hermoja? „Mikä pitkistyy”... mutta tappelu on kiertämätön. Eiköhän olisi parempi, jos aikakauslehtikysymys ratkaistaisiin yksinkertaisemmin, ilman pitkiä neuvotteluja ja juhlallisia tarpeettomia kokoontumisia? Asetan Teille näitä kysymyksiä neuvotelakseni kanssanne.

Paljon terveisiä M. F—lle. Caprille tulen ihan ehdottomasti ja koetan saada vaimonikin mukaan, mutta toivoin, ettei vierailullamme olisi yhteyttä filosofiseen tappeluun.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

P. S. Oheistan *tärkeän* tiedotuksen siellä Teillä olevasta urkkijasta.

*Lähetetty Genevestä
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE

Minkä vuoksi Teiltä, hyvä A. M., ei kuulu viestejä? Kirjoititte, että olette jo kauan sitten saanut valmiiksi suuren teoksenne ja aiotte ryhtyä avustamaan meitä „Proletarissa”. Milloinkas alatte? Ettekös pyöräyttäisi pakinaa Tolstoista tai jostain muusta? Kirjoittakaa, aiotteko.

Al. Al. matkusti luoksenne. Minä en voi jättää lehteä enkä irtautua työstä. Mutta se merkitsee vain lykkäystä, tulen kuitenkin.

Miltä „Proletari” Teistä vaikuttaa? Se on kaitsijaa vailla. En ole vielä koskaan suhtautunut näin huolettomasti omaan lehteen: lueskelen päiväkaudet kirottujen machilaisten teoksia ja lehtikirjoitukset hutaisen uskottoman kiireesti.

No niin, puristan kättänne. Teidän *Lenin*

Tuhannet terveiset M. F—nalle! Tulen polkupyörällä hänen luo!

Pyytäkää Anat. Vas—tshiakin kirjoittamaan „Proletariin”! Antakaa minun haukuskella filosofian alalla, auttakaa toistaiseksi „Proletaria”!

*Kirjoitettu v. 1908 huhtikuun alkupuolella
Lähetetty Genevestä Caprin saarelle
(Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. V. LUNATSHARSKILLE

Anat. Vas—tshille

16. IV. 08.

Hyvä A. V.!

Sain kirjeenne. Olen *erittäin* iloinen, että käytte avustamaan „*Proletaria*”. Se on tuiki *tarpeellista*, ja juuri Teidän ehdottamanne aiheet+uutiskirjeet Italiasta ovat *erittäin* tarpeellisia. Pitäkääkin mielessänne, että olette puoluelehden avustaja, älkääkä antako toistenkaan ympärillänne unohtaa sitä.

Puristan lujasti kättänne

Teidän *Lenin*

P. S. Filosofiasta sanon *epävirallisesti*: en voi omasta puolestani lausua Teille kohteliaisuuksia ja luulen, että Tekin pian perutte omanne. Minun tieni on eronnut (ja kaiketi pitkäksi aikaa) niiden tiestä, jotka saarnaavat „tieteellisen sosialismin ja uskonnon yhdistämistä”, sekä kaikkien machilaisten tiestä.

*Lähetetty Genevestä
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1934

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE

16. IV. 08.

Hyvä A. M.!

Sain tänään kirjeenne ja kiiruhdan vastaamaan. Minun olisi hyödytöntä ja vahingollista matkustaa: *en voi* keskustella enkä keskustele ihmisten kanssa, jotka ovat lähteneet saarnaamaan tieteellisen sosialismin ja uskonnon yhdistämistä. Viikkojen³⁸⁸ aika on jo ohi. Kiistellä ei saa, on tyhmää pilata turhaan hermojaan. Filosofia on *erotettava* puolueen (puolueryhmän) asioista: Bolshevistisen Keskuk-
sen³⁸⁹ päätöskin velvoittaa tekemään sen.

Olen jo *lähettänyt painoon* mitä virallisimman sodanjulistuksen³⁹⁰. Tässä ei ole enää sijaa diplomatialle, en tietenkään puhu diplomatiasta huonossa, vaan hyvässä mielessä.

„Hyvää” diplomatiaa Teidän taholtanne, hyvä A. M. (ellette Tekin ole alkanut uskoa jumalaan), täytyisi olla meidän yhteisten (t.s. m.m. minun) *asioittemme* erottaminen filosofiasta.

Nyt ei saataisi viriämään keskustelua muista asioista kuin filosofiasta; muusta puhuminen olisi epäluonnollista. Muuten, jos tosiaan *muut* asiat, *ei* filosofiset, vaan esimerkiksi „*Proletarin*” *asiat*, vaativat keskustelemista juuri *nyt* ja juuri Teillä, voisin saapua (en tiedä, löytyykö rahaa; nyt juuri on vaikeuksia), mutta toistan: vain sillä ehdolla, että filosofiasta ja uskonnosta en puhele.

Mutta Teille olen ehdottomasti tulossa vapaa-aikana keskustelemaan, kun saan työni päätökseen.

Puristan lujasti kättänne.

Teidän *Lenin*

M. F—nalle suuret terveiset, ei kai hän ole jumalan kannalla, vai kuinka?

*Lähetetty Genevestä
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE

19. IV. 08.

Hyvä A. M.!

Olen saanut Teidän ja M. F:n sähkeen ja tänään tai huomennaamulla lähetän kieltävän vastaukseni. Toistan vielä kerran, *ettei* voida *missään tapauksessa* sallia kirjoittajien filosofian kysymyksistä käymien kiistojen sekoittamista *puolueen* (t.s. *puolueryhmän*) asioihin. Olen jo kirjoittanut siitä An. Vas—tshille³⁹¹ ja, *ettei* sinne tulosta kieltäytymistäni voitaisi tulkita mitenkään väärin eikä tehdä vääriä johtopäätöksiä, *toistan sen kaikkien tovereitten tiedoksi*. Meidän on jatkettava ryhmämme toimintaa edelleenkin kaikessa sovussa: kukaan meistä ei ole katunut sitä politiikkaa, jota me harjoitimme ja jonka me ajoimme läpi vallankumouksen aikana. Meidän velvollisuutemme on siis *puolustaa* sitä ja todistaa se oikeaksi puolueen edessä. Sen me voimme tehdä vain kaikki yhdessä ja meidän on tehtävä sitä „*Proletarin*” palstoilla ja kaikessa puolue-työssä.

Jos tällöin A haukkuu B:tä tai B haukkuu A:ta filosofian kysymyksistä, niin meidän *täytyy* tehdä se erossa muusta, t.s. niin, *ettei* se vahingoittaisi asiaa.

Pyydän hartaasti Teitä ja tovereita, älkää tulkitko huonossa mielessä tulosta kieltäytymistäni. Pyydän hartaasti anteeksi, mutta koko asiaintilan ja toimituksessa muodostuneen tilanteen vuoksi en voi lähteä matkalle.

Puristan lujasti kaikkien kättä.

Teidän *Lenin*

An. Vas—tshilta odotamme pikemmin hänen lupamaansa kirjoitusta Rooman lakosta.

Odotamme, että kaikki kirjoittajat auttavat „*Proletaria*”: olemme kaikki vastuussa Venäjän väen edessä, jota se ei tyydytä.

Al. Al—tsh pitääköön hyvää *huolta* rahasta!! Venäjällä ollaan huutavassa rahapulassa.

*Lähetetty Genevestä
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

V. V. VOROVSKILLE ³⁹²

Hyvä ystävä! Kiitos kirjeestä. Molemmat „epäilyksenne” ovat väärä. En hermostellut, mutta meillä on tukala tilanne, suhteet Bogdanoviin uhkaavat rikkoutua. Todellisenä syynä on se, että hän on loukkaantunut filosofisten katsomustensa jyrkästä arvostelusta esitelmätilaisuuksissa (ei lainkaan toimituksessa). Bogdanov yrittää nyt kaivaa esiin kaikenlaisia erimielisyyksiä. Hän veti päivänvaloon boikottikysymyksen yhdessä Aleksinskin kanssa, joka rettelöi seurauksista piittaamatta ja johon minun oli pakko katkaista kaikki suhteet.

He järjestelevät hajaannusta empiriomonismin ja boikottikannan pohjalta. Asia pulpahtaa pian esiin. Lähimmässä konferenssissa syntyy väistämättä tappelu. Hajaannus on hyvin todennäköistä. Minä eroan puolueyhmästä heti, kun „vasemmistolaisen” ja todellisen „boikotismiin” linja pääsee voitolle. Kutsuin Teitä luulossa, että pikainen saapumisenne auttaisi rauhoittamaan tilannetta. Toivomme kuitenkin ehdottomasti, että elokuussa uutta lukua osallistutte konferenssiin. Järjestäkää asianne välttämättä niin, että voisitte käydä ulkomailla. Matkarahat lähetämme kaikille bolshevikeille. Asettakaa paikkakunnilla tunnuksiksi: valtakirja annetaan vain paikallisille ja vain todellisille työntekijöille. Pyytämällä pyydämme kirjoittamaan lehteemme. Nyt voimme maksaa kirjoituksista ja tulemme maksamaan sääntillisesti.

Puristan kättänne.

Tunnetteko ehkä jonkun kustantajan, joka ottaisi julkaistavakseen filosofiateokseni, jota kirjoitan ^{393?}

*Kirjoitettu heinäkuun 1 p:nä 1908
Lähetetty Genevestä Odessaan*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

178

P. JUSHKEVITSHILLE

10. XI.

Arv. hra! En suostu laimentamaan marxilaisuutta enkä käyttämään sellaisen lehden vapaata puhujalavaa, jonka toimituskunta on minulle tuntematon³⁹⁴.

N. Lenin

*Kirjoitettu marraskuun 10 pnä 1908
Läheletty Genevestä Pietariin
Julkaistu ensi kerran v. 1933*

*Julkaistaan N. K. Krupskajan
käsikirjoitusjäljennöksen mukaan*

1909

179

ROSA LUXEMBURGILLE

18. V. 09.

Werte Genossin! *

Lähetin Teille eilen kirjattuna ristisiteenä filosofiasta kirjoittamani teoksen — muistoksi keskustelusta, joka meillä viimeksi tavatessamme oli Machista.

Pyytäisin kovin lähettämään „Neue Zeitille” ** pikku-tiedotuksen tästä kirjasta ³⁹⁵ „Verzeichnis der in der Redaktion eingelaufenen Druck-Schriften” *** osastoon. Jos sitä varten on noudatettava nimenomaan muodollisuuksia, t.s. lähetettävä kirja itse toimitukseen (jossa ei ymmärretä venäjää), niin olkaa hyvä ja kirjoittakaa minulle siitä, koetan lähettää erityisen kappaleen „Neue Zeitin” toimitukseen.

Meidän bolshevikkien keskuudessa käynnissä olevasta sisäisestä taistelusta olette tietysti kuullut tov. Tyszkalta. Otzovisteja ja ultimatisteja ³⁹⁶ vastaan tähdätyt artikkelinne miellyttää kovin kaikkia ³⁹⁷: ikävä vain, että esiinnytte *niin harvoin* venäjän kielellä, suositte enemmän rikasta saksalaisten sosialidemokraattista puoluetta kuin köyhää venäläisten sosialidemokraattista puoluetta.

Kaikkea hyvää! Terveisiä Tyszkalle. Puristan kättänne.

N. Lenin

* — Kunnioitettu toveril Toim.

** — „Uudelle Ajalle”. Toim.

*** — „Toimitukselle lähetettyjen painotuotteiden luettelo”. Toim.

P. S. Huomautus, jonka „Neue Zeitung” toimitus on liittänyt lehden 33. numerossa julkaistuu Rothsteinin (mainioon) kirjoitukseen, panee minut ajattelemaan sellaista, ettei Kautskya itseäänkään nyt enää oikein miellytä ³⁹⁸ se, että hän Brysselissä puolusti I. L. P:tä * ³⁹⁹... Eikö se ole niin?

Lähetetty Pariisista Berliiniin

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — Independent Labour Party — Riippumaton työväenpuolue. *Toim.*

A. I. LJUBIMOVILLE ⁴⁰⁰

Hyvä Mark!

Lähetän Ljovaa varten vastaukseni caprilaisille ⁴⁰¹. Jos hän katsoo tarpeelliseksi, ottakoon jäljennöksen siitä Inokia varten ja lähettäköön sitten kirjeen Caprille — osoitetta en tiedä. Luulen, että sen voi lähettää kahdessa kuossa: päällimmäiseen kirjoittakaa: Signor Massimo *Gorki*. Villa Blaesus. *Capri*. Italie, ja sisäkuoreen: koulun Toimikunnalle.

Muuta osoitetta en tiedä.

Trotskin suhteen minun on sanottava, että tulen vastustamaan mitä jyrkimmin *avun antamista* hänelle, jos hän hylkää (ja hän on jo hyljännyt!) sen *tasavertaisuuden* toimituksessa, mitä Keskuskomitean jäsen hänelle ehdotti. Ennen kuin Bolshevistisen Keskuksen Toimikunta on ratkaissut tämän kysymyksen *mitkään* toimenpiteet Trotskin tukemiseksi *eivät ole sallittuja*. Sen tähden talousvaliokunnalla on oikeus suostua „*Pravdan*” ⁴⁰² painattamiseen „*Proletarin*” kirjapainossa vain siinä tapauksessa, ettei se muodostu *uuden ryhmäkunnan* avustamiseksi (sillä Trotski perustaa uutta ryhmäkuntaa, vaikka bolshevikien Keskuskomitean jäsen on kehottanut häntä *sen asemesta* tulemaan puolueeseen), vaan pysyy *puh-taasti* kaupallisena liiketoimena, että se tehdään maksua vastaan, kuten kaikille muillekin, ehdolla, että käytetään vapaasti latojia j.n.e. Pidän mitä jyrkimmin kiinni siitä, että *Bolshevistisen Keskuksen Toimikunta* vielä

päittää, miten suhtaudutaan „*Pravdaan*” ja ettei ennen tämän päätöksen tekemistä saa ryhtyä *a u t t a m a a n* sitä mitenkään eikä sitoa *millään* itseämme.

Puristan kättänne. *N. Lenin*

P. S. Pyydän, että caprilaisille osoitetusta kirjeestäni otettaisiin jäljennös *joka tapauksessa*. Bolshevistinen Keskus saattaa tarvita sitä.

Kirjoitettu elokuun 18 pnä 1909

*Lähetetty Bombonista
(Ranska, Seine-et-Marnen
departementti) Pariisiin*

Julkaistu ensi kerran v. 1933

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

**„SOTSIAL-DEMOKRAT” LEHDEN ⁴⁰³
TOIMITUKSELLE**

Sain „Sotsial-Demokratin” 7.—8. numeron. Esitän vastalauseeni Trotskin *allekirjoitusta* vastaan: allekirjoitukset on poistettava. (En ehtinyt vielä lukea kirjoituksia.)

„Proletarin” suhteen arvelen, että siinä pitää julkaista 1) kirjoitus Pietarin vaaleista („*Retsin*”⁴⁰⁴ ja Vodovozovin halpamaisuudesta, ellei „*Retsin*” kirjoittanut valheita hänestä); 2) Ruotsin lakosta, ehdottomasti yhteenvetokirjoitus; 3) sama Espanjan tapahtumista; 4) menshevikeistä heidän (mitä konnamaisimman) polemiikkinsa johdosta, jota he ovat käyneet geneveläistä likvidaattoruuden vastustajaa (Georgienia⁴⁰⁵) vastaan; 5) liitteessä on vastattava erillisellä lehtisellä Maksimovin ja kumpp. „Avoimeen kirjeeseen”⁴⁰⁶. Noille lurjuksille on vastattava niin kuin kuuluu, etteivät he harhauttaisi valheillaan yleisöä.

Kolme viikkoa levättyäni alan päästä kuntoon. Öttaisn ehkä tehdäkseni 4. ja 5. numeron, äärimmäisessä tapauksessa myös 1. numeron, mutta pelkään toistaiseksi luvata. Kirjoittakaa, mikä on Teidän mielipiteenne ja *määräajat* (tarkasti). Mitä muuta on „Proletarin” 3. numeroa varten?

2. ja 3. numero voidaan tehdä „Vorwärtsin” * mukaan; lähetän Teille, jos ryhdytte kirjoittamaan.

Oletteko lukenut Trotskin kirjeen, jonka hän kirjoitti Inokille „*Pravdan*” johdosta? Jos olette lukenut, niin uskon Teidän vakuuttuneen, että Trotski on menetellyt kuin halpamaisin Rjazanovin ja kumpp. *kaltainen* kiipeilijä ja ryhmäkuntalainen? Joko tasavertaisuus toimituksessa,

* — „Eteenpäin”. *Toim.*

alistuminen KK:lle eikä kustanneta kenenkään paitsi Trotskin Pariisin-matkaa (hän, kunnoton, haluaa „järjestää” meidän laskuun *k o k o* „*Pravdan*” kuppikunnan) tahi katkaistaan välit tämän veijarin kanssa ja paljastetaan hänet Pää-äänenkannattajassa. Lavertelee puolueesta, mutta käyttäytyy kaikkia muita ryhmäkuntalaisia huommin.

Puristan kättänne. *N. Lenin*

Osoitteeni on: Mr. Wl. Oulianoff. (Chez madame Lecreux). *Bombon* (Seine-et-Marne).

P. S. Emmekös viittaa kintaalla koko Kameneville? Lupasi 1½ kuukautta (tai puolisen vuotta) sitten alakeran „Yhteiskunnallisesta liikkeestä”??...

Kirjoitettu elokuun 24 pnä 1909

*Lähetetty Bombonista
(Ranska, Seine-et-Marnen
departementti) Pariisiin*

Julkaistu ensi kerran v. 1933

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. I. LJUBIMOVILLE

Hyvä Mark!

Suostun tietysti täydellisesti siihen, että käytätte kirjetäni niin kuin haluatte alustuksessanne, samoin kuin siihenkin, että julkaisette sen ⁴⁰⁷. Ottakaa vain huomioon, että kirjoitan „*Proletaria*” varten artikkelia *, jossa kohtelen *kuin kanaljoita* tuota Maksimovin ja kumpp. lurjusporukkaa enkä nimitä heidän kouluaan muuksi kuin „Jeroginin asunnoksi” ⁴⁰⁸. Siis *ettei olisi mitään väärinkäsityksiä*: suostun puhumaan „lempeästi” vain *työläisten kanssa*, jotka ovat *henkilökohtaisesti* kääntyneet puoleeni *omissa* nimissään.

Maksimov ja kumpp. sen sijaan ovat seikkailijakopla, joka on houkutellut joitakuita työläisiä Jeroginin asuntoon. Etteivät asiat menisi ristiin, *älkää levittäkö* kirjettäni yleisön keskuuteen, vaan *lähettäkää se yksinomaan* järjestöille ja samalla *tehkää varaus* (parasta olisi julkaista tämä varauskin):

„*Proletarin*” palstoilla annetaan asianmukainen vastaus sille loukkaantuneiden kirjoittajien, tunnustusta vaille jääneiden filosofien ja pilkattujen jumalanrakentajien ⁴⁰⁹ sakille, joka on piilottanut niin sanotun „*koulunsa*” puolueelta. Tämä kirje sen sijaan on Leninin henkilökohtainen vastaus vain niille työläisille, jotka ovat henkilökohtaisesti kääntyneet hänen puoleensa”.

* jos saan valmiiksi, lähetän sen Teille huomenna pikapostissa, ehkä se ehtii ennen alustusta.

Kehottaisin *kaikkia* joko olemaan menemättä Bogdanovin alustusta kuuntelemaan tai vastaamaan hänelle sillä tavalla, että häneltä menisi ainiaaksi halut sekaantua asioihin. On alhaisen pelkurimaista soluttautua *vieraaseen* puolueryhmään sen jälkeen, kun hänet on jo ajettu pois. Ei mikään ole nyt sen pahempaa kuin hempoily. *Suhteet kokonaan poikki* ja sota, joka on *ankarampi kuin menshevikkejä vastaan* tähdätty. Tämä sota opettaa pian ne kaistapäät, jotka eivät vielääkään „ole päässeet selville asioista”.

Puristan kättänne. *N. Lenin*

P. S. Entä *Plehanovin „Dnevnik”* ^{410!!!} *Älkää unohtako, että odotan.*

*Kirjottettu v. 1909 syyskuun alussa
Lähetetty Bombonista
(Ranska, Seine-et-Marnen
departementti) Pariisiin*

Julkaistu ensi kerran v. 1933

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE

16. XI. 09.

Hyvä Aleksei Maksimovitsh! Olen ollut kaiken aikaa täysin vakuuttunut, että Te ja tov. Mihail olette uuden ryhmäkunnan kovimpia ryhmäkuntalaisia, joiden kanssa minun olisi turhaa yrittääkään keskustella ystävällisesti. Tänään näin ensi kertaa tov. Mihailin, juttelimme avomielisesti sekä asioista että Teistä, ja huomasin pahasti erehtyneeni. Filosofi Hegel oli totta tosiaan oikeassa: elämä menee eteenpäin ristiriitaisuuksien kautta, ja elämän ristiriitaisuudet ovat monin verroin rikkaampia, monitahoisempia ja sisällökkäämpiä kuin miltä ne ihmisjärjestä ensi näkemältä näyttävät. Pidin koulua *vain* uuden ryhmäkunnan keskuksena ⁴¹¹. Osoittautui, ettei se pidä paikkaansa, ei siinä mielessä, etteikö se olisi uuden ryhmäkunnan keskus (koulu on ollut ja on nytkin sellainen keskus), vaan siinä mielessä, ettei siinä vielä ole kaikki, ettei se ole vielä koko totuus. Subjektiivisesti eräät henkilöt ovat tehneet koulun sellaiseksi keskuksesi ja objektiivisesti se on sitä ollutkin, mutta sen lisäksi koulu on vetänyt todellisesta työväen elämästä mukaansa oikeita eturivin työmiehiä. On käynyt niin, että vanhan ja uuden puolueyhmän välisen ristiriidan lisäksi Caprilla on kehkeytynyt ristiriita sos.-dem. sivistyneistön erään osan ja Venäjältä tulleiden työmiesten välillä, jotka vievät sosialidemokratian oikealle tielle *hinnalla millä hyvänsä* ja mitä tahansa tapahtuneekin, vievät sen kaikista ulkomaisista riidoista ja kahnauksista, kaikista „historioista” y.m. y.m. huolimatta. Tämän takaavat sellaiset miehet kuin Mihail. Sitä paitsi on

osoittautunut, että koulussa on puhjennut ristiriita Caprin sos.-dem. sivistyneistöainesten keskuudessa.

Hyvä A. M., Mihailin sanoista näen, että Teillä on nyt tavattoman vaikeat ajat. Olette joutunut näkemään työväenliikkeen ja sosialidemokratian heti sellaiselta puolelta, sellaisissa ilmauksissa ja muodoissa, mitkä Venäjän ja Länsi-Euroopan historiassa ovat jo niin monta kertaa saattaneet sivistyneistöön kuuluvat heikkouskoiset menettämään uskonsa työväenliikkeeseen ja sosialidemokratiaan. Olen varma, ettei Teille käy niin, ja keskusteltuani Mihailin kanssa minun tekee mieleni puristaa lujasti kättänne. Taiteilijanlahjoillanne Te olette tuottanut Venäjän työväenliikkeelle ettekä ainoastaan Venäjän työväenliikkeelle niin äärettömän suurta hyötyä, Te tuotatte vielä niin paljon hyötyä, että Te ette saa missään tapauksessa antautua raskaiden mielialojen valtaan, joita ulkomailla käytävän taistelun eri tapahtumat saattavat herättää. On olosuhteita, jolloin työväenliikkeen elämä synnyttää väistämättä tuollaista taistelua ja hajaannusta ulkomailla, kahnausta ja tappelua kerhojen kesken, ei siksi, että työväenliike olisi sisäisesti heikkoa tai sosialidemokratia sisäisesti erheelistä, vaan sen tähden, että ainekset, joista työväenluokan on taottava itselleen oma puolueensa, ovat varsin erilaisia ja erikaliberisia. Mutta joka tapauksessa se takoo, takoo Venäjällä oivallisen vallankumouksellisen sosialidemokratian ja takoo sen nopeammin kuin monesti kirotun emigranttielämän näkökulmasta saattaa toisinaan näyttää, takoo varmemmin kuin miltä eräistä ulkoisista ilmauksista ja erillisistä tapahtumista päätellen saattaisi tuntua. Tämän takaavat sellaiset miehet kuin Mihail.

Puristan lujasti sekä Teidän että Maria Feodorovnan kättä, sillä nyt minulla on toivoa, että tapaamme vielä toisemme ystävinä emmekä vihollisina.

Teidän *Lenin*

Wl. Oulianoff.
4. Rue Marie Rose. 4.
Paris. XIV.

*Lähetetty Pariisista
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE

Hyvä A. M.! Siitä matkasta puhutte suotta. Mitä varten ryhtyisin kinastelemaan Maksimovin, Lunatsharskin ja muiden kanssa? Itsehän kirjoitatte: ärhennelkää keskenänne — ja kehotatte kuitenkin ärhentelemään julkisesti. Se ei käy päinsä. Myös turhaa puhetta on sekin, että työnnetään pois työläisiä. Mutta jos he ottavat kutsumme vastaan ja pistäytyvät luonamme, juttelemme heidän kanssaan ja tappelemme erään sanomalehden ⁴¹² katsomusten puolesta, jota eräät ryhmäkuntalaiset sättivät (olen kuullut siitä jo ajat sitten Ljadovilta ja muilta) mitä ikävimmäksi, vajaapainoiseksi, yleensä tarpeettomaksi lehdeksi, jolta puuttuu uskoa proletariaattiin ja sosialismiin.

Uudesta hajaannuksesta kirjoittaessanne menette männikköön. Toisaalta kummatkin ovat nihilistejä (ja „slaavilaisia anarkisteja”, voi veli hyvä, ei-slaavilaiset eurooppalaiset ovat meidän aikojemme kaltaisina aikoina tapelleet, riidelleet ja hajaantuneet sata kertaa pahemmin!) ja toisaalta hajaannus tulee olemaan yhtä syvällinen kuin bolshevikkien ja menshevikkien välillä. Jos kysymys on „ärhentelijäin” „nihilismistä”, eräitten sellaisten vajaapainoisuudesta y.m., jotka eivät usko siihen mitä kirjoittavat, j.n.e., niin hajaannus ei siis olekaan syvällistä eikä yleensä hajaantumista. Jos taas hajaantuminen on syvällisempää kuin on bolshevikkien ja menshevikkien välillä, niin kysymys ei ole siis nihilismistä eikä kirjoittajista, jotka eivät usko omiin kirjoituksiinsa. Kylläpä kirjoititte päin mäntyä, toden totta! Nykyisen hajaannuksen suhteen

erehdytte, mutta sanotte aivan oikein*: „ymmärrän ihmisiä, mutta en ymmärrä heidän tekojaan”.

Se, mikä Teistä ja Maksimovista tuntuu „Proletarissa” vilpillisyydeltä ja turhamaisuudelta y.m., selittyy siitä, että katsotaan vallan toiselta kannalta koko nykytilannetta (ja tietysti marxilaisuutta). Olemme polkeneet paikallamme kohta kaksi vuotta märehtien asioita, jotka Maksimovista näyttävät yhä vieläkin „kiistan alaisilta” ja jotka elämä on ratkaissut jo aikaa sitten. Ja jos jatkaisimme „kiistelyä” niistä, polkisimme nytkin turhaan paikallamme. Mutta erkaantumalla näytämme työläisille selvästi, suoraan ja tarkasti kaksi ulospääsyä. Työläissosialidemokraatit tekevät valintansa helposti ja nopeasti, sillä taktiikka, joka tietää vuoden 05—06 vallankumouksellisten *sanojen* säilyttämistä (säilykemuodossa) silloin kun pitäisi soveltaa vallankumouksellista *menetelmää* uuteen, toislaiseen tilanteeseen, muuttuneeseen aikakauteen, joka vaatii toisia menetelmiä ja toisia järjestömuotoja, on kuollutta taktiikkaa. Proletariaatti kulkee kohti vallankumousta ja päättyy siihen, mutta *ei sillä tavalla* kuin ennen vuotta 1905: niistä, jotka „uskovat” sen kulkevan ja päätyvän siihen, mutta *eivät ymmärrä* tuota „ei sillä tavalla”, *täytyy* asenteemme näyttää vilpilliseltä, turhamaiselta, ikävältä, sellaiselta, minkä pohjana on epäusko proletariaattiin ja sosialismiin j.n.e. j.n.e. Tästä johtuva mielipide-eroavuus on epäilemättä kyllin syvä tehdäkseen hajaannuksen kiertämättömäksi, ainakin ulkomailla olevien keskuudessa. Mutta se ei ole lähimainkaan niin syvä kuin bolshevikkien ja menshevikkien välinen, kun puhutaan puolueen, sosialidemokratian, marxilaisten kesken tapahtuneen hajaannuksen syvyydestä.

Ihmettelette, etten huomaa Mihailin hysteerisyyttä, kurittomuutta (sellaista ei kannattaisi Teidän puhua eikä Mihailin kuunnella) enkä hänen muita pahoja ominaisuuksiaan. Minulla oli tilaisuus tarkastaa häntä pienessä asiassa: luulin, ettei meillä synny keskustelua kanssanne, ettei kannata kirjoittaa. Sen vaikutelman vallassa, minkä sain keskustelusta Mihailin kanssa, kirjoitin heti paikalla,

* Lisäys tämän „aivan oikein” johdosta: teen varauksen. Kun ei ymmärretä asioita, ei voida käsittää ihmisiääkään muuten kuin... ulkonaisesti. Toisin sanoen voidaan ymmärtää jonkun taisteluun osallistuvan ajattelutapa, muttei taistelun olemusta, sen puoluekantaista ja poliittista merkitystä.

kiivastuksissa, en edes lukenut kirjettä uudelleen läpi enkä jättänyt sitä huomiseen. Seuraavana päivänä ajattelin, että tein tyhmästi, kun uskoin Mihailia. Mutta osoittautui, että olipa Mihail kuinka innostunut tahansa, mutta *sikäli* hän oli oikeassa, koska *kuitenkin* pääsimme juttuihin kanssanne, vaikkei keskustelu tietenkään luistanut piikittelyttä eikä ilman „Proletarin” matalaksi panoa, mutta minkäpä sille mahtaa!

Puristan lujasti kättänne. *N. Lenin*

Kirjoitettu marras- — joulukuussa 1909

*Lähetetty Pariisista
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

I. I. SKVORTSOV-STEPANOVILLE ⁴¹³

Hyvä ystävä! Sain 20. IX. 09 lähettämänne kirjeen ja ilostuin tavattomasti saadessani viestin Teiltä. Sääli, ettei Teiltä kuulunut mitään aikaisemmin — olemme täällä nyt kauhean eristettyinä, koetimme saada yhteyttä Teihin ja Vjatsh—iin, mutta meitä ei onnistanut. Nämä ovat tosiaan pirun vaikeita vuosia, ja sen tähden on kymmeniä kertoja arvokkaampaa, jos on mahdollisuuksia olla yhteydessä vanhoihin ystäviin. Vastaan Teille järjestyksessä. Olette nähnyt lehden XII. 08 saakka. Siitä on kulunut jo monia aikoja.

Niin sanotuista „vasemmistolaisista” olemme tehneet täydellisen pesäeron, joka sinetöitiin keväällä 1909. Jos satutte näkemään kirjaseini filosofian alalta (lähetin kirjan Teille heti sen ilmestyttyä, t.s. alkukesällä 1909) ja lehden vuoden 1909 ajalta, niin tuskinpa sanotte meidän tekevän myönnytyksiä vasemmistohölmöläisille. Olemme tehneet täydellisen ja virallisen pesäeron Maksimovista ja maksimovilaisista. Tapellaan täyttä päätä. He saattavat perustaa oman lehtensä tai saattavat olla perustamatta. He sotkevat asioita Pietarissa ja Odessassa, mutta eivät pysty muodostumaan voimaksi: mielestäni se on „otzovismin ja ultimatismin” kuolinkamppailua. Erkaneminen Maksimovista ja kumpp. vei meiltä paljon voimia ja aikaa, mutta luulen, että se oli väistämätöntä ja on loppujen lopuksi hyödyksi. Katsomuksenne tuntien luulen ja olen jopa varmakin, että tästä asiasta olemme samaa mieltä.

Mutta siitä, että on aika „likvidoida usko yleisdemokraattisen rynnistyksen toiseen tulemiseen”, olen aivan eri

mieltä kuin Te. Siten Te pelaisitte vain otzovistien (he ovat erittäin taipuvaisia sellaiseen „maksimalismiin”, että porvarillinen vallankumous on jo takana ja edessä on „puhtaasti proletaarinen” vallankumous) ja äärioikeistolaisten menshevikkilikvidaattoreiden pussiin. (Muuten: oletteko kuullut menshevikkien keskuudessa tapahtuneesta hajaannuksesta? Plehanov on eronnut heidän „Golos Sotsial-Demokrata” lehtensä toimituksesta ja heidän kollektiivisen teoksensa „Yhteiskunnallinen liike XX vuosisadan Venäjällä” toimituskunnasta. Elokuussa 1909 hän julkaisi „Dnevnikin” 9. numeron, jossa haukkui menshevikkejä likvidaattoreiden ⁴¹⁴ avustajiksi ja sanoi Potresovista, ettei hän enää pidä tätä toverinaan, että Potresov on lakannut olemasta vallankumousmies y.m.s. Olemme alkaneet lähentyä plehanovilaisia menshevikkejä tarkoituksena puolueen lujittaminen.) Mutta pääasia mielestäni on se, että tuollainen katsantokanta on teoreettisesti väärä. „Saksalaiset raiteet” ovat mahdolliset, se on selvä. Ja sen me tunnustimme suoraan jo vuoden 1908 alussa. Mutta tämä mahdollisuus ei muutu todellisuudeksi muuten kuin useiden „yleisdemokraattisten” rynnistysten (tai nousujen tai kriisien y.m.s.) kautta, samoin kuin Ranskassakaan eivät „yleisdemokraattiset” rynnistykset päättyneet vuosien 1789—1793 jälkeen, vaan vuoden 1871 jälkeen (t.s. vuosien 1830, 1848 ja 1871 jälkeen) eikä Saksassakaan vuosina 1849—1850, vaan niin ikään 1871 jälkeen, t.s. 60-luvun Verfassungsstreitin * jälkeen. Struve, Gutshkov ja Stolypin yrittävät parastaan „yhtyäkseen” ja synnyttääkseen bismarckilaisen Venäjän, mutta siitä ei tule mitään. Ei tule mitään. He ovat kykenemättömiä siihen. Kaikesta näkyy ja he itsekin myöntävät, ettei siitä tule mitään. Bismarckilaisuuden kannalta Stolypinin agraaripolitiikka ⁴¹⁵ on oikeaa. Mutta Stolypin itse „pyytää” 20 vuotta viedäkseen sen „tulokseen”. Mutta Venäjällä 20 vuotta ja lyhempiikin aika on mahdoton ilman vuosia 30—48—71 (jos otetaan ranskalaisittain) tai vuosia 63—65 (jos otetaan saksalaisittain). Se on mahdoton. Ja kaikki nämä vuosiluvut (sekä 30—48—71 että 63—65) ovatkin „yleisdemokraattista rynnistystä”.

* — perustuslakiselkkauksen. Toim.

Ei, me emme voi „likvidoida” „yleisdemokraattisen rynnistyksen” ajatusta: se olisi virheiden virhe. Meidän pitää tunnustaa „saksalaiset raiteet” mahdollisiksi, mutta muistaa, että niitä *ei* vielä *ole*. Ei yksinkertaisesti ole. On kiistatonta, että me emme saa asettaa proletaarisen puolueen kohtaloa riippuvaiseksi siitä, onnistuuko vai ei porvarillinen vallankumous. Totta on, että meidän on saatava työme sille tolalle, että puolue olisi varma ja hävittämätön saavutus, olipa tapahtumien kulku mikä tahansa. Mutta meidän on täytettävä velvollisuutemme demokraattisen, „yleisdemokraattisen” liikkeen johtajina, siihen saakka kunnes tuo liike viedään loppuun, kunnes Venäjällä koittaa vuosi 1871, kunnes talonpoikaisto siirtyy täydellisesti Ordnungspartein * puolelle. Mutta voi kuinka pitkä matka Venäjällä on vielä siihen! Me emme voi kiistää mahdottomaksi „yleisdemokraattisten” kysymysten ratkaisemista „saksalaiseen”, t.s. „mätään” tapaan, mutta velvollisuutemme on tehdä *kaikkemme*, uurastaa kauan ja sitkeästi sen hyväksi, ettei tämä ratkaisu olisi „mätä”, saksalainen, vaan että se olisi ranskalainen, t.s. sellainen kuin vuosien 30—48—71 eikä vuosien 63—65 ratkaisu (vain „perustuslaki”-kriisi). Ei voida mennä takuuseen, onko meidän 63—65 oleva „mätä” vai menestyksellinen, mutta meidän tehtävänäme, työväenpuolueen tehtävänä, on tehdä *kaikkemme*, jotta „mädästä” kehittyisi *menestyksellinen*, saksalaisesta Verfassungsstreitista ranskalainen kunnan ravistelu. Eikä sellaisia historian lakeja ole olemassa, ettei mätä kriisi voisi kehittyä kunnan ravisteluksi. Ei ole sellaisia lakeja. Kaikki riippuu olosuhteista, talonpoikaisköyhälistöjoukoista (jotka Stolypin on polkenut, mutta joita hän ei ole tyydyttänyt), työväenpuolueen voimakkuudesta, ehdoista, Gutshkovin ja „vaikutuspiirien” välisistä kahnauksista ja selkkauksista j.n.e. j.n.e. Meidän täytyy pitää huoli siitä, että olisimme voimakkaampia (ja meidän 63—65 mennessä me tulemme olemaan voimakkaampia kuin saksalaiset olivat silloin), että talonpojat seuraisivat silloin meitä eivätkä liberaaleja. Ainoastaan taistelu ratkaisee, missä määrin se onnistuu. Tulemme vaatimaan kaikkea „yleisdemokraattisen rynnistyksen” mielessä: jos rynnistys on menestyksellistä, saavutamme *kaiken*, jos se

* — Järjestyspuolueen. *Toim.*

epäonnistuu, saavutamme osan; mutta taisteluun men-
täessä ei saa rajoittua osavaatimuksiin. Täytyy rivistäytyä
uudella tavalla, järjestäytyä uuteen tapaan, mennä uudella
tavalla kriisiä kohti — siinä on ajankohdan *olemus*, mutta
samalla täytyy kannattaa, kehitellä ja voimistaa *kaikkia*
vanhoja tunnuksia, „*kaiken*” vaatimista. Puristan lujasti,
lujasti kättänne ja toivotan terveyttä ja reipasta mieltä.

Täysin Teidän *Starik*

Kirjoitettu joulukuun 2 p:nä 1909 Pariisissa

Julkaistu ensi kerran v. 1922

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

„HALLUSSAPITÄJILLE” TARKOITETUN
KIRJEEN HAHMOTELMA ⁴¹⁶

Kirje saksalaiskolmikolle

Selittääksemme sen (ensi näkemältä) kummallisen ehdotuksemme ja pyyntömme, jonka me ja Keskuskomitea Teille esitämme, on selitettävä puolueemme tilaa.

Jotta päästäisiin selville tästä tilanteesta, on käsitettävä ensinnäkin, että vastavallankumous riehuu julmasti ja sos.-dem. järjestöissä sekä sos.-dem. toiminnassa on valalla hirveä sekasorto; toiseksi on tunnettava puolueessamme olevat tärkeimmät aatteellis-poliittiset virtaukset.

Ensimmäisestä kysymyksestä riittää sen seikan toteaminen, että järjestöt ovat kaikkialla lamaanuneet erittäin suuresti ja monin paikoin niiden toiminta on lakannut miltei täydellisesti. Sivistyneistö pakenee kauttaaltaan. On jäänyt työläiskerhoja ja yksilöitä. Nuori, kokematon työmieh raivaa vaikein tietä itselleen.

Toisesta kysymyksestä. Vallankouksessa oli sosialidemokratialla *kaksi* virtausta (ja kaksi puolueyhmää, *tatsächlich Spaltung* *): menshevikit ja bolshevikit. Tukholma 1906 ja Lontoo 1907 ⁴¹⁷. Opportunistinen ja vallankouksellinen siipi.

Vuosien 1907—08 sekasorto synnytti (α) menshevikkien keskuudessa *likvidaatteoruuden* (määritelmä), (β) bolshevikkien keskuudessa *otzovismin* (ja ultimatismin). Määritelmä.

(α) III. 08 lähtien menshevikit eivät ottaneet *laisinkaan* osaa puolueen keskustelinten toimintaan, vaan yrittivät jopa hajottaa sitä (VIII. 08). Ulkomailla heillä on ylivoima (ylioppilaat, kypsytön porvarillinen sivistyneistö etc.). Täydellinen kahtiajakaantuminen ulkomailla (menshevik-

* — tosiasiallinen jakaantuminen. *Toim.*

kien syystä) ja heidän *täydellinen* syrjäytymisensä puolue-työstä plus heidän taistelunsa puoluetta vastaan.

XII. 08 pidetty konferenssi leimasi sen ⁴¹⁸.

(β) Bolshevikeilla otzovismi ja ultimatismi vuosina 1908—09. Bolshevikkien päättäväinen taistelu niitä vastaan ja otzovistien ja ultimatismien Kaltstellung *. Syrjäyttäminen.

Venäjällä voimistuu sekasorto.

Plehanovin esiintyminen VIII. 09 ((„Mitä suvaitsette?” ⁴¹⁹, „Golosin” likvidaattoruus; likvidaattoruuden julistaminen pikkuporvarilliseksi opportunistiksi; puoluekriisin tunnustaminen (tauti on kauhea); eroaminen bürgerlich-liberalen Verlagiin ** pesiytyneestä „Yhteiskunnallisen liikkeen” toimituskunnasta)).

Plehanovin esiintymisen merkitys = heikkoa kaikua, kun *bolshevikkien puolue*ryhmän vihamies vahvistaa kaikki heidän syytöksensä oikeiksi.

Menshevikkejä vetää *Venäjällä* puolueeseen (erikoisesti työläisiä: Pietari, Moskova).

Kokemus, joka on saatu *puolueen* yhdistämisestä tältä pohjalta, siltä pohjalta, että tunnustetaan taistelu kahdella rintamalla: likvidaattoruutta sekä otzovismia ja ultimatismia vastaan.

Meidän asettamat yhdistymisehdot: tunnustetaan varauksitta taistelu likvidaattoruutta vastaan (KK:n puolinen toimenpide: henkilökohtainen myönnytys); tehdään loppu ryhmäkuntaisesta taistelusta (=varsinkin hajaanuksesta ulkomailla) ja *alvistutaan lojaalisesti* puolueen *enemmistön* (bolshevikit+puolalaiset muun muassa) *tahtoon*, enemmistön, joka on auttanut puolueen vuosien 1907—09 kriisistä ja johtanut sen kahdella rintamalla käytävän jyrkän taistelun tielle.

Menshevikkien ehdot: likvidaattoruuden selvän määrittelyn verhoaminen (puolinen toimenpide *yksimielisessä* päätöslauselmassa) ja *tasavertaisuus* Pää-äänenkannattajan toimituksessa ((Pää-äänenkannattaja on tosiasiallisesti koko puolueen johtava elin KK:n ollessa Venäjällä äärimmäisen heikko ja epävarma)).

KK:ssa päädytään *äärimmäisen kestävämmään kompromissiin* 1) menee läpi yksimielinen päätöslauselma,

* — syrjäyttäminen. *Toim.*

** — porvarillis-liberaaliseen kustantamoon. *Toim.*

josta *on pyyhitty pois* maininta likvidaattoruudesta ⁴²⁰; 2) Pää-äänenkannattajassa 3 ja 2 ääntä, ja menshevikit puhuvat „mekaanisesta alistamisesta”, „piiritystilasta” etc.; 3) menshevikit kieltäytyvät jyrkästi, selvästi ja peruuttamattomasti luopumasta ryhmäkuntalehdestä ja ryhmäkuntaorganisaatiosta, tunnustamasta *lojaalista* alistumista enemmistön tahtoon.

Siitä epäilyksemme. Laskettuamme hajalle bolshevikkien puolueyhmän, annettuamme rahat KK:lle (jossa on tosiasiallisesti 5 osakasta; enemmistö on sattumanvarainen ja häilyvä, otzovismin ja ultimatismin pilaama) pelkäämme (meillä on täysi syy pelätä) menshevikkien ulkomailla aiheuttamaa hajaannusta ja sitä, että he salakuljettavat likvidaattoruutta (vaatien tasavertaisuutta toimituksessa).

Olemme vakuuttuneita, että kun menshevikit yrittävät ulkomailla käsin aiheuttaa hajaannusta, KK (t.s. bolshevikit+kansalliset) ei kykene pitämään puoliaan likvidaattoruutta vastaan ja täytyy *alkaa uudelleen* ryhmäkuntataistelu, vastata hajaannukseen kahtiajaolla.

„Välirauhan” teosta saatu kokemus: bolshevikit ovat riisuneet aseensa. „Puoluekantaisen elämäntavan” kokemus.

Mensheveikeille asetettavat ehdot: (α) täydellinen aseistariisunta — ryhmäkunnan lehden lakkauttaminen, ryhmäkunnan kassan sulkeminen ja ryhmäkuntaisen hajotustoiminnan lopettaminen ulkomailla; (β) likvidaattoruutta vastaan käytävästä taistelusta tehdyn päätöslauselman *lojaalinen* täytäntöönpano; (γ) *lojaalinen* alistuminen enemmistön tahtoon Pää-äänenkannattajassa; (δ) *lojaalisen* tuen antaminen Keskuskomitealle Venäjällä.

Si non — non *.

Menshevikit mielistelevät otzovisteja ja ultimatisteja. Trotskin voimattomuus ja likvidaattorien sukoilu hänen taholtaan.

Kirjoitettu helmi- — maaliskuussa 1910
Pariisissa

Julkaistu ensi kerran v. 1933

Julkaistaan
käskikirjoituksen mukaan

* — Ellei, niin ei. Toim.

N. J. VILONOVILLE

27. III. 10.

Hyvä toveri Mihail! Kuinka on terveytenne laita? Alatteko toipua? Kirjoittakaa siitä, tiedottakaa tarkalleen, lisääntykö painonne ja nimenomaan kuinka paljon.

Meillä alkaa hälvetä sovittelu- ja yhdistymisusva. Lähtän Teille „Sotsial-Demokratian” 12. numeron vedoksen ⁴²¹. Siitä näette, että golosilaisia vastaan on käynnissä täysi tappelu. Kysymys on nyt siitä, onko maailmassa olemassa plehanovilaisia, onko maailmassa olemassa *puoluemien*shenhevikkejä vai ovatko kaikki menshevikit golosilaisia ja Plehanov vain yksilö.

On ryhdyttävä agitoimaan voimaperäisesti, että plehanovilaiset eroaisivat golosilaisten ryhmistä, että golosilaisen tilalle KK:n Ulkomaiseen byroohon tulisi plehanovilainen j.n.e., ja sellaista agitaatiota suorittamalla tarkistettava *käytännössä*, johtaako puolueen yhdistäminen vaikkapa meidän ja plehanovilaisten yhdistymiseen vai eikö se johda kerrassaan mihinkään.

Täkäläinen bolshevikkien ryhmä aikoo aloittaa sellaisen agitaation; kun se aloittaa, saatte tiedon.

„Vperjodilaisilla” ⁴²² on täällä koolla jokin edustajakokouksen tapainen: puhutaan, että Bogdanov ja Stanislav ovat saapuneet. Ei ole tietoa heidän aikomuksistaan. Käyttyvät typerästi ja nähtävästi Pää-äänenkannattajan täytyy tapella heitäkin vastaan, heti kun he esiintyvät ensi kerran lehdistössä. Venäjältä tullessa kirjeessä oli, että Aleksinski on kirjoittanut Moskovan vperjodilaisille heidän aikovan muodostaa *oman* koulun, johon tulisi 50 henkeä

(ovatkohan he saaneet rahaa?), mutta että Moskovassa vperjodilaiset ovat taipuvaisia kannattamaan yhteistä puoluekoulua.

Gorkiin ei ole kirjeysteyttä. Hän on kuulemma pettynyt Bogdanovin suhteen ja tullut ymmärtämään tämän vilpillisen menettelyn. Onko Teillä tietoja Caprilta?

Venäjällä on vähän voimia. Voi kunpa täältä voitaisiin lähettää hyvä työntekijä Keskuskomiteaan tai järjestämään konferenssia! Mutta kaikki täällä olevat ovat „entistä väkeä”.

Voikaa hyvin ja kirjoittakaa.

Puristan kättänne. Teidän *Lenin*

*Lähetetty Pariisista
Davosiin (Sveitsi)*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. V. PLEHANOVILLE

29. III. 10.

Hyvä ja suuresti kunnioitettu toveri! Kannatan täydellisesti myös „Dnevnikin” 11. numerossa esittämännen ajatusta, että kaikkien todella sosialidemokraattisten ainesten luja ja vilpitön lähentyminen taistelussa likvidaattoruutta ja otzovismia vastaan on välttämätöntä, ja samalla haluaisin kernaasti keskustella henkilökohtaisesti kanssanne siitä asiain-tilasta, mikä puolueessa nyt on muodostunut. Jos Tekin pidätte sitä hyödyllisenä ja jos terveydentilanne sallii, olkaa hyvä ja kirjoittakaa minulle pari sanaa (tai sähköttäkää), koska voisitte määrätä minulle tapaamisen San Remossa. Olen valmis saapumaan sitä varten.

Toverillisin tervehdyksin *N. Lenin*

VI. Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. Paris. XIV.

*Lähetetty Pariisista
San Remoon (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

N. J. VILONVILLE

7. IV. 10.

Hyvä tov. M.! Lähetään Teille tšekäläisten plehanovilaisten eli oikeammin sanoen puolue mies-menshevikkien päätöslause lman ⁴²³. Jos pitää paikkansa, että teillä Davosissa puolue miehet ovat menshevikkien joukossa enemmistö nä, olisi äärimmäisen tärkeää, että he antaisivat heti äänensä kuulua ja tavalla tai toisella yhtyisivät ja esiintyisivät avoimesti. *Bolshevikkien* täytyy tietysti olla sangen varovaisia antaessaan menshevikeille tällaisia neuvoja, sillä plehanovilaistenkaan joukossa ei mitään syytöstä pidetä niin kamalana, kauheana, sietämättömänä kuin sitä, että „autetaan bolshevikkeja” tai toimitaan „bolshevikkien hyväksi” j.n.e.

Nykyisestä sekavasta tilanteesta on mielestäni vain kaksi ulospääsyä: joko takaisin omaan bolshevistiseen puolue ryhmään tahi on käytävä yhdessä plehanovilaisten kanssa *päättävää taistelua* puolueesta golosilaisia vastaan. Jälkimmäinen olisi toivottavampaa, mutta se ei riipu meistä. Mikäli mahdollista teemme kaikkemme jälkimmäisen ulospääsyn hyväksi. Edelliseen ulospääsyyn turvaudumme vasta sitten, kun olemme kokeilleet jälkimmäisen ulospääsyn nimessä *kaikkia* mahdollisuuksia, kaikkia keinoja.—

— Olen sangen iloinen, että pragmatismiin tutustuminen on alkanut vieroittaa Teitä machilaisuudesta. Venäjällä käännetään nyt ahkerasti kaikkia näitä „uusimpia” filosofilurjuksia: Petzoldtia ja kumpp., pragmatisteja j.n.e. Se on hyvä: kun venäläinen yleisö ja eritoten venäläiset työläiset näkevät meidän Bogdanovin ja kumpp. opettajat *kaikessa*

alastomuudessa, he kääntävät nopeasti selkänsä sekä opettajille että oppilaille.

Totuuden pitäminen tiedostamisen välineenä merkitsee jo siirtymistä itse asiassa agnostismin kannalle, t.s. materialismista luopumista. Siinä ja kaikessa, mikä on perustavaa laatua, pragmatistit, machilaiset, empiriomonistit ovat kaikki samaa maata.

Puristan lujasti kättänne ja toivon Teidän tervehtyvän pian ja perusteellisesti.

Teidän *N. Lenin*

*Lähetetty Pariisista
Davosiin (Sveitsi)*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE*Al. Maks—tshille*

11. IV. 10.

Hyvä A. M.! Vasta tänään onnistuin saamaan Teidän ja M. F:n kirjeen, joka oli lähetetty M. S. Botkinan välityksellä. Etten unohtaisi: minulle voitte kirjoittaa sekä koti-osoitteellani (Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. 4. Paris. XIV) että puolueen osoitteella — tällöin on varminta lähettää kahden kuoren sisällä ja tehdä sisäkuoreen merkintä: henkilökohtaisesti Leninille (110. Avenue d'Orléans. Mr. Kotliarenko. Paris. XIV).

Pyytämänne julkaisut koetan lähettää Teille heti huomenna.

Olenko haukkunut Teitä ja missä? Kaiketi „Diskussionnyi Listokin” 1. numerossa (sitä julkaistaan Pää-äänenkannattajan yhteydessä)⁴²⁴. Lähetän sen. Elleivät ne, jotka Teille ovat asiasta ilmoittaneet, tarkoittaneet tätä, niin muuta en nyt muista. En ole tänä aikana kirjoittanut mitään muuta.

Ja nyt yhdistymisestä. Onko se tosiasia vai kaskua, kysytte. Kertomus on alettava kaukaa, sillä tässä tosiasiassa on yhtä ja toista „kaskumaista” (enimmäkseen vähäpätöistä) ja vakaan käsitykseni mukaan siinä on vakavaakin.

Puolueen yhdistymiseen ovat johtaneet ja johtavat vakavat, syvälliset tekijät: aatteellisella alalla — pakottava tarve puhdistaa sosialidemokratiaa likvidaattoruudesta ja otzovismista; käytännön alalla — tavattoman vaikea tilanne, joka vallitsee puolueessa ja kaikessa sos.-dem. toiminnassa, ja uutta tyyppiä olevan sosialidemokraattiyölläisen kehittyminen.

Keskuskomitean täysistunnossa ⁴²⁵ („pitkässä täysistunnossa”, kolmisen viikkoa vaivannäköä, se vei kaikki hermot, tuhat tulimmaista!) näiden vakavien ja syvällisten tekijöiden lisäksi, joita eivät ole tajunneet läheskään kaikki, ilmeni vähäpätöisiä, pikkumaisia tekijöitä ja sellaista mielialaa, että pitää „yleensä rakentaa sovinto” (ilman selvää käsitystä, kenen kanssa, miten ja mitä varten), ilmeni vihaa Bolshevistista Keskusta kohtaan, syystä että se käy armotonta aatteellista taistelua, sekä lisäksi menshevikkien juonittelua ja skandaalihalua, ja niin syntyi mätäpaiseinen lapsi.

Ja nyt sitten näemme vaivaa. Joko — parhaassa tapauksessa — puhkaisemme paiseet, päästämme mädän pois, parannamme lapsen ja kasvatamme hänet.

Tahi — pahimmassa tapauksessa — lapsi kuolee. Siinä tapauksessa olemme jonkin aikaa lapsetta (t.s. järjestämme uudelleen bolshevistisen puolueyhmän) ja sitten synnytämme terveemmän pienokaisen.

Menshevikeistä plehanovilaiset kulkevat vakavaa yhdistymistä kohden (eivät aivan tietoisesti, kulkevat hitaasti, horjuen, mutta kulkevat ja, mikä tärkeintä, eivät voi olla kulkematta), sitä kohden kulkevat *puoluemiehet*, kulkevat työläiset. Mutta golosilaiset kieroilevat, sotkevat, tekevät ilkeyksiään. Heillä on Venäjällä muodostumassa voimakas, julkinen, opportunistinen keskus (Potresov ja kumpp. kirjallisuudessa: ks. „Nasha Zarjan” ⁴²⁶ 2. numeroa — aika lurjus tuo Potresov! — sekä käytännöllisessä järjestötyössä Mihail, Roman, Juri+, „Golosin” 19.—20. numerossa julkaistun „Avoimen kirjeen” ⁴²⁷ 16 kirjoittajaa).

KK:n täysistunto halusi yhdistää *kaikki*. Golosilaiset *jäävät* nyt *pois*. Tämä paise *t ä y t y y* puhkaista. Se ei tapahdu ilman torailua, skandaaleja, vaivannäköä, lokaa ja „kuonaa”.

Me olemme nyt aivan tuon torailun keskiössä. Joko Venäjän Keskuskomitea karsii golosilaiset, häätää heidät tärkeistä laitoksista (kuten Pää-äänenkannattajasta j.n.e.) tai täytyy palauttaa entiselleen puolueyhmä.

Plehanov antoi „Dnevnikin” 11. numerossa täysistunnosta sellaisen arvion, joka osoittaa selvästi, että hänellä on *nyt* vakaata ja vilpittöntä halua taistella opportunistimia vastaan, ja se on saanut voiton matalasta ja pikkumaisesta halusta *käyttää* golosilaisia opportunisteja hyväksi

bolshevikkeja *vastaan*. Sekin on sotkuisa vyyhti, mutta Venäjällä muodostunut menshevikkien legaalinen likvidaattorikeskus johtaa *väistämättömästi* vakavien sosialidemokraattien loittonemiseen heistä.

Ja nyt „vperjodilaisista”. Yhteen aikaan minusta näytti siltä, että tämänkin ryhmän sisällä on kaksi virtausta: toinen, joka pyrkii puolueen puoleen, marxilaisuuteen, luopumaan machilaisuudesta ja otzovismista, ja toinen, vastakkainen. Puolueen yhdistyminen avaisi edelliselle virtaukselle mukavan, sopivan ja puoluekantaisen tien, jota kulki voitaisiin oikaista otzovismin ilmeiset tolkuttomuudet j.n.e. Mutta jälkimmäinen virtaus pääsee nähtävästi heillä voitolle. Aleksinski (joka on keltanokka politiikassa, mutta kiukkuinen keltanokka, joka tekee tyhmyyden toisensa jälkeen) erosi skandaalimaisesti sekä „Diskussionnyi Listokin” toimituksesta että puolueen koulukomissiosta. He nähtävästi sittenkin ryhtyvät järjestämään *omaa* kouluaan, taaskin ryhmäkunnan koulua ja taaskin sivussa. Jos niin käy, tapellaan taas ja valloitetaan heiltä työläiset.

Niinpä siis käy sillä tavalla, että yhdistymisessä on nyt „kaskumainen” puoli vallalla, se työntyy etualalle, antaa aihetta hihittelyyn, naureskeluun y.m. Sanovat, että eserrä Tshernov on jopa kirjoittanut huvinäytelmän sosialidemokraattien yhdistymisestä ja antanut sen nimeksi „myrsky vesilasissa” ja että tuo huvinäytelmä esitetään täällä lähipäivinä eräässä emigranttisiirtolan (sensaatiohaluisessa) ryhmässä.

On ällöttävää olla tämän „kaskumaisen”, tämän torailun ja skandaalin, vaivannäön ja „kuonan” keskiössä; kaiken sen katseleminenkin ällöttää. Mutta ei saa antaa valtaa mielialalle. Emigranttielämä on nyt 100 kertaa raskaampaa kuin ennen vallankumousta. Emigranttielämä ja torailu kuuluvat erottamattomasti yhteen.

Mutta torailu on jäävä pois; torailusta jää $\frac{9}{10}$ ulkomaille; torailu on sivuilmio. Puolue ja sos.-dem. liike kehittyvät yhä edelleen kaikki nykytilanteen hirveät vaikeudet voittaen. Sos.-dem. puolueen puhdistuminen *sen* vaarallisista „poikkeamista”, likvidaattoruudesta ja otzovismista, *edistyy* järkkymättä; yhtymisen yhteydessä se on *edistynyt tuntuvasti pitemmälle* kuin aikaisemmin. Otzovismista teimme aatteellisesti lopun oikeastaan jo ennen täysistuntoa. Likvidaattoruutta emme saaneet silloin lyödyksi lopul-

lisesti, menshevikkien onnistui *piilottaa käärme* joksikin aikaa, mutta nyt se on tuotu päivänvaloon, nyt sen näkevät kaikki, nyt ryhdymme nujertamaan sitä ja nujerramme sen.

Ja tämä puhdistaminen ei ole vain pelkkä „aatteellinen” tehtävä, se ei ole vain pelkkää „kirjallista tohinaa”, kuten luulee tompeli (tai veijari) Potresov, joka *puolustaa* machilaisia samalla tavalla kuin menshevikit puolustivat täysistunnossa „vperjodilaisia”. Ei, tämä puhdistaminen on erottamattomasti yhteydessä varsinaiseen työväenliikkeeseen, joka nykyisenä tukalana aikana opettelee järjestämään sos.-dem. toimintaa, opettelee juuri kieltämisen kautta ja astuu oikealle tielle kieltämällä likvidaattoruuden ja otzovismin. Vain suunpieksäjä Trotski kuvittelee, että tämä kieltäminen voidaan sivuuttaa, että se on turhaa, että se ei koske työläisiä, että likvidaattoruutta ja otzovismia koskevia kysymyksiä *ei* aseta elämä, *vaan* ilkeiden väitteijäin lehdistö.

Voin kuvitella, miten raskasta niiden, jotka eivät ole nähneet eivätkä kokeneet 80- ja 90-luvun vaihteen aikaista vaikean kasvun kautta, on seurata tätä uuden sosialidemokraattisen liikkeen vaikeaa kasvua. Silloin tuollaisia sosialidemokraatteja oli kymmeniä, ellei vain yksilöitä. Nyt heitä on satoja ja tuhansia. Siitä juuri kriisi ja kriisit johtuvatkin. Ja sosialidemokratia *kokonaisuudessaan* selvittää niitä avoimesti ja selviytyy niistä rehellisesti.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

*Lähetetty Pariisista
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

N. A. SEMASHKOLLE ⁴²⁸

4. X. 10.

Hyvä N. A.! Meidän on tavattava mitä pikimmin keskustellaksemme bolshevikkien (vperjodilaisia vastustavien) *pikaisesta* koollekutsumisesta. Mark+Lozovski+Ljova lähtivät eilen pois vastustaen ryhmälehdessä ⁴²⁹ perustamista. Hassua väkeä! Olen iloinen, että sotkijat lähtivät pois, mutta täytyy saada *pian* selville muiden suhde. Tulkaa pian, jos voitte, ja ryhtykää toimenpiteisiin kokouksen jouduttamiseksi.

Teidän *Lenin*

*Lähetetty Pariisista
Chateaulloonin (Ranska)*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

J. J. MARCHLEWSKILLE ⁴³⁰

7. X. 10.

Hyvä toveri! Sain myöhään eilen illalla Teidän ja Wurmmin kirjeen sekä Teidän kirjoituksenne. Teidän ja Kautskyn pyynnöstä lasse ich es bei Ihrem Artikel bewenden*.

Olen jo kirjoittanut noin puolet kumpaakin, sekä Martovia että Trotskia vastaan suunnatusta isosta artikkelista ⁴³¹. Se on nyt keskeytettävä. Ryhdyn kirjoittamaan Trotskia vastaan tähdätyä artikkelia. Kun kerran näette Kautskya, olkaa hyvä ja sanokaa hänelle, että hän kuitenkin muistaisi, että *minä* vastaan Trotskille. Jos saksalaiset pelkäävät väittelyä niin suuresti, olen sitä mieltä, ettei sillä liene suurta väliä, tuleeko vastaus viikkoa ennemmin tai myöhemmin?

On tavattoman harmillista, etteivät edes Kautsky und ** Wurm huomaa sellaisten kuin Martovin ja Trotskin kirjoitusten törkeyttä ja kataluutta. Koetan selittää Kautskylle asiaa vaikkapa yksityiskirjeessä. Sehän on suorastaan skandaali, että Martov ja Trotski saavat valehdella rankaisematta ja sepustelevat „tieteellisten” artikkelien varjolla häväistyskirjoituksia!!

Ettekö muuten auttaisi minua saamaan selville paria käytännöllistä kysymystä. Ensiksi: voitaisiinko Berliinissä mahdollisesti löytää kääntäjä, joka saksantaisi venäjistä (kirjoituksia „Neue Zeitia” *** varten)? Vai onko se toivontonta ja kallista, joten on ehkä parasta etsiä täältä? Joka

* — suostun rajoittamaan Teidän kirjoituksenne. *Toim.*

** — ja. *Toim.*

*** — „Uutta Aikaa”. *Toim.*

tapauksessa koetan löytää täältä jonkun, mutta haluaisin tietää Teidän mielipiteenne, Teillähän on suuri kokemus tällä alalla.

Toiseksi: mitähän jos kirjoittaisin kirjasen (kooltaan à la Tsherevanin: Das Proletariat in der russischen Revolution *) aiheesta: Venäjän vallankumous, sen opetukset, luokkataistelu j.n.e. Löytyisikö sille saksalaisista puoluepiireistä kustantajaa vai ei? Maksavatko saksalaiset sellaisesta vai täytyykö vaatia maksua vain venäläisiltä, kun taas saksalaiset palvellaan nebenbei **?

Kirjoittaessani vastausta Martoville „uppouduin” vielä mitä mielenkiintoisimpiin vuosien 1905—1908 lakkotilastoihin ja mieleni tekisi kovin eritellä niitä. Aihe on sellainen, että se sopisi paremmin kirjassa tai pikkukirjasessa kuin artikkelissa käsiteltäväksi ⁴³². Saksalaiset ovat sittenkin tavattoman „tietämättömiä” Venäjän vallankumouksen arviointia koskevissa kysymyksissä!

Oheistan lyhyen luettelon siitä, mitä lisäyksiä Martovia vastaan olisi toivottavasti tehtävä. Jos liitätte vaikkapa osan niistä kirjoitukseenne, on se erittäin hyvä ⁴³³.

Beste Grüsse ***.

Puristan kättänne. Teidän *Lenin*

Eikö sitten joukkolakkoa koskevan kysymyksen loppuvaihe Magdeburgissa (Rosan päätöslauselman hyväksyminen ja se, että hän perui sen 2:sen osan) saakaan aikaan *sovintoa* hänen ja Kautskyn välillä? ja Vorstandin **** kanssa? Vai eikö kohtakaan? ⁴³⁴ ((Kirjoitin Rosa Luxemburgille pari viikkoa sitten Tukholmasta.))

Osoitteeni on: Vl. Oulianoff. 4. Rue Marie Rose. 4. Paris. XIV.

Tärkeimmät (ei vielä läheskään kaikki) kohdat, joissa Martov valehtelee ja vääristelee ja joista olisi toivottavasti mainittava (ellei kaikista, niin vaikkapa osasta), ovat mielestäni seuraavat:

Sanoessaan, että tov. Radek siteeraa väärin, tov. Martov esittää syytöksen todistamatta sitä. Meillä sen sijaan on *tarkka* todiste siitä, että Martov siteeraa vilpillisesti.

* — Proletariaatti Venäjän vallankumouksessa. *Toim.*

** — sen ohella. *Toim.*

*** — Toivoton parasta. *Toim.*

**** — Hallinnon. *Toim.*

„Olemme tähän saakka puhuneet ranskalaisittain” („Neue Zeit” 1910) — Martov siteeraa Leniniä. *Lainausta on vääristelty*. Lenin sanoi: „Vallankumouksen aikana me *opimme* puhumaan „ranskalaisittain”” („Proletari” № 46)⁴³⁵. *Lainausta vääristelemällä* Martov verhoaa juuri sitä, että hän (niin kuin kaikki opportunistit) kehottaa työläisiä *unohtamaan* vallankumoustaistelun menetelmät.

„Puhua ranskalaisittain” — „richtiger gesagt: blanquistisch”*, Martov oikaisee. Kiitoksia avomielisyydestä. Siinä juuri onkin Martovin ja Quesselin⁴³⁶ katsomusten „olemus”, että Ranskan proletariaatin osallistumista Ranskan vallankumouksiin nimitetään „blanquilaisuudeksi”.

„In ganz Westeuropa”, Martov kirjoittaa, „betrachtet man die Bauernmassen in dem Masse für bündnisfähig, als sie die schweren Folgen der kapitalistischen Umwälzung der Landwirtschaft zu spüren bekommen...; für Russland malte man sich ein Bild aus, wie mit dem... Proletariat sich die 100 Millionen Bauern vereinigen, die... noch nicht von der kapitalistischen Bourgeoisie in die Schule genommen worden sind” („Neue Zeit”, Seite 909). Das ist eben russisches Quesseltum! **

Venäläinen Quessel *unohti* sanoa, että Venäjän sosialidemokraattien *agraariohjelmassa* (joka hyväksyttiin Tukholmassa 1906, jolloin menshevikeillä oli enemmistö!) sanotaan: „tuetaan talonpoikaiston vallankumouksellisia esiintymisiä aina tilanherrojen maiden *konfiskointiin* saakka”. Onko „Euroopassa” mitään sellaista, oi, sinä venäläinen Quessel? Ei ole, sillä Euroopassa ei *porvarillisen* vallankumouksen kysymyksiä enää aseteta *vallankumouksellisesti*. „Kapitalistisen porvariston koulu” merkitsee Venäjän talonpojille liberaalisen porvariston harjoittaman petoksen ja kavallusten koulua (tämä porvaristo *kavalsi* talonpojat tilanherroille ja yksinvaltiudelle), ja vain äärimmäiset opportunistit voivat puolustaa tällaista *koulua*.

Pilkatessaan „proletariaatin liittoutumista 100 miljoonan talonpojan kanssa” Martov pilkkaa koko vallankumousta,

* — „oikeammin sanoen blanquilaisittain”. *Toim.*

** — „Kaikkiällä Länsi-Euroopassa pidetään talonpoikaisjoukkoja liittokelpoisina vain sikäli, mikäli nämä tulevat kokemaan maanviljelyksen kapitalistisen tulituksen raskaat seuraamukset...; mutta Venäjän osalta he kuvittelivat, miten... proletariaatti liittoutuu 100 miljoonan talonpojan kanssa, jotka... eivät ole vielä olleet kapitalistisen porvariston koulussa” („Neue Zeit”, s. 909). Tämä juuri onkin venäläistä quesselliläisyyttä! *Toim.*

joka on osoittanut *käytännössä* tällaisen liittoutumisen niin kapina-areenalla (X, XI—XII. 1905) kuin *kummankin* ensimmäisen Duman areenalla (1906 ja 1907).

Martov horjuu avuttomana liberaalien (nämä *vastustavat* „maiden konfiskointia”, *vastustavat* „talonpoikaiston vallankumouksellisia esiintymisiä”) ja sosialidemokraattien välillä, jotka eivät ole tähän mennessä luopuneet vähääkään talonpoikaiskapinan tukemisesta eivätkä sen *julistamisesta ohjelmassaan*.

Martov luulee, että vallankumousvuosina (1905—1907) päiväjärjestyksessä ei ollut tasavaltakysymys, vaan „die Fragen der *Unabhängigkeit...* der Volksvertretung” (S. 918)*. *Kenestä riippumattomuus?* monarkistako, joka *suoritti Staatsstreiche?*** Venäläiset opportunistit eivät muista edes sitä yhteyttä, mikä on agraarivallankumouksen ja poliittisen vallankumouksen välillä (voidaanko taistella maiden konfiskoimisen puolesta, ellei taistella tasavallan puolesta?), he unohtavat sen, että der Staatsstreiche, der Aufstände, der Niederwerfungsstreiks*** kausi *asettaa objektiivisten* olojensa vuoksi eikä meidän tahdostamme päiväjärjestykseen tasavaltakysymyksen. „Tasavalta” päivän tunnuksena vuonna 1905= „romantismia”; „riippumattomuus” (Staatsstreichiä suorittavasta ja den Bürgerkrieg**** käyvästä monarkiasta) = Realpolitik*****, vai kuinka, oi, sinä venäläinen Quessel?

A propos*****. Rosa Luxemburg väitteli Kautskyn kanssa siitä, oliko Saksalle *koittanut* Niederwerfungsstrategien***** ajankohta, ja tällöin Kautsky sanoi *suoraan ja selvästi*, että hän pitää tätä hetkeä väistämättömänä ja lähellä olevana, mutta ettei se vielä ole koittanut. Martov taas „syventäen” (verballhornend) Kautskya kiistää sen, että der Niederwerfungsstrategie sopii Venäjän 1905 vuoteen!! Martovin käsityksen mukaan vuoden 1905 joulukuun kapina oli synnytetty „*künstlich*”***** („Neue Zeit”, S. 913). Die Leute, welche so glauben, können nur *kün-*

* — „kysymys kansanedustuksen riippumattomuudesta” (s. 918). *Toim.*

** — valtiokaappauksia. *Toim.*

*** — valtiokaappausten, kapinain ja poliittisten joukkolakkojen. *Toim.*

**** — kansalaissota. *Toim.*

***** — reaali politiikkaa. *Toim.*

***** — Muuten. *Toim.*

***** — kukistamisstrategian. *Toim.*

***** — „keinotekoisesti”. *Toim.*

stlich zur Sozialdemokratie gerechnet werden. *Natürlich* sind sie Nationalliberale*.

Martov pilkkaa sitä katsomusta, että proletariaatti on vallankumouksen „die ausschlaggebende Macht” (S. 909)**. Vain liberaalit ovat tohtineet tähän saakka (eivätkä hekään aina) kieltää sen kiistämättömän historiallisen tosiasian, että vuonna 1905 Venäjän proletariaatti *todellisuudessa* näytteli „der ausschlaggebenden Machtin” osaa. Ja kun teoria, joka kiistää sen, että „proletariaatti oli Venäjän vallankumouksen hegemoni”, pääsi voitolle viisiosaisessa „Yhteiskunnallinen Liike” (Martovin ja Potresovin toimittamassa) kokoelmassa, Plehanov *erosi* tästä toimituksesta ja julisti „Yhteiskunnallisen Liikkeen” likvidaattorien teokseksi. Martov ei edusta nyt koko menshevismiä, vaan ainoastaan sitä osaa, josta menshevikiksi jäänyt Plehanov on luopunut ja jonka hän on julistanut opportunistiksi.

Sen boikotin („poliittisen pidättymisen”) vastakohtaksi, jota anarkistit puolustavat „in ganz Westeuropa”***, Martov asettaa Venäjällä vuonna 1906 harjoitetun boikotin. Vuoden 1906 boikotista olemme puhuneet erikseen (jo Te puhuitte siitä). Mutta miksi Martov puhuessaan boikotista yleensä *unohti* tärkeimmän boikottitapauksen Venäjän vallankumouksessa, Bulyginin Duman (elokuun 6 p:nä 1905 annettu laki) boikotin?? Tätä boikotointia vastaan olivat kaikki liberaalit, jopa *vasemmistoliberaalitkin* („Osvobozhdenije Liitto”), tätä boikottia kannattivat bolshevikki-sosialidemokraatit. Senköhän takia Martov on vaiti siitä, että *tämä* boikotti voitti? Senköhän takia, että *tämä* boikotti oli *voitokkaan* Niederwerfungsstrategien tunnus?

Kaikki menshevikit (erikoisesti „Nasha Zarjan”, „Vozrozhdenijen”⁴³⁷ ja „Zhiznin”⁴³⁸ kannattajat) takertuivat Rosa Luxemburgin ja Kautskyn kiistaan julistaakseen K. Kautskyn „menshevikiksi”. Martovkin tekee kaikkensa turvautuen *kleinliche und miserable Diplomatieen***** *syventääkseen* kuilua Rosa Luxemburgin ja K. Kautskyn välillä. Nämä elende***** tempaukset eivät voi onnistua.

* — Ihmisiä, jotka näin ajattelevat, voidaan vain keinoitekoisesti pitää sosialidemokratiaan kuuluvina. *Todellisuudessa* he ovat kansalliliberaaleja. *Toim.*

** — „ohjaava, johtava voima” (hegemoni), s. 909. *Toim.*

*** — „koko Länsi-Euroopassa”. *Toim.*

**** — matalaan ja pilkkumaiseen diplomatiaan. *Toim.*

***** — surkeat. *Toim.*

Vallankumoukselliset sosialidemokraatit ovat voineet väitellä siitä, onko Niederwerfungsstrategien *aika* jo koittanut Saksassa, mutta ei siitä, oliko Nieder *w e r* fungsstrategie *paikallaan* Venäjällä *vuonna 1905*. Kautsky ei ole edes ajatellut kiistää *sen* soveltuvaisuutta vuoden 1905 Venäjälle. Sen voivat kiistää vain liberaalit sekä saksalaiset ja venäläiset Quesselit!

Kirjoitettu Pariisissa

Julkaistu ensi kerran v. 1925

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

G. SHKLOVSKILLE

Hyvä toveri! Suuret kiitokset kirjeestä ja Plehanovin agitaatiota koskevista viesteistä. Kaikki senkaltaiset tiedotukset, joiden perusteella voidaan saada selvä käsitys ulkomaisten sosialidemokraattien mielialoista, ovat meille nyt sangen arvokkaita. Minäkin aion tehdä esitelmämatkan Sveitsiin (Geneve, Lausanne, Bern, Zürich). En tiedä korvanneeko matka kulungit.

Plehanovin kanssa liittoutumista koskevassa asiassa olette mielestäni aivan oikeassa, että meidän on kannatettava liittoa. Olen vuodesta 1909 lähtien kannattanut *täydelleen lähentymistä* plehanovilaisiin. Ja nyt entistä enemmän. Me voimme ja meidän täytyy luoda puoluetta vain yhdessä plehanovilaisten kanssa — „vperjodilaisille” ja „golosilaisille” olisi pitänyt jo aikoja sitten viitata kintaalla. Olisi virheellistä luulla, että plehanovilaiset ovat heikkoja, pelkkiä „nollia” (niin kuin toisinaan sanotaan) j.n.e. Se vaikutelma on syntynyt ulkomailla. Olen syvästi vakuuttunut, että Venäjällä *työläismensheveikeistä* on $\frac{9}{10}$ plehanovilaisia. Koko vallankumouksen aikainen menshevismin historia on sen takeena, että plehanovilaisuus on menshevikkien proletaarisen virtauksen parhain (ja siksi elinkykyisin) tuote.

Puhelimme Plehanovin kanssa Kööpenhaminassa joukko-lehden julkaisemisesta. Sellainen lehti on välttämätön. (Trotski on ilmeisesti asettunut likvidaattorien kannalle, tukemaan golosilaisia, *estämään* bolshevikkien ja plehanovilaisten puoluekantaista liittoutumista.) Olemme Plehanovin kanssa täysin yhtä mieltä siitä, ettei meillä ole mitään tekemistä Trotskin kanssa. Joko perustamme

joukkolehden Pää-äänenkannattajan yhteyteen *tahierikseen* bolshevikkiryhmän toimesta. Plehanov lupasi ryhtyä avustajaksi. Tarvitsen rahaa — meillä on vain vähäisen. Toivon saavani kaikkinaista apua Teiltä. Yritämme perustaa Venäjällä aikakauslehteä (à la „*Vozrozhdenije*” ja „*Zhizn*”). Ei ole kiinnekohtaa, ei sihteeriä eikä ketään, jonka kautta voidaan järjestää sitä — meikäläisiä joutuu yhä kiinni. Vallan kauheaa! Mutta julkaisu on välttämätön ⁴³⁹.

Puristan kättänne. Teidän *Lenin*

Kirjoitettu lokakuun 14 pnä 1910

Lähetetty Pariisista Berniin

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE

14. XI. 10.

Hyvä A. M.! Pitkiin aikoihin ei ole saatu mitään viestejä Teiltä eikä M. F:lta. Ikävöin, kun en saa viestejä Caprilta. Mikä siinä on? Eihän asia voi niin olla, että Te pitäisitte sellaista tiliä kirjeistä kuin eräiden ihmisten sanotaan pitävän vieraskäynneistä.

Meillä täällä on kaikki entisellään. Kosolti pikkuasioita ja kaikenlaisia ikävyyksiä, jotka johtuvat erilaisten „osien” välisestä taistelusta puolueen sisällä. Brrr!.. Mutta Caprilla lienee hyvä olla...

Saadaksemme levätä rettelöiltä aloimme järjestää jo kauan sitten suunniteltua „*Rabotshaja Gazetan*” julkaisemista. Suurella vaivalla saimme kokoon 400 frs *. Eilen vihdoinkin ilmestyi 1. numero. Lähetän sen Teille yhdessä liitelehtisen ja tilauslistan kera ⁴⁴⁰. Tällaiselle yritykselle myötämielisiä (ja bolshevikkien ja Plehanovin „lähentymistä” kannattavia) Caprin—Napolin siirtokunnan jäseniä kehoitetaan antamaan kaikkinaista kannatusta. „*Rabotshaja Gazetaa*” tarvitaan, mutta Trotskin kanssa ei päästä yhteisymmärrykseen, hän vehkeilee likvidaattorien ja vperjodilaisten otzovistien hyväksi. Minä ja Plehanov esitimme jo Kööpenhaminassa pontevan protestin „Vorwärts” ** lehdessä julkaistua Trotskin ilkikatalaa kirjoitusta vastaan. Entä minkä hävyttömyyden hän vielä julkaisi „*Neue Zeit*” *** lehdessä venäläisten sosialidemokraattien keskuudessa käytävän taistelun historiallisesta merkityksestä ⁴⁴¹!

* — francs — frangla. *Toim.*

** — „Eteenpäin”. *Toim.*

*** — „Uusi Aika”. *Toim.*

Entäs Lunatsharski belgialaisessa „Le Peuple” * lehdessä — oletteko nähnyt?

Puuhaamme pientä legaalista aikakauslehteä käydäksemme taistelua „Nasha Zarjaa” ja „Zhizniä” vastaan, niin ikään Plehanovin osanotolla. 1. numero saataneen kohtapuoleen ilmestymään.

Näin ovat asiamme. Vähitellen, pikkuhiljaa, työllä ja vaivalla, mutta kuitenkin alamme selviytyä rettelöinnistä oikealle tielle.

Mitä uutta Teille kuuluu? Kirjoittiteko Strojville ja millaisen vastauksen saitte? Me kirjoitimme hänelle ensimmäisen kirjeen „yhteyden ottamiseksi”, hän sai sen ja vastasi, ettei käsittänyt, keneltä se oli. Kirjoitimme uudelleen. Hän on vaiti. On hirveä puute ihmisistä, ja vanha väki on hajaantunut.

Oltiin jo saamassa viikkolehti pystyyn Pietarissa yhdessä duumaryhmän kanssa (onneksi sikäläiset menshevikit eivät kallistu likvidaattorien, vaan Plehanovin puoleen), mutta nyt asia on taas tyrehtynyt piru ties minkä takia ⁴⁴².

Kirjoittakaa, kuinka voitte ja elelette. Onko hyvää työtä? Tuleeko siitä julkaisusta mitään, josta kesällä puhuitte? Miten on „Znanijen” ⁴⁴³ laita?

Minulla on oikeus olla vihainen M. F:lle. Hän lupasi kirjoittaa. Ei kuulu. Lupasi tiedustella, missä Pariisissa sijaitsee kirjasto, johon on koottu Venäjän vallankumouksen historiaa koskevaa aineistoa. Ei kuulu mitään. Huonosti tehty.

Puristan kättänne. Teidän *Lenin*

Trian alustus taidetaan *sittenkin* julkaista. Pää-äänenkannattajan toimitus on päättänyt niin. Kyllä siinä toimituksessa rettelöidään, vallan mahdottomasti...

*Lähetetty Pariisista
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — „Kansa”. Toim.

A. M. GORKILLE

22. XI. 10.

Hyvä A. M.! Kirjoitin Teille muutama päivä sitten lähettäessäni „*Rabotshaja Gazetan*” ja tiedustelin, mitä tuli aikakauslehdestä, josta kesällä keskustelimme ja josta lupasitte kirjoittaa minulle.

Tänään luin „*Retshistä*” ilmoituksen „*Sovremennikista*”⁴⁴⁴, jonka julkaisemiseen „*Amfiteatrov* ottaa osaa mitä läheisimmin ja *poikkeuksellisesti*” (juuri niin on painettu! kirjantaitamattomasti, mutta sitä suurentelevammin ja paljon merkitsevästi) ja jota Te avustatte vakituisesti.

Mitä se on? Kuinka niin? „Suuri kerran kuukaudessa ilmestyvä” aikakauslehti, jossa on „politiikan, tieteen, historian ja yhteiskuntaelämän” osastot, sehän on vallan, vallan toista kuin kokoelmat, joihin pyritään keskittämään parhaat kaunokirjallisuuden voimat. Joko tällaisella julkaisulla täytyy olla selvästi määritelty, vakaa ja johdonmukainen *suuntaus* tai se häpäisee väistämättä itsensä ja häpäisee siihen kirjoittelevat. Julkaisulla „*Vestnik Jevropy*”⁴⁴⁵ on suuntaus, keho, kurja ja typerä, mutta kuitenkin tiettyä ainesta, tiettyjä porvariston kerroksia palveleva suuntaus, joka yhdistää niin ikään tiettyjä professori- ja virkamiespiirejä sekä niin sanottua „säädyllysiin” (jotka oikeammin haluavat olla säädyllysiä) liberaaleihin kuuluvaa sivistyneistöä. Oma suuntauksensa on „*Russkaja Myslillä*”⁴⁴⁶, keho, mutta silti suuntaus, joka palvelee erittäin hyvin vastavallankumouksellista liberaalia porvaristoa. „*Russkoje Bogatstvolla*” on suuntaus, narodnikkilainen, narodnikkilais-kadettilainen, mutta silti suuntaus, joka on pitänyt kymmeniä vuosia kiinni linjastaan ja palvelee tiettyjä väestökerroksia. Myös „*Sovremennyi Mir*”⁴⁴⁷ julkaisulla on suuntaus, useinkin menshevikkiläis-kadettilainen (nyt se kallistuu puoluetta kannattavan menshevismmin puoleen), mutta silti suuntaus. Suuntausta

vailla oleva julkaisu on tolkuton, järjetön, skandaalimainen ja vahingollinen hanke. Mutta mikä suuntaus saattaa olla silloin, kun Amfiteatrov „ottaa osaa poikkeuksellisesti”? eihän G. Lopatin kykene suuntaa antamaan, ja jos pitävät paikkansa ne puheet (sanovat niitä päässeen sanomalehtiinkin), että Katshorovski ottaa osaa, niin se on „suuntaus”, mutta tylsäjärkisten, eserräin suuntaus.

Kun kesällä keskustelimme ja kerroin Teille, että olin kirjoittamaisillani Teille mieliharmissani kirjeen „*Rippinne*” johdosta, mutta en lähettänyt sitä silloin juuri machilaisten kanssa alkaneen kahtiajakautumisen takia, Te vastasitte: „*suotta* olitte lähettämättä”. Ja Tehän sitten taas moitiskelitte minua siitä, etten tullut käymään Caprin koulussa, ja sanoitte, että machilais-otzovistien erkaantuminen olisi voinut koetella vähemmän hermojanne ja vähemmän kuluttaa voimianne, jos asiain kulku olisi ollut toisenlainen. Nämä keskustelut muistaen päätin nyt kirjoittaa Teille heti, kunnes uutisen tekemä vaikutelma on veres, ja odottamatta mitään tarkistuksia.

Paksu poliittinen ja taloustieteellinen aikakauslehti, jonka julkaisemiseen Amfiteatrov ottaa osaa poikkeuksellisesti, on mielestäni vielä monta kertaa pahempi kuin machilais-otzovistien erityinen ryhmäkunta. Siinä ryhmässä oli ja on edelleen pahaa se, että *aatteellisena* virtauksena se on loitonnut ja loittonee marxilaisuudesta, sosialidemokratiasta, sanoutumatta kuitenkaan lopullisesti irti marxilaisuudesta, vaan ainoastaan sotkee asiaa.

Amfiteatrovin aikakauslehti (hänen „Krasnoje Znamjansa”⁴⁴⁸ teki hyvin, kun kuoli ajoissa!) on poliittinen hanke, poliittinen yritys, jossa ei edes tajuta sitä, että politiikassa ei ylimalkainen „vasemmistolaisuus” vielä riitä, että vuoden 1905 jälkeen ei voida puhua vakavasti politiikasta, ellei tehdä selväksi suhdetta marxilaisuuteen ja sosialidemokratiiaan, se on mahdotonta, järjetöntä.

Kehnosti ovat asiat. Mielialani on apeat.

Teidän *Lenin*

M. F—nalle salut et fraternité! *

*Lähetetty Pariisista
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — veljelliset terveiset! *Toim.*

N. G. POLETAJEVILLE⁴⁴⁹

Sain kaksi kirjettänne ja ne hämmästyttivät minua aika lailla. Mikä olisi ollut sen yksinkertaisempaa kuin kirjoittaa meille suoraan ja selvästi, mistä on kysymys? Emme ole vielä kukaan voineet päästä selville. Ei ole vaikea löytää henkilöä, joka vaikkapa kerran viikossa kirjoittaisi järkevästi, selvästi ja suoraan.

Se, että pyritte erottamaan likvidaattorit ja likvidaattoruuden toisistaan, on äärimmäisen epäviisasta. Emme ole koskaan hyväksyneet tällaista erontekoa. Sen tekevät vain sofistit. Pyydämme hartaasti, älkää uskoko sofisteja älkääkä tehkö sellaista erotusta. Kaikkien muiden kanssa voidaan vielä rakentaa rauha, mutta ei likvidaattoreiden kanssa, älkää päästäkö heitä, jos ette halua vahingoittaa asiaa.

Suurella vaivalla saimme eräältä tšekäläiseltä kustantajalta vielä tuhat ruplaa ja huomenna lähetämme Teille. Jos tämä kustantaja alkaa taas vaivata Teitä kyselyineen, neuvoineen, ehtoineen y.m., älkää vastatko lainkaan tai vastatkaa niin kuin me kerran neuvoimme.

Aikakauslehtisestä emme ole saaneet mitään tietoa keneltäkään.

Toistamme siis vielä kerran täydellisen pyynnön: olemme hankkineet Teille mitä tarvitaan, älkää Tekään antako ilmi, älkää päästäkö likvidaattoreita (ei ole eikä voi olla likvidaattoruutta ilman likvidaattoreita. Ja kuka on voinut tehdä Teistä niin katkeraa pilaa, että on uskotellut olevan

erotuksen likvidaattoruuden ja likvidaattorien välillä?) ja saakaa aikaan se, että meille kirjoitettaisiin joka viikko kunnolleen, selvästi, suoraan ja perusteellisesti. Nämä molemmat pyynnöt eivät totta totisesti ole työläitä eivätkä suuria; ilman sitä emme voi tulla toimeen.

Teidän...

*Kirjoitettu joulukuun 7 pnä 1910
Lähetetty Pariisista Pietariin
Julkaistu ensi kerran v. 1933*

*Julkaistaan
konekirjoitusjäljennöksen mukaan*

1911

197

A. M. GORKILLE

3. I. 11.

Hyvä A. M.! Jo pitemmän aikaa olen aikonut vastata kirjeeseen, mutta tšekäläisen rettelöinnin kärjistyminen * (nielköön sen 100.000 paholaista!) on vienyt huomion muualle.

Vaikka mieli tekee juttusille.

Ennen kaikkea, ettei unohtuisi: Tria on vangittu yhdessä Jordanijan ja Ramishvilin kanssa. Sanovat sen olevan totta. Sääli kunnon poikaa. Hän on vallankumousmies.

„Sovremennikin” johdosta. Luin tänään „Retshistä” 1. niteen sisältöä ja sadattelin sadattelemaasta päästyäni. Vodovozov kirjoittaa Muromtsevistä... Kolosov Mihailovskista, Lopatin „Ei meikäläisiä” j.n.e. Kuinka voisi olla sadattelemaatta? Ja Te vielä aivan kuin härnäilette: „realismia, demokratiaa, aktiivisuutta”.

Luuletteko, että ne ovat hyviä sanoja? Ne ovat *viheliäisiä* sanoja, joita käyttävät maailman kaikki ovelat porvarilliset veijarit meidän kadeteista ja eserristä aina Briandiin ja Millerandiin saakka tässä maassa, Lloyd Georgeen saakka Englannissa j.n.e. Ne ovat viheliäisiä, mahtipontisia sanoja ja lupaavat eserräläis-kadettilaista sisältöä. Huono juttu.

Tolstoista olen täysin samaa mieltä kuin Te, että teko-pyhät ja veijarit alkavat nyt tehdä hänestä pyhimystä. Plehanov niin ikään raivostui siitä vilpistä ja kumartelusta, mitä Tolstoin suhteen harjoitetaan, ja siinä olimme yksimielisiä. Hän haukkuu siitä „Nasha Zarjaa” Pää-äänenkannattajassa (seuraavassa numerossa), minä

* Veijari Trotski yhdistää golosilaisia ja vperjodilaisia meitä vastaan. Sotal

„Myslissä”⁴⁵⁰ (tänään saatiin sen 1. numero. Onnitelkaa — Moskovassa ilmestyy *meidän* marxilainen aikakauslehtemme. Siitäkös meillä tänään riemua riitti). „Zvezdan”⁴⁵¹ 1. numerossa (ilmestyi Pietarissa 16. XII) on myös hyvä Plehanovin alakerta, mutta *typerin* huomautuksin, josta me jo haukuimme *toimitusta*. Hupakko Jordanski ja Bontsh ovat nähtävästi sepustaneet sen yhdessä! Pystyisikö „Sovremennik” taistelemaan „Tolstoi-legendaa ja Tolstoin uskontoa” vastaan? Pystyvätkö Vodovozov ja Lopatin? Laskette leikkiä.

Se on mielestäni lohduttavaa, että ylioppilaita on alettu lyödä, mutta Tolstoille ei pidä antaa anteeksi ei „passiivisuutta”, ei anarkismia, ei narodnikkilaisuutta eikä uskontoa.

Olette nähdäkseni väärässä puhuessanne donquijotelaisuudesta sosialidemokraattien kansainvälisessä politiikassa. Revisionistithan ovat tankanneet jo kauan, että siirtomaapolitiikka on muka edistyksestä, että se juurruttaa kapitalismia, ja siksi on turha „paljastaa sen ahneutta ja julmuutta”, koska „ilman näitä ominaisuuksia” pääoma on kuin „vailla käsiä”.

Se olisi donquijotelaisuutta ja ruikutusta, jos sosialidemokraatit puhuisivat työläisille, että saattaa olla jokin muukin pelastuksen tie kuin kapitalismin kehitys, kuin se, mikä käy kapitalismin kehityksen kautta. Mutta me emme sano niin. Me sanomme: pääoma syö teidät, syö persialaiset, syö kaikki ja syö niin kauan, kunnes kukistatte sen. Se on totta. Emmekä unohda lisätä: eikä ole muita takeita kapitalismin voittamisesta kuin sen kasvu.

Marxilaiset eivät puolusta ainoatakaan sellaista taantumuksellista *toimenpidettä* kuin on trustien kieltäminen, kaupan rajoittaminen j.n.e. Mutta *kullekin omansa*: Homjakovit ja kumpp. rakentakoot rautateitä Persian halki, lähettäkööt Ljahoveja⁴⁵², mutta marxilaisten tehtävä on *paljastaa* heidät työläisten edessä. Kapitalismi syö teidät, syö teidät suihinsa, kuristaa ja kuristaa kuoliaaksi, pankaa vastaan.

Siirtomaapolitiikan ja kansainvälisen rosvouksen *vastustaminen sitä tietä*, että järjestetään proletariaatti, *sitä tietä*, että puolustetaan vapautta proletariaatin taistelua varten, *ei pidätä* kapitalismin kehitystä, vaan *nopeuttaa* sitä pakottaen turvautumaan kapitalismin kulttuurisempiin,

teknillisesti korkeammalle kehitettyihin menetelmiin. Kapitalismilla ja kapitalismilla on ero. On mustasotnia-lais-lokakuulaista ⁴⁵³ kapitalismia ja *narodnikkilaista* („realistista, demokraattista, aktiivisuutta” uhkuvaa) kapitalismia. Mitä enemmän *paljastamme* työläisille kapitalismin „ahneutta ja julmuutta”, sitä vaikeampi on edellisen lajin kapitalismin pysyä pystyssä, sitä pakottavammin sen täytyy muuttua jälkimmäisen lajin kapitalismiksi. Ja se on meille edullista, se on edullista proletariaatille.

Luuletteko minun puhuneen ristiin? Kun pidin kirjeeni alussa sanoja „realismi, demokratia, aktiivisuus” viheliäisinä, mutta nyt hyvinä? Ei siinä ole ristiriitaa: proletaarille ne ovat viheliäisiä, porvarille hyviä.

Saksalaisilla on opportunistien mallijulkaisu „Sosialistinen Kuukausilehti” („Sozialistische Monatshefte”). Schippelin ja Bernsteinin tapaiset herrat ovat jo kauan hyökkäilleet siinä vallankumouksellisen sosialidemokratian politiikkaa vastaan kansainvälisissä kysymyksissä kirkumalla, että sosialidemokraattien politiikka pyrkii muka olemaan „sääliväisten” ihmisten „ruikuttelua”. Se on opportunistiveijarien silmänkääntötempu, ystäväiseni. Pyytäkää, että Teille hankitaan Napolista tämä aikakauslehti ja käännetään heidän kirjoituksensa, jos Teitä kansainvälinen politiikka kiinnostaa. On kai Teillä Italiassakin tällaisia opportunisteja, marxilaisia siellä Italiassa ei vain ole, siitä se on kurja maa.

Kansainvälinen proletariaatti ahdistaa pääomaa kahdella tavalla: siten, että muuttaa sitä lokakuulaisesta demokraattiseksi, ja siten, että tunkien lokakuulaista pääomaa *luotaan* se *siirtää* sitä villi-ihmisten keskuuteen. Tämä taas laajentaa pääoman perustaa ja jouduttaa sen kuolemaa. Länsi-Euroopassa ei ole enää juuri lainkaan lokakuulaispääomaa; pääoma on miltei kokonaan demokraattista. Lokakuulaispääoma on siirtynyt Englannista ja Ranskasta Venäjälle ja Aasiaan. Venäjän vallankumous ja Aasian vallankumoukset ovat taistelua, jonka tarkoituksena on lokakuulaispääoman tunkeminen pois ja sen korvaaminen demokraattisella pääomalla. Demokraattinen pääoma taas on viimeinen lapsi. Sillä ei ole enää mihin mennä. Sillä on loppu edessä.

Miltä „Zvezda” ja „Mysl” Teistä vaikuttavat? Edellinen on mielestäni väritön. Jälkimmäinen taas on *kokonaan*

meikäläinen ja ilahduttaa minua tavattomasti. Sen vain lakkauttavat pian.

Ettekö voisi järjestää agraarikysymystä käsittelevää kirjaani *Znanijeen?* Puhukaa siitä Pjatnitskille. En löydä sille kustantajaa vaikka mikä olisi. En löydä, vaikka itkisin ⁴⁵⁴.

Luin lisäyksenne: „kädet vapisevat, ne ovat kohmeessa” ja minua ihan suututti. Kurjia ovat ne Caprin talot! Sehän on hävytöntä! Jopa meilläkin on höyrylämmitys, lämmintä tarpeeksi, mutta Teillä siellä ovat „kädet kohmeessa”. Pitää nostaa kapina.

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Lenin*

Sain Bolognasta kutsun saapua sinne kouluun (20 työläistä). Vastasin kieltävästi ⁴⁵⁵. En halua olla tekemisissä vperjodilaisten kanssa. Värväämme taaskin työläisiä tänne.

*Lähetetty Pariisista
Caprin saarelle (Italia)*

Julkaistu ensi kerran v. 1924

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

A. RYKOVILLE

Lauantai 25. II. 11.

Sain vast'ikään kirjeenne ja kiiruhdan vastaamaan heti odottamatta Grigoria, joka tänään lähetti Teille Samovarovin kirjeen.

Nadja kirjoittaa tänään Ljubitshille. Kauhean harmilista, että puutuitte asiaan näin myöhään. Nyt hänelle ei pidä kirjoittaa lähtöön valmistautumisesta, vaan siitä, että on lähdeävä heti paikalla. Kirjoittakaa hänelle vielä niin vaativasti kuin voitte, että hän lähtee heti, muuten vihollisilla on 4 (bundilainen+lättiläinen+2 menshevikkiä) eikä meillä sen enempää (3, joista yksi kyseenalainen, +1 puolalainen).

Julkilausumaa koskeva kirjeenne pahoittaa kovin mieltäni, sillä näen siitä, että emme ole vielä sopineet asioista kyllin selvästi ja että sopimuksemme (*suureksi harmikseni*) on sen vuoksi „kestämätön”.

Ehdottamienne muutosten joukossa on sellaisia, joita vastaan ei ole mitään sanomista. Näihin kuuluvat se, että ulkomaan asiat erotetaan erikoispäätöslauselmaksi; että julkilausumaan lisätään erikoinen pykälä Duuman merkityksestä ja siitä, että ne ovat kavaltajia, jotka eivät auta valitsemaan IV Duumaan; solujen palauttamista koskevan kysymyksen *erottaminen* (vaikken käsitä, miksi se on erotettava ja minne? Onhan siitä sanottava! Missä sitten?).

Mutta paljon enemmän Te ehdotatte muutoksia, joita ei voida hyväksyä ja joista on vahinkoa.

(„Konferenssi todetaan kiireelliseksi”)? Miksi viekasteellaan? Tehän ette itsekään usko siihen! Tällä hetkellä ei

mikään ole sen vaarallisempaa kuin tekopyhyys ja itsepetos!)

„Panna tyydytyksellä merkille, että otzovismi-ultimatismi ovat itse asiassa kadonneet poliittisesta näköpiiristä”...

Se *ei ole totta*. Olen nähnyt vperjodilaisiin kuuluvia työläisiä, ja *yksinpä* Jevgeni puheillaan kumooa tämän valheen.

„Tervehtiä „Vperjod” ryhmän päätöstä vaaleihin osallistumisesta”...

Sellaista päätöstä *ei* ole vielä olemassa. Ja jos sellainen huomenna tulisi, niin olisi skandaalimaista „tervehtiä” lahkolaisia siitä, että he täyttävät *velvollisuutensa*, ja olla vaiti pakkoluovutetuista rahoista.

Te kirjoittatte: „En tiedä „Vperjodin” tehneen otzovistisia tai ultimatistisia ilmoituksia täysistunnon *jälkeen*”...

Pitäisi tietää. Katso: 1) täysistunnon jälkeen ilmestynyttä „*Vperjod*” ryhmän lehtistä: pelkkää keskusten sättimistä eikä sanaakaan siitä, että he luopuvat otzovistis-ultimatistisesta ryhmäohjelmasta.— 2) Kokoelmaa № 1 — sama juttu. *Ei yhtään* johtavaa kirjoitusta *Duumasta* eikä duumatoiminnasta.— 3) „*Le Peuple*” * lehdessä julkaistua Lunatsharskin kirjoitusta (siteerattu Pää-äänenkannatajassa — Lunatsharski oli „Vperjod” *ryhmän* virallisesti lähettämänä edustajana Kööpenhaminan kongressissa).— 4) Vperjodilaisten Geneven ryhmän lehtistä (siteerattu osittain „*Golos Sotsial-Demokratassa*”), jossa ollaan solidaarisia Lunatsharskia kohtaan.

„Vperjod” oli *velvollinen* antamaan täysistunnon jälkeen *uuden* toimintaohjelman, koska *vanha* (julkaistu 27. XII. 09, s.o. plenumin ** *aattona*) on *otzovistis-ultimatistinen* toimintaohjelma. „Vperjod” *ei* sitä tehnyt!

Perusvirheenne on se, että Te luotatte *sanoihin* ja suljette silmänne näkemästä *tekoja*. Domovin tai Aleksinskin tai mene tiedä kenen kaltaiset miehet ovat jutelleet Teille „kauniita sanoja”, ja Te uskotte, Te kirjoittatte: „*Vperjod*” on „hajoamaisillaan tai se on mahdollinen liittolaisemme”, se „vapautuu otzovistilais-ultimatistisesta ryhmäohjelmasta”.

* — „Kansa”. *Toim.*

** — täysistunnon. *Toim.*

Se ei ole totta. Ne ovat veijarien valheellisia sanoja, he ovat valmiit lupaamaan mitä hyvänsä voidakseen vain *hämätä* sen, mitä todella on, heidän erikoisen koulunsa, 85.000 ruplaa, jotka he ovat saaneet pakkoluovuttamalla.

Domov loittonee „Vperjodista”, mutta Domovhan on kymnaasin opettaja, poroporvari, akka eikä mikään poliitikko. Aleksinski riiteli Bogdanovin ja kumpp. kanssa, mutta nyt, *palattuuan* Bolognasta, hän on taas täysin leppynyt ja piti eilen esitelmän „Vperjod” ryhmän *nimessä!*

Te luotatte *sanoihin* ja jätätte *itsenne* voimattomaksi *teoissa* — ja se merkitsee, että toistatte täysistunnon tekemän *kohtalokkaan* virheen, joka heikensi puoluetta *minimum vuodeksi*. Jos Te nyt, vuosi täysistunnon idioottimaisien sovitteluvirheiden jälkeen, *toistatte* samat virheet, te ajatte koko „yhdistymisen” lopullisesti karille. Sanon tämän täydellä vakaumuksella, koska tiedän sen kokemuksestani vallan hyvin. Antakaa Samovarovin kirkua, että minä olen ehkäissyt „yhdistymisen” (ne ovat Trotskin ja Ionovin sanoja!). Samovarovin *täytyy* kirkua sellaista pötyä (jota hän *ei uskalla* sanoa painetussa sanassa ja jota olen eritellyt *julkisesti* ja kumonnut „Diskussionnyi Listokin” 2. numerossa ⁴⁵⁶), sillä häntä *hävettää* tunnustaa sovittelijain täysistunnossa tekemää virhettä. Tuo virhe oli se, että he ajoivat miltei karille meidän ja *puoluemiesmenshevikkien* yhdistymishankkeen uskomalla puoluevas- taisten golosilaisten *sanoihin* ja antamalla näiden *lujittaa asemaaan todellisuuksessa*.

Pitäkää varanne, älkää tehkö samaa virhettä!

Vperjodilaiset ovat hyvin voimakkaita. Heillä on koulu = konferenssi = asioimisto. Meillä (ja KK:lla) niitä *ei ole*. Heillä on rahaa, lähes 80.000 ruplaa. Luuletteko heidän luovuttavan rahat teille?? Oletteko tosiaan niin naiiveja??

Jos ette ole, niin *kuinka* voitte pitää „liittolaisina” *ryhmäkuntalaisia*, joilla on ryhmäkunnan rahasto teitä *vastaan!?*

Kaikkea muuta naiivimpaa on kirjoittaa: „en halua vaikeuttaa „Vperjodin” jäänteiden mahdollista lähentymistä”.

He lähentyivät likvidaattoreita, he perustivat teitä vastaan koulun, he sumuttavat puhumalla: emme me mitään, emme me ole otzovisteja, mutta te uskotte *sanoihin ettekä taistele tekoja vastaan*. Sehän on hitto ties mitä!

„En haluaisi (Te kirjoitatte) heittää vperjodilaisia pois ulkomaisesta, puolueen yleis- (ei ryhmäkunta-) järjestöstä”.

Jompikumpi: joko te *suositte* erikoista ryhmäkuntaa ja *jätätte* sen rahavarat sille. Siinä tapauksessa julkaisemme oman ilmoituksemme Keskuskomitealle (vaadimme tutkimuskomission asettamista) ja sanomme: vperjodilaiset auttakootkin *sellaista* KK:ta, *me emme auta*.

Taikka te *tuomitsette* vperjodilaisten ryhmäkuntahenkilöiden toiminnan, mutta silloin on oltava johdonmukainen. *Tuomitsemalla* vain sanoissa saatatte itsenne *naurunalaisiksi*.

Silloin on sanottava: *niin kauan kuin* vperjodilaiset eivät (1) julkaise *uutta* ryhmäohjelmaa, eivät (2) anna puoluekantaisia julkilausumia, eivät (3) laske hajalle *ryhmäkunta* kouluaan, eivät (4) luovuta *ryhmäkuntansa* rahoja puolueelle, niin kauan he ovat puolueenvastainen ryhmäkunta.

Jos ette *sitä* sano, yhteistyöstämme ei tule enää mitään *ettekä* te saa aikaan yhteistoimintaa vperjodilaisten kanssa. Onko se politiikkaa?

Älkää olko huolissanne jäänteistä (*tulevista!*). Jos meistä tulee *voimakkaita*, kaikki tulevat mukaamme. Jos olemme heikkoja ja uskomme puheisiin, meille vain nauretaan. Muotohan on helposti löydettävissä: esim. tuomitaan „Vperjodin” *ryhmäkunta* ja sanotaan, että *osa* vperjodilaisista *työläisistä* kannattaa vaaleihin osallistumista, legaalisten mahdollisuuksien käyttämistä, puolueen säilyttämistä ja että näitä työläisiä, näitä vperjodilaisia te kehotatte asettumaan ryhmäkunnan *kannalta* puolueen *kannalle* j.n.e. j.n.e.

Ulkomailla olevien yhteenliittämistä koskevassa päätöslauselmassa on sanottava tarkasti ja selvästi, *ketkä* harjoittavat hajotustoimintaa; *täytyy* mainita *golosilaiset* ja *vperjodilaiset* ja selittää, missä *heidän* „hajotustoimintansa ja puoluevastaisuutensa” ilmenee: *ei* aatteissa (niistä *kiistelkää* ja kirjoitelkaa „Diskussionnyi Listokiin” j.n.e.), *vaan* siinä, että heillä on erikoinen koulu, erikoinen koulurahasto, erikoinen lehti („Golos”), suorittavat erikoista varojen keräystä „*Golosille*” ja heillä on erikoiset ryhmäkunnat (joilla on Keskuskomiteaa *vastaan* tähdättyjä yhteyksiä Venäjälle).

Ellei golosilaisia ja vperjodilaisia mainita tarkasti ja selvästi, niin koko päätöslauselma on = nolla. Silloin *pakotatte* meidät nousemaan tällaista yhdistymisleikkiä vastaan.

Jos heidät nimetään tarkasti ja kerrotaan *selvästi*, miten ryhmäkuntaisuus ilmenee, *saatte* heti ja varmasti *puolel- lenne enemmistön* ulkomailla (bolshevikit + plehanovilaiset + puolueeseen kuuluvat työläiset + lukuisat *ryhmät* „provinssissa” ja Amerikassa, missä ei ole golosilaisuuden *johtomiehiä*).

Jos KK:n „taistelu” *ryhmäkuntia* vastaan tulee olemaan sellaista, että se *seurustelee puoluevastaisten* „Golos” ja „Vperjod” ryhmien kanssa ja jarruttaa *meidän* työtämme (puolueen hengessä suoritettavaa työtä) monivaiheisilla muodollisuuksilla (puolalainen, valiokunta, kollegio, jonka jäsenet eivät tunne asioita, vperjodilaisten „kutsuminen”, Aleksinkin kanssa rettelöiminen j.n.e. j.n.e.), niin siihen *me emme suostu*.

Saimme juuri kirjeen Pietarista. Samovarov on kehottanut sosialidemokraattista duumaryhmää julkaisemaan vaaliohjelman!!!

Se on tarkoitettu menshevikkien enemmistölle!! (mutta meille ei sanaakaan). Jos Samovarov haluaa hoitaa asioita *sillä tavalla*, lupaan teille, että aloitamme julkaista *suoraan* Samovarovia vastaan tähdättyä lehtisarjaa.

Jos meidän kesken voidaan päästä sopimukseen, niin *bolshevikkien* täytyy liittyä *virtaukseksi* ja toimia *yksimielisesti* (sopimuksen pohjalla) eikä väijyä eikä loikata menshevikkien puolelle.

Kirjoittakaa, mitä ajattelette. Pikemmin. Puristan kät-
tänne.

Teidän *Lenin*

P. S. Oletteko nähnyt Nikititshiä? Vieläkö hän syötteli pajuköyttä „*Vperjodin*” rauhanrakkaudesta?? Se mies on mestari lupaillemaan kaikkea ja syöttämään pajuköyttä.

Kirjoitettu Pariisissa

Julkaistu ensi kerran v. 1931

*Julkaistaan
käsitkirjoituksen mukaan*

A. M. GORKILLE

27. V. 11.

Hyvä A. M.!

Sain joku päivä sitten kirjeen Poletajevilta. Hän kirjoittaa muun muassa: „Saimme Gorkilta kirjeen. Hän kehottaa N. I:tä tulemaan ulkomaille laatimaan suunnitelmaa yhdistymisestä jonkin äänenkannattajan ympärille ja lisää, että hän on puhunut siitä Teidän ja menshevikki M:n kanssa” (käsittääkseni Martovin kanssa).

Poletajev lisää, että tuskin N. I. on sopiva sellaista suunnitelmaa varten ja että jos on lähde, niin täytyy lähteä vielä jonkun toisen. Pokrovski muka tuskin lähtee.

Luettuani tällaista Poletajevin kirjeestä pelästyin, ihan totta pelästyin.

Yhdistymisemme Martovin tapaisten menshevikkien kanssa on *kerrassaan* toivotonta, kuten täällä jo puhuin Teille. Jos alamme puuhata kokoontumista näin toivotonta hanketta varten, ei siitä tule muuta kuin häpeää (minä puolestani en suostu neuvottelemaankaan Martovin kanssa).

Poletajevin kirjeestä päätellen ajatellaan duumaryhmän osallistumista; onko se tarpeen? jos kysymys on julkaisusta, niin duumaryhmällä ei ole mitään tekemistä sen asian kanssa. Jos on kysymys lehdestä, niin otettakoon huomioon, että „*Zvezdan*” takia meillä on ollut ja on yhä *melkoisesti* haittoja: heillä ei ole linjaa, he pelkäävät tulla meidän mukanamme, pelkäävät mennä likvidaattorien myötä, he epäröivät, pöyhistelevät, horjuvat.

Sitäpaitsi jos hankitaan plehanovilaisten + meidän + duumaryhmän yhdistymistä, niin se uhkaa antaa *yliotteen* Plehanoville, sillä duumaryhmässä on menshevikeillä enemmistö. Onko toivottavaa ja järkevää, että annetaan yliote Plehanoville?

Pelkään *kovin*, ettei Jordanski ole sopiva sellaisia aikeita varten (sillä hänellä on „*oma*” julkaisunsa ja hän alkaa joko jarruttaa tai kiskoa „omaan” lehteensä pitäen sen *omanaan* = puolittain liberaalisena).

Pettymysten ja toivottoman rettelöinnin välttämiseksi täytyy „yhdistymisen” suhteen mielestäni noudattaa erittäin suurta varovaisuutta. Totta totisesti nyt ei pidä yhdistää, vaan on tehtävä rajat selviksi! Jos julkaisulle tai sanomalehdelle löytyy kustantaja, niin *Teidän* on *yksin* tehtävä hänen kanssaan sopimus (tai otettava häneltä rahaa ilman sopimusta, jos se käy päinsä), mutta kokoon- tumisesta tulee vain soppa. Ihan totta, soppa siitä tulee.

Kirjoitan Teille, koska kaikkein vähiten haluaisin sitä, että *Te* joutuisitte kuluttamaan aikaa, hermoja y.m. sopan vuoksi. Vuosien 1908—1911 katkeran kokemuksen perusteella *tiedän* itse, että „yhdistyminen” on *nyt* mahdotonta. Esimerkiksi „Myslissä” Plehanov kiukutteli monet kerrat, esim. lakkoja ja Potresovia koskeva artikkelini ⁴⁵⁷ ei miellyttänyt häntä, hän väitti, että haukuin muka „häntä”! Asia saatiin sovituksi ja *toistaiseksi* Plehanovin kanssa voidaan ja täytyy työskennellä, mutta *muodolliset* yhdistymiset ja kokoontumiset ovat ennenaikaisia ja voivat pilata kaiken.

Älkää pitäkö kiirettä kokoontumisella!

Meillä puhellaan täyttä päätä sellaista, että on olemassa Stolypinin kiertokirje *kaikkien* sos.-dem. lehtien lakkauttamisesta. Se tuntuu todennäköiseltä. IV Duuman edellä kiristävät nähtävästi vielä kymmenkertaisesti.

Legaaliset mahdollisuudet nähtävästi vähenevät lähi- tulevaisuudessa. Täytyy siirtää toiminnassa painopiste illegaaliseen työhön.

M. F. kirjoitti, että olette lähtenyt kokonaan „Znanijesta”. Ovatko suhteet Pjatnitskiin siis kokonaan poikki ja edellinen kirjeeni myöhästynyt?

Puristan kättänne. Teidän *Lenin*

P. S. Bakussa on „Sovremennaja Zhizn” ⁴⁵⁸ niin ikään pantu kiinni ja kuristettu!

Lähetetty Pariisista
Caprin saarelle (Italia)

Julkaistu ensi kerran v. 1924

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

A. NEMECILLE ⁴⁵⁹

Pariisi, marraskuun 1 p:nä 1911.

Arvoisa toveri!

Jään Teille suureen kiitollisuudenvelkaan, jos voitte auttaa minua neuvolla ja teoilla seuraavassa asiassa. Useat puolueemme järjestöt aikovat kutsua koolle konferenssin (tietysti ulkomailla)⁴⁶⁰. Konferenssin osanottajia tulee olemaan noin 20—25. Olisiko mahdollista pitää tämä konferenssi Prahassa (se kestäisi suunnilleen viikon)?

Kaikkein tärkeintä meille on, että asia voitaisiin järjestää *äärimmäisen salassa*. Kenenkään, minkään järjestön ei pidä sitä tietää. (Se on *socialidemokraattinen* konferenssi, siis Euroopan lakien mukaan legaalinen, mutta enemmistöllä edustajista *ei ole passeja* eivätkä he voi sanoa oikeita nimiään.)

Pyydän mitä hartaimmin Teitä, arvoisa toveri, auttamaan meitä, jos se suinkin on mahdollista, ja tiedottamaan minulle mahdollisimman pian sen prahalaisen toverin osoitteen, joka (mikäli vastaus on myönteinen) voisi käytännöllisesti hoitaa asian. Parasta olisi, jos tämä toveri ymmärtäisi venäjää, mutta ellei sellaista mahdollisuutta ole, tulemme hänen kanssaan toimeen saksallakin.

Arvoisa toveri, toivottavasti suotte minulle anteeksi, että vaivaan Teitä tällä pyynnöllä. Kiitän Teitä etukäteen.

Puolueterveisin N. Lenin

Osoitteeni on:

Vl. Oulianoff

4. Rue Marie Rose. 4.

Paris XIV.

Lähetetty Prahaan

Julkaistu ensi kerran v. 1930

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan
Käännös saksan kielestä*

HUOMAUTUKSIA

¹ *Axelrod, Pavel Borisoviitsh* (1850—1928) — 70-luvulla narodnikki, myöhemmin marxilainen. Vuonna 1883 hän otti osaa „Työn vapautus” ryhmän perustamiseen. Vuodesta 1900 kuului „Iskran” („Kipinän”) ja „Zarjan” („Sarastuksen”) toimitukseen. VSDTP:n II edustajakokouksesta lähtien menshevismien johtomiehiä.

Taantumusvuosina (1907—1910) hän oli likvidaattoerien johtajia.— 1.

² Tämän alaviitteen Lenin teki sen tähden, kun hän konspiraatioyistä merkitsi kirjeessä kaupunkien nimet salanimillä.— 1.

³ Puhe on alustavasta työstä, jota tehtiin „Rabotnik” („Työmies”) kokoelman julkaisemiseksi aika ajoin ulkomailla. „Rabotnikin” julkaisemisen alkuunpanijana oli Lenin. Toukokuussa 1895 Lenin sopi ulkomailla, Sveitsissä, ollessaan G. V. Plehanovin, P. B. Axelrodin y.m. „Työn vapautus” ryhmän jäsenten kanssa kokoelman julkaisemisesta. Palattuaan Venäjälle syyskuussa 1895 Lenin ryhtyi laajaan työhön kokoelman varustamiseksi kirjoituksilla ja uutiskirjeillä Venäjältä sekä aineellisen tuen järjestämiseksi tälle julkaisulle. Käydessään Vlnossa, Moskovassa ja Orehovo-Zujevossa Lenin sopi paikallisten sosialidemokraattien kanssa kokoelman julkaisemisen avustamisesta.— 1.

⁴ „Пал.” sanan merkitystä ei ole saatu selville.— 1.

⁵ Puhe on vangitsemisista Moskovon ja Moskovon kuvernementin sosialidemokraattien keskuudessa.— 1.

⁶ „Vorwärts” („Eteenpäin”) — päivälehti, Saksan sosialidemokraattien pää-äänenkannattaja; lehti alkoi ilmestyä Leipzigiissä vuodesta 1876 W. Liebknechtin y.m. toimittamana. F. Engels kävi lehden palstoilla taistelua kaikkinaisia opportunistien ilmauksia vastaan. 1890-luvun jälkipuoliskolta lähtien, Engelsin kuoleman jälkeen, „Vorwärtsin” toimitus joutui puolueen oikeistosiiven käsiin ja se julkaisi säännöllisesti Saksan sosialidemokraattisessa puolueessa ja II Internationalessa vallalla olleiden opportunistien kirjoituksia.— 2.

⁷ Tarkoitetaan Breslaussa vuonna 1895 pidettyä Saksan sosialidemokraattisen puolueen edustajakokousta koskevaa selostusta. Puheena

- oleva ulkomailta saatu kirje oli lähetetty kirjan kanteen piilotettuna.—4.
- ⁸ Puhe on „Rabotsheje Delo” („Työväen Asia”) lehdestä, jota Pietarin „Taisteluliitto työväenluokan vapauttamiseksi” valmisteli julkaistavaksi.—4.
- ⁹ Lenin tarkoittaa syksyllä 1895 kirjoittamaansa kirjasta „*Selitys saksalaista, jonka mukaan työläisiä tehtaissa sakotetaan*” (ks. Teokset, 2. osa, ss. 15—56).—5.
- ¹⁰ V. I. Lenin lähetti karkotusalueelta kirjeensä P. B. Axelrodille ensimmäiseen kirjojen selkiin piilotettuina. Kirjeet saapuivat kaksien, jopa kolmienkin käsien kautta ulkomaille A. I. Jelizarovalle, joka asui siihen aikaan Berliinissä. Hän lähetti ne edelleen Axelrodille. Tämä kirje on kirjoitettu Anna Iljinitshnan käsialalla ja sijoitettu hänen oman, Axelrodille lähettämänsä kirjeen tekstin keskelle.—5.
- ¹¹ Tarkoitetaan nähtävästi V. I. Leninin sisarta Anna Iljinitshna Uljanova-Jelizarovaa.—5.
- ¹² Lenin tarkoittaa artikkelejaan tieteellis-kirjallista ja poliittista „Novoje Slovo” („Uusi Sana”) julkaisua varten ja teostaan „Kapitalismin kehitys Venäjällä”.—5.
- ¹³ *Potresov, Aleksandr Nikolajevitsh* (1869—1934) — yhtyi 90-luvulla marxilaisiin. Joutui karkotetuksi sen vuoksi, että kuului Pietarin „Taisteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi”. Vuonna 1900 matkusti ulkomaille, osallistui „Iskran” („Kipinän”) ja „Zarjan” („Sarastuksen”) perustamiseen. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen hänestä tuli menshevikki. Taantumusvuosina (1907—1910) oli likvidaattoruuden ideologi ja johtavassa asemassa menshevistisissä „Vozrozhdenije” („Uudelleensyntyminen”), „Nasha Zarja” („Meidän Sarastuksemme”) y.m. äänenkannattajissa.—7.
- ¹⁴ Puhe on saksalaisesta „*Archiv für soziale Gesetzgebung und Statistik*” („Sosiaalisen lainsäädännön ja tilastoinnin arkisto”) aikakausjulkaisusta. Tässä tapauksessa Lenin tarkoittaa vuonna 1898 ilmestynyttä julkaisun 12. nidettä.—7.
- ¹⁵ *Struve, Pjotr Bernhardovitsh* (1870—1944)—1890-luvun sosialidemokraatteja, „legaalisien marxilaisuuden” huomattavin edustaja, taloustieteilijä ja sanomalehtimies, „Novoje Slovo” („Uusi Sana”), „Natshalo” („Älku”) ja „Zhizn” („Elämä”) aikakauslehtien avustaja ja toimittaja. 1900-luvun alkuvuosina hän oli liberaalien „Osvobozhdenije” („Vapautus”) äänenkannattajan toimittaja, sittemmin kadetti-puolueen perustaja. Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen jälkeen kiivas neuvostovallan vihollinen ja valkoemigrantti. Tässä tarkoitetaan P. Struven artikkelia „*Историческое и систематическое место русской кустарной промышленности*” („Venäjän kotiteollisuuden historiallinen ja systemaattinen sija”), joka julkaistiin „Mir Bozhi” („Maailma”) julkaisun 4. numerossa vuonna 1898.—7.

- 16 „*Oppilaat*” — Marxin ja Engelsin seuraajat. Tätä sanontaa käytettiin XIX vuosisadan 90-luvulla julkisena nimityksenä tarkoittamassa Venäjän marxilaisia.— 7.
- 17 „*Russkoje Bogatstvo*” („Venäjän Rikkaus”) — kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuodesta 1876 vuoden 1918 puoliväliin. 90-luvun alusta julkaisu oli liberaalisten narodnikkien äänenkannattaja. Vuodesta 1906 „*Russkoje Bogatstvo*” tuli enessien („kansansosialistien”) puolittain kadettilaisen puolueen äänenkannattaja. Aikakauslehti propagoi sovinnontekoa tsaarihallituksen kanssa ja vallankumoustaistelusta luopumista, kävi raivokasta taistelua marxilaisuutta vastaan.— 7.
- 18 „*Beiträge zur Geschichte des Materialismus*” („Lisiä materialismin historiaan”) kirjan tekijä oli G. V. Plehanov.— 8.
- 19 *Bulgakov, Sergei Nikolajevitsh* (1871—1944) — porvarillinen taloustieteilijä, idealisti-filosofi. 90-luvulla hän oli „legaalin marxilainen”. Yritti revidoida Marxin agrariikysymyksestä esittämää teoriaa. Vuosien 1905—1907 vallankumouksen jälkeen yhtyi kadetteihin, propagoi mystiikkaa filosofiassa, osallistui vastavallankumouksellisen „*Vehi*” („*Tienviitat*”) kokoelman laadintaan.
Vuonna 1922 hänet karkotettiin ulkomaille vastavallankumouksellisen toimintansa takia.— 8.
- 20 Puhe on Saksan sosialidemokraattien aikakausjulkaisusta „*Die Neue Zeit*” („*Uusi Aika*”), joka ilmestyi Stuttgartissa vuodesta 1883 vuoteen 1923.— 8.
- 21 Tarkoitetaan „*ekonomismia*”, Venäjän sosialidemokratiassa XIX ja XX vuosisadan vaihteessa esiintynyttä opportunistista virtausta. „*Ekonomistit*” olivat sitä mieltä, että poliittista taistelua tsarismia vastaan tulee käydä pääasiallisesti liberaalisen porvariston, työläisten sen sijaan on rajoitettava taloudelliseen taisteluun, jota käydään työolojen parantamiseksi, palkkojen nostamiseksi j.n.e. „*Ekonomistit*”, jotka kiistivät puolueen johtavan merkityksen ja vallankumouksellisen teorian merkityksen työväenliikkeessä, väittivät, että työväenliikkeen täytyy kehittyä yksinomaan alkuvoimaisesti. V. I. Lenin antoi kirjassaan „*Mitä on tehtävää?*” murhaavan arvostelun „*ekonomismista*”.— 9.
- 22 *Narodnikkilaisuus* — XIX vuosisadan 60- ja 70-luvulla syntynyt pikkuporvarillinen virtaus Venäjän vallankumoukseliikkeessä. Narodnikit pyrkivät itsevaltiuden hävittämiseen ja tilanherrain maiden luovuttamiseen talonpoikaistolle. Samalla he kiistivät sen, että kapitalististen suhteiden kehitys Venäjällä oli lainmukainen ilmiö, ja tätä vastaavasti pitivät vallankumouksen päävoimana talonpoikaistoa eivätkä proletariaattia, he pitivät kyläyhteisöä sosialismin alkeismuotona. Narodnikit pyrkivät nostattamaan talonpoikia taisteluun itsevaltiutta vastaan ja menivät siinä tarkoituksessa maaseudulle, „*kan-san*” keskuuteen, mutta eivät saaneet maaseudulla kannatusta.
XIX vuosisadan 80- ja 90-luvulla narodnikit alkoivat hakea sovintoa tsaarivallan kanssa, he ajoivat kulakiston etuja ja kävivät raivokasta taistelua marxilaisuutta vastaan.— 9.

- ²³ „*Natshalo*” („Alku”) — „legaalisten marxilaisten” äänenkannattaja, tieteellinen ja kirjallis-poliittinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuoden 1899 alkupuoliskolla P. B. Struven, M. I. Tugan-Baranovskin y.m. toimittamana. Julkaisun avustajiin kuuluivat G. V. Plehanov, V. I. Zasulitsh y.m. Lenin julkaisi tässä aikakauslehdessä muutamia kirja-arvostelujaan (ks. Teokset, 4. osa, ss. 52—60 ja 80—89) sekä „Kapitalismin kehitys Venäjällä” teoksensa III luvun kuusi ensimmäistä alajaksoa (ks. Teokset, 3. osa, ss. 161—187).— 10.
- ²⁴ Puhe on V. I. Leninin artikkelista „*Minkälaisesta perinnöstä me kieltäydymme?*” (ks. Teokset, 2. osa, ss. 469—513).
Skaldin (*Jelenev, Feodor Pavlovitsh*) (1828—1902) — venäläinen publisistikirjailija, edusti 60-luvulla porvarillista liberalismia, avusti „*Otetshestvennyje Zapiski*” („Isänmaallinen Lehti”) aikakauslehteä. Myöhemmin Skaldin yhtyi ääritaanumuksellisiin.— 10.
- ²⁵ *Tshernyshevski, Nikolai Gavrilovitsh* (1828—1889) — suuri venäläinen vallankumouksellinen demokraatti, filosofi, materialisti, kirjailija ja kirjallisuudentarvostelija. Venäjän 60-luvun vallankumouksellisdemokraattisen liikkeen johtaja.— 11.
- ²⁶ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 2. osa, s. 483.— 11.
- ²⁷ „*Soziale Praxis*” („Sosiaalikäytäntö”) saksalainen viikkójulkaisu, ilmestyi vuodesta 1895.— 11.
- ²⁸ Puhe on „*Natshalo*” („Alku”) aikakauslehdestä (ks. 23. huomautusta).— 15.
- ²⁹ Tarkoitetaan S. Bulgakovin kirjoituksia „*К вопросу о капиталистической эволюции земледелия*”, „*Начало*”, №№ 1—2, 3, 1899 г. („Kysymykseen maanviljelyksen kapitalistisesta kehityksestä”, „Alku”, №№ 1—2 ja 3, 1899), jotka oli kirjoitettu K. Kautskyn „*Die Agrarfrage*” („Agraarikysymys”) kirjan johdosta.— 15.
- ³⁰ „*Mir Bozhi*” („Maailma”) — suuntaukseltaan liberaalinen kirjallinen ja tieteellis-populäärinen kuukausijulkaisu, ilmestyi Pietarissa vuodesta 1892 vuoteen 1906. Vuodesta 1906 vuoteen 1918 aikakauslehti ilmestyi nimellä „*Sovremennyi Mir*” („Nyky maailma”).— 16.
- ³¹ „*Nautshnoje Obozrenije*” („Tieteellisiä Katsauksia”) — aikakauslehti, ilmestyi Pietarissa vuodesta 1894 vuoteen 1903. Julkaisu ryhmitti ympärilleen eri koulukuntien ja suuntausten publisisteja ja tiedemiehiä; liberaalit ja „legaaliset marxilaiset” käyttivät julkaisua laajasti hyväkseen. Siinä julkaistiin erinäisiä marxilaisten kirjoituksia.— 16.
- ³² „*Novoje Slovo*” („Uusi Sana”) — tieteellis-kirjallinen ja poliittinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuodesta 1894 liberaalisten narodnikkien toimesta. Vuonna 1897, huhtikuun niteestä lähtien, julkaisu siirtyi „legaalisten marxilaisten” haltuun. Julkaisun avustajakuntaan kuuluivat G. V. Plehanov, V. I. Zasulitsh, A. M. Gorki y.m. Hallitus lakkautti aikakauslehden joulukuussa 1897.— 16.

- ³³ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 4. osa, ss. 91—144.— 17.
- ³⁴ Ks. V. I. Leninin kirjoitusta „*Huomautus markkinateoriakysymykseen. (Herrojen Tugan-Baranovskin ja Bulgakovin välisen polemiikin johdosta)*” (Teokset, 4. osa, ss. 42—51).
Tugan-Baranovski, Mihail Ivanovitsh (1865—1919) — venäläinen porvarillinen taloustieteilijä, 90-luvulla „legaalisena marxilaisuuden” huomattava edustaja, avusti aikakauslehtiä „*Novoje Slovo*” („Uusi Sana”), „*Natshalo*” („Alku”) y.m.— 17.
- ³⁵ Ks. V. I. Lenin „*Vieläkin realisoimisteoriakysymyksestä*” (Teokset, 4. osa, ss. 61—79).— 17.
- ³⁶ Tarkoitetaan Anna Iljinitshna Uljanova-Jelizarovaa, V. I. Leninin sisarta.— 17.
- ³⁷ Puhe on Leninin kirjoituskokoelmasta „*Taloudellisia tutkielmia ja kirjoituksia*”, joka ilmestyi lokakuussa 1898 (kokoelman kannessa ja nimilehdellä on ilmestymisvuodeksi osoitettu 1899) ja sisälsi viisi Leninin teosta (ks. Teokset, 2. osa, ss. 111—241, 331—435, 437—468, 469—513; 4. osa, s. 1—32).— 18.
- ³⁸ Puhe on E. Bernsteinin kirjasta „*Die Voraussetzungen des Sozialismus und die Aufgaben des Sozialdemokratie*” („Sosialismin edellytykset ja sosialidemokratian tehtävät”), jonka ensimmäinen painos ilmestyi tammikuussa 1899 Stuttgartissa.— 18.
- ³⁹ „*Frankfurter Zeitung*” („Frankfurtin Lehti”) — päivälehti, Saksan suurten pörssi miesten äänenkannattaja, ilmestyi Frankfurt am Mainissa vuodesta 1856 vuoteen 1943.— 18.
- ⁴⁰ „*Zhizn*” („Elämä”) — kirjallinen, tieteellinen ja poliittinen aikakauslehti, ilmestyi Pietarissa vuodesta 1897 vuoteen 1901; vuonna 1902 sitä julkaistiin ulkomailla.
 Aikakauslehdessä julkaistiin Leninin kirjoitus „*Vastaus hra P. Nezhdanoville*” (№ 12, joulukuu 1899) ja kaksi kirjoitusta otsikolla „*Kapitalismi maataloudessa. (Kautskyn kirjan ja hra Bulgakovin kirjoituksen johdosta)*”, №№ 1 ja 2, tammi— helmikuu 1900 (ks. Teokset, 4. osa, ss. 145—150 ja 91—144).— 18.
- ⁴¹ Puhe on „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton” I edustajakokouksessa tapahtuneesta jakaantumisesta. Edustajakokous pidettiin Zürichissä (Sveitsi) marraskuussa 1898.
 „*Venäläisten sosialidemokraattien ulkomainen liitto*” perustettiin Genevessä vuonna 1894 „Työn vapautus” ryhmän (ks. 63. huomautusta) aloitteesta. Sillä oli oma kirjapaino, jossa se julkaisi vallankumouksellista kirjallisuutta ja aika ajoin ilmestynyttä „*Rabotnik*” („Työmies”) kokoelmaa. Alussa „Työn vapautus” ryhmä johti Liittoa ja toimitti sen julkaisuja. Myöhemmin Liitossa pääsivät voitolle opportunistiset ainekset („nuoret” — „ekonomistit”). Liiton ensimmäisessä edustajakokouksessa marraskuussa 1898 „Työn vapautus” ryhmä kieltäytyi toimittamasta sen julkaisuja. Lopullinen välien

rikkoutuminen ja „Työn vapautus” ryhmän eroaminen Liitosta tapahtui Liiton toisessa edustajakokouksessa huhtikuussa 1900, jolloin „Työn vapautus” ryhmä ja sen kannattajat poistuivat edustajakokouksesta ja perustivat oman itsenäisen „Sotsial-Demokrat” („Sosialidemokraatti”) järjestönsä.

VSDTP:n II edustajakokouksessa vuonna 1903 Liiton edustajat olivat äärimmäisen opportunistisella kannalla ja poistuivat edustajakokouksesta sen jälkeen, kun edustajakokous oli tunnustanut „Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan” puolueen ainoaksi järjestöksi ulkomailla. Puolueen II edustajakokous julisti Liiton hajotetuksi.— 19.

⁴² Puhe on Leninin kirjasta *„Kapitalismin kehitys Venäjällä”* (ks. Teokset, 3. osa).— 19.

⁴³ *Mihailovski, Nikolai Konstantinovitsh* (1842—1904) — liberaalisen narodnikkilaisuuden huomattavin teoreetikko, sanomalehtimies, kirjallisuudenarvostelija, subjektiivisen koulukunnan edustaja sosiologiassa; toimitti aikakauslehtiä „Otshestvennyje Zapiski” („Isänmaallinen Lehti”) ja „Russkoje Bogatstvo” („Venäjän Rikkaus”). Mihailovskin katsomuksia on arvosteltu V. I. Leninin teoksessa *„Mitä ovat „kansan ystävät” ja miten he taistelevat sosialidemokraatteja vastaan?”* y.m. teoksissa.— 19.

⁴⁴ Lenin tarkoittaa kokoelmaa *„Aineistoa taloudellisen kehityksemme luonnehtimiseksi”*. Kokoelmassa julkaistiin (nimimerkillä *K. Tulin*) Leninin artikkeli „Narodnikkilaisuuden taloudellinen sisältö ja sen arvostelu hra Struven kirjassa (Marxilaisuuden heijastuminen porvarillisessa kirjallisuudessa)”, joka oli tähdätty „legaalista marxilaisuutta” vastaan (ks. Teokset, 1. osa, ss. 321—495).— 20.

⁴⁵ Puhe on aikausjulkaisusta „Die Neue Zeit” (ks. 20. huomautusta).— 20.

⁴⁶ *Gvozdev (Zimmermann, Roman Emiljevitch)* (1866—1900) — kirjailija, jonka kertomuksia ja taloustieteellisiä kirjoituksia julkaistiin „Russkoje Bogatstvossa” („Venäjän Rikkaudessa”), „Zhiznissä” („Elämässä”), „Nautshnoje Obozrenijessa” („Tieteellisissä Katsouksissa”). Tässä on puhe R. Gvozdevin teoksesta „Кулачество-ростовщичество, его общественно-экономическое значение” („Kulakki- ja koronkiskuriluokka, sen yhteiskunnallinen ja taloudellinen merkitys”).— 20.

⁴⁷ Tarkoitetaan Leninin kirjaa *„Kapitalismin kehitys Venäjällä”*.— 21.

⁴⁸ *N.—on—Danielson, Nikolai Franzevitsh* (1844—1918) — venäläinen kirjailija ja taloustieteilijä, 80—90-luvun liberaalisen narodnikkilaisuuden ideologeja; hänen poliittisessa toiminnassaan heijastui narodnikkien kehitys vallankumouksellisista esiintymisistä tsarismia vastaan sovinnontekoon sen kanssa. Hän suoritti loppuun K. Marxin „Pääoman” ensimmäisen venäjännöksen, jonka oli pannut alulle G. A. Lopatin. Kääntäessään „Pääomaa” venäjän kielelle hän oli kirjeenvaihdossa K. Marxin ja F. Engelsin kanssa, ja kosketteli kir-

jeenvaihdoissaan myös Venäjän taloudellisen kehityksen ongelmia. Danielson ei kuitenkaan käsittänyt marxilaisuuden olemusta ja esiintyi myöhemmin sitä vastaan.

Tässä puheena oleva N.—onin (N. F. Danielsonin) kirja on nimeltään „Очерки нашего пореформенного общественного хозяйства” („Katsauksia reforminjälkeiseen yhteiskunnalliseen talouteemme”). Danielson kehittää siinä Venäjän reforminjälkeistä kansantalouden kehitystä koskevia narodnikkilaisten katsomuksia. Kirja ilmestyi saksan kielellä 1899 Münchenissä. Ranskankielinen painos ilmestyi 1902.—21.

- ⁴⁹ „*Russkije Vedomosti*” („Venäläiset Sanomat”) — sanomalehti, ilmestyi Moskovassa vuodesta 1863, heijasti maltillisen liberaalisen sivistyneistön katsomuksia. Vuodesta 1905 lähtien se oli porvarillisen kadettipuolueen oikeistosiiven äänenkannattaja. Lakkautettiin 1918 yhdessä muiden vastavallankumouksellisten sanomalehtien kanssa.— 21.
- ⁵⁰ Puhe on Bulgakovin kirjoittamasta Kautskyn „Agraarikysymys” („*Die Agrarfrage*”) kirjan arvostelusta, joka ilmestyi saksalaisessa julkaisussa „*Archiv für soziale Gesetzgebung und Statistik*” („Sosiaalisen lainsäädännön ja tilastoinnin arkisto”).— 21.
- ⁵¹ Lenin tarkoittaa kirjoitusta „*Kapitalismi maataloudessa (Kautskyn kirjan ja hra Bulgakovin kirjoituksen johdosta)*” (ks. Teokset, 4. osa, ss. 91—144). Kirjoitus julkaistiin aikakausjulkaisu „*Zhiznissä*” („Elämä”) tammii — helmikuussa 1900, *Vl. Iljinin* tekijänimellä.— 22.
- ⁵² Tarkoitetaan Nadezhda Konstantinovna Krupskajaa, V. I. Leninin puolisoa.— 23.
- ⁵³ Puhe on G. V. Plehanovin artikkelista „*Konrad Schmidt gegen Karl Marx und Friedrich Engels*” („Konrad Schmidt Karl Marxia ja Friedrich Engelsiä vastaan”).— 23.
- ⁵⁴ „Hyökkäilyiksi” uuskantilaisuutta vastaan V. I. Lenin nimittää omia huomautuksiaan, joita hän tekee kirjoituksissaan „*Vieläkin realisointiteoriakysymyksestä*” ja „*Kapitalismi maataloudessa*” (ks. V. I. Lenin. Teokset, 4. osa, ss. 61—79 ja 91—144).
Nezhdanovin kirjoitus, josta tässä mainitaan, on nimeltään „*К вопросу о рынках при капиталистическом производстве (По поводу статей Ратнера, Ильина и Струве)*” („Kysymykseen markkinoista kapitalistisen tuotannon oloissa (Ratnerin, Iljinin ja Struven kirjoitusten johdosta)”). V. I. Lenin vastasi siihen kirjoituksella „*Vastaus hra P. Nezhdanoville*” (ks. V. I. Lenin. Teokset, 4. osa, ss. 145—150).— 24.
- ⁵⁵ Puhe on Fr. A. Langen kirjasta „*Geschichte des Materialismus und Kritik seiner Bedeutung in der Gegenwart*”, 2 Bände, Leipzig, 1896 („Materialismin historia ja materialismin nykyaikaisen merkityksen arvostelu”, 2 nidettä, Leipzig, 1896).— 24.

⁵⁶ Tarkoitetaan A. Bogdanovin kirjan „Основные элементы исторического взгляда на природу” („Historiallisen luonnonkäsityksen perusaineokset”) arvostelua. Kirja ilmestyi Pietarissa vuonna 1899. Saman tekijän ensimmäinen kirja oli „Краткий курс экономической науки” („Lyhyt taloustieteen oppikurssi”), josta V. I. Lenin kirjoitti lausunnon ja se julkaistiin „Mir Bozhi” („Maailma”) julkaisun 4. numerossa huhtikuussa 1898 (ks. V. I. Lenin. Teokset, 4. osa, ss. 33—41).

A. Bogdanov (Malinovski, Aleksandr Aleksandrovitsh) (1873—1928) — filosofi, sosiologi, taloustieteilijä, saanut lääkärikoulutuksen. 90-luvulla otti osaa sosialidemokraattiseen kerhotoimintaan. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen yhtyi bolshevikkeihin. Taantumusvuosina (1907—1910) hänestä tuli otzovistien päämies, Leniniä ja puoluetta vastaan toimineen „Vperjod” („Eteenpäin”) ryhmän johtaja. Filosofian alalla yritti luoda oman katsomusjärjestelmänsä, „empiromonismien”, jota Lenin arvosteli ankarasti teoksessaan „Materialismi ja empiriokritisismi” (ilm. 1909).— 24.

⁵⁷ Ks. 38. huomautusta.— 25.

⁵⁸ „Kolmannen lajin kirjallisuus” — illegaalinen marxilainen kirjallisuus.— 25.

⁵⁹ Osoitteenomistajaa ei ole saatu selville.— 27.

⁶⁰ Elokuun 24 (syyskuun 6) pnä Lenin matkusti Nührenbergistä Müncheniin, joka oli valittu paikaksi, jonne Venäjän illegaalisen marxilaisen „Iskra” („Kipinä”) lehden toimituksen oli määrä asettua.— 27.

⁶¹ Puhe on „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisesta liitosta” (ks. 41. huomautusta).— 27.

⁶² Tässä ja alempana on puhe keskusteluista, joita V. I. Leninillä oli „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton” erään johtajan, Z. Koppelzonin („Grishinin”) kanssa.— 27.

⁶³ Tarkoitetaan „Työn vapautus” ryhmää.

„Työn vapautus” ryhmä — ensimmäinen venäläinen marxilainen ryhmä, jonka G. V. Plehanov perusti Genevessä (Sveitsi) vuonna 1883. Paitsi Plehanovia ryhmään kuuluivat P. B. Axelrod, L. G. Deutch, V. I. Zaslutsh, V. N. Ignatov. „Työn vapautus” ryhmä teki suuren työn marxilaisuuden levittämiseksi Venäjällä. Se käännähti venäjän kielelle, julkaisi ulkomailla ja levitti Venäjällä marxilaisuuden perustanlaskijain teoksia: Marxin ja Engelsin „Kommunistisen puolueen manifestin”, Marxin teoksen „Palkkatyö ja pääoma”, Engelsin teoksen „Sosialismin kehitys utopiasta tieteeksi” ynnä muita. Plehanov ja hänen ryhmänsä antoivat ankan iskun narodnikkilaisuudelle. „Työn vapautus” ryhmän julkaisemat kaksi venäläisten sosialidemokraattien ohjelmaluonnosta, jotka Plehanov laati vuosina 1883 ja 1885, olivat tärkeä askel Venäjän sosialidemokraattisen puolueen valmistamisessa ja perustamisessa. Suuri mer-

kitys marxilaisten katsomusten levittämisessä oli Plehanovin teoksilla „Социализм и политическая борьба” („Sosialismi ja poliittinen taistelu”) (1883), „Наши разногласия” („Erimielisyytemme”) (1885), „К вопросу о развитии монистического взгляда на историю” („Kysymykseen monistisen historiankäsityksen kehityksestä”) (1895). Mutta „Työn vapautus” ryhmällä oli myös vakavia virheitä: narodnikkilaisten katsomusten jäänteitä; se väheksyi talonpoikaiston vallankumouksellisuutta ja antoi liian suuren merkityksen liberaaliselle porvaristolle. Näistä virheistä saivat alkunsa Plehanovin ja ryhmän toisten jäsenten myöhemmät menshevistiset katsomukset.

VSDTP:n toisessa edustajakokouksessa elokuussa 1903 „Työn vapautus” ryhmä ilmoitti lakkauttavansa toimintansa.

V. I. Lenin osoitti, että „Työn vapautus” ryhmä „loi sosialidemokratialle ainoastaan teoreettisen perustan ja otti ensi askeleen työväenliikettä kohti” (Teokset, 20. osa, s. 269).— 27.

⁶⁴ Tarkoitetaan huhua valmisteilla olleen „Iskra” („Kipinä”) lehden ilmestymisestä.

„Iskra” („Kipinä”) — ensimmäinen yleisvenäläinen illegaalinen marxilainen sanomalehti, jonka Lenin perusti vuonna 1900 ja jolla oli ratkaiseva merkitys työväenluokan vallankumouksellisen marxilaisen puolueen luomisessa.

Koska poliisivainojen vuoksi oli mahdotonta julkaista vallankumouksellista sanomalehteä Venäjällä, Lenin oli jo Siperiassa karkotettuna ollessaan laatinut kaikkia yksityiskohtia myöten harkitun suunnitelman sen julkaisemiseksi ulkomailla. Karkotusajan päätyttyä (tammikuussa 1900) Lenin ryhtyi heti toteuttamaan suunnitelmaansa.

Leniniläisen „Iskran” ensimmäinen numero ilmestyi Leipzigissä joulukuussa 1900, seuraavat numerot ilmestyivät Münchenissä, vuoden 1902 heinäkuusta lähtien Lontoossa ja vuoden 1903 kevästä Genevessä. Suurta apua lehden järjestämisessä (salaisen kirjapainon perustamisessa, venäläisten kirjakkeiden hankkimisessa y.m.) antoivat saksalaiset sosialidemokraatit K. Zetkin, A. Braun y.m., siihen aikaan Münchenissä asunut puolalainen vallankumousmies J. Marchlewski sekä H. Quelch, eräs Englannin sosialidemokraattisen liiton johtajista.

„Iskran” toimitukseen kuuluivat V. I. Lenin, G. V. Plehanov, J. O. Martov, P. B. Axelrod, A. N. Potresov ja V. I. Zaslutsh. Toimitussihteerinä oli ensin I. G. Smidovitsh-Leman ja sittemmin, vuoden 1901 kevästä, N. K. Krupskaja, joka samalla hoiti „Iskran” ja Venäjän sosialidemokraattisten järjestöjen välisen kirjeenvaihdon. Lenin oli tosiasiallisesti „Iskran” päätoimittaja ja johtaja. Hän kirjoitti „Iskraan” artikkeleja kaikista puolueen rakennustyön ja Venäjän proletariaatin luokkataistelun peruskysymyksistä, käsittelee kansainvälisen elämän tärkeimpiä tapahtumia.

„Iskrasta” tuli puolueen voimia yhteenliittävä, puolueen työntekijöitä kokoava ja kasvattava keskus. Useissa Venäjän kaupungeissa (Pietarissa, Moskovassa, Samarassa y.m.) muodostettiin suuntaukseltaan leniniläis-iskralaisia VSDTP:n ryhmiä ja komiteoita. Iskralaiset järjestöt syntyivät ja toimivat V. I. Leninin oppilaiden ja taistelutovereiden N. E. Baumanin, I. V. Babushkinin,

S. I. Gusevin, M. I. Kalininin, P. A. Krasikovin, G. M. Krzhizhanovskin, F. V. Lengnikin, P. N. Lepeshinskin, I. I. Radtshenkon y.m. välittömällä johdolla.

Leninin aloitteesta ja hänen välittömällä osanotollaan „Iskran” toimitus laati puolueen ohjelman luonnoksen (julkaistiin „Iskran” 21. numerossa) ja valmisti alustavasti VSDTP:n II edustajakokouksen, joka pidettiin heinä— elokuussa 1903. Edustajakokouksen koollekutsumisaikaan mennessä Venäjän sosialidemokraattiset paikallisjärjestöt olivat valtaosaltaan yhtyneet „Iskraan”, hyväksyneet sen taktiikan, ohjelman ja organisaatiosuunnitelman, tunnustaneet sen johtavaksi äänenkannattajakseen. Erikoisessa päätöksessä edustajakokous totesi „Iskran” poikkeuksellisen suuren merkityksen puolueen puolesta käydyssä taistelussa ja julisti sen VSDTP:n Päääänenkannattajaksi. II edustajakokouksessa vahvistettiin toimituskunta, johon tulivat Lenin, Plehanov ja Martov. Puolueen edustajakokouksen päätöksestä huolimatta Martov kieltäytyi osallistumasta toimituskuntaan, ja „Iskran” numerot 46—51 ilmestyivät Leninin ja Plehanovin toimittamina. Sittenmin Plehanov siirtyi menshevismiin kannalle ja vaati ottamaan „Iskran” toimitukseen kaikki vanhat edustajakokouksen jäävämmät menshevikkitoimittajat. Lenin ei voinut suostua siihen ja erosi „Iskran” toimituksesta lokakuun 19 (marraskuun 1) pnä 1903, hänet kooptoitin puolueen Keskuskomiteaan, ja hän ryhtyi sieltä käsin taistelemaan menshevikioportunisteja vastaan. № 52 ilmestyi vain Plehanovin toimittamana. Marraskuun 13 (26) pnä 1903 Plehanov kooptoi yksin, loukaten edustajakokouksen tahtoa, „Iskran” toimituskuntaan sen entiset menshevikkitoimittajat. Lehden 52. numerosta lähtien menshevikit tekivät „Iskran” omaksi äänenkannattajakseen.— 28.

⁶⁵ Puhe on „Iskra” („Kipinä”) lehdestä.— 29.

⁶⁶ „*Anti-Credon*” — „Venäjän sosialidemokraattien vastalauseen” Lenin kirjoitti ollessaan karkotettuna elokuussa 1899. Se oli tähdätty „ekonomistien” erään ryhmän (S. N. Prokopovitshin, J. D. Kuskovan y.m.) „Credoa” („Uskontunnustusta”), manifestia vastaan (ks. Teokset, 4. osa, ss. 151—165). Lenin lähetti „Venäjän sosialidemokraattien vastalauseen” ulkomaille „Työn vapautus” ryhmälle. Vuoden 1900 alussa G. V. Plehanov julkaisi tämän „Vastalauseen” kokoelmassa „*Vademecum для редакции „Рабочего Дела”*” („*Vademecum „Rabotsheje Delon”*” („Työväen Asian”) toimitusta varten”).

„*Anti-Credoon*” liitetty jälkilause tarkoittaa „Послесловие от редакции „Рабочего Дела”” („Jälkilauseetta „Rabotsheje Delon” („Työväen Asian”) toimitukselta”).— 29.

⁶⁷ „*Vademecum для редакции „Рабочего Дела”*” („*Vademecum „Rabotsheje Delon”*” („Työväen Asian”) toimitusta varten”). „*Työn vapautus*” ryhmän julkaisema G. V. Plehanovin alkulauseella varustettu kokoelma aineistoja (Geneve, helmikuu 1900) oli suunnattu VSDTP:n riveissä esiintynyttä opportunistia, pääasiallisesti „ekonomismia”, „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaista liittoa” ja sen äänenkannattajaa, aikakauslehti „Rabotsheje Deloa” vastaan.

- Vastaus Vademecumiin* oli „Ответ редакции „Рабочего Дела”” („„Rabotsheje Delon” toimituksen vastaus”), joka julkaistiin „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton” toimesta.— 29.
- ⁶⁸ „*Rabotsheje Delo*” („Työväen Asia”) — aikakauslehti, „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton” äänenkannattaja. Ilmestyi Genevessä vuoden 1899 huhtikuusta vuoden 1902 helmikuuhun; ilmestyi 12 numeroa (yhdeksän nidettä). „Rabotsheje Delon” toimitus oli „ekonomistien” ulkomainen keskus. „Rabotsheje Delo” kannatti bernsteiniläistä tunnusta: marxilaisuuden „vapaa arvostelu” ja oli opportunistisella kannalla Venäjän sosialidemokratian taktiikka- ja organisaatiokysymyksissä. „Rabotshejedelolaiset” propagoivat sellaisia opportunistisia aatteita kuin proletariaatin poliittisen taistelun alistamista taloudelliselle taistelulle, kumarsivat työväenliikkeen vaistonvaraisuutta ja kiistivät puolueen johtavan merkityksen. Eräs „Rabotsheje Delon” toimittajista V. P. Ivanshin otti osaa avointen „ekonomistien” äänenkannattajan „Rabotshaja Myslin” („Työväen Ajatus”) toimittamiseen, lehden, jolle „Rabotsheje Delo” antoi tukeaan. VSDTP:n II edustajakokouksessa „rabotshejedelolaiset” edustivat puolueen äärioikeistolaista, opportunistista siipeä.— 29.
- ⁶⁹ *Krupskaja, Nadezhda Konstantinovna* (1869—1939) — vanha kommunistisen puolueen jäsen, etevä pedagogi, V. I. Leninin puoliso. Oli vallankumousliikkeessä mukana vuodesta 1890 alkaen. Vuonna 1895 hän liittyi V. I. Leninin perustamaan Pietarin „Taisteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi”. Vuodet 1901—1905 Nadezhda Konstantinovna asui ulkomailla, jossa toimi „Iskra” („Kipinä”) lehden toimitussihteerinä, sittemmin bolshevistisen „Vperjod” („Eteenpäin”) lehden toimitussihteerinä; osallistui VSDTP:n III edustajakokouksen valmisteluun, järjesti bolshevististen keskusten yhteyksiä Venäjällä toimiviin puoluekomiteoihin. Vuosien 1905—1907 vallankumouksen kaudella toimi Pietarissa puolueen organisaatiotyössä. Vuonna 1907 matkusti uudelleen ulkomaille. Oli bolshevistisen „Proletari” („Proletaari”) lehden toimitussihteerinä.— 31.
- ⁷⁰ (V. I—n). *Ivanshin, Vladimir Pavlovitsh* (1869—1904) — „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton” äänenkannattajan „Rabotsheje Delo” („Työväen Asia”) julkaisun toimittajia, oli läheisessä yhteydessä myös pietarilaisen „ekonomistien” „Rabotshaja Mysl” („Työväen Ajatus”) lehteen. Kirjoituksissaan hän asetti vastakkain työväen välittömät taloudelliset edut ja sosialidemokraattien poliittiset tehtävät.— 33.
- ⁷¹ *Jakubova, Apollinaria Aleksandrovna* (1870—1917) — osallistui sosialidemokraattiseen liikkeeseen vuodesta 1893. Kuului Pietarin „Taisteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi”, vuosina 1897—1898 oli „ekonomistien” pietarilaisen „Rabotshaja Mysl” („Työväen Ajatus”) lehden järjestäjä. Vuonna 1898 hänet karkotettiin neljäksi vuodeksi Itä-Siperiaan, kesällä 1899 meni maanpakoon. Myötävai-kutti VSDTP:n II edustajakokouksen järjestämiseen ja oli siinä läsnä neuvottelevalla äänioikeudella; puolueen jakaantumisen jäl-keen oli myötämielinen menshevikkejä kohtaan. Vuoden 1905 jälkeen jätti poliittisen toiminnan.— 35.

- ⁷² Puhe on Leninin vastauksesta Plehanoville, joka kysyi Leniniltä neuvoa, miten tuli vastata „ekonomisteille”, jotka olivat pyytäneet avustamaan „Rabotshaja Mysl” („Työväen Ajatus”) lehteään.— 35.
- ⁷³ „Rabotshaja Mysl” („Työväen Ajatus”) — sanomalehti, „ekonomistien” äänenkannattaja, ilmestyi lokakuusta 1897 vuoden 1902 joulukuuhun. Ilmestyi 16 numeroa (Pietari—Berliini—Warsova—Geneve). Sen toimittajina olivat K. M. Tahtarev y.m. Lenin piti „Rabotshaja Myslin” katsomuksia kansainvälisen opportunistin venäläisenä muunnoksena ja arvosteli niitä teoksessaan „Taannehtivaa suuntausta Venäjän sosialidemokratiassa” (ks. Teokset, 4. osa, ss. 236—266), „Iskra” („Kipinä”) lehdessä julkaisemissaan artikkeleissa sekä kirjassaan „Mitä on tehtävä?” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 337—523).— 36.
- ⁷⁴ Tarkoitetaan A. N. Potresovia („ystävä” tarkoittaa niin ikään häntä).— 36.
- ⁷⁵ *Bernsteiniläisyys* — marxilaisuudelle vihamielinen opportunistinen virtaus kansainvälisessä sosialidemokratiassa; se syntyi Saksassa XIX vuosisadan lopulla ja sai nimensä saksalaisen sosialidemokraatin Eduard Bernsteinin mukaan. Bernstein yritti revidoida Marxin vallankumouksellista oppia porvarillisen liberalismien hengessä pyrkien muuttamaan sosialidemokraattisen puolueen pikkuporvarilliseksi sosiaalisten reformien puolueeksi. Tämä suunta sai Venäjällä kannatusta „legaalistien marxilaisten” ja „ekonomistien” keskuudessa.— 37.
- ⁷⁶ *Plehanov, Georgi Valentinovitsh* (1856—1918) — Venäjän ja kansainvälisen työväenliikkeen huomattava toimihenkilö, ensimmäinen marxilaisuuden aatteiden levittäjä Venäjällä, ensimmäisen venäläisen marxilaisen ryhmän, „Työn vapautus” ryhmän perustaja. 1900-luvun alussa Plehanov yhdessä V. I. Leninin kanssa toimitti „Iskra” („Kipinä”) lehteä ja „Zarja” („Sarastus”) julkaisua, osallistui puolueen ohjelman luonnoksen laatimiseen ja VSDTP:n II edustajakokouksen valmisteluun. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen hän asettui sovitteelukannalle opportunistisiin nähdyn ja myöhemmin yhtyi menshevikkeihin. Vuosina 1908—1912 Plehanov esiintyi likvidaatoreita vastaan, oli „puoluemies-menshevikkien” ryhmän johdossa. Ensimmäisen maailmansodan aikana (1914—1918) asettui kannattamaan sosialishovinismia ja erkani lopullisesti marxilaisuudesta. Lokakuun sosialistiseen vallankumoukseen Plehanov suhtautui vihamielisesti, mutta ei osallistunut taisteluun Neuvostovaltaa vastaan.— 39.
- ⁷⁷ „Zarja” („Sarastus”) — marxilainen tieteellis-poliittinen aikakausjulkaisu, jota „Iskran” („Kipinän”) toimitus julkaisi Stuttgartissa vuosina 1901—1902. Kaikkiaan ilmestyi neljä numeroa (kolme nidettä): № 1 huhtikuussa 1901 (tosiasiassa maaliskuun 23 p:nä uutta lukua), № 2—3 joulukuussa 1901 ja № 4 elokuussa 1902. „Zarja” aikakauslehti arvosteli kansainvälistä ja venäläistä revisionismia, puolusti marxilaisuuden teoreettista perustaa. „Zarjassa” julkaistiin

- näistä kysymyksistä seuraavat Leninin teokset: „Zemstvov vainoojat ja liberalismiin Hannibalit” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 21—69), ensimmäiset neljä lukua teoksesta „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat”” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 93—149); „Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma” (ks. Teokset, 6. osa, ss. 91—133) sekä G. V. Plehanovin teokset „Критика наших критиков. Ч. I. Г-н П. Струве в роли критика марксовой теории социального развития” („Meidän arvostelijaimme arvostelua. I osa. Hra P. Struve Marxin yhteiskuntakehitysteorian arvostelijana”), „Сant против Канта или духовное завещание г. Бернштейна” („Сant Kantia vastassa eli hra Bernsteinin henkinen testamentti”) y.m.— 40.
- ⁷⁸ Dietz — kustantaja, omisti Stuttgartissa kirjapainon, jossa julkaistiin marxilaista tieteellis-poliittista „Zarja” („Sarastus”) aikakausjulkaisua.
G. m. b. H.— „Gesellschaft mit beschränkter Haftung” („Rajoitetun vastuuntunnon yhtiö”)— Dietzin kirjakustantamo.— 42.
- ⁷⁹ A. N. Potresovin kertoman mukaan se oli D. N. Zhukovski, joka antoi „Iskran” („Kipinän”) julkaisemiseen 1.000 ruplaa.— 43.
- ⁸⁰ Tsaarihallituksen ministerin S. J. Witten salainen kirjelmä „Самодержавие и земство” („Itsevaltius ja zemstvo”), joka oli varustettu P. B. Struven (nimimerkki R. N. S.) esipuheella, julkaistiin illegaalisesti „Zarjan” („Sarastuksen”) toimesta vuonna 1901. Lenin arvosteli ankarasti kirjelmää ja esipuhetta teoksessaan „Zemstvov vainoojat ja liberalismiin Hannibalit” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 21—69).— 43.
- ⁸¹ Tarkoitetaan M. I. Uljanovaa ja M. T. Jelizarovia.— 43.
- ⁸² Tarkoitetaan J. O. Martovia.— 43.
- ⁸³ Puhe on J. S. Blumenfeldista.
Blumenfeld, Josef Solomonovitsh (s. 1865) — sosialidemokraatti, „Työn vapautus” ryhmän toimelaita työntekijöitä, sittemmin „Iskran” („Kipinän”) järjestön jäsen, ammatiltaan kirjapainolotoja. Hoiti „Työn vapautus” ryhmässä ja „Iskrassa” kirjapainoa ja kuljetuksia. Maaliskuussa 1902 Blumenfeld vangittiin hänen kuljettaessaan iskralaisia painotuotteita, ja hän joutui Kievin vankilaan, josta karkasi elokuussa 1902 ulkomaille. VSDTP:n II edustajakokouksessa tapahtuneen kahtijakaantumisen jälkeen yhtyi menshevikkeihin. Joulukuussa 1903 hänestä tuli menshevistisen „Iskran” toimitussihteerin ja sittemmin hän toimi menshevikkijärjestöissä Venäjällä ja ulkomailta.— 43.
- ⁸⁴ Puhe on puolueen yleisen vappulehden julkaisemisesta vuonna 1901.— 43.
- ⁸⁵ Pariisilaiset — ukromainen „Borba” („Taistelu”) niminen kirjailijaryhmä, joka lukeutui VSDTP:seen; puolueen II edustajakokouksen päätöksellä se laskettiin hajalle. Zürichiläiset — lättiläisiä sosialidemokraatteja, opiskelijoita, jotka asuivat Zürichissä ja hoitivat illegaalisten painotuotteiden kuljetusta Venäjälle.— 44.

⁸⁶ „Заметки на программу „Рабочего Дела”” („Huomautuksia „Rabotsheje Delon” („Työväen Asian”) ohjelmaan”) oli D. Rjazanovin kirjoittama.

Rjazanov, David Borisovitsh (1870—1938) otti 90-luvulta alkaen osaa sosialidemokraattiseen liikkeeseen. Vuonna 1900 matkusti ulkomaille, oli kirjallisen „Borba” („Taistelu”) ryhmän järjestäjä. Tämä ryhmä esiintyi „Iskran” („Kipinän”) laatimaa puolueen ohjelmaa ja puolueen leniniläisiä organisaatioperiaatteita vastaan. VSDTP:n II edustajakokous asettui vastustamaan „Borba” ryhmän osallistumista edustajakokoukseen eikä hyväksynyt ehdotusta, että Rjazanov olisi kutsuttu tämän ryhmän edustajaksi edustajakokoukseen.

Vuonna 1909 Rjazanov oli luennoitsijana „Vperjod” („Eteenpäin”) ryhmäkunnan koulussa Caprin saarella.— 44.

⁸⁷ Tarkoitetaan „Listok „Rabotshego Dela”” („„Rabotsheje Delon” („Työväen Asian”) lehtinen”),— aika ajoin ilmestynyt „Rabotsheje Delo” aikakauslehden liite, jota julkaistiin Genevessä vuoden 1900 kesäkuusta vuoden 1901 heinäkuuhun. Sitä ilmestyi kaikkiaan kahdeksan numeroa.— 44.

⁸⁸ Tarkoitetaan „Iskran” („Kipinän”) berliiniläistä kannatusryhmää.— 45.

⁸⁹ Ks. 62. huomautusta.— 45.

⁹⁰ „Sotsial-Demokrat” („Sosialidemokraatti”) järjestön muodostivat „Työn vapautus” ryhmän jäsenet ja sen kanssa samoin ajattelevat toukokuussa 1900 „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton” hajottua II edustajakokouksessaan ja ryhmän ja sen kannattajain erottua Liitosta.— 45.

⁹¹ Leninin esittämä suunnitelma toteutui lokakuussa 1901, kun perustettiin „Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomainen liiga”. Liigaan kuuluivat „Iskra” („Kipinä”) — „Zarja” („Sarastus”) järjestön ulkomainen osasto ja „Sotsial-Demokrat” („Sosialidemokraatti”) järjestö. Liigan tarkoituksena oli levittää vallankumouksellisen sosialidemokratian aatteita ja edistää taisteluhenkisen sosialidemokraattisen järjestön luomista. Liiga oli „Iskran” järjestön ulkomainen osasto. Se julkaisi muutamia „Bulleiineja” ja kirjasia, m.m. V. I. Leninin kirjasen „Maalaisköyhälistölle” (ks. Teokset, 6. osa, ss. 345—417). VSDTP:n II edustajakokous vahvisti Liigan puolueen ainoaksi ulkomaiseksi järjestöksi, jolla oli sääntöjen mukaiset komitean oikeudet. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen menshevikit pesiytyivät Ulkomaiseen liigaan ja ryhtyivät taistelemaan Leniniä, bolshevikkeja vastaan. Liigan II edustajakokouksessa lokakuussa 1903 he ryhtyivät parhaamaan bolshevikkeja, jolloin Lenin ja hänen kannattajansa lähtivät pois edustajakokouksen istunnosta. Menshevikit vahvistivat Liigalle uudet säännöt, jotka oli tähdätty VSDTP:n II edustajakokouksessa vahvistettuja puolueen sääntöjä vastaan. Siitä lähtien Liiga muodostui menshevismin linnakkeeksi. Oli olemassa vuoteen 1905 saakka.— 45.

- ⁹² *Bauman, Nikolai Ernestovitsh* (1873—1905) — ammattivallankumouksellinen, etevä bolshevikkipuolueen toimihenkilö. Vallankumouksellisen toimintansa hän alkoi 90-luvun alkupuoliskolla. Vuonna 1900 Bauman oli „Iskran” („Kipinän”) järjestön perustajia, vuosina 1901—1902 toimi sen asiamiehenä Moskovassa.— 49.
- ⁹³ Peitenimeä „*Leopold*” ei ole saatu selvitettyksi. Nähtävästi siten on nimitetty N. E. Baumaniin yhteydessä ollutta kuljettajain ryhmää.— 50.
- ⁹⁴ Puhe on „Iskran” („Kipinän”) ulkomaisen järjestön suunnitelmasta (ks. tätä osaa, ss. 45—46).— 51.
- ⁹⁵ „*Borba*” („Taistelu”) ryhmä muodostui Pariisissa kesällä 1900, siihen kuuluivat D. B. Rjazanov, J. M. Steklov (Nevzorov), E. L. Gurevitsh (Danevitsh). „Borba” nimen ryhmä otti toukokuussa 1901. „Borba” ryhmä yritti rakentaa sovintoa Venäjän sosialidemokratian vallankumouksellisen ja opportunistisen suunnan välille, ja teki aloitteen kutsuakseen Geneveen koolle (kesäkuussa 1901) konferenssin, jossa piti olla edustettuina ulkomaisten sosialidemokraattisten järjestöjen: „Iskran” („Kipinän”) ja „Zarjan” („Sarastuksen”) toimitusten, „Sotsial-Demokrat” („Sosialidemokraatti”) järjestön, Bundin ulkomaisen komitean sekä „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton”. Ryhmä osallistui VSDTP:n ulkomaisten järjestöjen „Yhdistävään” edustajakokoukseen, joka pidettiin Zürichissä (syyskuun 21—22 (lokakuun 4—5) pnä vuonna 1901). Marraskuussa 1901 ryhmä antoi ohjelmaluontoisen „Объявление об изданиях социал-демократической группы „Борьба”” („Julkilausuman sosialidemokraattisen „Borba” ryhmän julkaisuista”). Julkaisuissaan „Borba” ryhmä väaristeli vallankumouksellista marxilaisuuden teoriaa, tulkitsi sitä doktrinäärisessä ja skolastisessa hengessä, suhtautui vihamielisesti puolueen luomisen leniniläisiin organisaatioperiaatteisiin. Ryhmää ei päästetty puolueen II edustajakokoukseen, syystä että se oli luopunut sosialidemokraattisista katsantokannoista ja taktiikasta, harjoitti hajotustoimintaa eikä ollut yhteydessä Venäjän sosialidemokraattisiin järjestöihin. VSDTP:n II edustajakokouksen päätöksen nojalla „Borba” ryhmä laskettiin hajalle.— 51.
- ⁹⁶ „*Liettuan, Puolan ja Venäjän juutalaisten yleinen työväenliitto*” (*Bund*) — perustettiin vuonna 1897 juutalaisten sosialidemokraattisten ryhmien perustavassa kokouksessa Vilnossa; siihen kuului pääasiallisesti Venäjän läntisten alueiden juutalaisia käsityöläisiä, puoleksi proletaarisia aineksia. VSDTP:n I edustajakokouksessa (1898) Bund yhtyi VSDTP:seen „autonomisena järjestönä, joka on itsenäinen vain erikoisesti juutalaista proletariaattia koskeissa kysymyksissä”. Ks. „КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК”, 7 изд., ч. I, 1954, стр. 14 („НКР edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä”, 7. painos, I osa, 1954, s. 14).
- Bund juurrutti Venäjän työväenliikkeeseen nationalismia ja separatismia ja oli opportunistisella kannalla sosialidemokraattisen liikkeen tärkeimmissä kysymyksissä. Sen jälkeen kun VSDTP:n

II edustajakokous hylkäsi Bundin vaatimuksen, että Bund oli tunnus-tettava juutalaisen proletariaatin ainoaksi edustajaksi, Bund erosi puolueesta. Puolueen IV (Yhdistävän) edustajakokouksen päätöksen perusteella Bund liittyi vuonna 1906 uudelleen VSDTP:seen.

Bundilaiset kannattivat VSDTP:n sisällä aina puolueen opportunistista siipeä („ekonomisteja”, menshevikkejä, likvidaattoreita) ja taistelivat bolshevikkeja ja bolshevismia vastaan. Bolshevikkien ohjelmassa esitetyn kansakuntien itsemääräämisoikeus-vaatimuksen vastapainoksi Bund asetti kansallisen kulttuuriautonomia-vaatimuksen. Stolypinilaisen taantumuksen vuosina Bund asetui likvidaatoruuden kannalle ja otti aktiivisesti osaa puoluevastaisen Elokuun blokin luomiseen. Ensimmäisen, vuosien 1914—1918 maailmansodan aikana bundilaiset olivat sosialishovinismin kannalla. Vuonna 1917 Bund kannatti vastavallankumouksellista Väliaikaista hallitusta ja taisteli Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen vihollisten puolella. Ulkovaltojen toimeenpaneman sotilaallisen interventio ja kansalaissodan vuosina Bundin johto liittyi vastavallankumouksen voimiin. Samaan aikaan Bundin rivijäsenten keskuudessa alkoi tapahtua käänne, ne pyrkivät yhteistoimintaan Neuvostovalian kanssa. Maaliskuussa 1921 Bund lakkautti itse toimintansa, ja osa sen jäsenistä liittyi yleisin perustein VKP(b):n riveihin.— 51.

- ⁹⁷ *Knipovitsh, Lidia Mihailovna* (1856—1920) — ammattivallankumouksellinen. Aloitti vallankumouksellisen toimintansa XIX vuosisadan 70-luvulla, teki laajaa kulttuuri- ja valistustyötä työväen keskuudessa ja esitti huomattavaa osaa „Iskran” („Kipinän”) Venäjällä toimineiden paikallisjärjestöjen välisten yhteyksien järjestämisessä. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen hän oli bolshevikki.— 54.
- ⁹⁸ Leninin suunnitelman mukaan „Iskra” („Kipinä”) piti latioa ulkomailta, puristaa matriisit ja toimittaa ne Venäjälle stereotyyppien valantaa ja lehden painattamista varten.— 54.
- ⁹⁹ Ei ole saatu selville, kenestä on puhe.— 55.
- ¹⁰⁰ *Galperin, L. J. (Konjagin, Roux)* (1872—1951) — sosialidemokraatti, oli vuodesta 1898 alkaen mukana vallankumousliikkeessä. Ollessaan karkotettuna Astrakanin kuvernementissa hän otti yhteyden „Iskran” („Kipinän”) järjestöön ja sen asiamiehenä hänet lähetettiin keväällä 1901 Bakuun, missä hän järjesti VSDTP:n Bakun komiteaa, maanalaisia kirjapainoa sekä illegaalisen kirjallisuuden kuljetuksia ulkomailta ja sen levittämistä Venäjällä.— 56.
- ¹⁰¹ Ks. tätä osaa, s. 54.— 56.
- ¹⁰² ZZ — *Lalajants, Isaak Hristoforovitsh* (1870—1933) — sosialidemokraatti; vuonna 1900 hän oli illegaalisen sosialidemokraattisen „Juzhnyi Rabotshi” („Etelän Työläinen”) sanomalehden toimittaja, hänet vangittiin ja vuonna 1902 karkotettiin Siperiaan, mistä pakeni ulkomaille. Genevessä hän hoiti leniniläisen „Iskran” („Kipinän”) kirjapainoa.— 56.

- ¹⁰³ Lenin tarkoittaa tapausta, jolloin hän kävi I. H. Lalajantsin kanssa Moskovan taiteellisessa teatterissa ja josta hän kirjoitti M. A. Ujanovalle kirjeessään 20. II. 1901.— 56.
- ¹⁰⁴ *Berdjajev, Nikolai Aleksandrovitsh* (1874—1948) — taantumuksellinen filosofi, idealisti, sanomalehtimies.
Tässä tarkoitetaan N. Berdjajevin kirjoitusta „Борьба за идеализм” („Taistelu idealismin puolesta”), joka julkaistiin „Mir Bozhi” („Maailma”) aikakauslehden 6. numerossa v. 1901.— 59.
- ¹⁰⁵ *Struvefreundliche Partei* (Struve-ystävällinen puolue) — A. N. Potresov ja V. I. Zasulitsh.— 59.
- ¹⁰⁶ Tarkoitetaan kirjoja: N. Shahovskoi. „Сельскохозяйственные отхожие промыслы” („Vieraspaikkalaiset maatalousansiotyöt”), Moskova, 1896; N. I. Tezjakov. „Сельскохозяйственные рабочие и организация за ними санитарного надзора в Херсонской губернии. (По материалам лечебно-продовольственных пунктов в 1893—1895 гг.) (Доклад XIII губернскому съезду врачей и представителей земских управ Херсонской губернии)” („Maataloustyöläiset ja heitä koskeva saniteettivalvonta Hersonin kuvernementissa. (Lääkintä- ja elintarvikeasemien toiminnasta v.v. 1893—1895 saatujen aineistojen mukaan) (Hersonin kuvernementin lääkärin ja zemstvohallintojen edustajain XIII kuvernementin kokoukselle tehty selostus)”, Herson, 1896.— 59.
- ¹⁰⁷ Witten „kirjelmään” liitetyn alkulauseen kirjoittaja oli P. B. Struve. Lenin „haukkui” Struven alkulauseetta „Zemstvon vainoojat ja liberalismin Hannibalit” artikkelinsa V luvussa (ks. Teokset, 5. osa, ss. 51—62).— 60.
- ¹⁰⁸ V. I. Leninin kirjoitus „*Mistä on alettava?*” julkaistiin „Iskra” („Kipinä”) lehden 4. numeron pääkirjoituksena (ks. Teokset, 5. osa, ss. 1—13).— 60.
- ¹⁰⁹ *Zederbaum, Sergei Osipovitsh* (1879—1939) — tuli mukaan sosialidemokraattiseen liikkeeseen vuonna 1898. Toimi „Iskran” („Kipinän”) painotuotteiden kuljetuksen järjestäjänä, hoiti niiden kuljetusta ulkomailta. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen hän oli aktiivinen menshevikki.— 61.
- ¹¹⁰ „*Juzhnyi Rabotshi*” („Etelän Työläinen”) — sosialidemokraattinen lehti, jota samanniminen ryhmä julkaisi illegaalisesti tammikuusta 1900 huhtikuuhun 1903. Ryhmä hajotettiin puolueen II edustajakokouksen päätöksen nojalla.— 61.
- ¹¹¹ „*Sotsialist*” („Sosialisti”) ryhmä — poliittiselta kokoomukseltaan kirjava ryhmä, joka muodostui kesällä 1900 Pietarissa.— 64.
- ¹¹² Ks. V. I. Lenin, „*Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat*” ” (Teokset, 5. osa, ss. 93—211).— 66.

- ¹¹³ Tarkoitetaan Leninin artikkelia „Zemstvov vainoojat ja liberalismiin Hannibalit” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 21—69).— 66.
- ¹¹⁴ „*Volnoje Slovo*” („Vapaa Sana”) — ensin viikkolehti, sitten 37. numerosta lähtien kerran kahdessa viikossa ilmestynyt aikakauslehti, jota julkaistiin Genevessä vuosina 1881—1883; kaikkiaan ilmestyi 62 numeroa. Lenin mainitsee „*Volnoje Slovo*sta” artikkelissaan „Zemstvov vainoojat ja liberalismiin Hannibalit” (Teokset, 5. osa, ss. 39—40).— 67.
- ¹¹⁵ Die Mark. Anhang zu „Die Entwicklung des Sozialismus von der Utopie zur Wissenschaft”. Vierte unveränderte Auflage. Zürich. 1894. (Markki — „Sosialismin kehitys utopiasta tieteeksi” teoksen liite. Neljäs muuttamaton painos. Zürich. 1894).— 67.
- ¹¹⁶ „*Die Neue Rheinische Zeitung*” („Uusi Reinin Lehti”) — ilmestyi Kölnissä kesäkuun 1 päivästä 1848 toukokuun 19 päivään 1849. Lehden johdossa olivat K. Marx ja F. Engels, päätoimittajana K. Marx. „Ei ainoallakaan saksalaisella lehdellä ole ollut — ei sitä ennen eikä sen jälkeen — sellaista valtaa ja vaikutusta eikä sellaista taitoa sähköistää proletaarijoukkoja kuin „Uudella Reinin Lehdellä””, Engels kirjoitti (ks. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, Petroskoi 1959, s. 300). Kirjoituksessa „Karl Marx” Lenin sanoo tätä lehteä „vallankumouksellisen proletariaatin parhaaksi, vertaansa vailla olevaksi äänenkannattajaksi” (ks. Teokset, 21. osa, ss. 29—77).— 68.
- ¹¹⁷ Ks. tätä osaa, ss. 39—40.— 70.
- ¹¹⁸ Ks. 106. huomautusta.— 71.
- ¹¹⁹ A. M. Kalmykovalla oli Pietarissa kirjavarasto; sosialidemokraatit käyttivät kirjavarastoa salaisena kohtauspaikkanaan.— 71.
- ¹²⁰ Tarkoitetaan V. Kulemanin kirjaa „*Профессиональное движение. Очерк профессиональной организации рабочих и предпринимателей во всех странах*”, СПб, 1901. („Ammatillinen liike. Katsaus kaikkien maiden työläisten ja työnantajain ammatilliseen järjestyneisyyteen”, Pietari, 1901).— 71.
- ¹²¹ Ks. tätä osaa, ss. 67—68.— 71.
- ¹²² Lenin kirjoitti artikkelin „*Агритическая и „Марксин арвостелити”*” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 93—211).— 71.
- ¹²³ *Dragomanov, Mihail Petrovitsh* (1841—1895) — ukrainalainen historioitsija, kansatieteilijä ja sanomalehtimies, porvarillisen liberalismiin edustaja, Kievin yliopiston dosentti; kirjoitteli liberaaliin aikakauslehtiin.— 71.
- ¹²⁴ Puhe on F. Engelsin artikkelista „*Zur Kritik des sozialdemokratischen Programmwerfes 1891*”. „*Die Neue Zeit*” 1901—1902, Jahrgang XX. I. Band, № 1, S. 5. („Vuoden 1891 sosialidemokraattisen

ohjelman luonnoksen arvostelua”, „Uusi Aika” 1901—1902, XX vuosikerta, I. nide, № 1, s. 5.)—73.

- ¹²⁵ Lenin puhuu aineistoista artikkelia varten, jonka hän kirjoitti „Zarjan” („Sarastuksen”) 2.—3. numeroon, otsakkeella „Katsaus maan sisäisiin asioihin” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 241—291).—73.
- ¹²⁶ Puhe on Leninin matkasta Zürichiin VSDTP:n ulkomaisten järjestöjen: „Iskran” („Kipinän”) — „Zarjan” („Sarastuksen”), „Sotsial-Demokratian” („Sosialidemokraatin”) (johon kuului myös „Työn vapautus” ryhmä), „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton”, Bundin ja „Borba” ryhmän „yhdistävään” edustajakokoukseen. Kokous pidettiin syyskuun 21—22 (lokakuun 4—5) pnä 1901.—73.
- ¹²⁷ Lenin tarkoittaa kirjaa „Mitä on tehtävää? Liikkeemme päivänpolttavia kysymyksiä” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 337—523).—73.
- ¹²⁸ Lenin puhuu tässä Engelsin artikkelista „Zur Kritik des sozialdemokratischen Programmwurfes 1891” („Vuoden 1891 sosialidemokraattisen ohjelman luonnoksen arvostelua”), joka julkaistiin „Neue Zeit” lehden („Uusi Aika”) 1. numerossa lokakuun 2 pnä 1901, ja Kautskyn artikkelista „Die Revision des Programms der Sozialdemokratie in Oesterreich” („Itävallan sosialidemokratian ohjelman tarkistus”), joka julkaistiin „Neue Zeit” lehden 3. numerossa lokakuun 16 pnä 1901.—74.
- ¹²⁹ Puhe on kirja-arvostelusta „Aus dem literarischen Nachlass von Karl Marx, Friedrich Engels und Ferdinand Lassalle. Herausgegeben von Franz Mehring. I. Gesammelte Schriften von Karl Marx und Friedrich Engels. Von März 1841 bis März 1844”. Stuttgart, Verlag von I. H. W. Dietz Nachfolger, 1902. („Karl Marxin, Friedrich Engelsin ja Ferdinand Lassallen kirjalliseen perinnöseen, toimittanut Franz Mehring. I osa. Karl Marxin ja Friedrich Engelsin teoksia. Maaliskuu 1841—maaliskuu 1844”. I. H. W. Dietzin perillisten kustannusliike. Stuttgart, 1902).—74.
- ¹³⁰ „Svoboda” („Vapaus”) — aikakausjulkaisu, jota samanniminen toukokuussa 1901 muodostunut ja „vallankumouksellisesti-sosialistiseksi” itseään nimitänyt ryhmä julkaisi Sveitsissä vuosina 1901—1902. Ilmestyi kaksi numeroa: № 1 v. 1901 ja № 2 v. 1902. „Svoboda” ryhmällä ei ollut „pysyviä, vakavia aatteita, ohjelmaa, taktiikkaa, järjestöä eikä joukkoihin juontuvia juuria” (V. I. Lenin. Teokset, 20. osa, s. 350). „Svoboda” ryhmä propagoi julkaisuissaan „ekonomismin” ja terrorismin aatteita ja kannatti „Iskraa” („Kipinää”) vastaan toimivia ryhmiä Venäjällä. Ryhmä lakkautti toimintansa vuonna 1903.—74.
- ¹³¹ Nimetyt viisi paikkaa merkitsevät, minne tämä kirje oli lähetettävä. Neljännellä kohdalla Lenin tarkoittaa Tverin sos.-dem. järjestöä, jolle kirje lähetettiin A. Bakuninin osoitteella. Viimeinen 5. kohta, jonka Lenin on pannut lainausmerkkeihin, merkitsee erään „Iskran” („Kipinän”) edustajan Venäjältä lähettämää kirjettä. Lenin

- julkaisi tämän kirjeen kokonaisuudessaan artikkelissaan „Keskustelu ekonomismin puolustajien kanssa” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 303—310). Tällä kohdalla Lenin tarkoitti sitä „Iskran” edustajaa, joka oli lähettänyt hänelle mainitun kirjeen.— 76.
- ¹³² „Ulkomailla tapahtuneella selkkauksella” Lenin tarkoittaa „Iskran” ja „Sotsial-Demokrat” järjestön edustajain poistumista VSDTP:n ulkomaisten järjestöjen „yhdistävästä” edustajakokouksesta.— 76.
- ¹³³ Puhe on Leninin teoksesta „Mitä on tehtävä?”— 76.
- ¹³⁴ *Smidovitsh, Inna Germogenovna* — sosialidemokraatti, iskralainen. Smidovitsh hoiti „Iskran” („Kipinän”) toimitussihteerin tehtäviä „Iskran” perustamisesta aina siihen saakka, kunnes N. K. Krupskaja saapui Geneveen huhtikuussa 1901; ja sittemmin hän hoiti kirjallisuuden kuljetusta rajan yli.— 78.
- ¹³⁵ „*Vperjod*” („Eteenpäin”) — „ekonomistisen” suunnan sanomalehti; julkaistiin Kieivissä vuosina 1896—1900.— 78.
- ¹³⁶ *Goldmann, L. I.* (1877—1938) — osallistui vallankumousliikkeeseen vuodesta 1893. Vuonna 1900 matkusti ulkomaille, missä yhtyi „Iskra” järjestöön. Toukokuussa 1901 järjesti Kishinevissä illegaalisen kirjapainon, jossa painettiin „Iskra” („Kipinä”) lehteä ja muita sosialidemokraattisia julkaisuja. Vuonna 1902 hänet vangittiin; vuonna 1905 Goldmann pakeni karkotusalueelta; toimi menshevistisen „Iskran” toimitussihteerinä.— 79.
- ¹³⁷ Kishinevissä järjestettiin „Iskran” („Kipinän”) salainen kirjapaino, jossa julkaistiin eräitä lehden numeroita Venäjällä levitettäväksi. Kirjeessä Lenin tarkoittaa sitä, että ilmoitettaisiin „Iskran” 10. numeron painattamisesta Kishinevin kirjapainossa.— 79.
- ¹³⁸ Puhe on nähtävästi I. B. Basovskista, joka elokuussa 1901 järjesti Kieivissä ulkomailta tulevan iskralaisen kirjallisuuden edelleen postittamisen. Tämän ekspedition kautta postitettiin paikkakunnille myös kaikki, mitä Kishinevin kirjapaino julkaisi.— 79.
- ¹³⁹ „Iskran” („Kipinän”) 13. numerossa joulukuun 20 p:nä 1901 julkaisiin Leninin kirjoittama pääkirjoitus „*Mielenosoitusten alku*” (ks. Teokset, 5. osa, ss. 312—315).— 79.
- ¹⁴⁰ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, Petroskoi 1959, ss. 26—27.— 80.
- ¹⁴¹ Puhe on kirjasta „*Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. Begründet von Bruno Hildebrand. Herausgegeben von Dr. J. Conrad Prof. in Halle*” („Kansantaloudelliset ja tilastolliset vuosikirjat. Perustanut Bruno Hildebrand. Toimittanut Hallen professori J. Conrad”).— 80.
- ¹⁴² „*Torgovo-Promyshlennaja Gazeta*” („Kauppa- ja Teollisuuslehti”)— jokapäiväinen hallituksen äänenkannattaja; ilmestyi Pietarissa vuo-

- desta 1893 vuoden 1918 syyskuuhun. Lehdessä julkaistiin tilastoaineistoja ja suhdannekatsauksia teollisuuden, kaupan, maatalouden ja finanssiasiaian alalta.— 80.
- ¹⁴³ Puhe on Leninin kirjoituksesta „*Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma*” (ks. Teokset, 6. osa, ss. 91—133).— 82.
- ¹⁴⁴ Puhe on Leninin „*Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma*” artikkelin käsikirjoituksen sivuista (ks. Teokset, 6. osa, ss. 124—125).— 82.
- ¹⁴⁵ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 6. osa, s. 128.— 83.
- ¹⁴⁶ Komission luonnoksen teksti oli sen sovittelukomission työn tulosta, jonka „Iskra” lehden toimitus nimitti laatimaan VSDTP:n yhtenäistä ohjelmaluonnosta Leninin ja Plehanovin aikaisemmin laatimien luonnosten pohjalla. „Iskran” („Kipinän”) toimituksen jäsenten oli tehtävä huomautuksensa sovittelukomission ohjelmaluonnokseen ja tämän komission oli laadittava lopullinen ohjelmaluonnos. Komission luonnos vahvistettiin „Iskran” toimituksen jäsenen neuvottelukokouksessa Zürichissä huhtikuun 14 p:nä 1902, Leninin poissaollessa.— 84.
- ¹⁴⁷ Ei ole saatu selville, kenestä tässä on puhe.— 85.
- ¹⁴⁸ Puhe on Leninin artikkelista „*Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma*” (ks. Teokset, 6. osa, ss. 91—133).— 85.
- ¹⁴⁹ Lenin tarkoittaa „Iskran” („Kipinän”) toimituksen muuttoa Münchenistä Lontooseen.— 86.
- ¹⁵⁰ Krzhizhanovski, *Gleb Maksimilianovitsh* (1872—1959) — Kommunistisen puolueen vanhimpia toimihenkilöitä, tunnettu neuvostoliedemies, voimatalousinsinööri; yhtyi vallankumousliikkeeseen vuonna 1893; joulukuussa 1895 hänet vangittiin ja karkotettiin kolmeksi vuodeksi Siperiaan. Palattuaan vuonna 1901 karkotusalueelta hän asettui Samaraan, missä muodostettiin iskralainen keskus Krzhizhanovskin ottaessa siihen osaa mitä läheisimmin. Syksyllä 1902 Krzhizhanovski kuului VSDTP:n II edustajakokousta valmistelemaan muodostettuun Organisaatiokomiteaan. Edustajakokouksessa hänet valittiin poissaolevana puolueen Keskuskomiteaan. Hän otti toimekaasti osaa vuosien 1905—1907 vallankumoukseen.— 87.
- ¹⁵¹ „*Sasha*” — peitenimi, jota käytettiin merkitsemään VSDTP:n komiteain konferenssia, mikä pidettiin Belostokissa maaliskuun 23—28 (huhtikuun 5—10) p:nä 1902. Konferenssissa muodostettiin Organisaatiokomitea järjestämään puolueen II edustajakokouksen koolle kutsumista.— 87.
- ¹⁵² Lenin tarkoittaa puolueen II edustajakokouksen valmistelua.— 88.
- ¹⁵³ Tarkoitetaan huomautuksia, joita Plehanov teki Leninin kirjoitukseen „*Venäjän sosialidemokratian agraariohjelma*”.— 89.

¹⁵⁴ Lenin tarkoittaa puolueohjelman luonnoksen laatimisen yhteydessä alkaneita erimielisyyksiä. Ohjelmaluonnosta käsiteltiin ensimmäisen kerran „Iskran” („Kipinän”) toimitusneuvottelussa Münchenissä tammikuun 8 (21) p:nä 1902. Tässä neuvottelukokouksessa Lenin arvosteli Plehanovin laatimaa ensimmäistä ohjelmaluonnosta ja esitti sitä koskevat korjaus- ja parannusehdotuksensa.— 90.

¹⁵⁵ *Sosialistivallankumoukselliset* (eserrät) — pikkuporvarillinen puolue Venäjällä. Se syntyi vuosien 1901—1902 vaihteessa erilaisten narodnikkilaisten ryhmien ja kerhojen („Sosialistivallankumouksellisten liiton”, „Sosialistivallankumouksellisten puolueen” y.m.) yhdistymisen tuloksena. Sen virallisiksi äänenkannattajiksi tulivat sanomalehti „Revoljutsionnaja Rossija” („Vallankumouksellinen Venäjä”) (1900—1905) ja aikakausjulkaisu „Vestnik Russkoi Revoljutsii” („Venäjän Vallankumouksen Sanomat”) (1901—1905). Eserrien katsomukset olivat narodnikkilaisuuden ja revisionismin aatteiden eklektinen sekoitus; eserrät yrittivät paikata „narodnikkilaisuuden reikiä” „marxilaisuuden opportunistisen muoti-„kritiikin” paikoilla”, kuten Lenin sanoi (Teokset, 9. osa, s. 297). Eserrät eivät nähneet luokkeroa proletariaatin ja talonpoikaiston välillä, hämärsivät talonpoikaiston keskuudessa tapahtuvan luokkajakaantumisen ja talonpoikaiston sisäiset ristiriidat, kiistivät proletariaatin johtavan osuuden vallankumouksessa. Yksilöterroritaktiikka, jota eserrät propagoivat itsevaltiustavastaisen taistelun perusmenetelmänä, aiheutti suurta vahinkoa vallankumousliikkeelle, vaikeutti joukkojen järjestämistä vallankumoustaisteluun.

Eserrien agraariohjelma edellytti maan yksityisomistuksen hävittämistä ja maiden siirtämistä maayhteisöille tasasuhtaiseen käyttöön sekä kaikenmuotoisen osuustoiminnan kehittämistä. Tässä ohjelmassa, jota eserrät yrittivät selittää „maiden sosialisoinnis”-ohjelmaksi, ei ollut mitään sosialistista, koska yksinomaan maan yksityisomistuksen hävittäminen ei vielä voi tehdä loppua pääoman vallasta eikä joukkojen kurjuudesta, kuten Lenin osoitti. Eserrien agraariohjelman reaalisenä ja historiallisesti edistykellisenä sisältönä oli tilanherrain maankäytön likvidoimiseen tähtäävä taistelu. Tämä vaatimus heijasti objektiivisesti talonpoikaiston etuja ja pyrkimyksiä vallankumouksen porvarillis-demokraattisessa vaiheessa.

Bolshevikkipuolue paljasti sen, että eserrät yrittivät naamioitua sosialisteiksi, taisteli sitkeästi eserrejä vastaan vaikutusvallasta talonpoikaiston keskuudessa, osoitti, että heidän yksityisterroritaktiikkansa on vahingollista työväenliikkeelle. Samalla kuitenkin bolshevikit tekivät tietyillä ehdoilla väliaikaisia sopimuksia eserrien kanssa taistelussa tsarismia vastaan.

Talonpoikaisto oli luokkakokoomukseltaan kirjavaa, ja sen vuoksi eserräpuolue oli poliittisesti ja aatteellisesti epävakaa sekä järjestöllisesti hajanainen, horjui alinomaan liberaalisen porvariston ja proletariaatin välillä. Jo Venäjän ensimmäisen vallankumouksen vuosina lohkesi eserräpuolueesta oikeistosiipi, joka perusti legaalisena „Kansansosialistisen työpuolueen” (enessät), joka oli katsoimuksiltaan lähellä kadetteja, sekä „vasemmisto”-siipi, joka muotoutui puolittain anarkistiseksi „maksimalistien” liitoksi. Stolypinin aikaisella taantumuskaudella eserräpuolue joutui aatteellisesti ja organi-

satorisesti täysin rappiölle. Ensimmäisen maailmansodan vuosina eserrien enemmistö oli sosialishovinisin kannalla.

Sitten kun vuoden 1917 helmikuun porvarillis-demokraattinen vallankumous oli voittanut, eserrät yhdessä menshevikkien ja kadettien kanssa olivat porvariston ja tilanherrojen vastavallankumouksellisen Väliaikaisen hallituksen perustukena ja puolueen johtohenkilöt (Kerenski, Avksentjev, Tshernov) kuuluivat Väliaikaiseen hallitukseen. Eserräin „vasemmisto”-siipi muodosti marraskuun lopulla 1917 itsenäisen „vasemmisto”-eserrien puolueen. Pyrkien säilyttämään vaikutustaan talonpoikaiston joukoissa, „vasemmisto-eserrät” tunnustivat muodollisesti Neuvostovallan ja ryhtyivät sopimussuhteisiin bolshevikkien kanssa, mutta aloittivat kohta taistelun Neuvostovaltaa vastaan.

Ulkomaiden toimeenpaneman sotilaallisen intervention ja kansalaissodan vuosina eserrät tekivät vastavallankumouksellista myrskyä, tukivat aktiivisesti interventtejä ja valkokaartilaiskannalaisia, osallistuivat vastavallankumouksellisiin salaliittoihin, järjestelivät terroritekoja Neuvostovaltion ja Kommunistisen puolueen johtohenkilöitä vastaan. Kansalaissodan päättymisen jälkeen eserrät jatkoivat Neuvostovaltiota vastaan tähdättyä vihamielistä toimintaansa maan sisällä ja valkokaartilaisemigranttien leirissä.— 91.

¹⁵⁶ V. I. Lenin ei tavannut M. A. Uljanovaa ja A. I. Jelizarovaa Saksassa, vaan Loguivyssä (Ranska).— 91.

¹⁵⁷ *Leiteisen, Gabriel Davidovitsh* (1874—1919) — sosialidemokraatti, iskralainen, „Iskran” („Kipinän”) ja „Zarjan” („Sarastuksen”) avustaja. Vallankumouksellisen toimintansa hän aloitti 90-luvulla; vuosisadan alussa siirtyi maanpakoon ulkomaille, jossa liittyi „Työn vapautus” ryhmään, ja sittemmin hänet hyväksyttiin myös „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton” jäseneksi. VSDTP:n kahtiajaon jälkeen yhtyi bolshevikkeihin; toimi „Vperjod” („Eteenpäin”) lehden, „Proletarin” („Proletaarin”) ja muiden bolshevististen äänenkannattajien avustajana.— 92.

¹⁵⁸ Puhe on Leninin kirjasta „Mitä on tehtävää?”.— 92.

¹⁵⁹ Kirjeen osoitteenomistajaa ei ole saatu selville.— 94.

¹⁶⁰ Ks. Leninin kirjaa „Mitä on tehtävää?” (Teokset, 5. osa, ss. 457—459).— 94.

¹⁶¹ *Noskov, Vladimir Aleksandrovitsh* (1878—1913) — sosialidemokraatti. 90-luvun jälkipuoliskolla liittyi Pietarin „Taisteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi”. Huhtikuussa 1902 osallistui Züri-chissä pidettyyn „Iskran” („Kipinän”) toimituskunnan neuvottelukokoukseen, jossa käsiteltiin puolueen ohjelman luonnosta. Vuosina 1902—1903 järjesteli illegaalisen sosialidemokraattisen kirjallisuuden kuljetusta Venäjälle, otti osaa VSDTP:n II edustajakokouksen järjestämiseen. VSDTP:n II edustajakokouksessa hän oli bolshevikki ja hänet valittiin Keskuskomitean jäseneksi; edustajakokouksen jälkeen asetui sovittelukannalle menshevikkeihin nähden; vastusti III edustajakokouksen koollekutsumista.— 97.

- ¹⁶² „*Osvobozhdenije*” („Vapautus”) — kerran kahdessa viikossa ilmestynyt aikakauslehti, joka ilmestyi ulkomailla vuoden 1902 kesäkuusta vuoden 1905 lokakuuhun P. B. Struven toimittamana. Aikakauslehti oli venäläisen liberaalisen monarkistiporvariston äänenkannattaja. Vuonna 1903 sen ympärille ryhmittyi (ja tammikuussa 1904 muodostui) liberaalis-monarkistinen „*Sojuz osvobozhdenija*” („Vapautusliitto”), joka toimi vuoden 1905 lokakuuhun saakka. „*Osvobozhdenijelaiset*” muodostivat yhdessä perustuslaillisten zemsत्वomiesten kanssa lokakuussa 1905 perustetun kadettipuolueen, Venäjän johtavimman porvaripuolueen, ydinjoukon.— 99.
- ¹⁶³ Tarkoitetaan „*Borba*” ryhmän jäseniä (ks. 95. huomautusta).— 99.
- ¹⁶⁴ Puhe on „*VSDTP:n Pohjoisesta liitosta*”. Liittoon kuuluivat Vladimirin, Jaroslavlin ja Kostroman (sittemmin myös Tverin) kuvernementtien sosialidemokraattiset järjestöt. Vuonna 1901 liitto otti yhteyden leniniläiseen „*Iskraan*” („*Kipinä*”).— 100.
- ¹⁶⁵ *Levin, J. J.* (synt. 1873) — sosialidemokraatti, „*Juzhnyi Rabotsi*” („*Etelän Työläinen*”) ryhmän johtohenkilöitä, kuului „*Juzhnyi Rabotsi*” („*Etelän Työläinen*”) lehden toimitukseen. VSDTP:n II edustajakokousta valmistelleen Organisaatiokomitean Pihkovan neuvottelukokouksessa (marraskuu 1902) hänet nimitettiin OK:n jäseneksi. Edustajakokouksessa oli keskustan kannalla; edustajakokouksen jälkeen yhtyi menshevikkeihin.— 101.
- ¹⁶⁶ *Krasnuha, V. P.* (1868—1913) — sosialidemokraatti, iskralainen; Krasnuha toimi vuodesta 1899 Pietarin sosialidemokraattisessa järjestössä; huhtikuun alussa 1902 oli Pietarin „*Taisteluliiton*” edustajana Belostokin konferenssissa. Marraskuussa 1902 osallistui Pihkovan neuvottelukokoukseen, jossa hänet vahvistettiin Organisaatiokomitean jäseneksi.
- Stasova, Jelena Dmitrijevna* (synt. 1873) — yksi vanhimpia valankumousliikkeen toimihenkilöitä. Bolshhevikkipuolueen jäsen vuodesta 1898. Vuosina 1902—1903 hän oli Pietarin komitean jäsen.— 103.
- ¹⁶⁷ „*Vyshibalo*” („*Ulosheittäjä*”) — Pietarin „ekonomistien” johtaja Tokarev. Tokarev oli Pietarin „*Taisteluliiton*” jäsen ja esitti vastalauseensa, kun Pietarin komitea heinäkuussa ilmoitti, että „*Iskra*” („*Kipinä*”) ja „*Zarja*” („*Sarastus*”) tunnustetaan Venäjän sosialidemokratian johtaviksi äänenkannattajiksi. Hän vaati niin ikään „*Iskran*” Venäjän-järjestön edustajan erottamista Pietarin „*Taisteluliiton*” komiteasta.— 103.
- ¹⁶⁸ Puhe on VSDTP:n Pietarin komitean heinäkuussa tekemästä ilmoituksesta, jossa komitea sanoi olevansa solidaarinen „*Iskra*” („*Kipinä*”) lehden ja „*Zarja*” („*Sarastus*”) aikakausjulkaisun kanssa ja tunnusti ne Venäjän sosialidemokratian johtaviksi äänenkannattajiksi. Ilmoitus julkaistiin erillisenä julisteena heinäkuussa 1902 ja painettiin sitten „*Iskran*” 26. numerossa lokakuun 15 pnä 1902.— 104.

- 169 *Krasikov, Pjotr Ananjevitsh* (1870—1939) — ammattivallankumouksellinen, bolshevikki. Aloitti vallankumouksellisen toimintansa v. 1892. Liittyi „Iskran” („Kipinän”) järjestöön v. 1900. VSDTP:n II edustajakokousta valmistelemaan muodostetun Organisaatiokomitean Pihkovon neuvottelukokouksessa (marraskuu 1902) hänet nimettiin OK:n jäseneksi. VSDTP:n II edustajakokouksessa kuului bolshevikkeihin. Edustajakokouksen jälkeen otti toimeliaasti osaa taisteluun menshevikkejä vastaan. Elokuussa 1904 oli mukana 22 bolshevikin neuvottelukokouksessa, joka pidettiin Genevessä. Otti aktiivisesti osaa vuosien 1905—1907 vallankumoukseen.— 105.
- 170 Tarkoitetaan „Iskran” („Kipinän”) toimituskunnan neuvottelukokousta, johon osallistui VSDTP:n Pietarin komitean, „Iskran” Venäjän-järjestön ja „VSDTP:n Pohjoisen liiton” edustajia. Neuvottelukokous pidettiin elokuun 2 (15) p:nä 1902. Neuvottelukokouksessa muodostettiin puolueen II edustajakokousta valmistelevan Organisaatiokomitean iskralainen ydinryhmä.— 105.
- 171 Tarkoitetaan V. P. Krasnuhaa ja P. A. Krasikovia.— 105.
- 172 Leninin aloitteesta muodostettiin marraskuussa 1902 Sosialidemokraattisten komiteain neuvottelukokouksessa Pihkovassa uusi Organisaatiokomitea. Iskralaisilla oli valtaenemmistö tässä uudessa OK:ssa.
Leninin johdolla OK suoritti suuren työn valmistelemalla puolueen II edustajakokousta.— 105.
- 173 „*Fjokla*” — „Iskran” („Kipinän”) toimituksen salanimi.— 107.
- 174 Tarkoitetaan Bundia. (Ks. 96. huomautusta).— 107.
- 175 Puhe on *II Internationalen Amsterdamin kongressista*, joka oli määrä pitää vuonna 1903. Kongressi pidettiin elokuun 14—20 p:nä 1904.— 108.
- 176 Tarkoitetaan Leninin „*Kirjettä toverille organisaatiotehtävistämme*” (ks. Teokset, 6. osa, ss. 215—235).— 108.
- 177 Puhe on Plehanovin artikkelista, joka oli tähdäty eserräin „*Vestnik Russkoi Revoljutsii*” („Venäjän Vallankumouksen Sanomat”) aikakauslehdessä julkaistua K. Tarasovin (N. S. Rusanovin salanimi) kirjoitusta vastaan.— 110.
- 178 „*Revoljutsionnaja Rossija*” („Vallankumouksellinen Venäjä”) — eserrien illegaalinen sanomalehti, jota „Socialistivallankumouksellisten liitto” julkaisi Venäjällä loppuvuodesta 1900 lähtien. Tammi-kuusta 1902 vuoden 1905 joulukuuhun saakka se ilmestyi ulkomailla (Genevessä) eserräpuolueen virallisena äänenkannattajana.— 111.
- 179 „*Zhizniläiset*” — aikakauslehti „*Zhiznin*” („Elämän”) (ks. 40. huomautusta) toimituksen jäsenet.— 111.
- 180 Ei ole saatu selville, kenestä on puhe.— 112.

- ¹⁸¹ *Lavrov, V. I.* — sosialidemokraatti, iskralainen; oli marraskuusta 1902 lähtien palon varalta J. D. Stasovan sijaisena Pietarin komiteassa.— 113.
- ¹⁸² *„Rabotshaja organizatsija”* („Työväenjärjestö”) — „ekonomismin” kannattajain järjestö, muodostui Pietarissa kesällä 1900. Syksyllä 1900 „Rabotshaja organizatsija” ja „Taisteluliitto työväenluokan vapauttamiseksi” yhdistyivät ja muodostettiin VSDTP:n Pietarin komitea, johon kuului kaksi osaa: varsinainen „komitea” ja „työväenjärjestön komitea”. Sen jälkeen, kun iskralainen suunta pääsi voitolle Pietarin sosialidemokraattisessa järjestössä (vuonna 1902), „ekonomistien” vaikutuksessa ollut ryhmä sosialidemokraatteja erosi Pietarin komiteasta ja muodosti uudelleen itsenäisen „Rabotshaja organizatsijan”, joka toimi vuoden 1904 alkuun.— 113.
- ¹⁸³ *Lengnik, F. V.* (1873—1936) — ammattivallankumouksellinen, bolshevikki, otti osaa sosialidemokraattiseen liikkeeseen vuodesta 1893. Vuonna 1896 hän liittyi Pietarin „Taisteluliittoon työväenluokan vapauttamiseksi”, joutui kohta sen jälkeen vangituksi ja karkotettiin Itä-Siperiaan. Lengnik otti osaa „Iskra” („Kipinä”) lehden perustamiseen; VSDTP:n II edustajakokousta valmistelemaan muodostetun Organisaatiokomitean Pihkovan neuvottelukokouksessa (marraskuu 1902) hänet nimitettiin OK:n jäseneksi. Edustajakokouksessa hänet valittiin poissaolevana puolueen Keskuskomiteaan ja puolueen Neuvostoon. Vuosina 1903—1904 hän osallistui aktiivisesti taisteluun menshevikkejä vastaan ulkomailla.— 115.
- ¹⁸⁴ *Babushkin, Ivan Vasiljevitch* (1873—1906) — ammattivallankumouksellinen, aloitti vallankumouksellisen toimintansa vuonna 1893. Toimi aktiivisena jäsenenä Pietarin ja Jekaterinoslavin „Taisteluliitossa työväenluokan vapauttamiseksi”. Otti toimeliaasti osaa leniniläisen „Iskra” („Kipinä”) lehden perustamiseen (1900). Osallistui aktiivisesti vuosien 1905—1907 vallankumoukseen.— 117.
- ¹⁸⁵ Lenin sai I. V. Babushkinilta kirjeen, jossa tämä pyysi hahmottelemaan kysymykset, joiden mukaan voitaisiin pitää „tutkinnot” propagandistiryhmän jäsenille, t.s. saada selville, miten he suhtautuvat „Iskran” („Kipinän”) periaatteisiin.— 117.
- ¹⁸⁶ *Zubatovilaisuus* — „poliisissosialismi”-politiikkaa, jonka tarkoituksena oli perustaa vuosina 1901—1903 Moskovan ohranalaitoksen päällikön santarmieversti S. V. Zubatovin aloitteesta julkisia työväenjärjestöjä, joiden avulla haluttiin vetää työläiset pois itsevaltiutta vastaan käydystä poliittisesta taistelusta.— 117.
- ¹⁸⁷ Pietaria edustanut OK:n jäsen V. P. Krasnuha vangittiin marraskuussa 1902.— 120.
- ¹⁸⁸ Puhe on kirjasesta *„Listok rabotshih kass”* („Työväenkassojen lehti”) (toinen vihko, työväen ammattiliittoihin järjestyneiden Harkovin työläisten julkaisu) ja hektografilla monistetusta *„Harkovski Proletari”* („Harkovin Proletaari”) aikakauslehdestä, joka ilmestyi lokakuussa 1901.— 122.

- ¹⁸⁹ „Rabotshaja Mysl” („Työväen Ajatus”) lehden 16. numerossa „ekonomistit” esittivät vastalauseensa sen johdosta, että Pietarin komitea oli heinäkuussa ilmoittanut „Iskran” („Kipinän”) ja „Zarjan” („Sarastuksen”) tunnustamisesta.— 123.
- ¹⁹⁰ Tarkoitetaan „Iskran” („Kipinän”) Bakun-ryhmän salanimeä.— 125.
- ¹⁹¹ Tarkoitetaan N. K. Krupskajaa.— 125.
- ¹⁹² Puhe on puolueen II edustajakokousta valmistelleen Organisaatio-komitean byroosta.— 126.
- ¹⁹³ *Martov (Zederbaum, Juli Osipovitsh) (1873—1923)* — osallistui sosialidemokraattiseen liikkeeseen 90-luvulta. Vuonna 1895 oli perustamassa Pietarin „Taisteluliittoa työväenluokan vapauttamiseksi”. Vuonna 1900 otti osaa „Iskran” („Kipinän”) julkaisemisen valmisteluun, kuului sen toimitukseen. VSDTP:n II edustajakokouksessa hän asettui „vähemmistön” johtoon ja oli siitä lähtien menshevikkien keskuselinten johtaja ja menshevististen julkaisujen toimittaja.— 130.
- ¹⁹⁴ Ks. tätä osaa, ss. 128—129.— 130.
- ¹⁹⁵ Tarkoitetaan „Juzhnyi Rabotshi” („Etelän Työläinen”) ryhmää (ks. 110. huomautusta).— 131.
- ¹⁹⁶ Nizhni Novgorodin komitea päätti, ettei vuoden 1902 vappumielenosoitusten johdosta nostetussa oikeusjutussa tuomittujen Sormovon ja Nizhni Novgorodin työläisten pidä vedota tuomion johdosta.— 133.
- ¹⁹⁷ Kysymys on P. Maslovin teoksesta „Аграрный вопрос в России” („Agraarikysymys Venäjällä”), I osa, jonka ensimmäinen painos ilmestyi vuonna 1903.— 139.
- ¹⁹⁸ Lenin tarkoittaa esitelmiaän, jotka hän piti Pariisissa helmikuussa 1903 Venäläisessä yhteiskunnallisessa korkeakoulussa ja venäläisten politemigranttien kokouksessa.— 139.
- ¹⁹⁹ Puhe on E. Davidin kirjasta „Sozialismus und Landwirtschaft” („Sosialismi ja maatalous”). Kautskysta mainitessaan Lenin tarkoittaa hänen kirjoitustaan „Sozialismus und Landwirtschaft” („Neue Zeit” („Uusi Aika”), №№ 22—26, helmi- ja maaliskuu 1903), jossa Kautsky esittelee tätä Davidin teosta.— 139.
- ²⁰⁰ Lenin puhuu kirjasestaan „Maalaisköyhälistölle”. Kirjanen ilmestyi toukokuussa 1903, Venäjän sosialidemokratian ulkomaisen liigan julkaisemana (ks. Teokset, 6. osa, ss. 345—417).— 139.
- ²⁰¹ Puhe on Leninin kirjoituksesta „Itsevaltius horjuu...” (ks. Teokset, 6. osa, ss. 330—335). Kirjoitus julkaistiin „Iskran” („Kipinän”) 35. numerossa; toimitus julkaisi pääkirjoituksena Plehanovin artikkelin.— 139.

- ²⁰² „Iskrassa” („Kipinässä”) ei julkaistu Puolan sosialidemokratian julkilausumaa solidaarisuudesta VSDTP:een kanssa. Puolan sosialidemokratian edustajat olivat puolueen II edustajakokouksessa läsnä neuvottelevalla äänioikeudella.— 141.
- ²⁰³ Lenin on kirjoituksessaan „Tarvitseeko juutalainen proletariaatti „itsenäistä poliittista puoluetta”” käsitellyt yksityiskohtaisesti Bundin „hyökkäystä” VSDTP:n Jekaterinoslavin komiteaa vastaan (ks. Teokset, 6. osa, ss. 313—318).— 142.
- ²⁰⁴ OK:n ulkomainen osasto muodostettiin maaliskuussa 1903. Siihen kuuluivat L. G. Deutch (sihteeri) Ulkomaisen liigan edustajana, A. Kremer (jäsen) Bundin ulkomaisen komitean ja N. N. Lohov (jäsen) „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton” edustajana.— 144.
- ²⁰⁵ Aleksandrova, Jekaterina Mihailovna (1864—1943) — osallistui valkumousliikkeeseen vuodesta 1890. Ollessaan ulkomailla hän liittyi vuonna 1902 „Iskran” („Kipinän”) järjestöön ja toimi sitten „Iskran” asiamiehenä Venäjällä. VSDTP:n II edustajakokousta valmistelleen Organisaatiokomitean Orelin neuvottelukokouksessa hänet nimitettiin OK:n jäseneksi, edustajakokouksessa yhtyi vähemmistön kannalle kallistuviin iskralaisiin; edustajakokouksen jälkeen aktiivinen menshevikki. Vuonna 1904 hänet kooptoititiin Keskuskomiteaan menshevikkien edustajana.— 146.
- ²⁰⁶ „Luola” — yhteinen huone V. I. Zsulitshin, J. O. Martovin ja I. S. Blumenfeldin Lontoon asunnossa. Huonetta sanottiin „Luolaksi” siinä vallinneen ainaisen epäjärjestyksen takia.— 146.
- ²⁰⁷ Puhe on „Juzhnyi Rabotshi” („Etelän Työläinen”) ryhmästä.— 146.
- ²⁰⁸ Puolan sosialistinen puolue (Polska Partia Socjalistyczna — PPS)— vuonna 1892 muodostettu reformistinen nationalistinen puolue.— 146.
- ²⁰⁹ Kalmykova, Aleksandra Mihailovna (1849—1926) — edistysmielinen julkisuuden toimihenkilö; hänellä oli vuosina 1889—1902 kirjavarasto, jota sosialidemokraatit käyttivät kohtauspaikkana; hän auttoi rahallisesti „Iskran” („Kipinän”) ja „Zarjan” („Sarastuksen”) julkaisemista. Vuonna 1902 hänet karkotettiin kolmeksi vuodeksi ulkomaille; puolueessa tapahtuneen kahtiajaon jälkeen auttoi rahallisesti bolshevikkeja.— 150.
- ²¹⁰ Tarkoitetaan aineellisia varoja „Iskraa” („Kipinää”) varten.— 153.
- ²¹¹ Puhe on VSDTP:n II edustajakokouksesta, joka pidettiin vuoden 1903 heinäkuun 17 (30) ja elokuun 10 (23) päivien välisenä aikana. Kokous alkoi Brysselissä ja jatkui sitten Lontoossa. Edustajakokousta oli valmistellut leniniläinen „Iskra” („Kipinä”). Kokoonpanoltaan edustajakokous oli sekalainen. Siihen osallistui paitsi „Iskran” kannattajia myös sen vastustajia, avoimia opportunisteja, sekä epäoivaita, horjuvia aineksia. Päiväjärjestyksen tärkeimmät kysymykset olivat seuraavat: VSDTP:n ohjelman ja sääntöjen vahvistaminen,

puolueen johtavien keskustelinten vaalit. Lenin kävi edustajakokouksessa päättävistä taistelua opportunisteja vastaan. Edustajakokous hyväksyi vallankumouksellisen ohjelman, jossa perustehtäväksi asetettiin taistelu proletariaatin diktatuurin puolesta, sekä V. I. Leninin laatimat säännöt (paitsi ensimmäistä pykälää, josta hyväksyttiin Martovin esittämä sanamuoto, mikä kuvasti „Iskran” vastustajien opportunistisia organisaatiokysymyksissä). Edustajakokouksessa tapahtui jakaantuminen VSDTP:n vallankumouksellisen osan eli bolshevikien ja opportunistisen osan eli menshevikien välillä. Puolueen keskustelimiin valittiin iskralaisen suuntauksen kannattajia (bolshevikkeja). Edustajakokous varmisti voiton, jonka marxilaisuus oli saanut „ekonomismista”, avoimesta opportunistista, laski Venäjän työväenluokan marxilaisen vallankumouksellisen puolueen — Kommunistisen puolueen perustan ja näin ollen muodostui kansainvälisen työväenliikkeen käännekohtaksi.— 155.

²¹² „Jegorilaiset”, „Jegorin maat” — Genevessä olleet martovilaiset, menshevikit.— 159.

²¹³ Tarkoitetaan mahdollista vangitsemista, paloa.— 159.

²¹⁴ Tässä on puhe kahden Keskuskomitean edustajan nimeämisestä puolueen Neuvostoon II edustajakokouksessa vahvistettuja sääntöjä vastaavasti.— 159.

²¹⁵ Ks. tätä osaa, s. 155.— 160.

²¹⁶ *Tehtaanvanhimpia koskeva laki* annettiin toukokuun 23 (10) p:nä 1903. (Ks. tästä kysymyksestä V. I. Leninin artikkelia „Reformien aikakausi”, Teokset, 6. osa, ss. 494—501).— 163.

²¹⁷ Päätöslauselman numero on otettu VSDTP:n II edustajakokouksen käsikirjoitetuista aineistoista. Tehtaanvanhimpia koskevan päätöslauselman tekstiä ks. teoksesta „КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК”, 7. izd., ч. I, 1954 г., стр. 52—53 („NKP edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä”, 7. painos, I osa, 1954, ss. 52—53).— 163.

²¹⁸ „Манифест Рабочей Воли” („„Rabotshaja Voljan” manifesti”) — Odessan sosialidemokraattisen „Rabotshaja Volja” („Työväen Vapaus”) liiton julkilausuma, jossa se tunnustaa oikeiksi „Iskran” („Kipinän”) katsomukset ja taktiikan, ilmoittaa liittyvänsä VSDTP:n Odessan komiteaan ja lakkauttavansa sen yhteydessä liiton toiminnan. Manifesti julkaistiin „Iskran” 50. numerossa lokakuun 15 p:nä 1903.— 164.

²¹⁹ „Nylkeä” — t.s. siirtää illegaaliseen asemaan.— 169.

²²⁰ Tarkoitetaan menshevikkejä.— 169.

²²¹ Siitä, millaiseksi asiointila muodostui Kaukasiassa tiflisliläisen edustajan Topuridzen (Isarin) menettelyn seurauksena tämän loikattua

- II edustajakokouksen jälkeen menshevikkien leiriin, puhutaan yksityiskohtaisemmin Leninin Kaukasian liittokomitealle lähettämässä kirjeessä (ks. tätä osaa, s. 171).— 169.
- 222 Puhe on puolueen II edustajakokousta koskevasta KK:n tiedonannosta; tiedonannon luonnos lähetettiin Venäjälle.— 170.
- 223 Kolme tässä mainittua henkilöä olivat VSDTP:n II edustajakokouksessa Kaukasian Liittoon kuuluneiden komiteain edustajina: B. M. Knunjants edusti Bakun, A. G. Zurabov Batumin ja Topuridze Tiflisiin komiteaa. Kaksi edellistä olivat edustajakokouksessa ja sen jälkeen enemmistön kannattajia, viimeksi mainittu horjui edustajakokouksessa ja asettui sen jälkeen vähemmistön kannalle.— 171.
- 224 Puhe on Donin komitean tekemästä päätöslauselmasta puolueen II edustajakokouksen tuloksista.— 173.
- 225 Puhe on Vuoriteollisuuspiirin työläisten liittokomitean hyväksymästä päätöslauselmasta, joka koskee puolueen II edustajakokouksen tuloksia.— 174.
- 226 Ks. tätä osaa, s. 165.— 174.
- 227 Lenin tarkoittaa VSDTP:n KK:n julkaisemaa „Извещение о втором очередном съезде Российской социал-демократической рабочей партии” („Tiedonantoa Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen toisesta sääntömääräisestä edustajakokouksesta”).— 176.
- 228 Ks. 91. huomautusta.— 178.
- 229 Toukokuussa 1904 ilmestyi painosta Leninin kirja „*Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin (Kriisi puolueessamme)*” (ks. Teokset, 7. osa, ss. 191—410).— 179.
- 230 Ks. V. I. Leninin G. M. Krzhizhanovskille lähettämää kirjettä, marraskuun 4 p:nä 1903 (tämä osa, s. 178).— 180.
- 231 Puhe on Leninin ilmoituksesta, jossa hän tiedottaa eroavansa puolueen Neuvoston jäsenen ja Pää-äänenkannattajan toimituksen jäsenen toimesta (ks. Teokset, 7. osa, s. 77).— 181.
- 232 Puhe on puolueen II edustajakokousta koskevasta tiedonannosta.— 181.
- 233 *Ljadov, Martyn Nikolajevitsh* (1872—1947) — ammattivallankumouksellinen. Vallankumouksellisen toimintansa aloitti vuonna 1891. VSDTP:n II edustajakokouksessa kuului bolshevikkeihin, edustajakokouksen jälkeen toimi KK:n asiamiehenä, taisteli aktiivisesti menshevikkejä vastaan Venäjällä ja ulkomailla. Otti aktiivisesti osaa vuosien 1905—1907 vallankumoukseen.— 184.
- 234 Kirjeessä on Leninin tekemä merkintä: „Lähettämättä jäänyt kirje”.— 184.

- ²³⁵ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 7. osa, ss. 59—69.— 184.
- ²³⁶ Lenin tarkoittaa „Kertomustaan VSDTP:n II edustajakokouksesta” (ks. Teokset, 7. osa, ss. 1—20).— 188.
- ²³⁷ Puhe on kirjoituksesta „Narodnikkilaismielinen porvaristo ja hämentynyt narodnikkilaisuus” (ks. Teokset, 7. osa, ss. 90—98).— 190.
- ²³⁸ Puhe on V. I. Leninin ilmoituksesta, että hän jää marraskuun 1 pnä pois Pää-äänenkannattajan toimituksesta (Teokset, 7. osa, s. 99).— 190.
- ²³⁹ Schweitzer, J. B. — lassallelaisten johtomiehiä Saksan työväenliikkeessä XIX vuosisadan 60-luvulla; johti diktaattorimaisesti Saksan yleistä työväenyhdistystä ja kävi sitkeää taistelua eisenachilaisia vastaan, joiden johdossa olivat Bebel ja Liebknecht.— 191.
- ²⁴⁰ Tämän kirjeen Lenin on kirjoittanut KK:n ulkomaisen edustajan F. V. Lengnikin nimessä.— 193.
- ²⁴¹ Puhe on neuvotteluista, joita KK kävi menshevikkien kanssa II edustajakokouksen jälkeen puolueen sisällä muodostuneen tilanteen johdosta.— 193.
- ²⁴² „Moskovskije Vedomosti” („Moskovan Sanomat”) — vanhimpia venäläisiä sanomalehtiä, alkoi ilmestyä v. 1756 Moskovan yliopiston julkaisemana pienenä lehtisenä. Vuodesta 1863 se muodostui monarkistis-nationalistiseksi äänenkannattajaksi, joka edusti tilanherrojen ja papiston taantumuksellisimpien kerrosten katsomuksia. Vuodesta 1905 lähtien mustasotilaisien päälehtiä. Ilmestyi vuoden 1917 Lokakuun vallankumoukseen saakka.— 193.
- ²⁴³ Puhe on ultimaatumista, jonka Keskuskomitea esitti menshevikeille marraskuun 12 (25) pnä 1903. Lenin esitti ultimaatumin peruskohdat Keskuskomitealle lokakuun 22 (marraskuun 4) pnä 1903 lähettämässään kirjeessä (ks. tätä osaa, s. 179).— 193.
- ²⁴⁴ KK:n toimeenpaneva komissio muodostettiin v. 1903 lokakuun jälkipuoliskolla (uutta lukua) ja siihen kuului kolme KK:n jäsentä: G. M. Krzhizhanovski, L. B. Krasin ja F. V. Gusarov.— 195.
- ²⁴⁵ Puhe on niitä neuvotteluja koskevien aineistojen julkaisemisesta, joita KK kävi menshevikkien ulkomaisen (Geneven) opposition kanssa.— 197.
- ²⁴⁶ Tarkoitetaan Leninin kirjettä „Miksi erosin „Iskran” toimituksesta?” (ks. Teokset, 7. osa, ss. 106—112).— 197.
- ²⁴⁷ Vilonov, Nikifor Jefremovitsh (1883—1910) — ammattivallankumouksellinen. Aloitti vallankumouksellisen toimintansa vuonna 1901. Vuonna 1902 liittyi Kievin sosialidemokraattiseen järjestöön ja hänestä tuli „Iskran” („Kipinän”) kannattaja. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen bolshevikki. Otti aktiivisesti osaa vuosien 1905—1907 vallankumoukseen.— 198.

- 248 Lenin julkaisi N. J. Vilonovin kirjeen pienin lyhennyksin „*Kirje toverille organisaatiotehtävistämme*” kirjasensa jälkisanoina (ks. Teokset, 7. osa, ss. 121—126).— 198.
- 249 Lenin kirjoitti tämän kirjasen ja se ilmestyi nimellä „*Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin*”.— 199.
- 250 Lenin tarkoittaa G. M. Krzhizhanovskia, F. V. Lengnikä ja V. A. Noskovia.— 200.
- 251 G. M. Krzhizhanovskin palattua ulkomailta ja hänen tehtyä selkoa menshevikkien kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksista Keskuskomitea lähetti komiteoille kirjeen, jossa propagoi sovittelukantaa menshevikkeihin nähden.— 202.
- 252 Puhe on Leninin kirjeestä „*Miksi erosin „Iskran” toimituksesta?*”.— 202.
- 253 Lenin kirjoitti tämän kirjeen Keskuskomitean ulkomaisen edustajan F. V. Lengnikin nimessä.— 204.
- 254 Puhe on uuden, menshevistisen „Iskran” („Kipinän”) toimituksen tekemästä päätöslauselmasta, joka koski Leninin kirjeen „Miksi erosin „Iskran” toimituksesta?” julkaisemista erillisenä lehtisenä.— 204.
- 255 Ks. tätä osaa, ss. 191—192.— 205.
- 256 Tämä kirje on jälkikirjoitus edelliseen, joulukuun 30 pnä 1903 kirjoitettuun kirjeeseen ja se lähetettiin edellisen mukana tammikuun 5 pnä 1904.— 208.
- 257 Tarkoitetaan P. Axelrodin artikkelia „Объединение Российской социал-демократии и ее задачи” („Venäjän sosialidemokratian yhdistyminen ja tehtävät”). Se julkaistiin alakertakirjoituksena „Iskran” („Kipinän”) 55. ja 57. numerossa.
Lenin puhuu mainitun kirjoituksen ensimmäisestä osasta, joka julkaistiin 55. numerossa ja jonka alaotsakkeena oli „Итоги ликвидации кустарничества” („Näpertelyn likvidoinnin tulokset”).— 208.
- 258 Puhe on niitä neuvotteluja koskevien aineistojen julkaisemisesta, joita KK kävi menshevistisen (Geneven) opposition kanssa.— 212.
- 259 Kirje on lisäys F. V. Lengnikin kirjeen luonnokseen. Kirje oli vastaus Martovin kirjeeseen.— 213.
- 260 Leninin kirje katkeaa tähän. Lengnik on lopettanut lauseen näin: „takeena keskuksien mahdollisia virheitä vastaan”.— 213.
- 261 Tämä ja tätä seuraava kirje on kirjoitettu KK:n ulkomaisen edustajan F. V. Lengnikin nimessä.— 214.
- 262 Ei ole saatu selville, kenestä on puhe.— 217.

- ²⁶³ Kirje on lisäys N. K. Krupskajan kirjeeseen. Puhe on siitä, ettei Kol (Lengnik) eroaisi Keskuskomiteasta.— 228.
- ²⁶⁴ *Nilin kanssa tehty sopimus* — Leninin ja Noskovin solmima sopimus. Noskov saapui silloin ulkomaille Keskuskomitean ulkomaiseksi edustajaksi ja toiseksi Neuvoston jäseneksi edustamaan siinä KK:aa Venäjälle matkustaneen Lengnikin sijasta. „Sopimus” koski Leninin ja Noskovin yhteistä ja yksimielistä esiintymistä ulkomailla Keskuskomitean nimessä. „Sopimus” allekirjoitettiin toukokuun 13 (26) pnä KK:n kolmannen jäsenen, silloin ulkomailla olleen M. M. Essenin läsnä ollessa ja ottaessa osaa siihen. (Ks. Teokset, 7. osa, ss. 416—417).— 229.
- ²⁶⁵ *Krasin, Leonid Borisovitsh* (1870—1926) — sosialidemokraatti, iskralainen. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen yhtyi bolshevikkeihin, hänet kooptoitiin puolueen Keskuskomiteaan, jossa asettui sovittelukannalle menshevikkeihin nähden ja myötävaikutti siihen, että kolme heidän edustajaansa kooptoitiin Keskuskomiteaan; kohta hän kuitenkin sanoutui irti menshevikeistä. Krasin oli mukana VSDTP:n III edustajakokouksessa (v. 1905), hänet valittiin siinä KK:n jäseneksi. IV edustajakokouksessa hänet valittiin uudelleen KK:n jäseneksi. Vuonna 1908 matkusti maanpakoon ulkomaille.— 230.
- ²⁶⁶ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 7. osa, ss. 411—415.— 230.
- ²⁶⁷ „Pehmeät” — sovittelukannalla olevat KK:n jäsenet Noskov, Galperin ja Krasin.— 232.
- ²⁶⁸ Puhe on puolueen Neuvoston toukokuun 31 (kesäkuun 13) pnä 1904 tekemästä päätöksestä, joka koski edustusta II Internationalen Amsterdamin kongressissa.— 234.
- ²⁶⁹ *Vladimirov, Miron Konstantinovitsh* (1879—1925) — ammattivallankumouksellinen; oli vuonna 1902 ulkomailla ja toimi siellä iskralaisien riveissä. Vuonna 1903 palasi Venäjälle, järjesti Gomelissa „Iskran” („Kipinän”) ryhmän ja toimi VSDTP:n Polesjen komitean jäsenenä. Vuonna 1907 osallistui VSDTP:n V (Lontoon) edustajakokoukseen.— 235.
- ²⁷⁰ Tarkoitetaan päätöstä, jonka Keskuskomitean sovittelijajäsenet Krasin, Noskov ja Galperin tekivät KK:n nimissä heinäkuussa 1904. Tässä päätöksessä sovittelijat tunnustivat lailliseksi „Iskran” („Kipinän”) menshevikkitoimituksen, jonka Plehanov oli kooptimalla muodostanut. He kooptoivat Keskuskomiteaan vielä kolme sovittelijaa. Sovittelijat asettuivat vastustamaan puolueen III edustajakokouksen koollekutsumista ja päättivät hajottaa KK:n eteläisen byroon, joka harjoitti agitaatiota edustajakokouksen puolesta. He eväsivät Leniniltä KK:n ulkomaisen edustajan oikeudet ja yrittivät kieltää julkaisemasta hänen teoksiaan ilman KK:n kollegion lupaa. „Heinäkuun julkilausuman” hyväksyminen merkitsi, että KK:n sovittelijajäsenet kavalsivat täydellisesti VSDTP:n II edustajakokouksen päätökset ja siirtyivät avoimesti menshevikkien puolelle.— 238.

- ²⁷¹ Ks. V. I. Leninin kirjettä „Viidelle Keskuskomitean jäsenelle” (Teokset, 7. osa, ss. 450—451).— 238.
- ²⁷² Noskov tiedotti Leninille, että Keskuskomitea oli päättänyt kooptoida KK:aan kolme uutta jäsentä: L. Karpovin, A. Ljubimovin ja I. Dubrovinskin ja kehotti Leniniä ilmoittamaan viikon kuluessa, kannattaako hän näitä ehdokkaita vai ei kannata.— 241.
- ²⁷³ Puhe on Leninin kirjasta „Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin”.— 242.
- ²⁷⁴ Lenin ei ollut Amsterdamin kongressissa, vaan luovutti valtakirjansa M. N. Ljadoville ja P. A. Krasikoville, jotka tulivat kongressin VSDTP:n edustajistoon.— 246.
- ²⁷⁵ Vuoden 1904 syys- — joulukuun aikana pidettiin kolme bolshevististen paikalliskomiteoiden konferenssia: 1) eteläinen (Odessan, Jekaterinoslavin ja Nikolajevin komiteat); 2) Kaukasian (Bakun, Batumin, Tiflisiin ja Imeretino-Mingrelian komiteat) ja 3) pohjoinen (Pietarin, Moskovon, Tverin, Riian, Pohjoinen ja Nizhni Novgorodin komiteat).
Konferenssit valitsivat Enemmistökomiteain Byroon, joka ryhtyi Leninin johdolla käytännössä valmistelemaan puolueen III edustajakokousta.— 247.
- ²⁷⁶ Tarkoitetaan 22 bolshevikin neuvottelukokousta, joka pidettiin Leninin johdolla Sveitsissä elokuussa 1904. Neuvottelukokouksessa oli läsnä 19 henkeä, myöhemmin neuvottelukokouksen päätöksiin yhtyi vielä kolme henkilöä. Neuvottelukokous hyväksyi Leninin laatiman vetoomuksen „Puolueelle”, siitä tuli sen taistelun ohjelma, jota bolshevikit kävivät VSDTP:n III edustajakokouksen koollekutsumisen puolesta.— 247.
- ²⁷⁷ V. Bontsh-Brujevitshin ja N. Leninin sosialidemokraattisen puoluekirjallisuuden kustantamon bolshevikit perustivat sen jälkeen, kun „Iskran” („Kipinän”) menshevistinen toimitus oli kieltäytynyt julkaisemasta lausuntoja niiltä puolueen järjestöiltä ja jäseniltä, jotka puolustivat II edustajakokouksen päätöksiä ja vaativat puolueen III edustajakokouksen koollekutsumista.— 248.
- ²⁷⁸ „Iskran” („Kipinän”) 73. ja 74. numeron erillisenä liitteenä julkaistiin VSDTP:n Neuvoston päätökset. Ensimmäisessä näistä päätöksistä, joka koski III edustajakokouksen koollekutsumisjärjestystä, oli puhe useista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena oli vaikeuttaa edustajakokouksen puolesta käytävää agitaatiota ja estää edustajakokouksen pitäminen lähitulevaisuudessa.— 248.
- ²⁷⁹ Puhe on kirjasesta „K napruu” („Puolueelle”), jossa julkaistiin Leninin kirjoittama samanniminen vetoamus (ks. Teokset, 7. osa, ss. 441—449), ja N. Shahovin kirjasesta „Борьба за съезд” („Taistelu edustajakokouksen puolesta”), johon Lenin kirjoitti esipuheen (ks. Teokset, 7. osa, s. 478).— 251.

- ²⁸⁰ „Доклад делегации РСДРП Амстердамскому Международному Социалистическому Конгрессу” („VSDTP:n edustajiston toimintakertomus Amsterdamin Kansainväliselle Sosialistiselle Kongressille”), joka oli F. Danin kirjoittama, ilmestyi painosta lokakuussa 1904.— 251.
- ²⁸¹ *Kaukasian Liitton* kuuluivat Kaukasian (Tiflisiin, Bakun, Batumin, Kutaisin, Gurian y.m.) sosialidemokraattiset työväenjärjestöt. Kaukasian Liiton ensimmäisessä edustajakokouksessa maaliskuussa 1903 muodostettiin johtava puolue-elin — VSDTP:n Kaukasian liittokomitea. Leninin ja Kaukasian liittokomitean välillä oli jatkuvasti yhteys. Vuoden 1904 syyskuussa Kaukasian liittokomitea yhtyi „22:n” neuvottelukokouksen päätöslausemaan ja ryhtyi agitoimaan puolueen III edustajakokouksen hetikohtaisen koollekutsumisen puolesta.— 252.
- ²⁸² *Stopani, Aleksandr Mitrofanovitsh* (1871—1932) — ammattivallankumouksellinen. Vallankumouksellisen toimintansa hän aloitti vuonna 1892. VSDTP:n II edustajakokouksessa kuului bolshevikkeihin. Edustajakokouksen jälkeen toimi KK:n lähettämänä Jaroslavlissa, järjesti salaisen kirjapainon, jonka ilmitulon jälkeen matkusti Bakuun kesällä 1904; bolshevikkien Bakun komitean järjestäjiä.— 254.
- ²⁸³ Käsikirjoituksessa on Leninin tekemä merkintä: „(otettava kokonaan)”, jonka jälkeen on pisteitä ja erikoisia merkkejä osoittamassa, että siihen kohtaan tuli liittää eteläisten komiteain konferenssin vastaavan päätöslauseman teksti. Mainitun päätöslauseman tekstiä ei kirjeeseen ole liitetty; siinä ei ole myöskään „22:n” vastausta (ks. tätä osaa, s. 247).— 255.
- ²⁸⁴ Lenin tarkoittaa kirjastaan „*Zemstvakamppailu ja „Iskran” suunnitelma*” (ks. Teokset, 7. osa, ss. 485—507).— 257.
- ²⁸⁵ Lenin puhuu siitä, että on perustettava illegaalinen bolshevistinen sanomalehti „*Vperjod*” („Eteenpäin”); lehden ensimmäinen numero ilmestyi tammikuun 4 pnä 1905 (jouluukuun 22 pnä 1904).— 257.
- ²⁸⁶ Puhe on Kaukasian liittokomitean ja Keskuskomitean Kaukasian edustajan ilmoituksesta, jossa ne esittävät vastalauseen „Iskran” („Kipinän”) 73. ja 74. numeron liitteenä julkaistujen puolueen Neuvoston päätösten johdosta (ks. 278. huomautusta).— 259.
- ²⁸⁷ Ei ole saatu selville, kenen peitenimestä on puhe.— 259.
- ²⁸⁸ Ks. tätä osaa, ss. 262—264.— 259.
- ²⁸⁹ *Zemljatshka, Rozalia Samoilovna* (1876—1947) — ammattivallankumouksellinen. Tuli vallankumousliikkeeseen vuonna 1893. VSDTP:n II edustajakokouksessa kuului bolshevikkeihin. Edustajakokouksen jälkeen hänet kooptoitiin bolshevikkien edustajana Keskuskomiteaan, osallistui toimeliaasti taisteluun menshevikkejä vastaan. Vuoden 1904 elokuussa osallistui Genevessä pidettyyn 22 bolshevikin neuvottelukokoukseen, ja hänet valittiin Enemmistökomiteain Byroon jäseneksi. Toimi Pietarin puoluejärjestön sihteerinä ja oli sen

edustajana VSDTP:n III edustajakokouksessa (v. 1905). Vuosien 1905—1907 vallankumouksen kaudella oli VSDTP:n Moskovan komitean sihteerinä.

Litvinov, Maksim Maksimovitsh (1876—1951) — sosialidemokraatti, VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen bolshevikki.

Vallankumouksellisen toimintansa Litvinov aloitti v. 1898. Vuonna 1900 toimi Kievin komiteassa, v. 1901 hänet vangittiin; vankilassa yhtyi iskralaisiin. Elokuussa 1902 karkasi kymmenen iskralaisen seurassa vankilasta ja matkusti maanpakoon ulkomaille. Osallistui vuonna 1905 ensimmäisen julkisen bolshevistisen lehden „Novaja Zhiznin” („Uuden Elämän”) julkaisemiseen. Vuonna 1907 oli edustajana Stuttgartin Kansainvälisessä sosialistikongressissa ja kongressin Venäjän edustajiston sihteerinä.— 262.

²⁹⁰ Puhe on V. I. Leninin teoksesta „Zemstvokamppailu ja „Iskran” suunnitelma” (ks. Teokset, 7. osa, ss. 485—507).— 266.

²⁹¹ Lenin tarkoittaa „Kirjettä tovereille (Puolueen enemmistön äänenkannattajan ilmestymisen johdosta)” (ks. Teokset, 7. osa, ss. 513—518).— 266.

²⁹² Kaukasian bolshevikkien suorittaman suuren työn ja menshevikkejä vastaan käymän tarmokkaan taistelun tuloksena marraskuussa 1904 pidettiin Kaukasian komiteain konferenssi. Pitäen lähtökohtanaan Kaukasian komiteain aikaisemmin tekemiä päätöksiä, joissa ne ilmoittivat „22:n” päätöslauselmaan yhtymisestään ja vaativat pikaista puolueen edustajakokouksen pitämistä, konferenssi päätti ryhtyä agitoimaan laajasti ja taistelemaan III edustajakokouksen puolesta. Se valitsi sitä varten erikoisen byroon antaen sen tehtäväksi ottaa yhteys bolshevikkien „22:n” ryhmään. Tähän kirjeeseen tekemässään reunahuomautuksessa Lenin haluaa saada selville Enemmistökomiteain Byroon ja Kaukasian komiteain konferenssissa muodostetun byroon järjestölliset keskinäiset suhteet ja pyytää lähettämään edustajan. Kaukasian liittokomitea otti mitä tehokkaimmin osaa puolueen III edustajakokouksen puolesta käytyyn taisteluun.— 268.

²⁹³ „Vperjod” („Eteenpäin”) — illegaalinen bolshevistinen sanomalehti; julkaistiin Genevessä vuoden 1904 joulukuun 22 (vuoden 1905 tammikuun 4) pstä vuoden 1905 toukokuun 5 (18) päivään. Ilmestyi 18 numeroa. Lehden järjestäjänä, aatteellisena innoittajana ja johtajana oli V. I. Lenin. Toimituskuntaan kuuluivat niin ikään V. V. Vorovski, M. S. Olminski ja A. V. Lunatsharski. Erikoisessa päätöslauselmassaan VSDTP:n III edustajakokous (1905) pani merkille „Vperjod” lehden suuren osuuden taistelussa menshevismiy vastaan, vallankumouksellisen liikkeen esiinnostamien taktiikkakysymysten asettamisessa ja valaisemisessa sekä lausui kiitoksensa lehden toimitukselle.— 268.

²⁹⁴ „Borba Proletariata” („Proletariatias Brdzola”) („Proletariaatin Taistelu”) — illegaalinen bolshevistinen sanomalehti, VSDTP:n Kaukasian Liiton äänenkannattaja. Perustettiin VSDTP:n Kaukasian Liiton I edustajakokouksen päätöksen mukaisesti. Sitä julkaistiin

- huhti— toukokuusta 1903 vuoden 1905 lokakuuhun; ilmestyi 12 numeroa. Lehteä julkaistiin kolmella kielellä: gruusian, armenian ja venäjän kielellä. Lehden toimitus oli kiinteässä yhteydessä V. I. Leniniin ja bolshevikkien ulkomaiseen keskukseseen. Se puolusti johdonmukaisesti marxilaisen puolueen ideologisia, organisatorisia ja taktillisia perusteita. Lehti julkaisi säännöllisesti V. I. Leninin kirjoituksia ja leniniläisestä „Iskrasta” („Kipinästä”) ja sittemmin bolshevistisista lehdistä „Vperjodista” („Eteenpäin”) ja „Proletarista” („Proletaarista”) otettua aineistoa. „Borba Proletariata” lehdellä oli suuri merkitys Takakaukasian bolshevististen järjestöjen liittämisessä yhteen aatteellisesti ja järjestöllisesti.— 269.
- ²⁹⁵ Tarkoitetaan „*Kirjettä tovereille (Puolueen enemmistön äänenkannattajan ilmestymisen johdosta)*” (ks. Teokset, 7. osa, ss. 513—518).— 269.
- ²⁹⁶ *Essen, Maria Moisejevna* (1872—1956) — sosialidemokraatti, iskralainen. Yhtyi vallankumousliikkeeseen 90-luvun alussa. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen oli bolshevikki, vuoden 1903 lopulla hänet kooptoitiin Keskuskomiteaan. Vuonna 1906 Essen oli Moskovan komitean jäsen, taantumuskaudella (1907—1910) jäi pois poliittisesta toiminnasta.— 270.
- ²⁹⁷ Lenin tarkoittaa teostaan „*Ilmoitus ja asiakirjoja keskuselinten erkaantumisesta puolueesta*” (ks. Teokset, 7. osa, ss. 519—529).— 271.
- ²⁹⁸ Tarkoitetaan Leninin kirjoitusta „*On aika lopettaa*”, joka julkaistiin „Vperjod” („Eteenpäin”) lehden 1. numerossa (ks. Teokset, 8. osa, ss. 20—24).— 272.
- ²⁹⁹ Tarkoitetaan komiteoita, joiden konferensseissa Enemmistökomiteain Byroo oli valittu.— 272.
- ³⁰⁰ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 7. osa, ss. 530—532.— 275.
- ³⁰¹ Tarkoitetaan menshevikkien toista kirjettä „*Письмо к партийным организациям*” („Kirje puoluejärjestöille”), joka julkaistiin lento-lehtisenä joulukuussa 1904 ja jonka oli allekirjoittanut „Iskran” („Kipinän”) toimitus. „Iskran” ensimmäistä kirjettä, josta Lenin mainitsee myöhemmin, hän arvosteli kirjasessa „Zemstvokamppailu ja „Iskran” suunnitelma” (ks. Teokset, 7. osa, ss. 485—507). Näitä kirjoituksia Lenin koskettelee niin ikään kirjoituksessaan „Kaksi taktiikkaa” (ks. Teokset, 8. osa, ss. 136—137).— 278.
- ³⁰² Ks. V. I. Lenin, „*Proletaarien hyvistä mielenosoituksista ja eräiden intelligenttien huonoista päätelmistä*” (Teokset, 8. osa, ss. 14—19).— 278.
- ³⁰³ Ks. V. I. Lenin, „*Työväendemokratia ja porvarillinen demokratia*” (Teokset, 8. osa, ss. 58—67).— 279.
- ³⁰⁴ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 5. osa, ss. 271—279.— 279.

- ³⁰⁵ „Vperjod” („Eteenpäin”) lehden 1. numero on päivätty ilmestyneeksi tammikuun 4 pnä 1905 (joulukuun 22 pnä 1904).— 281.
- ³⁰⁶ Puhe on v. 1904 syys- — joulukuun aikana pidetystä kolmesta bolshevististen paikalliskomiteain (Eteläisen, Kaukasian ja Pohjoisen komitean) konferenssista.— 282.
- ³⁰⁷ Ks. tätä osaa, ss. 271—272.— 282.
- ³⁰⁸ Puhe on VSDTP:n III edustajakokousta valmistelleen Enemmistökomiteain Byroon vaaleista.— 283.
- ³⁰⁹ Ks. 162. huomautusta.— 284.
- ³¹⁰ *Tammikuun 9 pnä 1905* tsaarin käskystä ammuttiin Pietarin työläisten rauhallista kulkuetta, joka pappi Gaponin johtamana suuntasi kulkunsa Talvipalatsille esittämään tsaarille osoitettua anomuskirjelmää. Vastaukseksi tähän katalaan aseettomien työläisten ammuttamiseen kautta Venäjän puhkesi laajoja poliittisia joukkolakkoja ja mielenosoituksia tunnuskun „Alas itsevaltius!” Tammikuun 9 päivän tapahtumista sai alkunsa vuosien 1905—1907 vallankumous.— 284.
- ³¹¹ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 8. osa, ss. 28—32.— 284.
- ³¹² Ks. V. I. Lenin „*Lyhyt katsaus kahtiajakaantumiseen VSDTP:ssä*” (Teokset, 8. osa, ss. 112—118).— 286.
- ³¹³ *Gusev, Sergei Ivanovitsh (1874—1933)* — ammattivallankumouksellinen. Vallankumouksellisen toimintansa hän aloitti vuonna 1896 Pietarin „Taisteluliitossa työväenluokan vapauttamiseksi”. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen bolshevikki. Elokuussa 1904 osallistui Genevessä pidettyyn 22:n bolshevikin neuvottelukokoukseen. Vuoden 1904 joulukuusta vuoden 1905 toukokuuhun oli Enemmistökomiteain Byroon ja puolueen Pietarin komitean sihteeri ja sittemmin Odessan bolshevistisen järjestön johtaja.— 287.
- ³¹⁴ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 8. osa, ss. 164—166.— 289.
- ³¹⁵ *Shidlovskin komissio* — hallituksen nimittämä erikoiskomissio, joka muodostettiin tsaarin asetuksella tammikuun 29 (helmikuun 11) pnä 1905 „selvittelemään kiireellisesti työläisten tyytymättömyyden syitä Pietarin kaupungissa ja sen ympäristössä” lakkoliikkeen laajentuessa Verisunnuntain, tammikuun 9 päivän jälkeen. Komission esimieheksi asetettiin senaattori ja Valtioneuvoston jäsen N. V. Shidlovski. Siihen kuului virkamiehiä, valtion tehtaiden johtajia ja tehtailijoita. Sitäpaitsi Komissioon oli aikomus ottaa myös työläisten edustajia, jotka tuli valita kaksiassteisilla vaaleilla. Bolshevikit ryhtyivät tekemään laajaa selitystyötä komission vaalien yhteydessä paljastaen tsarismin todelliset tarkoitukset, t.s. sen, että perustamalla tämän komission tsarismit pyrki vieroittamaan työläiset vallankumouksellisesta taistelusta. Kun valitsijamiehet sitten vaativat hallitukselta sanan-, paino- ja kokoontumisvapautta, henkilöllisyyden koskemattomuutta y.m., Shidlovski ilmoitti helmikuun 18 (maaliskuun 3) pnä

- 1905, ettei näitä vaatimuksia voida tyydyttää. Sen jälkeen valitsijamiesten enemmistö kieltäytyi valitsemasta edustajia ja esitti vetoituksen Pietarin työläisille, jotka tukivat heitä lakolla. Helmikuun 20 (maaliskuun 5) pnä 1905 komissio, joka ei ollut edes aloittanut työtään, laskettiin hajalle.— 290.
- ³¹⁶ Enemmistökomiteain Byroon julisteet: ensimmäinen — „Насущные вопросы” („Polttavat päivänkysymykset” (kapinasta)) julkaistiin „Vperjod” („Eteenpäin”) lehden 9. numerossa maaliskuun 8 (helmikuun 23) pnä 1905; toinen juliste „Отношение Рос. соц.-дем. рабочей партии к либералам” („Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen suhtautuminen liberaaleihin”) julkaistiin lehden 10. numerossa maaliskuun 15 (2) pnä 1905.— 291.
- ³¹⁷ 10. ja 11. numero — S. I. Gusevin V. I. Leninille lähettämien kirjeiden järjestysnumeroita.— 293.
- ³¹⁸ Sanonta on otettu roomalaisen runoilijan Vergiliuksen „Aeneis” teoksesta; käännettynä sanonta kuuluu: „Danaolaisia pelkään, vaikka he lahjoja tuovat”.— 293.
- ³¹⁹ Tämän konferenssin johdosta ks. V. I. Lenin. Teokset, 8. osa, ss. 407—411.— 294.
- ³²⁰ „Ulkomaiset ikonit” — menshevikkijohtajista käytetty pilkanimitys.— 294.
- ³²¹ Puhe on VSDTP:n Keskuskomitean, Bundin, Lätinmaan SDTP:n ja Ukrainan vallankumouksellisen puolueen edustajain konferenssista, joka pidettiin ulkomailla tammikuussa 1905. Konferenssi oli järjestetty Bundin aloitteesta pohtimaan yhdistymiskysymystä.— 294.
- ³²² „Poslednije Izvestija” („Viime Tiedot”) — Bundin ulkomaisen komitean bulletiini; sitä julkaistiin Lontoossa ja Genevessä vuosina 1901—1906.— 294.
- ³²³ Ks. V. I. Lenin „Ketä he aikovat pettää?” (Teokset, 8. osa, ss. 214—216).— 296.
- ³²⁴ Vastaukseksi tähän kirjeeseen VSDTP:n Odessan komitean jäsen L. M. Knipovitsh ilmoitti Leninille, että edustajakokoukseen oikeutava valtakirja, jonka Odessan komitea oli ensin antanut V. V. Vorovskille, annetaan Leninille ja että V. V. Vorovski saa valtakirjan Nikolajevin komitealta.— 298.
- ³²⁵ Puhe on VSDTP:n Keskuskomitean Enemmistökomiteain Byroon välisestä sopimuksesta, joka tehtiin maaliskuun 12 (25) pnä 1905 puolueen III edustajakokousta järjestävän Organisaatiokomitean muodostamisesta.— 300.
- ³²⁶ Tarkoitetaan *menshevikkien Geneven konferenssia*, joka oli koolla samaan aikaan kuin VSDTP:n III edustajakokous, huhtikuussa 1905.— 303.

³²⁷ VSDTP:n III edustajakokous pidettiin Lontoossa vuoden 1905 huhtikuun 12—27 (huhtikuun 25—toukokuun 10) päivän välisenä aikana. Edustajakokouksessa oli läsnä 24 päätösvaltaista ja 14 neuvottelevan äänioikeuden omaavaa edustajaa. Tämä oli ensimmäinen bolshevistinen edustajakokous.

Leninin laatima VSDTP:n III edustajakokouksen päiväjärjestys, jonka edustajakokous vahvisti, oli seuraava: I. Organisaatiokomitean selostus. II. Taktiikkakysymykset. III. Organisaatiokysymykset. IV. Suhtautuminen muihin puolueisiin ja virtauksiin. V. Puolue-elämän sisäiset kysymykset. VI. Edustajien selostukset. VII. Vaalit.

Kaikkeä edustajakokouksen työtä johti V. I. Lenin. Hän oli kirjoittanut edustajakokouksen hyväksymät päätöslauselmaluonnokset peruskysymyksistä; hän alusti kysymykset, jotka koskivat aseellista kapinaa, sosialidemokraattien osallistumista väliaikaiseen vallankumoushallitukseen, suhtautumista talonpoikaisliikkeeseen, puolueen sääntöjä y.m. Edustajakokouksen pöytäkirjoihin on merkitty toistataa Leninin puhetta ja ehdotusta.

Edustajakokous määritteli bolshevikkien taktillisen toimintalinjan, joka tarkoitti porvarillisdemokraattisen vallankumouksen täydellistä voittoon viemistä ja sen kasvamista sosialistiseksi vallankumoukseksi. Edustajakokouksen päätöksissä osoitettiin vallankumouksen johtajana toimivan proletariaatin tehtävät ja viitoitettiin strateginen suunnitelma, jota puolueen tuli noudattaa porvarillisdemokraattisessa vallankumouksessa; proletariaatin on taisteltava vallankumouksen voittoon viemiseksi liitossa koko talonpoikaiston kanssa liberaalisen porvariston ollessa eristettynä.

Edustajakokous teki muutoksia puolueen sääntöihin: a) hyväksyi sääntöjen I §:n Leninin sanamuodossa; b) määritteli tarkoin Keskuskomitean oikeudet ja sen suhteet paikalliskomiteoihin; c) muutti puolueen keskuselimiä organisatorista rakennetta: kolmen keskuksen (Keskuskomitean, Pää-äänenkannattajan ja puolueen Neuvoston) asemesta edustajakokous muodosti yhden täysioikeuksisen puoluekeskuksen — Keskuskomitean. (Ks. „КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК”, 7 изд., ч. I, 1954, стр. 68—90 („NKP edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä”, 7. painos, I osa, 1954, ss. 68—90)).— 303.

³²⁸ „Proletari” („Proletaari”) — illegaalinen bolshevistinen viikkolehti, VSDTP:n Pää-äänenkannattaja, joka perustettiin puolueen III edustajakokouksen päätöksen nojalla. Puolueen Keskuskomitean täysistunto teki huhtikuun 27 (toukokuun 10) p:nä 1905 päätöksen V. I. Leninin nimittämisestä Pää-äänenkannattajan vastaavaksi toimittajaksi.

„Proletaria” julkaistiin Genevessä toukokuun 14 (27) päivästä marraskuun 12 (25) päivään 1905. Ilmestyi 26 numeroa. „Proletari” jatkoi vanhan, leniniläisen „Iskran” („Kipinän”) linjaa ja säilytti täydellisesti bolshevistisen „Vperjod” („Eteenpäin”) lehden perinteet. Lenin kirjoitti sanomalehteen yli 60 artikkelia ja pienempää kirjoitusta. „Proletari” lehdestä otettuja Leninin artikkeleita julkaistiin bolshevistisissa paikallislehdistä sekä painettiin erillisinä lehtisinä.— 303.

- ³²⁹ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 8. osa, ss. 424—430.— 306.
- ³³⁰ Lenin tarkoittaa VSDTP:n KK:n täysistunnon toukokuun 10 p:nä (uutta lukua) 1905 tekemää päätöstä, että KK:n seuraava täysistunto kutsutaan koolle Genevessä syyskuun 1 p:nä (vanhaa lukua). Päätös jäi täyttämättä.— 307.
- ³³¹ „Bebelin ehdotuksesta” ks. V. I. Lenin. Teokset, 9. osa, ss. 129—131.— 308.
- ³³² *Ilmoitus VSDTP:n III edustajakokouksesta ja edustajakokouksen päätöslauselmat* julkaistiin kirjasessa „Bericht über den III Parteitag der S.-D.A.-P.R. ...” München („Ilmoitus VSDTP:n III edustajakokouksesta...” München). Kautsky kirjoitti „Leipziger Volkszeitungiin” („Leipzigin Kansanlehteen”) artikkelin, jossa vastusti tämän kirjasen levittämistä. Vastaukseksi Kautskyn artikkeliin Lenin kirjoitti „Avoimen kirjeen „Leipziger Volkszeitungin” toimitukselle” (ks. Teokset, 8. osa, ss. 527—529). Lehti ei julkaissut Leninin kirjettä.— 309.
- ³³³ Puhe on A. Bogdanovin kirjoittamasta kirjeestä, jonka VSDTP:n Keskuskomitea lähetti Organisaatiokomissiolle.
Myöhemmin mainittu kirjanen on „*Sosialidemokratian kaksi taktikkaa demokraattisessa vallankumouksessa*” (ks. V. I. Lenin. Teokset, 9. osa, ss. 1—125).— 309.
- ³³⁴ Englannin *Sosialidemokraattinen liitto* perustettiin vuonna 1884. Reformistien (Hyndmann y.m.) ja anarkistien ohella Sosialidemokraattiseen liittoon kuului ryhmä marxilaisuuden kannalla olleita vallankumouksellisia sosialidemokraatteja (H. Quelch, Th. Mann, E. Aweling, Eleonora Marx y.m.), jotka edustivat Englannin sosialistisen liikkeen vasemmistosiipeä. F. Engels arvosteli ankarasti Sosialidemokraattista liittoa dogmaattisuudesta ja lahkolaisuudesta, siitä, että se oli irrallaan Englannin työväen joukkoliikkeestä eikä ottanut huomioon liikkeen erikoisuuksia. Vuonna 1907 Sosialidemokraattinen liitto muutti nimensä Sosialidemokraattiseksi puolueeksi; tämä muodosti vuonna 1911 yhdessä Riippumattoman työväenpuolueen vasemmistoinesten kanssa Britannian sosialistisen puolueen; tämän puolueen jäsenenemmistö oli vuonna 1920 mukana perustamassa Ison-Britannian kommunistista puoluetta.— 312.
- ³³⁵ Ks. „КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК”, 7 изд., ч. I, 1954, стр. 90 („NKP edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä”, 7. painos, I osa, 1954, s. 90).— 312.
- ³³⁶ *Lunatsharski, Anatoli Vasiljevitsh (1875—1933)* — neuvostokauden valtiomies ja yhteiskunnallinen toimihenkilö, huomattavimpia sosialistisen kulttuurin luoja. Yhtyi vallankumousliikkeeseen 90-luvun alussa. VSDTP:n II edustajakokouksen jälkeen bolshevikki. Kuului bolshevististen lehtien: „Vperjodin” („Eteenpäin”), „Proletarin” („Proletaarin”) ja sittemmin „Novaja Zhiznin” („Uuden Elämän”) toimitukseen. Puolueen IV (Yhdistävän) ja V edustajakokouksen

- edustaja. Vuonna 1907 edusti bolshevikkeja Stuttgartin kansainvälisessä sosialistikongressissa. Taantumusvuosina (1907—1910) loiftoni marxilaisuudesta, kuului puolueen vastaiseen „Vperjod” („Eteenpäin”) ryhmään, vaati marxilaisuuden ja uskonnon yhdistämistä toisiinsa. Vuonna 1911 Lunatsharski erkani „vperjodilaisista” ja muodosti „Proletarskaja literatura” („Proletaarinen kirjallisuus”) ryhmän.— 315.
- ³³⁷ Puhe on KK:n jäsenten kokoontumisesta ulkomailla V. I. Leninin osanotolla.— 319.
- ³³⁸ Puhe on VSDTP:n III edustajakokouksen pöytäkirjojen julkaisemisesta.— 319.
- ³³⁹ VSDTP:n Orelin-Brjanskin komitean päätöslauselma tehtiin puolueen III edustajakokousta koskeneen alustuksen johdosta.— 319.
- ³⁴⁰ Teoksessaan „Lyhyesti erimielisyyksistä puolueessa” (ks. J. V. Stalin. Teokset, I. osa, ss. 94—137) J. V. Stalin arvosteli N. Jordanijan (Kostrovin) kirjoituksia, jotka tämä julkaisi myöhemmin kirjassaan „„Большинство” или „меньшинство”?” („„Enemmistö” vai „vähemmistö”?”).— 320.
- ³⁴¹ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 9. osa, ss. 194—195.— 321.
- ³⁴² Bulyginin Duumasta annettu manifesti julkaistiin elokuun 6 (19) pnä 1905. Elokuun puolivälissä „Proletari” („Proletaari”) lehdessä ilmestyi Leninin kirjoitus „Tsaarin yhtyminen kansaan ja kansan yhtyminen tsaariin” (ks. Teokset, 9. osa, ss. 178—186).— 321.
- ³⁴³ *Lepeshinski, Panteleimon Nikolajevitsh* (1868—1944) — Kommunistisen puolueen huomattava toimihenkilö. Yhtyi sosialidemokraattiseen liikkeeseen 90-luvun alkuvuosina. Vuonna 1900 otti toimeliaasti osaa „Iskran” („Kipinän”) levitystyön järjestämiseen. Vuonna 1903 osallistui Sveitsissä V. I. Leninin johdolla VSDTP:n III edustajakokouksen valmisteluun. Vuosien 1905—1907 vallankumouksen aikana teki vallankumouksellista työtä Jekaterinoslavissa ja Pietarissa.— 322.
- ³⁴⁴ Tämä Leninin kirje (Keskuskomitean ulkomaisen edustajan päätös) on kirjoitettu bolshevikkien Geneven ryhmän eräiden jäsenten kesken syntyneen selkkauksen yhteydessä.— 322.
- ³⁴⁵ *Sosialidemokraattisten järjestöjen konferenssi Venäjällä*, josta Lenin mainitsee, pidettiin vuonna 1905 syyskuun alussa. Konferenssi hyväksyi yksimielisesti taktiikaksi Valtakunnanduuman aktiivisen boikotoinnin. Menshevikkien Organisaatiokomissio kieltäytyi allekirjoittamasta konferenssin päätöslauselmaa. Lenin on arvioinut konferenssin päätöksiä artikkeleissaan „Poliittisen ryhmittymisen ensimmäisiä tuloksia” ja „Tappion kärsineiden hysteriaa” (ks. Teokset, 9. osa, ss. 384—392 ja 393—395).— 328.
- ³⁴⁶ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 9. osa, ss. 166—174, 178—186, 199—210 ja 232—237.— 328.

- ³⁴⁷ „*Letutshije Listki Tsentralnogo Komiteta RSDRP*” („VSDTP:n Keskuskomitean lentolehtisiä”) julkaistiin kesä—syyskuussa 1905. Niitä ilmestyi 4 numeroa. 1. numero painettiin Pietarin komitean kirjapainossa; se painettiin lyhennettynä uudelleen Moskovan komitean kirjapainossa. 2. numero ja seuraavat monistettiin hektograffilla.
- „*Rabotshi*” („Työmies”) — illegaalinen laajalti levinnyt sosialidemokraattinen sanomalehti; julkaistiin Moskovassa puolueen III edustajakokouksen päätöksen perusteella VSDTP:n Keskuskomitean toimesta elo—lokakuussa 1905.—330.
- ³⁴⁸ Lenin kirjoitti tästä menshevistisen „Iskran” („Kipinän”) julkaisemasta uutisesta artikkelissaan „*Puolueasioidemme selostaminen kansainväliselle sosialidemokratialle*” (ks. Teokset, 9. osa, ss. 214—215).—331.
- ³⁴⁹ Marxilaisen „Zarja” („Sarastus”) aikakauslehden 5. numero, josta kirjeessä mainitaan, oli valmisteilla, mutta ei ilmestynyt.—333.
- ³⁵⁰ S. I. Gusevin kirjeestä julkaistiin otteita „Proletari” („Proletaari”) lehden 20. numerossa lokakuun 10 (syyskuun 27) pnä 1905. Kirjeeseen liitettiin toimituksen alkulause, joka oli Leninin kirjoittama (ks. Teokset, 9. osa, s. 323).—335.
- ³⁵¹ *Malyh, M. A.* — vuonna 1905 julkisen sosialidemokraattisen kirjallisuuden kustantaja.—338.
- ³⁵² *VSDTP:n IV (Yhdistävä) edustajakokous* pidettiin Tukholmassa huhtikuun 10—25 (huhtikuun 23—toukokuun 8) pnä 1906.
- Edustajakokouksessa oli läsnä 112 päätösvaltaista edustajaa, jotka edustivat puolueen 57 paikallisjärjestöä, ja 22 edustajaa neuvottelevalla äänioikeudella. Siihen osallistui sitä paitsi kansallisten sosialidemokraattisten puolueiden edustajia: Puolan ja Liettuan sosialidemokratiasta, Bundista ja Läntimaan sosialidemokraattisesta työväenpuolueesta, 3 edustajaa jokaisesta, Ukrainan sosialidemokraattisesta työväenpuolueesta ja Suomen työväenpuolueesta, 1 edustaja kummastakin, sekä Bulgarian sosialidemokraattisen työväenpuolueen edustaja. Bolshevikkiedustajain joukossa olivat V. I. Lenin, F. A. Artjom (Sergejev), M. V. Frunze, M. I. Kalinin, S. G. Shaumjan, V. V. Vorovski y.m. Peruskysymyksinä edustajakokouksessa olivat agraarikysymys, ajankohdan ja proletariaatin luokkatehtävien arviointi, Valtakunnanduumaan suhtautuminen ja organisaatiokysymykset. Kaikista kysymyksistä käytiin kiivasta taistelua bolshevikkien ja menshevikkien välillä. Lenin teki alustuksia ja piti puheita agraarikysymyksestä, ajankohdan arvioinnista, taktiikasta Valtakunnanduuman vaalien suhteen, aseellisesta kapinasta ja muista kysymyksistä.
- Se, että menshevikeillä oli edustajakokouksessa enemmistö, vaikkakin vähäinen, määräsi edustajakokouksen päätösten luonteen: useista kysymyksistä edustajakokous hyväksyi menshevistiset päätöslauselmat (agraariohjelma, Valtakunnanduumaan suhtautuminen y.m.). Puolueen jäsenyyttä koskevan sääntöjen ensimmäisen pykälän edustajakokous hyväksyi Leninin esittämässä muodossa.

Edustajakokous otti VSDTP:seen Puolan ja Liettuan kansalliset sosialidemokraattiset järjestöt sekä Lätinmaan sosialidemokraattisen työväenpuolueen ja teki ennakkopäätöksen Bundin yhtymisestä VSDTP:seen.

Edustajakokouksessa valittuun Keskuskomiteaan tuli 3 bolshevikkiä ja 7 menshevikkiä, Pää-äänenkannattajan toimitukseen tuli vain menshevikkejä.

Edustajakokouksen työtä on Lenin analysoinut kirjasessaan „Selostus VSDTP:n Yhdistävästä edustajakokouksesta” (ks. Teokset, 10. osa, ss. 313—380).— 339.

³⁵³ Höyrylaiva „John Grafton”, jolla kuljetettiin aseita vallankumouksellisiin tarkoituksiin, ajoi karille Suomen rannikolla elokuun 28 (syyskuun 8) pnä 1905. Osa aselastista saatiin toimitetuksi maihin, jonka jälkeen miehistö räjäytti aluksen.— 341.

³⁵⁴ *Etelä-Venäjän menshevikkien perustava konferenssi* pidettiin Kievisssä elokuussa 1905. Siinä oli läsnä 12 menshevikkiryhmiä ja -komiteain edustajaa. Konferenssi teki päätöslauselmat seuraavista kysymyksistä: puolueen molempien osien yhdistäminen; Valtakunnanduuma; „Iskran” („Kipinän”) toimituskunta; VSDTP:n edustus Kansainvälisessä sosialistisessa toimistossa; järjestösäännöt y.m.

Lenin arvosteli ankarasti konferenssin päätöksiä kirjoituksissaan „Uusi menshevikkonferenssi” ja „„Iskralaisen” taktiikan viimeinen sana eli ilveilyvaalit uutena kapinaan yllyttävänä vaikuttimena” (ks. Teokset, 9. osa, ss. 318—319, 344—361).— 343.

³⁵⁵ Ks. V. I. Lenin. „VSDTP:n edustus Kansainvälisessä sosialistisessa toimistossa” (Teokset, 9. osa, ss. 320—322).— 343.

³⁵⁶ „*Leipziger Volkszeitung*” („Leipzigin Kansanlehti”) — Saksan sosialidemokratian vasemmistosiiven äänenkannattaja. Lehti ilmestyi joka päivä vuodesta 1894 vuoteen 1933; F. Mehring ja Rosa Luxemburg toimittivat sitä monia vuosia. Lehti oli Saksan „riippumattomien” äänenkannattaja vuosina 1917—1922; vuoden 1922 jälkeen se oli oikeistososialidemokraattien äänenkannattaja.— 345.

³⁵⁷ Tarkoitetaan Rudolf Hilferdingin kirjoitusta „Parlamentarismus und Massenstreik” („Parlamentarismi ja yleislakko”), joka julkaistiin „Neue Zeit” („Uusi Aika”) lehden 51. numerossa syyskuun 13 pnä 1905.— 345.

³⁵⁸ Tarkoitetaan Moskovassa syyskuussa 1905 ollutta työläisten yleislakkoa.— 345.

³⁵⁹ *Kadetit* — „perustuslaillis-demokraattinen puolue” — imperialistisen porvariston pääpuolue Venäjällä; muodostui lokakuussa 1905. Kadetit nimittivät itseään „kansanvapauden” puolueeksi, mutta todellisudessa he pyrkivät hieromaan kauppoja itsevaltiuden kanssa säilyttääkseen tsarismmin perustuslaillisen monarkian muodossa. Imperialistisen sodan vv. 1914—1918 sodan) alettua he vaativat käymään „sotaa voittoa loppuun”. Vuoden 1917 Helmikuun vallankumouksen jälkeen, Pietarin Neuvoston eserrä- ja menshevikkijohtajain

kanssa tekemänsä salaisen sopimuksen tuloksena, kadetit saivat johdavan aseman porvarillisessa Väliaikaisessa hallituksessa ja harjoittivat kansaa vastaan tähdättyä vastavallankumouksellista politiikkaa.

Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen päätyttyä voittoon kadetit esiintyivät leppymättöminä Neuvostovalan vihollisina, osallistuivat kaikkiin vastavallankumouksellisten aseellisiin nousuihin ja interventtien sotaretkiin. Interventtien ja valkokaartilaisten murskaamisen jälkeen kadetit jatkoivat ulkomailla maanpaossa vastavallankumouksellista toimintaansa Neuvostovaltaa vastaan.— 346.

³⁶⁰ K. Marx. „Luokkataistelut Ranskassa vuosina 1848—1850” (ks. K. Marx ja F. Engels. „Valitut teokset kahdessa osassa”, I osa, 1958, ss. 84—196).— 347.

³⁶¹ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 5. osa, ss. 361—364.— 349.

³⁶² „*Novaja Zhizn*” („Uusi Elämä”) — ensimmäinen legaalinen bolshevistinen sanomalehti; ilmestyi Pietarissa joka päivä lokakuun 27 (marraskuun 9) päivästä joulukuun 3 (16) päivään 1905. Leninin saavuttua maanpaosta Pietariin v. 1905 marraskuun alussa lehti alkoi ilmestyä hänen välittömällä johdollaan. „*Novaja Zhizn*” oli tosiasiallisesti VSDTP:n Pää-äänenkannattaja. Lehden lähimpiä avustajia olivat V. V. Vorovski, M. S. Olminski, A. V. Lunatsharski. Aktiivisesti osallistui „*Novaja Zhiznin*” työhön A. M. Gorki, joka antoi lehdelle myös suurta aineellista apua. Lehden kertapainos nousi 80 tuhanteen.

„*Novaja Zhizn*” joutui monien vainotoimenpiteiden kohteeksi. Lehden 27 numerosta 15 numeroa takavarikoitiin ja hävitettiin. 27. numeron ilmestymisen jälkeen hallitus lakkautti „*Novaja Zhiznin*”. Viimeinen, 28. numero ilmestyi illegaalisesti.— 355.

³⁶³ Puhe on A. Bogdanovista, V. Bazarovista ja A. Lunatsharskista.— 357.

³⁶⁴ *Motja* — Belopolski, I. I. Ei ole saatu selville, kuka käytti „*Kostja*” nimeä.— 360.

³⁶⁵ Siitä, että on kutsuttava koolle „kaksi edustajakokousta”, enemmistön ja vähemmistön edustajakokous, „samaa aikaan ja samaan paikkaan”, Lenin puhuu toimituksen nimessä kirjoittamassaan artikkelissa, joka julkaistiin „*Proletarin*” („*Proletaarin*”) 20. numerossa lokakuun 10 (syyskuun 27) pnä 1905 (ks. Teokset, 9. osa, ss. 314—315).— 360.

³⁶⁶ Lenin ja I. P. Goldenberg valtuutettiin VSDTP:n KK:n heinäkuun 16 (29) pnä 1907 tekemän päätöksen perusteella edustajiksi Stuttgartin Kansainväliseen sosialistikongressiin (elokuu 1907).

A. M. Gorki ei ollut Stuttgartin kongressissa.— 362.

³⁶⁷ Puhe on A. V. Lunatsharskin kirjasesta, jossa käsiteltiin puolueen suhtautumista ammattiliittoihin. Kirjasen käsittelyä ja arvostelua ks. V. I. Lenin. Teokset, 13. osa, ss. 148—155.— 363.

- ³⁶⁸ „*Obrazovanije*” („*Sivistys*”) — kirjallinen, yleistajuinen tieteellinen ja yhteiskunnallis-poliittinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuosina 1892—1909. Vuosina 1902—1908 aikakauslehdessä julkaistiin marxilaisten kirjoituksia.— 364.
- ³⁶⁹ „*Zarnitsy*” („*Elotulet*”) — bolshevikkien legaalinen kirjoituskokoelma, sen yksi vihko ilmestyi Pietarissa vuonna 1907.— 364.
- ³⁷⁰ Puhe on Leninin kirjoituskokoelman „*12 vuoden ajalta*” ensimmäisestä osasta. Tämä osa ilmestyi Pietarissa marraskuussa 1907 (kansilehdessä on vuosi 1908). Esipuhetta, jonka Lenin kirjoitti kokoelmaan „*12 vuoden ajalta*”, ks. Teokset. 13. osa, ss. 80—99.— 366.
- ³⁷¹ *Rothstein, Theodor Aronovitsh* (1871—1953) — neuvostokauden historioitsija ja yhteiskunnallinen toimihenkilö, akateemikko, NKP:n jäsen vuodesta 1901. Vuonna 1890 hänen oli pakko paeta tsaarin Venäjältä Englantiin; 1895 liittyi siellä Sosialidemokraattiseen liittoon ja yhtyi sen vasemmistosiipeen. Kirjoitteli venäläisiin ja ulkolaisiin sosialistisiin lehtiin. Rothstein kirjoitti artikkeleita kansainvälisten suhteiden ja työväenliikkeen alalta. Osallistui Ison-Britannian kommunistisen puolueen perustamiseen. Palasi kotimaahan vuonna 1920.— 369.
- ³⁷² VSDTP:n V (Lontoon) edustajakokouksen aikana (v. 1901 huhtikuun 30 ja toukokuun 19 (toukokuun 13 ja kesäkuun 1) päivän välisenä aikana) puolueen vaikean rahatilanteen takia A. M. Gorkin avulla otettiin eräältä englantilaiselta laina, joka sitouduttiin palauttamaan v. 1908 tammikuun 1 päivään mennessä. Bolshevikkipuolue maksoi velan vuonna 1922.— 369.
- ³⁷³ N. A. Semashko vangittiin Genevessä v. 1908 tammikuun lopulla. Leninin ilmoitus julkaistiin „*Berner Tagwacht*” („*Bernin Vartio*”) lehden 29. numerossa helmikuun 5 pnä 1908.— 371.
- ³⁷⁴ *Anonssi* — ilmoitus bolshevistisen „*Proletari*” („*Proletaari*”) lehden ilmestymisestä julkaistiin erillisenä julisteena. Siinä ilmoitettiin lehden julkaisutyön siirtämisestä Venäjältä Geneveen, lehden ilmestymisajoista, avustajakunnasta ja tilausehdoista.— 371.
- ³⁷⁵ A. M. Gorkin „*Заметки о мецанстве*” („*Kirjoituksia poroporvarillisuudesta*”) julkaistiin legaalisessa bolshevistisessä „*Novaja Zhizn*” („*Uusi Elämä*”) lehdessä loka- — marraskuussa 1905.— 372.
- ³⁷⁶ „*Berner Tagwacht*” („*Bernin Vartio*”) — päivälehti, Sveitsin sosialidemokraattisen puolueen äänenkannattaja; perustettiin vuonna 1893 Bernissä. Ensimmäisen maailmansodan alussa lehdessä julkaistiin K. Liebknechtin, F. Mehringin ja muiden vasemmistososialidemokraattien kirjoituksia. Vuodesta 1917 lähtien lehti alkoi kannattaa avoimesti sosialishovinisteja.— 372.
- ³⁷⁷ Puhe on siitä, että A. M. Gorkin olisi pitänyt kirjoittaa lehtiin N. A. Semashkon Genevessä tapahtuneen vangitsemisen johdosta.— 373.

- ³⁷⁶ Leninillä oli paljon työtä „Proletari” („Proletaari”) lehden julkaisemisen järjestämisessä, kun julkaisutyö siirrettiin vuoden 1907 lopulla Suomesta Geneveen.— 373.
- ³⁷⁹ *Kvaakkala* — Kuokkalasta käytetty leikillinen nimitys. Lenin asui Kuokkalassa touko- — marraskuussa 1907.— 374.
- ³⁸⁰ Tarkoitetaan E. Ferrin, Italian sosialistisen puolueen silloisen keskustalaisenemmistön johtajan, kieltäytymistä toimittamasta puolueen pää-äänenkannattajaa „Avantia!” („Eteenpäin!”).— 378.
- ³⁸¹ Puhe on V. I. Leninin ja ulkomailla olleen A. Bogdanovin ja tämän kannattajain tapaamistilaisuudesta, jota A. M. Gorki järjesteli. He kohtasivat toisensa huhtikuussa 1908 V. I. Leninin käydessä A. M. Gorkin luona Caprin saarella Lenin mainitsee tästä tapaamisesta Caprin puoluekoulun oppilaille elokuun 30 p:nä (uutta lukua) 1909 lähettämässään kirjeessä (ks. Teokset, 15. osa, s. 471).— 378.
- ³⁸² *VSDTP:n V edustajakokous* pidettiin Lontoossa vuoden 1907 huhtikuun 30 ja toukokuun 19 (toukokuun 13—kesäkuun 1) päivän välisenä aikana. Edustajakokouksessa oli läsnä 336 edustajaa päätösvaltaisella ja neuvottelevalla äänioikeudella. Heistä: 105 bolshevikkia, 97 menshevikkiä, 57 bundilaista, 44 puolalaista sosialidemokraattia, 29 lätiläistä sosialidemokraattia, 4 „ryhmiin kuulumatonta”. Puolalaiset ja lätiläiset seurasivat bolshevikkeja, ja näillä oli edustajakokouksessa vankea enemmistö.
- Edustajakokouksessa käsiteltiin kysymykset: 1) Keskuskomitean toimintaselostus. 2) Duumaryhmän toimintaselostus ja ryhmän organisaatio. 3) Suhtautuminen porvarillisiin puolueisiin. 4) Valta-kunnanduuma. 5) „Työväen edustajakokous” ja puolueettomat työväenjärjestöt. 6) Ammattiliitot ja puolue. 7) Partisaaniesiintymiset. 8) Työttömyys, talouspula ja työnsulut. 9) Organisaatiokysymyksiä. 10) Stuttgartin kansainvälinen kongressi (toukokuun 1 päivä, militarismi). 11) Työ armeijassa. 12) Muita kysymyksiä.
- Edustajakokouksen peruskysymyksiä oli kysymys suhtautumisesta porvarillisiin puolueisiin, josta alustuksen teki Lenin. Edustajakokous hyväksyi kaikkia periaatteellisista kysymyksistä bolshevistiset päätöslauselmat. Edustajakokouksessa valittiin Keskuskomitea, johon tuli 5 bolshevikkia, 4 menshevikkiä, 2 puolalaista ja 1 lätiläinen sosialidemokraatti. Keskuskomitean varajäseniksi valittiin 10 bolshevikkia, 7 menshevikkiä, 3 puolalaista ja 2 lätiläistä sosialidemokraattia.
- Edustajakokous merkitsi bolshevismiin suurta voittoa puolueen opportunistisesta siivestä — mensheveikeistä. *VSDTP:n V edustajakokouksesta* ks. V. I. Leninin kirjoitusta „Suhtautuminen porvarillisiin puolueisiin” (Teokset, 12. osa, ss. 478—499).— 380.
- ³⁸³ „*Golos Sotsial-Demokrata*” („Sosialidemokraatin Ääni”) — sanomalehti, likvidaattorimenshevikkien ulkomainen äänenkannattaja; ilmestyi helmikuusta 1908 joulukuuhun 1911, ensin Genevessä, sitten Pariisissa.— 380.

- ³⁸⁴ Lenin tarkoittaa Machin ja Avenariuksen taantumuksellisen, idealistisen filosofian kannattajia, empiriokriitikkojen ja empiriomonistien ryhmää: A. Bogdanovia, V. Bazarovia ja A. Lunatsharskia.— 380.
- ³⁸⁵ Puhe on Leninin kutsumisesta Kansainvälisen sosialistisen toimiston istuntoon.— 381.
- ³⁸⁶ Puhe on aikakauslehdestä, jota A. M. Gorki aikoi ryhtyä julkaisemaan; julkaisuhanke ei toteutunut.— 383.
- ³⁸⁷ Tarkoitetaan kirjaa „*Materialismi ja empiriokritisismi*”, jota Lenin niihin aikoihin kirjoitti.— 384.
- ³⁸⁸ „*Vihkot*” — „Rivimarxilaisen kirjoituksia filosofiasta” — teos, jonka Lenin kirjoitti vuonna 1906 A. Bogdanovin „Эмпириомонизм” („Empiriomonismi”) kirjan (III vihkon) johdosta. Tarkemmin Lenin kirjoittaa näistä „Kirjoituksista” kirjeessä, jonka hän lähetti A. M. Gorkille helmikuun 25 pnä (uutta lukua) vuonna 1908 (ks. Teokset, 13. osa, ss. 433—434).— 387.
- ³⁸⁹ *Bolshevistinen Keskus* — elin, jonka VSDTP:n V (Lontoon) edustajakokouksen edustajain bolshevikkiryhmä valitsi vuonna 1907.— 387.
- ³⁹⁰ Lenin tarkoittaa artikkeliaan „*Marxilaisuus ja revisionismi*”, joka julkaistiin kokoelmassa „*Karl Marx (1818—1883)*”. Siinä Lenin arvosteli ensi kerran lehdistössä jyrkästi Bogdanovin, Bazarovin y.m. filosofiaa (ks. Teokset, 15. osa, ss. 17—27).— 387.
- ³⁹¹ Tätä kirjettä ei ole löydetty.— 389.
- ³⁹² *Vorovski, Vatslav Vatslavovitsh (1871—1923)* — ammattivallankumouksellinen, bolshevikkipuolueen huomattava toimihenkilö, lehtimies ja kirjallisuudenarvostelija. Vallankumouksellisen toimintansa hän aloitti vuonna 1890. Vuonna 1902 matkusti ulkomaille maanpakoon ja hänestä tuli leniniläisen „Iskran” („Kipinä”) avustaja. Vuonna 1905 hän oli V. I. Leninin työkumppanina, „Vperjod” („Eteenpäin”) ja „Proletari” („Proletaari”) lehtien apulaistoimittajana; oli edustajana VSDTP:n III edustajakokouksessa. Loppuvuodesta 1905 toimi bolshevikkien Pietarin järjestössä ja bolshevistisen „Novaja Zhizn” („Uusi Elämä”) lehden toimituksessa. Vuonna 1906 oli edustajana VSDTP:n IV (Yhdistävässä) edustajakokouksessa. Johti Odessan bolshevikkijärjestöä vuonna 1907. Aktiivisen vallankumoustoimintansa takia oli useita kertoja vankeudessa ja karkotettuna.— 391.
- ³⁹³ Lenin tarkoittaa kirjaansa „*Materialismi ja empiriokritisismi. Arvostelevia huomautuksia eräästä taantumuksellisesta filosofiasta*”, joka julkaistiin Moskovassa kustannusliike „Zvenon” („Rengas”) toimesta toukokuussa 1909 (ks. Teokset, 14. osa, ss. 5—356).— 391.
- ³⁹⁴ Kirje on Leninin vastaus machilaiselle menshevikille Jushkevitchille, joka pyysi Leniniä kirjallis-filosofisten kokoelmien avustajaksi.— 392.

- ³⁹⁵ Ilmoitus („pikkutiedotus”) Leninin „Materialismi ja empiriokritisismi” kirjan ilmestymisestä julkaistiin „Die Neue Zeit” („Uusi Aika”) aikakauslehden 2. numerossa lokakuun 8 pnä (uutta lukua) 1909.— 393.
- ³⁹⁶ *Otzovisteiksi* (poiskutsujiksi) nimitettiin niitä bolshevikkeja (Bogdanov, Pokrovski, Lunatsharski, Bubnov y.m.), jotka vaativat sosialidemokraattisten edustajain kutsumista pois III Valtakunnanduumasta ja legaalisissa järjestöissä harjoitettavan toiminnan lopettamista. Vuonna 1908 otzovistit muodostivat erikoisen ryhmän ja ryhtyivät taistelemaan Leniniä vastaan. He kieltäytyivät jyrkästi osallistumasta Duumaan, työväen ammattiyhdistyksiin, osuuskuntiin ja muihin legaaliisiin ja puolilegaaliisiin joukkojärjestöihin ja pyrkivät koteloitumaan illegaalisen järjestön puitteisiin, irrottamaan puolueen puolueettomista joukoista ja saattamaan sen alltiiksi taantumuksen iskuille. Lenin nimitti otzovisteja „uuden lajin likvidaattoreiksi”, „nurinpäin käännetyiksi menshevikeiksi”.
- Ultimatismi oli otzovismin muunnoksia. Ultimatistit erosivat otzovisteista vain muodollisesti. He ehdottivat, että sosialidemokraattiselle duumaryhmälle on ensin asetettava ultimaatum, ja ellei sitä täytetä, sosialidemokraattiset edustajat on kutsuttava pois Duumasta.
- Ultimatismi oli tosiasiallisesti verhottua, naamioitua otzovismia. Lenin nimitti ultimattisteja „häpeileviksi otzovisteiksi”.
- Vuoden 1909 keväällä otzovistit, ultimattistit ja jumalanrakentajat muodostivat aloitteentekijäryhmän puoluevastaisen koulun perustamiseksi Caprin saarelle (Bogdanov, Aleksinski, Lunatsharski y.m.). Tosiasiallisesti tämä ryhmä oli otzovistien, ultimattistien ja jumalanrakentajien puoluevastaisen ryhmän keskus.
- „Proletarin” („Proletaarin”) laajennetun toimituskunnan neuvottelukokous vuoden 1909 kesäkuussa teki päätöksen, että „bolshevismilla, joka on tietty virtaus VSDTP:ssä, ei ole mitään yhteistä otzovismin eikä ultimattismin kanssa”, ja kutsui bolshevikkeja käymään mitä päättäväisintä taistelua näitä vallankumouksellisesta marxilaisuudesta poikkeamia vastaan. Otzovistien innoittaja Bogdanov (Maksimov) erotettiin bolshevikkien riveistä.— 393.
- ³⁹⁷ Tarkoitetaan R. Luxemburgin kirjoitusta „Революционное похмелье” („Vallankumouksellinen kohmelo”), joka julkaistiin „Proletari” („Proletaari”) lehden 44. numerossa huhtikuun 8 (21) pnä 1909.— 393.
- ³⁹⁸ Puhe on Kautskyn kannasta Kansainvälisen sosialistisen toimiston istunnossa lokakuun 11 pnä 1908, kun käsiteltiin Englannin työväenpuolueen ottamista II Internationaleen. Tästä ks. Leninin kirjoitusta „Kansainvälisen sosialistisen toimiston istunto” (Teokset, 15. osa, ss. 224—231).— 394.
- ³⁹⁹ *Independent Labour Party* — Englannin riippumaton työväenpuolue perustettiin vuonna 1893. Puolueen johdossa olivat James Keir Hardie, R. MacDonald y.m. Väittäen olevansa poliittisesti riippumaton porvarillisista puolueista Riippumaton työväenpuolue oli itse asiassa „riippumaton” vain sosialismista, mutta liberalismista se on kovasti riippuvainen” (ks. V. I. Lenin. Teokset, 18. osa, s. 348).

Ensimmäisen maailmansodan aikana (1914—1918) Riippumaton työväenpuolue esitti alussa sodanvastaisen manifestin (elokuun 13 pnä 1914). Sitten helmikuussa 1915 Entente-maiden sosialistien Lontoon konferenssissa riippumattomat yhtyivät kannattamaan konferenssin hyväksymää sosialishovinistista päätöslauselmaa. Siitä lähtien riippumattomien johtomiehet olivat kannanotoissaan sosialishovinistisia käyttäen kilpenään pasifistisia fraaseja. Puolueen vasemmistolaituneiden jäsenjoukkojen painostuksesta Riippumattoman työväenpuolueen johtomiehet päättivät vuonna 1919 erota II Internationalesta. Vuonna 1921 riippumattomat liittyivät n.s. 2½ Internationaleen ja sen hajottua liittyivät uudelleen II Internationaleen. Vuonna 1921 Englannin riippumattoman työväenpuolueen vasen siipi erosi puolueesta ja liittyi Ison-Britannian kommunistiseen puolueeseen.— 394.

⁴⁰⁰ *Ljubimov, A. I.* (1879—1919) — sosialidemokraatti, oli vallankumousliikkeessä mukana vuodesta 1898. Joutui monet kerrat tsaarihallituksen vainotoimenpiteiden uhriksi. Vuonna 1904 hänet koottiin VSDTP:n Keskuskomiteaan. Oli puolueen Neuvoston edustajana III edustajakokouksessa. Niin puolueen II edustajakokouksen jälkeen kuin taantumusvuosinakin hän oli sovittelukannalla menshevikkeihin nähden.— 395.

⁴⁰¹ Ks. V. I. Lenin. „*Kirje Caprin puoluekoulun järjestäjille*”. (Teokset, 15. osa, ss. 465—466.)— 395.

⁴⁰² Puhe on Trotskin ryhmän äänenkannattajasta, likvidaattori-menshevikkien (vieniläisestä) „*Pravda*” („Totuus”) lehdestä.— 395.

⁴⁰³ „*Sotsial-Demokrat*” („Sosialidemokraatti”) — illegaalinen sanomalehti, VSDTP:n Pää-äänenkannattaja; sitä julkaistiin helmikuusta 1908 tammikuuhun 1917; ilmestyi 58 numeroa. Lehden ensimmäinen numero ilmestyi Venäjällä, mutta sitten julkaiseminen siirrettiin ulkomaille, ensin Pariisiin, myöhemmin Geneveen. VSDTP:n Keskuskomitean päätöksen mukaisesti Pää-äänenkannattajan toimitus oli muodostettu bolshevikkien, menshevikkien ja Puolan sosialidemokraattien edustajista.

„*Sotsial-Demokrat*” lehdessä julkaistiin yli 80 Leninin artikkelia ja pienempää kirjoitusta. Lehden toimituksessa Lenin kävi taistelua johdonmukaisen bolshevistisen linjan puolesta. Osa toimituskunnasta (Kamenev ja Zinovjev) suhtautui likvidaattoreihin sovittelevasti ja yritti estää leniniläisen linjan toteuttamisen. Toimituksen menshevikkijäsenet Martov ja Dan sabotivat Pää-äänenkannattajan toimituksen työtä ja samaan aikaan puolustivat avoimesti likvidaattoruutta ryhmäkuntalehdessään „*Golos Sotsial-Demokrata*” („Sosialidemokraatin Ääni”).

Leninin leppymätön taistelu likvidaattoreita vastaan johti Martovin ja Danin eroamiseen lehden toimituksesta kesäkuussa 1911. Joulukuusta 1911 lähtien „*Sotsial-Demokratia*” toimitti Lenin.— 397.

⁴⁰⁴ „*Retsh*” („Puhe”) — päivälehti, kadettipuolueen pää-äänenkannattaja; ilmestyi Pietarissa vuoden 1906 helmikuusta lähtien. Lokakuun 26 (marraskuun 8) pnä 1917 Sotilaallinen vallankumouskomitea lakkautti sen.— 397.

- ⁴⁰⁵ „Georgien” („Gruusialainen”) — ei ole saatu selville, kenestä on puhe.— 397.
- ⁴⁰⁶ Tässä on puhe „Proletari” („Proletaari”) lehden vuoromukaisen 47.—48. numeron sisällöstä. Mainitussa numerossa julkaistiin Leninin kirjoitukset „Paljastetut likvidaattorit”, „Moskovan piirikuntakomitean toimeenpanevan komission avoimen kirjeen johdosta”, „Vaalit Pietarissa” ja numeron liitteessä artikkeli „Otzovismin ja jumalanrakentamisen kannattajain puolueyhmästä” (ks. Teokset, 16. osa, ss. 1—49).— 397.
- ⁴⁰⁷ Tarkoitetaan Leninin kirjettä Caprin puoluekoulun oppilaille (ks. Teokset, 15. osa, ss. 469—475).— 399.
- ⁴⁰⁸ Ks. Leninin artikkelia „Otzovismin ja jumalanrakentamisen kannattajain puolueyhmästä” (Teokset, 16. osa, ss. 16—49).— 399.
- ⁴⁰⁹ Jumalanrakentajat (bogostroiteli) — marxilaisuudelle vihamielisen kirjallisen ja uskonnollis-filosofisen virtauksen edustajat. Tämä virtaus syntyi stolypinilaisella taantumuskaudella puolueeseen kuuluneen sivistyneistön erään osan keskuudessa, joka loittoni marxilaisuudesta vuosien 1905—1907 vallankumouksen kärsittyä tappion. Jumalanrakentajat propagoivat uuden, „socialistisen” uskonnon luomista, yrittivät sovittaa marxilaisuutta ja uskontoa. „Proletarin” („Proletaarin”) laajennetun toimituksen neuvottelukokous tuomitsi jumalanrakentamisen ja ilmoitti erikoisessa päätöslauselmassaan, ettei bolshevistinen ryhmä ole missään tekemisissä „tieteellisen sosialismin moisen väaristelyn kanssa”.
Jumalanrakentamisen taantumuksellisen olemuksen V. I. Lenin paljasti kirjassaan „Materialismi ja empiriokritisismi” (ks. Teokset, 14. osa).— 399.
- ⁴¹⁰ „Dnevnik Sotsial-Demokrata” („Sosialidemokraatin Päiväkirja”) — epäsäännöllisesti ilmestynyt äänenkannattaja, jota G. V. Plehanov julkaisi Genevessä vuosina 1905—1912. Sen viimeinen numero ilmestyi Pietarissa v. 1916.— 400.
- ⁴¹¹ Ks. 396. huomautusta.— 401.
- ⁴¹² Puhe on „Proletari” („Proletaari”) lehdestä.— 403.
- ⁴¹³ *Skvoortsov-Stepanov, Ivan Ivanovitsh* (1870—1928) — Venäjän vallankumousliikkeen vanhimpia osanottajia, marxilainen kirjailija. Osallistui vallankumousliikkeeseen vuodesta 1892; loppuvuodesta 1904 bolshevikki. Vuonna 1906 oli edustajana VSDTP:n IV (Yhdistävässä) edustajakokouksessa, kannatti siellä Leniniä. Taantumuskaudella hän suhtautui sovittelevasti „Vperjod” („Eteenpäin”) ryhmäkuntaan, mutta V. I. Leninin vaikutuksesta vapautui virheistään. Vangittiin ja oli monta kertaa karkotettuna vallankumouksellisen toimintansa takia.— 406.
- ⁴¹⁴ *Likvidaattorit* — opportunistisen virtauksen kannattajia. Mainittu virtaus oli menshevismissä vallitsevana taantumuskaudella, kun

Venäjän ensimmäinen, vuosien 1905—1907 vallankumous oli päättynyt tappioon. Tämän virtauksen edustajat vaativat proletariaatin illegaalisen vallankumouksellisen puolueen likvidoinnista ja tsaarivallan sallimissa puitteissa legaalisen toimivan opportunistisen puolueen luomista sen tilalle. Lenin ja muut bolshevikit paljastivat väsymättä likvidaattoreita, jotka olivat kavaltaneet vallankumouksen asian. VSDTP:n Prahan konferenssissa (tammikuussa 1912) likvidaatit erotettiin puolueesta.— 407.

⁴¹⁵ Tarkoitetaan Stolypinin agraarireformia, jonka tarkoituksena oli lujan tuen luominen tsarismille maaseudulle kulakistosta. Tsaarin hallitus julkaisi marraskuun 9 (22) p:nä 1906 asetuksen, jossa säädettiin, miten talonpojat voivat erota kyläyhteisöstä ja saavat maaosuutensa lohkoilana yksityisomistukseensa. Tämän Stolypinin lain nojalla (se sai nimensä Ministerineuvoston puheenjohtajan P. A. Stolypinin mukaan) talonpoika sai erota kyläyhteisöstä, ottaa maaosuutensa lohkoilana yksityiskäyttöön tai myydä maaosuutensa. Yhteisö oli velvollinen antamaan kyläyhteisöstä eroaville talonpojille maan yhdestä paikasta (huuttori, lohkoila). Stolypinin reformi voimisti kapitalismin kehitystä maataloudessa, kiihdytti talonpoikaiston kerrostumista ja kärjisti luokkataistelua maaseudulla. V. I. Lenin on luonnehtinut ja arvioinut stolypinilaisuutta monissa teoksissaan, muun muassa kirjassaan „Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907” (ks. Teokset, 13. osa, ss. 205—413).— 407.

⁴¹⁶ Tämä asiakirja on V. I. Leninin K. Kautskylle, F. Mehringille ja K. Zetkinille lähettämän kirjeen luonnos. He olivat „hallussapitäjiä”, joiden huostaan oli tietyillä ehdoilla luovutettu bolshevikkiryhmän rahavarat VSDTP:n Keskuskomitean vuonna 1910 tammikuussa pitämän täysistunnon päätöksen mukaisesti. Tästä asiasta ks. Leninin kirjoitusta „„Hallussapitäjien” sovinto-oikeuden tulokset” (Teokset, 17. osa, ss. 348—350).— 410.

⁴¹⁷ Lenin tarkoittaa VSDTP:n edustajakoukuksia: IV (Yhdistävää) edustajakokousta, joka pidettiin Tukholmassa huhtikuun 10—25 (huhtikuun 23—toukokuun 8) p:nä 1906, ja V (Lontoon) edustajakokousta, joka pidettiin huhtikuun 30—toukokuun 19 (toukokuun 13—kesäkuun 1) p:nä 1907.— 410.

⁴¹⁸ Lenin tarkoittaa VSDTP:n Viidennen (yleisvenäläisen) konferenssin päätöslauselmaa, jossa tuomittiin likvidaattoruus. (Ks. „КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК”, 7 изд., ч. I, 1954, стр. 195. („NKP edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä”, 7. painos, I osa, 1954, s. 195)).— 411.

⁴¹⁹ „Mitä suvaitsette?” — likvidaattori-menshevikkien „Golos Sotsial-Demokrata” („Sosialidemokratian Ääni”) lehdelle tarkoitettu G. V. Plehanovin sanonta.— 411.

⁴²⁰ Lenin tarkoittaa päätöslauselmaa „Положение дел в партии” („Asiaintilasta puolueessa”), jonka VSDTP:n KK:n täysistunto teki tammikuussa 1910. (Ks. „КПСС в резолюциях и решениях съездов,

- конференций и пленумов ЦК", 7 изд., ч. I, 1954, стр. 234—236. („NKP edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmissa ja päätöksissä", 7. painos, I osa, 1954, ss. 234—236)). Lenin on käsitellyt arvostellen tätä päätöslauselmaa artikkelissaan „Publisistlin kirjoituksia" (ks. Teokset, 16. osa, ss. 209—233).— 412.
- ⁴²¹ „Sotsial-Demokratian" („Sosialidemokraatin") 12. numerossa maaliskuun 23 (huhtikuun 5) pnä 1910 julkaistu Leninin kirjoitus „Likvidaattorien „Golos" vastustaa puoluetta (Vastaus „Golos Sotsial-Demokrata" lehdelle)" (ks. Teokset, 16. osa, ss. 148—156) julkaistiin erillisenä vedoksena.— 413.
- ⁴²² „Vperjodilaiset" — otzovisteista, ultimatisteista, jumalanrakentajista ja empiriomonisteista muodostuneen puoluevastaisen „Vperjod" („Eteenpäin") ryhmän kannattajia; ryhmä perustettiin joulukuussa 1909 A. Bogdanovin ja G. Aleksinskin aloitteesta. Ryhmällä oli oma samanniminen kirjallinen äänenkannattajansa. Vuonna 1912 vperjodilaiset yhdistyivät likvidaattori-menshevikkien kanssa yhteiseksi puoluevastaiseksi Trotskin järjestämäksi (Elokuun) blokiksi bolshevikkeja vastaan. Saamatta työläisten kannatusta ryhmä tosiasiallisesti hajosi vuonna 1913. Sen lopullinen hajoaminen tapahtui vuonna 1917, Helmikuun vallankumouksen jälkeen.— 413.
- ⁴²³ *Puoluemies-menshevikit* — Plehanovin johtama pieni menshevikiryhmä, joka erosi likvidaattori-menshevikeistä ja esiintyi likvidaattoruutta vastaan vuosina 1908—1912. Puhe on Pariisissa olleiden puoluemies-menshevikkien huhtikuun 10 pnä 1910 tekemästä päätöslauselmasta, jonka mukaan likvidaattorien lehti „Golos Sotsial-Demokrata" („Sosialidemokraatin Ääni") oli lakkautettava VSDTP:n KK:n v. 1910 tammikuun täysistunnon tekemää päätöstä vastavasti.— 416.
- ⁴²⁴ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 16. osa, s. 201.
„Diskussionnyi Listok" („Väittelylehtinen") — Pää-äänenkannattajan „Sotsial-Demokratian" („Sosialidemokraatin") liite. Sitä julkaistiin VSDTP:n Keskuskomitean tammikuun (1910) täysistunnon päätöksen perusteella. Julkaistiin vuosina 1910—1911, ilmestyi kolme numeroa.— 418.
- ⁴²⁵ *VSDTP:n Keskuskomitean* („Yhdistävä") *täysistunto* pidettiin Pariisissa v. 1910 tammikuun 15 ja helmikuun 5 päivän välisenä aikana.— 419.
- ⁴²⁶ „Nasha Zarja" („Meidän Sarastuksemme") — likvidaattori-menshevikkien legaalinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuosina 1910—1914. „Nasha Zarja" muodostui Venäjällä olleiden likvidaattorien keskukseksi.— 419.
- ⁴²⁷ Puhe on kirjeestä „Открытое письмо" („Avoin kirje"), jonka puolueen likvidoimista vaatinut ryhmä tunnettuja menshevikkejä saattoi julkisuuteen.— 419.

- ⁴²⁸ *Semashko, Nikolai Aleksandrovitsh* (1874—1949) — Neuvostovaltion huomattava toimihenkilö, neuvostolaisen terveydenhoidon järjestäjä. Bolshevikkipuolueen jäsen vuodesta 1893. Osallistui aktiivisesti vuosien 1905—1907 vallankumoukseen. Sveitsin viranomaiset vangitsivat hänet vuonna 1907; vapauduttuaan vankilasta Semashko muutti Pariisiin, jossa toimi bolshevikkipuolueen KK:n ulkomaisen byroon sihteerinä.— 422.
- ⁴²⁹ Tässä ja tuonnempana (ks. ss. 429—430, 431) on puhe bolshevistisen „Rabotshaja Gazeta” („Työväenlehti”) lehden julkaisemisen järjestämisestä ulkomailla.— 422.
- ⁴³⁰ *Marchlewski, Julian* (1866—1925) — Puolan, Venäjän ja Saksan työväenliikkeen johtohenkilöitä. Asui vuodesta 1896 Saksassa. Avusti V. I. Leniniä „Iskra” („Kipinä”) lehden julkaisutoiminnan järjestämisessä. Palattuaan Puolaan joulukuussa 1905 otti osaa vuosien 1905—1907 vallankumoukseen. Vuodesta 1909 lähtien Marchlewski toimi pääasiallisesti Saksan sosialidemokraattisessa puolueessa ja oli sen vasemmistosiiven johtohenkilöitä.— 423.
- ⁴³¹ Ks. V. I. Lenin, „Venäjällä käydyin puolueensisäisen taistelun historiallinen sisältö” (Teokset, 16. osa, ss. 375—393).— 423.
- ⁴³² Ks. V. I. Lenin, „Venäjän lakkotilastosta” (Teokset, 16. osa, ss. 395—423).— 424.
- ⁴³³ J. Marchlewskin Martovia vastaan kirjoittama artikkeli Leninin lisäyksiin julkaistiin „Die Neue Zeit” („Uusi Aika”) lehden 4. numerossa lokakuun 28 pnä 1910 otsakkeella „Ein Missverständnis” („Väärinkäsitys”).— 424.
- ⁴³⁴ Tarkoitetaan väittelyä, jota R. Luxemburg ja K. Kautsky kävivät Saksan sosialidemokraattisessa lehdistössä poliittista yleislakkoa koskevasta kysymyksestä. Saksan sos.-dem. puolueen Magdeburgin edustajakokouksessa, joka pidettiin syyskuun 18—24 pnä 1910, hyväksyttiin R. Luxemburgin ehdottaman päätöslauselman alkuosa, jossa poliittinen yleislakko tunnustetaan taistelukeinoksi vaalireformin puolesta Preussissa; päätöslauselman osa, josta Lenin kirjoittaa, koski yleislakon propagoimista.
V. I. Leninin kirjettä Rosa Luxemburgille ei ole löydetty.— 424.
- ⁴³⁵ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 15. osa, s. 456.— 425.
- ⁴³⁶ *L. Quessel* — saksalainen sosialidemokraatti, ääriopportunisti, joka antoi lehdistössä opportunistisen arvion vuoden 1905 vallankumouksesta.— 425.
- ⁴³⁷ „Vozrozhdenije” („Uudelleensyntyminen”) — likvidaattori-menshevikkien legaalinen aikakauslehti; ilmestyi Moskovassa vuoden 1908 joulukuusta vuoden 1910 heinäkuuhun.— 427.

- ⁴³⁸ „*Zhizn*” („Elämä”) — aikakauslehti, likvidaattori-menshevikkien äänenkannattaja; julkaistiin Moskovassa; ilmestyi kaksi numeroa (elo- ja syyskuussa 1910).— 427.
- ⁴³⁹ Tässä ja seuraavassa kirjeessä Lenin koskettelee legaalisen bolshevistisen „*Mysl*” („Ajatus”) aikakauslehden julkaisemisen valmisteluja.— 430.
- ⁴⁴⁰ „*Ilmoitus „Rabotshaja Gazetan” julkaisemisesta*”, ks. V. I. Lenin. Teokset, 16. osa, ss. 283—291.
„*Rabotshaja Gazeta*” („Työväenlehti”) — bolshevikkien joukko-lehti. Sitä julkaistiin Pariisissa vuosina 1910—1912.— 431.
- ⁴⁴¹ Kööpenhaminan Kansainvälisen sosialistikongressin aikana (elokuun 28—syyskuun 3 pnä 1910) V. I. Lenin ja G. V. Plehanov esittivät Saksan sosialidemokraattisen puolueen hallinnolle vastalauseen sen johdosta, että Saksan sosialidemokratian pää-äänenkannattajassa „*Vorwärts*” („Eteenpäin”) lehdessä oli julkaistu ilman allekirjoitusta parhaava kirjoitus tilanteesta Venäjän sosialidemokratiassa. Sen oli kirjoittanut Trotski.
Lenin vastasi Trotskin panetteluihin „*Sotsial-Demokrat*” („Sosialidemokraatti”) lehden 17. numerossa syyskuun 25 (lokakuun 8) pnä 1910 julkaisemalla kirjoituksen „Siitä, miten eräät sosialidemokraatit tutustuttavat Internationalea VSDTP:ssa vallitsevaan asiintilaan” sekä „Diskussionnyi Listokin” („Väittelylehdisten”) 3. numerossa huhtikuun 29 (toukokuun 12) pnä 1911 julkaisemalla kirjoituksen „Venäjällä käydyn puolueensisäisen taistelun historiallinen sisältö” (ks. Teokset, 16. osa, ss. 280—282 ja 375—393).— 431.
- ⁴⁴² Kysymys on legaalisen bolshevistisen „*Zvezda*” („Tähti”) lehden julkaisemisesta.— 432.
- ⁴⁴³ „*Znanije*” („Tieto”) — kirjailijaryhmän Pietarissa vuonna 1898 perustama kirjakustantamo; myöhemmin A. M. Gorki oli läheisesti siinä mukana.— 432.
- ⁴⁴⁴ „*Sovremennik*” („Aikalainen”) — kirjallis-poliittinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuosina 1911—1915. Aikakauslehden ympärille ryhmittyi likvidaattori-menshevikkejä, eserriä, kansansosialisteja ja vasemmistoliberaaleja.— 433.
- ⁴⁴⁵ „*Vestnik Jevropy*” („Euroopan Sanomat”) — kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuodesta 1866 vuoden 1918 kesään saakka. Julkaisu edusti Venäjän liberaalisen porvariston katsomuksia.— 433.
- ⁴⁴⁶ „*Russkaja Mysl*” („Venäläinen Ajatus”) — liberaalis-narodnikkilaista suuntaa edustanut kuukausijulkaisu, ilmestyi vuodesta 1880. Vuoden 1905 vallankumouksen jälkeen siitä tuli kadettipuolueen oikeistosiiven äänenkannattaja. Tuolla kaudella Lenin sanoi „*Russkaja Mysl*ä” „*Tshernosotennaja Mysliksi*” („Mustasotnialaisten Ajatukseksi”). Julkaisu lakkautettiin vuoden 1918 puolivälissä.— 433.

- 447 „*Sovremennyi Mir*” („Nyky maailma”) — kirjallinen, tieteellinen ja poliittinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuosina 1906—1918.— 433.
- 448 „*Krasnoje Znamja*” („Punalippu”) — porvarillinen poliittinen ja taloustieteellinen aikakauslehti, ilmestyi Pariisissa vuonna 1906.— 434.
- 449 *Poletajev, Nikolai Gurjevitsh*, (1872—1932) — bolshevikki. Vallankumousliikkeessä mukana 90-luvulta saakka. Vuonna 1907 hänet valittiin III Valtakunnanduuman edustajaksi, kuului sosialidemokraattisen dumaryhmän bolshevistiseen siipeen. Otti välittömästi osaa „Zvezdan” („Tähden”) julkaisemiseen. Osallistui Kööpenhaminan sosialistkongressiin ja useihin ulkomailla pidettyihin VSDTP:n konferensseihin.— 435.
- 450 Ks. V. I. Lenin, „*Varauksen sankari*” (Teokset, 16. osa, ss. 369—374).— 438.
- 451 „*Zvezda*” („Tähti”) — bolshevikkien legaalinen sanomalehti; julkaistiin Pietarissa joulukuusta 1910 huhtikuuhun (toukokuuhun) 1912 (ensin kerran viikossa, sitten kaksi tai kolme kertaa viikossa). Puolue- ja menshevikit (plehanovilaiset) avustivat „Zvezdaa” vuoden 1911 syksyyn saakka. Aatteellisesti lehteä johti ulkomailta käsin Lenin. „Zvezda” valmisti edellytykset jokapäiväisen bolshevistisen „Pravda” („Totuus”) lehden julkaisemiselle; hallitus lakkautti sen „Pravdan” ilmestymispäivänä.— 438.
- 452 *Ljahov, V.* — tsaarin armeijan eversti; oli vuonna 1908 Persian vallankumousliikettä tukahduttamassa olleiden venäläisten joukkojen komentajana.— 438.
- 453 *Mustasotnialainen* — sanoista „mustat sotniat”, jotka olivat monarkistisia pogromijärjestöjä, joita poliisilaitos perusti vallankumousliikkeen tukahduttamiseksi.
„*Lokakuulaiset*” eli „*Lokakuun 17 pn liitto*” — teollisuutta harjoittaneen suurporvariston sekä kapitalistiseen tapaan talouttaan hoitaneiden suurtilanomistajien vastavallankumouksellinen puolue; perustettu marraskuussa 1905. Tunnustaessaan sanoissa Lokakuun 17 päivän manifestin, jossa vallankumousta pelästynyt tsaari lupasi kansalle „kansalaisyhteisyydet” ja perustuslain, lokakuulaiset tukivat varauksetta tsaarihallituksen sisä- ja ulkopoliittikkaa. Lokakuulaisten johtomiehiä olivat suurteollisuudenharjoittaja A. Gutshkov ja valtavan laajojen maatilojen omistaja M. Rodzjanko.— 439.
- 454 Nähtävästi Lenin tarkoittaa teostaan „*Agraarikysymys Venäjällä XIX vuosisadan lopulla*”, jonka hän kirjoitti vuonna 1908 Granatveljesten osakeyhtiön julkaisemaa tietosanakirjaa varten. Sensuurisyistä se jäi tietosanakirjassa julkaisematta, ja, kuten kirjeestä näkyy, Lenin aikoi julkaista sen kirjakustantamo „Znanijen” („Tieto”) kustannuksella. Sen julkaiseminen ei silloin onnistunut. Teoksen julkaisi ensi kerran Moskovassa vuonna 1918 erillisenä kirjajana kustannusliike „Zhizn i Znanije” („Elämä ja tieto”) (ks. Teokset, 15. osa, ss. 57—134).— 440.

- ⁴⁵⁵ *Bolognan koulu* (Italia) — „Vperjod” („Eteenpäin”) ryhmän toinen puoluevastainen koulu (vuoden 1910 loppu—vuoden 1911 alku) — otzovistien ja ultimatistien ryhmäkeskus (ks. V. I. Lenin. Teokset, 16. osa, ss. 326—327).— 440.
- ⁴⁵⁶ Puhe on V. I. Leninin artikkelista „*Publisistin kirjoituksia*” (ks. Teokset, 16. osa, ss. 189—254).— 443.
- ⁴⁵⁷ Ks. V. I. Lenin, „*Venäjän lakkotilastosta*” ja „*Lakkauttajamme*” (ks. Teokset, 16. osa, ss. 395—423 ja 17. osa, ss. 43—64).— 447.
- ⁴⁵⁸ „*Sovremennaja Zhizn*” („Nykyajan Elämä”) — bolshevistinen legaalinen aikakauslehti, ilmestyi Bakussa maaliskuu—huhtikuussa 1911.— 447.
- ⁴⁵⁹ *A. Nemeč* — tshekkiläisen sosialidemokratian edustaja Kansainvälisessä sosialistisessa toimistossa.— 448.
- ⁴⁶⁰ Puhe on Prahassa vuonna 1912 pidetyn puoluekonferenssin valmistelusta.— 448.
-

**KIRJEISSÄ ESIINTYVIEN SALANIMIEN,
NIMIMERKKIEN JA NIMIKIRJAINTEN
AAKKOSELLINEN HAKEMISTO**

- A. A., AL. AL., AL. AL—TSH—
Bogdanov, A. A.
- A. M—TSH, AL. M—TSH —
Gorki, A. M.
- A. N.—Potresov, A. N.
- AN.—Jelizarova, A. I.
- AN. AL. — Lunatsharskaja, A. A.
- A. P.—Potresov, A. N.
- A. VAS., AN. VAS., AN. VAS—
TSH, ANAT. VAS—TSH—
Lunatsharski, A. V.
- ABSOLUUTTI — Stasova, J. D.
- AKIM — Goldmann, L. I.
- AKIMIN VELI — Gorev-Gold-
mann, B. I.
- ALEKSANDER — Kremer, A. I.
- ALEKSANDROV — Postolov-
ski, D. S.
- ALEKSEI — Martov, J. O.
- ANDREJEVSKI — Uljanov, D. I.
- ARSENJEV — Potresov, A. N.
- B. — Andropov, S. V.
- B. N. — Noskov, V. A.
- BALALAIKIN — Trotski, L.
- BARSOV — Tshakaja, M. G.
- BELTOV — Plehanov, G. V.
- BERG — Martov, J. O.
- BOGDAN — Babushkin, I. V.
- BONTSH — Bontsh-Bruje-
vitsh, V. D.
- BORIS, BORIS NIKOLAJE-
VITSH — Noskov, V. A.
- BORODA — Desnitski, V. A.
- BRODJAGIN — Silvin, M. A.
- BRUSKOV — Andropov, S. V.
- BRUTUS — Krzhizhanov-
ski, G. M.
- BUNDILAINEN — Portnoj, K.
- BYTSHKOV—Lepeshinski, P. N.
- CLAIR — Krzhizhanovski, G. M.
- DANEVITSH — Gurevitsh, E. L.
- DANILA — Novomirski, D. I.
- DELTA — Stasova, J. D.
- DEMENTJEV — Basovski, I. B.
- DEMONI — Zemljatshka, R. S.
- DEREVO — Dan, F. I.
- DJADJENKA, DJADIN — Knipo-
vitsh, L. M.
- DOMOV — Pokrovski, M. N.
- DVINSKAJA — Ettinger-David-
son, J. S.
- DUBOIS — Postolovski, D. S.

ELÄMÄN OPETTAJA — Spon-
ti, J. I.

EMBRYO — Baramzin, J. V.

ERNST — Rollau, E. K.

FELD — Blumenfeld, I. S.

FELIX — Litvinov, M. M.

FRED — Vladimirov, M. K.

FREY — Lenin, V. I.

G. — Kopelsohn, Z.

G. V. — Plehanov, G. V.

GALJORKA — Olminski, M. S.

GENOSSE — Jermanski, O. A.

GEORG — Plehanov, G. V.

GLEBOV — Noskov, V. A.

GRATSH — Bauman, N. E.

GRIGORI — Zinovjev, G.

GRISHIN — Kopelsohn, Z.

GURVITSH — Dan, F. I.

GVOZDEV — Zimmermann, R. E.

H. — Knipovitsh, L. M.

HANS — Krzhizhanovski, G. M.

HARITON — Gusev, S. I.

HÄN — Gorev-Goldmann, B. I.

IGNAT — Krasikov, P. A.

IGOR — Gorev-Goldmann, B. I.

ILJIN — Lenin, V. I.

INNOKENTI, INOK — Dubro-
vinski, I. F.

INSAROV — Lalajants, I. H.

ISARI — Topuridze, D.

J. O., JULI, JULI OSIPO-
VITSH — Martov, J. O.

JABLOTSHKOV — Nogin, V. P.

JACQUES — Aleksandrova, J. M.

JAKOV — Zederbaum, S. O.

JEGOR — Martov, J. O.

JERJOMA — Schneerson, A. A.

JEVGENI — Wulpe, I. K.

JOSEPHINE — Vorovski, V. V.

JURDANOV — Lenin, V. I.

JURI — Bronstein, P. A.

JURJEV — Vetsheslov, M. G.

JUUDAS — Struve, P. B.

2a36 — Lepeshinski, P. N.

KAMENSKI — Plehanov, G. V.

KARELIN — Zasulitsh, V. I.

KASJAN — Radtshenko, I. I.

KIROFF — Zasulitsh, V. I.

KLESHTSH — Bibikov, I. I.

KNIGOPRODAVETS — Potre-
sov, A. N.

KOL — Lengnik, F. V.

KOLTSOV — Ginsburg, B. A.

KONJAGA, KONJAGIN — Gal-
perin, L. J.

KOSTROV — Jordania, N.

KRASAVETS — Krochmal, V. N.

KURZ — Lengnik, F. V.

L. GR. — Deutsch, L. G.

L. M. — Martov, J. O.

LANIHA — Krzhizhanovskaja,
Z. P.

LAN — Krzhizhanovski, G. M.

LEBEDEV — Gusev, S. I.

LEGKOMYSLENNYI — Luna-
tsharski, A. V.

LIDIN — Ljadov, M. N.

LJOVA — Vladimirov, M. K.

LJUBITSH — Sammer, I. A.

LOSHAD — Krasin, L. B.

M. — Vilonov, N. J.

M. F., M. F.—NA — Andreje-
va, M. F.

MAKSIMOV — Bogdanov, A. A.

MARIA FEODOROVNA — And-
rejeva, M. F.

MARK — Ljubimov, A. I.

- MARTUSHA — Martov, J. O.
 MARTYN, MARTYN NIKOLA-
 JEVITSH — Ljadov, M. N.—
 ss. 247, 260, 262, 263.
 MARTYN — Rozanov, V. N. —
 ss. 191, 193, 210.
 MATRJONA — Smidovitsh, P. G.
 MEDVED — Uljanova, M. I.
 MESHKOVSKI — Golden-
 berg, I. P.
 MEYER — Lenin, V. I.
 MIHAIL — Isuv, I. A. — s. 419.
 MIHAIL — Vilonov, N. J. —
 ss. 401, 402, 404, 405, 413.
 MINONOSETS — Lunatshar-
 ski, A. V.
 MITROFAN, MITROFANOV —
 Gusarov, F. V.
 MJAMLIN — Essen, A. M.
 MONISTI — Plehanov, G. V.
 MONAH — Jeramasov, A. I.
 MOTJA — Belopolski, I. I.
 MYSH — Kuljabko, P. I.
- N. G. — Zhitlovski, H.
 N. I. — Jordanski, N. I.
 NIK. IV. — Lalajants, I. H.
 N.—ON — Danielson, N. F.
 NADJA — Krupskaja, N. K.
 NADJOZHA — Dan, F. I.
 NATALJA IVANOVNA — Alek-
 sandrova, J. M.
 NATIO — Gusev, S. I.
 NEVZOROV — Steklov, J. M.
 NIKITITSH — Krasin, L. B.
 NIKOLAI — Rollau, E. K.
 NIL — Noskov, V. A.
 NINA LVOVNA — Essen, M. M.
 NISHTSHI — Vinogradova, O. I.
 NOVITSKAJA — Babushkin, I. V.
 NOVOBRANTSEV — Pesheho-
 nov, A. V.
- OLIN — Lepeshinski, P. N.
 ORLOVSKI — Vorovski, V. V.
 ORSHA — Radtshenko, L. N.
 ORTODOX — Axelrod, L. I.
 OSIPOV — Zemljatshka, R. S.
- P. — Nogin, V. P.
 P. A., P. ANDR. — Krasik-
 kov, P. A.
 P. B. — Axelrod, P. B. — ss. 39,
 59, 66, 72, 82.
 P. B., P. B.—TSH — Stru-
 ve, P. B. ss. 17, 18, 19, 24.
 PAHOMI — Martov, J. O.
 PAHOMIN VELI — Zeder-
 baum, S. O.
 PANKRAT — Krasikov, P. A.
 PAPASHA — Litvinov, M. M.
 PARONI — Essen, E. E.
 PAVLOVITSH — Krasikov, P. A.
 PERO — Trotski, L.
 PETROFF, PETROV —
 Lenin, V. I.
 POLETAJEV — Bauman, N. E.
 POVAR — Shtshekoldin, F. I.
 „PRAKTIKKO” — Dubrovin-
 ski, I. F.
 PUTTMAN — Potresov, A. N.
- R. N. S. — Struve, P. B.
 RAHMETOV — Bogdanov, A. A.
 RAHMETOVA — Bogdano-
 va, N. B.
 RASHID-BEG — Zurabov, A. G.
 RAZNOTSVETOV — Blumen-
 feld, I. S.
 REINERT — Bogdanov, A. A.
 RJADOVOI — Bogdanov, A. A.
 ROMAN — Jermolajev, K. M.
 ROSA — Luxemburg, R.
 ROUX — Galperin, L. J.
 RUBEN — Knunjants, B. M.
 RUSALKA — Ljadov, M. N.

- SAMOVAROV — Nogin, V. P.
SCHMIDT — Rumjantsev, P. P.
SCHWARZ — Vorovski, V. V.
SERAFIMA — Afanasjeva, S. N.
SERGEI PETROVITSH — Krasikov, P. A.
SHPILKA — Krasikov, P. A.
SIMONOV — Gutovski, V. A.
SJURTUK — Kopp, V. L.
SKALDIN — Jelenev, F. P.
SMITH — Krzhizhanovski, G. M.
SOKOL — Essen, M. M.
SOKOLOVSKI — Malkin
SOMMER — Ljubimov, A. I.
STANISLAV — Sokolov, A. V.
STARIK — Lenin, V. I.
STAROVER — Potresov, A. N.
STROJEV — Desnitski, V. A.
SYSOIKA — Bogdanov, A. A.
- TELJONOK — Struve, P. B.
TJOTKA — Kalmykova, A. M. —
s. 155.
TJOTKA — Zaslutsh, V. I. —
s. 42.
TRAVINSKI — Krzhizhanovski, G. M.
TRIA — Mgeladze, V. D.
TSAPLJA — Stasova, J. D.
TSVETOV — Blumenfeld, I. S.
TU—RA — Stopani, A. M.
- VAS. VAS., VAS. V—TSH, VASILJEVITSH — Olminski, M. S.
V. I., V. IV. — Zaslutsh, V. I.
V. I—N — Ivanshin, V. P.
V. U. — Lenin, V. I.
VJATSH. — Rozhkov, N. A.
VADIM — Noskov, V. A.
VALENTIN — Galperin, L. J.
VANHIN SISAR—Zaslutsh, V. I.
VANJA — Krasnuha, V. P.
VARVARA IVANOVNA — Stasova, J. D.
VASILJEV — Lengnik, F. V.
VELIKA, VELIKA DMITRIJEVNA — Zaslutsh, V. I.
VLAS — Roerich, A. E.
VOINOV — Lunatsharski, A. V.
VOLGIN — Plehanov, G. V.
VYSHIBALO — Tokarev, A. S.
WERNER — Bogdanov, A. A.
WINTER — Krasin, L. B.
WOLF — Lengnik, F. V.
- ZZ — Lalajants, I. H.
ZARIN — Lengnik, F. V.
ZERNOVA — Essen, M. M.
ZVER, ZVEREV, ZVERUSHKA — Essen, M. M.
Ъ/3 — Galperin, L. J.
-

SISÄLTÖ

Esipuhe	IX—XII
1895	
1. P. B. AXELRODILLE. <i>Marraskuun alku</i>	1—3
2. P. B. AXELRODILLE. <i>Marraskuun puolivälissä</i>	4
1897	
3. P. B. AXELRODILLE. <i>Elokuun 16 pnä</i>	5—6
1898	
4. A. N. POTRESOVILLE. <i>Syyskuun 2 pnä</i>	7—9
1899	
5. A. N. POTRESOVILLE. <i>Tammikuun 26 pnä</i>	10—14
6. A. N. POTRESOVILLE. <i>Huhtikuun 27 pnä</i>	15—20
7. A. N. POTRESOVILLE. <i>Kesäkuun 27 pnä</i>	21—26
1900	
8. ***. <i>Syyskuun 5 pnä</i>	27—30
9. N. K. KRUPSKAJALLE. <i>Syyskuu</i>	31—34
10. A. A. JAKUBOVALLE. <i>Lokakuun 26 pnä</i>	35—38
1901	
11. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Tammikuun 30 pnä</i>	39—41
12. P. B. AXELRODILLE. <i>Maaliskuun 20 pnä</i>	42—43

13. P. B. AXELRODILLE. <i>Huhtikuun 25 pñä</i>	44—48
14. N. E. BAUMANILLE. <i>Toukokuun 24 pñä</i>	49—50
15. P. B. AXELRODILLE. <i>Toukokuun 25 pñä</i>	51—53
16. L. M. KNIPOVITSHILLE. <i>Toukokuun 28 pñä</i>	54
17. „ISKRAN” KANNATUSRYHMÄLLE. <i>Kesäkuun 5 pñä</i>	55
18. L. J. GALPERINILLE. <i>Kesäkuun 18 pñä jälkeen</i>	56
19. N. E. BAUMANILLE. <i>Kesäkuun 26 pñä</i>	57—58
20. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Heinäkuun 7 pñä</i>	59—60
21. S. O. ZEDERBAUMILLE. <i>Heinäkuun jälkipuolisko</i>	61—65
22. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Heinäkuun 25 pñä</i>	66—68
23. P. B. AXELRODILLE. <i>Heinäkuun 26 pñä</i>	69—70
24. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Heinäkuun 30 pñä</i>	71—72
25. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Lokakuun 21 pñä</i>	73
26. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Marraskuun 2 pñä</i>	74—75
27. „ISKRAN” VENÄJÄN-JÄRJESTÖILLE. <i>Joulukuun puolivälissä</i>	76—77
28. I. G. SMIDOVITSHILLE. <i>Joulukuun 18 pñä</i>	78

1902

29. L. I. GOLDMANNILLE. <i>Tammikuun 3 pñä</i>	79
30. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Helmikuun 7 pñä</i>	80—81
31. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Huhtikuun 4 pñä</i>	82—84
32. P. B. AXELRODILLE. <i>Toukokuun 3 pñä</i>	85—86
33. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Toukokuun 6 pñä</i>	87—88
34. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Toukokuun 14 pñä</i>	89
35. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Kesäkuun 23 pñä</i>	90—91
36. G. D. LEITEISENILLE. <i>Heinäkuun 24 pñä</i>	92—93
37. TSH—LLE. <i>Elokuun 2 pñä</i>	94—96
38. V. A. NOSKOVILLE. <i>Elokuun 4 pñä</i>	97—100
39. J. J. LEVINILLE. <i>Elokuun 22 pñä</i>	101—102
40. V. P. KRASNUHALLE ja J. D. STASOVALLE. <i>Syyskuun 24 pñä</i>	103—104
41. P. A. KRASIKOVILLE. <i>Marraskuu</i>	105—106
42. J. J. LEVINILLE. <i>Aikaisintaan joulukuun 11 pñä</i>	107—109
43. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Joulukuun 14 pñä</i>	110—112
44. V. I. LAVROVILLE ja J. D. STASOVALLE. <i>Joulukuun 27 pñä</i>	113—114
45. F. V. LENGNIKILLE. <i>Joulukuun 27 pñä</i>	115—116

1903

46. I. V. BABUSHKINILLE. <i>Tammikuun 6 pñä</i>	117—118
47. J. D. STASOVALLE. <i>Tammikuun 15 pñä</i>	119—120
48. HARKOVIN KOMITEALLE. <i>Tammikuun 15 pñä</i>	121—122
49. J. D. STASOVALLE. <i>Tammikuun 16 pñä</i>	123
50. I. V. BABUSHKINILLE. <i>Tammikuun 16 pñä</i>	124
51. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Tammikuun 27 pñä</i>	125—127
52. VENÄLAISTEN SOSIALIDEMOKRAATTIEN ULKOMAISELLE LIITOLLE. <i>Helmikuun 4 tai 5 pñä</i>	128—129
53. J. O. MARTOVILLE. <i>Helmikuun 5 pñä</i>	130—132
54. NIZHNI NOVGORODIN KOMITEALLE. <i>Ennen helmikuun 25 päivää</i>	133—134
55. ORGANISAATIOKOMITEALLE. <i>Maaliskuun 5 tai 6 pñä</i>	135—136
56. ORGANISAATIOKOMITEALLE. <i>Maaliskuun 6 ja 9 päivän välillä</i>	137—138
57. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Maaliskuun 15 pñä</i>	139—140
58. ORGANISAATIOKOMITEALLE. <i>Maaliskuun 31 pñä</i>	141
59. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Huhtikuun 3 pñä</i>	142 143
60. ORGANISAATIOKOMITEALLE. <i>Huhtikuun 6 pñä</i>	144—145
61. J. M. ALEKSANDROVALLE. <i>Toukokuun 22 päivän jälkeen</i>	146—149
62. A. M. KALMYKOVALLE. <i>Syyskuun 7 pñä</i>	150—154
63. A. N. POTRESOVILLE. <i>Syyskuun 13 pñä</i>	155—158
64. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Syyskuun 10 ja 14 päivän välillä</i>	159
65. A. M. KALMYKOVALLE. <i>Syyskuun 30 pñä</i>	160—162
66. ODESSAN KOMITEALLE. <i>Lokakuun 2 pñä</i>	163—164
67. J. O. MARTOVILLE. <i>Lokakuun 6 pñä</i>	165—166
68. G. D. LEITEISENILLE. <i>Lokakuun 10 pñä</i>	167—168
69. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Lokakuun 20 pñä</i>	169—170
70. KAUKASIAN LIITOKOMITEALLE. <i>Lokakuun 20 pñä</i>	171—172
71. DONIN KOMITEALLE. <i>Lokakuu</i>	173
72. VUORITEOLLISUUSTYÖLAISTEN LIITOLLE. <i>Lokakuu</i>	174—175
73. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Marraskuun 1 pñä</i>	176—177
74. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. <i>Marraskuun 4 pñä</i>	178
75. KESKUSKOMITEALLE. <i>Marraskuun 4 pñä</i>	179

76. V. A. NOSKOVILLE ja G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. Marraskuun 5 pñä	180
77. G. V. PLEHANOVILLE. Marraskuun 6 pñä	181
78. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. Marraskuun 8 pñä	182—183
79. M. N. LJADOVILLE. Marraskuun 10 pñä	184—189
80. G. V. PLEHANOVILLE. Marraskuun 18 pñä	190
81. KESKUSKOMITEALLE. Joulukuun 10 pñä	191—192
82. „ISKRAN” TOIMITUKSELLE. Joulukuun 12 pñä	193—194
83. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. Joulukuun 18 pñä	195—197
84. N. J. VILONOVILLE. Viimeistään joulukuun 22 pñä	198—201
85. KESKUSKOMITEALLE. Joulukuun 22 pñä	202—203
86. „ISKRAN” TOIMITUKSELLE. Joulukuun 27 pñä	204
87. KESKUSKOMITEALLE. Joulukuun 30 pñä	205—207

1904

88. KESKUSKOMITEALLE. Tammikuun 2 pñä	208—209
89. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. Tammikuun 4 pñä	210—212
90. „ISKRAN” TOIMITUKSELLE. Tammikuun 8 pñä	213
91. PUOLUEEN NEUVOSTON PUHEENJOHTAJALLE G. V. PLEHANOVILLE. Tammikuun 23 pñä	214—215
92. PUOLUEEN NEUVOSTON PUHEENJOHTAJALLE G. V. PLEHANOVILLE. Tammikuun 27 pñä	216
93. KESKUSKOMITEALLE. Tammikuun 31 pñä	217—219
94. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. Helmikuun 2 ja 7 päivän välillä	220—221
95. KESKUSKOMITEALLE. Helmikuun jälkipuoliskolla	222—223
96. VSDTP:n PÄÄÄÄNENKANNATAJAN TOIMITUKSELLE. Helmikuun 26 pñä	224
97. KESKUSKOMITEALLE. Maaliskuun 13 ja 14 pñä	225—226
98. PPS:n KESKUSKOMITEALLE. Huhtikuun 7 pñä	227
99. F. V. LENGNIKILLE. Toukokuun 26 pñä	228
100. G. M. KRZHIZHANOVSKILLE. Aikaisintaan toukokuun 26 pñä	229
101. L. B. KRASINILLE. Aikaisintaan toukokuun 26 pñä	230—231
102. J. D. STASOVALLE ja F. V. LENGNIKILLE. Kesäkuun 19 pñä	232—233

103. PUOLUEEN NEUVOSTON SIHTEERILLE J. O. MARTOVILLE. <i>Elokuun 10 pñä</i>	234
104. M. K. VLADIMIROVILLE. <i>Elokuun 15 pñä</i>	235—237
105. „ISKŔAN” TOIMITUKSELLE. <i>Elokuun 24 pñä</i>	238—239
106. ENEMMISTÖKOMITEAIN JÄSENILLE JA KAIKILLE VENÄJÄLLÄ OLEVILLE ENEMMISTON AKTIIVISILLE KANNATTAJILLE. <i>Suunnilleen elokuun 28 pñä</i>	240
107. V. A. NOSKOVILLE. <i>Elokuun 30 pñä</i>	241
108. V. A. NOSKOVILLE. <i>Elokuun 30 tai 31 pñä</i>	242
109. V. A. NOSKOVILLE. <i>Syyskuun 2 pñä</i>	243
110. PUOLUEEN NEUVOSTON SIHTEERILLE J. O. MARTOVILLE. <i>Syyskuun 2 pñä</i>	244—245
111. PUOLUEEN NEUVOSTON SIHTEERILLE J. O. MARTOVILLE. <i>Syyskuun 7 pñä</i>	246
112. ETELÄISTEN KOMITEAIN KONFERENSSIN OSANOTTAJILLE JA ETELÄISELLE BYROOLLE. <i>Lokakuun 5 päivän jälkeen</i>	247
113. ENEMMISTÖKOMITEOILLE. <i>Lokakuun 5 päivän jälkeen</i>	248
114. SIPERIAN KOMITEALLE. <i>Lokakuun 30 pñä</i>	249—253
115. A. M. STOPANILLE. <i>Marraskuun 10 pñä</i>	254—255
116. A. A. BOGDANOVILLE. <i>Marraskuun 21 pñä</i>	256—258
117. N. K. KRUPSKAJALLE. <i>Joulukuun 3 pñä</i>	259—261
118. A. A. BOGDANOVILLE, R. S. ZEMLJATSHKALLE, M. M. LITVI- NOVILLE. <i>Joulukuun 3 pñä</i>	262—264
119. R. S. ZEMLJATSHKALLE. <i>Joulukuun 10 pñä</i>	265—267
120. KAUKASIAN LIITOKOMITEALLE. <i>Joulukuun 12 päivän jälkeen</i>	268
121. KAUKASIAN LIITOKOMITEALLE. <i>Joulukuun 20 pñä</i>	269
122. M. M. ESSENILLE. <i>Joulukuun 24 pñä</i>	270
123. R. S. ZEMLJATSHKALLE. <i>Joulukuun 26 pñä</i>	271—272
124. A. I. JERAMASOVILLE. <i>Joulukuun lopulla</i>	273
125. M. M. LITVINOVILLE. <i>Joulukuun</i>	274—276
126. VSDTP:n PIETARIN JÄRJESTÖLLE. <i>Loka- — joulukuun</i>	277

1905

127. KIRJE VENÄJÄLLÄ OLEVALLE TOVERILLE. <i>Tammikuun 6 pñä</i>	278—281
128. R. S. ZEMLJATSHKALLE. <i>Tammikuun alussa</i>	282—283

129. ENEMMISTÖKOMITEAIN BYROON SIHTEERILLE. <i>Tammikuun 29 pñä</i>	284—285
130. A. BEBELILLE. <i>Helmikuun 7 pñä</i>	286
131. S. I. GUSEVILLE. <i>Helmikuun 15 pñä</i>	287—288
132. S. I. GUSEVILLE. <i>Helmikuun 25 pñä</i>	289
133. S. I. GUSEVILLE. <i>Maaliskuun alku</i>	290—292
134. S. I. GUSEVILLE. <i>Maaliskuun 11 pñä</i>	293—294
135. S. I. GUSEVILLE. <i>Maaliskuun 16 pñä</i>	295—297
136. VSDTP:n ODESSAN KOMITEALLE. <i>Maaliskuun 25 pñä</i>	298
137. S. I. GUSEVILLE. <i>Huhtikuun 4 pñä</i>	299—300
138. O. I. VINOGRADOVALLE. <i>Huhtikuun 8 pñä</i>	301—302
139. KANSAINVALISELLE SOSIALISTISELLE TOIMISTOLLE. <i>Heinäkuun 8 pñä</i>	303—304
140. VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE. <i>Heinäkuun 11 pñä</i>	305—307
141. VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE. <i>Heinäkuun 12 pñä</i>	308—310
142. VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE. <i>Heinäkuun 28 pñä</i>	311—314
143. A. V. LUNATSHARSKILLE. <i>Elokuun 2 pñä</i>	315—317
144. VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE. <i>Elokuun 14 pñä</i>	318—319
145. A. V. LUNATSHARSKILLE. <i>Elokuun 15 ja 19 päivän välillä</i>	320—321
146. P. N. LEPESHINSKILLE. <i>Elokuun 29 pñä</i>	322—324
147. P. N. LEPESHINSKILLE. <i>Elokuun 29 pñä</i>	325
148. A. V. LUNATSHARSKILLE. <i>Elokuun lopulla</i>	326—327
149. VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE. <i>Syyskuun 7 pñä</i>	328—329
150. P. A. KRASIKOVILLE. <i>Syyskuun 14 pñä</i>	330—333
151. S. I. GUSEVILLE. <i>Syyskuun 20 pñä</i>	334—335
152. VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE. <i>Lokakuun 3 pñä</i>	336—337
153. VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE. <i>Lokakuun 3 pñä</i>	338—340
154. VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE. <i>Lokakuun 5 pñä</i>	341—342
155. VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE. <i>Lokakuun 8 pñä</i>	343—344
156. A. V. LUNATSHARSKILLE. <i>Lokakuun 11 pñä</i>	345—347
157. S. I. GUSEVILLE. <i>Lokakuun 13 pñä</i>	348—352
158. M. M. ESSENILLE. <i>Lokakuun 26 pñä</i>	353—354

159. VSDTP:n KESKUSKOMITEALLE. <i>Lokakuun 27 pñä</i>	355
160. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Lokakuun lopulla</i>	356—359
161. „ODESSAN JÄRJESTÖN „ENEMMISTÖN” JÄSENILLE MOT- JALLE JA KOSTJALLE”. <i>Loka- ja marraskuun vaihteessa</i> ...	360—361

1907

162. A. M. GORKILLE. <i>Elokuun 14 pñä</i>	362
163. A. V. LUNATSHARSKILLE. <i>Marraskuun 2 ja 11 päivän välillä</i>	363—364

1908

164. A. M. GORKILLE. <i>Tammikuun 9 pñä</i>	365—366
165. A. M. GORKILLE ja M. F. ANDREJEVALLE. <i>Tammikuun 15 pñä</i>	367—368
166. Th. A. ROTHSTEINILLE. <i>Tammikuun 29 pñä</i>	369—370
167. A. M. GORKILLE. <i>Helmikuun 2 pñä</i>	371—372
168. A. M. GORKILLE. <i>Helmikuun 7 pñä</i>	373—376
169. A. V. LUNATSHARSKILLE. <i>Helmikuun 13 pñä</i>	377—378
170. A. M. GORKILLE. <i>Helmikuun 13 pñä</i>	379—380
171. A. M. GORKILLE. <i>Maaliskuun 16 pñä</i>	381
172. A. M. GORKILLE. <i>Maaliskuun 24 pñä</i>	382—384
173. A. M. GORKILLE. <i>Huhtikuun alkupuolisko</i>	385
174. A. V. LUNATSHARSKILLE. <i>Huhtikuun 16 pñä</i>	386
175. A. M. GORKILLE. <i>Huhtikuun 16 pñä</i>	387—388
176. A. M. GORKILLE. <i>Huhtikuun 19 pñä</i>	389—390
177. V. V. VOROVSKILLE. <i>Heinäkuun 1 pñä</i>	391
178. P. JUSHKEVITSHILLE. <i>Marraskuun 10 pñä</i>	392

1909

179. ROSA LUXEMBURGILLE. <i>Toukokuun 18 pñä</i>	393—394
180. A. I. LJUBIMOVILLE. <i>Elokuun 18 pñä</i>	395—396
181. „SOTSIAL-DEMOKRAT” LEHDEN TOIMITUKSELLE. <i>Elokuun 24 pñä</i>	397—398

182. A. I. LJUBIMOVILLE. <i>Syyskuun alku</i>	399—400
183. A. M. GORKILLE. <i>Marraskuun 16 pñä</i>	401—402
184. A. M. GORKILLE. <i>Marras- — joulukuu</i>	403—405
185. I. I. SKVORTSOV-STEPANOVILLE. <i>Joulukuun 2 pñä</i>	406—409

1910

186. „HALLUSSAPITÄJILLE” TARKOITETUN KIRJEEN HAHMO- TELMA. <i>Helmi- — maaliskuu</i>	410—412
187. N. J. VILONOVILLE. <i>Maaliskuun 27 pñä</i>	413—414
188. G. V. PLEHANOVILLE. <i>Maaliskuun 29 pñä</i>	415
189. N. J. VILONOVILLE. <i>Huhtikuun 7 pñä</i>	416—417
190. A. M. GORKILLE. <i>Huhtikuun 11 pñä</i>	418—421
191. N. A. SEMASHKOLLE. <i>Lokakuun 4 pñä</i>	422
192. J. J. MARCHLEWSKILLE. <i>Lokakuun 7 pñä</i>	423—428
193. G. SHKLOVSKILLE. <i>Lokakuun 14 pñä</i>	429—430
194. A. M. GORKILLE. <i>Marraskuun 14 pñä</i>	431—432
195. A. M. GORKILLE. <i>Marraskuun 22 pñä</i>	433—434
196. N. G. POLETAJEVILLE. <i>Joulukuun 7 pñä</i>	435—436

1911

197. A. M. GORKILLE. <i>Tammikuun 3 pñä</i>	437—440
198. A. RYKOVILLE. <i>Helmikuun 25 pñä</i>	441—445
199. A. M. GORKILLE. <i>Toukokuun 27 pñä</i>	446—447
200. A. NEMECILLE. <i>Marraskuun 1 pñä</i>	448

<i>Huomautuksia</i>	449—507
---------------------------	---------

<i>Kirjeissä esiintyvien salanimien, nimimerkkien ja nimikirjainten aakkosellinen hakemisto</i>	508—511
---	---------

LUKIJALLE

Vieraskielisen kirjallisuuden kustannusliike pyytää lukijoita esittämään mielipiteensä tämän kirjan suomennoksen laadusta ja kirjan asusta. Kustannusliike on kiitollinen myös muista ehdotuksista ja toivomuksista.

Osoitteemme:

*Zubovski bulvar, 21
Moskova, Neuvostoliitto.*